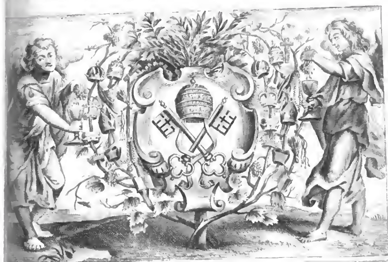
PROSPERI FAGNANI
COMMENTARIA
IN SECUNDAM PARTEM QUINTI LIBRI DECRETALIUM.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Apud HÆREDES IOANNIS WIDENFELT.
ANNO M. DC. LXXVI.

RUBRICÆ, ET CAPITULA
HUJUS SECUNDÆ PARTIS LIBRI QVINTI DECRETALIVM.

Per-

PROSPERI FAGNANI COMMENTARIA IN SECVNDAM PARTEM QVINTI LIBRI DECRETALIUM.

DE EXCESSIBVS Prælatorum, & Subditorum.

Cap. Sicut unire.

SVMMARIVM.

1 ABBAS monasterium suum alteri monasterio subjicere, vel unire non potest sine auctoritate diœcesani etiam de Metropolitani consensu.

2 Inter potestatem Papæ, & potestatem Episcoporum quæ sit proportio.

3 Papa potest Episcopatus unire etiam sine causa, & sine alicujus consilio, vel consensu.

4 Papa non consuevit, nec potest ardua expedire sine consilio Cardinalium de potestate ordinaria, secus de potestate absoluta.

5 Vnio, & subjectio Episcopatuum est soli Papæ reservata.

6 Concilium provinciale debet examinare quas Cathedrales invicem unire, vel novis proventibus augere expediat.

7 Causis Papæ reservati qui sint remissivè.

8 Archiepiscopus licet sit judex ordinarius suorum Suffraganeorum, nullam tamen jurisdictionem exercere potest in eorum diœcesibus nisi in casibus in jure expressis.

Metropolitanus Episcopo nolente, aut negligente non potest unire beneficia simplicia Prabendis Canonicalibus, ibidem.

9 Episcopus auctoritate propria potest duo monasteria sua diœcesis non exempta invicem unire, aut unum alteri subjicere.

10 Beneficia unius diœcesis ex quacumque causa ab Episcopo uniri non possunt beneficiis alterius diœcesis.

11 Vnio Ecclesiarum exemptarum cujus auctoritate sit facienda.

12 Vnire an possit Prælatus inferior Ecclesias sibi pleno jure subjectas, & nn. seqq. usque ad n. 19.

13 Quid si Prælatus sit exemptus.

14 Et quid si in certa parte diœcesis jurisdictionem habeat Episcopalem, & n. n. 16. & seqq.

15 Et quid si facultatem uniendi acquisierit præscriptione, vel privilegio.

16 Vnire est jurisdictionis Episcopalis.

Prælatus inferior habens in loco jurisdictionem quasi Episcopalem potest explicare omnia, quæ ad Episcopalem jurisdictionem pertinent, ibid.

17 Prælatus inferior dicitur habere jurisdictionem quasi Episcopalem si habeat Ecclesias sibi pleno jure subjectas.

18 Abbates exempti, & jurisdictionem ordinariam quasi Episcopalem habentes non possunt unire beneficia simplicia prabendis Canonicalibus in vim c. 15. sess. 24. Conc. Trid.

19 Vnire an possit Episcopus beneficia propter suam negligentiam ad Sedem Apostolicam devoluta, & nn. seqq.

20 Vnio concernit proprietatem beneficij, collatio verò titulum.

21 Vnio non est actus omnino voluntarius, sed requirit causam utilitatis, vel necessitatis.

22 Vnire an possit Episcopus beneficia Sedi Apostolicæ reservata, vel affecta, & num. seqq. usque ad n. 38.

23 Vnio facta ab Episcopo de beneficio reservato suspenditur donec Papa contulerit, & provisus Apostolicus beneficium dimiserit.

Declaratur n. 25. & 33:

24 Vnio non sortitur effectum in præjudicium exspectantis, sed manet in suspenso usque ad illius obitum, vel resignationem.

25 Quod procedit si gratia expectativa præcedat unionem; sed si unio præcedat gratiam, vel reservationem, collatio Apostolica est nulla non facta mentione unionis.

26 Et quid si collatio facta fuerit motu proprio.

27 Vnionibus Papa non consuevit derogare in vocationibus per obitum, sed ex causa resignationis dumtaxat.

28 Clausula suspensiva quarumcumque unionum in litteris resignationis suspendit etiam uniones factas Seminario.

Vnio de beneficio viventis valet, sed suspenditur si contingat illud resignari, & resignationem admitti per Sedem Apostolicam, ibidem.

29 *Vnire non potest Episcopus beneficium reservatum dispositioni, seu ordinationi Apostolicæ.*

30 *Idem in reservato collationi, vel provisioni Papæ si reservatio sit perpetua.*

31 *Vnire potest Episcopus ex Concilio Tridentino beneficia curata, vel non curata cum curatis qualitercumque sint reservata, vel affecta.*

32 *Et quid in reservatis dispositioni, vel ordinationi Apostolicæ.*

33 *Vnire potest Episcopus dignitati curatæ aliam dignitatem.*

34 *Non tamen unire potest Hospitalia etiamsi dentur in titulum, & in eo nulla exerceatur hospitalitas.*

35 *Vnire potest Episcopus beneficia simplicia etiam reservata, vel affecta præbendis Cathedralium, vel Collegiatarum Ecclesiarum.*

36 *Item Seminario Clericorum.*

37 *Et quid post decretum Clementis VIII.*

38 *Cardinalis Episcopus an unire possit Seminario ante vacationem ea beneficia, quæ si ipso vivēte vacarent, nō obstātibus reservationibus ad suā collationem pertinerent, & n. seqq. usq. ad n. 47*

39 *Vnire potest Episcopus in vim Concilij Seminario Clericorum beneficia etiam tempore unionis reservata, vel affecta, & n. 43.*

40 *Clementis VIII. decretum de beneficiis affectis Seminario non uniendis expenditur, & n. seq.*

41 *Indultum Cardinalium nō ampliat potestatem ordinariam conferendi, sed præservat tollendo obstacula, & n. 46.*

42 *Casus eventitij attēdi, & considerari nō debēt.*

43 *Verba,* vacare contigerit, *sunt futuri temporis, & excludunt vacantia.*

45 *Ratione legis cessante an cesset illius dispositio.*

47 *Cardinalis Episcopus habens indultum an unire possit Seminario beneficia duplici reservatione personali reservata, vel affecta non obstante Decreto Clementis VIII. & n. seqq. usque ad n. 51*

48 *Indultum Cardinalium non comprehendit beneficia reservata duplici affectione personali, seu coæquali & n. 50.*

Et quid si reservationes sint dispares, ibidem, vers. Sin autem.

49 *Littera D. N. Vrbani VIII. declaratoria Decreti Clementis VIII. de beneficiis affectis Seminario non uniendis referuntur.*

51 *Vnio beneficij litigiosi facta Seminario ad præscriptum Concilij Tridentini an sit valida, necne, & n. seq. usque in fin.*

52 *Beneficium an ratione litis censeatur affectum.*

53 *Beneficium esse litigiosum minus est, quam esse reservatum.*

54 *Lis super beneficio est qualitas suspensiva, & velut inhibitio temporalis, qua minus Ordinarij ligantur. ut interim non conferat.*

55 *Collatio beneficij litigiosi pendet à futuro litis eventu.*

56 *Dictio,* etiamsi, *ampliat dispositionem, & implicat casum magis dubitabilem.*

57 *Reservatio ob vacationem in Curia est clausa in corpore juris, & nulla major, aut potentior invenitur.*

58 *Rotæ decisio in causa Cordubensi super unione beneficij litigiosi refellitur.*

59 *In differentibus specie in eo, quod plus est, non continetur id, quod minus est.*

60 *Litigium, & reservatio in quibus differant.*

61 *Quæ differunt in quantitate temporis nō differunt specie.*

62 *Vnio in quibus differat à collatione.*

63 *Concursus requiritur in Parochialibus etiam litigiosis.*

64 *Vnire an possit* Episcopus *Seminario beneficia litigiosa nō obstante Decreto Clementis VIII. prohibente fieri uniones de reservatis, vel affectis.*

1\. SICUT UNIRE. Abbas monasterium suū alteri monasterio subjicere, vel unire non potest sine auctoritate Diœcesani etiam de Metropolitani consensu. Hoc dicit, Dividitur in tres partes. In prima ponit quamdam similitudinem. In secunda narrat factum, quod infirmari mandat ibi, *cum itaque.* In tertia solvit obstaculum ibi, *non obstante.*

2\. Nota primò ex principio textus similitudinem, & proportionem inter potestatem Papæ, & potestatem Episcoporum; nam quemadmodum spectat ad Papam unio, & subjectio Episcopatuum in Ecclesia universali, ita ad Episcopum pertinet unio, & subjectio inferiorum Ecclesiarum in sua diœcesi, ut hic est casus. Unde videtur desumi posse argumentum, ut possit Episcopus in diœcesi sua quicquid potest Romanus Pontifex in tota Ecclesia; quod non est verum secundum Vincentium, & Petrum de Anchar. *hic in primo not.* & scripsi latissimè in *cap. 1. à nu. 28. supra de offic. ordin.* similitudo enim hic posita, ut advertit Cardinalis *num. 3. in prima opposit.* in hoc consistit: quod sicut Papa solus potest Cathedrales Ecclesias unire privativè ad Episcopos, ita Episcopi soli unire possunt Ecclesias suæ diœcesis privativè ad inferiores Prælatos. Atque ita similitudo inducitur non ad comparandum potentiam Papæ potentiæ Episcoporum quoad magnitudinem, sed quoad excludendos inferiores; in reliquis autem similitudo non est omnimoda: nam in unione Episcopi requiritur causa, ut cap. 1. *de his, quæ fiunt à Prælat.* & cap. 1. *de reb. Eccles. non alienand.* sed Papa etiam sine causa potest, secundum Cardinal. ubi supra, & Abb. in

3\. 2. notab. Præterea Papa potest Episcopatus unire sine alicujus consilio, vel consensu, cap. *Cuncta per mundum,* & cap. *Per principalem, 9. q. 3.* & arg. cap. *fin. infra eod.* Episcopus autem hoc non potest absq; consensu Capituli, ut est textus in cap. Pastoralis, in fine, de donat. & hodie est expeditum in Clem. *Si una, de reb. Eccles. non alienan.* Rota *decis.* 133. *n. 2. 9. & 10. par. 2. divers.* ubi plenè videas de hujusmodi consensu, quam differentiam constituit *hic* Vincentius, & post eum Host. & Jo. Andr. ambo *n. 1. in ver. Ita Henric.. Boich. in princip.* Cardin. *n. 3. in prima opposit.* Anchar. *n. 1.* & Abb. *nu. 2.* Subdit

4\. tamen Vincentius nec Papam consuevisse hæc, & alia ardua sibi reservata expedire sine consilio fratrum suorum, id est Cardinalium, neque hoc facere posse de potestate ordinaria, cap. *Novit, supra de his quæ fiun. à Prælat.* licèt secus sit de potestate absoluta, ut cap. *Proposuit, supra de concess.*

præ

prabend. quod singulare dictum sequuntur hic totidem verbis Host. Io. Andr. & alij proximè citati. Quibus suffragantur Canones, & Doctores, qui asserunt decere Papam, & honestum esse Cardinalium consilia adhibere, non autem illum omnino ad id compelli, cap. *Fundamenta*, §. *Decet*, & ibi glos. *in verb. Contingeret, de elect. lib. 6.* glos. 1. in cap. *Ad Apostolica, de re judic. eod. lib.* Ioan. Monach. in cap. *Superto, de haeret in 6.* qui tamen adjicit in his arduis Collegium Cardinalium esse in possessione, ut ipsorum consilia exquirantur, Felin. Dec. & Beto. *in rubr. supra de constitut.* Tu verò de his vide Cardinal. Paleott. *in tract. de Sacr. Consistor. consultation. part. 1. qu. 3.* uberrimè disserentem. In primo articulo quo sensu accipiatur plenitudo potestatis Papæ, & in quo differat ab ordinaria. In secundo an Papa de potestate ordinaria teneatur in arduis consensum, aut consilium Cardinalium adhibere. In tertio, & quarto quid si utatur plenitudine potestatis. In quinto, & sexto an jure divino, vel naturali, aut gentium teneatur in arduis eorumdem consilium exquirere. In septimo an si non requirat, actus ab eo gestus reddatur nullus. Et in octavo an ubi consilium requirit, teneatur illud sequi.

5 Secundò nota duos casus Papæ reservatos, videlicet unionem, & subjectionem Episcopatuum, ut *hic* per Io. Andr. *in princip.* qui supplet verbum, *tantùm*. Butr. Cardinal. & Anchar. omnes *nu. 2* Abb. & Marian. Socin. ambo *in 1. not.* Concordat Con-
6 cilium Tridentinum in *cap. 13. sess. 24.* ubi statuitur, ut Concilium provinciale tantummodo examinat vocatis ijs, quorum interest, & diligenter expendat quas Cathedrales Ecclesias propter angustias, tenuitatemque invicem unire, vel novis proventibus augere expediat, confectaque de præmissis instrumenta ad Summum Romanum Pontificem mittat, quibus instructus Summus Pontifex ex prudentia sua, prout expedire judicaverit, aut tenues invicem uniat, aut aliqua accessione
7 ex fructibus augeat. Hos, & alios casus Papæ reservatos undecim numero recenset, & quatuor versibus compræhendit glos. 1. *hic*: item glos. 1. in c. *quod translationem, de offic. Leg.* & plenius Host. *hic num. 1.* ubi illos viginti septem carminibus complectitur, per quos comprehendit casus nonaginta & unum; quos tamen non exponit hic, sed ponit, & plenissimè exponit in *summ. de offic. Legat* §. *Quod pertinet, vers. Illud quidem*, Speculat. autem in *tit. 2. de Legat.* §. *Nunc ostendendum*, terminavit casus octuaginta & novem.

8 Tertiò notat in vers. *Non obstante*, Archiepiscopum non esse judicem ordinarium totius provinciæ; quia licèt omnium Suffraganeorum provinciæ suæ sit Ordinarius, ut cap. *Pastoralis, supra de offic. Ordinar.* non tamen est Ordinarius subditorum eorumdem Suffraganeorum, nec in eorum diœcesi potest ullam jurisdictionem exercere, nisi in casibus in jure expressis, ut hic est casus, concordat cap. 1. & 2 cap. *Archiepiscopus*, & cap. *seq 9. qu. 3.* cap. *Duo simul, supra de offic. Ordinarij*, & hoc pro regula constituunt hic glos. *ult.* Butr. *nu. 5.* Cardinal. *num. 2. in 3 not.* & fusiùs *n. 3. in 4. opposit.* Abb. *n. 4.* & Marian Socin. *n. 3. not.* Casus autem in jure exceptos enumerat glos. in d. cap *Pastoralis, in ver. Exceptis quibusdam articulis*, & latiùs prosequuntur Moderni in summ. Bullarij, *in ver. Archiepiscopi auctoritas.* Item nota inter casus in jure ex-

Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

ceptos non reperiri facultatem uniendi, ut hic patet: unde cùm fructus præbendarum Collegiatæ Ecclesiæ oppidi de Exea essent adeo tenues, ut vix sustentationi Canonicorum sufficerent, & fuisset petitum declarari à Sacra Congregatione Concilij an Episcopus eis unire posset aliqua simplicia beneficia, & eo nolente, vel negligente Metropolitanus: responsum est Episcopum posse, non tamen teneri; Metropolitanum verò in hoc non posse supplere.

9 Quartò nota regulam cum duabus limitationibus. Regula est, Episcopus posse auctoritate propria duo monasteria invicem unire, aut unum alteri subjecere, ut à contrario probat littera ibi, *assensu suo minimè requisito*, necnon ibi, *te inconsulto*. Prima limitatio est dummodo utrumque monasterium sit in sua diœcesi, aliàs secus, ut probatur ex illis verbis, *Monasterium suum, quod est in*
10 *sua diœcesi*. & hodie est expeditum in Decreto Concilij Tridentini *cap. 9. sess. 14.* ubi generaliter statuitur, ut beneficia unius diœcesis etiamsi parochiales Ecclesiæ, vicariæ perpetuæ, aut simplicia beneficia, seu præstimonia, aut præstimoniales portiones fuerint, etiam ratione augendi cultum divinum, aut alia quacumque de causa alterius diœcesis beneficio, aut monasterio, seu Collegio, vel
11 loco etiam pio perpetuò non uniantur. Secunda limitatio est dummodo neutrum monasterium sit exemptionis privilegio munitum, ut innuit littera ibi, *de tuo debet ordinari consensu*; & utramque limitationem posuit glos. *hic in ver. In tua diœcesi*, & Host. *nu. 1. in ver. Sua diœcesis, & num. 2 in ver. Auctoritate nostra.* An autem Ecclesiam non exemptam Episcopus unire possit Ecclesiæ exemptæ, vel è converso ponit hic Marian. Socin. *in 3. articulo principali, in 4. & 5. quæst num. 61. & 62.* Item cujus auctoritate unio Ecclesiarum exemptarum facienda sit, declarat Lapus in *Clem. 1.* §. *Ad hac, de stat. monachor.* ubi dicit Io. Andr. sibi consultanti rescripsisse super hac unione recurrendum fore ad Papam per notata in cap. *Auctoritate, de privileg. lib. 6.* in cap. *Veniens, de verbor. signific. eod. lib.* & in cap. *Cùm nullus, in fin. de tempor. ordinat. lib. 6.* Ipse autem Lapus dicit hoc procedere in unione locorum exemptorum ad invicem facienda, & quæ subsunt immediatè Papæ, secus si alij, quia tunc sufficit consensus illius, cui subsunt nec requiritur licentia Papæ. Quod intelligit verum Cardinalis quando subsunt ipsi pleno jure; tunc enim intelligitur habere quasi jurisdictionem Episcopalem secundum ea, quæ dicentur infra *in ultimo notab.* & sequitur Marian. Socin. in *3. quæst. ejusdem articuli 4. nu. 60.*

12 Ultimò nota Abbates non posse Ecclesias unire, vel unam alteri subjicere quantumcumque Ecclesiæ ipsæ ad illos spectent pleno jure, cùm hoc sit Episcopale, ut formaliter hic dicit Innoc. quem totidem verbis sequuntur Abb. Antiq. *in princip. vers. & nota*, Io. Andr. *num. 2. in ver. Vnio*, Collectar. *nu. 7.* Henric. Boich. *post princ. vers. Et nota.* Butrius, *nu. 4*, Cardinal. *nu. 3. in 2. oppos.* Anchar. *eodem nu.* & Marian Socin. *in 2. notab.* idem firmat Host. in cap. *Quia nonnulli, in ver. Parochiales, supra de Cler. non resident.* Archid. in cap. *Cùm singula, in verb. Annexa, de praben. lib. 6.* glos. Io. Andr. in Clem. *Si una, in ver. Episcopum, de reb. Eccles. non alienan.* de quo est hodie casus in Clem. *Ne in agro*, §. *Ad hac, de stat. Monachor.* secundum glos. ibi *in ver.*

Ordinarios, & ita communiter tenere Doctores antiquos testatur *hic* Marian. Socin. *in 3. articulo*
13 *principali, qu. 7. nu. 41.* Quod procedit etiamsi Abbates, seu alij Episcopi inferiores sint exempti secundum Zenzelin. Guil. de Monte Laud. in Clem. *unica, super ver. Applicent, de supplen. neglig. Prælat.* & Henrich. Boich. *ubi supra.* Rursus hoc vendicat sibi locum etiamsi inferior in certa parte
14 diœcesis habeat quasi Episcopalem jurisdictionem juxta terminos cap. *Auditis, de præscript.* quia nihilominus non potest unire, ut tenet Cardin. *loc. cit.* allegans glos. in d. Clem. *Si unica*, & Innoc. in cap. *Cum dilectus, in glos. in ver. Ioannes dixit, de Consuetud.*

15 Verum Abbas *hic nu. 2.* sic distinguit; Aut inferior vult ex sua potestate ordinaria hanc unionem facere; & non potest, quia hæc tamquam graviora solis Episcopis sunt reservata, ut hic, Fallit ubi Prælatus inferior præscripsisset hanc potestatem uniendi: est enim præscriptibilis, cùm sit jurisdictionis, ut in cap. *Accedentibus, infra de privileg.* & voluit glos. not. in Clem. *Nem agro, §. Adhac, in ver. Ordinarios, de stat. Monachor.* quam ibi sequuntur Zenzelin Guil. & Cardin. & Domini de Rota *decis. 1. num. 1. de offic. Legat. in novis*, & *decis. 2. num. 2. eod. tit. in antiq.* & post alios Marian Socin.
16 *hic in 3. articulo principali, qu. 9. nu. 46. & seqq.* Aut inferior Prælatus vult unionem facere auctoritate speciali, ut quia in illis Ecclesijs competit sibi jurisdictio quasi Episcopalis ex præscriptione, vel privilegio, & potest: nam cùm habeat quasi Episcopalem jurisdictionem, & unire sit jurisdictionis Episcopalis, unque unire poterit: & circa hoc dat regulam, quod omnia pertinentia ad Episcopalem jurisdictionem explicari possunt per inferiorem Prælatum habentem in loco jurisdictionem quasi Episcopalem; ad hoc glos. notab. in Clemen. 1. *in ver. Proprij, de reb. Eccles. non alienand.* notat Innoc. in cap. *2. supra de transact.* & Feder. de Senis *cons. 14. incipien. Monachus Perusinus, num. 4.* Atque
17 ita communis opinio Antiquorum in hac quæstione secundum eum non videtur vera: nam si Ecclesiæ sunt inferiori pleno jure subjectæ, videtur ibi inferior habere jurisdictionem quasi Episcopalem, facit tex. in cap. *Quoniam*, & cap. *seq. cum utrobique notat. infra de privileg.* & in cap. *unic. de capell. Monachor.* & in cap. *Cùm ex injuncto, in fin. de hæret.* & in hoc residet Abbas, quem totidem verbis sequitur hic Marian. Socin. *in 3. articulo principali. qu. 7. num. 41. & seq.* subdens pro hac opinione consuluisse Dionysium de Perusio, *consil. 51.* quod incipit. *Viso quodam exemplo*, ubi ait: Sicut Episcopo cum Capitulo est permissum præbendas minuere, ac etiam dignitates dividere, unire, & mutare, ut in cap. *Cum accessissent, supra de Constit.* & hic eod. modo Abbati, aut alteri inferiori, qui sit exemptus, & habeat Ecclesias sibi pleno jure subjectas, vel dignoscatur jura Episcopalia obtinere, secundum Innoc. in cap. *Cum inter, supra de re judicat.* & in cap. *Volentes, de privileg. lib. 6.* Et hanc posteriorem sententiam aliàs probavit S. Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum: censuit enim inferiores Episcopo non posse unire, nisi hanc facultatem legitimè præscripserint, aut ex privilegio in Ecclesia sibi pleno jure subjecta jurisdictionem quasi Episcopalem habeant in omnibus, & per omnia; alioquin unionem ab Episcopo faciendam esse cum consensu ipsius inferioris, & Capituli. Aliàs tamen consul-
18 ta an Abbates exempti, qui jurisdictionem ordinariam quasi Episcopalem habent, possint, si sæculares, & collegiatas Ecclesias obtineant, facere uniones sicut possunt Episcopi ex *cap. 15. sess. 24.* Respondit non posse Abbatem hujusmodi, sed Episcopum tantùm si Collegiata est insignis, & observentur alia præscripta in *d. cap. 15.*

19 QVAERO, An Episcopus possit unire beneficia propter suam negligentiam ad Sedem Apostolicam devoluta.

Pro parte negativa adducitur primò textus, juncta glos. in cap. *Si tibi absenti, de praben. lib. 6.* Textus decidit Episcopum non posse conferre beneficium absenti collatum ante illius dissensum, glos. *in ver. Personam quarit*, an Episcopus possit de hujusmodi beneficio ordinare per viam unionis; & solvit non posse, cùm eadem sit ratio. Ergo secundum glos. cui subtrahitur ad tempus potestas conferendi, subtrahitur etiam potestas uniendi ob identitatem rationis, & Gemini. *in ibi col. 6. in princip. in ver. Personam*; (Nota, inquit, istam glossam, quæ vult quod beneficium, quod Episcopus ad certum tempus conferre non potest, non possit illud unire.) Quod nota, quia facit quod Episcopus non possit unire beneficium devolutum ad Papam propter ejus negligentiam; quia cùm ipse non possit conferre donec semel Papa contulerit, ut in cap. *penult. de supplend. neglig. Prælat.* Ergo interim non videtur quod possit unire, ut sentit ista glossa. Deinde pro hac parte adducitur ratio, quia quod non licet directè, non debet licere indirectè, seu per obliquum, ut in regula, *Cum quid una via prohibetur*, &c. *lib. 6.* sed Episcopus non potest directè impedire Papam in collatione facienda, ut in dicto cap. penult. ergo nec indirectè uniendo: nam unio infert in collationem; onde prohibita collatione, & unio censetur prohibita, per quam ad collationem pervenitur, ut l. *Oratio, ff. de sponsal.*

In contrarium facit, quia Episcopus potest quod est plus, scilicet unire Ecclesiam non vacantem invito Rectore, ut in Clem. *final. de reb. Eccles. non alienan.* ergo multo fortius vacantem. Item Episcopus potest Ecclesiam sic devolutam commendare donec per Papam fuerit ordinata, ut notant Archid. & Io. Andr. in cap. *Nemo, de elect. lib. 6.* ergo si Episcopus videt per commendam temporalem consuli non posse statui Ecclesiæ, poterit fa-
20 cere perpetuam. Præterea unio concernit proprietatem beneficij, collatio verò titulum, ut hic notant Doctores: quamvis ergo Episcopus per devolutionem ad Papam perdiderit jus conferendi, non tamen perdiderit jus uniendi, quia ex diversis, & separatis non fit illatio, ut l. *Si domus, ff. de servit. urbanor. prædior.* Ac demum unio non
21 est actus omnino voluntarius, sed requirit causam utilitatis, vel necessitatis, aliàs non valet. Clem. 1. cum ibi notat. *de reb. Eccles. non alien.* Rota *decis. 12. incipien. Nota quod unio, in antiq.* ergo nemo debet Episcopum accusare si templum Dei ædificat; quia potius esset meritò redarguendus de negligentia si unionem non faceret subsistente causa. Ex quibus concludendum est Episcopum posse unire etiam beneficia devoluta, dummodo tamen hoc faciat causa subsistente, & non in fraudem: & ita consuluit Feder. de Senis *cons. 112. incipien. Amice charissime, circa fin. vers. Item quæritur,*

citur, ubi respondet ad glossam in d. cap. *Si tibi absenti. de praben. lib. 6.* & cum referunt, & sequuntur Petr. de Anchar. in cap. *Nulla, num. 5. Ne sed. vacan.* Io. de Imol. in cap. 1. *circa fin. eod. tit.* Gemin. & Franc. in d. cap. *Si tibi absenti, in glos. in ver. Personam,* Butr. *hic num. 10.* Anchar. *num. 5.* Abb. *num. 6.* & Marian. Socin. *in 4. articulo principali, qu. 9. num. 67.* ubi transcribit verba Ancharani in d. c. *Nulla,* non facta illius mentione.

Cæterum adverte; quia etsi communis opinio sit unionem esse validam, tamen suspenditur illius effectus donec vixeritis, cui Papa contulit beneficium ad se devolutum; & ita est ex mente Feder & apertè declarant Philipp. Franc. in d. cap. *Si tibi absenti, num. 11.* ubi allegat Cardinalem in Clem. *2. in 9. quæst. de reb. Eccles. non alienan.* Licèt Cardinalis non loquatur in devolutis, sed in reservatis, ut dicam infra. *n. 23.*

22 Secundò QVAERO, An Episcopus unire possit beneficia Sedi Apostolicæ reservata, vel affecta.

In hoc articulo diversa jura prodierunt: unde factum est, ut pro veritate temporum variæ quoq; emerserint opiniones. Ego verò ut omnia complectar, existimo tria tempora esse distinguenda.

Primum tempos est juris communis, & secundum hoc communiter tenetur Episcopum posse unire, quia etsi per reservationem ei ablata fuerit potestas ordinandi beneficium quoad collationem, quæ respicit titulum, non tamen ablata fuit quoad unionem, quæ respicit proprietatem, ut dictum est in quæstione præcedenti. Atque hujus sententiæ in primis est Collectar. *hic num. 6.* & post eum Card. *eod. nu.* ubi reddit supradictam rationem, quia Papa reservavit respectu tituli: sed uniens non disponit respectu tituli, sed respectu proprietatis; unde Papa reservando videtur prohibuisse solam collationem, uniens autem non confert: & sequuntur Petrus de Anchar. *num. 5.* Abb. *num. 7* & Marian. Socin. *in 4. artic principali, quæst. 9. num. 64.*

Recipit tamen hæc conclusio tres declarationes.

23 Primò enim declaratur ut quamvis unio subsistat, tamen non sortiatur effectum, sed suspendatur donec pro illa vice consumpta fuerit reservatio Apostolica per provisionem Papæ; ita est ex mente Collectarij *d. num. 6.* Dum ait se audivisse multos magnos dicentes id posse Episcopum, ut saltem valeat in quantum valere potest, non autem in præjudicium Papæ quominus conferre possit: allegat cap. *Cum tempore, de arbitr.* cap *Inter dilectos, de fid. instrum.* & arg. cap. *Si Abbate, de ver. signif.* & tenent apertè Domini de Rota, *decis. 658. alias 6. de reb. eccles. non alienan. in antiq.* cujus hæc sunt verba: (Dic quod unio potest fieri de beneficio reservato, quæ tamen non habet suum effectum quin Papa conferat ratione suæ reservationis factæ, sed postea dum non vacabit in Curia, dicta unio habebit suum effectum: & ita tenet Rota.) Hæc ibi. Et idem firmat Aeneas de Falcone *in tract. reservat. in 4. quæst. principali, in 23. effect. in princ.* Staphil. *de litter. grat. in 2. forma mandat. num. 7.* Maodos. *reg. 12. quæst. 5. num. 3.* Et quamvis Cardinal. in Clem. *fin. in 9. quæst. de reb. Eccles. non alienan.* dicat hanc quæstionem contigisse olim de facto, & Ioannem XXII. determinasse unionē non tenere etiamsi facta esset per Legatum de latere, quia eo ipso quod Papa reservat, videtur prohibere cuilibet inferiori ne disponat de illo, & ideo non posse unire: Subdit tamen uniorum carere effectu donec Papa contulerit, & provisus Apostolicus beneficium dimiserit: unde potest dici unionem simpliciter tenere nisi Papa utatur reservatione conferendo beneficium, quia si utitur, tenet collatio, & unio suspenditur, ut hic per Marianum Socin. *d. n. 64.* qui etiam refert ita consuluisse Calderinum, *consil. 3. sub titul. de consuetud.*

24 Quæ declaratio multò magis haberet locum si Papa dedisset litteras ad certam præbendam primò vacaturam: quandoquidem unio non sortiretur effectum in præjudicium expectantis, sed maneret in suspenso usque ad illius obitum, vel resignationem: nam si Episcopus potest unire beneficium viventis non ut statim unio effectum sortiatur, sed postea quam ille beneficium dimiserit. Clemen. 2. *de reb. Eccles. non alien.* Multò magis unire poterit beneficium expectantis sine illius præjudicio: sic Gambar. *in tract. de offic. & potestate Legat. lib. 5. in tit. de potestat. Legat, in uniendo, num. 63.* & Rebuff. *in praxi benefic. in titul. de unian. beneficior. num. 31.* & hoc in effectu intendit Abb. *hic num. 7.* dum dicit per unionem Episcopi non fieri præjudicium ei, pro quo Papa reservavit, arg. cap. *Ut nostrum, de appellat.* cap. *Si eo tempore, de elect. lib. 6.* Unde valebit unio, & habebit effectum suum illo dimittente beneficium, pro quo Papa fecit reservationem, licèt aliud videatur sentire Cardinal *hic n. 7.*

25 Cæterum adverte, quia prædicta declaratio vendicat sibi locum quando reservatio, vel gratia expectativa præcessit unionem: tunc enim quamvis unio subsistat, suspenditur tamen illius effectus quousque provisus Apostolicus beneficium dimiserit, ut superiùs conclusum est: secus verò si unio præcesserit reservationem, vel gratiam expectativam, quia tunc si post unionem factam ab Episcopo ex legitima causa antequam sortiatur effectum Papa idē beneficium reservet, vel afficiat, & mortuo Rectore illud conferat non facta mentione unionis, non valet collatio, ut tenent Domini de Rota *decis. 3. de rer. permutat. in antiq.* reddentes rationem, quia aliàs posset contingere, ut unio remaneret inefficax propter frequentes impetrationes: quod esset absurdum, cùm hujusmodi unio innitatur causæ necessariæ, quam non est verisimile ut Papa voluerit tollere, nisi hoc in litteris ex-
26 presserit. Et quamvis Rota videatur hoc intelligere quando Papa dedit litteras ad supplicationē partis, tamen Gemin. *in rep.* cap. *Postulasti, in 26. col. vers. Crederem, de rescript.* tenet expressè collationem Papæ nam factam motu proprio non valere nisi fiat mentio de unione, quia Papa non intendit per suas litteras præjudicare juri alteri quæsito nisi exprimat hoc in litteris, sive sit præjudicium extinctivum, sive dilativum, ut patet in cap. *Quamvis,* & cap. *Si propter, de rescript. lib. 6.* & Geminianum sequuntur Marianus Socin. *in repet ejusd.* cap. *Postulasti, col. 46.* & Felin. in cap. *In nostra, num. 23. in 26. corollario, de rescript.* & Boer.
27 *decis. 346. ad fin.* Porrò in provisionibus beneficiorum vacantium per obitum Papæ non consuevit derogare unionibus, sed in vacantibus ex causa resignationis ponit in litteris clausulam suspensivam quarumcumque unionum, per quam qui-
28 dem clausulam suspendi etiam uniones factas Semina-

Prosp. Fagn. in 1. par. 5. lib. Decretal.

minariis in vim Concilij Tridentini, ideoque non
esse impediendum quominus resignatarius in pos-
sessione beneficij perseveret, censuit S. Congrega-
tio ejusdem Concilij Interpres. Item cùm in una
Hostunen. dubitatum fuerit an vigore *c.15. sess 24.*
Possit fieri unio de beneficijs viventium, nempe
ante vacationem sine tamen obtinentium præju-
dicio: Responsum est posse fieri tamen si benefici-
um viventis unitum contingat resignari, & resigna-
tionem per Sedem Apostolicam admitti, unio-
nem pro illa vice suspendi.

29 Secundò declaratur eadem conclusio, ut pro-
cedat si Papa reservaverit beneficium suæ colla-
tioni, seu provisioni; secus si suæ dispositioni, quia
cùm dispositiunis verbum sit aptum compre hen-
dere etiam unionem, Episcopus unire non poterit
beneficium sic reservatum dispositioni, seu ordi-
nationi Apostolicæ: ita Collectar. *hic nu.6.* Abb.
num. 7. vers. Et hoc intellige, & Marianus Socinus
num. 64. in final. vers. Quod tamen intellige, Petr.
de Perus. *de union. beneficior. cap. 4. num. 6 & 24.*
& Caccialup *in eod. tract. art. 4. qu.6.* Licèt Nico-
laus Garzia nulla ratione, vel authoritate suffultus
oppositum sentiat *in tract. de benefic. part.12. cap.2.
num.93.*

30 Tertiò declaratur, seu limitatur prædicta con-
clusio ut locum non habeat si reservatio sit per-
petua respectu collationis à Romano Pontifice
semper faciendæ de dignitate, officio, vel benefi-
cio, ut contingit in prima dignitate post Pontifica-
lem cujusque Ecclesiæ Cathedralis, quæ semper est
P. pæ reservata per regulam tertiam Cancellariæ;
tunc enim Episcopus unire non poterit, quia per
reservationem hujusmodi adempta est prorsus E-
piscopo potestas de hujusmodi beneficio dispo-
nendi: sic Alphonsus Hoieda *in tract. de incompati-
bilit. beneficior. part. 2. cap. 3. num. 7.* argum. cap. *fin. de
confirmat. util. vel inutil.* Garzia *de benefic. par. 12. c. 2.
n. 92.* & alij Recentiores.

Secundum tempus est Concilij Tridentini, quod
31 partim probavit, partim correxit antiquorum opi-
niones: nam in *cap. 5. sess. 21*, statuit primò, ut pos-
sint Episcopi etiam tanquam Sedis Apostolicæ de-
legati juxta formam juris, sine tamen præjudicio
obtinentium, facere uniones perpetuas quarum-
cumque Ecclesiarum Parochialium, & Baptisma-
lium, & aliorum beneficiorum curatorum, vel non
curatorum curatis propter eorum paupertatem,
& in cæteris casibus à jure expressis, etiamsi dictæ
Ecclesiæ, vel dicta beneficia essent generaliter, vel
specialiter reservata, aut qualitercumque affecta.
Et in hac prima parte probavit illorum sententiã,
qui dixerunt reservationem pertinere ad titulum,
non autem ad proprietatem beneficij, ideoq; adi-
mere Episcopo potestatem conferendi, sed non
potestatem uniendi, ut dixi supra *num. 20.* Sed vi-
detur sustulisse secundam declarationem superiùs
positam *num. 29.* nam Episcopus videtur posse
32 unire ex Concilio, etiamsi Papa reservaverit suæ
dispositioni, seu ordinationi, cum verba illa gene-
raliter vel specialiter reservata, aut qualitercum-
que affecta, tamquam universalia, & geminata
comprehendant quamcumque speciem reserva-
tionis, vel affectionis, arg. cap. *Solita, de major. &
obed.* & patet ex his, quæ tradunt Geminian. *cons. 22.
Præmitto, nu 4. vers. In contrarium.* Soc. sen. *cons.
32. Ex his quæ superius, num. 11. vers. Nec obstat. lib. 1.*
plenissimè Rum. *cons. 77 In facto, num. 7. in fin. &
nu seq. lib. 2.* Deinde subdit Concilium: quæ unio-
nes etiam non possint revocari, nec quoquo mu-
do infringi vigore cujuscumq; provisionis etiam ex
causa resignationis, aut derogationis, aut suspen-
sionis; & in hac secunda parte correxit opinionem
illorum, qui existimarunt unionem Episcopi non
sortiri effectum, sed manere in suspenso, donec
provisus Apostolicus beneficium dimiserit, ut di-
ctum est supra *in 1. declarat. num. 23.* nam ex Con-
cilio non suspenditur unio ex quacumque provi-
sione, ut ibi dicitur. Observandum tamen facul-
33 tatem Episcopis attributam in *d. cap. 5.* Non esse
universalem ad unionem quarumcumque benefi-
ciorum, sed restrictam ad casus ibi expressos; un-
de Episcopus in vim Concilij unire poterit non
curata curatis Ecclesijs, sed non è contra, ut in c.
13. vers. In unionibus, sess. 24. Item dignitati curatæ
34 unire poterit aliam dignitatem ex causa pauperta-
tis, & juxta terminos d. *cap. 5. & cap. 13.* Non ta-
men unire poterit hospitalia etiamsi darentur in
titulum, & in eis nulla exerceretur hospitalitas, ut
in *cap. 8. sess. 25. vers. Quod si hospitalia*, & ita cen-
suit S. Congregatio. In unionibus ergo de bene-
ficijs reservatis, quæ non includuntur in *d. c. 5.* ser-
vanda erit juris communis dispositio secundum
ea, quæ dicta sunt supra *num. 22. & seqq.* Nam quod
35 mutatur, &c. l. *Sancimus, C de testam.* & l. *Præci-
pimus, in fin. C. de appell.* Ad hæc in duobus alijs
casibus Concilium Tridentinum tribuit Episcopis
facultatem uniendi beneficia reservata. Unus est
in *cap. 15. sess. 24.* videlicet cùm præbendæ una
cum distributionibus quotidianis in Cathedralibus
& Collegiatis insignibus sunt ita tenues, ut sustinẽ-
do decenti Canonicorum gradui non sufficiunt:
statuit enim S. Synodus, ut liceat Episcopis cum
consensu Capituli aliquot simplicia beneficia non
tamen regularia ijs unire, non obstante quacumq;
reservatione generali, vel speciali, aut affectione.
Neque prædictæ uniones tolli, seu impediri possint
ex quibuscumque provisionibus etiam vigore re-
signationis, aut quibusvis alijs derogationibus, vel
suspensionibus: & de hoc decreto egi latissimè in
36 cap. *Exposuisti, supra de præben.* Alius casus est in
cap. 18. sess. 23. ubi tribuitur Episcopis facultas am-
plissima uniendi beneficia simplicia seminario Cle-
ricorum, & disertis verbis statuitur, (ut hoc locum
habeat etiamsi beneficia sint reservata, vel affecta.
Nec per resignationem ipsorum beneficiorum
uniones suspendi, vel ullo modo impediri possint;
sed omnino quacumque reservatione, etiamsi in
Curia, effectum suum sortiantur, & quacumque
Constitutione non obstante.) Hæc ibi: & hoc
quoque tempore inspecto in hoc speciali casu ap-
probatur facultas uniendi beneficia reservata, quã
Episcopi habent à jure communi, absque limita-
tionibus, seu declarationibus, de quibus supra
num. 23. & 29. Neque verò uniones in casibus
suprascriptis cadunt sub regulam revocatoriam
unionum Sanctissimi D. Domini N. Urbani VIII.
quæ habetur in Bullar. *tom. 4. pag. 210.* quoniam
ibi excipiuntur uniones factæ Concilij Tridentini
authoritate.

Tertium denique tempus est post Decretum
37 Clementis VIII. hac de re editum: nam cùm in
S. Congregatione Concilij quæsitum fuerit an unio
beneficiorum affectorum facta etiam ante vaca-
tionem debeat censeri invalida ad obviandũ frau-
di, quæ in simili unione ab Ordinario committi
vide-

videtur: & an provisus Apostolicus illorum sit mittendus in possessionem. Die 22. Februarij 1602 Sacra Congregatio censuit de cætero ad obviandum fraudibus oportere decerni, ut non possint etiam ante vacationem uniri Seminario beneficia, quæ obtineant personæ, quæ ob familiaritatem Cardinalium, vel aliam rationem tales sint, ut quocumque mense decedant, certum sit ea fore affecta Sedi Apostolicæ. Cæterum in præteritum nihil statuendum. Die 26. Februarij 1602. Sanctissimus D. N. ex sententia Congregationis decrevit ut superiùs est adnotatum. Itaque inspecto hoc tempore quoad uniones, quæ fiunt Seminario fũditus sublata est facultas, quam Episcopi habebãt à jure communi, & à Concilio Tridentino uniendi beneficia reservata, vel affecta; sed in alijs unionibus, quæ fiunt in vim *cap. 5. sess. 21. & cap. 15. sess. 24.* salva manet Episcoporum facultas, cùm ex Decreto Clementis non reperiatur sublata.

38 QVAERO, An Cardinalis Episcopus habens indultum non obstante Decreto Clementis VIII. unire possit Seminario ante vacationem ea beneficia, quæ si eodem Cardinali vivente vacarent nõ obstantibus reservationibus, vel affectionibus Apostolicis ad suam collationem pertinerent.

Videtur respondendum posse: nam circumscripto ejusmodi Decreto Clementis VIII. certum est beneficia reservata, vel affecta posse in vim Concilij uniri Seminario ante vacationem à quolibet Episcopo etiam non Cardinali. Ita enim disertis verbis statuitur Decreto *cap. 18. sess. 23.* ibi (Necnon beneficia aliquot simplicia etiam ante vacationem huic Collegio applicabunt, & incorporabunt; quod locum habeat etiamsi beneficia sint reservata, vel affecta: nec uniones beneficiorum ullo modo impediri possint, sed omnino quacumque vacatione etiam in Curia effectum suum sortiantur)
39 Quo loco cùm Conciliũ apertè disponat de beneficiis affectis, vel reservatis Seminario uniendis etiam ante vacationem, negari non potest quin Episcopis omnibus attributa sit potestas uniendi Seminario ea quoque beneficia, quæ tempore unionis sint reservata, vel affecta. Atque ita ante Decretum Clementis sæpiùs respondit Sacra Congregatio Concilij, cujus sententiam approbarunt Pius V. & Gregorius XIII.

Itaque cùm Cardinalis Episcopus habeat hanc facultatem à Concilio, videndum est an illi obstet Decretum Clementis, Et videtur respondendum non obstare: nam, ut prædixit Clemens VIII. ex sententia Congregationis Concilij die 16 Februarij 1602, decrevit de cætero ad obviandum fraudibus non posse etiam ante vacationem uniri Seminario beneficia, quæ obtineant personæ, quæ vel ob familiaritatem Cardinalium, vel aliam rationem tales sint, ut quocumque mense decedant, certum sit ea fore affecta Sedi Apostolicæ.

Hoc autem Decretum neque in verbis, neque
40 in ratione comprehendit Cardinalem habentem indultum; non in verbis, quia loquitur de beneficijs, quæ obtinent personæ, quæ tales sint, ut quocumque mense decedant, certum sit ea fore affecta Sedi Apostolicæ: unde nullo modo comprehẽdit beneficia, quæ si eodem Cardinali vivente vacarent, ad ejus collationem pertinerent, non obstantibus reservationibus, vel affectionibus Apostolicis, ut supponitur in dubio, de quo agitur. Cer-
41 tum est enim ea non fore affecta Sedi Apostolicæ, sed absolutè pertinere ad collationem Cardinalis Episcopi, cujus ordinaria potestas in conferendo per indultum non ampliatur, sed præservatur remotis obstaculis reservationum, juxta novissimas decisiones Cassad. 3. & Crescent. itidem *3. de privileg.*

Sed neque mens, & ratio evitandi fraudes, quæ exprimitur in eodem Decreto, congruit Cardinali habenti indultum, & volenti unire Seminario beneficia ad suam collationem pertinentia; quia hoc modo non potest ullo pacto unire in fraudem ut præripiat Papæ collationem beneficij: nam cum collatio stante indulto non ad Papam, sed ad ipsum Cardinalem pertineat; utique uniendo, non Papæ, sed sibi tantùm infert præjudicium, cùm se ipsum privet ea facultate, quam habet a jure communi beneficium conferendi, ut cap. *Conquerente de officio Ordinar. cap. 2. de concess. præben.* & cap. *Ex frequentibus, de inst. cum mult. simil.*

Nec refragatur quod si Cardinalis prædeceret ante obitum obtinẽtis beneficium, ejusmodi unio cederet in præjudicium Papæ, ad quem ratione familiaritatis spectaret beneficium conferre. Siquidem respondetur Decretum Clementis non considerare hunc incertum, & futurum eventum, cùm potius requirat ut reservatio Sedi Apostolicæ sit certa in ipso unionis initio, dum prohibet uniri beneficia personarum, quæ tales sint, ut quocumque mense decedant, certum sit ea fore affecta Sedi Apostolicæ. Atque ita tunc demum prohibet unionem, si adsit certitudo Apostolicæ affectionis. Quæ quidem certitudo non adest, cùm Cardinalis unit beneficium, quod si se vivente vacaret, ad suam collationem pertineret; quia fieri potest ut vacatio contingat se adhuc vivente: & revera si Clemens hos incertos eventus considerasset, utique censeretur prohibuisse uniones beneficiorum etiam non affectorum: nam quis prohibet beneficium non reservatum fieri reservatum per futuram familiaritatem possidentis, per obitũ in Curia, seu in mense reservato, vel ob aliam
42 quamcumque causam? Et tamen uniones beneficiorum per hujusmodi affectiones, aut reservationes supervenientes non impediuntur, nec suspenduntur, quia Clemens respexit ad reservationem certam in ipso unionis initio, non autem ad futuras contingentes, ut jam sæpius declaravit S. Congregatio Concilii, cum hujusmodi casus eventitii attendi, & considerari non debeant, ut l. 2. §. *Si eo tempore, ff. de re administr. rer. ad civit. pertinent. l. Iulianus, ff. qui, & à quib.* & notat Arcbid. in cap. *penult. 5. dist.* præsertim verò, quia in hoc futuro contingenti mortis Cardinalis nulla fraus considerari potest adversus collationem Apostolicam. Quis enim credat Cardinalem unire Seminario beneficium ad hoc ut post mortem suã præripiat Papæ ejusdem beneficii collationem? Itaque Clemens illi tantùm fraudi obviare voluit, quam committebant Ordinarii uniendo ea beneficia, quæ sciebant certò ad suam collationem spectare non posse, sed ea fore affecta Sedi Apostolicæ ratione familiaritatis, aut aliam ob causam; quæ quidem ratio fraudis non viget, neque vigere potest in casu, de quo agitur.

Superest nunc respondere ad ea, quæ in voto Rotæ in contrarium afferuntur.

43 Et primò non obstat, quod ex Concilio non liceat Episcopis unire Seminario beneficia affecta

tempore unionis: nam respondetur contrarium declarasse S. Congregationem, ac Summos Pontifices Pium V.& Gregorium XIII.& declarationes quæ afferuntur in contrarium, emanarunt post Decretum Clementis,& non ante. Hoc autem Decretum non obstat Cardinali, cùm habeat indultum, quod removet obstacula reservationum, ut dictum est.

Non obstat secundò, quod indultum non disponat de beneficijs vacaturis, sed tantùm de vacantibus ibi, *cum vacare contigerit*: nam responde-
44 tur, immo indultum non disponere de vacantibus, sed de vacaturis: hoc enim propriè important illa verba, *quæ vacare contigerit*, quæ sunt futuri temporis, & excludunt vacantia, ut tradit in specie Oldrad. *cons. 310. incip. Thema tale est vacante Præpositura*, ubi respondit indultum de percipiendis fructibus primi anni beneficiorum, quæ vacare contigerit, non comprehendere beneficia vacantia, sed vacatora.

45 Non obstat tertiò, quod etiamsi in Cardinali cesset ratio fraudis considerata in decreto Clementis: attamen decretum ipsum in sui generalitate cessare non debeat secundum Bald. *in cons. 105. nu. 16 lib. 1.* Respondetur enim hoc solum posse procedere quando casus est comprehensus in verbis legis; tunc enim si cesset aliquando ratio legis impulsiva, tamen lex cessare non debet, ut in exemplo Calphurniæ, de quo in l. 1. §. 1. *ff. de postulan.* Ideoque si aliquis Episcopus non Cardinalis uniret beneficium reservatum, tametsi id faceret sine ulla fraude; non tamen propterea unio esset valida: secus autem est cùm casus in verbis legis non comprehenditur; nam tunc si nec in ratione comprehendatur, certum erit legem ad illum casum non pertinere, ad l. 4. §. *Toties, ff. de damn. infect.* Casus autem Cardinalis volentis unire beneficium, quod si vacaret, certum non esset fore affectum Sedi Apostolicæ, sed potius ad suam collationem pertinere, non solum non comprehenditur in ratione, sed nec in verbis decreti Clementis, ut jam diximus. Ergo non procedit hoc casu argumentum à ratione legis cessante. Præterquam quod Baldum reprobat Felinus in cap. *Si quando*, § *Circa reddendam, sub num. 11 de rescript.* & tamen Baldus non loquitur ubi ratio est expressa in lege: tunc enim ea cessante, cessat legis dispositio, ut idem met Bald. tradit in d. l. *Non dubium, n. 5.* post Bart. ibi *n. 9. C. de leg. Dyn.* in cap. *fin. n. 12. & seq. de reg jur. in 6.*

46 Ac denique non obstat quod indultum non det Cardinali potestatem uniendi, sed solum conferendi, quod fusè probatur in eodem voto: nam respondetur Cardinalem Episcopum habentem indultum non unire virtute indulti, sed sua ordinaria facultate, quam habet à jure communi, & à Concilio: indultum enim hoc tantùm facit, idest removet obstacula, & impedimenta reservationum, ita ut Cardinalis Episcopus liberè possit, & absque impedimento uti sua facultate ordinaria, ut notant Io. Monach. & Gemin. in cap. *Cum aliquibus, de rescr. in 6.* ubi dant exemplum de vincto, cujus manus, pedesque ab aliquo exsolvuntur: graditur enim, & reliqua agit sua vi, non autem solventis; & extant vulgatæ decisiones Cassad. & Crescent. superius relatæ *n. 41.*

Juxta prædicta QVAERO, An Cardinalis Episcopus, qui, ut præfertur, habet indultum, non obstante decreto Clementis VIII. unire possit Seminario beneficia duplici reservatione personali reservata, vel affecta.

Solutio pendet ex duplici inspectione: Altera est, an hujusmodi decretum comprehendat S. R. E.
48 Cardinales, cùm de illis expressam mentionem non faciat. Altera, quatenus illos comprehendat, an obstet Cardinali Episcopo habenti indultum quominus unire possit reservata duplici affectione personali, quippe quæ ex sententia Rotæ in indulto non comprehenduntur, ut apud Caputaq. *ex decis. 85. part. 2.* Aegidius *decis. 425.* & tradit Mandos. *prax. Signat. grat. in ver. Indultum conferendi, vers. An autem*, & fuit plenè resolutum in voto DD Vbaldi, & Verospij Rotæ Auditorum in causa Cæsenaten. anno 1615. ubi dixerunt hoc habere locum nō obstantibus clausulis generalibus, & prægnantibus, quæ non includunt ea, quæ Papa non esset de facili concessurus. Sed in fine ejusdem voti distinxerunt inter geminas reservationes personales, seu coæquales, veluti si beneficium obtinens sit familiaris Papæ, & Protonotarius; & tunc dixerunt indultum non extendi ad beneficia reservata hac duplici reservatione; unde cum mysterio proposita quæstio restricta est ad reservationem personalem. Sin autem reservationes sint dispares, videlicet realis, & personalis, vel utraque personalis, una tamen altera inferior, ut si beneficiatus sit familiaris Papæ, & Cardinalis: hoc casu admiserunt posse obtinere contrariam opinionem. Pro qua distinctione optimè facit quod scripsit Sarnen. *in regula de impetrand. benefic. vacant. per obit. q. 15. n. 7. & 8.*

His ita constitutis quoad inspectiones propositas non est opus prolixiori disputatione; quandoquidem utriusque solutio patet ex litteris in forma Brevis, quæ inscribuntur, Sanctissimi D. N. Urbani VIII. Divina providentia Papæ VIII. Confirmatio Decreti Clementis Papæ VIII. prohibentis fieri uniones beneficiorum dispositioni Sedis Apostolicæ reservatorum, vel affectorum, cum declaratione, quod Decretum hujusmodi comprehendit etiam S. R. E. Cardinales, & alios indulta conferendi reservata habentes; quodque illi non potuerunt, nec possunt conferre beneficia duplici reservatione personali reservata, vel affecta: tenoris infrascripti, videlicet.

URBANUS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

49 QUamvis fel. rec. Clemens Papa VIII. prædecessor noster accepto, quod aliqui Ordinarij beneficia ecclesiastica in suis mensibus vacantia, & aliàs dispositioni Apostolicæ non reservata personis sibi benevisis conferebant; illa verò, quæ reservata erant, Semenarijs puerorum sæpè uniebant, ad evitandum hoc Sedis Apostolicæ præjudicium per ejus decretum prohibuerit, ne uniones beneficiorum ecclesiasticorum dispositioni Sedis Apostolicæ tempore, quo uniuntur, reservatorum, vel affectorum fieri possent etiam vigore Decretorum S. Concilij Tridentini in favorem Seminariorum puerorum ad præscriptum ejusdē Concilij erectorum, sive erigendorum; nihilominus postea prætextu Indultorum Apostolicorum conferendi beneficia reservata, vel affecta per Romanos

manos Pontifices Prædecessores nostros, ac etiam per Nos aliquibus personis, præsertim S. R. Eccles. Cardinalibus concessorum, executio prædicti Decreti Clementis prædecessoris de facto impedita fuit, & impeditur, quoniam Cardinales indulta conferendi, & disponendi de reservatis, vel affectis habentes asserunt se non esse in prædicto Decreto comprehensos, tamquam in eo expressè non nominatos, & ulterius tam ipsi Cardinales, quàm alij, qui ex prædictis indultis apostolicis habent facultatem conferendi reservata, seu affecta, ac de eis disponendi, nedum prætendunt indulta hujusmodi continere facultatem disponendi de eisdem beneficijs etiam per modum unionis, & extinctionis in præjudicium perpetuum Sedis Apostolicæ, quæ illorum provisione perpetuò privata remaneret, sed etiam ex ipsis indultis esse sublatam, & extinctam reservationem quamcumque; ideo etiã auctoritate ordinaria potuisse, & posse per eos fieri eorumdem beneficiorum uti non reservatorum, nec affectorum unionem, Decretaque Concilij eis concedere facultatem uniendi etiam reservata eisdem Seminarijs: Quinimo etiamsi in Pontificatu rec. mem. Pauli V. etiam prædecessoris nostri hactenus ex voto duorum Rotæ Auditorum fuerit in Dataria observatum, & observetur beneficia duplici reservatione personali reservata, vel affecta non comprehendi in prædictis Indultis, tamen etiam prætendunt hanc reservationis duplicitatem non impedire eorum provisionem vigore prædictorum Indultorum faciendam, eisdemque beneficiorum unionibus non obstare, & propterea diversimodè etiam executio litterarum Apostolicarum provisionis eorumdem beneficiorum indebitis prætensionibus hujusmodi impedita fuit, & impeditur de facto in diversis Tribunalibus, & Congregationibus præsertim Rotæ, & Congregationis Concilij Tridentini, in quibus repeniuntur factæ resolutiones etiam inter se discordantes: volentes igitur prædicta impedimenta tollere, & nostro Oraculo prætensas dubitationes dilucidare: motu proprio, certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine hac nostra perpetua Constitutione prædictum Decretum Clementis prædecessoris prædicti super executione, seu interpretatione ejusdem Concilij emanatum confirmamus, inviolabiliterque de cætero observare mandamus per quoscumque Patriarchas Metropolitanos, Archiepiscopos, Episcopos, etiam S.R.E. Cardinales, declaramusque prædictum Decretum etiam eosdem Cardinales comprehendisse, & comprehendere, prædictosque Cardinales, & quoscumque alios prædicta Indulta Apostolica conferendi prædicta beneficia reservata, seu affecta, & de eisdem disponendi habentes, non potuisse hactenus post prædictum Decretum Clementis prædecessoris, nec in posterum posse in vim illorum, nec vigore ejusdem Concilij, aut aliàs etiam auctoritate eorum ordinaria, prætextu quod ex prædictis Indultis extinctæ, & sublatæ sint reservationes, & affectiones eadem beneficia quomodolibet tempore unionis reservata, vel affecta unire etiam Seminarijs prædictis puerorum, nec de ijs per viam cujuscumque unionis, suppressionis, vel applicationis disponere, nec etiã
50 in vim prædictorum Indultorum reservata, & affecte conferendi, ac de eis disponendi, potuisse, nec posse conferre beneficia duplici reservatione personali reservata, vel affecta. Præsentes quoque litteras de subreptionis, ac obreptionis, seu nullitatis vitio, nostræque intentionis defectu, etiam ex eo quod Seminaria, & quicumque, & cujuscũque status, conditionis, gradus, qualitatis, ac dignitatis, etiam ecclesiasticæ desuper interesse habentes, vel habere prætendentes ad hæc vocati nõ fuerint, vel præmissis non consenserint, notari, impugnari, redargui, aut in jus, vel in controversiam revocari non posse: sicque & non aliter per quoscumque judices ordinarios, & delegatos etiam Sacri Palatij Apostolici Causarum Auditores, ac S R E. Cardinales, eorumque Congregationes, & quoscumque alios speciali expressione indigentes judicari, diffiniri, & interpretari debere, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, seu interpretandi facultate, & auctoritate; ac irritum, & inane si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus. Non obstantibus præmissis omnibus, & singulis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis etiam in Concilijs generalibus editis, regulis Cancellariæ, & quatenus opus foret etiam illa de non tollendo jure quæsito, cæterisque contrarijs quibuscumque. Quorum omnium, & singulorum tenores, earumdem litium, & causarum etiam hactenus pendentium statum, & merita, ipsorumque beneficiorum nuncupationes, situationes, & qualitates, partiumque collitigantium, necnon judicum nomina, & cognomina, Tribunaliumque, & Congregationum præeminẽtias, & facultates, cæteraque hic forsan exprimenda, & inserenda pro expressis, ac de verbo ad verbum insertis haberi volumus. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 15. Julij 1642. Pontificatus Nostri Anno decimonono.

51 Ulterius QUAERO, An unio beneficij litigiosi facta Seminario ad præscriptum Concilij Tridentini *cap. 18. sess. 23.* sit valida, necne?

Videtur respondendum esse, validam: nam decretum dict. *cap. 18.* primo tribuit Episcopo facultatem uniendi Seminario Clericorum beneficia aliquot simplicia sine cultus divini, & illa obtinentium præjudicio; ac deinde adjicit: quod locum habeat etiamsi beneficia sint reservata, vel affecta, nec per resignationem ipsorum beneficiorum uniones impediri ullo modo possint, sed omnino quacumque vacatione etiamsi in Curia effectum suum sortiantur, & quacumque constitutione non obstante. Quibus verbis videtur attributa facultas uniendi etiam beneficia litigiosa.

52 Primò quia multorum sententia est beneficium ratione litis censeri affectum; quod censent Probus ad Muna, in cap. *1. num. 8. vers. idem dic de reservatis Sedi Apostolicæ, & affectis ratione litigij, de offic. Legat. in 6.* Mandos. *in proœm. regul. Cancellar. quæst. 5. num. 9. vers. Affectio etiam causatur ratione litis.* Sarnen. *in regul. de impetran. beneficc. vacan. per obitum Cardinalis, quæst. 8 ante num. 5. vers. Testis tamen, & num. 7. vers. Postremò facit,* & Rebuffus *super concord. rubr. de collat. §. Volumus, in ver. Affecta, fol 451.* Quorum opinio si vera est, hic casus deciditur expressis verbis Concilij, quibus datur facultas uniendi beneficia etiam reservata, vel affecta.

Deinde etsi multi sentiant in strictiori significa-
53 tione aliud esse beneficium litigiosum, aliud affectum,

ctum, vel reservatum, ut idem Mandos. *regul. de impetran. benefic. qu. 9. num. 5.* & Simonet. *de reservat. q. 10. num. 9. & seq.* Veritas tamen est longè minus esse beneficium litigiosum, quàm reservatum; nam per litem non abdicatur prorsus ab Ordinario conferendi facultas, sed suspenditur tantum usque ad litis exitum, cap. 1. *ut lite pendente,*
54 *lib. 6.* & Clem. 1. *eod. tit.* Lis enim est qualitas suspensiva, & veluti simplex inhibitio temporalis, per quam manus Ordinarij ligantur, ut interim non conferant, Gomez, *in regul. de trienn. quæst. 11. vers. Tamen pace eorum*, Covar. *practicar. qu. c. 36. num. 7. vers. Quinto.* At per reservationem omnino tollitur Ordinario facultas conferendi, & beneficium remanet perpetuo affectum, Extravag. *Ad Romani. de praeben.* & tradit Gomez *loco cit.* Itaque si Concilium tribuit Episcopo potestatem uniendi beneficia etiam reservata, vel affecta, quorum collatio certum est nunquam ad Episcopum, sed semper ad Sedem Apostolicam pertinere; longè magis censetur attribuisse potestatem uniendi litigiosa, quorum provisio dubium est an spectare debeat ad Papam, vel ad Ordinarium ratio-
55 ne litis; nam, ut ait Simonet. *d. qu. 10. num. 6.* Collatio beneficij litigiosi pendet à dubio litis eventu; & plus juris habet Ordinarius in beneficio litigioso, quod finita lite spectare potest ad suam collationem, quàm in reservato, cujus provisio semper, atque indistinctè pertinet ad Papam; & majus præjudicium infertur Papæ in unione reservati, quod certum est ad ejus collationem pertinere, quàm in unione litigiosi, cujus provisio post litis exitum spectare potest ad Ordinarium. Unde in facultate uniendi reservata, quod magis est, videtur absque dubio comprehendi facultas uniendi litigiosa, quod minus est cap. *Ex parte, il terzo, de decim.* l. *In eo quod plus*, & l. *In toto, ff. de reg. jur, cum concord.* de quibus utrobique per Decium.
56 Præsertim verò, quia Concilium utitur dictione illa, *etiamsi*, quod, inquit, habeat locum etiamsi beneficia sint reservata, vel affecta; de cujus quidem dictionis natura est ampliare dispositionem, & implicare casum magis dubitabilem, cap. *Cum illis*, ubi Archidiac. *num. 1 vers. Illis etiam, de præbend. in 6.*

Et confirmatur, quia Concilium concedit Episcopo authoritatem uniendi beneficia, cujuscumque qualitatis fuerint: quæ quidem verba apta sunt comprehendere etiam beneficia litigiosa, cap. *Solitæ, de majorit. & obedient.* cum allegat. per Salic. l. 2. *num. 9. C. de noxal.* & per Roman. *consil. 31.*
57 *Visis his, num. 2. vers. Ex quo enim.* Deinde addit quod habeat locum etiamsi beneficia sint reservata, vel affecta; qui quidem gradus utrique excedit, & longè superat impedimentum litigij. Tertio jubet unionem sortiri effectum non obstante vacatione in Curia, per quam inducitur reservatio clausa in corpore juris, idest in cap. 2. *de præben. in 6.* & qua nulla in jure major, vel potentior invenitur, ut ait Guil. *decis. 33. de præben.* relatus à Gomez, *de regul. de trienn. qu. 31. in princ.* Neque his contentum Concilium, adjicit postremò unionem hanc debere effectum sortiri quacumque constitutione non obstante, quæ verba propriè referri possunt etiam ad Constitutionem Bonifacij VIII. in d. cap. 1. *ut lit. pendent. in 6.* per quam suspenditur collatio beneficij litigiosi durante lite. Itaut propterea sive mentem, sive verba Concilij spectemus, non videatur dubitandum, quominus liceat Episcopo unire Seminario beneficia etiam lit giosa. Atque ita tollitur objectum quod aliud sit be ne-
58 ficium affectum, aliud litigiosum; quo uno fundamento Rota in hac causa Cordubensi iterum, ac tertiò censuit Concilium non comprehendere litigiosa; re vera enim facultas conferendi affecta, quod magis est, utique complectitur facultatem conferendi litigiosa, quod minus est.
59 Neque obstat, quod in his, quæ differunt specie, in eo, quod est plus, non continetur id, quod est minus, c. *Cui. de non sacerdotali, de præbend.* l. *Solemus*, §. *Latrunculator. ff. de iudic.* & declarat Dyn. *in reg. Sexti.*
60 *Plus semper, vers. Sed dicendum est.* Nam pro solutione considerandum est quod spectat ad præsentem quæstionem, inter beneficium litigiosum, & reservatum duas tantum esse differentias. Prima est, quia prohibitio conferendi litigiosa est temporalis durante lite; prohibitio verò conferendi reservata est perpetua, usq; ad Papæ provisionē. Et hanc
61 primam differentiam certum est non esse in specie, sed tantum in quantitate temporis, vel durationis; ita ut propterea in facultate uniendi non obstante prohibitione perpetua absque dubio comprehendatur facultas uniendi, non obstante prohibitione temporali: sicut qui potest relegare, vel interdicere in perpetuum, multò magis potest relegare, vel interdicere ad tempus, & qui potest absolvere à suspensione perpetua, longè magis absolvere potest à suspensione temporali, cùm hæc non differant nisi tamquam magis, & minus, ut l. *Relegatorum*, §. *Solet. ff. de interdict. & relegat.* & l. *Moris*, ¶. *ff. de pœnis.* Secunda difficultas est, quod in reservatione Papa duo facit, idest prohibet Ordinarium conferre, & reservat sibi jus conferendi: in litigio autem non facit nisi unum ex his duobus, idest prohibet Ordinarium conferre: nemini autem reservat jus conferendi, sed illud relinquit in suspenso, & vult pendere à futuro eventu. Et in hoc quoque reservatio nō differt à litigio nisi tamquam magis, & minus: certū est enim in reservatione includi illam simplicem prohibitionem conferendi, quæ inest litigio, sicut in mixta continentur simplicia. Beneficium enim litigiosum Papa solum prohibet conferre: reservatum verò non solum prohibet, sed ulterius procedendo suæ dispositioni reservat; atque ita reservatio includit casum litigij, sed illum excedit gradu; unde facultas uniendi reservata omnino comprehendit facultatem uniendi litigiosa; cùm hæc, ut diximus, non differant nisi ut magis, & minus, ut in c. *Plus semper, de reg. jur. in 6.* & ibi notat glos. Io. And. & Doctores.

Sed objicies. Major ratio prohibitionis est in litigiosis, quàm in reservatis, ne scilicet propter novos adversarios, qui malitiosè interdum petitoribus subrogantur, litigia in Ecclesiam dispendium prorogari contingat, ut legitur in d. cap. 1. *Ut lite pendente, in 6.* Ergo facultas uniendi reservata non includit litigiosa.
62 At respondetur hanc rationem posse quidem considerari in collatione, sed non in unione. Primò quia unio fieri potest etiam in vita collitigantium, ut Clem. 2. *de reb. Eccles. non alienan.* quo casu per unionem Seminarij non adjicitur novus adversarius, neque prorogatur litigium; sed ijdem met collitigantes litem prosequuntur, & post obitum illorum unio effectum sortitur. Deinde quia etsi unio fiat post obitum unius ex collitigantibus, tamen

men Seminarium poterit litem non prosequi, & expectare obitum alterius collitigantis superstitis cùm certum sit unionem tunc esse habituram effectum absq; ullo ipsius Seminarij dispendio. Præterea verba illa textus, *mulitioso petitoribus subrogantur*, non congruunt loco pio cujusmodi est Seminarium. Ac denique quia prohibitus conferre litigiosa non debet censeri prohibitus illa unire etiam circumscripta Concilij dispositione, dummodo unio fiat absque obtinentium præjudicio: Sic enim videmus beneficia etiam reservata posse ab Ordinario uniri, quamvis conferri non possint, cùm unio respiciat proprietatem beneficij, collatio verò titulum, Rota *decis. 4. 5. & 6. de reb. Eccles. non a'ienand.* in antiquis, & fusiùs dictum est supra *num. 20. & 22.* Experientia etiam docuit hanc rationem præjudicii Ecclesiarum propter litigij prorogationem esse parum considerabilem, cum stante lite Papa consuevere passim concedere subrogationes in juribus defuncti, ut in regula Cancellariæ 19. *de subrog. collitigant. & ibi* Glossatores.

63 Ultimò omittendum non est hanc quæstionem in casu huic valde affini fuisse jam decisam in Cōgregatione Concilij: nam cùm decretum *cap. 18. sess. 24.* jubeat conferri Parochiales prævia forma examinis per concursum, etiamsi, inquit, Parochialis Ecclesia reservata, vel affecta fuerit; dubitatum fuit an sub ea dispositione comprehenderentur beneficia litigiosa & quamvis adductum fuisset litigiosa beneficia non esse reservata, vel affecta, sed tantùm illorum collationem suspensam esse; acpropterea in ipsis non verificari verba Concilij, quæ de reservatis, vel affectis loquuntur: tamen S. Congregatio censuit decretum d. c. 18. habere locum etiam, si Parochiales litigiosæ sint.

64 Hæc omnia videntur absque dubio procedere in unionibus factis ante annum 1602. At verò in unionibus postea factis, & in futurō faciendis longè major est difficultas, nam ut dictum est in præcedenti quæstione Clemens VIII. die 22. Februarij 1602. ad vitand. fraudes ex sententia Congregationis decrevit ut de cætero non possent uniri Seminariis beneficia, quæ obtinerant personæ, quæ vel ob familiaritatem Cardinalium, vel aliam ob causam tales sint, ut quocumq; mense decedant, certum sit ea fore affecta Sedi Apostolicæ. Dubitari enim potest an hoc decretum quemadmodum abstulit Episcopo facultatem uniendi reservata, ita etiam abstulerit facultatem uniendi litigiosa.

Veriùs videtur hoc decretum non habere locum in litigiosis, quia in illis non viget tanta ratio prohibitionis, quanta viget in reservatis: neque enim unio censeri potest fieri absolutè in fraudem collationis Apostolicæ; quia incertum est an fioi a lite beneficium conferri debeat à Papa, vel ab Ordinario; & potest contingere ut Ordinarius uniendo præjudicet suæ collationi, puta si beneficium vacaverit extra Curiam, quo casu collatio litigiosi finita lite ad Ordinarium spectat, juxta tex in d. Clem. *1. ut lit. pendent.* Et cùm magis sit beneficium esse reservatum, quàm litigiosum, ut superiùs diximus *num. 53.* non sequitur, Episcopus ob decretum Clementis non potest unire reservata: ergo nec litigiosa, quia regula, In eo quod plus procedit in oratione affirmativa, non in negativa, ut declarant Bart. & Doctores in l. 1. §. *Stipulanti, ff. de verbor. obligat.* & Decius in d. l. *In eo quod plus, num. 8. vers. Tertiò regula procedit.* Sicut nec valet argumentum de parte ad totum, ut per Calder. *cons. 111, alias, 2. de arbitr.* Præterquamquod nec verba ejusdem decreti conveniunt ullo modo beneficiis litigiosis: loquuntur enim de illis tantùm, quæ quocumque mense vacaverint, certum tamen sit fore affecta Sedi Apostolicæ; at verò litigiosa si vacaverint extra Curiam in mense Ordinarii finita lite nullo modo sint affecta Sedi Apostolicæ, sed ad Ordinarii collationem pertinent, ut statutum est in d. Clem. 1. atque ita in litigiosis non adest certitudo illa, quam decretum requirit.

Itaque videtur respondendum unionem beneficii, sive ante, sive post Decretum Clementis facta fuerit, tamen non esse nullam ex eo quod beneficium sit litigiosum: & in hanc sententiam S. Congregatio respondit.

De Excessib. Prælat.

Cap. Ex litteris.

1. EX LITTERIS, Episcopus, cujus authoritate homicidium est commissum, à ministerio Altaris, & officio Pontificali, & Episcopatus administratione deponitur. Vel sic. Episcopus præstans causam directè, vel indirectè homicidio committendo, eo commisso, privari debet officio Pontificali, & Sacerdotali, & ab administratione Episcopatus removeri. Vel tertiò, & breviùs. Clericus authoritatem, vel consilium directè, vel indirectè homicidio præstans, irregularis efficitur. Hoc dicit Abb. Siculus. Prima pars narrat factum. Secunda diffiniendo committit, ibi, *Nos autem.*

Pro intellectu hujus Decretalis vide quod dixi in cap. *Requisivit, n. 80. de Ordin. ab Epis.*

De Excess. Prælat.

Cap. Accedentibus.

S V M M A R I V M.

1 *Prælati inferiores de matrimoniis cognoscere, publicas pœnitentias injungere, & Indulgentias dare non possunt, nisi hoc eis competebat de jure speciali.*
2 *Causas matrimoniales cognoscere est dignitatis Episcopalis.*
3 *Causarum matrimonialium cognitio acquiri potest nedum privilegio, sed etiam consuetudine legitimè præscripta.*
Et quid post Concilium Tridentinum num. 6. *vers.* Hodie verò.
4 *Prælati inferiores acquirere possunt ea, quæ sunt dignitatis Episcopalis non solum privilegio, sed etiam præscriptione.*
5 *Non autem ea, quæ sunt Ordinis Episcopalis.*
6 *Etiamsi præscriptio sit immemorabilis.*
7 *Abbates, & alii inferiores Prælati Indulgentias concedere non possunt, & nu. seq. usque ad n. 20.*
8 *Indulgentiæ partim accedunt ad dignitatem Episcopalem, partim ad Ordinem.*
9 *Episcopus electus, & confirmatus ante consecrationem an possit indulgentiarum litteras dare, & num. seq.*

Et

Et quid si non sit Presbyter, ibidem, & n. 11.

10 *Clavis jurisdictionis nō est quid sacramentale.*

Indulgentiæ non pertinent ad dispensationem bonorum communionum Ecclesiæ, ibidem.

11 *Legati etiam non Sacerdotes possunt indulgentias concedere.*

Indulgentiæ pertinent ad clavem jurisdictionis. ibidem.

12 *Indulgentiæ dari non possunt ab inferioribus Prælatis etiam jurisdictionem quasi Episcopalem habentibus.*

13 *Sed ab Episcopo tantùm.*

14 *Ecclesia assimilatur Cōgregationi politicæ Cōventus, vel Parochia Congregationi Oeconomicæ.*

15 *Episcopus solus propriè Prælatus Ecclesiæ dicitur*

16 *Plebani non sunt propriè Prælati, sed quasi Coadjutores Episcopi.*

17 *Indulgentias dare non potest Vicarius generalis Episcopi, nec Capitulum sede vacante.*

18 *Et an valeat contraria consuetudo.*

19 *Generales, & Provinciales indulgentias concedere non possunt.*

20 *Abbates nullius diœcesis habentes omnimodam jurisdictionem quasi Episcopalem in clerum, & populum exclusis Episcopis, an possint causas matrimoniales, & criminales cognoscere: latissime discutitur usque in finem.*

Regulares veniunt appellatione inferiorum, qui à Concilio Tridentino causas matrimoniales, & criminales cognoscere prohibentur, ibidem.

Declaratur, n. 40. & 50.

21 *Causæ matrimoniales cùm sint graves itidem, & criminales, nō sunt per quoslibet tractandæ.*

22 *Curia Romana committit causas matrimoniales Episcopis; & si alios adjungit, ponit clausulam,* Quòd si non omnes, tu frater Episcope.

23 *Inferiorum appellatione veniunt omnes Episcopo inferiores.*

Declaratur, n. 38. & 50.

24 *Dictionis taxativæ natura est ponere quod affirmat, & præter id quod ponit omne aliud excludere.*

Declaratur, num. 41. & seq. usq. ad n. 46.

25 *Monitoria ad finem revelationis decerni non possunt ab Abbatibus nullius diœcesis habentibus Episcopalem jurisdictionem, sed petenda sunt à Sede Apostolica, & n. 47.*

26 *Renunciationes matrimoniales remitti non possunt ab Ordinariis inferioribus, sed ab Episcopo tantum.*

27 *Abbates ex Concilio Tridentino prohibentur causas matrimoniales, & criminales cognoscere.*

Declaratur, n. 48. & 50.

28 *Abbates habent dignitatem excellentem, & primam post Episcopalem.*

29 *Ac si proprium territorium habeant cum jurisdictione quasi Episcopali, exclusis Episcopis veniunt appellatione diœcesani.*

30 *Causæ matrimoniales olim committebantur inferioribus Prælatis habentibus jurisdictionem ordinariam, vel delegatam.*

31 *Correctio legum induci non debet per subauditos, & tacitos intellectus.*

32 *Archidiaconi, Decani, & aliorum inferiorū appellatione non veniunt Abbates nullius diœcesis habentes jurisdictionem ordinariam exclusis Episcopis.*

33 *Episcopus in locis ipsis nullius diœcesis excepta visitatione jure delegato nullam prorsus authoritatem exercere potest.*

34 *Etiam quoad ordinationem Clericorum.*

35 *Vel concernentia curam animarum, & Sacramentorum administrationem.*

36 *Causæ matrimoniales, & criminales, an olim ex stylo Curiæ committerentur Abbatibus, & an hic stylus servari debeat.*

37 *Abbatibus, & aliis inferioribus sunt committendæ dispensationes matrimoniales, litteræ in forma significavit, & alia hujusmodi quoad eorum subditos, si modo ipsi jurisdictionem quasi Episcopalem, & proprium territorium habeant, vel jurisdictionem pleno jure Episcopalem, & temporalem*

38 *Dictio,* aliorum, *infert omnimodam similitudinem ad expressa; & quamvis juncta sit cum dictione,* omnium, *tamen non comprehendit majora, quàm expressa fuerint.*

39 *Clausula generalis subsequens quando in lege, vel Canone sunt enumeratæ minores, aut inferiores personæ, nunquam comprehendit majores, vel superiores.*

40 *Prælatis Regularibus nullius diœcesis, ac jurisdictionem habentibus quasi Episcopalem competunt ea omnia in Regulares exemptos intra suum territorium existentes, quæ ex Concilio Tridentino competunt locorum Ordinariis contra alios exemptos.*

41 *Verba sequentia restringuntur ad præcedentia, quando ad illa veniunt continuativè.*

42 *Iurisdictione per Constitutionē in certum genus personarum taxativè collata, non censetur derogatum jurisdictioni alterius in easdem personas*

43 *Dictio taxativa in dispositione legis non excludit casus similes, vel eandem rationem habentes. Et sufficit ut sint similes quoad id de quo disputatur, num. 45.*

44 *Abbates in locis sibi pleno jure subjectis quoad jurisdictionem sunt similes Episcopis.*

45 *Et valet argumentum de Abbatibus habentibus Episcopalem jurisdictionem ad Episcopos.*

46 *Prælatorum Ecclesiarum appellatione veniunt etiam Abbates nullius diœcesis.*

1 ACCEDENTIBUS Abbates de matrimoniis cognoscere, publicas pœnitentias injungere, & indulgentias concedere non possunt, nisi hoc de speciali jure illis competat: sic summatur secundum Jo. Andr. & DD. communiter; vel sic & generalius secundum Abbatem, & Marianum Socinum. Cognoscere de causa matrimoniali, item pœnitentias publicas injungere, & indulgentias concedere spectat ad dignitatem Episcopalem: unde inferior Prælatus de his se intromittere non debet, nisi ei competat de jure speciali. Primo ponit Episcoporum quærelam, cui secundò providet ibi, *Volentes.*

2 Nota primò cognitionem causarum matrimoni-

oialium esse dignitatis Episcopalis; ac proinde
Episcopum de jure communi in his fundare inten-
tionem exclusis inferioribus Prælatis, ut hic, & in
cap. *Multorum, in fin. 35. quæst. 6, &* melius in cap.
Auditis, de præscript. & notat *hic* glos. *in ver. Epi-
scopalis dignitatis*, Host. *num. 3. in ver. Matrimonia-
libus*, Butr. Abb. & Marian. Socin. omnes *in 1. no-
tab.* & hodie est expressum in Decreto Concilij
Tridentini *cap. 20. §. Ad hac, sess. 24.* ut fusius pate-
bit infra n. 20.
3 Secundò nota ibi, *speciali concessione, vel alia
legitima causa:* jus cognoscendi de causis matri-
monialibus posse acquiri nedum ex privilegio, sed
etiam ex consuetudine legitimè præscripta, quæ
jurisdictionem tribuit, cap. *ult. supra, de off. Archid.* &
d. cap. *Auditis, de præscript.* hoc enim important
illa verba, *vel alia legitima causa*, idest consuetu-
dine, vel præscriptione, ut exponit glos. fin. & Inno-
4 cen. Generaliter enim ea, quæ sunt dignitatis Epi-
scopalis, sunt etiam inferioribus Prælatis non tan-
tùm concessibilia privilegio, sed etiam quæsibilia
præscriptione, vel consuetudine, ut formaliter in-
5 quit Butr. *hic nu. 2.* & consentit Abb. *eod. nu. in 2. no-
tab. & num. 3. vers. Nota ex hac glossa*, & Marian. So-
cin. *nu. 3.* licèt secus sit in his, quæ sunt ordinis Epi-
scopalis, quia nulla consuetudine, vel præscriptio-
ne acquiri possint ab inferioribus Prælatis, cap.
Quanto, de consuet. & cap. *Aqua, de consecr. Eccl.*
6. & notat *hic* Host. Io. Andr. Cardin. Ancharan. &
omnes, etiamsi sit immemorabilis, ut dixi plenè in
d. cap. *Quanto.*
Hodie verò consuetudo inferiorum cognos-
cendi de causis matrimonialibus sublata est Con-
cilio Tridentino in d. *cap. 20. in fine sess. 24.* nisi sit
immemorabili, ut declaravit S. Congregatio ejus-
dem Concilij Interpres.
7 Ultimò nota, Abbates, vel alios inferiores Præ-
latos de jure communi non posse litteras indul-
gentiarum concedere, hoc enim Episcopalis est
dignitatis, ut est textus clarus hic, & in cap *Cum ex
eo, inf. de pœnit. & remiss.* & notat Archid. in cap.
Romana, circa fin. in ver. Indulgentiis, eod. tit. lib. 6.
8 Quinimmò sentit hic Host. *nu. 6. vers. Patet ergo*, in-
dulgentiam esse mixtæ potestatis, quia partim ac-
cedit ad dignitatem, sive jurisdictionem Episco-
palem, partim ad Ordinem: unde *num. 5. vers. Sed
numquid electus confirmatus*, videtur inferre ut
9 Episcopus electus, & confirmatus ante consecra-
tionem non possit indulgentias elargiri, præsertim
si non sit Sacerdos; & eum sequitur Archid. *loco
cit.* licèt Hostiensis subdat aliter fuisse interpreta-
tam consuetudinem; quia Episcopi etiam non
Presbyteri, nec consecrati indulgentias faciunt;
quam tamen dicit esse irrationabilem saltem in
Episcopo non Presbytero. Amplius putat Franc.
Vercellen. relatus *hic* à Io. Andr. & DD. electum
ante consecrationem indulgentias elargiri non
posse, etiamsi Sacerdos sit: & hanc partem mor-
dicus tuetur, Butr. verò *num. 3.* simpliciter recitat
opiniones, & nihil concludit, sed dicit [teneca-
tis quod placet; sed tu in hoc sequere S. Thomam)
nam, ut ipse ait *in 4. distin. 20 art. 3. qu. 2, ad primum*
10 (Clavis jurisdictionis non est quid sacramentale,
& effectus ejus arbitrio hominis subjacet, & hujus
clavis effectus est remissio, quæ est per indulgen-
tias, cùm non pertineat ad dispensationem Sacra-
mentorum talis remissio, sed ad dispensationem
bonorum communium Ecclesiæ.) Et ideò etiam

Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

11 Legati non sacerdotes indulgentias concedere
possunt. Et ut idem docet *art. 4. qu 2, in corpore.*
(Potestas concedendi indulgentias sequitur ju-
risdictionem: & quia Diaconi, & alij non sacerdo-
tes possunt habere jurisdictionem vel commissam,
sicut Legati, vel ordinariam, sicut electi; ideo
possunt indulgentias concedere, etiam non sacer-
dotes, quamvis non possint absolvere in foro pœ-
nitentiali, quod est Ordinis.) Hæc ille, cujus do-
ctrina communiter recipitur, teste Navar. *in tract.
de indulgen. in 31. notab. nu. 3. vers. Possunt autem
hi conferre etiamsi non sint in Episcopos consecra-
12 ti.* Sed quamvis hæc ita se habeant in Legato, qui
jus dandi indulgentias habet ex commissione
Papæ, & in electo, qui illud habet ex potestate or-
dinaria, cùm in confirmatione consequatur po-
testatem jurisdictionis, etiam ante consecratio-
nem, ut in cap. *Transmissam, de elect.* non tamen hinc
licet inferre ut inferiores Prælati possint indulgen-
tias dare, licèt quandoque habeant jurisdictionem
quasi Episcopalem, ut in cap. *Abbates, de privileg.
lib. 6.* Rationem reddit egregiè idem D. Thomas
13 *d. art. 4 qu. 1.* (quia solus ille, qui præficitur Ec-
clesiæ potest indulgentiam elargiri. Sed cùm Ec-
clesia sit Congregatio fidelium; Congregatio au-
tem hominum sit duplex, scilicet œconomica, ut
14 illi qui sunt de una familia, & politica, sicut
illi qui sunt de uno populo; Ecclesia similiatur Cō-
gregationi politicæ, quia ipse populus Ecclesia di-
citur, sed Conventus diversi, vel Parochiæ in una
diœcesi similantur Congregationi in diversis fa-
milijs, vel in diversis officijs, & ideò solus Episco-
pus propriè Prælatus Ecclesiæ dicitur; & ideò ipse
15 solus quasi sponsus annulum Ecclesiæ recipit; &
ideo solus ipse habet plenam potestatem in dispen-
satione Sacramentorum, & jurisdictionem in fo-
16 ro causarum quasi persona publica; alij autem se-
cundum quod ab eo eis committitur. Sed Sacer-
dotibus, qui plebibus præficiuntur non sunt sim-
pliciter Prælati, sed quasi coadjutores; unde in con-
secratione Sacerdotum Episcopus dicit, *Quanto
fragiliores sumus, tanto magis his auxiliis indigemus.*
Et propter hoc etiam non omnia Sacramenta di-
spensant. Unde Sacerdotes Parochiales, vel Ab-
bates, aut alij hujusmodi Prælati non possunt
hujusmodi indulgentias dare.) Hæc S. Thom. quē
similiter dicit communiter receptum Navarr. *de
indulgen. in 31. notab. nu. 9.* Et propterea indulgen-
17 tias non concedit Vicarius generalis Episcopi, nec
Vicarius Capituli sede vacante, quamvis habeant
ea, quæ jurisdictionis sunt, ut latè probat Calder.
in cap. *Nostro, col. penult. & fin. de pœniten. & remiss.*
quem sequitur Navarr. *in d. not. 31. num. 6* & te-
nent Archid. in cap. R*omana, circa finem, vers. Multo
igitur fortius, de pœniten. & remiss. lib. 6.* licèt subdat
multos contrarium facere abusivè, quem sequun-
tur *hic* Io. Andr. *num. 2. in fine*, Butr. *num. 4. vers. Ex
his patet quid juris sit de Capitulo sede vacante.* Anchar.
18 *eod. num. vers. Et ex prædictis.* Nec valet contraria
consuetudo, ut pluribus probat Cardin. S. Sixti *in
tract. de indulgen. art. 5.* licèt in hoc aliud videatur
sentire Navarrus *ubi supra n. 6. vers. Etiamsi consuetu-
do haberet contrarium quast.*
19 Quod facit contra Generales Ordinum Regu-
larium, & Provinciales, qui nullis privilegijs suf-
fulti præsumunt indulgentias suis subditis elargiri;
nam quidquid contra scripserit Eman. Rodrig.
quæst. Regular. tom. 2. quæst. 86. art. 1. vers. Secundò

dico, agunt contra determinationem Concilij generalis, de qua hic, & cootra doctrinam D. Thomæ, & communem, & graviter peccant, ut innuit littera hujus teatno ibi, *Et Abbatum provider e saluti*; necnon ibi, *si proprium volueris periculum evitare*, secundum Hostien. *num. 7. in ver. Saluti*, & Io. Andr. *num. 4. in eod. ver.*

20 QVAERO, Utrum Abbates nullius dœcesis habentes omnimodam jurisdictionem quasi Episcopalem in Clerum & populum exclusis Episcopis, possint causas matrimoniales, & criminales cognoscere.

Ratio dubitandi oritur ex decreto Tridentini Concilij in *cap. 20. §. Ad hac, sess. 24.* ubi disertis verbis statuitur ut causæ matrimoniales, & criminales non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum judicio, etiam visitando; sed Episcopi tantùm examini, & jurisdictioni relinquantur: & in fine derogatur privilegijs, indultis, & consuetudinibus quibuscumque: quo quidem decreto etiam Regulares comprehendi, censuit S. Congregatio.

21 Et augetur difficultas, quia causæ matrimoniales non sunt tractandæ per quoslibet, sed per judices discretos, qui potestatem habeant judicandi, & statuta Canonum non ignorent, cap. 1. *de consang. & affinit.* & ibi DD. cum sint graves, cap. *Causam matrimonij*, & ibi Abb. *de offic. Deleg.* & cap *Si pro debilitate*, ubi Dec. *num. 35. eodem tit.* Ferret. *cons. 196. & seq.* Et ob hanc rationem Cu-
22 ria habet ea usu delegare causas matrimoniales Episcopis, etsi alios adjungit ponit clausulam, *Quod si non omnes tu frater Episcope*, ut hic testatur Io. Andr. *num 1. in fine, in ver. Matrimonialibus*, Butr. & Anchar. *uterque in primo notab.* Itidem & criminales cum matrimonialibus propter earum arduitatem à pari procedunt DD in cap. 1. *de restit. in integr.* & in cap. *Ad nostram*, *de probat.* glos. in l. *3. §. Quacumque*, & ibi Bart. Paul. de Castr. Alex. & alij, *ff. de jurejuran.* Bald. in d. cap. *Ad nostram, col 1.* Unde non mirum si Concilium in il-
23 larum cognitione, ac diffinitione non confidit de inferioribus Prælatis: hac enim ratione usum est illis verbis, *& aliorum inferiorum*, quorum virtute veniunt omnes illi qui sunt Episcopis inferiores, & in specie Abbates, ut colligitur ex glo. in c. *Cum ab Ecclesiarum, in ver. Ecclesia, de offic. Ordin.* & notatur per DD. in cap. *Auditis. de præscript.* Quinimo ad majorem inferiorum omnium exclusionem Concilium loquutum est per dictionem taxativam, *tantùm*, ibi (Sed Episcopi tantùm exa-
24 mini, & jurisdictioni relinquantur) de cujus quidem dictionis natura est ponere quod affirmat, & præter id quod ponit, omne aliud excludere, *l. 2. C. de patr. qui filios distrax. l. Contractus, de regul. jur.* cap. *Cum Ecclesia Sutrina*, *de caus. possess. & propriet.* cap. *Contingit*, & ibi Felin. *de fid. instrum.* Bartol. in l. *Unica, ff. Si quis jus dicenti non obtemper.* habet enim negativam implicitam, & ideo negat omnia non expressa, Gemin. *cons. 76. num. 3. vers. Contrarietas*, Ancharan. *cons. 77. Visis, & num. 4 & 5.*

25 Et confirmatur ponderando aliud decretum Concilij, nempe *cap. 2. sess. 25.* ubi cum per similia verba taxativa statutum fuerit, ut excommunicationes pro rebus deperditis, seu monitoria ad finem revelationis à nemine prorsus, præterquam ab Episcopo decernantur, S. Congregatio declaravit Abbates nullius diœcesis habentes Episcopalem jurisdictionem non posse ejusmodi monitoria decernere; sed illa petenda esse à Sede Apostolica. Et in individuo cùm Cardinalis Farnesius obtinens in Commendam Abbatias S. Zeni, & Farfæ, in quibus habet jura Episcopalia, dubitasset an posset concedere excommunicationes ad finem revelationis, Sacra Congregatio respondit non posse.

26 Et quod spectat ad causas matrimoniales, cùm esset quæsitum an facultas remittendi denunciationes competeret Commendatario, cujus Abbatia jura Episcopalia habet, & appellatione Ordinarij venit, juxta cap. *fin. de offic. Ordin. in 6.* Sanctissimus respondit decreto *ca. 1. sess. 24. de reformat. matrim.* appellatione Ordinarij non venire alium, quàm Episcopum: & tamen decretum dicti cap. 1. nec loquitur expressè de Episcopo, nec per dictionem taxativam, sed simpliciter de Ordinario ibi, *Nisi Ordinarius ipse expedire judicaverit, ut prædictæ denunciationes remittantur.*

27 Demum in terminis d. §. *Ad hac*, cùm dubitatum fuerit an verba illa, *aliorum inferiorum*, intelligantur de Abbatibus, cùm decretum faciat mentionem Archidiaconi, post quem non videtur de Abbatibus intellexisse, & nullus Canon eos nominet post Archidiaconos, sed semper præmittat Abbates, ut in cap. 1. *de ætat. & qualit.* cum concordant. S. Congregatio censuit intelligi, & hic ordinem non servari.

Verùm his non obstantibus, contraria opinio est verior; nam omissa disputatione an Abbates possint acquirere facultatem cognoscendi causas matrimoniales, & criminales cum omnimoda jurisdictione, & territorio separato in vim præscriptionis, seu consuetudinis, in quo Canonistæ non conveniunt, ut constat ex Abb. in cap. *Cùm contingat, num. 18. de foro competen.* tamen indubitati juris est hujusmodi territorium cum jurisdictione quasi Episcopali privativè ad Episcopum posse acquiri ex privilegio Papæ, ut per Host. Ant. de Butr. & alios communiter in d. cap. *Cum contingat.*

28 Huic autem privilegio nulla ex parte derogavit Tridentina Synodus in d. *cap. 20. §. Ad hac, sess. 24.* quia non eadem ratione Abbates sunt inferiores Episcopis, sicut Decani, & Archidiaconi, quorum meminit Concilium; cum Abbates, de quibus agitur habeant dignitatem excellentem, & primã post Episcopalem, Bald. in cap. *Pastoralis*, *in gloss. in ver. Superiores*, *de offic. deleg.* ubi etiam Felin. *col. 4.* Lap. *allegat. 84. Dominus Papa, num. 11. vers. Item Abbatia*, ubi determinat Abbatiam non venire sub nomine dignitatum, cùm sit speciali nota digna, & dicatur in primo dignitatis gradu, si-
29 cut Episcopatus, & cæteras appellari inferiores dignitates: allegat textum in cap. *Si quis deinceps. 16. quæst. 7.* Et cum habent in proprio territorio jurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem privativè ad Episcopum, veniunt appellatione Diœcesani, etiam in materia nova, & præjudiciali, secundum Abb. in Clem. *Diœcesanis, de vit. & honest. Cler.* & tenet glos. in Clem. 1 § *Volumus, in ver. Diœcesanis*, quam ibi sequuntur Cardin. *in 4. quæst, num. 2* Imol. *num. 28.* Vital. *num. 4. &* Abb. *num. 15, de for. compet. gl. Pragmatica sanctionis, tit. de annuis, vers. In diœcesi, pag. 117.*

30 Præterea olim in causis matrimonialibus rescri-

scribebatur alijs inferioribus, ut de Archidiacono habetur in cap. *Litteras*, & ibi notatur *de rest. spoliat.* de Archipresbytero in cap. 1. & ibi glos. *in ver. Coram Archipresbytero, de consang. & affinit.* de Præposito in cap. *Proposuisti, de probat.* de Abbatibus patet *hic*, & in cap. 1. *& 2.* de eo qui duxit in matrimonium, in cap. *Ex parte, de sponsal.* & in cap. 1. *de consang. & affin.* ex quibus juribus colligitur satis esse, ut hujusmodi inferiores Prælati noverint statuta Canonum, & habeant jurisdictionem ordinariam, vel delegatam, ut possint eis prædictæ causæ committi. Et idem dicendum de causis criminalibus, cùm propter illarum arduitatem matrimonialibus æquiparentur, ut dictum est supra *num*, 22.

31 Hanc autem sacrorum Canonum dispositionem Concilium Tridentinum censeri non debet sustulisse; quia legum correctio, quantum fieri potest, vitanda est, l. *Sancimus, C de testam.* itaut nisi expressè facta reperiatur, induci non debeat, l. *Præcipimus, in fin. C. de appell.* neque enim per subauditos, aut tacitos intellectus inducenda est legum correctio, ut dicit glos. in cap. *Cupientes*, §. *Quod si per viginti, de elect. in 6.* not. Bart. in l. *Cum oportet, C. de bon. quæ liber,* & in l. 2. *C de suis, & legit. hæred.* Quin potius jura juribus sunt concordanda, cap. *Cum expediat, de elect. in 6.* Alex. *cons.* 25, *num.* 14. *vol*, 5. Unde Concilium extendi non debet ultra Decanos, & Archidiaconos, & illis inferiores jurisdictionem ordinariam non habentes, de quibus loquitur ad correctionem juris communis.

32 Accedit quod ex stylo Concilij, ubi fit mentio de Archidiaconis, Decanis, & alijs inferioribus, non comprehenduntur Abbates habentes jurisdictionem ordinariam exclusis Episcopis. ut patet in *cap.* 3. *sess.* 24. quod loquitur per eademmet verba, quibus loquitur d. §. *Ad hæc*, ut ibi. (Archidiaconi autem, Decani, & alij inferiores in ijs Ecclesijs, ubi hactenus visitationem exercere legitimè consueverunt, debeant quidem assumpto Notario de consensu Episcopi deinceps perseipsos tantùm ibidem visitare) & in *cap.* 14. *in fin. sess.* 25. *de reform.* ibi (Supradictorumque omnium cognitio, idest contra Clericos concubinarios, non ad Archidiaconos, nec Decanos, aut alios inferiores, sed Episcopos ipsos pertineat: neutrum enim in prædictis decretis comprehendit Prælatos nullius diœcesis jurisdictionem quasi Episcopalem habentes in Clerum, & popolum privativè ad Episcopum) ut Sacra Congregatio declaravit. Ergo idem dicendum de d, §, *Ad hæc*, qui ijsdem verbis utitur, arguendo à solitis, & à stylo loquendi, ad cap. *Cum illi Ferrariensis*, ubi *Ant.* de Butr. Imol. Abb. & Felin. *de Consuet.*

Et confirmatur, quia Concilium quando voluit comprehendere loca nullius diœcesis, illa disertis verbis expressit, & tunc meminit aut de Episcopo proximiori, aut de Episcopo, intra cujus diœcesis fines ea loca sita sunt, ut patet in *cap.* 9. *sess.* 24. & *cap.* 10. *sess.* 23. Ergo cùm id non fecerit in *cap.* 20. §, *Ad hæc sess.* 24. censetur noluisse, ad l. *Unicam*, §. *Sin autem ad deficientis*, C. *de caduc. toll.* & cap. *Ad audientiam, de Decim.*

Ad hæc in locis nullius diœcesis Episcopo nulla
33 per Concilium tribuitur jurisdictio, nisi quoad visitationem jure delegato, ut patet in d. *cap.* 9. *sess.* 24, nam nisi ex *cap.* 10. *sess.* 23. possit Episcopus ordinare personas nullius diœcesis, eisque dimissorias concedere, & ex *cap.* 18. *sess.* 23. ex beneficijs nullius diœcesis contribuendum sit Seminario vicinioris Episcopi; tamen in locis ipsis nullius diœcesis nullam prorsus auctoritatem Episcopus exercere potest, excepta visitatione jure delegato; ideoque in loco nullius diœcesis proximior Episcopus non potest facere ordinationes, aut Ponti-
34 ficalia exercere, ut aliàs censuit S. Congregatio ad *c.* 5. *sess.* 26. At verò causas matrimoniales, & criminales in vim. *d. c.* 20 §. *Ad hæc, sess.* 24. Episcopus cognoscit jure ordinario; & totum illud decretum loquitur de Episcopo tamquam Ordinario, nec vibi fit mentio de potestate delegat. Absurdum autem esset ut causas hujusmodi Episcopus cognoscere posset, ac diffinire tamquam Ordinarius in locis nullius diœcesis; & tamen jus visitandi, quod favorabilius est exercere non posset, nisi tamquam Sedis Apostolicæ Delegatus: ergo ad vitandum hoc inconveniens, dicendum est d. §. *Ad hæc* ad Prælatos, aut loca nullius diœcesis non pertinere.

35 Præterea quamvis personæ sive sæculares, sive regulares curam animarum personarum sæcularium exercentes in his, quæ d. curam, & Sacramentorum administrationem concernunt, subsint immediatè jurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi ex decreto c, 11. *sess.* 25. *de reg*, tamen hæc facultas non competit Episcopo in locis nullius diœcesis, ut S Congregatio declaravit: quia decretum illud loquitur de locis, ac personis in diœcesi Episcopi existentibus, ut constat ex illis verbis, in *cujus diœcesi sunt sita*: locus autem nullius diœcesis nec est in diœcesi, nec de diœcesi, ut verba ipsa sonant, & dixit Rota *decis.* 207. *nu*, 2. *par.* 2. *divers.* Item prædicta facultas non competit Episcopis in locis, ubi Abbates Episcopalem, & temporalem jurisdictionem exercent in Parochos, & Parochianos, ut ibi patet in vers. *Exceptis.* Ergo si in prædictis locis Episcopus nullam habet auctoritatem in concernentibus curam animarum, & administrationem Sacramentorum; longè minus dicendum est illam habere in cognitione, ac diffinitione causarum, ad hoc cap. *Cum Capella, de privil.*

36 Ac demum quamvis de stylo Curiæ causæ matrimoniales, & criminales olim non committerentur Abbatibus, sed Episcopis tantùm, ut testatur Specul. *de rescrip. præsent.* §. *Ratione formæ, vers. Nunc ad destructionem*, Abb & alij in c. *Si pro debilitate, de off. deleg.* ubi in specie Dec. *nu.* 10. *&* 11. & validum sit argumentum à stylo Curiæ, c. *Venerabiles, de confirm. util. vel inutil.* cap. *Ex litteris*, & ibi Abb *de Const.* glos. in Clem. 1. §. *Secus, de concess. præb.* & Io. Andr. in c. *unico, de rerum permut. in* 6. tamen stylum hunc non fuisse semper servatum vel ex eo conjici potest, quod per multas Secretales supra relatas *nu.* 30. causæ hujusmodi reperiuntur commissæ Abbatibus. Præterquam quod talis stylus esset contra jus commune; ac proinde non observandus per ea, quæ tradit Ant. de Butr. in c. *Cum tanto, nu* 46, *de consuet.* Abb. in c. *nunc. num.* 5. *de*
37 *scrutin. in ord. facien.* Sed quidquid sit in alijs inferioribus, certè in Prælatis, de quibus loquimur cessat omnis difficultas, quia S. Congregatio jam declaravit Abbatibus esse committendas dispensationes matrimoniales, litteras in forma significavit, aliaque hujusmodi quoad eorum subditos, si

Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

modò ipsi jurisdictionem quasi Episcopalem, &
proprium territorium habeant; & in specie sic re-
spondit in casu Abbatis Nonantulani, & Abbatis
Castri Durantis, idemque probavit Sanctissimus
in Congregatione habita coram Sanctitate sua in
favorem Abbatis S. Ioannis in Venere, sit nul-
lius diœcesis, idemque mandavit observari in po-
sterum in his, qui jurisdictionem pleno jure habent
Episcopalem, & temporalem.

38 Neque obstant considerationes in contrarium
adductæ; nam quod spectat ad verba Concilij in
d. c. 20. §. *Ad hæc. sess. 24.* tametsi inferiorum appel-
latione quando id verbum absolutè profertur, aut
ad differentiam Episcoporum veniant omnes Epi-
scopo inferiores, cap. *Cum inferior, de maior. & obed.*
& notatur in c. *fin. de pœnit. & remiss.* tamen secus di-
cendum est hoc casu, quia hoc verbum à Con-
cilio non fuit appositum simpliciter, & absolutè,
aut respectivè ad Episcopos, sed adjecta dictione
illa, *aliorum*, quæ infert omnimodam similitudi-
nem ad expressa, Bald. in l. *Si fugitivi, col. ult.* C. *de
serv. fugit.* & in l. *Conventicula, col. 4.* C. *de Episc. &
Cler.* Bart. in l. *Sed & reprobare, nu. 6. ff. de excus. tut.*
Bero. *cons. 41, nu. 10 vol. 1.* sed supra immediatè Con-
cilium expressit Decanos, & Archidiaconos, qui
sunt inferiores Episcopis & quoad legem jurisdi-
ctionis, & quoad legem diœcesanam, & quoad
obedientiam, quam illis præstare tenentur, ut est
text. in d. c. *Cum inferior*; ejusmodi enim inferio-
res utcumque exempti, quamvis non sint de diœ-
cesi, sunt tamen in diœcesi, Card. in Clem. 2. §. *Si-
mili, nu. 4. de privil.* Rota *deci. 207, nu. 2. par. 2. divers.*
Ergo dum postea Concilium subjungit, *& aliorum
inferiorum*, intelligi debet de inferioribus, qui De-
canis, & Archidiaconis sunt similes, quales non
sunt Abbates proprium territorium, & jurisdi-
ctionem quasi Episcopalem habentes, qui nec sunt
de diœcesi, nec in diœcesi, & in omni materia ju-
risdictionali veniunt appellatione diœcesani, ut o-
stensum est supra *num. 29.*

Quinimò id procederet etiamsi Concilium di-
xisset *& aliorum omnium inferiorum*, quia nihilomi-
nus per hæc verba generalia non veniunt majora,
vel graviora, quàm expressa fuerint casus est in
Clem. *Non potest, de procur.* & in l. *fin.* §. *Cum dulcia, de
tritic. vin. & ole. leg.*

39 Deinde ita respondetur: quando in lege, aut
canone sunt enumeratæ minores, aut inferiores
personæ, non possunt postea sub generali clausula,
quæ subsequitur, majores, & superiores compre-
hendi, c. *Sedes*, & ibi Ant. de Butr. *nu. 10. de rescr.* Be-
ro. in c. 1. *nu. 205. de jud.* sed Abbates, saltem propri-
um territorium, & jurisdictionem ordinariam ha-
bentes sunt majores, & superiores Archidiaconis,
& Decanis, ut probatum est supra *num. 32.* ergo non
comprehenduntur sub generali illa clausula, *&
aliorum inferiorum*, quæ post Archidiaconos, &
Decanos immediatè subsequitur. Idque efficaci-
ter comprobatur ex duobus decretis Concilij su-
pra allegatis, nempe ex *cap. 2, sess. 24. & c. 14. sess. 25.*
in quibus ademmet verba ad prædictos Abbates
non extenduntur.

40 Atque ita non obstat quod d. c. 20. §. *Ad hæc, sess.
24,* ex sententia S. Congregationis comprehen-
dat etiam Regulares; siquidem hæc resolutio simi-
liter procedit in illis Regularibus, qui sunt simi-
les Archidiaconis, & Decanis, non autem in Ab-
batibus nullius diœcesis omnimodam jurisdictio-
nem quasi Episcopalem habentibus privativè ad
Episcopos: hi enim etiam ex stylo Concilij regu-
lariter veniunt Episcopi, & Ordinarij appellatio-
ne, nisi subjecta materia, aut verba ipsa Concilij a-
liud suadeant. Et propterea cùm aliàs dubitatum
fuerit, an Prælato inferiori regulari nullius diœce-
sis, ac jurisdictionem habenti quasi Episcopalem
exceptis his, quæ sunt ordinis, competant ea omnia
in Regulares exemptos intra suum territorium
existentes, quæ ex Concilio competunt locorum
Ordinarijs contra alios exemptos; S. Congregatio
Concilij censuit competere.

Nec refert quod Concilium in d. §. *Ad hæc*, post
illa verba, *& aliorum inferiorum*, addiderit aliam
41 clausulam cum dictione taxativa, videlicet, *sed
Episcopi tantùm examini, & jurisdictioni relinquan-
tur.* Quandoquidem verba sequentia restrin-
guntur ad præcedentia quando ad illa veniunt
continuativè, l. *Talis scriptura*, & ibi Bart. *de leg.
1.* Abb. in cap. *Secundò requiris, de appell.* Bero. *cons.
376. num. 53. vol. 1.*

Item quando verba prius posita habent certam
significationem, non debent per sequentia recipe-
re declarationem, Bart. in l. *fin. de reb. dub.* Bald. in
l. 1. C. *de legit. hered.* convenientius est enim ut præ-
cedentia influant in sequentia quàm è converso,
Cart. in l. *Quisquis, de leg. 3.* Ias. in l. *Pacta, de pa-
ctis*, Roman. *cons. 104.* Bero. *cons. 77. num. 18. vol.
2.* Præsertim verò, quia nullum per hoc fit Episco-
pis præjudicium, cùm hæc loca sint extra illorum
diœcesim, sed Abbatibus tantùm, quibus jam erat
jus quæsitum, arg. c. *In his, de privil.* c. *Suggestum*,
& c. *Dudum*, ubi glos. *in ver. Nullatenus, de decim.* &
in terminis hujus taxativæ Bero. *cons. 110. num. 9. &
42 20. vol. 1.* Et in specie si per Constitutionem col-
lata sit alicui taxativè jurisdictio in certum genus
personarum, non censeri per hoc derogatum ju-
risdictioni alterius in easdem personas, Rom.
cons. 456. in fin. n. 5, post Bart. in l. *Viros*, C. *de di-
vers. off. & appor. lib. 12.* qui tamen dicit hoc proce-
dere si alius habet jurisdictionem ex consuetudi-
ne; secus si à lege.

43 Deinde respondetur in dispositione legis, in hoc
casu dictionem taxativam non excludere casus
similes, vel eandem rationem habentes, gl. in l. *Ob
as*, C. *de præd.* Min. Io. de Imol. *cons. 86, In causa
quæ vertitur nu. 7.* Abb. *cons. 63. Ut veritas, col. pen. in
fin. vers. Nec obstat, lib. 2.* plenè Ias. in l. 1. *num. 1.
vers. Secundò limita, ff. Si qi quis jus dicenti non ob-
44 temp.* Sed Abbates in locis sibi pleno jure subjectis
quoad jurisdictionem sunt similes Episcopis, Abb.
& DD. in c. *Constitutus, de appell.* & in c. *Transla-
to, de Const.* Et valet argumentum de Abbate ha-
45 bente Episcopalem jurisdictionem ad Episcopos,
glos. in Clem. 1. *in ver. Proprie, de reb. Eccles.* *non
alien.* Feder. de Sen. *cons. 14. nu. 4.* Abb. post Io. And.
in c. *Ioannes, de test.* & in Clem. 2. *de for. compet.* &
tenet Innoc. relatus à Card. in cap. *Ex ore, in fin. de
privil.* & in c. *At si Clerici*, §. *de adult. num. 13. de jud.*
Et quamvis in aliquibus differant ab Episcopis, ta-
men ad hoc ut non excludantur per dictionem ta-
xativam satis est ut sint illis similes quoad jurisdi-
ctionem, de qua disputatur argumento eorum,
quæ habentur in l. *Quod Nerva, ff. Depositi*, & per glo.
in Auth. *Itaque*, C. *Communia, de succ.* & prop-
terea ut supra observatum est in c. 14. *sess. 25.* Ab-
bates, de quibus agitur, non excluduntur à cogni-
tione causarum contra Clericos concubinarios
quam-

quamvis Concilium decernat utillarum cognitio non ad Archidiaconos, Decanos, & alios inferiores, sed ad Episcopos ipsos pertineat: ponderando dictionem, *ipsos*, quæ cum sit personalissima, habet vim taxativæ, Bald, *cons. 304. Nobilis vir, n. 1. lib. 5.*

Unde etiam patet nihil obstare quod causæ matrimoniales, & criminales sint graves: nam nihilominus committuntur Abbatibus proprium territorium, & jurisdictionem quasi Episcopalem habentibus tam de jure communi, quàm ex sententia S. Congregationis ex decreto Sanctissimi, & ex stylo Cancellariæ, ut ostensum est supra *nu 30. 36.*
46 *& 37.* sed & ex stylo Concilij causæ criminales cognoscuntur ab Ecclesiarum Prælatis, ut patet in *cap. 2. sess. 6. cap. 4 sess. 14.* in quo concordat etiam juris communis dispositio in *c. Irrefragabili, de off. Ordin* quorum quidem Prælatorum appellatione etiam prædicti Abbates continentur, *c. Decernimus,* & ib. Dec *num. 4. de iud.* ergo idem dicendum de matrimonialibus, quæ à pari procedunt, *cap. 1.* & ibi DD. *de in integ. restit.* cum alijs supra alleg. *num. 22.* alioquin esset jurisdictiones confundere, contra *c. Pervenit, 11. qu. 1.* & not. in cap. *Pastoralis, de off. ordin. in princ.* Turrecrem in cap. *de persona, 11. qu. 1.* item esset alienos terminos usurpare, & aliorum subditos judicare contra cap. *Nullus,* & cap. *Placuit, 9 quæst 2.*

47 Similiter non obstat quod ex *cap. 3. sess. 25.* à facultate decernendi excommunicationes ad finem revelationis excludantur etiam Abbates, de quibus agitur, ex sententia S. Congregationis: id enim provenit, quia Concilium utitur dictione universali negativa ibi, *à nemine, præterquam ab Episcopo*: quæ quidem dictio negat omnia possibilia, ut dixit Ruman. *cons. 199. Præsens num. 2. vers. Secundo quia;* & magis negat, quàm affirmativa affirmet, glos. in cap. *Cum dilectus, in ver. A suspensis, de consuet.* Nec solùm utitur illis verbis, *nemine, &c.* sed adjicit quoque dictionem, *prorsus,* quæ est præcisa; & ostendit absolutam voluntatem excludendi omnes Episcopos inferiores, ut latè per Felin. in cap. *Ex parte, il primo, de off. Deleg. divers. decis. 526. num. 4. par. 1.* unde ex eo decreto non licet inferre ad d. §. *Ad hæc,* qui in diversa materia utitur dissimilibus verbis. Quinimò decretum d. *cap. 3.* in contrarium retorqueri potest: nam si intelligeretur de Episcopis tantùm etiam respectu locorum nullius diœcesis; utique facultas decernendi excommunicationes etiam in prædictis locis ad Episcopum pertineret. & tamen non est ita; quia ex sententia ejusdem Congregationis monitoria hujusmodi pro ijsdem locis petenda sunt tantùm à Sede Apostolica.

50 Ultimò non obstat, quod ex sententia S. Congregationis in d. §. *Ad hæc,* verba illa, *& aliorum inferiorum,* intelligantur etiam de Abbatibus, siquidem hæc resolutio coincidit cum alia, qua declaratum fuit appellatione inferiorum in eo decreto etiam Regulares comprehendi: utraque autem decisio similiter edita fuit pro illis tantùm Abbatibus, & Regularibus, qui in diœcesi Episcopi existunt, & habebant speciale privilegium ante Concilium cognoscendi causas matrimoniales, & criminales, nec habet locum in inferioribus nullius diœcesis, qui jure ordinario hujusmodi causas cognoscunt, ut ex prædictis constat.

De *Excessib. Prælat.*

Cap. Nimis iniqua.

NIMIS INIQUA. Ponit quindecim gravamina Religiosis illata, à quibus præcipit Prælatus abstinere. Abbas Siculus. In Textu ibi, *nec sustinentes eos habere campanam.* De triplici intellectu hujus litteræ, & an liceat Religiosis in suis Ecclesijs, & Oratorijs unam, vel plures habere campanas, dic ut scripsi in cap. *Patentibus, à nu. 6. usque ad nu. 28. infra de privileg.* & de sex generibus tintinabulorum, seu campanarum, & de illarum origine, & multiplici usu, & significatione vide quæ adnotavi in cap. *Custos Ecclesiæ, à nu. 3. usque ad nu 7. supra de off. custod.*

De Excess. Prælat.

Cap. Nimis prava.

S V M M A R I V M.

1 *Fratres Prædicatores præferuntur fratribus Minoribus, & n. seq.*
2 *Ordines Prædicatorum, & Minorum quo tempore fuerint per Sedem Apostolicam approbati.*
3 *Regulares omnes etiam Prædicatores. & Minores de jure communi sunt Episcopis subjecti.*
4 *Sed ex privilegijs sunt exempti etiam ratione delicti commissi, contractus initi, & rei sitæ extra locum exemptum.*
5 *Regulares de jure communi tenentur ex magna causa comitari Episcopum processionaliter tam intra, quàm extra civitatem.*
Et quæ sit magna causa, ibidem.
6 *Exempla generalem dispositionem non restringunt.*
7 *Regulares an per exemptiones releventur ab onere accedendi ad processiones ex magna causa indictas, & n. seq.*
Et quid post Concilium Tridentinum n. 10.
8 *Religiosi Societatis Iesu cogi non possunt accedere ad publicas processiones ex privilegio Gregorij XIII.*
9 *Fratres Prædicatores itidem exempti sunt à processionibus ex privilegio Ioannis XXII.*
10 *Regulares exempti etiam Monachi hodie cogi possunt ab Episcopo ad publicas processiones accedere, non obstantibus consuetudinibus etiam immemorabilibus.*
11 *Nisi distent à civitate ultra medium milliare.*
12 *Fratres Prædicatores non secus ac Fratres Minoris sunt in statu arctissimæ paupertatis.*
13 *Et nihil proprij habere possunt etiam communi.*
14 *Item sunt incapaces annui reditus perpetui.*
15 *Fratres Prædicatores sunt Mendicantes ex Constitutionibus, Fratres Minores ex regula.*
16 *Testamentum B. Dominici.*
17 *Fratres Prædicatores ex privilegijs sunt capaces redditus perpetui, & hæreditatum.*
18 *Religiones omnes, exceptis Capuccinis, & Minoribus de Observantia hodie possidere possunt bona immobilia in communi.*

19 *Moniales S. Claræ in prædicta exceptione non includuntur.*

Sorores non veniunt Fratrum appellatione. ibid.

20 *Fratres Minores an sint capaces institutionis ea lege facta, ut bona hæreditaria vendantur, & pretium erogetur in reparationem Eccl. siæ, &c. Et quatenus institutio non valeat, jure legati legat, & n. seq. usq. ad n. 46.*

21 *Fratres Minores an, & quomodo sint capaces bonorum ex dispositione, cap.* Exiit, de verb. signif. in 6. *& n. 25.*

22 *Modo licito relictum quando dicatur.*

23 *Fratres Minores sunt incapaces successionis.*

24 *Fratrum Minorum institutio in personam Ecclesiæ Romanæ non sustinetur, & c.* Exiit, *in hoc revocatur per Extravagan.* Ad conditorem *Ioannis XXII.*

25 *Fratribus Minoribus in bonis eis sive Ordini relictis, vel oblatis nullum jus, seu dominium acquiritur.*

Relicta pro Fratrum Minorum, ecclesiis, oratoriis, officinis, & habitationibus, ac vasis, & libris, & vestimentis divino officio dedicatis, vel dedicandis sustinentur ibidem.

26 *Institutio de Fratribus Minoribus facta ad effectum vendendi bona hæreditaria, & pretium convertendi in usum Fabricæ, vel Sacristiæ an teneat, & n. 34 & seq.*

27 *Clausula,* omni meliori modo, *an & quando faciat ut quatenus non valeat institutio directa, valeat per indirectum, & n. 38.*

28 *Executores si hæredit institutio non valeat an censeantur instituti hæredes, & rogati bona erogare in usus à testatore præscriptos, & n. 41.*

29 *Testamentum favore piæ causæ valet sine hæredis institutione.*

30 *Fratribus Minoribus an subventatur officio judicis, ut impleatur testatoris voluntas, & n. 41*

31 *Fratres Minores sunt incapaces annuis redditus cum inter immobilia reputetur.*

32 *Legatum annui redditus factum Fratribus Minoribus sub modo licito tenet.*

Idem si simpliciter, quia sub modo licito factum censetur. ibidem.

33 *Legatum factum sub conditione si institutio sit nulla an valeat in casum nullitatis institutionis, & n. seq.*

34 *Hæres semel numquam desinit esse heres.*

35 *Institutio cum est pro non scripta, modus etiam illi adjectus est pro non scripto.*

36 *Distinctio an modus licitus adjectus fuerit, sit in legatis particularibus tantum, non autem in successione universali.*

37 *Dictio,* nullatenus, *quid importet.*

38 *Heredes ad quæ teneantur.*

39 *Clausula codicillaris,* vel omni meliori modo, *quid operetur.*

40 *Fratres Minores sunt incapaces fideicommissi, & legati universalis, & n. 44.*

41 *Testamentum in quo Fratres Minores sunt instituti heredes, est nullū, & succedunt venientes ab intestato, nisi adsit coheres, vel substitutus.*

42 *Pauli IV. & Pii V. dispensationes super successione Fratrum Minorum an sint redacta ad terminos Concilii Tridentini.*

43 *Institutio de monasterio, seu ecclesia Fratrum Minorum an valeat, & an sustineatur in persona Ecclesiæ Romanæ.*

44 *Legatum universale factum Fratribus Minoribus sub modo licito an teneat.*

45 *Fideicōmissarius universalis est hæres in effectu*

46 *Fratres Minores tam de familia, quàm ex reformatione quorum legatorum sint capaces, & n. seq. usque in finem.*

47 *Quid de legatis bonorum mobilium, quæ unica præstatione adimplentur, & n. 51.*

48 *Et quid de legatis annuis factis fabricæ Ecclesiæ,*

vel Sacristiæ, & n. 52.

49 *Et quid de legatis annuis, quæ fiunt ipsis Fratribus cum onere celebrationis Missarum, & n. 53.*

50 *Et quid de legatis annuis sine onere, & n. 54.*

55 *Fratres Minores Cismontanæ familiæ, quibus conditionibus permissi fuerint Novitios ad habitum, & professionem recipere.*

56 *Fratres Minores nō prohibētur annuos reditus accipere à sponte dantibus per modū eleemosynæ.*

57 *Fratres Minores legata annua cum onere, vel sine onere accipientes quam protestationem facere teneantur, & n. seq.*

58 *Fratrum Minorum incapacitas ex doctrina Divini Bonaventuræ.*

59 *Aromatariarum usus Fratribus Minoribus qualiter permittatur.*

60 *Cippos vel truncos, seu capsulas pro eleemosynis Missarū Fratribus Minoribus habere nō licet.*

61 *Congregationis fabricæ S. Petri Decretum circa legata annua Fratribus Minoribus relicta, refertur.*

NIMIS PRAVA. Ponit duodecim gravamina Prædicatorum, & Minorum, à quibus præcipit Prælatos abstinere, Secunda pars ibi. *Quocirca.*

Nota primo ex ordine litteræ Fratres Prædicatores præferri Fratribus Minoribus, *ut hic,* & in cap. *in hu, infra de privileg.* in cap. *Quorundam, de elect. lib. 6.* in cap. 3. *infra de pactis,* & in c. *Constitutionem, de Regular. eod. lib.* & sæpè alibi. Ratio est, quia Prædicatorum institutio fuit priùs approbata per Ecclesiam Romanam, ut hic notant Hostiensis, Joannes Andreas, & Cardinalis, omnes in principio.

Et refert Io. Calder. Ordinem Prædicatorum fuisse approbatum anno 1216. ab Honorio III. qui successit Innocentio III. qui id se facturum promiserat. Et eodem anno fuisse approbatam institutionem Minorum. Et idem dixit Io. Andr. in d. cap. *Quorundam,* licèt de Minoribus non meminerit, Abb. *hic num.* 1. & Marian. Socin. *num.* 2. qui tamen asserit approbationem Ordinis Prædicatorum contigisse anno 1215. Sed verum est, quod dixit Ioann. Calder. ut patet in Constitutione Honorii III. quæ incipit, *Religiosam vitam,* edita 11. Kal. Ianuar. anno ab Incarnatione 1216. Pontificatus anno primo, in Bullar. *tom.* 1. *pag.* 44. Confirmatio autem Regulæ Fratrum Minorum habetur in alia Constitutione ejusdem Honorii incip.

Solet

Solet annuere, edita 3 Kalen. Decembris, Pontificatus ipsius anno octavo. Et sic septem annis post approbationem Ordinis Prædicatorum in Bullar. *eod. tom.* 1. *pag.* 47. De præcedentia autem Ordinis Prædicatorum inter alios Ordines Mendicantium; eò quod ante omnes fuerit per Sedem Apostolicam approbatus, Vide Constitutionem Pij V. *Divina*, in Bullar. *tom.* 2. *pag.* 467. Et quod scripsi in cap *Certum*, *num.* 1. *& sequen.* & maximè *n.* 22. *supra de major. & obed.*

3 Secundò nota de jure communi Episcopum fundare intentionem super jurisdictione ordinaria nō tantùm contra Clericos sæculares, sed etiam contra omnes Religiosos suæ diœcesis etiam Prædicatores, & Minores: nam si specialiter eximuntur in casibus hic expressis, & in cap præcedenti; Ergo in alijs remanet regula in contrarium: quod etiam

4 probatur in cap *Cum venerabilis. de relig domib. & in* 18. *q.* 2. *per totam*. Et tenent hic Innoc. *in princ. in ver. Constitutionibus*, Hostien. *n.* 4. *in eod. ver.* Abb. *n.* 4. *in* 4. *not.* Marian. Soc. *n.* 11. & alij communiter.

Sed hodie cam Prædicatores, & Minores, quàm alij religiosi quorumcumque ferè ordinum ex privilegijs Apostolicis sunt exempti ab Ordinariorum jurisdictione etiam ratione delicti commissi, vel contractus initi, aut rei existentis extra locum exemptum, ut latissimè probavi in cap. *Tuarum*, *à num.* 10. *infrà de privileg.* In quibus autem casi-

5 bus, & præcipuè ex decretis Concilij Tridentini subsint visitationi, correctioni, & jurisdictioni Episcopi diœcesani, scripsi pleuè in cap. *Grave*, *à nu.* 9. *usque in fin. supra de offic. Ordin.*

Tertiò nota in vers *Eis quoque*: textum efficaciter probantem Fratres Prædicatores, & Minores teneri ex gravi causa processionaliter comitari Episcopum tam intra civitatem, quàm extra: nam cum tex. us dicat ex levi causa hoc eis mandari non posse: ergo à contrario secus est ex magna causa, puta in novo ingressu Episcopi, vel Legati, vel imminenti peste, vel flagello, vel ad generales Litanias, quæ fiunt post Pascha ante festum Ascensionis. Facit cap. *Revertimini*, 16. *q.* 1. & cap *Rogationes, de consecr. dist.* 3. nam quod omnibus imminet, ab omnibus debet explicari, c. *Ad hac*, *infra de offic.* Archid. *c. p.* 2. *de elect.* & notant *hic* Hostien. *num.* 4. *in ver. Ex levi causa*, Io. Andr. *eod. num. & ver.* Pett. de Anchar. *num.* 4. *in* 3. *not.* Abb. *num.* 3. Marian. Socin. *nu.*

6 7. & cæteri. Imo hoc vendicat sibi locum in alijs quoque Religiosis, quia hic textus loquitur de Prædicatoribus, & Minoribus per modum exempli, ut patet ibi, *Vt puta fratres* Ea verò quæ exempli causa

7 dicuntur, generalem dispositionem non restringunt, cap. 1. *Ne Cler. vel Monach.* l. *Damni, la seconda, en princ. ff. de damn infect.* Quin etiam putat Abb. *num.* 5. *vers. Et adverte*, etiam per exemptionem concessam post hoc Capitulum Prædicatores, & Minores non relevari ab onere accedendi ad processiones ex magna causa indicendas. Sicut non relevantur in causa hæresis, & in quibusdam alijs, de quibus in cap. *Ad abolendam*, *de heret.* nam roga-

8 re Deum pro salute populi incumbit tam exemptis, quam non exemptis, argum. d. cap. *Revertimini*, Verius tamen puto in hoc spectandas esse exemptionum formas, & tenorem privilegiorum, ut in c. *Porrò*, *infra de privileg* Quòd enim si ex forma privilegij sint nominatim exempti à processionibus ex quacumque causa indicendis, ut sunt Religiosi Societatis Iesu ex Constitutione Gregorij XIII.

9 quæ incipit, *Quæcumque*, edita 16. Julij 1576. in Bullar. *tom.* 2. *pag.* 404. Quinimmo, & Prædicatores habent super hoc speciale privilegium à Joanne XXII. teste Calder. *consi.* 393. *aliàs* 8. *de Regular.* Unde dictum Abbatis potest procedere tantummodo in exemptione generali, prout videtur intelligere Marian. Socin. *hic num.* 12. *vers. Et quamquam privilegia generaliter eximerent.* Verumetiam circumscriptis exemptionibus, Regulares ubi supplicationes indicerentur ex levi causa, non essent cogendi accedere, ut hic patet.

10 Hodie ex decreto Concilij Tridentini in c. 13. *sess.* 25. *de Regular.* Exempti omnes tam Clerici sæculares, quàm regulares quicumque etiam Monachi ad publicas processiones vocati, accedere compelluntur, ijs tantùm exceptis, qui in strictiori clausura perpetuò vivunt. Non obstantibus privilegijs ante Concilium, & consuetudinibus etiam immemorabilibus non accedendi, uti potè sublatis

11 de creto *cap.* 22. *ejusdem sessionis.* Adverte tamen quia etsi per hanc Decretalem Religiosi teneantur ire processionaliter cum Episcopo ex magna causa etiam extra civitatem, ut in littera, & Concilium Tridentinum quoad hoc eorum exemptiones sustulerit; tamen Gregorius XIII. excepit Regulares, quorum monasteria distant à civitate ultra medium milliare, ut est adnotatum in libris publicis Sac. Congregationis Concilij ad dictum *cap.* 13.

12 Ultimò nota ibi, *In arctissima paupertate*, Fratres Prædicatores non secus ac fratres Minores esse in statu arctissimæ paupertatis, prout hic notat Io. Andr. *num.* 1. *in ver. Arctissima*, Cardin. *in princip.* Anchar. *nu.* 2. *in* 1. *notab.* Abb. *num.* 2. *in* 2. *notab.* Bald. *consi.* 438. *Factum sic se habet*, *in princ lib.* 2. Alex. *consi.* 87. *Eximiè*, *num.* 5. *vers. Nam Prædicatores*, *lib.* 2. Sunt

13 enim Mendicantes, ut hic, & in cap. *Quorumdam*, *de elect. lib.* 6. & in cap. *Constitutionem*, *de Regular. eod. lib*, cum concord. Et propterea nihil proprij habere possunt etiam in communi, cum victum eis præbere debeat incerta mendicitas, ut dicit tex in cap. *un. de relig. domib. lib* 6. & *hic* not. Ant. de Butr. *num*, 2 *in primo not.* Petr. de Anchar. & Abb. *ubi supra*, qui addunt se pluries dixisse, sicut fratres Minores non possunt habere annuos reditus perpetuos, ut in Clem. *Exivi de Paradiso*, §. *Cumque annui reditus*, *de verbor. signif.* ita nec fratres Prædicatores: quia debent servire Deo in arctissima paupertate, ut hic

15 dicitur. Advertè tamen hos duos Ordines in hoc differre, quod fratres Minores sunt incapaces bonorum etiam in communi ex Regula, & primævo instituto, ut in cap. *Exiit qui seminat*, *de verber. signif. lib.* 6. & in d. Clemen. *Exivi.* Prædicatores verò ex Constitutionibus Ordinis tantùm; profitentur enim regulam S. Augustini, ut per Federic. de Sen. *consil.* 12 incipien. *Fratres Prædicatores*, quem sequitur *hic* Butr. *num.* 2. & Marian. Socin. *num.* 6. *vers. Adverte*, Anchar. *conf.* 321. *Præmittenda sunt num.* 3. Abb. *conf.* 27. *col.* 3. *vers. Est & tertia lib.* 2. ubi dicit fratres Prædicatores ex regula, quæ est S. Augustini, posse habere bona in communi; sed per Constitutionem à Sede Apostolica approbatam esse Mendicantes, & vivere in arctissima paupertate; & ita esse intelligendam hanc Decretalem, quamvis oppositum sentiat Franc. in c. *un.* §. *Confirmatos*, *num.* 2. *de religios. domib. lib.* 6. tamen prima opinio est communis, ut testatur Bertrand. *consi.* 106. *num.* 3. *lib.* 3. *& consi.* 152. *num.* 2. *lib.* 1. & Clar. *in* §. *Testamentum*, *q.* 29 *per totam.*

 Nam

16 Nam B. Dominicus in ultimo vitæ spiritu Fratres, ioquit, Charissimi quæ vobis tanquam filijs possidenda relinquo, charitatem habere, humilitatem servate, paupertatem voluntariam possidere. Quanta verò possum districtione prohibeo nequis in hunc Ordinem possessionem inducat, maledictiunem Dei imprecaos contrarium facienti. Quæ verba explicat Bald. in prælleg *consil.* 438. *lib.* 1.

17 Ex privilegio tamen sunt capaces annui reditus perpetui, & hæreditatum, ut per Feder. d. *cons.* 12. *num.* 6. Et vide Extravag. Ioannis XXII. *Quia quorundam, circa med. vers. Nec hoc, de verb. signif.* ubi primùm recitantur verba Gregorij IX. in hac Decretali, videlicet (fratres Prædicatores, & Minores in altissima paupertate Christo pauperi famulantur.] Et mox subjungitur. (Et tamen constat ipsos Prædicatores habere in communi etiam quoad proprietatem aliqua; idqoe eorum statui, & regulæ non repugnat.)

18 Hodie cessant hujusmodi ambages, quia Concilium Tridentinum in *c.* 3. *sess.* 25. *de Regular.* concessit omnibus Monasterijs, & Dumibus tam virorum, quàm mulierum etiam mendicantium, exceptis domibus fratrum S. Francisci Capuccinorum, & eorum, qui Minores de Observantia vocantur, etiam quibus aut ex Constitutionibus suis erat prohibitum, aut ex privilegio Apostolico non erat concessum, ut deinceps bona immobilia eis possidere liceat. Et sub illa exceptione non com-
19 prehendi Moniales S. Claræ censuit S. Congregatio; tum quia ante Concilium capaces erant in communi, glos. 3. in Clem. *fin de sent. excom.* Bald. *cons.* 183, *in princ. lib.* 1. Cardinal in Clem. 1. *quæst.* 7. *de regul.* Item ex privilegijs Sedis Apostolicæ, & præsertim Eugenij IV. & Leonis X. de quibus testatur Ubald. *de success. Clericor.* Itemque ex verbis Concilij de fratribus non comprehendi sorores ex Bald. in l. *Quæcunque, C. de serv. fugit.* & quia d. cap. 3. in regula loquitur separatim de viris, & mulieribus. Itaque post Concilium soli fratres Minores, quales sunt verè etiam Capuccini, ut in Constitutione Pauli V. *Ecclesiæ militantis regiminis,* in Bullar. *tom.* 3 *pag.* 244. sunt in statu arctissimæ paupertatis, & incapaces hæreditatum, bonorum stabilium, & annuorum redituum etiam in communi.

20 QVAERO Testator instituit hæredes fratres Min. de Observantia S. Francisci cum hoc ut bona hæreditaria per executores ab eo nominatos vendantur, & pretium erogetur in reparationem Ecclesiæ, Constructionem Capellæ, & sacram suppellectilem. Et quatenus hæredis institutio non valeat ex aliqua causa in corpore juris clausa, tunc jure legati legat.

An hujusmodi dispositio sit valida, necne.

21 Disposuit cap. *Exijt qui seminat,* §. *Ad hæc, de verbor. significat. in* 6. omnium utensilium, & librorum, ac eorum mobilium præsentium, & futurorum, quæ & quorum usumfructum fratribus Minoribus S. Francisci, vel eorum Ordini licet habere, proprietas, & dominium ad Romanam Ecclesiam liberè pertinere, usu facti tantùm eis reservato, & in §. *Præterea* idem ordinavit quoad loca empta de eleemosynis, & oblata, seu concessa fratribus sub quacunque forma verborum: necnon quoad Ecclesias, & Oratoria ad Ecclesias de-
22 stinata, & Cœmeterium. Quo verò ad legata declaravit ut infra, videlicet (Si verò modum licitum in legando testator expresserit, ut si diceret, lego pecuniam pro fratrum necessitatibus expendendam, vel domum, Agrum, vineam, & similia, ad hoc quod per certam personam, vel personas idoneas distrahatur, & pecunia de rebus ipsis accepta in ædificia, vel alia fratrum necessario convertatur; aut in legando similibus modis, vel verbis utatur. In hoc casu illud in omnibus, & per omnia, consideratis eorum necessitatibus, & moderaminibus prædictis, quantum ad fratres decernimus servari, quod per nos est superius in concessis pecuniarijs eleemosynis declaratum; ad quæ legata solvenda tam hæredes testatorum, quam exequotores se liberales exhibeant.]

23 Supervenit deinde dispositio Clem. *Exivi de Paradiso, de verb. signif.* qua cautum est in §. *Porrecta,* ut pecunia, & alia oblata & legata non recipiantur pro alijs causis, & sub modis alijs (ut utar verbis tex.) quam ponat dicti Prædecessoris nostri declaratio, quæ est in d. c. *Exiit,* Deinde in § *Cupientes,* disponitur his verbis: (Quia igitur in successionibus transit non solum usus rei, sed & dominium suo tempore in hæredes: fratres autem præfati nihil sibi in speciali acquirere, vel eorum Ordini possunt etiam in communi: declarando dicimus, quod successionum hujusmodi quæ etiam ex sui natura indifferenter ad pecuniam, & etiam ad alia mobilia, & immobilia se extendunt considerata sui puritate voti nullatenus sunt capaces.)

24 Tertiò supervenit dispositio cap. *Ad Conditorem,* Extravag. Papæ Io. XXII. *sub tit. de verb. signif.* quæ provisionem c. *Exiit,* quod oblata seu concessa fratribus pertinerent ad dominium, & proprietatem Ecclesiæ Romanæ, usu facti duntaxat eis reservato declarat esse contra regulam; & ideò eam tolli, & providetur ut infra videlicet: (De fratrum
25 nostrorum consilio hoc edicto perpetuum valituro sancimus, quod in bonis quæ in posterum conferentur, vel offerentur, aut aliàs quomodolibet obvenire contiget fratribus, vel Ordini supradictis (exceptis ecclesijs, Oratorijs, officinis, & habitationibus, ac vasis, libris, & vestimentis divinis officijs dedicatis vel dedicandis, quæ ad ipsos obvenient in futurum, ad quæ se non extendunt inconvenientia supradicta; propter quod Constitutionem istam ad illa extendi nolumus) nullum jus seu dominium aliquod occasione ordinationis prædictæ, seu cujusvis alterius à quocumq; Prædecessorum nostrorum specialiter editæ Romanæ Ecclesiæ acquiratur, sed quoad hoc habeantur prorsus ordinationes prædictæ pro non factis.)

26 Quibus ità se habentibus pro validitate institutionis affertur; quod dispositio §. *Cupientes* considerat institutionem ideo non valere, quia per eam retinetur usus, & dominium contra regulam, quæ ratio cessat hoc casu quia testator expresè disponit, ut dominium bonorum non remaneat penes hæredem, nec usus, sed ut vendatur, & convertatur pretium in reparationem Ecclesiæ, fabricam Capellæ testatoris, & aliàs necessitates ipsius, quod satis secundum DD. est in consideratione, ut per Abb. *cons.* 63, *num.* 4. *lib.* 2. Cuman. *cons.* 169 & Fulgos. *cons.* 103 *num.* 3. *vers. Nec obstat quod si possint,* & secundum hæc invitantur Christiani ad benefaciendum, & ex cõtrario retraherentur, & nullum videtur fieri præjudicium puritati regulæ fratrum Minorum, quæ tota fundatur, ut vivant in paupertate, & proprium non habeant, nec possi-

possideant; non tamen vult, nec disponit, ut Ecclesiæ non reparentur, ut Capellæ non fiant, ut non habeant paramenta pro altaribus, & calices, & thuribula: & ita servatur, ut refert Vasquez *lib. 3. cap. 102. illustr. contron. num. 6.* allegat Bart. in l. *Civitatibus, ff. de legat. 1.* & in l. *Servus, ff. de alim. legat.* Regula enim circa victum versatur, ut illum dictum eleemosynaliter quærant, & totam fidem in Deo deponant illum habendi, juxta illud Luc. 22. *Quando misi vos sine sacculo, & pera, & calceamentis numquid aliquid defuit vobis?* Voluit enim Beatus Franciscus totaliter abstrahere suos ab affectu, & desiderio terrenorum, & specialiter à pecunia, & usu ipsius. Institutio autem secundum modum prædictum non videtur à regula deviare; & sic in fortioribus terminis concludit Bart. *in tract. Minor. lib. 1. dist. 5. cap. 2. nu. 3* dum simpliciter ait valere institutionem ad effectum ut bona vendantur, & pretium expendatur in reparationem Ecclesiæ, & subministrationem locorum, & Ecclesiarum humilium: idemq; sentit Calder. *cons. 345. alias 46. de testam.* & Guido Papa *decis. 327.* ubi ait ita observari, & ex stylo Fratribus prædictis præfigi terminum unius anni ad vendendam hæreditatem, & pretium deponendum, In casu autem nostro expressè facta est, ut totum in id expendatur. unde si diceremus non valere, fortè esset expressè dicere non posse fieri eleemosynam pro reparatione, & fabrica Ecclesiæ, & paramentis altarium, quod maximè absurdum esset: quamobrem institutionem hoc casu validam esse concludit Bartol. *in eod. tract. lib. 1. dist. 5. cap. 1. & 2. num. 28. & seqq.*

27 His accedit quod scripsit idem Bart. *eod. lib. 1. dist. 2. c. 3. num. 15.* de clausula, *omni meliori modo apposita*, ut quatenus esset aliquod dubium in institutione directa faciat valere per indirectam per fideicommissum: & quamvis Bald. & Anchar. aliter dixerint, tamen hoc posset procedere in simplici institutione, secundum quam videtur induci modus contrarius regulæ. At in casu nostro cùm simus in institutione sub modo, & ille non sit contrarius regulæ, forte aliud videtur dicendum.

Quæ multò magis videntur procedere post dispensationes Pauli IV. & Pij V. nec non Bullam, quæ dicitur *Mare magnum*, de quibus apud Gulielm. de Benedictis *in repet. cap. Raynutius, in ver. Eodem testamento relinquens, num. 126. de testam.*

28 Et quia in hoc testamento sunt ordinati exequutores cum amplissima potestate vendendi, alienandi, & convertendi ad usum destinatum per testatorem, quo casu licet institutio hæredis non procederet, ipsi exequutores censerentur instituti hæredes, & rogati, ut converterent bona prout testator disposuit, sicut formaliter dixit Bald. in l. *Precibus, C. de in pub. & aliis substitut. num. 46.* per text. notab. in cap. *Cum tibi, de testam.* permittendum videtur ut exequantur dicti exequutores voluntatem testatoris, ne pia ejus voluntas defraudetur. Quod si objiciatur forent tunc deficiat hæredis institutio, sine qua testamentum non valere

29 Responderi poterit executores censeri hæredes institutos per prædicta. Præterea favore piæ causæ valet testamentum sine hæredis institutione: ita Tiraquel. *in tract. de privil. piæ causa, in 15. privil.* per doctrinam Bart. in l. 1. C. *de Sacros. Eccles.* sequitur Barbar. *cons. 8.* & alij plures, quos citat.

30 Nec desunt qui sentiant etiamsi dati non essent executores, nihilominus monasterio subveniri officio judicis, ut pia voluntas defuncti adimpleatur; quia etiam cuilibet de populo actionem competere: inter quos Specul. *de instr. edit. §. Nunc vero, num. 66.* Io. Andr. in cap. *Si hæredes, de testamen.* Bart. in l. *Nequicquam, §. Cum igitur, de verb. signif.* Bald. in l. *Nulli, C. de Episc. & Cleric.* Redoan. *in tract. de spol. Eccles. q. 8. n. 31.*

Denique quatenus prædicta dispositio sustineri non posset jure institutionis, forte tamen sustineri poterit jure legati, cùm testator expressè declaraverit se jure legati relinquere casu quo institutio ex aliqua causa in corpore juris clausa non valeret. Certum est enim quamvis Fratres Minores sint incapaces hæreditatis, valere tamen legatum rerum stabilium eis factum sub modo licito, aut etiam simpliciter, cum sub modo licito factum intelligatur.

31 Quam in re satis erit afferre declarationem Sacræ Congregationis Concilij: nam cùm relicti essent dictis Fratribus annui reditus, quorum sunt incapaces, petitum fuit à Sacra Congregatione, ut declararetur, an Fratres possent sibi vendicare hos annuos reditus, non quidem ut eo modo prout relicti erant singulis annis perciperent, sed venderent, & pretium in necessitates monasterij converterent: Sacra Congregatio censuit Fratres Mendicantes Ordinis Minorum de Observantia esse incapaces annui redditus legati, cùm inter immobilia reputetur. Clem. *Exivi, §. Cumque annuus red-*

32 *ditus, de verb. signific.* Cæterum valere immobilium legatum eis factum sub modo licito, nempe ut vendant, & pretium convertant in Ecclesiæ necessitates, Franc. in cap. 1 *§. Confirmatos, de relig. domib. in 6.* & idem si modus non sit adjectus; nam sub modo licito relictum intelligitur, Card. in. post Bart. & Bald. in d. Clem. *§. Proinde, nu. 11.* Concilium autem *cap. 2. sess. 25. de Regul.* prohibere solam possessionem, & detentionem, seu dominij acquisitionem.

Et eo magis, quia testator hoc casu usus est dictione copulativa, &, videlicet, & quatenus institutio ex aliqua causa non valeat, lego, &c. Unde quatenus non valeat institutio, censetur æquè principaliter legasse; nam copula facit transire dispositionem in speciem diversam, Achil. de Grass. *decis. 1. de clausulis*, Caputaquens. *decis. 124.* incipien. *Clausula omni meliori modo.* Et de illius natura est utrumque æquè principaliter copulare, cap. *Cum Martha, de celebr.* glos. & Abb. in cap. *Querelam, de simon.* quamobrem perinde est ac si testator simpliciter, & absolutè legasset nulla facta hæredis institutione; neque enim legatum ex se validum per inutilem institutionem vitiari debet, cap. *Dilectus, il primo, de præb.* & reg. *Utile per inutile non vitiatur*, & est text. in materia in auth. *Ex causa, C. de liber. præter.* Hæc fere sunt, quæ pro vali-

33 ditate hujus dispositionis afferri possunt.

Cæterum his non obstantibus verius videtur dispositionem testatoris hoc casu nec sustineri posse jure institutionis, nec jure legati: non quidem jure institutionis: nam quamvis singularia relicta valeant si fiant sub modo licito, aut etiam simpliciter, ut in d. decret. *Exiit, §. Ad hæc*, quia fratribus; tamen secus est in institutione, ac jure universali, ut reprobata Bartoli opinione concludit Bald. in auth. *Ingressi, num. 50. C. de Sacros. Eccles.*

&,

& post eum Aretin. in l. *Apud Iulianum*, §. *Constat*, col. 3. *ff. de leg.* 1. Cardin. in Clem. Exivi, §. *Proinde*, col. fin. *de verb. signific.* Anchar. *in ead. Clem. col. 2. vers. Secundo casu*: & quidem Baldi rationes validissimæ sunt, & præcipuè illa, quod jus universale consistit in quodam intellectuali, quod postquã est radicatum, non potest avelli, idest separari, *l. Si fine*, §. *Sed quod Papin. ff. de minor.* Unde non potest hoc jus intellectuale converti in aliquem materialem usum: Nam sive hæres totam hæreditatem teneat, sive vendat, sive dissipet, semper tamen permanet hæres, l. *Sed etsi lege*, §. *Quod autem*, *de pet. hæred.* & l. *Imperator*, *ad Trebell.* cum alijs per eum allegatis. Unde cum fratres Minores non possint hoc jus retinere, nec etiam intellectuale in aliquod materiale converti valeat; merito nun sunt capaces: at secus est in singularibus relictis, quia possunt præcisè converti, & in eorum usum consumi. & sequitur Card. Zabar. *cons.* 102. *Super facto, vers. Ad secundum*, ubi contra opinionem Bart. ait, fratres Minores cum sint specialiter prohibiti, & facti incapaces successionum per d. Clem. *Exivi*, §. *Cupientes*, *de verb. signif.* non posse universaliter succedere etiam quoad hoc, ut debeatur illis æstimatio: & idem Card. in d. Clem. *Exivi*, §. *Proinde*, *in fin.* Conclusio enim illa quod Mendicantes sint capaces successionis ad effectum, ut vendant, & pretium convertant in eorum necessitates, non procedit in fratribus Minoribus, qui absolutè sunt incapaces, sed in alijs Mendicantibus dumtaxat. Et ita communiter observari testatur Bald. *cons.* 8, *Super infrascriptis*, *lib.* 1. quem refert, & sequitur Dec. in cap. *In præsentia*, *nu.* 269. *de probat.* ubi etiam ait hanc esse communem opinionem.

34

35 Nec obstat, ut inquit Bart. Quod institutio de fratribus Minoribus sub modo licito contineat duo capita, Unum scilicet ut sint hæredes; aliud ut vendant, & pretium convertant in necessitates fabricæ; & quod licèt primum non valeat, debet tamen valere secundum, quemadmodum valeret si testator omisso capite primo, disposuisset de secundo. Respondit enim Bald. secundum caput venire consecutivè, & accessoriè ad primum Unde destructo antecedenti, destruitur consequens, arg. l. *Alimenta*, §. *Seia*, *ff. de adim. legat.* & ex quo institutio est pro non scripta, modus est etiam pro non scripto, ut l. 1. § *In primo*, *C. de cadu. tollen.*

36 Præterea multum habet ponderis consideratio quod Nicolaus IV. in d. cap. *Exiit*, §. *Ad hæc*, quia fratribus: dum agit de legatis particularibus statuit, ut si testator modum, secundum quem fratribus eorum conditione inspecta recipere non liceret, exprimat in legando; à tali legato per omnem modum fratres abstineant. Sed si modum licitum fratribus in legando testator expresserit, declarat illud recipi posse servatis moderaminibus ibi præscriptis; & similiter Clem. in s. V. 10 Clem. *Exivi*, *in* §. *Porrecta*, agens de legatis particularibus declarat illa recipi posse secundum ea, quæ ejus prædecessor expressit in d. cap. *Exiit*, id est cum modus licitus est adjectus. At verò in §. *Cupientes*, ubi agitur de successione, & jure universali, eam distinctionem non adhibet, sed declarando dictã successionem hujusmodi fratres dicti Ordinis considerata sui puritate voti nullatenus esse capaces; adjiciens nec licere eis valorem hæreditatum ta-

lium, vel tantum earum partem, quod præsumi posset hoc in fraudem fieri quasi sub modo, & forma legati sibi dimitti facere, vel sic dimissa recipere: quin potius ista sic fieri ab ipsis simpliciter prohibuit. Hæc autem diversitas, quæ ponitur inter legata particularia, & successionem universalem, planè convincit non æquè fratres Minores esse capaces successionis, ac legatorum; sed legatorum quidem si sub modo licito relinquantur. Successionem verò simpliciter, & absolutè esse incapaces:

37 Præsertim ponderando dictionem, *nullatenus*, de qua in d. §. *Cupientes*, quæ cum sit universalis negativa, & idem importet, quod nullo modo, c. 1. §. *Ad hæc*, ubi Arcbid. *de restit. spoliat.* in 6. excludit capacitatem successionis etiam per modum aliàs licitum, efficitque ut fratres sint incapaces successionis in quacumque parte etiam minima, ut de hac dictione *nullatenus*, dicit Gemin. *cons.* 35, *Pro clariori*, *num.* 2. & omnem dispensationem excludit, secundum glos. in Clem. *Ut us*, *in verb.* Nullo modo, *de ætat. & qualit.* Quid enim opus fuisset eam distinctionem adhibere in legatis, & successionem simpliciter prohibere, si tam legatorum, quàm successionis essent capaces ubi modus licitus esset adjectus.

Et confirmatur quia si distinguendum non esset inter successionem, & legatum, sequeretur ut fratres Minores essent capaces institutionis simpliciter factæ, sicut sunt legatorum, quæ, cum modus non est adjectus, censentur facta sub modo licito, ut in d. decret. *Exiit*, §. *Ad hæc quia fratribus*, *vers. Si verò fratribus ipsis generaliter aliquid absque modi expressione legetur*, & declaravit S. Congregatio Concilij. Sed consequens est absurdum, quia institutionis simpliciter factæ prædicti fratres sunt absolutè incapaces, ut in d. §. *Cupientes*, Ergo & antecedens.

38 Ac denique quatenus etiam institutio ad effectum vendendi non repugnaret regulæ in his quæ pertinent ad dominium, possessionem, vel usum rerum; considerandum est tamen in fratres, ut præfertur institutos, cum secundum Bald. nunquam desinant esse hæredes, transire jura, & actiones activè, & passivè. Hæres enim tenetur de facto, de contractu, & delicto defuncti, Bald. in l. *Iubemus*, §. *Sanè*, *in fin. C. de sacros. Eccles.* Et potest conveniri actione personali quatenus non possideat, l. 1. & ibi Bart. *C. de hered. action.* a. *eod. tit.* Imo tenetur etiam ultra vires hæreditarias si inventarium non confecerit, ut in Auth. *de hæred. & Falcid.* §. *Hinc nobis*, l. *Sancimus*, *C. de Iur. delib* Fed. de Sen. *cons.* 21. Item tenetur exonerare conscientiam defuncti, cap. *In litteris*, *de raptor.* Item sortitur forum, & conveniri potest in loco defuncti, vel ejus foro, l. *Hæres absens*, *in princ.* & ibi DD. *ff. de iudic.* etiamsi alias sit exemptus, secundum Bart. ibi Item tenetur de evictione pro re vendita per executorem testamenti, Bart. in l. *Aho*, *in fin. de alim. & cibar legat.* & ad alia plurima his similia.

Fingamus ergo fratres Minores institutos sub conditione, ut vendant bona hæreditaria, adijsse hæreditatem, & bona distraxisse, & pretium erogasse in usum fabricæ, vel sacristiæ, aut in eorum necessitates; quis tenebitur ad debita hæreditaria? & quomodo consultum erit creditoribus? eruntne actione personali conveniendi fratres, quorum inopia omnem actionem excludit, ac red-

dit

dit in anem æquit exonerabit conscientiam defuncti? quis tene-bitur de evictione, si bona hæreditatis distracta evincantur, aut alta adimplebit, quæ ab hæredibus præstari oportet? Præterquam quod hujusmodi lites valde, repugnant intentioni S. Institutoris qui voluit suos fratres ab his curis, & sollicitudinibus omnino avocare, ut patet ex dicta Clem. *Exivi*, §. *Amplius*, ibi: (nullo modo debent hujusmodi voti, & regulæ professores de talibus curis, & litigiosis actionibus immiscere, ut & testimonium habeant ab his, qui foris sunt, & puritati satisfaciant voti sui, ac evitent per hoc scandalum proximorum.) Quæ ratio inter alias movit etiam Io. XXII. in d. Extravag. *Ad conditorem*, ad renunciandum juri Ecclesiæ Romanæ super bonis relictis, aut oblatis prædictis fratribus, ut in §. *Rursus*, ibi, Numquid non præfatæ Ecclesiæ derogatur honori, si ipsum oporteat nunc in foro ecclesiastico, nunc in sæculari, interdum quoque coram pedaneis judicibus, & plerumque pro rebus parvis, & in vilibus continuò litigare. Non igitur tantum si successionis, ac juris universalis fratres prædicti absolutè, ac nulla distinctione adhibita declarentur esse incapaces.

Nec urgent inconvenientia superiùs relata, quod ex contrario Christi fideles retraherentur ab operibus charitatis, ecclesiæ non ædificarentur, &c. Siquidem hujusmodi eleemosynæ fieri possunt per viam oblationum, & legatorum particularium, quorum fratres sunt capaces, si modus licitus adjiciatur: ut dictum est supra, non autem per viam institutionis, ac juris universalis, quia opera charitatis exerceri non debent modo illicito, per quem fratres inducantur ad regulæ transgressionem, ut patet in d. cap. *Exiit*, §. *Quia verò puritatem, vers. Non enim verisimile est.*

39 Quemadmodum nec obstat quod scripsit Bart. de clausula, *omni meliori modo*, vel codicillari, & quod venientes ab intestato censeantur instituti hæredes; nam in hoc quoque articulo cum eo probat Bald in d. Auth. *Ingressi, num. 54.* & sequitur Petr. de Anchar. in d. Clem. *Exivi, col. 4. in pri. vers. Et per ista*, & Duenn. *reg. 381. in 8. ampliatione*, ubi alios citat: quia virtus prædictæ clausulæ est, ut institutio convertatur in fideicommissum universale, cum quo habet symbolum, & ita procedit text. in l. *Eam quam, C. de fideicomm.* in qua Bart. se fundat: non autem in fideicommissum particulare: sed fideicommissi universalis fratres Minores

40 sunt incapaces. Ergo quod eos prædicta clausula, aut tacita executorum institutio nihil operatur, nec deducit universale in particulare, ut per Bald *ibid.*

41 Amplius non obstat, quod deficientibus executoribus subveniendum sit fratribus per officium judicis: nam respondetur id habere locum in legatis particularibus tantùm, ad quæ solvenda prædicta Decretalis, *Exiit*, in §. *Ad hæc quia fratribus*, non solum præcipit, ut tam hæredes testatorum quam executores se præbeant liberales, sed etiam ut judices se ex officio suo promptos exhibeant ad pias voluntates deficientium adimplendas. At secus est ubi fratres sunt instituti hæredes; quia tunc testamentum est nullum, & hæreditas defertur venientibus ab intestato, nisi adsit cohæres, vel substitutus, Bart *in tract. Minor, lib. 1. dist. 1, cap. 2.* Fed. de Sen. *cons. 26. in princ.* & est communis opinio secundum Rom. *cons. 296. circa declarationem, in princ.* adeo ut venientes ab intestato nec teneantur in foro conscientiæ hæreditatem fratribus restituere, ut articulo utrinque discusso concludit Bart. *d. lib. 1. dist. 1. cap. 2.* Bald. verò in l. *Nulli, C. de Ep. & Cler.* Specul. & alij in contrarium allegati non loquuntur de fratribus Minoribus qui sunt incapaces, sed de pauperibus, vel alia pia causa, cui subvenitur per officium judicis, aut certè intelligendi sunt de legatis particularibus tantùm, per supradicta.

42 Denique non obstant dispensationes Sixti IV. Pauli IV. & Pij V. nam illa Pij V. habet clausulam, *quatenus decretis Tridentini Concilij non adversentur*: & omnes redactæ sunt ad terminos Concilij tam ejusdem Pij V. quam Gregorij XIII. neque enim videtur dubitandum quin dispensationes hujusmodi adversentur Concilio, cum in c. 1. *sess. 25. de regul* præcipiatur Regularibus omnibus, ut ad regulæ quam professi sunt præscriptum, vitam instituant, & componant, & in *cap. 3. ejusdem sess.* A concessione possidendi bona immobilia in communi excipiantur in specie fratres Capuccini, & Minores de Observantia. Quæcumque igitur dispensatio, quæ regulæ adversatur, cujusmodi est jus succedendi quoad fratres Minores, adversatur etiam Concilio, quod præcipit ut regula observetur.

43 Hæc autem adeò vera sunt, ut institutio nec validè fieri possit de Ecclesia ipsa fratrum Minorum ut similiter contra Bartol. qui censuit hæreditatem hoc casu acquiri Ecclesiæ Romanæ, de cujus proprietate sunt Ecclesiæ fratrum Minorum, determinat Bald. in d. auth. *Ingressi, num. 55.* Movetur inter cætera, quia aut sumitur Ecclesia materialiter pro ædificio; hoc modo cùm Ecclesia sit quid insensatum, non est sufficiens medium ad acquirendum Ecclesiæ Romanæ civili acquisitione, l. *Pecoris, ff. de servit rustic, præd.* & l. *Ut pomum, C. de servit.* Aut sumitur Ecclesia personaliter, & significativè, ut l. *Mortuo, ff, de fidejuss.* & tunc cùm significet & repræsentet Collegium fratrum, sequitur, ut Ecclesiæ Romanæ acquiri non possit, quia cùm debeat acquiri mediante organo, & organum sit inhabile, acquisitio impeditur, l. 1. §. *Cæterum, de acquir. possess.* & l. *Quæcumque gerimus, de action. & obligat.* Allegat etiam notata in Clem. *Religiosus, de Procur.* subdens impedimentum regulæ videri de jure naturali, & divino, & in his quæ requirunt medium, cessante medio cessare acquisitionem.

Ad hæc Bartoli interpretatio, quod acquiratur Ecclesiæ Romanæ, non solum est contra mentem testatoris, qui voluit legare pauperibus, non Ecclesiæ Romanæ, l. *Non dubium, C. de testam.* sed etiam contra declarationem Io. XXII. in d. Extravag. *Ad conditorem*, qui renunciavit omni acquisitioni dominij per dictos fratres faciendæ Ecclesiæ Romanæ. Ac demum in persona vera ipsorum fratrum non valet institutio. Ergo multò minus valet in persona ficta: ut in Auth. *de nupt.* § *Optimi.* Ex quibus, atque alijs, rationibus Bald. dicit se de facto contra opinionem Bart. consuluisse; habetur ejus cons. *lib. 4 cons. 416. Visa substitutione*: & idem tenet Io. de Lignan. in d. Clem. *Exivi*, & ibi etiam Anchar. num. 6. In quo tamen articulo, quia non desunt qui sentiant oppositum, non videtur insistendi, cùm non sit casus noster, in quo testator non instituit Ecclesiam, sed ipsos fratres,

Articulus VI Et quid post ultimum decretum S. Congregationis hac de re editum.
Articulus VII. An Fratres teneantur protestari se esse incapaces eorumdem legatorum.
Articulus VIII. An possint illas à sponte dantibus accipere per se ipsos, vel per Syndicos Apostolicos.
Articulus IX. An hæredes teneantur illorum præstationes Fratribus solvere in foro conscientiæ.
Articulus X. An fabrica S. Petri jus habeat sibi vendicandi horum legatorum proprietatem tam elapso anno, quàm antea.
Articulus XI. Et quid de annuis præstationibus decursis, & non solutis.
Articulus VII. An hæc omnia procedant etiam in legatis annuis ad modicum tempus.

51 Die 9. Septembris 1628. Sacra Congregatio negocijs Fratrum Minorum S Francisci de Observantia à S. D. N. præfecta ad singulos articulos superius propositos ad hunc modum respondit, videlicet.

Distinctione I.

Ad I. Articulum. Fratres Minores tam de familia, quàm Reformatos esse capaces legatorum bonorum mobilium, quæ unica solutione, seu præstatione adimplentur tam in pecunia numerata, quàm in alijs speciebus, dummodo tamen hujusmodi legata sint in quantitate moderata, & non in fraudem paupertatis.

Ad II. Fratres quidem nec per seipsos, nec per interpositam personam posse eadem legata in judicio exigere, sed Syndicum Sedis Apostolicæ tantùm judicis officium implorare, dummodo similiter illa in moderata sint quantitate, & sine ulla fraude paupertatis, & re ipsa erogentur in Fratrum necessitates. Extra judicium verò ita demum legata hujusmodi accipi posse à Fratribus per se ipsos, si in alijs speciebus consistant, & accipiantur in ea tantùm quantitate, quam vera, & imminens eorum necessitas postulet; sed superfluam, aut pecuniasà Syndico tantùm posse accipi, dum tamen id omne in Fratrum necessitates convertatur.

Ad III. Non licere fabricæ S. Petri in hujusmodi legatis bonorum mobilium se ingerere infra annum, ex quo dies legati cessit.

Ad IV. Elapso anno licere ad præscriptum suarum facultatum.

Distinctione II.

52 Ad I. articulum. Valere legatum annui redditus factum Sacristiæ, vel fabricæ Ecclesiæ, vel Conventus Fratrum Minorum tam de familia, quàm de Reformatione, nisi adsit excessus in quantitate.

Ad II. Nec per seipsos, nec per alios licere fratribus in judicio exigere hujusmodi legata, sed Syndico Apostolico dumtaxat.

Ad III. Non licere eadem annui reditus legata erogare in usus fratrum, sed illa omnino converti debere in usus à testatoribus præscriptos.

Ad IV. Fabricæ S. Petri non licere infra annum se ingerere in proprietate horum legatorum cum hæredibus transigendo, aut aliàs disponendo de eadem proprietate.

Ad V. Indem non licere.

Ad VI. & VII. Posse fabricam S. Petri se immiscere in præstationibus, seu fructibus eorumdem legatorum ab anno decursis, & non solutis; non autem infra annum, ex quo dies præstationis cessit.

Distinctione III.

53 Ad I. articulum. Fratres Minores tam de familia, quàm ex Reformatione nullatenus esse capaces legatorum annuorum, quæ fiunt adjecto onere celebrationis missarum.

Ad II. Non posse pro his legatis in judicio experiri, aut judicis officium implorare.

Ad III. Posse fratres illa accipere per modum eleemosynæ à sponte offerentibus celebrando missas ad rationem rei acceptæ, citra tamen ull m obligationem ad onus perpetuum, & dummodo prius protestentur se illorum capaces non esse.

Ad IV. Syndicum Apostolicum, & pro fratrum necessitatibus, non autem fratres ipsos etiam per alios posse hujusmodi legata utcumque sponte oblata accipere, si in pecunia consistant.

Ad V. Non posse fratres hujusmodi legata extinguere, aut illorum proprietatem vend re, & pretium erogare in usus fabricæ, vel sacristiæ.

Ad VI. Licere fabricæ S. Petri ad suarum facultatum præscriptum sibi vendicare eorumdem legatorum proprietatem cum onere missarum celebrandarum tam elapso anno, quàm antea.

Ad VII. Similiter licere.

Distinctione IV.

54 Ad primum articulum Fratres Minores tam Observantes, quàm Reformatos non esse cap ces legatorum annuorum, quæ fiunt sine aliquo on re, aut modo adjecto, nisi ad effectum illa extinguendi, seu illorum proprietatem, & pretium convertendi in usus fabricæ, vel sacristiæ.

Ad II. Non fratres ipsos, sed Syndicum apostolicum tantùm posse eamdem proprietatem in judicio petere.

Ad III. Posse convertere.

Ad IV. Si fratres cœperint illorum annuas præstationes accipere, ut hinc fiat fraus paupertati, expedire ut de cætero decernatur eo casu non licere amplius fratribus eamdem proprietatem vendere, ac pretium in usus fabricæ, vel sacristiæ erogare: Ideoque agendum cum S. D N.

Ad V. & VI. Fratres nullo modo posse in judicio exigere annuas eorumdem legatorum præstationes.

Ad VII. Teneri.

Ad VIII. Posse illa per modum eleemosynæ, & à sponte dantibus accipere etiam per seipsos, si in alijs speciebus consistant: quod si in pecunia, non nisi per Syndicum apostolicum.

Ad IX. Non teneri.

Ad X. Fabricam S. Petri nullum jus habere vendicandi horum legatorum proprietatem, nisi elapso anno juxta suas facultates.

Ad XI. Similiter non habere jus vendicandi hujusmodi annuas præstationes, nisi ab anno decursas.

Ad VII. Hæc omnia locum non habere in legatis infra decennium, sed in his tantùm, quæ fiunt ad decem annos, & ultra.

Cum his declarationibus consentiunt alia decreta ab eadem Congregatione edita 14. Iunij 1628 & die seq. publicata in Congregatione generali Fratrum Minorum de Observ. in præsentia D. Cardinalis Gypsij, quorum tenor talis est videlicet.

SACRA CONGREGATIO à S.D.N. Fratrum Minorum de Observantia S. Francisci Cismontanæ familiæ consultationibus præposita volens quantum potest in Domino ipsorum postulato satisfacere circa Novitios ad habitum, & professionem admittendos; Sanctitate sua approbante, censuit tunc demum esse illis permittendum, ut Novitios ut supra recipiant, cum constiterit ex ipsorum Conventibus eos sustulisse abusus omnes, qui Regulæ S. Francisci Observantiæ adversantur. Quod ubi præstiterint, designanda erunt loca pro ijsdem Novitijs recipiendis, & præscribendus recipiendorum numerus, & qualitas, & alia ad eorum institutionem pertinentia: & prout unaquæque Provincia id exequetur, eidem receptionem hujusmodi fore permittendam.

Abusus verò quibus eos propterea mederi oportebit, sunt potissimum infrascripti.

Ac primum abdicent à se, & eorum Conventibus non solum pistrina, ac bona omnia immobilia, quæ alicubi contra Regulæ puritatem, & declarationes f. 1. recor. Nicolai III. & Clem. V. extra, vel intra septa monasteriorum detinent: sed etiam census perpetuos, & legata annua, super quibus
56 Sacra Congregatio præcipit observari decretum Congregationis generalis Romæ habitæ die 17. Maij 1603 Cujus tenor talis est.

CUM ANNUOS REDDITUS, sicut cætera bona immobilia nobis habere non liceat, ideo renovantes alia generalia statuta, decernimus quod Frater inducat personam aliquam ad eleemosynam perpetuam Ordini nostro exhibendam, nec exhibitam à quopiam vivente suscipiat; & si aliqua talis nobis fuerit relicta, nullo modo in judicio exigatur: declarantes quod ad perpetua legata petenda non possunt fratres recurrere, nisi humiliter, & per modum eleemosynæ absque allegatione alicujus debiti. Decernitur præterea,
57 ac præcipitur per S. Obedientiam, quod quoties relinqui contingat aliqua legata perpetua aliquibus personis, & Hospitalibus, vel alicui Reipublicæ, & alijs domibus ea lege quod teneantur fratribus præstare singulis annis certam eleemosyná, sive omnino gratis, sive ut ipsi fratres dicant certa officia, & missas, quod Guardianus faciat protestationem ei, qui testatoris voluntatem adimplere tenetur, quod cum ad illas eleemosynas nullum jus habeant ex vi legati, non possunt obligari ad illa officia, & missas. Si tamen facta ista protestatione hæres ex sua libera voluntate voluerit dare eleemosynas illis, & committere fratribus dicta officia, & missas; tunc fratres tuta conscientia possint eleemosynas hujusmodi recipere. Quod totum, & multo fortius in relictis legatis singularibus fratribus simili modo faciendum esse decernimus. Inhibemus autem, ne Syndicus in sua persona hujusmodi annuos redditus recipiat distribuendos ipsis fratribus. Protestatio autem sic fiat sub sigillo Conventus, videlicet: Nos Frater N. Guardianus, & Fratres Discreti hujus Conventus N. dicimus ad nostram notitiam pervenisse quondam N. certam eleemosynæ quantitatē Conventui huic distribuendam perpetuo gratis, vel forsan pro aliquibus officijs, aut missis dicendis legasse. Cumque legata hujusmodi, nisi per viam simplicis eleemosynæ acceptare ex instituto sancto nostro, & iure nobis non liceat; ideo per præsentes liberè protestamur in Domino, quod legatum prædictum tamquam illius incapaces ex vi legati recipere uolumus, nec intendimus. Si tamen hæres commissarius, aut legatarius ipsius testatoris dictam quantitatem per viam simplicis eleemosynæ omni obligatione, dominio, & proprietate penitus cessantibus, nobis liberè conferre voluerit, illam simpliciter accipiemus, & piæ testatoris voluntatis quantum in nobis fuerit plenè, ac fideliter satisfaciemus. Hæc autem protestatio subscripta per Guardianum, & Discretos Conventus dabitur illi, qui tenetur testatoris voluntatem implere: & eadem protestatio scribetur in libro Conventus, ut constare possit succedentibus Guardianis hanc Constitutionem fuisse ad plenum adimpletam.

58 Est autem hæc protestatio necessaria, ut optimè decernit D. Bonaventura hanc disputans quæstionem; & ex Apostolicis declarationibus Regulæ nostræ colligitur. Et ut omnibus sit compertum id quod tantoperè est nobis necessarium; ipsam D. Bonaventuræ quæstiunculam ex suo Apologetico desumptam hic apponere de industria non gravabimur, quæ talis est ut sequitur.

CVM ASSERATIS vos secundum Regulam, & professionem vestram nullus debere recipere proventus redituum, seu possessiones, exceptis domibus, in quibus habitatis, videmini transgressores Regulæ vestræ in eo, quod recipis domos, vel areas non contiguas vestris areis, in quibus habitatis: eodem enim modo si hoc licet, poteritis etiā vineas recipere, & agros, & mansos, & similia quæque recipere; imò grancias, & villas, & castra, & terras, & oppida, & quæcumque fuerint vobis data; & sic pristina paupertas, & mendicitas, quam professi estis, paulatim evanesceret, & non estis discipuli S. Francisci, cùm non sequamini vestigia ejus, nec ejus Regulam teneatis: de domibus enim vobis contiguis potest esse excusabile, quod pro dilatāda area vestra illas quandoq; recipiatis, sed de alijs non, in quibus homines alios pro censu locastis, quem procurator, vester loco vestri exigit, & in usus vestros convertit de voluntate vestra. Si qui in talibus incautè agunt, dolemus, & contradicimus, & prohibemus. Qualiter autem in hoc licitè agere possimus, adverte; & tunc non judicabis nos, si sanè intelligis, transgressores. Protestamur nos secundum Regulam nostram nil debere, seu velle possessionis, vel certorum redituum recipere, vel habere; quia verò mendici sumus, & pauperes, & quibus pro præsenti necessitate indigemus, ideo recipimus prout licet, sive pro solvendis debitis, vel alijs necessarijs procurandis. Cum ergo aliquis ex devotione vult nobis legare domum suam, vel aream non contiguam nostræ mansioni, non recipimus eam per nos, nec per interpositam personam ut nostram, sed si ille eam disponit per alium quemcumque, ut ea vendita de pretio ejus provideatur; nobis ex parte sui in his, quibus tunc indigemus procurandis, vel solvendis debitis, acceptamus. Si autem ille timens ne fortè ejus talis dispositio per hæredes suos, vel alios in posterum impediatur, & propter hoc præoccu-

occupat roborare illam sigillo alicujus judicis, vel civium, vel alterius, &c. & sic committit eam alicui amico suo, vel fratrum qui conservat quod ipse disponit de domo tali, vel area, nil ad nos, cum de rebus suis possit ordinare quod vult, nec locum talem, vel domum dicimus esse nostram, cum nihil juris nos in ea protestemur habere. Similiter si aliquis disponeret per amicum, vel alium, quod de pretio, vel de proventibus illis, vel illis darentur fratribus tot panes quotidie vel tantum eleemosynæ singulis septimanis, aut annis, non essemus propter hoc prædij, vel redditum possessores; nam si me petente eleemosynam aliquis dives permittat quod singulis annis velit dare fratribus duas tunicas, vel tantùm unam, vel singulis hebdomadis tot panes & hoc committat officialibus suis, ut vice sui ista dent etiam eo absente, & hoc pro fratribus recipiam, vel etiam si illi negligant dare, admonendo exigam, numquid propterea certos redditus habere dicendi sumus? Cum non ex jure, sed ex gratia solum talem eleemosynam recipiamus, vel exigamus.

Et si post obitum illius uxor ejus, vel alij amici pro anima illius adhuc velint aliquo tempore talem nobis eleemosynam per se, vel ex dispositione illius largiri, possumus similiter recipere ex tali gratia: ita quod quandocumque nollent amplius ista dare, nihil peteremus ab eis quasi ex debito, sed more mendicorum recurremus ad domum clementis domini pro quotidiana eleemosyna quandiu illi placeret; sed quando plus nollet, discedimus ut ei gratias agentes de dato, & non murmurantes de negato. Hæc est vera, & pura vita mendicorum, quod datur ex gratia recipere, non ex jure. De censibus verò domorum fratribus legatorum nihil quærimus, sicut nec de aliis redditibus. Si autem antequam vendantur aliquem inde censum dare volunt hi, in quorum tunc potestate sunt illæ domus, nihil juris habere in eo protestamur, sed eleemosynam nobis sponte oblatam simpliciter recipimus, sicut aliundè donatam. Quia verò Dominus docet nos cavere ab hominibus *Matth.* 10. & Apostolus ab omni specie mala abstinere *primo Thessal,* 5. Ne putemur ab ignorantibus transgressores regulæ nostræ, debemus apertè protestari nihil nobis juris in talibus donationibus velle habere, sicut tenetur suspectus de fornicatione omnia illa cavere, ex quibus posset ista suspicio probabilis judicari. Hæc omnia D. Bonaventura.

Sed quia in his casus solet aliquando evenire, quòd annuus redditus ob temporis antiquitatem non comperiatur habere aliquem patronum, cui fieri habeat talis, ut supra, protestatio, decernimus quòd in tali casu servetur statutum Ordinis Minorum sub Paulo II. contentum in Constitutionibus super *cap. 6. Reg.* & §. *Inhibemus.* Quod nimirum hujusmodi redditus assignetur Rectoribus spiritualibus, aut temporalibus Collegiorum, aut Communitatum, Terrarum, aut Civitatum, qui tales eleemosynas, sive fructus, vel redditus annuos nomine Ecclesiæ Romanæ, vel donantium sine fratribus exigant, & recipiant, & fratribus sive aliis Sacerdotibus, quando fratres noluerint tales Missas, vel suffragia juxta piam intentionem benefactorum in toto, vel in parte secundum quantitatem talium obventionum interdicere faciant.

Item statuitur, ut deinceps nulla instrumenta publica fiant à fratribus capitulariter congregatis nec quocumque alio modo se habentibus, in quibus transferatur dominium, & proprietas alicujus capellæ, sive sepulturæ, cum hoc omnino sit contra Regulam, & nostro repugnet instituto; nam quomodo aliquis dat quod non habet? Si tamen occasio se obtulerit, in qua oporteat satisfacere devotæ fidelium voluntati, id fiat per modos nostræ regulæ, & instituto congruentes. Est autem protestatio prædicta necessaria, ne ut ait D. Bonaventura, ab ignorantibus nostrum institutum regulæ nostræ transgressores judicemur; Cujus Seraphici Doctoris sententiam hic inserendam judicavimus, quatenus è medio tollatur abusus ignorantissimorum aliquorum, qui existimantes Charibdim fugere, in Scillam inciderunt in favorem Ordinariorum, vel alicujus tertij, vel hæredis, renuntiantes prædicta legata, quasi non esset opus proprietatis, & dominij donare, sicuti accipere, & summa dementia alienum renunciare.

De hujusmodi autem bonis, seu illorum pretio Generalis, vel Commissarius Generalis una cum consilio Guardiani, & Discretorum Conventus in usum Sacristiæ, fabricæ Ecclesiæ, & Conventuum provideat, prout illorum necessitate prospecta salubriter in Domino expedire arbitrabitur. Et de hac provisione quamprimum factam hanc Congregationem fideliter certiorem faciat. Hanc verò bonorum abdicationem, & legatorum renunciationem fuisse executioni demandatam constare debebit huic sacræ Congregationi ex Generalis, vel Commissarij generalis, & Ordinariorum attestationibus gratis, & absque ullo fratrum dispendio concedendis.

Deinde à fratribus particularibus auferatur cujuscumque rei proprietas, si quæ sit, & omnia in communi redigantur ad Regul. Sac. Can. Apostol. Constitut. & S. Concil. Trid. dispositionem. Potissimum verò tollantur pecuniæ, & quam primum insumantur in veras, & communes ipsorum Conventuum necessitates; idque fiat à Syndicis Apostolicis tantùm, ita ut nihil pecuniæ mediatè, vel immediatè supersit in manibus, vel potestate fratrum etiam Superiorum.

59 Ad hæc tollatur abusus Aromatariarum, ita ut de cætero illæ non retineantur, nisi ad usū monasteriorum duntaxat, nec liceat res illarum cuiq; vendere.

60 Præterea nullo modo habeant in eorum Ecclesiis, vel Sacristiis, aut alibi cippos, & truncos ordinatos ad offerentium, seu donantium pecunias, nec capsulas pro eleemosynis Missarum.

Ac demum Superiores Regulares invigilent ut fratres communi mensa utantur, divina officia temporibus debitis recitent, vacent orationi mentali, & divinum cultum diligenter exerceant, ac cætera impleant, ad quæ pro Regulæ observatione tenentur.

Hæc autem superiùs expressa fuisse ad effectum perducta constare debebit eidem S. Congregationi, ex attestationibus medio juramento Generalis, aut Commissarii generalis, aut Visitatorum prævia diligenti informatione capta in visitatione singulorum Conventuum cujusque Provinciæ.
Romæ 14 Iunij 1628.

61 Porrò suprascriptis declarationibus, & decretis non adversantur, quin potiùs favent alia decreta in Congregatione fabricæ Sancti Petri edita jussu S. D. N. in hæc verba.

DECRETUM Sac. Congregationis Fabricæ Principis Apostolorum de Urbe Super Legatis relictis PP. Minoribus de Observantia S. Francisii.

CUM sæpius fuerit habitus recursus ad Sacram Congregationem Ven. Fabricæ S. Petri super annuis Legatis factis, seu facien. ad favorem fratrum S. Francisci Minorum de observantia, cum onere Missarum, seu Officiorum sive gratis, sive aliu modo.

Prætendente Ven. Fabrica S. Petri ad illam spectare propter dd. fratrum incapacitatem hujusmodi Legatorum.

Dictis autem fratribus allegantibus posse annua legata hujusmodi recipere tuta conscientia, quatenùs hæres ex sua libera voluntate voluerit illa dare in eleemosynam, & committere fratribus dd. Missas, & Officia juxta sententiam S Bonaventuræ, & Decreta S. Congregationis à Sanctissimo D. Nostro fratrum Minorum de Observantia S. Francisci Cismontanæ familiæ Consultationibus præpositæ sub die 4. Junii 1628. publicata.

Eadem Sacra Congregatio pro opportuna præmissorum provisione facta prius relatione Sanctissimo D. N. Urbano Papa VIII. ac de illius expresso ordine, & mandato, decrevit in futurum super hujusmodi Legatis observari, ut infrà.

Quod hujusmodi Legata per Debitores, vel hæredes non extinguantur, vel reducantur per compositionem cum Ministris Fabricæ faciendam, vel alio quovis modo, sed illorum Capitale, sivè sors principalis, vel Proprietas absque aliqua diminutione conservetur semper, & perpetuò ad effectum, ut in usus Romano Pontifici pro tempore existenti benè visos possint applicari; Ita tamen, ut quamdiu applicationem specialem auctoritate apostolica fieri non contigerit, hæredes, vel Debitores possint liberè, si velint, dictis fratribus dare dicta annua Legata per eosdem fratres recipienda in eleemosinam, non autem per eos exigenda. Et quod quævis extinctio, reductio, seu diminutio capitalis, seu proprietatis aliter absque speciali Romani Pontificis permissione facta, eo ipso nulla sit, nec Debitoribus, aut aliis quibuscunque suffragetur.

Quodque Commissarii, aliique Ministri Ven. Fabricæ super hujusmodi capitale, seu proprietate supradicta, se de cætero non intromittant, nec dictus hæredes, seu Debitores aliquo modo molestent, nisi ad effectum reinvestiendi in casu reinvestimenti, seu providendi, ut conservetur, ut suprà, aut aliàs in executionem applicationis auctoritate apostolica fact. vel facien.

Et quod nolentibus dd. hæredibus, vel Debitoribus dare supradictis fratribus dd. eleemosynas, seù annuas præstationes, sivè Legata, ut supra, solvere, vel illas, seù illa non solventibus, tunc, & eo casu lapsis duobus annis à die obitus Testatorum, si fuerit maturatum Legatum, vel à die maturatæ illius solutionis eadem fabrica, & illius Commissarii, & Ministri id totum, quod solutum non fuerit pro præterito, pro rata tamen, in qua fuerit, ut supra elapsum biennium, vel ultra, possit, & valeat annuas præstitiones hujusmodi exigere, exigique facere ad sui beneficium, juxtà suas facultates, & Privilegia; salvo semper capitali, seù proprietate, ut supra ad effectum, quod hæredes, vel debitores (dummodò de eis per Romanum Pontificem pro tempore existentem aliter non fuerit dispositum, nec prædicta Legata in alios usus ejus auctoritate applicata fuerint, vel applicari contigerit) possint, si velint, quandocunque futuris temporibus, & sic deinceps in perpetuum dare dictis fratribus dicta annua Legata in eleemosynam, ut supra, nec Fabrica eosdem hæredes, vel Debitores molestare possit, & valeat toties, & quoties casus contigerit, nisi pro præterito, & tunc in illis terminis tantùm, post quorum maturationem fuerit elapsum biennium, vel ultra, ut supra; salva semper erectione Beneficiorum, & applicatione Legatorum, seu quorumcunque bonorum, & redditruum, ac Jurium ejusdem Beneficiis, seu aliis usibus piis auctoritate Apostolica facta, vel in posterum quandocunque, & quomodocunque facienda, & executione litterarum Apostolicarum desuper expeditarum, seu expediendarum; Ita ut præfata decreta ad illas nequaquam se extendant, sed illæ semper firmæ, & illesæ remaneant, ac suos plenarios, & integros effectus sortiri debeãt, ita quod neque Fabrica, neque hæredes, vel Debitores præfati, ullo modo illas impedire, retractare, vel controvertere valeant, & salvis semper Sedis Apostolicæ auctoritate, ac facultatibus competen. dictæ Sacræ Congregationi Ven. Fabricæ.

Prohibuit tamen eadem Sacra Congregatio fratribus supradictis sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda, ne audeant, seu præsumant, nec quilibet eorum audeat, seu præsumat per se, nec per alios Sindicos, Ministros, seu Procuratores tam sæculares, quam Regulares dictas annuas præstitiones, seu Legata, nec judicialiter tam coram quocunque Iudice Ecclesiastico, quam seculari Ordinario, vel Delegato, nec aliàs nisi juxtà formam dicti Decreti Congregationis fratrum Minorum de Observantia S Francisci Cismontanæ familiæ à Sanctissimo D. N. deputatæ ab hæredibus seu quibusvis aliis eorum Debitoribus petere, minusvè dd. hæredibus, seu Debitoribus facere aliquas receptas pro dd. annuis præstationibus, nisi pro rata, & pecunia, seu eleemosynis supradictis cum effectu, ac verè, & realiter eisdem fratribus data, vel soluta, seu datis, vel solutis, nec sub alia Data, nisi sub ea, qua verè fuerit iisdem Patribus, aut aliis pro eis facta realis satisfactio, & insuper, ne Provisos Apostolicos pro tempore de Beneficiis, quibus Legata supradicta fuerint applicata, vel eorum Procuratores, & Ministros super erectione dd. Legatorum directè, vel indirectè impedire, vel molestare quovis quæsito colore, vel prætextu audeant, vel præsumant. In quorum fidem, &c. Dat. Romæ ex Collegio ejusdem Sacræ Congregationis, die 14. Februarii 1633.

Dominicus Card.

Locus † Sigilli.

Ecclesia

De novi operis nunciatione.

Cap. Cum injuncto.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia ædificata post nunciationem novi operis destruenda est expensis construentis.*
2 *Ædificans post nunciationē novi operis non sufficit, ut patientiam præstet operis demoliendi, sed ædificium ejus sumptibus est demoliendum.*
3 *Et quid si nunciatio facta fuerit prædecessori ædificantis, & n. seqq.*
4 *Interdictum demolitorium novi operis datur hæredi, & inhæredem etiam post annum.*
5 *Et transit in singularem successorem etiam dignitatis, n. 8.*
6 *Datur tamen ad patientiā, sed nō ad impensam.*
7 *Nisi successor ratum habeat ædificium captum, vel ædificet.*
9 *Scandali in materia, quæ regulæ sint observādæ.*
10 *Destructa ecclesia, vel loco propter aliquorum delictum, nullus debet vocari clericus illius ecclesiæ, vel municipes illius loci.*
Secus si destruantur ab hostibus, quia omnia privilegia retinent. n. 12.
Idem si destruantur terræ motu. n. 13.
Et idem si in alium locum transferantur, vel uniantur, n. 14.
Quod locum habet etiam in civitatibus, & aliis locis prophanis, n. 15.
11 *Reædificatum auctoritate Superioris recuperat omnia privilegia.*
16 *Capitulum Cathedralis ecclesiæ an, & quando ab Episcopo, vel aliis Canonicis ad alium locum intra, vel extra diœcesim transferri possit, latè discutitur, ut n. seqq. usque in fin.*
Quid de jure communi, n. 17.
Et quid ex Bulla Clem. VI. n. 39.
17 *Capitulum celebrari debet in ecclesia, & loco ad hoc determinato.*
18 *Nec Episcopus potest domi suæ illud convocare, sed ad aulam Capitularem, ubi auser a solitum fuit convenire.*
19 *Electio quamvis fieri debeat in ecclesia tamen si fiat alibi, non propter hoc est nulla, nec annullanda, & nu seqq.*
20 *Locus non est de substantia electionis.*
21 *Capitulum cum non potest tutò convenire in Ecclesia, vel loco Capitulare, ad alium locū transferri potest.*
Et justa causa transferendi est repulsio Episcopi ab ingressu in civitatem, n. 23.
22 *Universitas congregari debet in loco publico, & solito, nisi ibi non possit congregari propter bellum, vel aliud impedimentum.*
24 *Episcopus, & Canonici sunt unum corpus.*
25 *Nec decet Episcopum in negociis Ecclesiæ omissis membris aliorum consilio uti.*
26 *Episcopus potest Capitulum convocare si aliquid Canonicis ad deliberandum proponat, nec de re ad suum, vel suorum commodum spectante agatur.*
27 *Nec ad id admittitur Vicarius Episcopi si Capitulum sit exemptum.*

Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

28 *Executor, cui aliquid certo loco expediendum committitur, sed id ei loco servire non possit, extra locum poterit expedire.*
29 *Episcopi expulsi possunt omnimodam jurisdictionem exercere in aliena diœcesi petita, licet non obtenta licentia à diœcesanis locorum.*
30 *Et dicuntur expulsi etiam non admissi.*
31 *Iurisdictione cōcessa, cēsetur cōcessa omnia, sine quibus jurisdictio explicari nō potest, & n. 33.*
32 *Episcopus quæ negocia expedire non possit sine consensu, vel consilio Capituli.*
33 *Capitulum est Senatus Ecclesiæ.*
34 *Canonici præsentes in ecclesia à tyranno occupata pro negociis communibus tenentur ire ad Canonicos forinsecos etiam pauciores: & quando secus, & n. 36.*
36 *Et quid in absentibus ob privatas inimicitias.*
37 *Inimicis se credere nemo tenetur etiam cum litteris conductus, & assecurationis.*
40 *Rebelles dicuntur qui Principem, vel ejus Nūcium volentem ingredi civitatem nō admittūt.*
41 *Rebellio an cōmittatur tantū contra Imperatorē, & ejus officiales, an verò etiam contra Reges, & Principes non recognoscentes superiorem.*
42 *Rebelles dicitur qui de facto resistit superiori, vel jurisdictioni.*
43 *Et omnis existens in protervia, & notoria inobedientia.*
44 *Declaratoria super facto rebellionis non requiritur quando de illa incidenter agitur.*
45 *Nec quando rebellio est taliter notoria, ut nulla possit tergiversatione celari, aut defendi.*
Notoriè delinquentes etiam si notorium sit facti transeuntis, audiendi nō sunt appellantes. ibid.
46 *Rebellis notorius dicitur vassallus, qui se tuetur contra Dominum, & non vult eum admittere in Castrum.*
47 *Citatio non est necessaria ubi certum est absenti nullum jus competere.*
48 *Ad Capitulum constituendum regulariter non sufficit major pars, sed requiritur, ut duæ tertiæ partes sint præsentes.*
49 *Declaratur.*
50 *Universitatis pars minor instante termino ad expeditionē actus præfixo, potest cōvocare majorem, & ea accedere renuente, actum explicare.*
51 *Capitulares actus ex contemptu aliquorum non sunt nulli, sed nec etiam debent cassari, nisi ipsis prosequentibus contemptum.*
52 *Absentes non sunt vocandi, nisi in tribus casibus hic expressis, & in aliis consimilibus, & multum arduis.*
53 *Et an sint citandi absentes extra provinciam.*
54 *De quàm longinquo loco sint vocandi, statur consuetudini.*
55 *Bulla Clementis VI. super translatione Capituli Leodiensis ex causa rebellionis contra Episcopum refertur.*
56 *Confirmatio Apostolica translationis Capituli Leodien.*

CUM EX INJUNCTO. Etiam Ecclesia ædificata post nunciationem novi operis destruenda est expensis construentis. Hoc dicit, cum cap. Præcedenti. Dividitur in

tres partes. In prima jubet opus demoliri, & irritat quicquid ex illo sequutum fuit. In secunda redarguit Archiepiscopum, qui non curavit scandalum subditorum, ibi. *Super eo.* In tertia hortatur eum, ut parcat ibi, *finis.*

2 Nota primò ibi, *expensis tuis facias penitus demoliri:* non sufficere, ut ædificans post nunciationem novi operis patientiam præstet operis demoliendi, sed amplius ædificium suis sumptibus esse

3 destruendum, ut hic in littera, & notat Abbas *in primo notab.* Quod locum habet etiamsi novum operis nunciatum fuerit Prædecessori ædificanti, prout contigit in casu hujus Decretalis, ut patet ibi, *etiam absens extiteris,* juncta expositione Ioan. Andr. *num* 1. *in verb. Absens.* Adhuc enim debet destrui sumptibus successoris dummodo tamen idē successor ratum habuerit, vel prosequutus fuerit o-

4 pus à prædecessore inchoatum: hoc enim interdictum datur hæredi, & contra hæredem, etiam post annum, l. *Prætor,* §. *Hoc interdictum. ff. de nov. oper. nun-*

5 *ciat.* & transit etiam in singularem successorem, l. *fin. ff. eod.* ratio est, quia successit in vitium prædecessoris, cap. Quia, *supra de judic.* & est simile in spolio, quod transit ad quoscumque successores, ad quos res ipsa pervenit cum sua causa; & sic cum vitio spoliationis, glos. 1. & communiter scribentes in cap. *Sæpè de restitut. spoliat.* ubi per Ripam *nu.* 19.

6 Seraphin. *decis.* 1262. *num.* 2. Gregor. 15. *decis.* 542. *nu.* 3. Et quamvis regulariter interdictum demolitorium contra successorem detur ad patientiam, non autem ad impensam, quia successor, vel hæres in

7 pœnam non succedit, ut l. *penult. ff. de novi oper. nunciat.* Tamen hoc fallit si successor ratum habeat ædificium cæptum, vel ædificet, ut in d. §. *Hoc interdictum,* & in l. *fin. ff. eod.* hoc enim casu interdictum quoad omnes effectus transivit in successorem etiam dignitatis, & ita intelligas hoc cap. cum glos. 1. ut notat glos. *marginal.* post Host. *in princip. in verb. Expensis tuis,* Io Andr *num,* 17, Butr. *num.* 7. & Abb. *num,* 8.

9 Secundò nota ex textu quatuor regulas in materia scandali. Prima est, pro scandalo vitando omittenda non sunt quæ sine mortali peccato omitti non possunt, ut baptizari, horas dicere, & pœnitentiam accipere: & hæc colligitur ibi, *quod licet.* Secunda est, pro vitando scandalo non sunt committenda quæ sine mortali peccato committi non possunt, ut si puella stupro consentiat, ne is, qui petit, seipsum interimat, cap. *Cum homo,* 23. *qu.* 5. & cap. 1. 14, *distinct.* & hæc colligitur ibi, *nec ea.* Tertia est, pro vitando scandalo quis potest committere quod sine mortali peccato committi potest, ut gestare habitum ordini suo parum congruentem, cap. *Deus, supra de vita, & honestate Cleric.* & hæc colligitur ibi, *committi.* Quarta est pro vitando scandalo possum dimittere quod sine peccato mortali dimitti potest, puta correctionem propter multitudinem delinquentium, ut cap. *Latores, de Cler excommunicat.* & cap. *ult. de temp. ordin.* vel melius pone exemplum, ut in cap 2. *de cognat. spiritual.* & cap. *Dilecto,* & cap. *Quia circa, de consanguinit. & affinit.* & hæc colligitur ibi, *dimitti.* Quas regulas ex hoc tex. desumpsit Abb. Antiq *hic num.* 2. cum quo transeunt Io. Andr. *nu.* 11. & Henrich. Butch. *nu.* 5. easque transcribit, licet de Abb Antiq. mentionē non faciat, Guhel. de Monte L dun. in Clem. *unic. nu.* 1. *de immunit. Ecclef.* & eas duabus regulis complectitur Abb. Siculus *hic* *nu.* 7. Quid autem sit scandalum, unde dicatur, & an sit peccatum, necne latius prosequere, ut per eundem Henric, *à num.* 1. & adde quod legitur in cap. *Nisi cum pridem,* §. *Pro gravi quoque scandalo,* & quod ibi dixi *n.* 74. 78. & 79. *supra, de renunciat.*

10 Ultimò nota ibi, *reducens prorsus in irritum,* secundum Innoc. *n.* 2. quod quando Ecclesiæ, vel civitates, sive alia loca sive sacra, sive prophana propter eorum delictum destruuntur auctoritate superioris, nullus de cætero debet vocari clerici illius Eccl siæ, vel municipes illius loci, & ille locus privilegium perdit, ut *hic,* & in cap. *Placuit, de consecrat. dist,* 1. in cap. *Et hoc diximus,* 16. *q.* 7. & in l. *Si usufructu civitati, ff. Quibus mod. usufruct. amitt,* & ita intelligas quod notat glos. *ult.* Innoc. & Host in cap. *Abbate, fune* §. *ult. de verb. signific.* nisi tamen lo-

11 cus postea reædificetur; nam reædificatum auctoritate superioris recuperat omnia privilegia, secundum Innoc. ibi, arg. cap. *Quia diligentia, supra de elect.* & ejus quod notat glos. in l. *Ex his, ff. de legib.* Barthol. Brixien. *in quæst. Dominicali,* quæ incipit, *Esto quod aliquis,* & glos. Jo. in cap. *Licet, in ver. Nunquam,* 12. *q.* 7. quibus in locis tradunt Lazarum resuscitatum omnia recuperare saltem de æquita-

12 te. Secus verò si destruuntur ab hostibus: nam tunc omnia sua privilegia retinent, & antiqui Clerici remaneant ibi, *Clerici,* cap. *Pastoralis,* 7. *q.* 1. cap. *Quæ semel.* 19. *q.* 3. quod locum habet etiam quan-

13 do destruuntur terræmotu, vel aliàs quam superioris auctoritate, *ut hic* per Henrich. Butch. *n.* 9.

14 Idemque dicendum secundum Innoc. si auctoritate superioris in alium locum transferuntur, vel aliis locis uniuntur: nam & hoc casu retinent privilegia sua, ut de Ecclesiis notatur in cap. 1. *ut lite pendente,* & in cap. *Quia monasterium, de religios. domib.* & idem intelligas de civitatibus, & aliis lo-

15 cis prophanis, arg *l. A de sacra, ff. de contrahen. empt.* & ita distinguit Innoc. *d. num.* 2. cui subscribunt Host. *n.* 9. Jo. Andr. *n.* 3. *vers. Et notatur per hoc, & n.* 4 Henrich. Butch. *nu* 5. *ad fin. vers. Super eo,* Butr. *n.* 4. Cardin. *nu.* 5. *vers. Quero in eo,* quod hic dicitur, Anchar. *n.* 9. Abb. *n.* 5. & Marian. Soc. *n.* 11. *in* 5. *notab. & n.* 12 & idem per omnia Archidiacon. in cap. *Et hoc diximus, n* 7. 16. *q.* 7. & Ioan. Andr. in cap *Statutum in glos. penult. de elect. lib.* 6. & in cap. *Privilegium, n.* 1. *de regul. jur. eod. lib.*

16 QUÆRO cum Innoc. an, & quando Capitulū Cathedralis Ecclesiæ ab Episcopo, vel Canonicis ad alium locum intra, vel extra diœcesim transferri possit.

Huic disceptationi causam præbuit, quod cùm Serenissimus Elector Coloniensis Episcopus, & Princeps Leodiensis non ita pridem Leodium ingredi vellet, portæque civitatis ei fuissent occlusæ, Capitulum, ac residentiam, juxtaque capitularia de consilio, & assensu sex decim Canonicorum ad Ecclesiam Collegiatam S. Mariæ Oppidi Huensis Leodien. diœcesis transtulit tum vigore juris communis, quàm Bullæ Clementis Papæ VI. de qua infra *n.* 58. eamque translationem Nuncius Apostolicus confirmavit. Sed cùm Decanus, & tredecim Canonici, & Ecclesiæ Cathedralis remanentes ab hujusmodi translatione, & confirmatione ad Sedem Apostolicam appellassent. E contra verò Episcopus Sanctissimo supplicasset pro translationis confirmatione: Sanctitas sua aliquibus S R.E. Cardinalibus, & Prælatis negocium examinandum commisit.

Sanè

17 Sanè quod spectat ad jus commune absolutum
est sine justa causa Capitulum ad alium locum
transferri non posse, quia de jure celebrari debet in
Ecclesia, & locu ad hoc determinato, cap. *Quod si-
cut*, & ibi glos. *in verb. Constitutiones, supra, de elect.*
cap. *Qua fronte, de appell.* ubi glos. *in verb. Canonicum*,
dat concordantes, & hic notat Innoc *nu.2 in verb.
Revocatis* ibi, *quamvis hac ordinariè facienda essent in
Ecclesia.* Butr. *num.* 4. Bald. in l. *Nulli, nu.2, vers. Secun-*
18 *dò requiritur, ff. quod cujusque univ. nomin.* & in capi-
tulis exemptis aliàs censuit Sacra Congregatio
Cardinalium Tridentini Concilij Interpretum, ut
in subjecta declaratione.

Præsupposita dubitatione in causa Palentina, an
Episcopus volens aliquid in Capitulo proponere,
juxta *cap. 6. sess. 25.* teneatur accedere ad Ecclesiam
& locum solitum deputari; an verò illud in ædibus
proprijs convocare possit: Sacra Congregatio pri-
us respondit, quod quando Episcopus vult aliquid
proponere Canonicis ad deliberandum, nec de
re ad suum, vel suorum commodum spectante agi-
tur, solus Episcopus privativè ad quoscumque po-
test convocare Capitulum, idque in domibus suis:
postea verò auditis utrimque rationibus, partium-
que Advocatis, & procuratoribus, ab omnibus in
hanc sententiam itum est, ut Episcopus non possit
domi suæ Capitulum convocare, sed ad aulam ca-
pitularem, in qua antea semper solitum fuit Capi-
tulum convenire.

19 Quinimò glos. in cap. *In nomine Domini*, §.
Quod si pravorum, *in verb. Fieri in Vrbe*, 23. *dist.*
dicit electionem esse nullam si fiat alibi, quàm in,
loco ad hoc determinato, per cap *Venerabilem*, *de
elect.* in parte decisa, in qua dicitur, *ubi debuit*;
sed hoc non puto verum, quia electio debet qui-
dem in Ecclesia celebrari, ut dicit glos. Ioann. sed
tamen si alibi fiat, non propter hoc est nulla, nec
20 etiam annullanda; quoniam secundum Tancre-
dum locus non est de substantia electionis, nec us-
quam reperitur jus proditum, quod propter locum
electio debeat vitiari, nec Decretalis, quam indu-
cit glos probat id, quod dicit, sed factum recitat,
prout contigit; & ita notat Archid. in d. cap. *In no-
mine Domini, nu.16 in fin. & num.17. 23. dist. & nu,18.*
dicit opinionem glossæ cōmuniter non teneri; &
his adde Rotam *decis. 36. num. 7. par. 6. recent.* &
quod scripsi in cap. *Quia propter*, *num. 68. de
elect.*

21 Ex causa verò necessitatis, id est cùm Capitulum
non potest tutò convenire in Ecclesia, vel loco ca-
pitulari, nulli dubium est, quin de jure ad alium
locum transferri possit, ut patet in d. cap. *In nomi-
ne Domini, 23. dist. circa med.* in illis verbis (quod
si pravorum, atque iniquorum hominum ita per-
versitas invaluerit, ut pura, sincera, atque gratui-
ta fieri in Urbe non possit electo, Cardinales E-
piscopi cum religiosis clericis, catholicisque laicis,
licèt paucis, jus potestatis obtineant eligere Apo-
stolicæ Sedis Pontificem ubi congruere viderint,)
& ibi notat glos. in verb. *fieri in urbe*: ad idem
tex. in cap. *Quanto, 63. dist.* ubi pro confirmatione
electionis Episcopi Mediolanensis Gregorius ju-
bet explorari voluntatem Canonicorum Medio-
lanensium, qui feritate barbarica coacti Ianuæ
commorabantur, & in cap. *Quod fecit, de elect.*
ibi (Cum juxta Constitutiones canonicas si fieri
potest electio in Ecclesia Cathedrali celebrari de-
beat) Ponderando illa verba, *si fieri potest*, à con-
trario sensu, & est glos. in cap. *Bon. mem. il primo,
in verb. Metuebant, eod. in tit.* & constat ex dictis
Innocentij *hic nu.20* ut latius dicam infra *nu. 34.*
& consentit Bald. in d. l. *Nulli, vers. Secundò requi-*
22 *ritur, ff. Quod cujusque univers. nom.* dum ait requi-
ri, ut universitas congregetur in loco publico, &
solito, ut l. *Observare, C. de Decurionibus. lib.* 10. nisi
ibi non posset congregari propter guerram, vel
aliud impedimentum; & allegat Innoc. *hic*: imo
glos. relata ad textum in cap. *Cum terra, in verb. In
quo, de elect.* dicit electores debere in locum con-
venire, ubi electio est celebranda, si commodè fie-
ri potest, aliàs ubi melius obtulerit se facultas; &
sic causam necessitatis non requirit.

23 Repulsio autem Episcopi ab ingressu in suam
civitatem videtur justa causa translationis Capitu-
li ad alium locum: nam, ut legitur in cap. *Novit, de
iis quæ fiunt à Prælat.* (Episcopus, & Canonici sunt
24 unum corpus, cujus caput est Episcopus, Canonici
autem membra, nec decet Episcopum in negocijs
25 Ecclesiæ omissis membris aliorum consilio uti)
Hæc ibi. Quare cum ob impedimentum ei illatum
Episcopus nequiverit ad suam Cathedralem Ec-
clesiam se conferre, ibique Canonicorum consiliū
exquirere pro negocijs Ecclesiæ expediendis; ne-
cesse est, ut possit aliò eos convocare, quia, ut legi-
tur in cap. *Non decet, 12. dist.* non decet à capite mē-
bra discedere, sed juxta Sacræ scripturæ testimoni-
um, omnia membra caput sequuntur. Quibus ra-
tionibus innixus est Nuncius Apostolicus in con-
firmatione translationis in illis verbis [Ne membra
à capite suo hoc rerum statu separentur, utque con
junctis consilijs Ecclesiæ necessitatibus commo-
dius prosprecretur.)

26 Præterea tam de jure communi secundum In-
noc. communiter receptum in cap. *Irrefragabi-
li, nu.3. de offic. Ordinar.* quàm ex decreto Concilij
Tridentini *cap. 6. sess. 25.* Si Episcopi aliquid Cano-
nicis ad deliberandum proponāt, nec de re ad suū,
vel suorum commodum spectante agatur, Episco-
pi ipsi Capitulum convocant, vota exquirunt, &
juxta ea concludunt. Neque ad id ex Concilio Vi-
carius Episcopi admittitur; & loquitur decretum
27 illud de Capitulis, quæ privilegio, vel alio speciali
jure tuentur se adversus jurisdictionem Episcopi,
qualia ut plurimum sunt Capitula Germaniæ, ut
ex voto Rotæ aliàs declaravit Sacra Congregatio
ejusdem Concilij Interpres, secundum ea, quæ
scripsi in cap. *Irrefragabili, num. 9 de officio Ordina-
rij.* Si igitur Episcopus de jure, & ex Concilio fa-
28 cultatem habet convocandi Capitulum, eamque
facultatem in Ecclesia sua Cathedrali nec per Vi-
carium potest exercere repugnante Concilio, nec
per seipsum propter impedimenta à civitate illa-
ta: consequens est ut eam possit extra dictam Ec-
clesiam exercere, ad hoc textus optimus in cap.
Statuimus, de offic. Deleg. lib. 6. ubi is, cui aliquid
certo loco expediendum committitur, si id eo lo-
co securè non possit, extra locum poterit expe-
dire.

29 Amplius in Clem. 1. *de for. compet.* Viennense
Concilium indulget Episcopis à sua diœcesi ex-
pulsis, ut possint omnimodam suam jurisdictionē
exercere in aliena diœcesi licentia petita, licèt
39 non obtenta à diœcesanis locorum. Et dicuntur
expulsi etiam qui venientes non fueruns admissi,
secundum glos. *ibi in ver. Expulsores*, Cardin. *num. 31.*
31 & Abb. *nu. 7*, Cui autem jurisdictio data est, ea
quoque

quoque concessa esse videntur, sine quibus juris-
dictio explicari non potest, *l. 2. ff. de jurisdic. omn.*
32 *judic.* Sed Episcopus expulsus omnimodam juris-
dictionem sibi attributam extra diœcesim expli-
care non potest sine Capituli præsentia, quia plu-
rima sunt negocia, quæ expediri nequeunt sine
consensu, vel consilio Capituli, ut alienationes, cap
Sine exceptione, & cap. *Alienationes, 12. quæst. 2.* be-
neficiorum uniones, Clem. *Si una, de reb. Eccles.
non alien.* Clericorum Ordinationes, cap. *Episcopus
sine consilio, 24. dist.* Abbatum, Abbatissarum, &
aliarum ecclesiasticarum personarum institutio-
nes, & destitutiones, cap. *Novis, de iis, quæ fiunt
à Prælat.* concessiones, & confirmationes, cap.
Quanto, eod. tit. inquisitiones, & condemnatio-
nes Clericorum, & Sacerdotum, cap. *Si quid
verò*, & ibi plena glos. *in verb. Ecclesia. 86. dist cap.
Licet Heli, vers. Nam juxta Canonicas Sanctiones, de
Simon.* & alia Ecclesiæ negocia, d. cap. *Novit*, &
cap. *Quanto?* Ecclesia enim habet senatum ex-
tum Presbyterorum, idest Capitulum, sine quo-
33 rum consilio Prælato nihil agere licet, ut legitur
in cap. *Ecclesia habet senatum* & ibi glos. 2. 16. qu. 1.
ad hoc Concilium Trident *sess 24 cap. 12.* ad finem
ibi, *ut verè Ecclesiæ senatus dici possit*: ergo pro his
negocijs expediendis, & omnimoda jurisdictione
exercenda Episcopus expulsus, seu non admissus
poterit ad alium locum Capitulum convocare. est
enim generalis regula in omni materia, ut qui
vult consequens, velit etiam suum necessarium an-
tecedens, ut dicunt I. f. & Curt. Junior in d. l. 2. *in
princ. ff. de jurisd omn. iud.*
34 Demum pro validitate translationis Capituli
extra Cathedralem affertur singularis theorica,
quam hic ponit Innocentius *num. 2.* per hæc præ-
cisa verba, videlicet (Hoc autem certum est, quod
si aliquæ Ecclesiæ occupantur ad tempus à tyran-
nis, ita quod non possunt inhibitare ibi Clerici,
Ecclesia retinet sua privilegia, & suos Clericos, li-
cèt sint ejectæ: unde videtur, quod si expediat Ec-
clesiæ, vel illius Clericis facere aliquem contra-
ctum, vel Prælatum, vel quicquid aliud quamvis
hæc ordinariè facienda essent in Ecclesia, c. *Quod
sicut, supra de elect.* tamen propter necessitatem
fient alibi, cap. *In nomine, 23. dist.* & quod plus est
etiamsi tyranni darent facultatem Clericis eundi
ad Ecclesiam sic invasam, & etiamsi ibi aliqui
Clerici semper remanserint, imo nec timeatur de
impressione, dummodo illi, qui exierunt, justo ti-
more, vel alia justa causa exierint, etiamsi sit major
pars illa, quæ est in Ecclesia, debet ad forinsecos
exire, nisi possent redire cum bona & perpetua pa-
ce, vel honesta: & idem videtur si sint pauciores,
dummodo præsumatur, quod electio, vel alius cō-
tractus utilius posset celebrari extra Ecclesiam,
35 quàm intra, arg. cap. *Bo. me. M. de elect.* ubi nota-
tur, scilicet in glos. *in verb. Metuebant.* Secus si
propter suas inimicitias non possunt ire ad Eccle-
siam, quia tunc possunt constituere procurato-
rem, cap. *Quod sicut, § 1. supra, de elect.* & cap. *Quia
propter*: idem est etiamsi non sit magnum nego-
cium, vel si sit magnum, sed utiliter potest fieri per
inferiores) Hæc Innocent. cum quo transeunt *hic*
36 Host. *num. 9. vers. Quid si hostes*, & Io. Andr. *num. 5.*
dicunt enim: Quid si hostes, vel tyranni, qui Ec-
clesiam detinent occupatam, revocant ad Eccle-
siam etiam majorem partem Canonicorum; alia
verò pars non audet ire; numquid si agatur de
communibus contractibus, debent intrinseci cum
forinsecis ad locum tutum, & congruum conveni-
re. Puto quod sic, dummodo extra Ecclesiam
utilius fieri possit quod agitur; alioquin extrin-
seci intrinseci vices suas mandent, arg. in eo, quod
legitur, & notatur in d. cap. *Bona il primo, resp. 1.*
& in cap. *Quia propter, §. Illud, de elect.* & in cap.
Ad supplicationem, de renunciat. multò fortius er-
go exibunt ad illos, quando minor pars est præ-
sens, & major absens, sequitur Card. *num. 5. vers.
Sed ubi convocabuntur*, dicens: Quid si tyrannus da-
ret facultatem Clericis eundi ad Ecclesiam sic in-
vasam, & aliqui Clerici adsunt; vel quid si aliqui
remanserunt in Ecclesia sic invasa? dicit Innocent.
quod etiamsi est major pars præsentium, dummo-
do justo timore, vel alia justa causa alij absint, te-
nentur præsentes ad illos accedere, nisi possent ab-
sentes redire cum bona, & perpetua pace, vel ho-
nesta. Idem secundum eum dic, & fortius si præ-
sentes sint pauciores: & hoc dummodo actus, qui
imminet utilius possit celebrari extra Ecclesiam,
quàm intra etiamsi sit electio; & idem dicunt Butr.
num. 4. vers Secunda est quæstio, Anchar. *n. 9. vers. Est
& alius casus*, & Abb. *num. 10. vers. Si verò aliqui sint
absentes.*

Hæc autem Innocentij theorica videtur cōgruè
applicari posse casui Canonicorum Leodiensium:
nam sexdecim Canonici, qui Episcopo adhæserunt
in oppido Huensi, dicebant se ad alios tredecim,
qui cum Decano in Ecclesia remanserunt tutò re-
dire non posse non ob privatas inimicitias, sed
propter populares factiones eorum, quos vocant
Grignutos, & Cerutos. & hoc affirmabant in pre-
cibus Episcopo porrectis per hæc formalia verba:
(Doleteque ex animo quod cum hujusmodi con-
silium eousque processerit, ut cum sua Serenissima
Celsitudo dictam suam Civitatem propius acces-
serit eam ingressura, nova obstacula supervenerint,
quorum intuitu aliam resolutionem cœperit, du-
rentque interim attenta in jurisdictionem, &
regalia Ecclesiæ suæ, & aliæ insuper confusiones,
quæ Capitulo Cancellario, Judicibusque ordinarijs
exercitium sui cujusque muneris, seu & solitam in
ea civitate residentium minus tutam, liberam, &
securam præstent.) Hæc ibi. Quod etiam satis com-
probasse videtur casus, qui dicitur contigisse in
personam Groesbek Canonici, Cancellarij, & pri-
marij ministri ipsius Episcopi. Is enim Leodij à
Sicario de factione Grignuta pluribus ictibus pu-
gionis lethaliter vulneratus, postea convalescens
veste regulari indutus è Civitate aufugit. Quapro-
pter Decanus, & Canonici, qui in Ecclesia reman-
serunt, debuissent exire ad forinsecos etiam nume-
ro pauciores, & multò fortius cum essent plures,
37 secundum Innocentium Nec sufficiunt assecura-
tiones, seu litteræ de conductu; quia nihilominus
non tenebantur se popularibus credere, cap. *Ac-
cedens il secondo, supra ut lite non contestata*, cap.
de cætero, & cap. *Quamvis de sent. excomm.* Non
enim in hoc casu sufficiens potuit cautio præsta-
ri, arg. cap. *Litteras, in fin. de restit. spoliat.* & notat
glos. in d. cap. *Accedens, in ver. Inimicis*, & hoc pro-
pter fragilitatem cautionis, ut l. *Qui ita*, §. 1. *ff. ad
Trebell.* Hæc de jure communi quoad translatio-
nem Capituli.
39 Quod autem spectat ad Bullam Clementis VI.
ex parte Episcopi afferuntur verificatæ duæ condi-
tiones in ea requisitæ ad validitatem translationis
Capi-

Capituli, & residentiæ, nempe, ut cives Episcopo
rebellaverint, & translatio fiat de Capituli con-
40 sensu: nam pro rebellione, cùm portæ civitatis
fuerint Episcopo occlusæ, allegatur singularis do-
ctrina Bartoli in Extrau. *Qui sint rebelles*, § *Ma-
chinantur*, ubi sic ait. (Pone quod adveniente
Imperatore, vel ejus Nuncio volente ingredi civi-
tatem pro recuperandis juribus Imperij tam ibi,
quàm alibi, aliqui respondent, quod intromittere
eum, vel ejus gentem, est periculosum statui co-
rum; & sic tenent eum in verbis, & sic labitur tem-
pus, quo multa posset facere pro Imperii prosperi-
tate. Istæ sunt machinationes quædam, licèt ad a-
ctus bellicos non deveniant. Ista machinatio secu-
ta inobedientia facit eos rebelles.) Hactenus ver-
ba Bartoli: quæ ad calamum transcribit, & sequi-
tur Gygas *in tract. de crimin. læs. majestat. tit de re-
bell. quæst. 5. num. 2. inter Tract. magnos tom. 11. fol.
81. par. 1.*
41 Nec videtur obstare, quod rebellio committa-
tantummodo contra Imperatorem, vel ejus offi-
ciales in iis, quæ ad commissum eis officium perti-
nent; non autem contra Reges, vel Principes in-
feriores, quia tunc non fit contra prosperitatem
Principis, vel Imperii principaliter, ut declarat
Bart. in d. Extrav ag. *Qui sint rebelles, in verb. Re-
bellando, vers. Sed an hæc Constitutio*, Gygas, *d.
tract. q. 18 per totam*, Peregrin. *de jure fisci lib. 3.
tit. 8. num 8. & 9* & Bulla aurea loquatur de rebel-
lione contra Electores Imperii, ut advertit Car-
pzovius *in pract. crimin. part. 1. q. 41. num. 60. &
seqq.* Hoc autem casu rebellio non fuerit commis-
sa contra Principem tamquam Electorum Imperij
nam respunderi potest arduam esse quæstionem,
An contra Principes non recognoscentes Supe-
riorem, vel habentes merum, & mixtum impe-
rium committatur crimen rebellionis, adeo ut In-
cum habeant pœnæ, l. *Quisquis*, C. *ad leg. Iul. ma-
jest* & plurimos in utramque partem citat Bossius
*in praxi crimin. tit. de crimin. læs. majestat. num. 51
25. & 53.* Et quod committatur contra Episcopos
Principes Germaniæ dicuntur consuluisse Facchi-
nens *cons. 15. num. 19 ad med. & n. 20. lib. 1.* & Ni-
col. Everard. jun. *cons. 2. num 7, lib. 1.* Sed hoc casu
non videtur intrare hæc difficultas, quia ex Bulla
Clementis VI ad effectum translationis Capituli,
& residentiæ sufficit ut cives Leodienses rebella-
42 verint Episcopo suo. Rebellis autem dicitur qui de
facto resistit superiori, vel jurisdictioni, Butr. in
cap. *Sanè il secondo, num. 4. de off. Delegat.* & se-
43 cundum Angel. in l. 2. § *fin. num. 2. de iudiciis.* Re-
belles dicuntur omnes existentes in protervia, &
notoria inobedientia. Sequitur Natta *cons. 580.
num. 18.*
44 Rursus obstare non videtur quod præcedere
debeat declaratoria super facto rebellionis, cap.
Cùm secundum leges, de hæret. lib. 6. Bossius *in prax.
crimin. tit. de crim. læs. majest. n. 75.*
Nam dicèbatur hoc casu non agi de rebellione
principaliter ad effectum imponendi pœnam or-
dinariam, sed incidenter ad effectum translatio-
nis Capituli; unde declaratoria, & pronunciatio
super facto rebellionis non videtur necessaria, sed
satis est, ut de eo quoquo modo constet: nam de
incidenti judex tantùm cognoscit, & super quæ-
stione principali pronunciat, l. 1. *C. de ordin judic.*
cap. *1. supra de ord. cogn.* & est communis opinio,
ut ibi attestantur Imol. *num 6, vers. Sed an sit ne
cesse*, & Abbas *num. 11. vers. Et istæ duæ solutio-
nes.*
45 Præterea quando rebellio, aut inobedientia est
taliter notoria, ut nullà possit tergiversatione cæ-
lari, aut defendi, nec sententia declaratoria, nec
citatio requiritur, ut in his terminis respondit So-
cin. sen. *cons. 4. Super quæstione, num. 24. vers. Nec
habet obstare*: & *cons. 87. Visis investitura feudi,
num. 22. vers. Sextò quatenus, lib. 3.* Paris. *cons. 1,
Visa facti serie num. 39. vol. 1* Decian. *cons 18. Ex
prænarrata, num. 355. lib 1.* Nec notoriè delinquen-
tes etiamsi notorium sit facti transeuntis, audien-
di sunt appellantes, ut videtur tenere Innoc. in
cap. *Tuanos, num. 4. de cohabitation. Cleric. & mu-
lier, allg. § Sunt, 2. q. 6. cap. Cum sit Romana, § ult.*
46 & cap *Proposuit, de appellat.* Quod autem vassal-
lus qui se tenet contra Dominum, & non vult
eum admittere castrum, dicatur rebellis notorius,
tenet in specie Andr. de Isern. *in § Sancimus, n. 3.
in quo temp. Mil. in usib. feud.* quem sequitur Boss.
*in pract. crimin. Sub titulo quomodo procedatur in
crimine notorio, num 16.* & Decian. *ut supra.*
47 Porrò Consules, & civitas Leodiensis suis litteris
ad Sanctissimum exaratis fatentur Episcopum vi-
sum non esse, nisi prius omni adhibita cautela, in
urbem admittendum. Ubi verò certum est ab-
senti nullum jus competere, citatio non est neces-
saria, ut not. in glos. communiter approbata in cap.
Cùm olim, in verb. Licèt absenti, quam pluribus
exornat F. lin. *num. 11. de re judic.* Hostien. Joann.
Andr. & DD. in cap. *Reprehensibilis, de appell.*
Abb. in cap. *Ex insinuatione, circa fin. eod. tit.* So-
cin. sen. *cons. 4. n. 25. lib. 3.* Curt. senior, *cons. 20. sæ-
penumero, n. 17.*
Secunda itidem conditio requisita ex Bulla
Clementis VI. nempe consensus Capituli, dicitur
verificari, quia sexdecim Canonici Capitulares in
Oppido Huensi congregati consenserunt transla-
tioni Capituli, & nonnisi tresdecim, qui unacum
Decano remanserunt Leodii, eam impugnarunt.
48 Neque obstat quod ad Capitulum constituen-
dum major pars non sufficiat, sed requiratur ut
duæ tertiæ partes sint præsentes, l. *Planè, ff. Quod
cujusque univers. nomin.* & l. *Nominationum, C. de
Decurion. lib. 10.* & ex his duabus partibus debeat
ad minus consentire major pars; & ita intelligenda
sint jura in l. *Quod major, ff. Ad municip.* & in c.
1. supra de his quæ fiunt à major. part. Capitul. cum
simil. secundum opinionem Legistarum, & Cano-
nistarum, ut dicit Abb. in cap *Cum omnes, num. 11.
supra de Constitut.* dixi in cap. *Cum omnes, num. 18,
supra de Constitut.* dixi in cap. *Quia propter, num. 41.
de elect.*
49 Nam respondetur in hac materia Canonistas
communiter uti hac distinctione, videlicet aut est
aliquis, ad quem spectat Congregatio universita-
tis: & tunc si ad mandatum illius non veniant om-
nes, possunt venientes explicare actum, etiamsi
non interveniat major pars Collegii, quasi convo-
catio Superioris constituat non venientes in con-
tumacia, quæ privet illos jure suffragium ferendi,
ut cap. *Cum nobis, de election*, & hoc tenebat Ja-
cob Canonicus Bononiensis, ut refert Io. Andr. in
cap. *In causis, num. 22. de election.* & Abb. in d. c.
Cùm omnes, num. 13. de Constitut. Ponebat enim
casum in universitate, in qua erant centum homi-
nes, & ex vocatis ab habente potestatem conve-
nerant triginta & conclusio sua fuit, quod jus uni-
versi-

versitatis residebat in illis triginta. *Aut non est* ibi aliquis, ad quem spectet Congregatio universitatis: & tunc debent saltem intervenire duæ tertiæ partes, & monere aliam tertiam, alias ipsa tertia pars posset agere de contemptu: & in hoc secundo membro procedit opinio Legistatum, Ita clarè distinguit Innocen. *hic num.* 2. ait enim: (quando clerici dispersi sunt, ille, qui est caput Capituli, sive sit Præpositus, sive alius, ad quem pertinet vocatio Capituli, illos vocabit, cap. 1. *sup. de major. & obedient.* dummodo sit in loco idoneo, ubi plures convenire possint; etsi absentes non veniant, procedunt præsentes, cap. *Quod sicut*, & cap. *Quia propter, supra de elect.* Si autem nullus est, ad quem pertinet ex officio alios vocare, tunc ad hoc ut teneat quod fit ab eis, oportet ut ad minus conveniant duæ partes illorum, ad quos pertinet actum illum explicare, & illi debent vocare alios, qui commodè possunt vocari, quibus vocatis sive venerint, sive non, procedent ad perficiendum illum contractum, aut electionem.) Hæc Innocent. cum quo transeunt *hic* Host. *n.* 10. Io Andr. *num.* 6. Butr. *num.* 4. *vers. Tertia quæstio*, & reliqui omnes; & hanc opinionem Canonistarum putat esse veriorem Abb. in d. cap. *Cum omnes, num.* 13. *de Constitut.* & eam sequitur ibi Felin. *num.* 24. *vers. Prima est*, *Franc. Marc. dec.* 924. *num.* 6. *par.* 1. *Put. decis.* 283. *lib.* 3. *in novis*; Rota in *Paduana Sedilium*, 28. *Aprilis* 1617. coram Cardinali Sacrato. Hoc tamen secundum membrum
50 limitat Abb. *ubi supra*, nisi instaret finis termini ad expeditionem actus præfixi universitati, quia tunc minor pars posset vocare majorem, eaque accedere renuente, liceret minori parti actum explicare; non enim debet privari jure suo propter contemptum majoris partis, ut notatur in cap. *In causis*, & in cap. *Cum nobis, de election.*

In casu autem, de quo agitur, aderat Episcopus, ad quem de jure communi, & ex Concilio Trid. spectabat Capitulum convocare, ut dictum est supra *n.* 26.

Adde, quod in Bulla Clementis VI. expressè cautum est, ut jura quælibet Capitularia apud illos sint, & remaneant, qui in præmissis Episcopo obedientes extiterint, etiam si fuerit numero pauciores.

51 Demum obstare non videtur, quod Canonici dispersi, & ab Ecclesia Cathedrali absentes non fuerint vocati; quoniam hoc non est de substantia: nam actus Capitulares ex contemptu aliquorum non modo non sunt nulli ipso jure, sed nec debent cassari, nisi ipsis prosequentibus contemptum, ut cap. *Quod sicut*, & cap. *Bona, il secondo*, &c. *Ecclesia, il secondo, de elect.* & tradunt in cap. *Quia propter, eod. tit.* Io. Andr. *num.* 28. Cardin. *num.* 3.
52 *in* 7. *quæst.* & Abb. *num.* 12. Quinimo nec vocari debent absentes, nisi in tribus casibus, videlicet in electione, ut in præcitatis juribus, & in receptione Canonicorum, & præbendarum collatione, ut in cap. *Cum in Ecclesiis, de præben. lib.* 6. Nisi consuetudo sit in oppositum, ut ibi, & in cessatione à divinis, ut in cap. *Quamvis, de off. Ordin. eod. lib.* & notat. glos. in c. 2. *in ver. ipsorum, de test. lib.* dicens absentes non esse vocandos nisi in tribus memoratis casibus: & eam glossam allegat totus mundus, ut dicit Abb. *hic num.* 10. sed quia idem Abb. *ibidem*, & in cap. 1. *num.* 15. *de iis quæ fiunt à majori parte Capituli* post Innocent. & Butr. *hic* extendit glos. ad omnes casus consimiles, & arduos, & dicit hoc sibi semper placuisse. Ideo tutius videtur quod primo dixi videlicet, ex hoc capite non infringi actus Capitulares ubi nullus prosequitur contemptum: & nihilominus ex parte Episcopi dabantur etiam convocationes absentium.

53 Nec refert quod non fuerint citati absentes extra provinciam: nam, ut inquit Innocent. *hic n.* 2. *post med. vers. Alias autem*, Si Canonici in Lombardia pro majori parte morantes ad remotas partes Franciæ, vel Angliæ vocarentur, non tenerentur ire, quia mandatum est manifestè iniquum arg. cap. *Cum inter universas, supra de elect.* Secus autem si dubitaretur, quia tunc semper obedire debent, cap. *Quid ergo*, 11. q. 3. Veruntamen secundum Hostien. *hic num.* 10. Si Ecclesia residentia ipsius indigeat, tunc venire tenetur saltem si jnravit. Idque ferè servatur ubique de consuetudine generali, cap. *Brevi, de jurejur.* cap. *Cum clerici*, & cap. *Veniens, de verb. significat.* Quod etiam placuit Archidiacono. Sed de quàm remoto loco absentes vocari debeant stabitur consuetudini, ut notat glos. in d. cap. *Quamvis, in verb. Evocandi, de off. Ordinarii, lib.* 6. Item glos. *pen.* in d. c. *Cum in ecclesiis, de election. eod. lib.* quæ tamen subdit vocationem absentium non esse de substantialibus formæ.

Hoc negocio in pluribus Congregationibus plenè discusso, tandem sub die 9. Junii 1649 fuit resolutum petitam confirmationem esse concedendam; & iterum 6 Septembris ejusdem anni Sacra Congregatio perstitit in decretis: & ita Sanctissimus confirmavit. Item videtur hoc pendere ex clausulis Bullæ Clementis VI. Cujus tenorem libuit hic subnectere, cùm non habeatur impressa in Bullario, & sit de materia gravi, & exemplari.

CLEMENS EPISCOPUS.

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

55 ECclesiis, ecclesiasticisque personis in earum potissimè tuitione, & conservatione jurium decet nos opportunis adesse favoribus, & petitiones eorum, quæ nobis super iis offeruntur, benignum, & favorabilem præbere consensum. Sanè petitio Venerabilis Fratris nostri Engelberti Episcopi Leodiensis nuper exhibita continebat, quod dilecti filii cives, seu populares civitatis Leodiensis eidem Episcopo, & Ecclesiæ Leodiensi in spiritualibus, & temporalibus immediatè subjecti contra prædictum Episcopum, & prædecessores suos Episcopos Leodienses, qui fuerunt pro tempore licèt eorumdem civium, & popularium Dominos frequenter temerè procurante pacis æmulo rebellerint, ac in juribus, & jurisdictionibus, aliisque bonis eorumdem Episcoporum, nec nõ prædictæ, & aliarum Ecclesiarum, ac dilectorum filiorum Cleri Leodien. damna gravia, & multiplices ruinas irrogarunt eisdem, quodque quia cives, & populares prædicti censuram ecclesiasticam deducebant in risu ut plurimum in contemptum Episcopi pro tempore Leodien. existentes, ac dilecti filii majoris, ac aliarum Collegiatarum Ecclesiarum Leodien. Capituli relicta ipsa civitate, quodque

se

se ad locum alium eis congruum, & jura, & jurisdictiones earundem ecclesiarum, ac bona ipsorum, ac d. Cleri possent protegere, & conservare liberius, ac tutius transtulerunt. Cùm autem sicut eadem petitio subjungebat præfati cives, seu populares translationē hujusmodi longè amplius, quàm censuram ecclesiasticam pertimescerent. Nos volentes de illo super hoc remedio, per quod eorundem civium, seu populatium rebellio contereretur, ac Episcopus Capitula, & Clerus præfati ad petitionem, & conservationem jurium, & jurisdictionem Ecclesiarum, bonorumque suorum prædictorum liberiùs intendere valeant, tutiusque vacare ejusdem Engelberti Episcopi supplicationibus inclinati sibi, successoribusque suis Episcopis Leodien, qui pro tempore fuerint quod majoris, & aliarum Ecclesiarum Collegiatarum Capitula, etiamsi se exemptos fore prætenderint dilectorum filiorum Præpositi, & Archidiaconorum ipsius majoris eccl siæ, & omnium aliarum in dicta civitate jurisdictionem ecclesiasticam habentium Curias, de consensu Capituli ipsius ecclesiæ Leodien. ad alium idoneum, tutumque locum in diœcesi Leod en. constitutum, de quo dictis Episcopis, & Capitulo expedire videbitur quoties, & quando dicti cives, seu populares adversus eundem Engilbertum, & successores suos Episcopos Leodien. prædictos rebellabunt transferendi, & donec prædicti cives seu populares ad debitam obedientiā Episcopi qui erit pro tempore, & ecclesiæ prædictæ reversi fuerint, ac de damnis, & injuriis, quæ dictis Episcopo, Capitulis, Præposito, Archidiaconis, & Clero, intulerunt competenter satisfecerint remanendi etiam ipsi Capitulis, Præposito Archidiaconis, & aliis Curiam habentibus, ut præfertur quàm etiam generaliter Clero sæculari civitatis prædictæ exitum à civitate, ecclesiisq; prædictis, & ad dictum locum accessum judicendi, & præcipiendi, ac io his eisdem Episcopis inobedientes, necnon contradictores quomodolibet, & rebelles per censuram ecclesiasticam, & alia juris remedia appellatione postposita compescendi, ipsisque translatis, & exeuntibus, ac ad dictum locum eis deputatum accedentibus in eodem loco divina officia celebrandi, Capitulaque tenendi, & actus Capitulares exercendi, necnon fructus, redditus, & proventus obventuum, & jura, ac emolumenta quælibet alia dignitatum, personatuum, officiorum, canonicatuum, & præbendarum, ac aliorum beneficiorum suorum ecclesiasticorum quomodolibet etiam curam animarum habentiū, quæ in ecclesia, & civitate prædictis obtinent, & imposterum obtinebunt eum ea integritate, cum qua eos perciperent, si in eisdem ecclesiis personaliter residerent percipiendi, ac solitis privilegijs, libertatibus, & immunitatibus gaudendi ijsdem. Insuper Episcopo, Præposito, Archidiaconis, & alijs jurisdictionem ecclesiasticam habentibus, ut præfertur hujusmodi eorum Curias in prædicto loco tenendi, & in eis quamcumque jurisdictionē sibi competentem exercendi, & de causis quibuscumque ad hunc forum pertinentibus cognoscendi, ipsasque terminandi, & decidendi, ac censuram ecclesiasticam exercendi, ac quascumque sententias proferendi, easque debitè exequi mandari, ac suos subditos ad locum hujusmodi etiam invitos trahendi, aliaque omnia, & singula faciendi, exequendi, & liberè exercendi quamdiu in loco prædicto ob rebellionis commissionem, ac ad debitā obedientiam reversionis, ac damnorum, & injuriarum competentis satisfactionis omissionem, & dilationem remanserint, ac si in dictis ecclesijs, & civitate, ac Curijs residerent, & præmissa in eis facerent, ac etiam exercerent licentiam, & potestatem plenariam authoritate Apostolica tenorē præsentium elargimur, authoritate Nihilominus decernentes eadem quod jura quælibet Capitularia apud illos sint, ac remaneant, qui in præmissis eisdem Episcopis: obedientes extiterint etiam fuerint numero pauciores, & quod processus, & sententiæ, quos, & quas in civitate prædicta, citationibus de ipsa ad locum prædictum, & sententiam, & condemnationem prolatarum, & factarum in eodem loco publicationibus, & executionibus dumtaxat exceptis per se, vel alium, seu alios eorum, vel alicujus, seu aliquorum ipsorum auctoritate fieri contigerit, sint irriti, & inanes, quodque omnes illi ex prædictis, qui eisdem Episcopis in præmissis inobedientes fuerint, seu rebelles tādiu à perceptione fructuum, & proventuum obventionum, & jurium, dignitatum, & personatuū officiorum ecclesiasticorū, & aliorum beneficiorū ecclesiasticorum hujusmodi sint suspensi donec ad obedientiam Episcoporum ipsorum redierint, & de inobedientia, & rebellione sua emendam eis præstiterint condecentem, & si quid de fructibus, reditibus, proventibus, juribus, & obventionibus prædictis interim perceperint plenariam restitutionem cum effectu, Non obstantibus quibuscumque Constitutionibus, necnon exemptionibus, & alijs quibuslibet privilegijs, & litteris Apostolicis generalibus, vel specialibus quocumque tenore, existant, necnon statutis, & consuetudinibus earumdem ecclesiarum contrarijs juramento, confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel deferri, & de quibus, quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis, seu si eisdem Capitulis, Præposito, Archidiaconis, & Clero, vel quibusvis alijs communiter, vel divisim à Sede Apostolica sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam, & expressam de indulto hujusmodi mentionem proviso quod Ecclesiæ civitatis ejusdem à quibus factus fuerit hujusmodi exitus in divinis prout fuerit deserviatur interim condecenter, ac in illis Sacramenta ecclesiastica ministrentur quibus de jure fuerint ministranda, quodque per hoc franchitijs, & privilegijs civitatis ejusdem præmissis non contrarijs in nullo penitus derogetur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ Constitutionis, & concessionis hujusmodi infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Avinione Kalendis Maij Pontificatus nostri anno sexto.

Sequitur confirmatio translationis Capituli.

INNOCENTIUS PAPA X.

Ad futuram rei memoriam.

CUm aliàs nos ad sedandas quantum nobis ex alto conceditur perturbationes, & dissensiones mensibus prætentis inter Venerabilem fratrem Ferdinandum Archiepiscopū Colonien. Sacri Romani Imperij Principem Electorem, ac Ecclesiæ Leodien. ex concessione, & dispensatione Apostolica Præsulem, civitatisq; & Status Leodien. Principem, nec non dilectos filios ejusdem Ecclesiæ Leodien. Capitulares eidem Ferdinando Episcopo, & Principi hujusmodi adhærentes ex una, & Consules, & habitatores ejusdem civitatis Leodien. & olim d. Ecclesiæ Decanum, & Capitulares in eadē civitate adhærentes partibus ex altera exortas: unam Congregationem nonnullorum venerabiliū fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium, & dilectorum filiorum aliquor Romanæ Curiæ Prælatorum deputaverimus, & ex illorum voto, & scientia quasdam nostras, in simili forma Brevis litteras hortatorias ad easdem sic inter se contendentes partes pro dissidijs hujusmodi sedandis dederimus: Postmodum verioribus innotuerit hortatorias, monitoriasque nostras litteras hujusmodi nullum omnino effectum sortitas fuisse, licèt dilecti filij eorundem civitatis, & Decani adhærentiū agentes, & ministri spē indubiam secuti æ desuper cōpositionis eidem Cardinalibus, & Prælatis dedissent: propterea que partibus hinc inde pluries in eadem Congregatione auditis, ijdem Cardinales, & prælati decretum translationis Capituli Leodiē. ab eadem civitate ad oppidum de Hius Leodien. diœcesis etiam juxta quasdam à fel. re. record. Clemente Papa VI. prædecessore nostro emanatas litteras per eumdem Ferdinandum Episcopū hujusmodi, & majorem partem Capitularium d. Ecclesiæ Leodien. in præfato oppido existentium factum per nos confirmandum decreverint. Idcirco nos de ejusdem Congregationis voto, & juxta illius formam, continentiam, & tenorem præfatum Decretum translationis d. Capituli ad dictum oppidum de Hausut præfatum factam & à dilecto filio nostro, & Sedis Apostolicæ in partibus Inferioris Germaniæ Nuncio confirmatum Apostolica auctoritate tenore præsentium confirmamus, approbamus, illudque observari mandamus, donec tandem ab eisdem Consulibus, dictaque civitate, & Capitularibus inibi existentibus idem Ferdinandus Episcopus eum toto suo comitatu solito in eadem civitate cum pristinis reverentia, obedientia, & jurisdictionis exercitio præceptus, & admissus fuerit; & ita præcipimus, decernentes præsentes nostras litteras validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios effectus sortiri, & obtinere, neque per quoscumque judices ordinarios, & delegatos etiam causis palatij Apostolici Auditores judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane si quid super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac ipsorum Ecclesiæ civitatis, & oppidi quatenus opus sit etiā juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegijs quoque indultis, & litteris Apostolicis in contrarium præmissis quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis illorum tenores præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad effectum præmissorum specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Anulo Piscatoris die 24 Junii 1649. Pontificatus Nostri Anno Quinto.

De Privilegiis, & Excessibus Privilegiatorum.

Cap. Ediscopalia.

S V M M A R I V M.

1. *EPiscopalis dignitas non debet tribui nisi locis insignibus, & populosis & n. 23. & seq.*
2 *Civitates majores dumtaxat privilegio Episcopatus sunt honorandæ, & n. 6. & seq.*
3 *Ad esse civitatis requiritur Episcopus, & nu. seqq. usque ad num. 18.*
4 *Episcopalis dignitas post Christi adventum instituta.*
5 *Civitates erant ante adventum Christi.*
7 *Comparativum supponit positivum, licèt impropriè aliquando ponatur pro positivo.*
8 *Episcopi non in castellis, & modicis civitatibus debent constitui.*
9 *Magis, & minus non faciunt rē differre specie.*
10 *Civitas, quæ proprium necavit Episcopum, perpetuò privatur dignitate Episcopali; non tamen desinit esse civitas.*
11 *Saraceni habent civitates, & non habent Episcopos, nisi fortè abusivos.*
12 *Episcopus potest esse sine civitate.*
13 *Princeps potest facere civitatem, & tamen non potest facere Episcopum, nec Sedem Episcopalem creare.*
14 *Civitas in Italia ex communi interpretatione appellatur illa tantùm quæ habet Episcopum; sed ultramontani hoc non recipiunt.*
15 *Papa erigit civitatem, & dat Episcopum unico contextu.*
16 *Et concedit pro maximo dono hanc dignitatem*
17 *Represaliæ concessæ contra cives Tuscos non afficiunt Pratenses.*
18 *Civitas an erigi possit à populo sine Principis auctoritate.*
19 *Muros municipales nec reficere licet sine auctoritate Principis, vel Præsidis.*
20 *Civitas dicitur, civium unitas.*
21 *Structura autem murorum non dicuntur civitas, sed urbs.*
22 *Civitas est multitudo hominum societatis vinculo adunata.*
23 *Episcopalis dignitas sui numerositate vilescit.*
24 *Multitudo numerosa nihil habet honestum.*
25 *Episcopi dicuntur Sanctissimi, Christi legati, & columna Ecclesiæ.*
26 *Item Beatissimi, ac Serenissimi, & Principes terræ.*
27 *Episcopatus dicitur excellentiæ dignitas.*
28 *Item culmen dignitatis.*
29 *Episcopalis sublimitas quanta sit.*

Locus

30 *Locus, aut divitiarum potentia, vel paupertatis humilitas Episcopum sublimiorem, vel inferiorem non faciunt.*
31 *Declaratur, & n. 33.*
32 *Festris vilu, vel pretiosa effectus, & refertur cujusdam Theologi argutia.*
34 *Episcoporum titularium creatio quibus rationibus improbetur, & n. seqq & n. 47. & 53.*
35 *Episcopi titulares serenitatem Pontificolis obnubilant dignitatis.*
36 *Quærunt Vicarias Episcoporum, maximè habensium amplas diæceses.*
Adhærent Principibus, qui honoris causa quærunt habere Cappellanos Episcopos, ibidem.
37 *Fere vagabundi sunt, & permanentem sedem non habent.*
Quasi Episcopalem Cathedram eligunt in locis nullius diæcesis, ibidem, & n. 52.
38 *Episcopus Titularis an sit creandus pro Põtificalibus exercendis in nonnullis oppidis militarum nullius diæcesis, & n. seqq. usque in fin.*
39 *Episcoporum titularium origo.*
40 *Cardinare quid importet.*
41 *Episcopi titulares ex Concilio Lateranensi novissimo constitui possunt Suffraganei in Ecclesiis Cardinalium Episcoporum, & n. 44.*
Et quidex decreto Pii V. n. 48.
42 *Clorepiscopi, & eorum officium.*
43 *Ordo ipsorum ab Ecclesia reprobatus.*
45 *Episcopus Titularis obsque urgenti necessitate creari non debet, & n. 53.*
46 *Etiam mortuo Episcopo ab infidelibus expulso.*
Et hic abusus maximè viget in Religiosi, & cur.
48 *Et quando creandus, & quibus conditionibus ex decreto Pii V.*
49 *Episcopi Titularis, & suffraganei dos quanta, & qualis esse debeat.*
50 *Pontificalia exercere non potest nisi in diæcesi, cui datus est Suffraganeus, & n. 54. & 55.*
51 *Creari non debet Episcopus Titularis ut sit Coadjutor Archiepiscopi Arboren. absentis propter infirmitatem, & capitales inimicitias.*
52 *Episcopi Titulares ea, quæ sunt ordinis exercentes in locis nullius diæcesis sunt suspensi per annum ab exercitio Pontificalium.*
54 *Propositio Ecclesiæ Tunisen. facta in Consistorio à Cardinali Pacecho pro exercendis Pontificalibus in locis Ordinis S. Iacobi de Spasha.*
55 *Tunisen. Ecclesia est suffraganea Ecclesiæ Carthaginensis.*
59 *Episcopum Titularem an deceat subesse inferiori Prælato, & n. 60. & 61.*
57 *Suffraganeus non datur Ecclesiæ, nec populo, sed Episcopo per cujus obitum expirat Suffraganeatus, & n. 59.*
58 *Suffraganeatus non est titulus perpetuus.*
60 *Episcopum Titularem non decet esse Suffraganeum inferioris Prælati.*
61 *Episcopi Titulares sunt veri Episcopi.*
62 *Episcopus vicinior non potest ordines conferre, aut Pontificalia exercere in locis nullius diæcesis sine Ordinarii licentia, sed subditos dictorum locorum debet ordinare in sua diæcesi, aut eis dimissorias concedere.*

Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

1 EPISCOPALIA, Episcopalis dignitas non
debet tribui nisi locis insignibus, & popu-
losis. Hoc statuit secundum Jo. Andr. vel
aliter, majores civitates dumtaxat privile-
2 gio Episcopatus sunt hooorandæ. Hoc dicit secun-
dum Cardin. Abb. & Marian. Socin. Primò ponit
dictum. Secundò rationem ibi, *ne honor.*
3 Nota primò ibi, *freqnentioribus civitotibus:*
textum optimum, quod ad esse civitatis non re-
quiritur Episcopus; potest enim esse civitas, etiãsi
Episcopum non habeat, Cardin. Abb. & Marian.
Socin. *hic* omnes *in 1. notab.* Io. Andr. 10 c. *Si Ci-*
vitas, n. 1. & in glos. ordinaria post casum, *de sen-*
ten. excommunicat lib. 1. Bart. in l. 1. *num 3. vers. Vnde*
possibile est esse civitatem, licèt non habeat Epi-
scopum, *C. de metropolit. lib.* 11. plenè Bald. in l. *Si*
in aliquam, n. 2. ff. de offic. Proconsul & hæc opinio
communiter approbatur, ut ait Dec. *hic num.* 8.
4 Quæ indubitanter procedebat ante adventum
Christi: nam quia tunc non erat dignitas Episcopa-
lis, quippe quæ post Christi adventum fuit instituta,
ta, *cap. 1. & 2. 22. dist.* & tamen erant constitutæ
5 civitates, & provinciæ, ut cap. *Vrbes*, & cap. *Inillis*
80, *dist.* & scripsi plenius in cap. *Nullus, num. 13. su-*
pra de Parioch.

Sed nihilominus etiam inspecto tempore post
legem Evaogelicam verius videtur ad essentiam
6 civitatis non requiri Episcopum. Ad quod primò
facit optime iste text. dupliciter eum ioducendo.
Primò quia dicit frequentioribus tantùm civita-
tibus Episcopos esse præficiendos. Sunt enim ci-
vitates minus frequentes, quæ carent Episcopo,
ut arguunt Cardin. & Abb. *hic in 1. not.* nam com-
parativum illud supponit positivum, l. *Vbi autem*
7 *non oportet, in princ. ff. de verbor. oblig.* & quam-
vis Decius *hic n.* 2. dicat comparativum sæpenu-
mero poni pro positivo, ut notatur in l. *Benignius,*
ff. de legibus, & per Abb. in cap. *Cum dilectus, in 4.*
not. de iis, quæ vi met. caus. tamen hoc fit contra pro-
prietatem verborum, à qua in dubio non est rece-
dendum, l. *Non aliter ff. de legat* 3. Deinde quia
dum textus dicit, *civitatibus*, utique appellat civi-
tates antequam habeant Episcopum, ut *hic* per
Marian. Socin. *n.* 2. & concordat cap. 1. §. *inter*
Episcopus, 63. dist. ubi habetur, quod Episcopi non
nisi in civitatibus ordinantur: ergo erat civitas an-
te ordinationem Episcopi.

8 Secundò, pro hanc opinione adducitur text. in
cap. *Episcopi 80. dist.* ubi dicitur: Episcopos non in
castellis, aut modicis civitatibus, atque villas de-
bere constitui, sed Presbyteros per castella, & mo-
dicas civitates, atque villas debere ab Episcopis
ordinari, & poni, igitur modica civitas Episco-
pum habere non potest, & tamen ibi civitas ap-
pellatur; & quamvis dicatur modica, nihilominus
civitas est, quia magis, & minus non faciunt rem
differre specie, l. *fin. ff. de fund. instruct. l. Humi-*
lem, C. de incest. nupt. Bart. *in tract. de Alueo, vers.*
Quod si, n. 2.

Tertiò, ad idem adducitur cap. *Itonos 25. q. 2.*
ubi civitas, quæ proprium necavit Episcopum
perpetuò privatur dignitate Episcopali; & tamen
per hoc non desinit esse civitas, ut probant illa
verba, *hac sit reperta civitas*, & tenet Dec. *hic*
n. 9. & ante eum Bart. in d. l. 1. *n. 3. in fin. C. de me-*
tropolit. lib. 11. dicens non esse bonam consequen-
tiam, Papa privat civitatem Episcopo; ergo desi-
nit esse civitas: & Bald. in d. l. *Si in aliquam, num. 2.*

vers. Item si civitas, ff. de offic. Proconsul.

Quartò, ad hoc induci posset cap. *Pastoralis 7. q. 1.* ubi Gregorius transtulit Episcopum Lissitanæ civitatis ab hostibus captivatæ ad Ecclesiam Scyllatinam, & in fine ait: Sin autem præscripta civitas continua captivitatis calamitate prænititur in hac in qua incardinatus es, debeas Ecclesia permanere; & sic illa remansit civitas, licèt Episcopo in perpetuum esset caritura.

11 Item Saraceni habent civitates, & Episcopos nisi fortè abusivos, ut inquit Bald. in d. l. *Si in aliquam, n. 2. vers. Item Saracen*, neque obstat quod habeant Episcopos habitu, quia quando spes nulla subest ut habitus reducatur ad actum, ut in terminis d. cap. *Pastoralis in fin.* tunc Ecclesia regulatur ac si neque actu, neque habitu esset curata, ut plenè notavi in cap. *Extirpandæ, §. Qui verò. n. 48. de prebend.*

12 Quintò ad idem sic potest argui: Episcopus potest esse sine civitate, ut patet in Episcopo Lunensi, & Philulano, secundum Bald. *ubi supra, vers. Itē è contra* ergo & civitas potest esse sine Episcopo, Quia essentia civitatis distincta est ab essentia Episcopi, quamvis dignitas Episcopalis accidentaliter sit civitati annexa, ut ratiocinatur Dec. *hic n.* 10. Item nihil habet commune jurisdictio temporalis cum spirituali, ut cap. *pervenit*, 101. *distinct.*

13 Item ultimò, aliis omissis, hæc conclusio probari videtur ratione invincibili: nam Princeps utique potest civitatem constituere, l. 1. C. *de Metropolitan. lib.* 11. & ibi notat Bart. *n.* 3. & ante eum Innocentium, cap. *Cùm ab Ecclesiarum, n. 2. supra de offic. Ordinar.* & tamen non potest facere Episcopum, cap. *Nullus*, & cap. *Adrianus, cum pluribus seqq. 63. dist.* nec sedem Episcopalem creare Bald. in d. l. *Si in aliquam, n. 2. vers. Item laicus*: ergo etiam hodie potest esse civitas sine Episcopo: & ita videtur concludendum de jure, licèt glos. in cap. *Provincia, in verb. Comitibus. 99. dist.* dixerit Comitatum dici districtum alicujus civitatis, ubi est Episcopus.

14 Sed hodie ex communi interpretatione in Italia receptum est, ut illa sola appelletur civitas, quæ habet Episcopum: sed ultramontani, & maximè Theutonici hoc non recipiunt, ut notat Io. Andr. in cap. *Si civitas, n. 1. de sent. excomm. lib. 6*, Abb. *hic in 1. notab.* Marian. Socin. *n. 3. & Dec. num. 15.* Bart. in Extravag. *Qui sint rebelles, in verb. Lombardia, & in tractatu de insula in 14. signr.* & in l. *final. col 2. ff. de colleg illicit.* & in l. 2. *n 7. vers. Et dicit Innoc. ff. de verb. significat.*

15 Porrò Italorum interpretationi valde suffragatur quod Papa unico contextu erigit civitates, & dat Episcopum per hæc, vel similia verba. Oppidum N. in civitatem, Ecclesiam verò in cathedralem pro uno Episcopo, &c. erigimus, & instituimus, ut patet in oppidis Lauretan. Montis Alti, Sancti Severini, & Tolentini, à Sixto V. in civitates erectis, Bullar. *tom. 2. pag. 518. 558. 559. & 564.* Facit Extravag. *Salvator, §. Volentes, de preben. inter communes ibi* (Quatuor villæ, quarum quamlibet in civitatem erigimus, & civitatis vocabulo insignimus) juncto vers. [Sint de cætero, & habeantur perpetuò Ecclesiæ Cathedrales) Item ut Bald. inquit in d. l. *Si in aliquam, num. 2. ff. de offic. Proconf.* secundum usum loquendi communem oppida, quæ nunquam habuerunt Episcopum, nō dicuntur civitates per excellentiam: dicitur etiam signum potissimum excellentiæ habere Episcopalem sedem, & Apostolicus pro maximo dono con-
16 cedit oppidis hanc dignitatem, ut Papa Urbanus V. Montis flasconi, quod de oppido simplici in civitatem erexit. Et ex hoc infert ad quæstionem, ut si concessæ sunt repræsaliæ contra omnes cives Tu-
17 scos, non intelligantur nati de oppido Pratensi, vel S. Miniati, quia non habente Episcopos, & sequitur Dec. *hic n. 16.* oppidum Sancti Miniati hodie est civitas Episcopalis.

18 An autem erectio civitatis fieri possit à populo sine Principis auctoritate, sunt opiniones Bart. in l. 1. *in princ. ff. Quod cujusque universit. nomin.* tenet ad hoc non requiri auctoritatem Principis, sed ipsam gentem per se posse civitatem facere, cùm hoc sit permissum de jure gentium, l. *Ex hoc jure* ibi: Regna condita, ædificia collocata, ff. de just. & jur. & dictum Bartoli forte est verius, ut dicit Abb. *hic n. 2. in fin* sed oppositum tenet Innoc. in cap. Cum ab Eccl siarum, *n. 1. vers.* Et intellige. *de Offic. Ordin.* ubi concludit ad esse civitatis requiri licentiam Principis. Pro concordia plerique distinguunt sic: Aut quæritur an populus possit sine Principis licentia civitatem materialiter ædificare; & dicendum est posse, quia facultas ædificandi competit de jure communi, ut d. l. *Ex hoc jure*, & l. *Provincias, C. de ædific. privat.* & in hoc casu procedit prima opinio Bartoli. Aut quæritur an populus possit erigere civitatem formaliter, idest quantum ad hoc, ut habeat jurisdictionem, & jura civitatis; & tenendum est non posse, sed necessariam esse Principis auctoritatem: & in hoc secundo membro intelligitur Innoc. prout eum declarat Bald. in d. c. *Cum ab Ecclesiarum, col. 2. vers. Quæro una cum Innocent. de offic. Ordinar.* & d. l. 1. *in princ. ff. Quod cujusque universit. nomin.* & ipsemet Bart in l. *fin. n. 5. vers. Et ista vera quantum ad hoc, ff. de colleg. illicit.* Paulus de Castro in d. l. *Ex hoc jure, col. 8.* & sequitur Dec. *hic n. 19. & 20.* Alex. *cons. 24. in princ. vol. 5.* Hieronym. de Monte *in tractat. ulteri. Regular. cap. 11. num. 4. & 5.* Brun. *cons. 47. num. 2. & cons. 54. num. 6.* & pro hæc secun-
19 da opinione videtur text in l. *In tantum, §. fin. alias* in l. *Sacra, §. Muros, ff. de rer. divis.* ubi dicitur (Muros autem municipales nec reficere licet sine Prin-
20 cipis, vel Præsidis auctoritate; & quamvis populus possit muros materialiter ædificare, nullo tamen modo per hoc dici potest facere civitatem, quia civitas dicitur civium unitas: unde ædificium &
21 structuræ murorum non dicuntur civitas, sed urbs, glos. in d. cap. *Si civitas post casum, de senten. excom. lib. 6.* ex Isi lor. *in lib. 5. etymolog.* ubi ait civitatem non saxa, sed habitatores vocari; & civitatem dif-
22 finit esse multitudinem hominum societatis vinculo adunatam ad simul jure vivendum; refert Arcbid. in cap. *Statutum, 4 de rescript. lib. 6.* & Jo. Andr. in d. cap. *Si civitas, num. 1.* ubi etiam alias diffinitiones recenset.

23 Secundò nota ex textu, dignitatem Episcopalē non esse constituendam in villis. vel castellis, sed tantùm in locis insignibus, & populosis: & ita hic est casus secundum Io. Andr. & alios in summario text. Cardin. in Cl m. *In plerisque, in 3. qu. num. 6. de elect.* Rationem habes in littera, videlicet (Ne honor cui debent excellentiora committi, sui numerositate vilescat, consent text. in cap. *Præcipimus, 16. qu. 1.* in illis verbis: ubi multitudo

exce-

exercevit fidelium ex vigore Apostolicæ Sedis debeas ordinare Episcupo, pia tamen contemplatione,
24 ut non vilescat dignitas Episcopatus.) Hæc ibi. Multitudo enim numerosa nihil habet honestum ut in auth. *de Referend.* §. *Volumus*. Idcoque Diaconus parvitas honorabiles, Presbyteros verò turba contemptibiles facit, c. *Legimus, ante fin. vers. Quid paucitatem.* 93. *dist.* & omne rarum pretiosum, & plus appetibile, secundum Hostien. *hic num.* 1. Admirationem ponit text. in cap. Illud sanè, 80. distinct. videlicet, ne quod Sanctorum Panum divinitus inspirata decreta vetuerunt, vinculis, & possessionibus, vel obscuris, & solitariis municipiis tribuatur Sacerdotale fastigium, idest Episcopale, secundum Hug. & Arcbid. Concordat cap. *Episcopi.* 80. *dist.* ubi dicitur: Episcopi non in castellis, aut modicis civitatibus debent constitui, ne vilescat nomen Episcopi, sed ad honorabilem urbem titulandus, & denominandus est.

25 Porrò Episcopi dicuntur Sanctissimi Christi Legati, & columnæ Ecclesiæ, Clem. 1. § *Nec super, de pœnis.* Item dicuntur Beatissimi, cap. *Excellen-*
26 *tissimum,* 11. q. 3. l. *Cum Clericus, C. de Episcop.* & Cleric. & in Auth. *de sanct. Episcop.* §. *Si quis autem Episcoporum,* & §. *Interdicimus,* & in auth. *de Eccles.* §. *Si quis adificationem,* Episcopi enim officio nil beatius, cap. *Ante omnia,* 40. *dist.* & d §. *Nec super* Item appellari possunt Serenissimi, ut inquit Cardin. in Clem. *in plerique,* in 4. *notab. de elect.* per illum text. *in ver. Serenitatem.* Item sunt Principes terræ, cum in terris teneant locum Apostolorum, cap. *Quoniam vices,* 68. *dist. c. In novo,* 21. *dist.* Parif. *cons.* 141. *ad solutionem dubiorum, num.* 25.
27 *vers. Episcopos autem constat esse Principes terra, lib.* 6. Item Episcopatus dicitur excellentiæ dignitas, ut notat glos. in cap. *Per tuas il primo, in verb. Excellen-*
28 *tioris, de appellat.* Et culmen dignitatum glos. 2. in cap. 2. *de praben. lib.* 6. per tex. in cap. *Venerabilis, supra de praben.* Quinimo, ut inquit Ambrosius *de dignitate Sacerdotum cap.* 2. Honor, & sublimitas
29 Episcopalis nullis poterit comparationibus adæquari: Si Regum fulgori compares, & Principum diademati, longè erit inferius, quàm si plumbis metallum ad auri fulgorem compares; quippe cum videas Regum colla, & principum submitti genibus Sacerdotum, & osculata eorum dextera, orationibus eorum eredant se communiri, tefertur à Gelasio in cap. *Duo sunt,* 96. *dist.* & Chrysostom. *lib.* 3. *de Sacerdot.* & Nazianzenus *in oratione* 17. *ad Cives Nazianzenos* (Quantum, inquiunt, cælum, terra pretiosius est, quantumque anima corpori, spiritus carni, divina humanis præstant, tantùm Episcoporum Principatus omnia civilia tegna, & potestates antecellit: ad hoc cap. *Si lute, de major. & obed.* Meritò igitur tam sublimis dignitas non nisi locis insignibus, & frequentibus est tribuenda, ut hic statuitur.

30 Nec obstat quod ubicumque fuerit Episcopus sive Romæ, sive Eugubii, sive Constantinopoli, sive Reghii, sive Alexandriæ, sive Tanis, ejusdem sit meriti, & Sacerdotii & potentia divitiarum, & paupertatis humilitas, vel sublimiorem, vel inferiorem Episcopum non faciat, sed omnes Apostolorum successores sint: quæ sunt verba Hiero-
31 nymi in c. *Legimus* 93. *dist.* Quoniam ut respondet glos. *hic in verb. Majoribus,* & in c. *Episcopi, in verb. Vilescat,* 80. *dist.* Quod hic dicitur intelligi debet quantum ad vulgi opinionem: nam in rei veritate etiam in modicis civitatibus non est vilior Episcopus, ut in contrario. Eteodem fere modo
32 respondet hic Innocen. *in princip.* dum ait, (Quod hic dicitur procedere de facto, cum de jure magnitudo civitatis nihil operetur. Unde videmus de facto potentes, & divites Episcopos honorari & pauperes virtuosos contemni, secundum Hostien. *hic num.* 3. & Joan. Andr. *eod. num* 3. qui referunt de quodam Theologo, qui e contra id, quod habetur *lat.* 2. cùm priùs humiliter indutus malè fuisset in quodam monasterio receptus, rediens cum pretiosa cappa, splendidè receptus, & honorifice tractatus multas gratias egit in Capitulo capæ suæ. unde & Hieronym. *ad Chromat. cap.* 1. & in patria mea, inquit, ille sanctior est, qui dirior est.

33 Tu dicas tex. nostrum loqui de jure, ejus tamen decisio procedit ante factum, decisio verò d. cap. *Legimus,* procedit post factum: nam ab initio Episcopus constitui non debet nisi ut præsideat majoribus populis; sed postquam fuit constitutus, sive magno, sive parvo præsideat loco, & sive sit locuples, sive pauper, in eadem veneratione est habendus, quia in eo honoratur dignitas Ordinis, & non potentia divitiarum, secundum Ant. de Butr. *hic num.* 6. *vers. Tu dic.* Abb. *n.* 4. *vers. Vel dic* & meliùs, Marian. Socin. *num.* 12. & Dec. *num.* 41. *vers. Sed istud.*

34 Ultimò nota ibi: *majoribus populis,* argumentum optimum, quod non debent creari Episcopi Titulares in partibus infidelium: nam si Episcopi non sunt constituendi in civitatibus, & locis non populosis, ut hic statuitur, longè minus constitui debent in carentibus clero, populoq; Christiano.
35 Sic enim intitulari, nec ut expediret prodesse, nec ut deceret præesse valentes, instabilitate vagationis, & mendicitatis opprobrio serenitatem Ponti-
36 ficalis obnubilant dignitatis, ut legitur in Clem. *In plerisque, de elect.* ubi glos. *in verb. Vagationis,* dicit consuevisse tales discurrere, & vicarias Episcoporum quærere, maximè habentium amplas diœceses. Interdum quoque Principibus adhærere familiariter, qui honoris causâ quærunt habere Ca-
37 pellanos Episcopos. Et hodie cum ferè vagabundi sint, & permanentem Sedem non habeant, alienas oves inscio proprio Pastore quærentes, quasi Episcopalem cathedram in loco nullius diœcesis sua temeritate eligunt, & Pontificalia exercent, ut in Concilio Tridentino *sess.* 14. *c.* 2. contra id, quod habetur *sess.* 6. *c.* 5.

38 Porrò eumaliàs quæsitum esset numquid Episcopus Titularis esset creandus pro Pontificalibus exercendis in oppido de Merida, aliisq; locis nullius diœcesis militiæ sancti Jacobi de Spatha subjectis, hæc fuerunt adnotata.

39 Antiquitus Episcopi Titulares non creabantur, sed tantùm qui à propriis ecclesiis ob hostilitatem ejecti erant, in aliis ecclesiis vacantibus Cardinales constituebantur, donec ad proprias ecclesias reverti permitterentur, cap. *Pastoralis* 7. *quæst.* 1.
40 Et expone illa verba, Cardinales constituebantur, seu incardinabantur, id est canonicè transferebantur, ut notatur post c. *Fraternitatem. Super verb. Cardinandum,* 71. *dist.* Sed horum, qui creantur
41 Episcopi alicujus Ecclesiæ in partibus infidelium sitæ, quæ neque populum Christianum, neque Clerum habet, nulla origo repetitur ante decretum

Prosp. Fagn. in 2. *par.* 5. *lib. Decretal.* D 2 Con-

Concilij Lateranensis sub Leone X. *sess. 9. de Car-*
dinalibus. Itaque res ab optimis orta primordijs
eo dilapsa est, ut iam non qui expulsi sunt dentur
Episcopi Ecclesiis vacantibus, sed creentur denuo
Episcopi illarum Ecclesiarum, tum alias ob cau-
sas, tum ad hoc ut suffragentur alijs Episcopis,
42 quorum loco antiquitus in Ecclesia esse videban-
tur Corepiscopi, qui erant Presbyteri, & in villis,
aut pagis curam animarum gerebant loco Episco-
porum. licèt non possent absque Episcoporum li-
centia, vel consensu ea, quæ sunt Ordinis exerce-
re, ut in Concilio Neocæsariensi *cap. 3.* in Antio-
cheno *cap. 10.* & Hisp. len, *cap. 20.* Quod etiam plu-
ribus probant, & decernunt Damasus *Epistola 1.*
Leo *Epistola 36.* & Ioannes III. *Epistola 1.* & Con-
cilium Antiochenum *cap. 4.* statuit, ne ij, qui in
vicis Corepiscopi appellantur Presbyterum, aut
Diaconum audeant ordinare præter civitatis Epi-
scopum, sed contenti sint propria sollicitudine, &
43 gubernatione, quam susceperunt. Quorum tamen
Ordo fuit deinde ab Ecclesia reprobatus, ut in
Canon *Corepiscopi, 69. dist.*

44 Postea verò cœperunt creari Episcopi Titulares
ob decretum Concilij Lateranensis superius re la-
tum, quod permisit Cardinalibus in Ecclesijs suis
hos habere Episcopos pro suffraganeis ideoque
etiam hodie Summus Pontifex cùm creat huius-
modi Episcopos, utitur similibus verbis, *& suffra-*
gentur talibus, donec, &c.

45 Nisi tamen verè urgeat necessitas, non est creã-
dus Episcopus titularis, ut patet ex d. Clem. *In pleris-*
que, de elect. Quin imo nec mortuo Episcopo
46 expulso potest Ecclesiæ ab hostibus occupatæ alius
Episcopus perfici, ut ille post Paul. not. Cardin. n. 5.
ex quo decreto constat creationem Episcopi titu-
laris improbari: tum quia Ecclesiæ ab infidelibus
47 occupatæ sufficientes reditus non habent, tum
quia carent Clero, & populo Christiano, tum deni-
que quia ibi Episcopus non potest prodesse, ut ex-
pedit, nec præesse, ut deceret, meritò glos. *ibi*
in verb. Vagari non invehitur in eos, qui anhelant ad
Ecclesias ab hostibus captivatas, ut tetigi supra
nu 36. & in verb. *Religiosos* dicit hunc abusum
maximè vigere in religiosis, qui ad hoc laborant
interdum etiam importunè, & per corruptelas,
ut valere possint cum Psalmista *Laqueus contri-*
tus, &c. Psalm 123. & subdit se vidisse Religiosum
consecratum ad titulum qui non erat in rerum
natura nec fuerat quod patere posset per Provin-
cialem, idest per librum, in quo scriptæ sunt Pro-
vinciæ, & nostris temporibus vidimus alium con-
secratum ad eandem Ecclesiam, ad quam alter
erat consecratus: & adde quod ibi notat Cardin.
in 6. & 11. quæst.

48 Sed & de his Pius V. post Concilij Tridentini
publicationem decreto suo consistoriali sancivit
non esse hujusmodi Episcopos creandos, neque
49 in Suffraganeos dandos, nisi Ecclesijs Cardinaliũ,
& illis tantum, qui solent habere, & cum certo
stipendio perpetuo ad minus ducentorum aureo-
rum de camera super fructibus illius Ecclesiæ, qui
propria auctoritate ab ipsis percipi possint, & quod
50 nullibi possint Pontificalia exercere sine expressã
licentia Sedis Apostolicæ, nisi in illa diœcesi, cui
datus est Suffraganeus: sed postea paulatim id am-
pliatum fuit etiam ad Episcopos non Cardinales,
& dos aucta est ad ducatos 300. ex decreto Sacræ
Congregationis rerum Consistorialium.

Et in Sacra Congregatione Concilij cùm Ar-
chiepiscopus Arboren. supplicasset pro indulto
adhibendi in sua diœcesi Episcopum titularem à
Sanctissimo deputandum, qui muneribus Episco-
palibus defungi posset eo quod ipse Archiepisco-
pus cogeretur ab Ecclesia abesse tum ob gravissi-
mas, ac diuturnas ægritudines, tum ob capitales
cum pluribus inimicitias, qui eius vitæ etiam ve-
neno insidiari fuerant: Sacra Congregatio die 6.
Iulij 1605. censuit titularem Episcopum hac de
causa non creandum, sed si ipse aliquem titularem
inveniat, qui ipsum velit adiuvare, eius opera uti
posse iuxta decretum *cap. 2. sess. 14.* de quo est text.
expressus in cap. *Pontifices. 7. q. 1.*

Ad hæc creatio Episcopi titularis, qui in locis
52 nullius diœcesis Ordines conferat, improbatur à
Concilio Tridentino *cap. 10. sess. 23.* quo hæc fa-
cultas tribuitur Episcopis, intra quorum diœcesi-
bus fines ea loca existunt, vel viciniori Episcopo, si
omnino extant extra fines cuiusque diœcesis,
arg *cap. 9. sess. 24.* ut ex Sacræ Congregationis sen-
tentia dixi in cap. *Nullus n 10 usque fin. de Paroch.*

Cursus eadem creatio improbatur decreto *c. 2.*
sess 14. ubi plura in odium dictorum Episcoporum
commemorantur, ut dictum est supra *num 27.* ac
deinde illis prohibitur, ne cuiquam primam Ton-
suram, seu Ordines conferant etiam in locis nul-
lius diœcesis absque sui proprij Prælati expresso
concensu, aut litteris dimissorijs; & contrafacien-
tes ab exercitio Pontificalium per annum; & sic
promoti ab executione Ordinum, donec suo Præ-
lato visum fuerit, sunt ipso iure suspensi.

53 Ex his omnibus deducitur, ut minimè sit pro-
cedendum ad creationem Episcopi titularis pro
huiusmodi militiis S. Iacobi sine gravi, & urgenti
necessitate, videlicet cùm eis neque opera aliorum
Episcoporum titularium in illis partibus existen-
tium, neque viciniorum Episcoporum ministerio,
neque alia ratione prospici potest: tum quia huius-
modi creatio, & institutio est ab ecclesiasticis re-
gulis aliena, & sacris Canonibus invisa; tum quia
redundat in præiudiciũ Episcopi proximioris, ad
quẽ pertinet facultas ordinandi subditos dictorũ
militiarũ privativè quoad omnes; tum demũ quia
Episcopus præficitur Ecclesiæ sine reditibus, sine
diœcesi, & Clero, populoque Christiano, quod est
contra Concilium Viennen. & Tridentin. & con-
tra tex nostrum inducendo eum, ut dixi supra in
ultim. notab. neque enim populus militiarum, de
quibus agitur, subiectus erit huic Episcopo, nec
ipse dici poterit illius Episcopus, & Pastor, cùm
nullam in eum iurisdictionem, aut correctionem
sit habiturus, nec in aliqua Ecclesia militiarum
debeat intitulari, sed tantùm ibi exercere Ponti-
ficalia tamquam mercenarius.

Hæc autem necessitas procedendi ad creationẽ
Episcopi Titularis in dicta militia minimè videtur
subesse: nam pro Ordinibus conferendis non est
necessarius accessus vicinioris Episcopi ad loca
earum militiarum, cùm ipse possit, ac debeat or-
dinare subditos dictorum locorum in sua diœce-
si, ut ex sententia S. Congregationis Concilij ad-
notavi in d. cap. *Nullus, n. 52. de Paroch.* Quod si
id incommodum videatur, poterit illis dimisso-
rias concedere, ut ab alijs Episcopis ordinentur,
ad præscriptum d. *cap. 10 sess. 23.* Et pro Sacramẽ-
to Chrismatis administrando iam est in facultate
ipsarum militiarum, si nullius diœcesis existant,

conve-

convocare quem maluerint Catholicum Antistitẽ ex ipsius Congregationis sententia. Exempla Pij V. & Gregorij XV. qui instituerunt Episcopos Titulares in eadem militia Sancti Iacobi de Spatha, non prodierunt ex voto S. Congregationis rerum Consistorialium, nec videntur ulterius extendenda, ne detur ansa eisdem militijs in posterium prætendendi hujusmodi institutionem quasi debitam, & sibi affectam: jam enim in supplici libello nuper oblato asseritur Franciscum de la Rocha fuisse præsentatum à Rege Catholico ad Ecclesiam Sidonien. in partibus infidelium, quam à Gregorio XV. obtinuit ultimus Episcopus pro Militia Sancti Iacobi institutus; & Episcopatus Sidonien. perpetã appellatur Ordinis Sancti Jacobi.

Et ita die 28. Ianuarij 1649. eadem Sacra Congregatio rerum Consistorialium re accuratè discussa, censuit, nisi aliud Sanctissimo videatur, creationẽ Episcopi Titularis pro dicta Militia non esse de cætero concedendam.

Post hac ex parte Oratoris Regis Catholici ex-
54 hibita fuit, & lecta in Sacra Congregatione propositio olim facta in Consistorio à Cardinali Pacecho de Ecclesia Tunisen. sub Pio V. unà cũ votis Cardinalium, quæ sic se habet.

Cardinalis Pacechus proposuit Ecclesiam Tunisen. pro Fratre Bartholomæo Perez, ut impleat Pontificales actus in locis ipsius Ordinis, & quod propterea concedatur nominatio perpetuò Ecclesiæ Tunisen. Philippo Regi, & quod Tunisen Episcopus sit perpetuò suffraganeus in locis Sancti Iacobi de Spatha.

D. Cardinali Augustano Priori Montis Politiani, Pisarum & Varmien. Placuit.

Cardinalis de Gambara dixit, quod non fiat perpetua hujusmodi unio, & deputatio Ecclesiæ Tunisen. pro locis Sancti Iacobi, sed hæc ad vitam ipsius tantùm, & quod is non exerceat Pontificalia nisi in locis, quæ non subsunt Ordinario, in alijs autem non.

Gesualdus, & alij idem quod & alij probaverunt.

Cardinalis Ursinus verò dixit nõ decere hujusmodi Suffraganeum, cùm solum Cardinalibus, & quibusdam Principibus Prælatis ordinarijs sit cõcessum, cui Sanctissimus respondit.

Cardinalis Sanctæ Crucis dixit quædam, quæ non audivi.

Cardinalis Boncompagnus probavit Ecclesiæ Tunisen. præsentem provisionem. Idem alij.

Alciatus limitavit, ut non exerceat Pontificalia nisi in locis exemptis ab Ordinario. Idem alij, &c.

55 Cardinalis Sanctæ Severinæ dixit. Probo provisionem Ecclesiæ Tunisen. quæ Tunisen. non autem Cartaginen. dicatur: hæc enim ab ea diversa est, & Tunisen. Ecclesia vetus est apud ecclesiasticas, & prophanas Historias: illa Metropolitana, hæc suffraganea. Et respondentibus Pacecho, & ab Ecclesia idem replicavit, & quod Episcopus nõ exerceat Pontificalia nisi in locis ipsius Ordinis, quæ sunt nullius diœcesis juxta Reverendissimum D. meum de Gambara, non autem in alijs etiam exemptis existentibus in aliena diœcesi, ampliata limitatione Domini mei Alciati, cui Papa id esse facturum, & strictius respondit.

Cæsius cum Reverendissimo Relatore. Sicut & alij.

Prof. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

Albanus improbavit erectionem, & pluralitatem Ecclesiarm, & Episcoporum, cui Sanctissimus Dominus noster satisfecit id fieri, quia cum Episcopi Hispani magnas, & amplas habeant diœceses, vix suas visitare, & Pontificalia in eis, & Sacramentum Confirmationis conferre possint, vel curent, unde tanto magis alias provincias, & terras negligunt; & ideo spectat ad Sanctam Romanam Ecclesiam dispensatio curæ, & provisio Ecclesiarum, & animarum.

56 Constitutum ergo est ipsum in locis tantùm ordinis posse Pontificalia exercere interdicto sibi usu extra dicta loca, & id quamdiu liceat ad Ecclesiam Tunisen. redire, Deo volente; sed tantùm instante Parocho concessit, ut possit vocatus, & invitatus accedere ad cõsecrationem Episcoporum, sed aliàs nequaquam; etiam replicante Albano, negavit, quod ageret Cursorem, non Episcopum, quia quotidie à negligentibus Episcopis vocare-
57 tur. Fuit etiam tractatum, ut Episcopus non subesset Priori, vel non decere. Sanctissimus dixit non referre cum sit ipse tantùm Suffraganeus in Pontificalibus, jurisdictio autem spectet ad Priorem, vel Vicarium generalem, ut etiam moris est, ubi est Vicarius generalis, & Suffraganeus in Pontificalibus.

Die 22. Martij 1650 In Congregatione rerum Consistorialium negocium iterum fuit propositũ, & discussum.

Creatio Episcopi Titularis pro Militia Sancti Jacobi de Spatha patitur difficultates infrascriptas.

Primò repugnat antiquæ Ecclesiæ institutioni, secundum ea, quæ dicta sunt supra n. 39.

Secundò obstat Concilium Viennense in Clem. In plerisque, de elect. ut patet ex dictis supra num. 35.

Tertiò obstat Consilium Lateranense novissimum sub Leone X. *sess.* 9. de Cardinalibus, quo statuitur, ut Episcopi Titulares non creentur, nec Suffraganei dentur nisi Episcopis Cardinalibus Addidit Pius V. in decreto Consistoriali. & illis qui consueverunt habere.

Quartò obstat Concilium Tridentinum in *c.* 2. *sess.* 14. ubi non tantùm prohibet, sed etiam damnat, ut Episcopi Titulares alienas oves quærentes in locis nullius diœcesis sibi cathedram constituant sine licentia proprij Episcopi: & in *cap.* 10. *sess.* 23. quo interdicitur, ne subditi nullius diœcesis à quoquam ordinentur sine Dimissorijs Episcopi, intra cujus diœcesis fines existunt.

58 Quintò, iste Episcopus Titularis deputatur in Suffraganeum; sed cujus erit Suffraganeus, non Ecclesiæ, quia Suffraganeus non datur Ecclesiæ, sed Episcopo glos. in cap. *Quoniam, in verb Vicarium supra de offic. Ordinar.* Ideoque secundum aliquos, mortuo Episcopo capitat suffraganeatus, sicut dicitur de Coadiutore Episcopi, qui desinit esse Coadiutor defuncto Coadiuto. Dicitur enim Coadiutor à coadiuvando, sicut Suffraganeus à suffragando: & ideo Coadiutoria, & Suffraganeatus expirant per obitum Episcopi, quia non est quem coadiuvent, aut cui suffragentur, prout hæc notantur per Jo. Andr. in cap. *Consultationibus, in* 8. *qu. nu.* 10. *de Cler. agrot.* & jam censuit Sacra Congregatio Concilij suffraganeatum non esse ti-
59 tulum perpetuum; & hæc ratio concludit eum nec esse Suffraganeum populi, aliàs enim esset per-

petuus, sicut populus, l. *Proponebatur*, *ff. de judiciis*, glos. 2. in cap. 49. *Denique*, 7. q. 1. Rursus non erit Suffraganeus Episcopi, quia in d. militia nullus est
60 Episcopus, cui suffragari possit. Superest igitur, ut sit Suffraganeus Prioris. Hoc autem videtur valde inconveniens: tum quia cederet in opprobrium Dignitatis Episcopalis, ut Episcopus, qui est in supremo gradu Ordinis Hierarchici in Ecclesia militanti, Concil. Trid. *sess. 23. de Sacram. Ordinis, can. 6. & 7.* Suffragetur, & inserviret Priori longè inferioris gradus, & esset tanquam illius Cappellanus: quod redarguit glos. in d. Clem. *In plerisque in verb. Vagarisnis*, dum dicit, Principes sæculares affectare creationem Episcoporum Titularium, ut illos habeant Cappellanos. Tum quia verisimile est, ut in Ecclesia, & functionibus publicis, & privatis Prior, qui universæ jurisdictioni præest, intendat præcedere Episcopo, qui non habet nisi exercitium Pon-
61 tificalium, ut est intitulatus in d. militia. Hoc autem est valde absonum in Ecclesia, quia quamvis sit Episcopus Titularis carens Clero, & populo Christiano; est tamen verus Episcopus Caracterem habens Episcopalem, cap. *Pastoralis*, & ibi Archid. *sub num. 4.* & Præposit. *in 1. notab. 7. qu. 1.* Unde indignum esset, & perniciosi exempli, ut subesset inferiori Prælato, cap. *Solita*, §. *Hac autem*: cum ibi notat. *de major. & obed.*

Sextò; nulla subest necessitas talis creationis: nam respectu eorum, quæ sunt jurisdictionis, suæ residet penè Priorem dumtaxat, qui potest eam exercere, & visitare tam per se, quàm per suum Vicarium. Respectu autem eorum, quæ sunt Ordinis Episcopalis, aut consideramus collationem Ordinis, aut collationem Crismatis. Quoad collatio-
62 nem Ordinum advertendum est hoc jus pertinere ad Episcopum, intra cujus diœcesis fines dicta loca existant juxta d. *cap. 10. sess. 23.* aut si sint omnino extra fines cujusque diœcesis, ad Episcopum viciniorem, qui potest ea loca visitare ex *c. 9. sess. 24.* ut sacra Congregatio censuit. Nec obstat si dicatur Episcopi in Hispania nolunt accedere ad dictas militias ad conferendos Ordines: nam respondetur, non teneri, nec posse absque Prioris licentia Ordines conferre in locis dictarum militiarum, sed possunt, ac debent ordinari subditos dictarum militiarum in sua propria diœcesi; aut si nolint, illis dare dimissorias ad alios Episcopos, ut aliàs fuit resolutum: unde nulla subest necessitas creandi Episcopum Titularem, qui conferat Ordines in locis dictarum militiarum, quia, ut prædicti, subditi dictorum locorum debent accedere ad viciniorem Episcopum pro Ordinibus, vel pro Dimissoriis: & ex hoc patet responsio ad ponderationem factam in propositione Ecclesiæ Tunisen. ad votum Cardinalis Ursini. Sacramentum autem Confirmationis non consuevit administrari singulis annis, sed rariùs. Et ex sententia S. Congregationis Concilii Abbates nullius diœcesis possunt cõvocare quem, maluerint Canonicum Antistitem pro Chrismate conferendo. Nec decernunt Episcopi Titulares Matriti, Toleti, aut alibi, quem possint convocare. Et is, quem convocaverint, poterit etiam in prædictis locis Ordines conferre de licentia proximioris Episcopi, quatenus videretur nimis incommodum, ut subditi earumdem militiarum ad eum accederent propter latitudinem territorii, quòd dicitur esse satis vastum: & duo millia scuta, ex quibus volunt constituere dotem pro Episcopo, poterunt applicare pro expensis Episcopi, quem convocabunt ad conferendum Chrisma, & Ordines: & aliàs eadem Sacra Congregatio Concilii scripsit litteras ad Nuncium Hispaniarum, ut curaret Sacramentum Chrismatis administrare in locis nullius diœcesis per Episcopos Titulares in illis partibus existentes. Itaque nec respectu Ordinum, nec respectu Chrismatis ulla subest necessitas creationis Episcopi Titularis: & hinc similiter patet responsio ad rationem consideratam in eadem propositione Ecclesiæ Tunisen. Nam tunc temporis verisimiliter non aderant Episcopi Titulares, quia paulò ante prohibuerat eos creari Leo X. in Concilio Lateranensi; idemque prohibuerat ipsemet Pius V. ut dictum est supra *n. 44. & 48.* unde tunc subesse poterat necessitas, quæ hodie non subest: quod inde etiam apparet, quia post Pium V. & Gregorium XV. dictæ militiæ quamplures annos fuerunt sine suffraganeo.

Demum S. Congregationis est respondere juxta canonicas sanctiones.

Die 22. Martii sacra Congregatio rerum Consistorialium re iterum diligenter examinata, persistit in decretis sub die 28. Januarii 1649. videlicet quod petitur nequaquam esse concedendum.

De Privilegiis.

Cap. Cum & plantare.

S V M M A R I V M.

1 *Religionem novam erigere pertinet ad solum Papam.*
2 *Religiosi etiam exempti non possunt Ecclesias, aut decimas recipere de manibus laicorum absque actoritate Diœcesani.*
3 *Constitutio juris antiqui declaratoria trahitur, etiam ad præterita.*
4 *Interdictus, & excommunicatus in una Ecclesia intelligitur ubique interdictus, & tamquam excommunicatus vitari debet etiam ab exemptis.*
5 *Religiosi in Ecclesiis sibi pleno jure non subjectis quale jus consequantur.*
6 *Et quale in subjectis pleno jure.*
7 *Templarii & Hospitalarii semel in anno admitti possunt ad Divina officia in Ecclesia interdicta.*
8 *Oblati non gaudent privilegiis Religionis, nisi ex toto sint translati.*
9 *Milites Hierosolymitani extra Conventum degentes, an teneantur semel in anno confiteri Presbytero Parochiali, & ab eo in Paschate Sacram Communionem recipere, an de his teneantur reddere rationem loci Ordinario, & num. seqq. usque in fin.*
10 *Parochus non est proprius Sacerdos Religiosorum, sed eorum Prælatus, vel Delegatus ab ipso, & nu. seqq.*
11 *Milites Hierosolymitani sunt verè Religiosi.*
12 *Absolutio Sacramentalis est actus judicialis, qui in non subditum exerceri non potest.*
13 *Religiosi prohibentur alteri confiteri, quàm proprio Prælatis,*

14 Re-

14 *Regulares extra claustra degētes nō subsunt Episcopo, nisi ratione delicti.*
15 *Regulares itinerantes confiteri non possunt Sacerdotibus sæcularibus nisi de suorum Superiorum licentia.*
16 *Monachi sive sint in monasterio, sive extra tenentur semel in mense confiteri: & quando sunt extra possunt confiteri Prælatis, in quorum Parochia degunt, vel alijs Religiosis, vel Episcopis*
17 *Nisi obstent Constitutiones à Sede Apostolica confirmata.*
18 *Milites Hierosolymitani confiteri debent. Priori vel Fratri Cappellano sui Ordinis*
19 *Milites Hierosolymitani extra Conventum degentes, qui præcepto Ecclesia de confitendo semel in anno, & communicando in Paschate non satisfaciunt, sub sunt punitioni Ordinarij loco tātum Sedis Apostolica Delegati.*

1 CVM ET PLANTARE. Summatur, & dividitur ut per Jo. Andr.

Nota primò, ibi, *plantare sacram Religionē*, ad solum Romanum Pontificem pertinere novam erigere Religionem, de quo plenius legitur, & notatur in cap. *fin. supra de Religiosis domibus*, & in cap *Vnico eod. tit. lib 6.* & *hic* notāt Host *in princ.* Jo. Andr. *num.* 2. Cardin. *in princ. in verb. Plantare*, Butr. Anchar & omnes in 1. *notab.*

2 Secundò nota ibi. *Ecclesias.* Religiosos etiam exemptos non posse Ecclesias, aut decimas recipere de manibus laicorū absque auctoritate Diœcesani, & de hoc in cap. *Cum Apostolica, de ijs, quæ fiunt à Prælatis.*

3 Tertiò nota ibi, *Dimissis quascumque contra tenorem istum aliquo tempore recesserunt.* Constitutionem iuris antiqui declaratoriam trahi etiam ad præterita. De quo dic, ut plene scripsi in cap. *Quoniam, supra de Constitutionibus*

4 Quartò nota in §. *excommunicatos.* Interdictū, & excommunicatum in una Ecclesia intelligi ubique interdictum, & tamquam excommunicatum vitandum esse etiam ab exemptis: concordat cap. *Nulli, infra de sentent. excomm.* & *hic* notant glos. *in verb. Excommunicatos*, Host. *n. in eod. verb.* Butr *n.* 6. Abb. *in* 1. *not*, Marian. Socin. *num.* 4. & cæteri
5 omnes

Quintò nota ex §. *In Ecclesijs*: quale jus consequantur Hospitalarij, & alij Religiosi in Ecclesijs, quæ sibi non sunt pleno jure subiectæ: Consequuntur enim nudum jus præsentandi, & rationem de temporibus inquirendi. institutio verò, & destitutio ad Episcopum pertinent, nec valet contraria consuetudo, ut in c. 1. *de Cappell Monach. lib.* 6. & *hic* notant Butr. *num.* 7. Abb *num.* 2. Marian. Socin. *num.* 6. & communiter DD. Ergo à contrario sensu secus dicendum est si Ecclesiæ sint eis pleno jure subjectæ: sed hoc intelligunt Jo Andr. *nu.* 4. *in ver. Repræsentet.* & alij proximè, citati, quando Ecclesiæ, & populus sunt exempti. Si vero populus non est exemptus, licèt Hospitalarij. & Religiosi hujusmodi habeant ibi jus instituendi, tamen oportet institutum repræsentari Episcopo, ut recipiat ab eo curam populi, & de illa cura tenetur Episcopo rationem reddere, & hac ratione poterit Episcopus eum visitare, & in visitatione quæret ab ipso quomodo celebret populo divina officia & quomodo illius Sacramenta ministret. De alijs autem temporalibus, & spiritualibus tenetur respondere Religiosis, quibus est subjectus.

7 Sextò nota in §. *Quod si Templarij*, onum privilegium Templariorum, videlicet ut in Ecclesia interdicta semel in anno admittantur ad divina officia.

8 Vltimò nota in §. *De Confratribus.* Oblatos alicui ex Religionibus non potiri ejusdem Religionis privilegijs, nisi ex toto sint translati, eo quod se, & sua ipsi Religioni obtulerint, Aliàs enim remanent sub jurisdictione Ordinariorum, ut hic notant glos. *in verb. Nullatenus*, Innoc. *ad fin. in verb. Eximantur*, Hostin. *num* 9. *in verb. Omnino*, Butr. Abb. & Marian. Socin *in ultimo notab.* concordat textus in cap. *Vt Privilegia, infra eodem*, & ibi dixi latissimè à *num.* 1. *usque ad num.* 40.

9 Porrò, cum fratres Hospitalis quandoque excedant in pluribus contra Episcopalem auctoritatem & scandalum faciant, ac periculum animarum inducant, ut hic dicitur ad exemplum Episcoporum, qui in Concilio Lateranensi de his graviter fuot conquesti, quæsivit Archiepiscopus Elboren, Vtrū Hospitalarij, seu Milites Sancti Joānis Hierosolymitani extra Conventum degentes, teneantur semel in anno confiteri Presbytero Parochiali, & ab ipso in die Paschatis sacram Communionem recipere.

Secundò, An de his teneantur reddere rationem loci Ordinario.

Ad primum videtur respondendum non teneri
10 sive jus commune, sive ipsorum Militum stabilimenta attendamus: nam quod pertinet ad jus cōmune, ex decreto Concilij Generalis in cap. *Omnis utriusque, infra de pœnit. & remiss* Statutum est, ut unusquisque saltem semel in anno peccata sua proprio Sacerdoti confiteatur, & in Paschate suscipiat Eucharistiæ Sacramentum. Sed Presbyter Parochialis, seu Parochus non est proprius Sacerdos Militum Hierosolymitanorum. Ergo ipsi Milites non tenentur eidem Parocho confiteri, nec de illius manibus in Paschate Eucharistiam suscipere.

Minor patet, quia cùm Milites Sancti Ioannis
11 Hierosolymitani emittentes tria vota substantialia sint verè Religiosi, Mohed. *dec.* 10. *de caus. poss. & proprietatis*, & sæpius censuit Sac. Congregatio Concilij: Presbyter Parochialis non potest dici proprius illorum Sacerdos, de quo loquitur d. cap. *Omnis utriusque.* Sed Prælatus, cui subsunt, vel Delegatus ab ipso. ut probatur expressè in extravagan. Benedicti XI. *Inter cunctas.* § *Sed quia, de privileg.* ibi, *non Religiosos*, qui secundum statuta suorum Ordinum proprijs Prælatis confiteri debent. Facit Extravag. Ioann. XXII. *Vas electionis, de hæret.* ubi damnatur error Ioan. de Poliaco, qui adstruebat confessos Regularibus habentibus licentiam generalem audiendi confessiones, teneri eadem peccata, quæ confessi fuerant, iterum confiteri proprio Sacerdoti, quem dicebat esse solum Presbyterum Parochialem.

Præterea ad hoc, ut Sacerdos validè absolvere
12 possit à peccatis, duo requiruntur de jure communi, videlicet potestas, quam in ipsa ordinatione accipiunt, ut habetur in *cap.* 15. *in princ. sess* 23 & jurisdictio in pœnitentes, cùm absolutio Sacramentalis sit actus judicialis, qui non potest validè exerceri in non subditum, ut est diffinitum à Concil,

cil. Tridentin. in *Can. 9. sess. 14. de Sacramento Poenitent.* ex decreto dicti *cap. 15.* additum est tertium requisitum, ut Sacerdos vel parochiale beneficium habeat, vel Episcopi approbationem: Presbytero autem parochiali quoad Milites Hierosolymitanos deficit secundum requisitum, idest jurisdictio, cùm ipsi sint exempti ab omni jurisdictione Ordinariorum, etiamsi degant extra conventum, ut patet in Concilio Tridentino *cap 11. vers. Exceptis tamen iis, sess. 24.* nisi in casu d. *c. 3. sess. 6.* ergo tantùm abest, ut teneantur confiteri Parocho, ut si de facto confiteantur, absolutio nulla atque irrita sit ex defectu jurisdictionis: nulla enim est absolutio, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, vel delegatum non habet jurisdictionem, ut similiter est diffinitum à Tridentina Synodo *sess 14. cap. 7. de cas. reservat*

13 Demum supposito statu Religioso eorumdem militum, idem probat efficaciter text. in dicta Extravag. *Inter cunctas, de privileg.* ubi interdicitur Religiosis ne cuipiam confiteantur nisi propriis Prælatis, facit tex. in cap. 1. ibi, Monachus poenitentiam nemini tribuat, nisi sibi invicem, 16. q. 1. Item facit. cap. *Si Episcopus. §. Nulla quoque, de poeniten. & remiss. lib. 6.* ubi dicitur nulla posse consuetudine introduci, ut quis Confessorem sibi eligere valeat, præter sui Superioris licentiam.

14 Neque obstat, quod cum hujusmodi Milites degant extra conventum, ut supponitur in dubio, subsint Episcopo etiam quoad ea, quæ ad curam animarum non pertinent, ex Decreto Concilij Tridentini, *cap. 3. sess. 6.* Quoniam respondetur ex d. cap. 3. Regulares extra conventum degentes nō subesse Episcopo, nisi ratione delicti, ut patet ex verbis ejusdem Capituli ibi *fiddiquerit*: Equites autem Hierosolymitani, qui semel in anno peccata sua non confitentur Presbytero parochiali, vel ab ipso in Paschate sacram Communionem non suscipiunt, minimè delinquunt, dummodo alias coram proprio Sacerdote, & in suis Ecclesijs præ-

15 cepto Ecclesiæ satisfaciant, ut dictum est; & sic quoad Sacramenta non sortiuntur forum Ordinarij, Debent enim confiteri suis Prioribus, vel Capellanis, vel alteri de ipsius Prioris licentia, ut inferius dicemus. Sicut videmus alios Religiosos itinerantes non posse peccata sua confiteri Presbytero sæculari, nisi de suorum Superiorum licentia, & absolutionem aliter factam esse ipso jure nullā ut pluribus probat novissimè Ludovic. Miranda *in manuali Prælator. tom. 2. q. 33. art. 6. in 1. concl.* dicens: generali consuetudine Religionum receptum esse, ut iter facturi prius à proprijs Prælatis facultatem obtineant sibi Confessorem eligendi, & ibi refert non solum plura privilegia Sixti IV. Leonis X. & aliorum Summorum Pontificum, quibus fit facultas Religiosis itinerantibus eligendi Confessorem, sed etiam specialem prohibitionem Clementis IV. & Bonifacij VIII. ne quis ex Fratribus Minoribus, excepto mortis articulo, alijs, quam ejus Ordinis Sacerdotibus confiteatur.

16 Adverte tamen, quia in prædictis aliter videntur sentire DD. in Clem. *Ne in agro*, §. *Sane, de stat. Monach.* ubi in specie Petr. de Anchar. *num. 5.* Nota, inquit, quod sive Monachi sint in monasterio, sive extra, tenentur semel in mense confiteri, & quando sunt extra, possunt confiteri Prælatis, in quorum Parochia degunt, vel alijs Religiosis ad hoc deputatis per dioecesanum: allegat *cap. 1. 16. qu. 1.* & Clem. *Dudum, de sepultur.* quæ tamen jura hoc non probant. Possunt etiam secundum eum confiteri Episcopo invitis Prælatis, ut notat Archidiacon. in cap. *Qui resistit, nu. 6. 11. qu. 3.* ubi dicit, se non credere Abbatem posse prohibere Monacho, ne confiteatur Episcopo, vel Poenitentiario ejus: hoc ideo, quia Episcopus

17 est Ordinarius singulorum, qui sunt in sua dioecesi. Hoc tamen limitat, nisi secus sit expressum in Constitutionibus Monachorum, quæ confirmatæ sint à Papa. Nos versamur in casu hujus limitationis, ut constat ex dictis supra, *nu. 13. & 15.* & mox subjiciam.

18 Quod spectat ad stabilimenta Ordinis S. Joannis Hierosolymitani res fit magis clara: nam in eis expressè interdicitur militibus, ne alteri cuipiam confiteantur, quàm Priori, aut alicui Capellano ejusdem Ordinis, nisi de ipsius Prioris licentia, vel eo absente, de licentia Superioris, ut habetur in *tit. 3. de Ecclesia, statuto 7. pag. 24.* Quæ quidem stabilimenta cùm à multis Summis Pontificibus fuerint confirmata, sunt omnino observanda, ut per Archid. *loco citato*, cùm præsertim non sint contraria Decreto Concilij Tridentini *sess. 23. cap. 15.* quod nihil statuit de poenitentibus Regularibus, imo se restringit ad confessiones sæcularium; & consonant Sacrorum Canonum dispositioni, ut ex dictis constat. Quibus etiam accedit Constitutio 9. Pij IV. *Circumspecta*, in Bull. *tom. 2. pag. 9.* quæ in §. 29. tribuit facultatem fratribus Capellanis Ordinis S. Joannis Hierosolymitani militum, in ipsorum familiarium confessiones audiendi, illisque Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum administrandi.

19 Ad secundum respondetur, Milites extra conventum degentes teneri omnino reddere rationē Ordinario, quod annuæ confessionis, & communionis præceptū adimpleverint: nam cum omnes Christi fideles arctentur præcepto d. cap. *Omnis utriusq; de poenit. & remiss.* ubiq; si Milites Hierosolymitani illud non adimpleant, graviter delinquūt Ratione autem delicti degentes extra conventum sub sunt visitationi, punitioni, & correctioni Ordinarij tamquam in hoc à Sede Apostolica delegati, ut in *d. cap. 3. sess 6.* & ita aliàs re diligenter examinata, respondit Sacra Congregatio Concilij, quæ hujusmodi delictum etiam cōnumeravit inter graviora.

De Privilegiis, &c.

Cap. Parentibus.

SUMMARIUM.

1. *Campanæ in Oratorijs privatis publicè teneri non possunt.*
2. *Campanas habere in loco publico, & elevato est signum loci publici, & sacrati.*
3. *Hospitalia, & Oratoria eum non apparent constructa auctoritate Episcopi, ex quibus signis præsumantur publica, vel privata.*
4. *Exempti delictum si extendit vires suas, & affectum extra locum exemptum, licet committatur in loco exempto, potest per Ordinarium puniri.*
5. *Declaratur.*

Reli-

6 *Religiosi an liceat in eorum Oratoriis, vel Monasteriis unam, vel plures habere campanas, & nn. seqq. usque in fin.*
7 *Intellectus cap.* Nimis iniqua, de excessib. Prælator. *& n. 13.*
8 *Concessa omnia videntur, quæ non inveniuntur prohibita.*
Declaratur n. 14.
9 *Unicuique licet in suo facere quod vult, dummodo nihil in alienum immittat, etiamsi per hoc alius lædatur: quod intelligitur de immissione rei corporalis, n. 17.*
10 *Campanarum plurium quæ sint causæ, & n. 12. & 22.*
11 *Causa rei cessans rei finem imponit, & perseverans eam ampliat, & extendit.*
12 *Campanarum sonus est adinventus ad convocandam populi multitudinem, ad audiendum verbum Dei, & n. 22.*
15 *Singularitas nō semper pluralitatē excludit.*
16 *Taxativæ dictiones non semper in oratione subaudiuntur.*
17 *Fumus enumeratur inter corporalia.*
18 *Mendicantibus post Extravagantem. Ioannis XXII.* Quia cunctos, *non licet in suis conventibus habere nisi unam campanam, & n. 25.*
19 *Et quid si unam habeant pro se, & aliam pro Universitate.*
20 *Et quid si antea plures habuerint sine contradictione, & n. 26.*
Et quid si ita habeat consuetudo. n. 27.
Et quid si habeant parochias, n. 28.
21 *Campanulas habere, & privatim pulsare non est prohibitum Religiosis in eorum officinis, & in privatis Oratoriis, & n. 24.*
22 *Campanam in privato Oratorio Religiosi publice tenere & pulsare non licet.*
23 *Pluralitas quandoque resolvitur in singularitates,*
28 *Parochiales Ecclesias si campanas tres, videlicet grandiorem, mediam, & minimam habere non possit, saltem duas debet habere.*

1 PATENTIBUS. Religinsi in domibus privatis, licèt sint ibi privata oratoria, non possunt habere campanas, hoc dicit Joan. Andr. Butr. Cardin. & Anch. vel sic secundum Abb. & Marian. Socin. in oratoriis privatis campanæ publicè teneri non possunt etiam per Religiosos: & sunt duæ partes, consultatio & responsio, secunda ibi; *respondemus.*

2 Nota primò ex hac littera in loco publico, seu elevato habere campanas, & publicè pulsare, esse signum loci publici, & sacrati, ut hic notat Anton.
3 de Butr. *n. 3.* Abb. Marian. Socin. & Dec. omnes *in 1. notab* & idem Butr. in cap. *ultim. nu. 5. supra de censib.* inferentes ex hoc ad decisionem quæstionis quotidianæ, an hospitalia, vel oratoria in dubio censeantur publica, vel privata, cùm non appareat, an auctoritate Episcopi sint constructa: nam si ibi est campana elevata, quæ publicè pulsatur, signum est ea esse publica, & Episcopo subjecta: & idem dicitur si ibi celebratur: sunt enim ista signa loci publici, arg. cap. *Unicuique,* & cap. *sequen. de consecrat. dist.* 1. & notat. Archid. in cap. *Nemo, n. 3. vers. Ubi autem dubium est, ead. dist.* & pleniùs idem Abb. in cap. *Inter dilectos. n. 1. vers. Sed contra hoc, de donationib.* & latè consuluit Federic. de Sen. *cons. 130. Factum est tale. Quadam domus per tot.* Adverte tamen quia actus solius celebrationis Missæ necessariò non concludit locum esse publicum, ut probat. tex. in d. cap. *ultim.* ubi dicitur in oratoriis privatis interdum celebrari; & sic non probat hoc esse quod ab hoc contingat abesse, cap. x. *de translat. Episcop.* & l. *Neque natales, C. de probationib.* quod dicit esse notandum Abb. in d. cap. *ultim. n. 1. vers. Item nota*: intelliges ergo celebrationem Missæ signum esse loci publici, & sacrati, si actus celebrationis sit publicus, ita ut omnes indifferenter admittantur, prout intelligunt Archid. in d. cap. *Nemo, n. 3.* & declarant Butr. in dicto cap. *ultim. in tertio notab.* & Abb *n. 1. de censib.*

4 Secundò, ex hac littera colligit Anton. de Butr. *n. 5.* quod ubi delictum exempti extendit vires suas, & effectum extra locum exemptum, licèt committatur in loco exempto, nihilominus potest per Ordinarium arceri, & puniri: nam campanæ non pulsantur nisi propter auditum; & quamvis pulsentur in loco exempto; tamen propter sonum extenditur turbatio ad locum non exemptum: ad quod facit cap. *Tuarum, infra eod.* concordant *hic* Abb. *nu. 4. vers. in glos. 2.* qui pluribus hoc confirmat &
5 Marian. Socin. *in ultim. notab.* Quod puto verum nisi privilegium exemptionis sit concessum etiam ratione rei sitæ, contractus initi, & delicti commissi extra locum exemptum, sicut sunt hodie exemptiones Religiosorum ferè omnium, ut plenè scripsi in d. cap. *Tuarum, à nu. 18. usque ad n. 25.* Tunc enim etiamsi campanæ pulsarentur in ipsomet loco non exempto, tamen exempti non possent ab Ordinario puniri, quia hujusmodi exemptiones speciales non sunt sublatæ per cap. *Volentes, de privileg. lib. 6.* ut ex facto respondit Gemin. *cons. 72. Quia articulus ipse, nu. 1. col. 3. in princip. vers. Infertur secunda conclusio,* & dixi in præallegato cap. *Tuarum, num. 16. & seqq. infra eod.*

6 QUÆRO generaliter, an Religiosi possint in suis oratoriis unam, vel plures habere campanas.

7 Difficultas versatur in conciliatione hujus Decretalis, ubi hoc prohibetur, cùm cap. *Nimis iniqua, supra de excessib. Prælat.* ubi recensetur inter alia gravamina Fratribus Prædicatoribus illata, quod non permittantur in eorum oratoria asservare Eucharistiæ Sacramentum, nec habere campanam.

Pro solutione dantur tres intellectus. Primus est Goffredi in d. cap. *Nimis iniqua;* quod ille textus loquatur de oratoriis publicis, quæ sunt in monasteriis Religiosorum; hoc autem cap. de oratoriis existentibus in eorum domibus privatis, vel grangiis: & hic intellectus est satis amicus litteræ, & magis placet Abbati *hic n. 5. vers. Et quamquam primus intellectus Goffredi multum mihi placeat,* & Marian. Socin. *n. 10. vers. Dicis Dominus meus.*

Secundus intellectus est Innocentii *hic*, videlicet quod textus in d. cap. *Nimis iniqua*, procedat ex privilegio, vel gratia speciali: hæc autem Decretalis de jure communi.

Tertius intellectus est Host. *hic, n. 2.* qui exponit verbum, *campanas*, scilicet plures, l. *Ubi numerus, ff. de testib.* Pluralitas ergo, & pulsatio publica hic reprobantur, sed unicam habere campanam non

est

est eis prohibitum: & ita procedit text. in dicto cap. *Nimis iniqua*, qui in singulari loquitur ibi, *nec sustinentes eos habere campanam*: & sic licet Religiosis habere unam, sed non plures, ut in hac littera; & Hostiensem sequitur Archid. in cap. *Quidã in fine*, 18. q. 2. quod dicit peperam notandum Abb. *hic n. 5. vers. Vel tertio*, secundum Hostien. & potissimum pro Mendicantibus, qui tenent plures campanas, ita ut eorum loca videantur principaliora in civitate, non enim possunt de jure communi tenere nisi unam, idque debet eis sufficere cũ populum non habeant: & hoc secundum eum servant Fratres Minores de Observantia, pro quibus facit Clem. *Exivi, de Paradiso*, §. *Licèt verò, vers. Hinc sesi etiam*, & *vers. Quamvis etiam, de verbor. signific.* sequitur Jo. de Selva *in tract. de benef. par. 1. q. 5. n. 101.*

Porrò fuit olim magna lis in Curia Romana utrum Fratres Prædicatores possent habere plures campanas: & dicebatur posse. Primò, ex regula, qua dicit consuevit, omnia videntur concessa,
9 quæ non probantur prohibita *l. Statuas, C. de relig. & sumpt. funer, l. Nec non*, §. *Quod eu*, *ff. Quib. ex caus. major.* l. *Ab ea parte*, *ff. de probation.* Secundò, ex alia regula, quæ habet unicuique licere in suo facere quod vult, dummodo nihil in alienum immittat, l. *Sicuti* §. *Aresto*, *ff. si servit. vindicet*; etiamsi per hoc alius lædatur, dummodò dolosè non faciat, ut l. *Fluminum*, §. *ult. & duabus legib.*
10 *seqq. de damn. infect.* l. 1. §. *Idem ait*, & §. *Denique, Marcellus ff. de aqua pluvia arcen.* Tertiò, quia caula pluralitatis campanarum est honor Sanctorum,
11 decor cultus divini, & convocatio populi. Sed istæ tres causæ subsunt in Ecclesiis Prædicatorum: Ergo & jus pluralitatis campanarum, quia sicut causa rei cessans est finem imponit, ita & præservans, eam ampliat, & extendit, l. *Planè*, *ff. de oper. liber*, l. *Adulter. ff. de adulter.* l. *Adigere*, §. *Quamvis*, *ff. de Iurepatron.* & cum paris similisque malitiæ sint, justum & competens videtur eisdem privilegiis glo-
12 riari, l. *ultim. C. de Palatin. Sacrar. largit lib. 12.* Et quod sonus campanarum sit adinventus ad convocandum populum, sive populi moltitudinem ad audiendum verbum Dei, fitis innuitur Numer. *cap. 10. ibi, Fac tibi argenteas tubas, & ductiles, quibus convocare possis multitudinem*: & infra, *ubicunque*
13 *increpueris tubis, congregabitur ad te omnis turba.* In contrarium allegabatur hoc cap. ubi prohibetur campanarum pluralitas etiam Religiosis: & cap. *Nimis iniqua, de excess. Prælat.* ubi conceditur eis habere campanam: ergo unam duntaxat. Sed ad prædicta respondebatur non obstare hoc cap. quia loquitur de Oratoriis constructis in privatis domibus, de quibus habetur in Auth. *Vt in privat. domib.* Sacra mysteria non fiant, in rubro, & nigro, & de quibus procuratio dari non debet, ut cap. ultim. supra de censib. Nec debet intelligi de monasteriis ubi sunt solemnes Ecclesiæ, & Conventus, ut cap. *Si quis etiam, de consecrat. dist. 1.* & quod inter ista sit patens differentia, liquet ex cap. *Quidam Monachorum 18. qu. 2.* & ibi notatur. Item non obstat d. cap. *Nimis iniqua*, ubi legitur in singulari campana, quia narrat gravamen, quod inferebatur Prædicatoribus, & Minoribus, videlicet quod Prælati eis campanam non permittebant: & illud gravamen ibi tollit. Quis ergo dixerit legem prodictam in eorum favorem debere gravamen eis inducere: certè qui hoc dicit à mente legislatoris divertit, l. *Deducta*, §. *final. ff. ad Trebell.* cap.
14 *Transmissa*, *infra de verbor. significat.* Hæc enim ratio pro eis posita est, non contra ipsos, l. *In ratione* §. *Tametsi ant, ff. Ad leg. Falcid.* Quippe stante d. cap. Nimis iniqua præcessisset prohibitione campanas haberent, tunc permittendo eis habere campanam, fortè maneret prohibitio in aliis; Sed cum nulla præcessisset prohibitio, & tantummodo tollatur gravamen, quod inferebatur circa unam campanam, non licet hinc deducere prohibitionem super pluralitate, quia secundum hoc unum contrariorum induceret reliquum, scilicet concessio prohibitionem quod esse non debet, l. *Legata inutiliter*, §. *fin. ff. de admnend. legat.* l. *Cum tale*, *ult. ff. de condit. & demonst.* Sicut nec prohibitio inducit ejus contrarium, videlicet jussum affirmativum l. *Titia*, *ff. de manumiss. testam.* ita nec concessio debet inducere prohibitionem, cum loquimur de his, quæ aliàs sunt prohibita non sunt, ut legitur, & notatur in cap. *Inter corporalia, de transl. Episc.* nec etiam multum à verbi proprietate recedit, quod prohibendo gravamen circa campanam illa-
15 tum, etiam de pluralitate campanarum intellexisse videatur, ut l. *Si pluribus, ff. de leg. 2.* l. *Si pures de leg. 3.* & l. *Si necessarios*. §. *Si annua*, *ff. de pignorat. action.* neque enim semper singularitas pluralitatem ex-
16 cludit, l. *In usu, ff. de verb. significat.* l. 1. §. *Hoc edictum ff. Quod fals. tutor. author.* Signa enim taxativa ut tantùm, & duntaxat, non semper subaudiuntur in oratione. Unde non est bona illatio, Tu habes unum oculum: ergo unum tantum, ut l. *ult.* § 1. & ibi notat. *ff. de leg. 2.* & una via ducit Romam: er-
17 go una tantùm; & actio edita demonstrat speciem futuræ litis sed non sola, ut l. 1, *circa princ ff. de edend.* & aliud est dejicere Episcopum, ergo Episcopum solum, cap. Requisisti, de testam. Objiciebatur etiam contra prædictos fratres quod immissio sonius campanarum ad alienum esset contra d. l. *Sicuti*, *Aresto*, *ff. Si serv. vindicet.* Sed ibi intelligitur de immissione corporali, ut patet per exempla ibi posita, scilicet fragmentorum aquæ, & fumi, quæ tria constat esse corporalia, de primis duobus patet ad sensum, de tertio scilicet de fumo notatur *Instit. de reb. corp. & incorporalib. in princ.* & in l. 1. §. 12 *ff de rerum divisione*, Ita consuluit Oldrad. *in cons. 228. incip. Quod Fratres Prædicatores, per totum*, cujus responsum ferè ad calamum transtulit Alberic. de
18 Rosate *in dictionario in ver. Campana*, & sequuntur *hic* Marian. Socin. *num. 10.* & Decius *num. 22.*

Tu verò dicas hujusmodi altercationem sublatam esse per Constitutionem Io. XXII. quam DD. nostri non allegant in Extravagan. *Quia cunctos, de officio Custodis*, ubi præmissa Cathedralium, & aliarum Ecclesiarum querela, quod nonnulli Mendicantium Ordinum professores in aliquibus suis Conventibus plures campanas obtinent, & imposterum satagunt obtinere, & propterea justitiæ detrahitur; & exinde civitatibus locorum interdum affertur Divinis officiis impedimentum, videturq; inter ipsos litigiis, & scandalis via aperiri, statutur primo, (ut Religiosi dictorum Ordinum Mendicantium in nullo conventu suo, seu loco plures campanas habeant sine Sedis Apostolicæ licentia speciali, sed una tantummodo pro loco quolibet sint contenti. Secundò, ut si communitas, seu Universitas aliqua ecclesiastica, vel mundana, seu iidem Religiosi pro hujusmodi Universitate in aliquo ipsorum locorum campanam aliam habuerint, vel nunc habent, non illam, sed aliam solam

corum

eorum specialiter usibus deputatam pulsare valeât
horis diurnis, & nocturnis Missis, & aliis consuetis.
20 Tertiò, permittitur eisdem Religiosis, ut ibi hacte-
nus plures campanas sine lite, & contradictione
qualibet in usus dumtaxat proprios habuerint, &
nunc habent, illis etiam deinceps libere uti possint,
aliis quibuscumque per eos habitis intra trium mé-
sium spatium de suis locis, seu campanilibus depo-
21 nendis, & nullatenus iterum reponendis. Quartò
declaratur, ut campanulæ, quæ in Refectoriis, Sa-
cristiis, Capitulis, & aliis forsan officinis Religioso-
rum ipsorum consueverunt habere sub dicta ordi-
natione nullatenus comprehendantur.) Hæc ibi.
22 Quibus positis conclude veritatem sub distin-
ctione: nam autem quæritur de Oratoriis privatis,
domibus, vel grangiis: & in his nec unam campa-
nam licèt eis obtinere in loco publico, seu eleva-
to, quia cùm ibi Missas, & divina officia publicè
nequeant celebrare, ut dixi *in* cap. ultim. supra de
censibus, consequens est, ut nec possint ibi publi-
cè habere, aut pulsare campanam, cujus præcipuus
est usus plebem vocare ad divina officia, ut cap. 1.
& 2. de off. Custodis, & constat ex dictis supra *nu.* 11.
23 *&* 12. Et in summa de hoc est casus expressus non
cavillando litteram in hac Decretali, quæ etsi lo-
quatur in plurali de campanis, hoc tamen facit,
quia eodem modo de Hospitalariis, & Templa-
riis, eorumque Oratoriis loquitur in plurali. Unde
verbum *Campanas*, debet distributivè accipi sin-
gula singulis referendo, secundum ea, quæ notat
Bartol. in l. *Falsa*, § *Ss quis, num.* 1. *ff. de condit. & de-
monstration.* & fusè Everardus *in sua Centuria legali
in loco à ri numeri, à n. 9. usq. ad n.* 10. Similis expo-
sitio fit in cap. *Ve privilegia, in fine, infra eodem* & hoc
usu receptum est; nullibi enim servatur, ut in Ora-
24 toriis, quæ sunt intra domesticos parietes, in loco
elevato teneatur vel publicè pulsetur campana.
Non tamen est prohibitum ibi tenere campanu-
lam privatam, & privatim pulsare, ut à contrario
probat hæc littera in verb. *Publicè*, secundum An-
ton. de Butr. *hic n.* 30. Anchar. *n.* 2. Abb. & Marian.
Socin. *in* 2. *notab.* & Dec. *n.* 8. *&* 23.
25 Aut quæritur de Oratoriis publicis, vel Eccle-
siis, quæ sunt in ipsis monasteriis Religiosorum:
& planum est eis non licere in eorum conventi-
bus, & locis plures campanas habere sine speciali
licentia Sedis Apostolicæ, sed una tantùm pro quo-
libet loco debere esse contentos, ut est expressum
ad litteram in eadem Extravaganti, Joan. XXII.
Quia cunctos, & concordat Concilium provincia-
le Mediolanense IV. *in titulo de sacris locis, eorumque
cultu*, §. *De campanis, tom.* 4. *Concilior. par.* 2. *fol.* 437.
col. 2, ubi sic legitur. (Simplex Ecclesia, Oratorium-
ve unam tantùm campanulam habeat, ut Ioannis
XXII. constitutione sancitum est. Itaque hodie est
approbata opinio Abbatis quod Religiosis non
liceat in Ecclesiis, & Oratoriis monasteriorum
suorum habere nisi unam campanam.
26 Limita primò; nisi Religiosi in Ecclesiis, vel Ora-
toriis hujusmodi habuerint plures campanas an-
te prædictam Extravagantem, & nunc sine lite, aut
conditione habeant, quia tunc eis libere uti pos-
sunt, ut disertis verbis ibi statuitur in §. Cæterum,
& ita eo tempore inspecto approbatur intellectus
Goffredi ad tex. in cap, *Nimis iniqua, de excess. Prælat.*
& responsa Oldrad. contra Hostien quod Religio-
sis Mendicantibus in eorum Oratoriis publicis, &
Ecclesiis de jure communi permissum sit non tan-
tum unam campanam, sed etiam plures obti-
nere, secundum ea, quæ dicta sunt supra n. 8.
Limita secundò; nisi plures campanas habeant
27 ex antiqua consuetudine; tunc enim militat ratio,
quæ movit Papam Io. XXII. ad permittendum, ut
Religiosi possent retinere plures campanas, si eas
habuissent sine contradictione ante tempus con-
stitutionis. Item per hanc consuetudinem fit tedi-
tus ad jus commune antiquum, ut supra proximè
dictum est, quod est favorabile, ut cap. *Cum dile-
ctus*, §. *Ceterum*, & ibi glos. notab. *in verb. Iuri com-
muni*, & Abb. *n.* 21. *supra de consuetud.*
28 Limita tertiò; nisi monasteria hujusmodi, vel
conventus habeant parochias, quia tunc plures ha-
bere campanas, & possunt, & debent: unde in Cõ-
cilio Mediolanensi IV. *in loco supracitato, nu.* 25. *in*
§. *De campanis* sic legitur (Parochialis Ecclesia si
campanas tres, grandiorem scilicet, mediam, &
minimam habere non potest saltem duas, ubi fieri
potest, habeat, easque distinctio soni concentu in-
ter se rectè consentientes pro varia divinorum offi-
ciorum quæ fiunt, ratione, & significatione.)

De Privilegiis, &c.

Cap. Tuarum.

SUMMARIUM.

1. *Hospitalarii qui mittunt pro eleemosynis Cruce falso signatos, privantur prædicationis officio, & missi si sunt laici, excommunicantur, si Clerici ab officio, & beneficio suspenduntur.*
2. *Quæstores, qui ad eleemosynas colligendas ab Hospitalariis mittuntur, quas qualitates habere debeant.*
3. *Regulares Mendicantes non sunt permittendi quærere eleemosynas per alios, quàm sui Ordinis fratres.* *Quæstorum nomen, & usum prorsus abolere jussit Concilium Tridentinum, ibidem.*
4. *Celebrans in Ecclesia polluta non est ipso jure suspensus, sed suspendendus. Secus in Ecclesia interdicta.*
5. *Exemptus personaliter tantùm, ubilibet delinquat, contrahat, aut res sita sit, forum Ordinarii non sortitur.*
6. *Exemptus respectu certi loci si delinquat in loco exempto à Diœcesano puniri non potest.*
7. *Nisi effectus delicti extendatur, seu explicetur extra locum exemptum.* *Projiciens lapides extra locum exemptum, vel aliàs turbando Ordinarium cum campanis existentibus in loco exempto, ab eodem Ordinario coerceri potest, ibidem.*
8. *Immunitate Ecclesiæ an gaudeat existens extra Ecclesiam, qui sagitta interficit existentes in Ecclesia.*
9. *Exempti respectu loci sortiuntur forum Ordinarii ratione delicti commissi, contractus initi, aut rei sitæ extra locum exemptum.*
10. *Regulares an ratione delicti commissi, seu contractus celebrati, an rei existentis in loco non exempto subjiciantur Ordinariorum jurisdictioni, & an ligentur excommunicatione Episcopi edicto proposita, & n. seq. usque in fin.*
11. *Exemptiones quantumcumque generales locum non habent, cum exempti delinquunt, seu contrahunt, aut res litigiosa consistit in loco nõ exempto, & n.* 14

12 *Exem-*

12 *Exemptiones contra generale Concilium nõ valent nisi Concilio fuerit specialiter derogatum.*

13 *Regularium exemptio non comprehenditur in cap.* Volentes, de privil. lib. 6.

14 *Exemptorum à jurisdictione Ordinarii duæ sunt species.*

15 *Privilegii prætextu flagitiorum non crescit auctoritas.*

16 *Exemptiones speciales etiam ratione delicti cõmissi, contractus celebrati, aut rei sitæ in loco non exempto non fuerunt sublata aut restricta per cap.* Volentes de privil. lib. *6.*

17 *Declarans novum jus non inducit, & n. 13.*

18 *Regulares quorumcumque Ordinũ tam Mendicantium, quàm nõ Mendicantium (assulti sunt specialibus privilegiis exẽptionis à jurisdictione Ordinariorũ ubi vis delinquant, seu contrahant, aut res litigiosa consist[at]. & num. seqq.*

19 *Fratrum Prædicatorum Minorum, S. Augustini, Carmelitarum, Servorum, Minimorum, & Clericorum Regularium de Somascha exemptio à jurisdictione Ordinariorum etiam ratione delicti, contractus, ac rei referuntur.*

20 *Monachorum Casinensium, Carthusianorum, Olivetanorum, Camaldulensium, Canonicorũ Regularium Lateranensium Militum S. Ioannis Hierosolymitani, & Fratrum S. Spiritus in Saxia exẽptio ab Ordinariis etiam in tribus casibus exceptis, ibidem refertur.*

21 *Monachorum Cisterciensium exemptio an habeat locum in casibus delicti commissi, contractus initi, aut rei sitæ in loco non exempto.*

22 *Verbum,* concedimus, *seu,* indulgemus *relatum ad id, quod erat concessum de jure communi, nihil novum concedit, sed jam concessum ostendit, & num. 18.*

23 *Societatis Iesu exemptio à jurisdictione Ordinariorum an sit restricta ad tres casus exceptos, & num. seqq.*

Societatis Iesu litteræ conservatoriæ redactæ sunt ad terminos Constitutionis Gregorii XV. de Conservatoribus, *ibidem, vers.* Nisi dixerimus.

Societatis Iesu Religio comprehenditur in derogationibus generalibus per illa verba, Societatum, & cujusvis alterius instituti, *ibidem.*

24 *Privilegiorum communicatio, quam habent Ordines Regulares, comprehendit etiam exemptionem à jurisdictione Ordinarii in tribus casibus exceptis.*

25 *Fratres B. Ioannis Dei an sint exempti ab Ordinariorum jurisdictione.*

Regularium correctio de jure communi pertinet ad Prælatos regulares, non autem ad Episcopum, nisi Prælatis negligentibus, ibidem vers. *Clausula enim.*

26 *Clausula,* dummodo Sacris Canonibus. & Tridentini Concilii decretis non adversentur, *quæ ponitur in litteris confirmationis, & communicationis privilegiorum, intelligitur de Canonibus insertis in corpore juris.*

Papæ auctoritatem cur Concilium Tridentinũ præservaverit in his tantum, quæ de morum reformatione, atque ecclesiastica disciplina statuta sunt, ibidem vers. Etenim cum Canones Concilii.

27 *Derogationem ad cap.* Volentes, de privil. lib. 6. *perperam Regulares in eorum privilegiis inserendam curarunt.*

28 *Fratrum Carmelitarum indultũ, quod occasione cap.* Volentes, *nullum præjudiciũ generetur eorum exemptioni, quomodo sit intelligendum.*

29 *Regulares non comprehenduntur in decreto* cap. 14. sess. 7. *Concilii Trid. innovante Constitutionem cap.* Volentes, *& n. 34.*

30 *Lex innovans non egreditur terminos legis innovatæ.*

31 *Papa cum tribuit jus procedendi contra exemptos auctoritate delegata, non violat exemptiones, & num. 33.*

32 *Regularium exemptio ratione delicti extra locum exemptum commissi, deducitur ex pluribus Tridentini Concilii decretis, & num. seq. usque ad num. 45.*

33 *Regulares, circumscriptis exemptionibus, de jure communi originaliter subsunt Episcopis quoad legem jurisdictionis.*

34 *Regulares extra claustra degentes, si delinquant, puniri possunt ab Ordinario loci tamquã Sedis Apostolicæ Delegato in actu visitationis tantum.*

35 *Lex innovata inest legi innovanti cum omnibus suis qualitatibus.*

36 *Regulares extra monasterium degentes in causis mercedum, & miserabilium personarum indistincte conveniri possunt coram Ordinario; in aliis verò causis ita demum, si certum judicem in partibus non habuerint.*

37 *Conservatoria in causis criminalibus, & mixtis nemini suffragantur, quin possit coram Episcopo accusari, & contra eum procedi. Et quid in causis civilibus.*

38 *Regulares intra claustra degẽtes cõveniẽdi sunt corã suis Superioribus, vel Conservatoribus, nõ autem coram Ordinariis, aut alibi, & n. 34.*

39 *Regularium privilegia à Tridentina Synodo præservantur.*

40 *Exemptorum tres sunt species, & quibus casibus à Tridentino Concilio sint subjecti Ordinariorum jurisdictioni.*

41 *Cappellani Regis, Milites, eorumq; familiares an & quando locorum Ordinariis subjiciantur.*

42 *Regulares degentes intra claustra, & extra ea delinquentes, ut puniri possint ab Episcopo, quæ debeant concurrere.*

43 *Inclusio unius casus in materia jurisdictionis omnes alios diversos excludit.*

44 *Regulares in prima instantia conveniri non possunt coram Ordinariis locorum in vim cap. 20. sess. 24. Concilii Trident.*

45 *Regulares etiam pro delictis extra locum exemptum commissis ab Ordinariis locorũ, excommunicari, suspendi, aut interdici non possunt,*

46 *Episcoporum censuræ in Regulares exemptos promulgatæ irritæ sunt, & non ligant ex defectu jurisdictionis.*

47 *Regulares non tenentur suã exemptionẽ utpotè*

notos

notoriam coram Ordinariis locorum allegare.
48 *Derogatio non fit nisi ad contraria.*
49 *Innovatio ius novum non tribuit, sed antiquum conservat.*
50 *Bulla Pii IV. privilegia, & exemptiones Regularium non sustulit, nisi quatenus contrariantur decretis Concilii Tridentini.*

1 TUARUM. In tota provincia privantur
exhortationis, idest prædicationis offi-
cio Hospitalarii, qui mittunt pro elee-
mosynis Cruce falsò signatos; & missi si
sunt laici, excommunicantur; si sunt Clerici ab
officio, & beneficio suspenduntur. Eadem suspen-
sione puniuntur qui ante reconciliationẽ in pol-
luta Ecclesia celebrant, & ab Episcopis suspensi
per exemptos absolvi nequeunt. Et Confratres
privilegiatorum, qui se ad ipsos plenè non trans-
ferunt, privilegati non sunt. Hoc dicit. Dividi-
tur in duas partes principales. In prima ponitur
querela, & consultatio. In secunda responsio ibi,
Verum quia. Et utraque pars secundum Host. &
Io. Andr. subdividitur in quatuor; in prima po-
nuntur quatuor Hospitalariorum excessus, qui-
bus postea in secunda per ordinem respondetur.
2 Nota primò qualitates, quas habere debent
quæstores, qui mittuntur ad eleemosynas colli-
gendas; debent enim esse litterati, & verè eorum
fratres; non autem laici, & falsa Cruce signati, ut
3 per Anton de Butr. *n. 2* & Anchar. *n. 1.* Unde Sa-
cra Congregatio Concilii aliàs declaravit Fratres
Mendicantes non posse quidẽ ab Episcopis pro-
hiberi, quominus per seipsos in diœcesibus, ubi
habent conventus, eleemosynam quærant; sed ta-
men si extra loca, ubi monasteria existunt, quæ-
ritare voluerint, teneri suorum Superiorum liceñ-
tiam Ordinario ostendere; ac si extra diœcesim,
teneri etiam illius consensum obtinere. Cæterũ
nullatenus esse permittendũ & eleemosynas quæ-
rant per alios, quam sui Ordinis Fratres. Quæsto-
rum nomen: ut usum in quibuscumque Christia-
næ Religionis locis prorsus aboleri jussit Conci-
lium Tridentinum in cap *9. sess. 22.* vide Clemẽt.
Abusionibus, de pœnit. & remiss & quod de hujusmo-
di quæstoribus, præcipuè S. Antonii Viennen. di-
cam in c. *Cum ex eo, infr. eod. tit.*
4 Secundò nota ibi, *ab officio, beneficioque suspen-
das*; celebrantem in Ecclesia polluta non esse ip-
so jure suspensum, nec irregularem, sed esse su-
spendendum, cap. *Is qui, de senten. excomm. in 6.*
Butr. *hic num. 4. in 3. notab.* Abb. *num. 5. vers. Et
pro hoc singulariter*, & Dec. *n 23.* Aliud juris est si
quis celebret in Ecclesia interdicta; quia est su-
spensus ab officio, & beneficio, & omni jurisdi-
ctione, ut in cap. *fin.* secundum unam lecturam,
supra de excess. prælat.
Tertiò nota exemptum sortiri forum diœcesa-
ni ratione delicti, quod patet hic: nam missi ab
Hospitalariis per Episcopum suspenduntur ab of-
ficio, & beneficio, nullo eis privilegio suffragan-
te. & ipsis Hospitalariis prædicationis officium
interdicitur. In hoc tamen articulo sont opinio-
nes, quas recitat glos. *in ver. Privilegii beneficio*, &
Anton. de Butr. *n. 19.* ut latius dicam infra.
5 Sed communiter sic distinguitur: Aut exem-
ptio est merè personalis, ut quia eximitur persona
simpliciter, & absolutè, non autem respectu cer-
ti loci, & tunc ubilibet exemptus delinquat, non
puniur à suo diœcesano, quia alias privilegium
exemptionis esset prorsus inutile, & elosorium:
ad hoc l. *3. C. Ubi Senator. vel Clariss.* & c 1. *infra
eod. lib. 6. in vers. Numquid ergo* facit cap. *In his,
infra eod.* Et hæc ratio cur Referendarii utriusque
Signaturæ non sortiantur forum Ordinarii ra-
tione delicti, contractus, aut rei; quia scilicèt eo-
rum exemptio merè personalis est, ut scripsi latè
6 in c. *Ex parte, il secundo, infra eod.* Aut exemptio
non est merè personalis, sed localis, vel mixta, ut
quia eximitur persona respectu monasterii, vel
Canonicus respectu Ecclesiæ: & tunc serva distin-
ctionem glo *hic*, quia si exemptus delinquat tan-
tùm in loco exempto, ita ut effectus delicti se non
extendat extra ipsum locum; puniri non potest à
diœcesano: hic est casus in d. cap. *in eodem vers.
Numquid ergo, de privileg. lib. 6.* Nisi ratione gene-
ralis interdicti, ad cujus observantiam tenentur
etiam exempti, contraria consuetudine non ob-
stante, cap *Cum inter, de consuet.* Clem *Ex frequen-
tibus, de sent. excomm.* non quidem ex juribus, sen-
tentiæ, sed Canonis Authen. *ne censura illudatur*,
ut post Ioan. Andr. notat Abb. in d. cap. *Cum in-
ter, n. 3.* seu ne frangatur nervus ecclesiasticæ di-
sciplinæ, ut per Butr. *hic num. 19 vers Tu prædicta
7 concludo.* Aut delictum extenditur, seu explica-
tur extra locum exemptum, & tunc punitur à diœ-
cesano, ut hic, & in cap. *Patentibus, supra eodem*:
nam hic Templarii mittebant suos Quæstores ex-
tra locum exemptum; ideò puniuntur à diœcesa-
no. Unde si exempti projicerent lapides, vel ali-
ter turbarent Ordinarium cum campanis existen-
tibus in loco exempto, ab eodem Ordinario coer-
ceri possent, juxtà text in d. cap *Patentibus*,
& ex facto respondit Gemin. *cons. 72 n. 6. vers. Nec
obstat, usque in fin.* Quod facit ad quæstionem, an
8 extra Ecclesiam, & sagittâ interficiens aliquem
in Ecclesia existentem gaudeat immunitate eccle-
siastica in terminis Bullæ Gregorii XIV. ex præ-
dictis enim constat non gaudere; nam ibi videtur
commissum delictum, ubi effectus sequitur, ut di-
cunt Abb. *hic n. 8.* & Dec. *n 46.* ad hoc optimus
textus in l. *4 §. Hoc autem edicto, ff. de vi bonorum
raptor.* & quod not. Bartol. in l. *Libellorum, n. 7 ff.
de accusat.* ubi stante statuto imponente pœnam
percutienti, vel homicidium committenti, quæric
quis locus inficiatur, si aliquis existens in platea
eum balista percusserit aliquem extra plateam;
& resolvit esse inspiciendum locum ubi quis per-
cutitur; vel occiditur, si statutum puniat percuti-
entem, vel occidentem, secus si sagittantem: e-
jusque opinionem tuetur Felin. in cap. *fin. n. 14. su-
pra, de foro competen.* vide plene per Aretin. *ibid. n. 7.*
& Ioan: Andr. in cap. *In obscuris, de regul. iur. in
9 Mercurial.* Si verò delictum sit omnino commis-
sum extra locum exemptum, tunc indubitanter
exempti à diœcesano puniri possunt; hoc enim
casu habet locum textus in d. cap. 1. *infra eodem,
lib. 6.* ubi ratione delicti commissi extra locum
exemptum, vel ratione contractus alibi initi, aut
ratione rei alibi sitæ exempti conveniuntur corã
Ordinario loci: ita in effectu ex mente Doctorum
distinguunt hic Ant. de Butr. *n. 19. in eod. vers. Tu
prædicta concludo*, & Abb. *n. 8.*
Hoc ultimum fallit si privilegium exemptionis
sit speciale etiam ratione delicti commissi, con-
tractus initi, aut rei sitæ extra locum exemptum,
sicuti est exemptio Regularium; quia tunc ubili-

bet exemptus delinquat, contrahat, aut res sita
sit, coram diecœsano conveniri non potest, ut
latissimè dicam in quæst seq.

10 QUÆRO, Posita Constitutione Innocentii
IV. in Concilio Lugdunensi edita, quæ incipit
Volentes, atque à Tridentino Concilio innova-
ta in *cap. 14. sess* 7.

An Regulares ratione delicti commissi, seu
contractus initi, aut rei existentis extra locum
exemptum subjiciantur Ordinariorum jurisdi-
ctioni, & an ligentur excommunicatione Epi-
scopi edicto proposita.

11 Exemptio hæc à nonnullis Episcopis fuit ali-
quando Regularibus controversa, ut nuper cōti-
git in Regno Poloniæ, & erroris causam præbuit,
quod aut privilegia exemptionum fuerint Re-
gularibus concessa ante Constitutionem Inno-
centii IV. de quo in *c. 1. de privil. l. 6.* aut post; si an-
te privilegia restricta fuerint per eandem Consti-
tutionem, ut non habeant locum in tribus casi-
bus ibi exceptis, idest cum exempti delinquunt,
seu contrahunt, aut res litigiosa consistit in loco
non exempto; quod procedit quantumcumque
exemptiones sint amplę, & generales, ut innuunt
verba illa textus, *quantumcumque gaudeant li-
bertate*, & observat ibi Gemin. *in §. fin. propr fin.* &
cons. 72. col 1. vers. Contrarium.

12 Si verò privilegia concessa fuerint post eandē
Constitutionem, cùm illa edita fuerit in generali
Concilio Lugdunensi, non valent privilegia exē-
ptionum, nisi in eis generali Concilio fuerit spe-
cialiter, & expressè derogatum, cap. *Ex parte, de
Capell. Monach.* cap. *Eum te, de ætat. & qualit.* Ar-
chid. in cap. 1. *in ver. Nesciatur*, quem ibi sequuntur
Io. Andr Gemin. & alii communiter, *de Constit.
lib. 6.* Oldrad. *cons. 326. Quod articuli, & cons. 328.
Ad idem, in princ.* Felin. in cap. *Nonnulli, un. 2. de
rescript.* Covarr. *lib 4. variar. resolut. cap. 16 n 16,
vers. Sed & ex his diffinitionibus.*

Præterea etiamsi privilegia essent valida, eo
quod in eis fuisset expressè derogatum Constitu-
tioni Conciliari Innocentii IV. (quæ tamen de-
rogatio in multis privilegiis non habetur) nihil-
ominus postea sublata fuissent tam per Conciliū
Tridentinum, quod in *c. 14. sess. 7.* in causis exem-
ptorum præcipit servari prædictam Constitutio-
nem Innocentii IV. quàm per motum proprium
Pii IV incipien *In Principis Apostolorum*, editum 13.
Kalend. Martii 1565. in quo amplissimè deroga-
tur privilegiis, exemptionibus, & indultis omni-
bus in favorem quorumcumque Ordinum etiam
Mendicantium, locorum, ac personarum Regu-
larium in his, quæ decretis Tridentini Concilii
adversantur. Post Concilium verò jam privilegia
hujusmodi, eorumque confirmationes non con-
sueverunt concedi, nisi cum clausula, *dummodo
Concilii Tridentini decretis non sint contraria.* Atque
ita exemptiones quantumvis generales & quan-
documque fuerint concessæ non videntur Regu-
laribus suffragari, nisi cum delinquunt, seu con-
trahunt, aut res, de qua contra ipsos agitur, sita
est in loco exempto.

13 Sed his non obstantibus dicendum est nec De-
cretalem Innocentii IV. nec Tridentini Concilii
decretum ad regularium exemptionem pertine-
re Quod ut evidentius appareat, observandum
est exemptorum olim duas species extitisse Qui-
14 dam enim indefinitè, seu etiam generaliter erant
exempti, putà quia in privilegio Papa, qui solus
dat exemptiones, dicebat, *tales eximimus à juris-
dictione, & potestate, seu etiam omnimoda potestate
Ordinariorum*. & quoad hanc speciem exemptio-
nis res erat admodum controversa, an include-
ret casus delicti commissi, seu contractus initi,
aut rei existentis extra locum exemptum. Exem-
pti enim contendebant suum privilegium tam-
quam generale, indefinitum, & absque restrictio-
ne, aut distinctione, generaliter esse intelligendū,
cap. *Si Romanorum, 19. dist.* cap *Ut ostenderet, de
consecr. dist 4.* cap. *Dilectissimis, 12. qu. 1.* & cap.
Quoniam, in fin. ubi glos. *in ver. Generali, de confirm.
leprof.* ita ut haberet locum ubicumque commit-
teretur delictum, cap. *Frater noster, 16 q. 6.* & cap.
Sicut nobis, de supplen. neglig. Prælat. & ubicumque
iniretur contractus, aut res ipsa consisteret, ad
exemplum Proconsulis majoris, qui indistinctè
non intromittit se de causis fiscalibus, l. *Nec quic-
quam, §. 1 de off Proconsul.*

E contra verò Episcopi opponebant, imo ex
causa privilegium esse restringendum, ut non
haberet locum ratione delicti extra locum exem-
ptum, cap *Postulasti*, & cap. *fin. de for. compet.* nam
15 ratione delicti perditur privilegium, cap. *Privile-
gium. 11, q. 3* cùm reatus omnem honorem exclu-
dat, l. *1. C. Ubi Sen. vel Claus.* Et qua in provincia
quis deliquerit illic juri subjaceat, omni privile-
gio cessante, Authen. *Qua in provinc. C. ubi de cri-
min. agi oport.* Nec enim pretextu privilegii flagi-
tiorum crescit authoritas, l *2. C. de privil. scholar.
lib. 12.* Item opponebant Episcopi, quod privile-
gium non haberet locum ratione contractus ce-
lebrati similiter in loco non exempto, cap. *Roma-
na, §. Contrahentes, & §. seq. de for. compet. lib. 6.*
Item nec ratione rei litigiosæ aliàs non exemptæ,
cap. *Cum & plantare, supra eod.* prout hæc notan-
tur hic in glos. *in verb. Privilegii beneficio*, & in cap
Placuit, 6. qu. 3.

Ad hanc verò controversiā dirimendam ema-
navit d. cap *Volentes, de privil. lib. 6.* quo declara-
tum fuit, exemptionem utcumque generalem in
tribus casibus prædictis nō suffragari, ut expres-
sè ibi notant Archid. Io Monach & Io. Andr. *in
16 princip* & Anchar. *ibi n. 8.* Quidam verò exempti
erant non simpliciter, & indefinitè, seu generali-
ter, sed cū specifica expressione delicti commis-
si seu contractus initi, aut rei litigiosæ existentis
etiam in loco non exempto Et quoad hanc se-
cundam exemptorum speciem, Decretalis Inno-
centii IV nihil novi statuit, quia edita fuit solum
ad declarationem controversiæ, quæ prius erat
super interpretatione exemptionis primæ spe-
ciei indefinitæ, seu generalis, ut patet ex illis ver-
bis, *declaratione irrefragabili diffinimus*, qui indicant
Pontificem noluisse novum jus inducere, sed tan-
tùm quod prius latebat manifestare: hæc enim est
17 natura declarationis, ut est casus in l *Heredes pa-
lam, § Quod verò, & §. Si notam*, ubi id notant
Barr. Paul de Castr. & DD. *ff de testam.* Ancharan.
cons. 65. n 3 Fulgos. *cons. 147 in fin. vers. Ad secun-
dum*, Bellam *decis. 756. col. 2. vers. Ideo talis dici-
tur propria declaratio*: at circa exemptos hujus
secundæ speciei nulla suberat controversia: non
enim de his dubitari poterat quin essēt exempti
ratione delicti contractus, ac rei, quia hi tres ca-
sus erant nominatim expressi in eorū privilegio,
cujus tenor cum esset clarus, omninò erat obser-

vandus,

vandus, cap. *Cum & plantare*, & cap. *Porrò, suprà eod. & inf.* cap. *Petistis, cum concord.* Ubi enim verba sunt clara, non est interpretationi locus, l. *Ille, aut ille*, §. *Cum in verbis, ff. de legat.* 3. l. *Continuus*, §. 1. *de verb. obligat.* glos. in cap. *Cum dilectus, in ver. A suspensis, de consuetud.* Seraph. *decis. 762. num. 1.* Ergo d. cap. *Volentes*: hanc speciem exemptionis non comprehēdit. Lex enim, seu Cōstitutio declarans non egreditur terminos privilegii declarati, Bart. in l. *Nihil, ff. de conjug. cum emancip. liber.* Alioquin si sustulisset exemptiones etiam in tribus casibus prædictis, utique non declarasset privilegia exemptionum, sed illa potius abrogasset, aut restrinxisset, ac novum jus induxisset. Hoc autem repugnat Constitutioni juris veteris declaratoriæ, ut in terminis d. cap. *Volentes*, tradit ibi Philipp. Prob. *in addit, ad Ioan. Monach.* & ante eum Gemin. *d. cons. 72. col. 1. vers. Contrarium.*

Et confirmatur, quia Innocentius IV initio illius Decretalis protestatur se velle ut libertas, quā nonnullis Apostolica Sedes privilegio exēptionis indulsit, sic integra observetur, ut & illam alii non infringant, & ipsi ejus limites non excedāt, quibus verbis, unde mens Pontificis, & causa finalis elicitur satis cōstat tantùm abesse, ut voluerit Apostolica privilegia infringere, ut potiùs expresse declaraverit se intendere, ut illa omnino salva, atque illibata permanerent, ponderando illud verbum, *integram*, quod excludit non modo privilegii abrogationem, sed etiam quamcumque restrictionem, l. *Siquando. C. de bon. vac. lib. 10.* Bald *cons. 88. Ex infelicitate, n. 1. lib. 1.* Alioquin si d. cap. *Volentes*, daret formam etiam privilegiis, sub hac secunda specie Pontifex non servaret promissa, quia expresse privilegia eis imminueret, seu desertaret, ut dicitur in c. *Dilecti, supra eodem*, auferendo ab iisdem privilegiis casus delicti commissi, contractus initi, ac rei sitæ extra loca exempta expresse in litteris comprehensos, quod in specie perpendit Gemin. *cons. 72. vers. infertur secunda conclusio.*

18 Ex his autem resultat propositæ dubitationis solutio; quia Regulares sunt exēpti secundæ speciei; & sic non comprehensi in prædicta Decretali, *Volentes, de privil. lib. 6.* Sedes enim Apostolica quorumcumque Ordinum Religiosos totaliter exemit ab Ordinariorum jurisdictione, etiam ratione delicti commissi, contractus initi, ac rei
19 existentis extra locum exemptum. Et ex Ordinibus Mendicantium fratres Prædicatores Ordinis S. Dominici habent super hoc amplissimum privilegium à Sixto IV. ut in Constitutione, Mare Magnum appellata, quæ incipit, *Regimini Universalis Ecclesiæ*, edita anno 1474 cujus hæc sunt verba: (Et ne pretextu Constitutionis Innocentii Papæ IV. Prædecessoris nostri, quæ incipit, Volētes; locorum Diœcesani, & alii Ordinarii, aut alii quicumq; in personas, & loca fratrum prædictorum sibi jurisdictionem & superioritatem vendicare præsumant, districtius inhibemus, ne quisquam absq; dictæ Sedis speciali cōmissione, & auctoritate in personas, domos, & loca dicti Ordinis fratrum Prædicatorum, ut posè prorsus exempta, & aliquam præeminentiam, superioritatē, & jurisdictionem quomodolibet exercere præsumāt; etiam ratione contractus, vel delicti, seu rei, de qua ageretur, ubicumq; iniatur contractus, com-

Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

mittatur delictum, & res ipsa consistat. Ut in Bullar. *tom. 1. pag. 340.* Idem privilegium exemptionis cum suprascripta clausula de verbo ad verbū habent fratres Minores Ordinis S. Frācisci ab eodem Sixto IV. qui antea fuerat ejusdem Ordinis Generalis Minister, ut in Constitutione similiter Mare Magnum nuncupata, quæ incipit, *Regimini*, edita eodem anno 1474 prid. Kalen. Septemb. in Bullar. *tom. 1. pag. 337.* Et eandem clausulam habent in eorū Mari Magno fratres Eremitæ Ordinis S. Augustini, cujus fit mentio in Constitutione Julii II. *Et si ad orne merendum*, 17. Junii 1508. in Bullar. *tom. 1. pag. 433.* Fratres itidem B. Mariæ de Monte Carmelo habent privilegium cum expressione dictorum trium casuum à Clemen VI. ut in litteris directis ad Priorem Generalē, & fratres dicti Ordinis datis Avenione Pont. anno 6. 14. Kalend. August. incipien. *Sacer Ordo vester*, & ab eodem Sixto IV. in Bulla confirmationis privilegiorū ejusdem Ordinis data Romæ anno Pontif. 4. quæ incipit, *Dum attenta*, in qua ad litteram inserta est antedicta clausula, quæ legitur in litteris Prædicatorum, & Minorum. Similiter fratres B. Mariæ Servorum ab Urbano VI. in Bulla edita 7. Idus Aprilis Pontif. anno 2. à Martino V. & ab Innocentio XIII. in eorum Mari Magno confirmata eximuntur à quacumque Ordinariorum jurisdictione, ita ut iidem Ordinarii nō possint in ipsos ratione cujuslibet delicti, seu cōtractus, aut rei, ubicumque committatur delictū, iniatur contractus, aut res ipsa consistat, potestatem, aut dominium, aut jurisdictionem aliquam quomodolibet exercere. Et cum eadem clausula exempti sunt à Sixto IV. fratres Minimi S. Francisci de Paula, ut in Bulla. Sedes Apostolica 6. Kal. Junii 1474 in Bullar. *tom. 1. pag. 355.* Et eodem modo Clerici Regulares Congregationis de Somascha eximūtur à Gregor. XIII. in Constit. edita 3. Id. Martii Pontificat anno 13. & confirmata cum insertione à Sixto V in litteris, incipien. *Æquum*, Kal. Maii 1585. in Bullar. *tom. 2. pag. 489.* Ex Ordinibus verò non Mendicantium Monachi Cassinenses simile habēt privilegium exemptionis cum eadem expressione triū casuum delicti, contractus, ac rei ab Eugenio IV. in Constitutione, quæ incipit, *Etsi quolibet*, edita Bononiæ pridie Kalen. Julii 1436. Pont. anno 6. Carthusiani à Bonifacio IX. ut in Constit. quæ incipit. *Sacrosancta*, 17. Kalend. Aprilis, Pontif. anno 2 in Bullar. *tom 1. pag. 232.* Olivetani amplissimum habent e-
20 xemptionis indultum cum prædicta casuum expressione à Jul. II. quæ incipit, *Etsi ad Universos*, Prid. non. Junii 1507 in Bullar. *tom. 1 pag. 421.* Et indultum omnino simile habent Camaldulenses à Leone X. in Constitutione incip. *Etsi à summo*, edita 4. nonas Iulii 1513. in Bullar. *to. 1 pag. 460.* Item Canonici Regulares Lateranenses à Sixto IV. in Constitutione, *Dum ad Universos*, 10 Kal. Septembris 1476, in Bullar. *tom. 1. pag. 344.* Milites S. Joannis Hierosolymitani ex Bulla Pii IV. *Circumspecta.* Pridie nonas Septembris 1560. in Bullar. *pag. 9. tom. 2.*

Er dubium quidem esse potest, quoad Mona-
21 chos Cistercienses; quia quamvis post d. cap. *Volentes* Innocentius IV. illius Author eisdem Monachis concesserit, ut idem cap. *Volentes*, nil præjudicaret eorum exemptioni; de qua in cap. *Cum Ordinem, de rescript.* & ibi per DD. & per Abb.

consil 56 Videtur primò, ad finem lib. 1, Tamen per hoc non censetur eis cõcessisse exemptionẽ in tribus casibus exceptis. Ratio est, quia textus d. c. *Volentes* declarat quid includant verba privilegiorum concedentia plenam exemptionẽ,& diffinit, ut quantumcumque sit plena exemptio: non tamen includat prædictos tres casus. Et cùm eorum privilegia antiqua nõ includerẽt hos tres casus, dum Innocentius dixit per suam Constitutionem nullum præjudicium illatum fuisse illorũ exẽptioni bene dixit, quia illa privilegia hos casus non includebant. Ergo Decretal. *Volentes*, non derogat illis, quia declarans nõ facit quid novũ.
22 Nec obstat verbum, *concedimus*, per quod Innocentius videtur eis aliquod novum concessisse; Quia quando conceditur illud idem, quod erat concessum à jure communi, nõ intelligitur novũ concedi, cap. *Etsi Christus*, & ibi glos. *fin. de iuretur* glos. in cap. 1. *de ref ript.* Ita in hoc speciali casũ Cisterciẽsium dicit ad litterãm Gemin in d. cap. *Volentes*, §. *fin. prope fin. vers. Vidi quotidiè dubitari*, ubi refert se ita consuluisse, & consilio suo subscripsisse quasi omnes Doctores Bononienses. Et habetur ejus consilium in ordine, *n. 72.*
23 Eadem subest difficultas quoad privilegium Religiosorum Societatis Jesu; quia etsi Paulus III. ipsam Societatẽ, & universos illius Socios, & personas illorumq; bona quæcũq; ab omni superioritate, jurisdictione, correctione quorumcumque Ordinariorũ exemerit, & liberaverit ac sub sua, ac Sedis Apostolicæ protectione susceperit, ut in Constitutione incipien *Licèt debitum*, edita 15 Kalen Novemb 1544. in Bullar. *fol. 887. to. 1.* Atque ita eorum exemptio videatur plena; tamẽ non includit tres casus delicti commissi, contractus celebrati, ac rei existentis extra locum exẽptum, ut ex prædictis patet; cùm præsertim ipsi non habeant concessionem sicuti habent Cistercienses, quod cap. *Volentes* nullum præjudicium generaverit eorum exemptioni: nisi dixerimus eis suffragari Conservatoriam, quam cum clausula amplissimis impetrarunt à Pio V 8. Kalend Junii Pontificat. anno 3. ut in litteris expeditis in forma, *Rationi congruit*, à Gregor XIII. in Constitutione *Æquum reputantes*: iisdem 8 Kalend Junii 1572 in Bullar *pag 361. tom. 2.* Et quamvis hujusmodi litteræ conservatoriæ redactæ fuerint ad formam Constitutionis Gregorii XV. de *Conservatoribus*, & Sacra Congregatio Concilii, in qua dicta Constitutio fuit compilata, idcirco in clausulis derogatoriis apposuerit illa verba, *Societatum, & cujusvis alterius instituti*, ut includeret in speciẽ Religionem Societatis Jesu propter privilegium, quod habet ex Bulla Gregor. XIV *Ecclesiæ Catholicæ*, 4 Kalend Julii 1591 in Bullar. *pag. 696 tom. 2.* ut in generalibus privilegiorum derogationibus non comprehendatur, sicuti etiam habent Cistercienses, Templarii, & Hospitalarii, ut in d. cap. *Cum Ordinem*, & ibi glos. *2. de rescript.* Nihilominus salvæ manent in his, quæ antedictæ Constitutioni *de Conservatoribus* non adversantur.
24 Verumtamen quicquid sit de privilegio in spẽcie, Religiosi tam Ordinis Cisterciensis & Societatis Jesu, quàm cæteri Ordines Regulares Mendicantium, & non Mendicãtium amplissimas habent privilegiorum communicationes. Neque verò exemptio ab Ordinariorum jurisdictione in tribus casibus exceptis reputari debet difficilis concessionis, cũ eam passim Sedes Apostolica Regularibus concedere consueverit, ut patet ex dictis à *num 8.* Ac proinde non est locus doctrinæ Antonii de Butrio *in cons. 19* quàm sæpiùs S. Congregat. & Rota secuta est, quod ea, quæ summus Pontifex verisimiliter non esset concessurus, non veniant in privilegiorum communicatione quantumcumque ampla, & generali.
25 Sola Congregatio Fratrum B. Joannis Dei à primæva erectione subjecta fuit jurisdictioni, & correctioni Ordinarii loci, ut in Constitutione Pii V *Licèt ex debito* Kal. Januar, 1572. in Bullar. *pag. 355. tom. 2.* Cumque postea eadem Congregatio in Italia diversa indulta à Sede Apostolica obtinuisset, & in specie ab Ordinariis locorũ exempta esset, ejusq; Confratres possessionem emittere, & ad sacros Ordines promoveri possent; Clemens VIII. accepto quod propterea iidem fratres à suo primævo instituto paulatim recedebant, & opus Hospitalitatis intermittebatur; prædicta omnia moderatus est, eosque iterum supposuit ordinariorũ jurisdictioni, ac superioritati, ut ex litteris in forma Brevis 15 Februarii 1592. Et quamvis postea nonnulla ex indultis hujusmodi idem Clemens ipsi Congregationi restituerit; adjecit tamen clausulam, *citra exemptionem à jurisdictione Ordinariorum*, ut in Constitutione *Romani*, Nonis Septembris 1596. in Bullar. *pag. 59. tom 3.* Rursus etsi Congregationem hanc primum in Hispania, ac deinde in Italia Paulus V. in Religionẽ erexerit sub Regula S. Augustini, ut in primis litteris sub die 7. Julii 1611. Et in secundis 13. Februarii 1617. nihilominus & ipse voluit eã jurisdictioni, & correctioni Ordinariorũ perpetuò subesse, ejusque Confratres teneri singulis annis reddere rationem administrationis hospitalium Ordinario loci ad præscriptum Concilii Tridentini. Clausula enim, quæ immediatè subsequitur in secundis litteris, videlicet, *Salva tamen auctoritate, & iurisdictione Protectoris, & fratris Maioris*: ne Pontifex sibi contradicat, referri non potest nisi ad ea, quæ regularem disciplinam concernunt. In his enim etiam de jure communi Regulares subsũt Superioribus sui Ordinis, nec corrigi possunt ab Episcopo, nisi eorũ Prælatis negligentibus, cap. *Quanto*, & ibi Abb. *de off. Ordin.* cap. *Relatum, Ne Cler. vel Monach.* glos. 1. in cap. *Illud autem, 20. quæst. 1. de communi*, Navarr *cons 9. & Concilium, num. 4 de privil.* Nec videtur eidem Congregationi suffragari communicatio privilegiorum aliorum Ordinum Mendicantium, & in specie Clericorum Ministrantium infirmis, quàm nuper obtinuerunt à S. D. N. Urbano VIII per litteras in forma Brevis sub die 1 Julii 1624. Siquidem continet clausulam, *dummodo sacris Canonibus, & Tridentini Concilii decretis non adversentur.*
26 Privilegium verò exemptionis adversatur dictæ Decretali, *Ex parte, de Regul.* atque aliis juribus infrà citandis *num. 23.* inepta est enim interpretatio quorundam ex recentioribus Theologis, qui asserunt verba illa, *sacris Canonibus*, in communicationibus, & confirmationibus privilegiorum inseri solita, esse intelligenda de sacris Canonibus Concilii Tridentini, non autem de insertis in corpore juris. Etenim cũ Canones Concilii non sint nisi diffinitiones fidei; supervacanea esset restrictio illa, dummodo nõ adversentur sa-

sacris

cris Canonibus, quia Contra Canones Conciliares in ſpectantibus ad dogmata nec ſulent, nec poſſunt concedi indulta, aut diſpenſationes, gloſ. fin. Archid. Turrecrem. & Præpoſ. in c. *Sicut*, 15. diſt. ut enim ait Zoſimus Papa in cap. *Contra*, 25. *q.*1. (Contra ſtatuta Patrum (ideſt de articulis fidei ut ibi exponit gloſ.) concedere aliquid, vel mutare nec hujus quidē poteſt Sedis auctoritas. Quia ut Urbanus inquit in Canone prçcedēti ubi apertè Dominus, vel ejus Apoſtoli, & eos ſequentes Sancti Patres ſententialiter aliquid definierunt, ibi Pontifex uſque ad animam, & ſanguinē confirmare debet. Alioquin non ſententiam dare, ſed magis errare convinceretur) Hæc ibi, Et propterea Tridentina Synodus in *cap.21. ſeſſ.25. de reform.* dum declarat ut in omnibus, & ſingulis ipſius decretis ſalva ſemper auctoritas Sedis Apoſtolicæ & ſit, & eſſe intelligatur, reſtringit ſe ad illa, quæ de morum reformatione, atque eccleſiaſtica diſciplina ſtatuta ſint; quia nimirum de his, quæ Patres circa fidei dogmata definierunt, Papa ſtatuere non poteſt, niſi interpretādo, ſeu declarando, cap. *Licèt ex quadam, de teſti.* cap. *Lector. 34. diſt.* cap. *Placuit*, & cap. *Subſidiaconus, 77. diſt.* Præpoſ. in d. cap. *Sicut, ſub n.1. verſ. Glo. finalis*, & ibi etiam Turrecrem. *n.2. & ſeq.* & idem Turrecrem. in cap. *Domino Sancto, n.4. 50.* diſt. & docet S. Thom. *quodlib. 4. art.13.* Nec dicatur, verba, *Sacris Canonibus*, referenda eſſe ad Canones pertinentes ad mores, & eccleſiaſticam diſciplinam: quia ſic abundaret verbum illud, *decretis*, quod ſimiliter referri nō poteſt niſi ad Canones nō dogmaticos: & tamen in lege nec ſyllaba debet eſſe ſuperflua, & ſine myſterio aliquid operandi, gloſ. in cap. *Solita, in ver. Tamquam*, & ibi Hoſt. *n.6. de maior. & obed.* Nec propterea ſequitur ut communicatio privilegiorum ſit inanis; quia operabitur effectum ſuum in his, quæ non ſunt contra, ſed præter, aut ſecūdum juris communis diſpoſitionem: nam ut, inquit Bald in cap. *Cum dilectus, n.3. de conſuet.* (Dicitur privilegium quicquid Papa facit etiam ad confirmationem juris communis: quoddam igitur eſt privilegium juri communi contrarium, quoddam juri communi conſonans) Hæc Bald. & eſt communis opinio Canoniſtarum, qui ex eo textu in illis verbis, *tam de iure, quam ex privilegio*, colligunt jus commune, & privilegium poſſe ſimul concurrere circa idem, ut ibi per Hoſt. *n.4. in ver. Privilegio*, Jo. Andr. n.5. & reliquos omnes

Noviſſimè tamen & fratres prædicti dicuntur obtinuiſſe reſponſum, ut puto, ſubreptitiè à S. Cōgregatione Regularium ſub die 1. Octobr. 1637. quod declaratum fuit eos habēdos eſſe pro veris Religioſis; proindeque locorum Ordinarios volentes procedere contra aliquem illorum intra clauſtra degentem, & extra ea ita notoriè delinquentem, ut populo ſcandalo ſit, teneri obſervare formam Conſtitutionis Clementis VIII. hac de re editæ 7. Kal. Martii 1695. Hæc autem declaratio ſupponit exemptionem in aliis caſibus ab Ordinariis locorum, ut patebit infra *n.23.*

Sed & Congregatio B. Mariæ de Coloreto Ordinis S. Auguſtini quamvis ſuperioribus annis ex Sententia S. Cōgregationis Regularium juſtis de cauſis à Sanctiſſimo D. N. ſubjecta fuerit juriſdictioni Ordinariorum; nuper tamen à Sanctitate ſua fuit iterū ſuppoſita juriſdictioni, ac ſuperio-

Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

ritati Prioris generalis ejuſdem Ordinis. Non me
27 latet clauſulam derogatoriam ad prædictam Cōſtitutionem Innocentii IV. in eod. cap. *Volentes, de privil. in 6.* quam nonnulli Religioſi in ſuis privilegiis inſerendam curarūt, ut legitur in ſpecie in privilegio Carmelitarum Clementis VI. de quo ſupra ſub *nu.19.* præbuiſſe occaſionem dubitandi DD. qui propterea hanc materiam videntur involvere: nam ſi privilegia exemptionum ſecūdæ ſpeciei non ſunt ſublata per d. c. *Volentes*, quid opus fuit illius diſpoſitioni ſpecialiter derogare? Sed tamen cum abundans cautela non noceat, & impetrata ad augmētum, ac favorem exemptionum, non debeant illarum diminutionem operari, & in odium retorqueri ſuper dicta clauſula per ignorantiam appoſita, non poteſt fieri efficax fundamentum.

28 Ad privilegium verò, quod Sixtus IV. conceſſit Fratribus B. Mariæ de Monte Carmelo in Cōſtitutione, *Cum attentata*, de qua ſupra ſub eodem *n.9.* per quam indulget eiſdem ut occaſione dicti cap. *Volentes*, nullum eorum exemptioni præjudicium generetur; reſpondetur ex Gemin. eodem modo quo reſponſum eſt ſupra *num. 21.* ad ſimile indultum Ordinis Ciſtercienſis, videlicet verbum illud, *indulgemus*, cum concedat illud idem, quod reperitur à jure conceſſum, novum jus non conferre, ſed idem importare ac ſi Pontifex dixiſſet, indultum eſſe oſtendimus, ut dicit gloſ. *fin.* in dicto cap. *Etſi Chriſtus, de iureiur.* unde hoc potius appellari poteſt indultum declaratorium, quàm nova conceſſio.

29 Quamobrèm cùm Ordines univerſi tam Mendicantium, quàm non Mendicantium ſint ſpecialiter privilegiati etiam ratione delicti perpetrati, contractus initi, ac rei ſitæ in loco non exempto; & ſic tamquam exempti ſecundæ ſpeciei non includantur in prædicta Decretali, *Volentes, de privil. lib. 6.* hinc neceſſariò ſequitur ut ne includantur in decreto Concilii Tridentini *cap.14. ſeſſ.7.* quod tantùm innovat, ac ſervari
30 jubet in cauſis exemptorum prædictam Decretalem: nam innovans non egreditur terminos legis innovatæ, nec jus novum inducit, cap. *Cum dilecta*, & ibi gloſ. 1. *de confirm. util. vel inutil* cap. *Ex parte, il terzo*, & ibi gloſ. *fin. infra eod.* cap. 1. *in princip. de præben. lib. 6.* gloſ. in cap. *Quia diver-*
31 *ſitatem, in ver. Forma communi, eod. tit.*

Neque obſtant verba poſita in finè dicti *cap.14.* ibi (Privilegiis, exemptionibus. Conſervatorum deputationibus, & eorū inhibitionibus adverſus præmiſſa nequaquam valituris.) Siquidem hæc verba referuntur ad caſus ibi proximè prænarratos, nec tollunt privilegia, ſed ſolùm declarāt illa nō prodeſſe in cauſis prædictis, ſcilicet mercēdum, & miſerabilium perſonarum: nam cum in iiſdem cauſis Concilium jubeat Ordinarios procedere contra Regulares exemptos Apoſtolica auctoritate, fruſtra Regulares opponerent de privilegiis exemptionis, quia Papa nūquam aliquē ita eximit, quin poſſit per ſe, vel ſuos Delegatos procedere. Unde dicunt DD cùm Pontifex conſtituit aliquem Delegatum contra exemptos, non eſſe opus ut derogetur privilegio exemptionis, quia ſufficit ut de eo non poſſint contra Delegatum opponere, Abb. in c. *Grave, n.1. de offic. Ordinar.*

32 Corroboratur prædicta efficaciter ex pluribus Tridentini Cōcilii decretis, ex quibus deprehē-

ditur Regulares non posse coram locorum Ordinariis conveniri etiam pro delictis extra locum exemptum patratia. Et primò ad hoc ponderan-
33 dum est *cap. 3. sess. 6.* ubi Regulares exempti degentes extra claustra, si delinquant, subjiciuntur visitationi, punitioni, & correctioni Ordinarii loci tamquã Sedis Apostolicæ Delegati. Quod decretum dupliciter inducitur ad comprobandam conclusionem superius firmatam. Dum enim primò subjicit Regulares exẽptos Ordinario loci tamquam Sedis Apostolicæ Delegato, ostendit illos adhuc remanère exemptos à jurisdictionè ordinaria ratione delicti extra claustra; & sic extra locũ exemptum patrati; quià auctoritas delegata non violat exemptionem, Abb. in d. c. *Grave, n. 1. & 5. de offic. Ordin.* alioquin si Regulares degentes, ac delinquentes extra claustra non fuissẽt ante Concilium exempti à jurisdictione ordinaria Episcopi, non fuisset opus ut Conciliũ tribuisset illi facultatem eos puniẽdi delegata auctoritate, qoia potuisset illos punire auctoritate suà ordinaria, ut deciditur in d. cap. *Volentes, infra eod. lib. 6.* circumscriptis ènim exemptionibus, & privilegiis Apostolicis, Regulares de jurè communi originaliter subsunt Episcoporum jurisdictioni, c. *Qui vere,* & cap. *Pervenit, 16 qu. 1* cum concordant. de quibus per Oldrad. *cons. 274. In causa quã vertitur, in princip. vers. Quia si omnia monasteria,* Lap. *alleg. 42 n. 3. vers. Et tunc locus,* Navarr. *cons. 8. In gratia, nu. 4. de rescript.* Seraph. *decis. 1353. nu. 3. DD.* in cap. *Cum Episcopus, de offic. Ordin. l. 6.* non quidem quoad legem diœcesanam, sed quoad legem jurisdictionis, glos. 2 in cap. *Ex parte, de regul.*

34 Deinde inducitur hoc decretum, quia dũ statuit ut Clerici tam sæculares, quàm regulares extra claustra degentes, nõ obstantibus privilegiis, visitari, puniri, & corrigi possint ab Ordinario loci; ex sententia S. Cõgregationis non habet locum nisi in visitatione; tum, quia hoc important illa verba, *visitare, &c.* tum & multò clàrius quia in *cap. 4. sess. 14.* quæ statuta fuerant in d. cap. 3 de Clericis tam sæcularibus, quàm regularibus delinquentibus extra claustra, extenduntur quoad Clericos sæculares tantùm etiam extra visitationem respectu Episcoporum residentium; quod clarè ostendit Concilium in d. *cap. 3.* non statuisse nisi in actu visitationis; aliàs enim ineptè extendisset illam dispositionem etiam extra visitationẽ quoad Clericos sæculares tantum: quo stante arguitur sic. Si Constitutio Innocentii IV. in d. c. *Volentes* restrinxisset exemptionem Regularium ad tres casus ibi exceptos, seqoeretur ot Regulares degentes, & delinqoentes extra claustra, & sic extra locum exemptum, sicut conveniri poterãt coram Ordinario loci, & puniri pœna ordinaria in vim prædictæ Decretalis; ita etiam conveniri,
35 & puniri possent in vim Concilii Tridentini illã innovantis; quia lex innovata inest legi innovãti cum omnibus suis qualitatibus, cap. 1. § *fin. de schismat. lib. 6.* Bartol. & DD. in l. *Asse toto, ff. de hared. instituen.* Aretin *cons. 36. Videtur, num 18.* Seraphin *decis 616 nu. 2.* Sed conseqoens est falsũ, quia ex Concilio in d. *c. 3.* Regulares extra claosa degentes, & delinquentes puniri non possunt à diœcesano pœnâ ordinariâ, sed tantùm corrigi in actu visitationis, ut probatum est supra. Ergo & antecedens. Et coofirmatur, quia si Constitutio d. cap *Volentes,* sustulisset exemptionem Regularium delinquentium in loco non exempto, Concilium Tridentinum eamdem Constitutionẽ innovando in cap *14. sess. 7.* dupliciter se correxisset Patet, quia quod prius statuerat in c *3. sess. 6.* ut Regulares delinqoentes extra claustra subessent Episcopo in visitatione tantùm, & auctoritate delegata, correxisset in dicto c *14. sess 7.* innovando Constitutionem Innocentii IV. qua exempti in casibus exemptis subjiciuntur jorisdictioni ordinariæ etiam extra visitationem: & rursus in c. *4. sess. 14* correxisset dispositionem d. c. *14.* statuendo ut Clerici sæculares tantùm, oon aotẽ Regulares puniri possint extra visitationem ab Episcopis residentibus. At valdè absurdum est, ut in tribus ferè successivis sessionibus Concilium, qoòd nũnquam alibi fecit, bis se correxit; & consequenter fatendum est S. Synodum dom innovavit d c. *Volentes,* probè intellexisset Regulares in illius dispositionè non fuisse comprehensos.

36 Secundò ad hoc ponderandũ est idemmet c. *14. sess 7.* ubi Conciliom posteaquam innovavit Constitutionem Innocentii IV. in d. c. *Volentes,* subjungit: Addendo insuper quod in civilibos causis mercedum, & miserabilium personarum Regulares extra monasterium degentes quomodolibet exempti, etiamsi certum jodicem à Sede Apostolicá deputatum in partibus habeant, in aliis verò si ipsum judicem non habuerint, conveniri, & ad debitum solvendom cogi possint coram locorum Ordinariis tamquam Sedis Apostolicæ delegatis. Quod decretum itidem inducitur sic: Si Regulares fuissent comprehensi in Constitutione d cap. *Volentes;* ita ut rationè contractus initi extra monasterium indifferentér coram Ordinariis conveniri possent: ineptè Concilium addendo prædictæ Constitutioni statuisset, ut degentes extra monasterium in causis superios expressis; & sic pro cõtractibus initis extra locum exemptum conveniri possent coram iisdem Ordinariis ut delegatis Sedis Apostolicæ; nam si Episcopi ante Conciliũ potuissent pro contractibus celebratis in loco nõ exempto in omnibus caosis contra Regulares procedere aoctoritate sua ordinaria; Concilium statuendo ut id facere possent tantùm auctoritate delegata; & in causis qoidem mercedum, & miserabiliom personarum indistinctè, sed in aliis nonnisi in defectum judicis in partibus: utiq; nihil addidisset prædictæ Constitutioni, ut declaravit se facere velle per illa verba, *addendo insuper,* sed potius illam restrinxisset, ac limitasset; & inducta in argumentum jorisdictionis ordinariæ operarentur illios diminutionem contra regulam. l. *Legata inutiliter, ff. de adimen. leg.* & l. *Quod favore, C. de leg.* quod apertissimè ostendit exemptionem Regulariom ex mente Concilii non fuisse restrictam per d. cap. *Volentes* ad tres casus ibi exceptos.

37 Tertiò ad hoc ponderandum est decretum *c. 5. sess. 14.* ubi decernitur ot litteræ cõservatoriæ nemini suffragentur, quin in causis criminalibus, & mixtis possit coram Episcopo accusari, & cõveniri, & contra eum procedi. Deindè præscribitur
38 certa forma in caosis civilibus observanda. Tertiò præservantur privilegia Regularium his verbis (Regularia loca, eorumque personæ in præsenti Canone minimè comprehensæ, sed exemptæ omnino sint, & esse intelligantur.) Ex quo con-

textu

textu colligitur apertè Regulares nec ratione delicti in causis criminalibus, nec ratione contractus, aut rei sitæ in causis civilibus posse coram Episcopo accusari, aut conveniri, sed eorum exemptiones salvas permanere. Et propterea aliàs conquerenti Episcopo Mantuano quod Regulares pro contractibus, vel debitis non finerent se in prima instantia coram locorum Ordinariis cōveniri: S. Congregatio censuit, si hi Regulares extra claustra monasterii degant, servandum esse quod dicitur *sess. 7. cap. 14.* Si intra monasteria maneant conveniendos esse coram Superioribus, vel Conservatoribus eorum, non autem coram Or-
39 dinariis, aut alibi. Salva igitur manent Regulariũ privilegia, quorum præservatio etiam generaliter habetur in cap. *20. sess. 25. de Regular. in fin.* his verbis. (In cæteris omnibus præfatorum Ordinum privilegia, & facultates, quæ ipsorum personas, loca, & jura concernunt, firma sint, & illæsa)

40 Quartò, ad idem ponderandum est *c. 11. sess. 24. de ref.* ubi agitur de tribus exemptorum speciebus. Prima est Clericorum sæcularium, qui mediantibus titulis honorariis exemptionis privilegio donantur: & hos Concilium plenè subjicit E-
41 piscopo tanquam Sedis Apostolicæ Delegato. Secunda species est eorum, qui appellantur Capellani Regii: & quoad hos in effectu distinguitur, ut si delinquant in Capella, sive in loco exempto, sua gaudeant exemptione, ita ut ab Ordinario suspēdi, excommunicari, vel interdici non possint: Si verò extra locum exemptum, in prædictis casibus subsint Episcopo similiter, ut Delegato Sedis Apostolicæ: ita enim distinguitur in cap. *Cum Capella*, cujus dispositionem Concilium servari jubet, de privil. Rota *decis. 744. num. 2. par. 1. divers.* Tertia species est eorum, qui monasteriis, seu militiis actu inserviunt, & intra eorum septa, ac domos resident, subque eorum obedientia vivunt, necnon illorum, qui secundum regulam dictarũ militiarum professionem fecerunt; & his generaliter, & indistinctè Concilium præservat exemptionis privilegia, & solùm arctat milites ad docendum de eorum professione coram Episcopo. Ex qua exemptorum distinctione satis liquet exemptos tertiæ speciei frui debere sua exemptione etiam ratione delicti extra locum exemptũ commissi: nam si quoad eos Concilium voluisset servari distinctionem inter locum exemptum, & non exemptum, id expressisset, sicut fecit implicitè quoad Capellanos Regios, cap. *Inter corporalia, de translat. Episcopi*, cap. *Maiores, de Baptis.* l. *unic.* §. *Sin autem ad deficientis*, C. *de cadu. tollen.*

42 Quintò, ad idem expendendum est cap. *14 de regul.* ubi Regulares degentes intra claustra, & extra illa delinquētes ita demum puniri possunt ab Episcopo Diœcesano, si tria copulativè concurrant. Primum ut delictum sit notorium, & cum populi scandalo. Secundum, ut sit patratum extra claustra, & sic in loco non exempto. Tertium, ut Superior Regularis ab Episcopo admonitus intra præfixum tempus delinquentem non punivérit, & de punitione Episcopum certiorem non fecerit. Et idem ferè statuitur in Constitut. Clem. VIII. quæ incipit Suscepti, edita 7. Kalen. Martii 1596. in Bullar. *tom. 3. pag. 54.* Ergo apparet evidenter S. Synodum habuisse Regulares pro exemptis etiam ratione delicti commissi in loco non exempto, cum tribuat novam authoritatem Episcopis puniendi Regulares delinquentes extra claustra; & sic extra locum exemptum in hoc speciali casu notorietatis delicti, & negligentiæ Su-
43 perioris Regularis. Inclusio enim hujus casus specialis in materia commissionis jurisdictionis omnes alios casus diversos excludit, ut est tex. in c. *Cum in illo*, §. *Cum autem, de praben. lib. 6.* & in l. *Cum Prætor, ff. de iudic.* tradit Angel. *cons. 375. Præsensis per tot.* Calder. *cons. 124. aliàs 10 de iudic.*

44 Sextò, & ultimo omissis aliis, cum superioribus annis Procurator Ordinis Carmelitarum conquestus fuisset in S. Congregatione Concilii, quod in Hispaniarum Regnis aliquid Ordinarii locorum contenderent Religiosos intra claustra degētes coràm ipsis Ordinariis conveniri debere in causis civilibus cap *Volentes, de privil. lib. 6* comprehensis propter illius innovationem à Conc. Trid. factam *sess. 7. cap. 14.* eosque in prima instantia coram ipsis Ordinariis conveniri debere ex decreto ejusdem Concilii Tridentini *sess 24. cap. 20. de reform.* S. Congregatio censuit Neque Constitutionē in generali Concilio Lugdunensi editam, quæ incipit, *Volentes*; neque decreto Concilii Tridentini c. *14 sess. 7.* comprehendi Regulares; ideoque eos juxta eorum privilegia coram suis Superioribus, vel Conservatoribus esse conveniendos Nec non decreto ejusdem Concilii Tridentini *cap. 20. sess. 24.* ad Regulares non pertinere, nec eorum Conservatorias imminuere, nec quoad primam illarum instantiam aliquid novi inducere. Et hanc declarationem postea observari mandavit Paulus V. per litteras in forma Brevis cum decreto irritante sub die 24. Augusti 1607. in Bullar. *pag. 223. tom. 3.*

45 Quoad secundam partem quæstionis initio propositæ longè minor est difficultas; quia in privilegiis, quorum superiùs meminimus à *n. 18.* expressè inhibetur locorum Ordinariis, ne absque speciali commissione Sedis Apostolicæ in personas Regularium aliquam excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententiam specialiter, vel generaliter quomodolibet promulgare præsumant. Quod quidem privilegium tantùm abest, ut sublatum fuerit per d. c *Volentes*, ut potiùs in eo fuerit expressè præservatum in §. *Eos autem*, ut probant verba illa (iidem Ordinarii jurisdictionē suam quantum ad ista, (scilicet interdictum, suspensionem, vel excommunicationem) ubicumque
46 illi fuerint penitus exercere non possunt) Unde ut notant ibi Gemin. & Franc Si Episcopi contra eos proferant sententias, nullæ erunt ex defectu jurisdictionis, & non ligabunt, quod & Navar.
47 sensit *cons. 2. num. 2. de senten. excomm.* Quod clarè etiam constat ex tenore eorumdē privilegiorum, ibi. (Decernimus quoque ex nunc quaslibet excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias, & quoscumque processus, & omnia quæ contra fratres quomodolibet promulgari, seu fieri contigerit, nullius roboris, vel momenti esse, & pro infectis prorsus haberi debere etiam eorũ exemptione, ut pote notoriâ non allegatâ.) Quæ ultima verba fuerunt apposita, quia alias nisi citati venirent exemptionem allegaturi, teneret sententia contra eos lata, ut per glos. *fin.* Tancred, & Innocen. in c. *Cum ordinem, de rescrip.* Secus cùm exemptio notoria est, ut l. *1. ff. de fer.* secundum Innoc. in cap. *Ex parte, il primo, n. 3. vers. Exempti*

pti autem, de ver. signif. Paul. de Castro *cons. 431. Videtur dicendum, num. 2. vers. Interdum nullo modo, lib. 1.* Ergo cum hoc privilegium fuerit præservatum in Decretali, *Volentes*, consequens est, ut fuerit etiam præservatum à Concilio Tridentino eandem Decretalem innovante in cap. *14. sess. 7.* quia lex innovans jus commune perinde operatur, ac si jus commune esset in ea insertum, Angel Aretin. *cons. 26. Videtur, n. 18.*

Et ex his patet etiam responsio ad objecta su-
48 pra in principio: nam cùm exemptio Religiosorum ratione delicti, contractus ac rei litigiosæ non adversetur generali Concilio Lugdunensi, non fuit opus illi derogare, quia derogatio non fit nisi ad contraria, cap. *1. de Constit. lib. 6*, cap. *Ex parte, supra, de Capell. Monachor.* Clemen. *Dudum*, §. *Nos etenim*, ibi, *in quantum sunt præmissis, vel alicui præmissorum contraria*, de sepultur. cum multis similibus. Et innovatio Concilii Tridentini non
49 tribuit Ordinariis locorum aliquod novum jus, sed tantòm præservavit quod prius habebant in generaliter exemptos, cap. *Quia intentiones, infra eod.* ubi Honorius III. (Cum innovat, inquit, nec jus novum conferat, nec etiam tollat vetus, in eo statu esse volumus, in quo tempore impetratæ innovationis dignosceris extitisse.) cap. *Ex parte, il primo, eod. tit.* ibi, (Ita tamen ut per innovationem ipsius eidem Ecclesiæ non plus juris accrescat, quam per privilegia prædecessorum nostrorum obtinuit, cum per hoc non novum ei concedere, sed antiquum jus conservare velimus) gl. 1. & DD in cap. *Cum dilecta, de confirm. util. vel inu-*
50 *til.* Et consequenter nec Constitutio Pii IV. *In Principis Apostolorum*, huic casus applicatur, quia non sustulit privilegia, & exemptiones Regularium, nisi quatenus contrariantur decretis Concilii Tridentini.

De Privilegiis.

Cap. Cùm olim, il secondo.

SVMMARIVM

1 *Ecclesia utens duplici privilegio, licèt ex uno succumbat, ex alio poterit obtinere.*

2 *Exemptus non tenetur promittere obedientiam Diœcesano, non tamen potest sine ipsius licentia in loco non exempto ecclesiam construere*

3 *Monacho si committatur causa à Sede Apostolica, non expresso nomine monachatus, delegatio tanquam subreptitia non valet, & n. 9.*

4 *Monachi à strepitu causarum remoti esse debent.*

5 *Monachus non potest esse procurator etiam pro utilitate monasterii sine licentia abbatis.*

6 *Papa si ex certa scientia committat causam Monacho, censetur super inhabilitate dispensare.*

7 *Causa à Sede Apostolica quibus sint committenda ex Concilio Lugdunensi.*

8 *Et quid ex Constitutione Bonifacii VIII. & ex Concilio Tridentino, & n. 12.*

10 *Prior Conventualis potest esse Delegatus Apostolicus,*

11 *Monacho ecclesia Cathedralis monachalis an causa à Sede Apostolica sint committenda.*

13 *Iudices Synodales an sint deputandi ab Episcopo de consensu Synodi, vel de ejus consilio tantùm, & n. seqq. usque in finem.*

14 *Testes Synodales in Synodo ab Episcopo constitui debent.*

15 A, *dictio denotat causam efficientem.*

16 In, *dictio, designat intrinsecitatem in loco, seu in actu.*

17 *Episcopus potest in Synodo Constitutiones facere de consilio Capituli tantùm.*

1 CVM OLIM, il secondo. Ecclesia utens duplici privilegio, licèt ex uno suc-
2 cumbat, ex alio poterit obtinere. Exemptus non tenetur promittere obedientiam Diœcesano, non tamé potest sine ipsius licentia in loco non exempto ecclesiam construere. Hoc dicit secundum Io. Andr. & omnes.
3 In textu ibi, *Abbatibus, & F. Monacho Alcobacia, quibus causa prius fuerat delegata.* Nota causam posse à Sede Apostolica delegari simplici Monacho, ut hic, & in cap *Conquestus*, juncta suprascriptione, *supra de foro compet.* Sed hoc intelligit verum glos. *hic in verb. Et F. Monacho*, dummodo fiat delegatio expresso nomine Monachatus, quo tacito litteræ non valerent, quia per subreptionem essent obtentæ. Monachi enim à strepi-
4 tu causarum remoti esse debent, cap. *unic. supr. de Syndic. & actor.* nec est eis danda vagandi materia, cap. *Quiete, supra de off. Ordin.* unde oportet: ut in litteris fiat mentio de monachatu, arg cap.
5 *Cum Ordinem, supra de rescript.* & cap. *Porrecta, de confirmat. utilit. vel inutil.* Similiter nec procurator esse potest etiam pro utilitate monasterii sine licentia Abbatis, cap. *Monachi*, & cap. *De præsentium, 16. q. 1.* & cum glos. concordant Vincent. & Innocent. *hic num. 1.* dicens; Nota Monacho delegari causam, & hoc verum intelligo si expressè contineatur ibi, *Monachus*, aliàs præsumo pro veri taciturnitate obtentas, cum non sit eis præstanda materia vagandi, Hostiens. *num. 3.* Ioan. Andr. *num. 16. vers. In glos. Nota quod*, Butr. *num 7. 27. & 48.* & reliqui omnes: quando enim
6 Papa committit causam Monacho ex certa scientia, videtur super inhabilitate dispensare, l. *Quidam consulebat, ff. de re judic.* Butr. *d. num. 27. & 48.*
7 Hodie tamen, ut glos subdit, non committitur causa à Papa vel ab ejus Legatis nisi personis in dignitate ecclesiastica constitutis, vel Canonicis in Cathedralibus Ecclesiis, vel aliis Collegiis venerabilibus, ut in Decretali Innocentii IV. in Concil. Lugdunensi edita, incipien. *Præsenti decreto*, quę habetur inter acta Concilii Lugdunensis *in tit. de rescript. t. 2. tom. 3. Concil. part. 2. pag. 723. col. 1.* in hæc verba: (Præsenti decreto duximus statuendum, ne à Sede Apostolica, vel Delegatis ipsius causæ aliquibus committantur, nisi personis, quæ vel dignitate sint perditæ, vel in Ecclesiis Cathe-
8 dralibus, seu aliis Collegiatis honorabilibus constitutæ.) Hæc ibi. Sed hodie servanda est Constitutio Bonifacii VIII. in cap. *Statutum, de rescript. lib. 6.* qua statutum est, ut nulli nisi dignitate præditis, ut personatum obtinentibus, seu Ecclesiarum Cathedralium Canonicis causæ à Sede Apostolica, vel Legatis ejusdem committantur.
9 Quare cum Monachus non habeat qualitates requisitas in dict. cap. *Statutum*, explorati juris est eum non esse capacem delegationis Apostolicæ;

nisi

niſi tamen eſſet Prior Conventualis, etiam obedientiarius, quia dicitur habere dignitatem, ut Clem. *Etſi principalis, de reſcrip.* & hic notat Abb.
4 *n. 13.* & ſcripſi pleniùs in cap. *Sanè, il ſecondo, ſupra de offic. Delegat.* vel niſi eſſet monachus Eccleſiæ Cathedralis monachalis, ut eſt Siracuſana, de qua in cap. *Quorundam, 74. diſt.* Cantuarien. Montisregalis, & plures aliæ, quia tunc
5 tamquam qualificatos ad præſcriptum d. cap. *Statutum*, benè poſſet eſſe delegatos Sedis Apoſtolicæ, ut firmat Abbas ubi ſupra, dicens ſe ita aliàs conſuluiſſe per dictam Clem. *Etſi principalis*, & per id, quod habetur in cap. *Sunt nonnulli*, & cap. *Doctores, q. 1* talis enim cenſetur Canonicus Eccleſiæ Cathedralis, ut cap. 1. juncta gloſ. *in verb. Eccleſia, 63. diſtin.* licèt aliud ſenſerit Archid. in d. cap. *Statutum. n. 1 in fin. verſ. Sed quid ſi Eccleſia Cathedralis eſſet monachalis.* Prædictæ Decretalis ſtatutum noviſſimè innovatur à Concilio Tridentino cap. *10. ſeſſ. 25. de reform.* ubi præmiſſo exordio, quod ob malitioſam petentium ſuggeſtionem, & locorum diſtantiam perſonarum notitia haberi non poteſt, indeque interdum cauſæ committuntur judicibus non uſquequaque idoneis: ſtatuit San-
6 cta Synodus in ſingulis Conciliis provincialibus, aut diœceſanis aliquot perſonas deſignari, quæ qualitates habeant juxta Conſtitutionem Bonifacii VIII. in d. cap. *Statutum*, ut præter Ordinarios locorum iis etiam cauſæ eccleſiaſticæ in partibus committantur.

Sed QVÆRITVR, An perſonæ quibus à Sede Apoſtolica cauſæ committendæ ſunt in Synodo diœceſana deputari ab Epiſcopo debeant de conſenſu Synodi, vel de eius conſilio tantùm.

Videtur prima facie neceſſarius conſenſus, quia Concilium mandat ut deſignentur in Synodo, & ſic hunc actum Synodo tribuit, non autem
7 Epiſcopo. arg. l. *Item eorum, §. Si Decuriones, ff. Quod cuiuſque univerſ. nomin.* Præterea Concilum ſi aliquem ex deſignatis mori contingat, dat facultatem Epiſcopo alium ſubſtituendi cum Capituli conſilio: unde probabile eſt, ut in Synodo requirat etiam conſenſum. At in contrarium, ideſt non requiri conſenſum, hæc magis videntur urgere: & primò, Concilium ubi voluit, expreſſit, ut in cap. *18. ſeſſ. 24.* dum jubet examinatores ſynodales in Synodo ab Epiſcopo proponi, & ab ea probari: ergo id ipſum feciſſet in d. c. *10. ſeſſ. 25.* ſi voluiſſet, c. *Ad audientiam, verſ. Nam ſi intelligeremus*, & ibi gloſ. *de decimis*, cap. *Inter corporalia, §. Sed neque ibi.* Vnde ſi circa tranſlationem, *de tranſlat. Epiſcop.* l. *unic. §. Sin autem ad deficientis, Cod. de Caduc. toll.* Oldrad. *conſ. 266. Quod autem, num. 10.* Mandoſ. *in regul. 32. de impetr. benefic. vac. per obit famil.*
8 *Cardin. quæſt. 7. num. 16.* Secundò jure Canonum teſtes ſynodales in Synodo conſtitui debent, & tamen id pertinet ad ſolum Epiſcopum; ut in cap. *Epiſcopus in Synodo, 35. quæſt. 6.* Vnde ceſſat prima objectio, quod hic actus à Concilio videatur attribui Synodo, non autem Epiſcopo: neque enim Concilium ſtatuit ut judices deſignentur à Synodo, ſed in Synodo, & dictio *A* denotat cauſam efficientem. ut l. *Filius à patre, ff. de liber. & poſthum.* & notat Bald. in l. *Ex arrale, num. 1. verſ. Et adde quod dictio A. C. de act. empt.* Dictio autem, *In*, deſignat intereſſentiam, ſeu intrinſecitatem in loco, l. *1. §. In publico flumine, ff. de fluminib.* & per illum textum Bart. in l. *Gallus, §. Ille caſus, n. 3. verſ. Secundo caſu, ff. de lib. & poſthum.* Alex. *conſ. 22. Conſideratis verbis, num. 8 lib. 4.* ſeu intrinſecitatem in actu, l. *1. §. Ex incendio, ff. de incend. ruin. naufrag.* & notat Imol. in Clem. *Cauſam, n. 34. de elect.* Tertiò Epiſcopus in Synodo conſtitutiones facere poteſt de conſilio Capituli tantùm, ut S. Congregatio decidit, & eſt communis opinio, ut per Henric. Bottæum, *de Synodo, p. 3. n. 137. & 141* ergo multo magis deſignabit ſine conſenſu judices, cap. *Ex parte, il terzo*, de decimis. Quartò, Cum Concilium in ſubſtitutione judicis ſynodalis in locum defuncti requirat conſilium Capituli, non eſt credendum in Synodo voluiſſe conſenſum Synodi, quia in dicto caſu ſubſtitutionis ſaltem requiſiviſſet conſenſum Capituli, quod in locum Synodi à Concilio eſt ſobrogatum. arg. cap. Eccleſia, il primo ut lit. pend. cum ſimilib. atque ita retorquetur ſecunda conſideratio pro contraria parte ſuperius propoſita.

De Privilegiis.

Cap. Cum olim, il primo.

SVMMARIVM.

1 *INſtrumenti perditi tenor probari poteſt per teſtes, qui illud perlegerunt, & deponunt quod erat ſine vitio.*

2 *Iuſpatronatus Ducis Traiecti ſuper Prioratu S. Gregorii an probetur iuxta formam Concil. Trid. & n. ſeqq. uſque in fin.*

3 *Iuſpatronatus perſonarum, in quibus præſumitur uſurpatio ultra immemorabilem probari debet per præſentationes quinquaginta annorum effectum ſortitas.*

4 *Vſurpationis præſumptio cadit in Dominis perpetuam iuriſdictionem habentibus.*

5 *Teſtes ſuper immemorabili quomodo deponere debeant.*

6 *Præſentationes effectum ſortitæ probari debent ex beneficii ſcripturis.*

7 *Iuramento partis quando ſit ſtandum ſuper ſcripturis deperditis.*

8 *Iuramento damnum paſsi de rebus abſtractis, vel abſumptis ſtatur tamen contra eum, qui damnum dedit; non contra tertium.*

9 *Inſtrumentum fuiſſe amiſſum non ſufficit probari niſi etiam probetur illius tenor una cum ſolemnitatibus neceſſariis.*

Teſtes deponentes ſuper inſtrumentis deperditis debent eſſe periti. ibid.

1 CVM OLIM Il primo. Contenta in inſtrumento perdito probari poſſunt per teſtes, qui illud perlegerunt, ſi deponunt de tenore, & quod erat ſine vitio. Hoc dicit, & nõ eſt alibi caſus ita clarus, Mar. Soc.
2 Ex hoc infero ad quæſtionem quæ nuper emerſit in facto, videlicet, Poſitis teſtium depoſitionibus ſuper immemorabili, & inſtrumentis deperditis, an conſtet de jure patronatus Ducis Traiecti ſuper Prioratu S. Gregorii ad præſcriptum
3 Concilii Trid. cap. 9. *ſeſſ. 20.*

Solutio. Non videtur conſtare ſufficienter: nã Tridentinũ Concilium in his perſonis, in quibus

jus

jus patronatus plerumque ex usurpatione quæ-
situm præsumi solet, ultra probationem temporis
immemorabilis, requirit etiã multiplicatas præ-
4 sentationes annorum quinquaginta, quæ effectũ
sortitæ fuerint. Familia autem Dominorum Pe-
demontis, utpote habens perpetuam jurisdictio-
nem talis est, ut in ea sit locus dictæ præsumptio-
ni usurpationis juxta decisionem S. Congrega-
5 tionis Et hoc casu in primis non videtur probata
præsumptio temporis immemorabilis: testes e-
nim super ea examinati non deponunt, se nun-
quam vidisse, aut audivisse à quopiam, à quo visũ,
vel auditum fuerit observari cõtrarium, id quod
necessarium erat ad hujusmodi tempus immemo-
rabile probandum, juxta glos. ult. in cap. *1. de præ-
script. lib. 6* glos. 1 in l. *Si arbiter, ff. de probat.* Oldrad.
cons. 172. quia omnes fore obiectum, num. 2. Bald. *de
præscript. in 2. parte 3 partis principalis in 6. quæst. n.
24.* latissimè Gabriel *lib 5. cum conclus. tit. de præ-
script. concl. 1. num 24.* ubi testatur hanc esse rece-
ptam DD. opinionem, quam etiam sæpius secu-
ta est Rota, & præsertim *in causa Sorana iuris patro-
natus, 28. Aprilis 1602* coram Pamphilio, & apud
Seraph. *decis. 136. n. 1.*

6 Sed quatenus immemorabilis temporis præ-
scriptio plenè probaretur, non tamen diceretur
constare de jure patronatus, cum non probentur
scripturas authenticas multiplicatæ præsentatio-
nes. Quæ probatio ultra tempus immemorabile
pro forma requiritur; & ideò non adimpletur
probando per testes, de quibus Sacrum Concili-
um non confidit; ut ex mente S Congregationis
decidit Rota *in Sabien. beneficii anno 1582.* coram
Clemente VIII. & *in nullius Archipresbyteratus 2.
Maii 1588.* coram Card Pamphilio; & aliàs sæpè
ut apud Mantic. *decis. 89. sub n. 2. vers Et hac qui-
dem probatio,* & Gregorium XV *decis. 222.*

7 Neque obstat, quod in processu probetur de-
populatum esse Castrum Pedemontis, & Prætoriũ,
in quo scripturæ hujusmodi custodiri solebant, ab
Hispanis, cùm Castrum Pedemontis depopularē-
tur concrematum fuisse, & ideo standum videa-
tur juramento partis de ipsis scripturis, earumq;
tenore, Afflict. *decis. 12 n 13* nam omissa nunc di-
sputatione, an tenor instrumentorum deperdito-
rum in materia juris patronatus Potentium pro-
bari possit per testes, de quibus Concilium non
confidit: respondetur delationem juramenti non
habere locum in hoc casu, in quo Dux Trajecti
aut penitus ignorat, aut plenam notitiam per sen-
sum visus non habet instrumentorum, quæ in do-
mo combusta asservabantur, ut ex tex. in l. *Marcel-
lus ff. rer. amot.* tradit Papien. *in for. respons. Rei, n. 12.
vers. Secundò subiungit,* Maran. *in practis. iud. in 3. actu,
8 qua in iud. emerg. col. 2. vers. Quintò requiritur, n. 3.* Me-
noch. *de arbitr. iud. lib. 2 centur. 2. cas. 130. n. 5.* præ-
sertim cum juramento damnum passi de rebus
subtractis, vel absumptis stetur tantùm contra e-
um, qui damnum dedit, non autem contra tertiũ,
qui non intulit violentiam, ad text. in l. *Si pos-
sessione, C de probat.* Ias. in l. *Siquando, C. Unde ut,*
Plot. *in repet. eiusdem legis, n. 38.*

9 Accedit etiam, quod non sufficit probare amis-
sionem instrumenti, nisi probetur etiam id quod
in instrumento continebatur, ut hic est casus; &
quidem per testes peritos, ut Advocatos, & Pro-
curatores, Bart in l *Sicut, C de fid instr.* & debent
etiam deponere de solemnitatibus necessariis ad
instrumentum, de quibus per Abb. in cap. *1. de fid.
instrumenti,* ut respondit Alex *cons. 136. vol 2.* cum
multis aliis, de quibus per DD in d l. *Sicut Rip. in
l. 1. n. 82. & 83. ff. Si cert. pet.* Dec. in cap. *2. n. 81.
de probat.* & *cons. 82.* Afflict. *decis. 174.* & proba-
tur in textu nostro in fine ibi: Quod sine repre-
hensione Bullæ, chartæ, vel litteræ apparebat.
Qui tenor instrumẽti juris patronatus ex funda-
tione, vel dotatione nec probatus fuit, nec arti-
culatus.

De Privilegiis.

Cap. Cum Capella.

SUMMARIUM.

1 *Exemptus ratione certæ rei, vel loci non cense-
tur exemptus respectu alterius rei, vel loci.*
2 *Privilegium concessum personis cum adiectione
loci est personale, ad locum tamen determi-
natum.*
3 *Exemptis Ecclesiæ Canonicis, vel Clericis Ecclesia non
censetur exempta.*
4 *Exemptus respectu loci, si extra illum delinquat, non gau-
det privilegio exemptionis.*
5 *Canonia potest obtineri cum beneficio curato de iure com-
muni, secus post Concilium Tridentinum.*
6 *Capellæ Principum, & earum Capellani subsunt lo-
corum Ordinariis, non autem Capellarum Ma-
gistris.*
7 *Episcopus fundat intentionem in tota diœcesi, & in
qualibet ipsius parte super exercitio ordinariæ iu-
risdictionis.*
8 *Capellæ regiæ visitari possunt ab Episcopo ex decretis Con-
cilii Tridentini, licet habeant ex privilegio, ut sint
exemptæ à visitatione Ordinarii.*
9 *Regia privilegia tolluntur per legem generalem, etiamsi
de illis non fiat specialis mentio.*
10 *Concilium Tridentinum* in cap. 11. sess. 24. vers. Et
quoad Capellanos regios, *non habet locum nisi
extra visitationem.*
11 *Exemptio super certo articulo concessa, ad alium articu-
lum non extenditur.*
12 *Exemptus ut suspendi, interdici, vel excommuni-
cari non possit, in reliquis puniri potest ab Ordi-
nario.*
13 *Una & eadem res diversis respectibus potest diverso iure
censeri.*
14 *Exemptus ratione Canonicatus respectu Parochialis sub-
est iurisdictioni Episcopi.*
15 *Exemptus subest Episcopo ratione rei non exemptæ.*
16 *Exempta Ecclesia nec Parochus quoad curam animarum,
nec Parochiani intelliguntur exempti.*
17 *Regulares, & sæculares exempti curam animarum exer-
centes in concernentibus curam subsunt iurisdictioni E-
piscopi.*
18 *Exempti tam sæculares, quàm regulares sacramen-
tum aliquod de facto administrantes, & in aliis
casibus hic expressis an sint subiiciendi iurisdictio-
ni, & privationi Episcopi diœcesani, & num.
seq. usque in finem.*
19 *Constitutionis Gregorii XV. de exemptorum privilegiis
origo, & compilatio, & n. seq. usque in finem.*
20 *Regulares curam animarum non exercentes, sed*

aliquod

aliquod sacramentum administrantes ex Concilio Tridentino non subsunt Episcopo.
21 *Regulares praedicantes absque licentia, vel benedictione Episcopi, aut Episcopo contradicente in vim Concilij non ab Episcopo, sed à suis Superioribus regularibus sunt puniendi.*
22 *Idem si audeant confessiones personarum saecularium sine Episcopi examine, & approbatione.*
23 *Iurisdictio multoties conceditur ad cognoscendum, non autem ad exequendum, vel personaliter distringendum.*
24 *Laicus effectus Clericus, vel Monachus post commissum delictum subest iudici saeculari praevenienti quoad bona, sed non quoad personam.*
25 *Iurisdictio contentiosa in exemptos non censetur tributa nisi in casibus in iure expressis.*
26 *Regulares administrantes laicis Sacramenta extremae unctionis, Eucharistia, vel Matrimonii absque Parochi licentia an sint excommunicati.*
27 *Executio est pars iurisdictionis.*
28 *Regulares audientes confessiones Monialium ipsis subiectarum, aut bona monasteriorum earundem Monialium administrantes non subsunt Episcopi iurisdictioni in vim Concilii Tridentini.*
29 *Exempti delinquentes circa clausuram, vel personas intra septa degentes, vel administrationem Monialium an ab Episcopo puniri valeant.*
30 *Abbatissae electioni an Episcopus interesse possit.*

1 CVM CAPELLA. Ratione unius beneficii dicitur ille subjectus, qui ratione alterius censetur exemptus Hoc dicit secundum Ioan Andr. Butr. Card. & alios communiter. Vel aliter, & melius secundum Abbat, exemptus ratione certae rei, vel loci non censetur exemptus respectu alterius rei, vel loci, Sunt duae partes. In prima ponitur querela. In secunda provisio ibi, *quocirca*
2 Nota primò privilegium concessum personis cum adjectione loci, puta Canonicis talis Ecclesiae non esse merè personale, nec merè reale; sed personale ad locum tamen determinatum, & restrictum secundum Anton de Butr. *hic n. 3.* & Ma-
3 rian. Socin *n 4. in quarte notab.* Et quidem ex eo,
quod sit personale resultat ut exemptus alicujus
Ecclesiae Canonicis, vel Clericis, ecclesia ipsa non
censeatur exempta, ut per Innoc. & Host *in princ.*
Ioan. Andr. *n. 1. vers. Per hoc tamen*, & Anchar. *n. 2.*
in 2. notab. & est hodie expeditum in c. *Per exemptionem, §. Verum, infra eod. lib. 6.* Et ex eo quod
4 sit determinatum ad certum locum resultat, ut si
exemptus extra illum locum delinquat, privilegium exemptionis ei non suffragetur, ut hic patet, & notant Butr. & Abb. uterque *n. 2. in 1. notab.*
5 Secundò nota de jure communi posse quem habere Canoniam cum beneficio curato: quod tamen intellige, ut notatur in cap. *De multa in fine, de praeben.* in cap. *Gratia, de rescript. in 6.* & in c. *1. de consuet. eodem lib.* secundum Ioan. Andr. *hic n. 2.* Cardin. *in princ. vers. Nota quem posse tenere beneficium curatum cum Canonia*, Anchar *num. 3. in 3. notab.* & Abb. *num. 4. in ult. notab.* quod tamen non probat haec littera, quia factum narrat secundum Io. Andr. *nu 2* vel illi Canonici habebant Parochiales ex dispensatione prout hunc textum intelligit Host. in cap *Extirpanda, n. 15. vers. Quarto*
6 *ratione dispensationis, supra de praeben.* Sed quidquid
sit de jure communi, hodie ex Concilio Tridentino Canonicatus est incompatibilis cum beneficio curato, cum utrumque personalem residentiam requirat, ut in cap. *4 sess. 7.* & cap. *17. sess. 24.* juncto cap. *12. eiusdem sess.*
7 Tertiò nota Capellas Principum, & Capellanos ibi administrantes subesse locorum Ordinariis, non autem magistris Capellarum: nam & ipsi Principes in spiritualibus subsunt Episcopis dioecesanis, ut in cap. *Omnes Principes*, & cap. *Solitae, de maior. & obed.* cap. *Duo sunt, 96. distinct.* ergo multo magis Clerici Capellarum, & ipsa Capella, secundum Ab. *hic n. 3.* & Marian. Socin. *eod. n. in 3 notab* Episcopus enim fundat intentionem super exercitio jurisdictionis ordinariae in tota dioecesi, & in qualibet ejus parte, ut *10, quaest. 1. per totam*, cap. *Omnes basilicae, 16. q. 7.* cap. *Cum Episcopus, de offic. Ordin. lib. 6.* Capuaq. *decis. 201. par. 2.* Seraphin. *decis. 1104* Sed constitutio de privilegio exemptionis servanda erit dispositio hujus Decretalis, quam Concilium Tridentinum non sustulit excepta visitatione, quin potius praeservavit in cap. *11. sess. 24.* ibi; Et quoad Capellanos regios juxta Constitutionem Innocentii III quae incipit, *Cum Capella.*
8 Dixi, *excepta visitatione*, quia d. cap. 11. habet locum extra visitationem tantùm: unde capellae regiae, earumque Capellani quantumcumq; gaudeant praerogativa exemptionis, poterunt nihilominus visitari ab Episcopo loci ex decretis cap. *4. sess. 6.* & *cap. 6 sess. 25.* ut Sacra Congregatio aliàs declaravit: nam cùm quidam Sacerdos Regius Capellanus vocatus ad judicium coram Ordinario loci postulasset se remitti ad Capellanum majorem sub praetextu exemptionis, de qua habetur in Concilio, *cap. 11. sess. 24.* Sacra Congre-
9 gatio censuit *cap 6. sess 25.* & *cap. 4. sess. 6* compre-
hendere capellas regias etiamsi in privilegiis esset dictũ, ut non posset visitari ab Ordinariis, quia
cum d. c. 6, deroget etiam fundationi, & immemorabili, censetur derogare illis privilegiis Non
obstat quod privilegia regia non censeantur sublata, nisi in specie dicatur: quia fallit in lege generali, quando concilium voluit exprimere, ex-
10 pressit. Dictum autem cap. 11. non procedere in
actu visitationis, & sic intelligendum, quando extra visitationem Ordinarius vult procedere.
11 Quartò nota exemptionem aliquando concedi non generaliter, sed super certo articulo, prout hic erat, quia Canonici capellae Ducis Burgundiae non fuerunt plenè in omnibus exempti à jurisdictione Ordinarii, sed in hoc tantùm, ut non possent suspendi, interdici, vel excommunicari.
12 In aliis ergo puniri poterunt, quia exemptio ad
alium articulum non extenditur, secundũ Innoc. *hic n. 1. vers. Item nota;* unde Abb. Antiq. sic probat casum brevem, videlicet: Secundum privilegii formam tantùm quis privilegiatus censetur: ergo privilegii verba sunt diligenter ponderanda, c. *Porro, supra eod* propter varias exemptionum formas, de quibus in c *Si Papa, infra eod. lib. 6.* & cum sint contra jus commune ad consequentiam non sunt trahenda, sicut nec jus singulare, ut l. *Quod verò, ff. de legib.* secundum Petr. de Anchar. *hic n. 1.* & Marian Socin. *n. 2.*
13 Quintò nota posse contingere, ut quis certo respectu sit ab Ordinario exemptus, & alia consideratione sit eidem subjectus. & sic una, & eadem res, vel persona diversis respectibus, seu qualitatibus

ribus potest diverso iure censeri, cõcordat c. *Cum*
olim, & quod ibi not. *supra de re iudic.* in cap. *Ex*
litteris, supra de probat. & in l. *Si Consul. ff. de adept.*
& in cap. *Raynutius*, & in cap. *Raynaldus, supra*
de testamen. Quod nota ad limitationem regulæ
quæ habetur in cap. *Frater noster, 16. quæst. 1.* cap.
Cognovimus, 12. q. 2. & cap. *Cum in tua, de decim.*
& alterius regulæ de qua in l. *Si duobus, ff. de statu*
liber. ut hic pleniùs declarat glossa.

14 Vltimò nota exemptum ratione Canonicatus
si obtineat Parochialem Ecclesiam respectu ejus-
dem Parochialis; & sic in his quæ curam anima-
rum, & Sacramentorum administratione concer-
nunt, Ordinarii jurisdictionem declinare non
posse: nam exemptus ratione rei non exemptæ
15 subjacet jurisdictioni ordinarii ad hoc c. *Quoni-*
am, infra eod. & cap. *1. §. ult. in verb. Quoad hoc, eod.*
16 *tit. lib. 6.* secundum Innocen. *hic num. 2.* Ideoque
exempta ecclesia nec illius Presbyter, qui Paro-
chianorum curam habet, quoad ea quæ ad curam
eamdem pertinent, nec ipsi Parochiani intelli-
guntur exempti, ut est casus in cap. *Per exemptio-*
17 *nem, de privil. in 6.* Quod apertius hodie sancitum
est decreto Concilii Tridentini in *cap. 11. sess. 25.*
de Regular. ubi tam Regulares, quàm sæculares a-
nimarum curam personarum sæcularium exer-
centes monasteriis, seu domibus regolaribus in-
cumbentem immediatè subjiciuntur jurisdictio-
ni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cujus
diœcesi sunt sita.

18 QVÆRO, An exempti tam sæculares, quàm
regolares Sacramentum aliquod de facto admi-
nistrantes, & in aliis casibus infrascriptis sint sub-
jiciendi jurisdictioni, & punitioni Episcopi.

19 In diœcesi Gyennensi nonnulli exempti etiam
Ordinum Militiarum tametsi Parochi non sint,
nec curam animarum suis ecclesiis, vel monaste-
riis incombentē exerceant, nec ad eam fuerint ab
Ordinario examinati, & approbati, tamen uti Pa-
rochi de facto, & absque ulla ipsius Ordinarii li-
20 centia sæpius matrimonia solemnizarunt. Et cum
Cardinalis Episcopus vellet in eos animadverte-
re tamquam delinquentes circa Sacramentorum
administrationem ex decreto Trident. Concilii
c. *11. sess. 25. de Regular.* exempti objecerunt de-
cretum illud ad hunc casum non pertinere: lo-
quitur enim de iis Regolaribus, qui curam ani-
marum exercent in monasteriis, seu domibus vi-
rorum, seu mulierum, quibus immanet animarũ
cura personarum sæcularium: hos enim subjicit
Episcopo diœcesano in his quæ dictam curam, &
Sacramentorum administrationem concernunt.
At hoc casu exempti, qui matrimoniis interfue-
runt, id non egerunt ratione curæ animarum.
Ac propterea ob delictum ejusmodi non à Diœce-
sano, sed ab eorum Superioribus Regularibus
sunt puniendi ad suorum privilegiorum præscri-
21 ptum. Quemadmodum Regulares quamvis pro-
hibeantur in ecclesiis, quæ sui Ordinis non sunt,
prædicare absq; Episcopi licentia, in ecclesiis sui
Ordinis non petita ab Episcopo benedictione, aut
Episcopo contradicente ex eiusdem Concilii de-
cretis c. *2. sess. 5* & *cap. 4. sess. 24.* tamen S. Con-
gregatio Concilii declaravit eos si contrafece-
rint non posse ab Episcopo puniri, sed à suis supe-
rioribus dumtaxat. Quando enim Concilium
voluit attribuere Episcopis facultatem compel-
lendi, aut puniendi Regulares exemptos, id di-
sertis verbis expressit, ut patet in cap. *13. sess. 25.*
de regul. ibi: (Exempti autem omnes Clerici, sive
sæculares, sive regulares ad publicas processiones
vocati accedere compellantur.) in cap. *3. sess. 6.* in
cap. *4. & 14. sess. 25. de regular.* atque alibi, Quod non
fecit in d. *cap. 2. & 4.* ubi verba non diriguntur in
Episcopum, nec datur illi facultas coercendi, sed
simpliciter fit prohibitio regolaribus.

22 Et similiter quamvis decreto *cap. 15. sess. 23.* cau-
tum sit nullum Presbyterum etiam Regularem
posse confessiones sæcularium etiam Sacerdotum
audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut Paro-
chiale beneficium habeat, aut ab Episcopo appro-
betur: tamen Regulares non curatos, qui de facto
confessiones sæcularium audiunt absque Episcopi
examine, & approbatione: S. Congregatio cen-
suit non ab Episcopo, sed à suis Superioribus esse
puniendos: nec ad hunc casum pertinere decretũ
d. cap. 11. quod loquitur de exercentibus curam
animarum monasteriis incumbentem. Nec cap.
Per exemptionem, infra eod. lib. 6. quia loquitur de
Presbytero, qui Parochianorum curam habet:
Sicuti neque ad hunc casum pertinet decretum d.
c. 11. sess. 24. Quod subiicit exemptos jurisdictio-
ni ad præscriptum hujus Decretalis, cum hæc lo-
quatur de exemptis, qui Ecclesiis Parochialibus
præficiuntur. Vnde eodem modo contendunt Re-
gulares non posse ab Episcopo coerceri suprtadi-
23 ctos, qui de facto matrimonia solemnizarunt. In
multis enim casibus jura dant potestatem co gno-
scendi, sed non exequendi, ut l. *A Divo Pio, ff. de re*
iudic. glos. *1. in Clem. 1. de fors competen.* & inter
non subditos non est bona consequentia, Episco-
pus habet jurisdictionem: ergo & personalem di-
strictionem, ut ait Ancharan. in cap. *Ea quæ, sub*
24 *num, 17. de regul. iur. in 6.* Ideoque laicus effectus
Clericus vel Monachus post commissum delictũ,
licèt quoad bona subsit jurisdictioni judicis sæcu-
laris prævenientis; non tamen potest ab eo per-
sonaliter distringi, aut puniri secundum opinio-
nem Ioan. Andr. communiter receptam in cap.
unico, supra de obligat. ad ratiocin. Et similiter etsi ju-
dex laicus quandoque de causis Clericorum cog-
noscat, tamen coercere personas ecclesiasticas,
vel ipsarum bona per executionem realem non
potest sine mandato Episcopi cap. *Vt famæ, de*
sent. excomm. Anchar. in d. cap. *Ea quæ, sub. n. 17.*
25 *vers. Item licèt territorium.* Præserrim verò, quia
actus concedendi licentiam interveniendi ma-
trimoniis celebrandis, prædicandi in ecclesiis
sui, vel alterius Ordinis, & confessiones audien-
di sunt voluntariæ jurisdictionis; à qua non recte
infertur ad jurisdictionem coercendi, quæ est
contentiosa, & quæ nunquam censetur tributa
in exemptos, nisi in casibus à jure expressis, ut
per Ioann Andr. Gemin & Franc in cap *Epi-*
scoporum, de privil. in 6. Vnde in simili quamvis in
Clemen. *1. de sent. excomm.* Regulares utcumque
exempti jubeantur servare interdicta Ordinario-
rum: tamen si interdicta non servaverint, non
propterea ab eis puniri possunt secundum Vita-
lin. ibi post Paul. *num. 29.*

Hæc cum à Cardinali Episcopo ad S. Congrega-
tionem delata fuerint, visa sunt egere speciali Se-
dis Apostolicæ remedio: nam etsi verba Concilii
sint clara, ideoque non admittant interpretatio-
nem, aut conjecturam voluntatis, absurdum ta-
men esse, ut melioris conditionis sint qui de facto

nulla

nulla authoritate suffulti unum, vel plura Sacramenta administrare præsumunt, quàm qui illa administrant ratione curæ prævio examine, & approbatione Episcopi, cùm præsertim ex Clemét.
26 *Quia contingit, de privileg.* Religiosi qui Clericis, aut laicis Sacramentum Unctionis extremæ, vel Eucharistiæ administrare, matrimoniave solénizare præsumpserit, nõ habita super his Parochialis Presbyteri licétia speciali, excõmunicationis incurrant sententiam ipso facto, per Sedem Apostolicam dumtaxat absolvendi; & locorum Ordinarii postquam de hoc sibi constiterit possint eos excommunicatos facere publicè denúciari, licèt hæc pœna excommunicationis quoad matrimonia fuerit postea sublata decreto Tridentini Concilii *cap 1. sess. 24. de reform. matrim.* quod fuit contentum sola pœna suspensionis, ut aliàs S Cõgregatio declaravit. Sed nihilominus ex d. cap. 1. nulla, atq; irrita sunt matrimonia, ut proponitur, celebrata. Et valdè absurdum videtur, ut cum hæc concernãt animarũ salutem, & spectent ad curã, & solicitudinẽ Episcopi, ipse habeat manus ligatas, & officium suum hac in parte exequi nõ pos-
27 sit, eum exequutio sit pars jurisdictionis c. *Si Deligatus, de off. Dileg. in 6.* & notat Io. de Anan. in cap. *Significasti, in fine, supra eod tit.* Ad hoc cap. *Quia frater, 7. q 1.* & quod per illum textum notat Innocen. in cap. *Ad aures, nu. 2. supra de tempor. ordinat.* ubi ait, Vani capitis esser, qui diceret Prælatum non posse præcipere sine causæ cognitione. & maximè in his, quæ pertinent ad suũ officium: & sequitur ibi Io de Anan, ante num. 4. Ob quam rationem visa sunt etiam egere speciali provisione duo inconvenientia superiùs relata de Regularibus, qui prædicant verbum Dei sine Episcopi licentia, vel benedictione, aut Episcopo contradicente, ac de iis, qui de facto sæcularium confessiones audiũt sine examine, & approbatione Episcopi; ideoque expedire, ut si Sanctissimo placuerit aliquid addatur ad prædicta Concilii decreta, & per generalem Constitutionem detur Episcopo facultas coercendi exemptos tam sæculares, quàm regulares, qui in prædictis casibus quoquomodo deliquerint, itaut sive animarum curã personarum sæculatium monasteriis, seu domibus regularibus incumbentem exerceant, sive aliàs ecclesiastiea Sacramenta, aut unum ex illis ministrent prævia Episcopi licentia, & approbatione; sive quoquomodo in dictæ curę exercitio, aut in eorumdem Sacramétorum, vel alicujus ex illis administratione de facto se ingerant in his quæ hujusmodi curam, seu administrationem cõcernunt, omnimodæ jurisdictioni, visitationi, & correctioni Diœcesani Episcopi tamquam Sedis Apostolicæ Delegati plenè in omnibus subjiciantur. Et similiter habeat Episcopus authoritatem puniendi quoscumque exemptos tam sæculares, quàm regulares, qui in alienis Ecclesiis, aut quæ suorum Ordinum non sunt absque Episcopi licentia, & in ecclesiis suis, aut suorum Ordinum non petita Episcopi benedictione, aut ipso contradicente prædicare præsumpserint.

Paulo post Cardinalis Ludovisius retulit in Sacra Congregatione Episcoporum Regulariũ abusus circa monasteria Monialium eis subjectarũ, & cũ deliberatum esset de remediis, Cardinalis Ubaldinus retulit, in S. Congregatione Concilii compilari Constitutionem circa privilegia Regularium, qui delinquunt in administratione Sacramentorum, & prædicant absque Episcopi licétia, vel benedictione, aut Episcopo contradicente: & ne leges multiplicentur proposuit è re esse, ut in eadem Congregatione agatur de aliqua provisione etiam quoad monasteria Monialium; & hoc quoque caput inseratur in eadem Constitutione, quod & reliqui omnes probarunt.

28 Itaque cum de his deliberatum esset in S. Congregatione Concilii habita die 17. Dec. 1622. Tametsi monasteria Monialium Regularibus subjectarum non subsint Episcoporum jurisdictioni, sed jussa sint à Concilio relinqui sub eorumdem Regularium cura, & custodia in *cap. 8. & 9. sess. 25. de Regular.* & propterea Episcopi nullam habeant authoritatem in Regulares, qui earumdem Monialium confessiones audiunt, aut in eorumdem monasteriorum administratores, ut aliàs Sacra Congregatio declaravit: quia tamé experientia docuit valde expedire ecclesiasticæ disciplinæ, ut Diœcesani circa hæc, & alia infrascripta aliquam habeant facultatem; Patres censuerunt Constitutioni, ut proponitur publicandæ addendum esse (Ut Episcopi habeant authoritatem approbandi Confessarios tam sæculares, quam regulares Monialium regularibus subjectarum, eosque confessarios, & administratores ex legitima causa amovendi, saltem ubi Superiores Regulares ab Episcopo admoniti eos amovere detrectaverint, ad exemplum *cap. 8.* & *cap. 14. sess. 25. de regular.* ubi in casibus ibi expressis regulares subjiciuntur Episcopis in casum negligentiæ superiorum.

29 Deinde etsi exempti in concernentibus clausuram monasteriorum Monialium etiam Regularibus subjectarum subsint Episcoporum jurisdictioni tam ex dispositione juris communis, c. *Periculoso, de statu regul. in 6.* quàm Trident. Concilii in *cap. 5. sess. 25. de degular.* Tamen huic decreto censuerunt addendum esse, ut exempti tam sæculares, quàm regulares si deliquerint circa clausuram, aut circa personas intra septa degentes, vel circa bonorum administrationem eorumdem monasteriorum, ab Episcopo loci tamquam Delegato Sedis Apostolicæ puniri possint.

30 Postremò tribuendam esse Episcopis facultatem in electionibus Abbatissarum præsidendi unà cum Superioribus regularibus.

Quæ omnia cum Sanctissimo D. Nostro relata fuissent placuit Sanctitati suæ, ut fieret Constitutio, & compilaretur in Sacra Congregatione Concilii.

Itaque injunctum est mihi, ut super his minutam Bullæ conficerem, ac per manus deferrem, quæ tamdem singulis articulis accuratè discussis, & à Sanctitate sua approbatis promulgata fuit in hanc, quæ sequitur formam.

GREGORIVS EPISCOPVS

Servus Servorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

INscrutabili Dei providétia Universalis Ecclesiæ regimini, meritis licèt imparibus, præsidétes, pastoralis nostrę solicitudinis partes esse dignoscimus, in eam curam pręcipuè incumbere, ut à dignis, & probatis tantùm sacerdotibus sanctè

ctè administrentur Ecclesiastica Sacramenta; atq; ut virginum Deo sacrarum monasteria diligētissimè custodiantur, & viri assumantur idonei ad prædicationis officium salubriter exequendum, Sanè Tridentinæ Synodi decretis providè cautū est, nullum presbyterum, etiam regularem posse cōfessiones sæcularium, etiam sacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium habeat, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus judicetur, & approbationem, quæ gratis datur obtineat: Necnō ut in monasteriis, seu domibus virorum, seu mulierum, quibus imminet animarum cura personarum sæcularium, præter eas, quæ sunt de illorum monasteriorum, seu locorum familia personæ, tam regulares, quàm sæculares ejusmodi curam exercentes, subsint immediatè in iis, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum administrationem pertinēt, jurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cujus diœcesi sunt sita: Itemque ut Episcopi universi sub obtestatione divini judicii, & interminatione maledictionis æternæ in omnibus monasteriis sibi subjectis Ordinaria, in aliis verò Sedis Apostolicæ auctoritate clausuram Sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter restitui, & ubi inviolata est, conservari maximè procurent; inobedietes, atq; contradictores per censuras ecclesiasticas, aliasq; pœnas, quacumque appellatione proposita, compescentes: Atque ut regulares in Ecclesiis suorū Ordinum prædicare volētes, se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionē petere teneātur; in Ecclesiis verò, quæ suorum Ordinum non sunt, nullo modo prædicare possint sine Episcopi licentia: contradicente autem Episcopo, nulli, etiam in suorum Ordinum Ecclesiis, prædicare præsumant. Verùm quia experientia compertum est, ecclesiastici regiminis rationes postulare, ut decretis ejusmodi aliquid adjungatur, matura deliberatione nostra, & certa sciētia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac generali, ac perpetuò valitura Constitutione decernimus, statuimus, & declaramus, ut deinceps tā regulares, quàm sæculares quomodolibet exempti, sive animarum curam personarum sæcularium monasteriis, seu domibus regularibus, aut quibusvis aliis Ecclesiis, vel beneficiis sive regularibus, sive sæcularibus incumbentem exerceant; sive aliàs Ecclesiastica Sacramenta, aut unum ex illis ministrēt prævia Episcopi licentia, & approbatione; sive quoquo modo in dictæ curæ exercitio, aut in eorumdem Sacramentorum, vel alicujus ex illis administratione de facto absque ulla auctoritate se ingerant; in his, quæ ejusmodi curam, seu administrationem concernunt, omnimodę jurisdictioni, visitationi, & correctioni diœcesani Episcopi, tamquam Sedis Apostolicæ delegati, plenè in omnibus subjiciantur. Ad hæc tam regulares, quàm sæculares hujusmodi nullis privilegiis, aut exemptionibus tueri se possint; quominus, si deliquerint circa personas intra septa degentes, aut circa clausurā, vel circa bonorū administrationem monasteriorū Monialiū, etiā regularibus subjectarum, ab Episcopo loci, similiter tamquam ad hoc Sedis Apostolicæ delegato, quoties, & quando opus fuerit, puniri, & corrigi valeāt. Cōfessores verò sive regulares, sive sæculares quomodocumque exempti tam ordinarii, quā extraordinarii ad confessiones Monialium, etiam regularibus subjectarum, audiendas nullatenus deputari valeant, nisi prius ab Episcopo diœcesano idonei judicentur, & approbationem, quæ gratis cōcedatur, obtineant. Sed & administrantes bona ad ejusmodi monasteria Sāctimonialiū, ut præfertur, etiā regularibus subjectarum, pertinētia, sive regulares extiterint, sive sæculares, quomodolibet exēpti, Episcopo loci adhibitis etiā superioribus regularibus singulis annis rationes administrationis, gratis tamē exigēdas, reddere teneātur ad idque juris remediis cogi, & compelli queāt. Liceatq; Episcopo ex rationabili causa Superiores regulares admonere, ut ejusmodi cōfessores, atq; administratores admoneant; iisque superioribus id facere detrectantibus, aut negligentibus, habeat Episcopus facultatem prędictos cōfessores, & administratores amovendi quoties, & quando opus esse judicaverit. Ac similiter possit Episcopus, unà cum superioribus regularibus, quarumcumque Abbatissarum, Priorissarum, Præfectarū, vel Præpositarum eorumdem monasteriorum, quocumq; nomine appellentur, electionibus per se, vel per alium interesse, ac præsidere; absque ulla tamen ipsorum monasteriorum impensa. Ac demum habeat Episcopus tamquam dictæ Sedis delegatus, auctoritatem coercendi, ac puniendi quoscumque exemptos tam sæculares, quàm regulares qui in alienis Ecclesiis, aut quæ suorum Ordinum non sunt, absque Episcopi licentia; & in Ecclesiis suis, aut suorum Ordinum, non petita illius benedictione, aut ipso contradicente, prædicare præsūpserint. Itaut Episcopi in suprascriptis casibus, & in prænominatas personas, in præmissis omnibus, & singulis, aut circa ea quoquo modo delinquētes, quoties, & quando opus fuerit, etiam extra visitationem, per censuras ecclesiasticas, aliasque pœnas, uti ejusdem Sedis delegati, procedere, omnemque jurisdictionem exercere liberè, & licitè valeant. Decernentes sic per quoscumque judices quavis auctoritate fungentes, etiam Sacri Palatii Auditores, necnon Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis, & eorū cuilibet, quavis, aliter judicādi & interpretandi facultate, & authoritate, judicari, & definiri debere; irritum quoque, & inane si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis in favorem quarumcumque personarum, atq; Ordinum tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum, etiam Sancti Ioannis Hierosolymitani, Congregationū, Societatum, ac cujusvis alterius instituti, etiam necessariò, & in individuo exprimendi, Monasteriorum, Conventuū, Capitulorum, Ecclesiarum, & aliorum quorumcumque tam sæcularium, quàm regularium locorum, necnon illorum, etiam juramento, cōfirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, vel Cōsuetudinibus, etiam immemorabilibus: exemptionibus quoque, indultis, & privilegiis, etiam in corpore juris clausis, aut ex causa, & titulo oneroso, vel in limine fundationis concessis, etiam Mari Magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis; Conservatorū deputationibus, eorumque, atque aliis inhibitionibus, quibus Episcopi deferre minimè teneantur; & quibusvis aliis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum

cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnõ irritantibus decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut alias quomodolibet, etiam per viam communicationis, seu extensionis cõcessis, & iteratis vicibus approbatis, & innovatis; etiãsi pro illorũ sufficienti derogatione, de illis, eorũq; totis tenoribus, & formis, specialis & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma servanda esset; tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forẽt, præsentibus pro expressis habẽtes, quibus quoad ea, quæ eisdem præsentibus adversantur, illis alias in suo robore permansuris, specialiter & expressè derogamus; cæterisq; contrariis quibuscumque. Cæterum quia difficilè foret præsentes litteras ad singula quæque loca deferri, ut eæ tamen omnibus innotescant, mandamus illas ad valvas Lateranen. & Principis Apostolorum de Urbe Basilicarum, atque Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ publicari, & inibi affigi, & per aliquod temporis spatium dimitti, eisque detractis, earum exempla in eo loco relinqui. Ac volumus ut earumdem præsentiũ litterarum transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Prælati, seu personæ in dignitate ecclesiastica cõstitutæ munitis, in judicio, extra illud ubi opus fuerit, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis originalibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum Statuti, declarationis, decretorum, derogationis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ M DC. XXII. Nonis Februarii; Pontificatus Nostri Anno Secundo. V. Dat.

S. de Ursinis.

Registrata in Secretaria Brevium.

DECLARATIONES ALIQVOT
Sacræ Congregationis Concilii.

Super Constitutione san. me. Gregorii XV. de exemptorum privilegiis, &c.

I. POsita ejusmodi Constitutione, dubitatur, An liceat Episcopis visitare altaria regularium Ecclesiarum, quibus cura animarum personarum sæcularium non incumbit, aut loca, ubi in iisdem Ecclesiis asservatur Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, vel ubi audiuntur confessiones personarum sæcularium.

II. An Episcopi possint regularibus præscribere, ut certis tantùm in locis, ac temporibus, aut certarum personarum confessiones audiant, vel alias illorum privilegia restringere, ac moderari in sacramentis administrandis.

III. An facultas Episcopis per Constitutionem attributa in exemptos tam sæculares, quàm regulares, intelligatur etiam tributa in personas nullius diœcesis.

Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

IV. An eadem facultas competat inferioribus Prælatis proprium territorium, ac jurisdictionem quasi Episcopalem habentibus.

V. An per eandem Constitutionem in illis verbis possit Episcopus unà cum superioribus regularibus quarumcumque Abbatissarum &c electionibus per se, vel per alium interesse, ac præsidere, jus Abbatissas confirmandi Episcopis attributum censeatur.

VI. An Confessores Monialium ante editam Constitutionem deputati, debeant ab Episcopo examinari, & approbari.

VII. An superiores regulares similiter ante ipsius Constitutionis publicationem electi seu deputati, indigeant Episcopi approbatione pro confessionibus Sanctimonialium sibi subjectarum audiendis.

VIII. An confessiones, quas audiunt superiores regulares electi, seu deputati, vel confirmati post publicationem, & scientiam tenoris dictæ Bullæ, non obtentâ Episcopi approbatione, sint nullæ, atque irritæ, necne.

IX. An regulares generaliter ab Episcopo approbati ad confessiones personarum sæcularium audiendas, censeantur etiam approbati ad audiendas confessiones Monialium sibi subjectarum.

X. An regularis ad audiendas confessiones Monialium unius monasterii ab Episcopo approbatus confessiones Monialium alterius monasterii audire possit.

XI. An confessores regulares extraordinarii semel ab Episcopo deputati, & approbati ad audiendas Monialium confessiones pro una vice infra annum ad præscriptum S. Concilii Tridentini, possint, virtute dictæ approbationis, pluries tamquam confessores extraordinarii earumdem confessiones audire absque nova Episcopi licentia.

XII. Cum in eadem Constitutione statutum sit, ut liceat Episcopo ex rationabili causa superiores regulares admonere, ut amoveant confessores Monialium, atque administratores bonorum ad earumdem Monialium monasteria pertinentium iisque superioribus id facere detrectantibus, habeat Episcopus facultatem prædictos confessores, & administratores amovendi quoties, & quando opus esse judicaverit: An ejusmodi causam Episcopus superioribus regularibus significare teneatur.

XIII. An eadem Constitutio qua parte supponit Episcopi jurisdictioni regulares delinquentes circa personas degentes intra septa monasteriorum Monialium, aut circa clausuram, vel bonorum administrationem eorumdem monasteriorum, habeat locum in omnibus delictis, an vero solùm in notoriis, & cum scandalo populi.

SAC. CONGREGATIO CARDINALIUM Concilii Tridentini Interpretum censuit, Constitutionem san. mem. Greg. XV. de exemptorum privilegiis, nequaquam subjicere Regulares exemptos, quibus cura animarum personarum sæcularium non incumbit Episcoporum iurisdictioni in his, quæ Sacramentorum administrationem concernunt, nisi cum in Sacramentis personis sæcularibus administrandis iidem Regulares delinquunt: ac propterea.

AD primum dubium respondit, Episcopis nõ licere in vim ejusdem Cõstitutionis visitare altaria Ecclesiarum Regularium, quibus non incumbit animarum cura personarum sæcularium, nec loca, ubi in iisdem Ecclesiis asservatur Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, vel ubi cõfessiones personarum sæcularium audiuntur.

Ad II. Hac in parte Constitutionem nihil novi juris induxisse, nec ullam novam authoritatem Episcopis in Regulares attribuisse: Ideoque in vim ipsius Constitutionis non posse Episcopos Regularibus præscribere, ut certis tantùm in locis, ac temporibus, aut certarum personarum Confessiones audiant, vel alias illorum privilegia in Sacramentis administranda restringere, aut moderari. Quòd si aliundè Episcopis hujusmodi facultas competat, illam non fuisse ab eadem Constitutione sublatam.

Ad III. Censuit ejusmodi facultatem non intelligi tributam Episcopis in personas nullius diœcesis.

Ad IV. Non competere.

Ad V. Jus confirmandi Abbatissas minimè fuisse Episcopis per Constitutionem attributum.

Ad VI. Confessores quidem extraordinarios Monialium nullatenus, posse post Constitutioné illarum Cõfessiones audire, nisi priùs ab Episcopo diœcesano idonei judicentur, & approbẽtur. Ordinarios verò Confessores ante Constitutionis publicationem deputatos posse, durante triẽnio ab eorum deputatione inchoando, pergere in Confessionibus Sanctimonialium audiendis, absque alio examine, & approbatione Episcopi. Quòd si contingat, ut illorum facultas à Sede Apostolica ultrà triennium prorogetur, tunc debere eos ab Episcopo examinari, & approbari.

Ad VII. Superiores Regulares electos, seu deputatos ante ipsius Constitutionis publicationé, quibus alioquin facultas cõpetat audiendi Confessiones Monialium sibi subjectarum, posse, durante eorũ officio, pergere sine alia Episcopi approbatione in Confessionibus audiendis illarum tantùm quę spontè, ac proprio motu id ab eis petierint. At verò eos, qui post Constitutionem eligẽtur, aut quoquo modo deputabũtur, vel qui in eorum officiis, seu dignitatibus, expleto jam tempore à Constitutionibus cujusq; Ordinis, vel aliàs legitimè præfinito, ad aliud tempus confirmabuntur, nequaquam posse Sanctimonialium Confessiones audire, nisi priùs à Diœcesano Episcopo idonei judicati, atque approbati fuerint.

Ad VIII. Confessiones hujusmodi nullas, atque irritas esse.

Ad IX. Regulares generaliter ab Episcopo approbatos ad Confessiones personarum sæculariũ audiẽdas, nequaquam censeri approbatos ad audiendas Confessiones Monialium sibi subjectarũ; sed egere quoad hoc speciali Episcopi approbatione.

Ad X. Regularem ad audiendas Confessiones Monialium unius monasterii ab Episcopo approbatum, minimè posse audire Confessiones Monialium alterius monasterii.

Ad XI. Confessores extraordinarios semel deputatos, atque approbatos ab Episcopo ad Monialium Confessiones pro una vice audiendas, haud posse pluries in vim approbationis ejusmodi illarum Confessiones audire: sed ab Episcopo toties esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit.

Ad XII. Non teneri ejusmodi causam significare Superioribus Regularibus; sed hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ Episcoporum, quorum conscientiam Sacra Congregatio seriò oneravit, ne facultate sibi hac in parte attributa quoquo modo abutantur, ejus rei in districto Dei judicio rationem reddituri.

Ad XIII. Constitutionem habere locum in omnibus delictis, non autem in notoriis tantùm, & cum populi scandalo.

Quæ Sacræ Congregationis responsa ad se relata fel. rec. Gregorius XV. & Sanctiss. D. N. Urbanus VIII. in omnibus approbarunt.

A. Card. Caetanus.

Prosper Fagnanus S. Congreg. Secr.

De Privilegiis.

Cap. Ex parte.

SUMMARIUM.

1 *REceptio generalis personæ tantùm, aut personæ & rerum sub protectione Papæ, non eximit personam; nec rei à iurisdictione Episcopi.*

Exemptio alia est merè personalis, alia localis, vel mixta, ibidem vers. Secundò nota.

Referendarii utriusque, vel alterius Signaturæ, eorumque familiares, an etiam ratione delicti, seu contractus, aut rei, de qua contra ipsos agitur, sint exempti ab Ordinariorum iurisdictione, & n. seqq. usque in fin.

2 *Referendariorum exemptio à iurisdictione Ordinarii ex Bulla Pauli III. an sublata fuit ex* cap. 1. sess. 24. *Conc. Trid. n. 2. usque ad n. 12.*

Dictio, hujusmodi, *similitudinem inducit, & per similitudinem demonstrat, num. 2. vers.* Ex quoad hoc.

3 *Referendarii sunt cæteris officialibus, & Ministris Curiæ digniores, & cur. num 3.*

4 *Referendarii non habent simpliciter titulum honorarium, sed officium, & in quibus consistat, & num. 21.*

5 *Referendarii qualiter, & quando admittantur ad Signaturam Iustitiæ, vel Gratiæ.*

6 *Litteræ Apostolicæ quando dicantur gratiam, vel iustitiam continere.*

7 *Exemptionis indultum Referendariis concessum est ex debito iustitiæ in remunerationum laborum, quos sustinent pro servitio Sedis Apostolicæ, & universalis Ecclesiæ utilitate.*

8 *Concilii Tridentini decretum* cap. 11, sess. 24. *procedit*

cedit in causis criminalibus tantùm, non autem in civilibus.

9 *Ratio in proœmio posita restringit dispositionem generalem ad limites ipsius rationis.*

10 *Eugeniana Constitutioni quoad obtinentes beneficia non fuit derogatum à Concilio Trident. nisi in causis criminalibus.*

11 *Protonotarii Apostolici ex privilegio deferentes habitum, & rochetium non possunt in prima instantia coram Ordinariis locorum conveniri in causis civilibus summam 25. ducatorum auri de Camera excendentibus.*

12 *Referendariorum, eorumque familiarum exemptio ex Bulla Pauli III sublata fuit à Concilio Tridentino in* cap. 3. sess. 6. & cap. 4. sess. 14.

Declaratur, n. 16.

13 *Episcopi tamquam Sedis Apostolicæ delegati possunt procedere contra exemptos extra visitationem si in suis Ecclesiis resideant; aliàs secus.*

14 *Dictio,* quicumque, *est effranata, & comprehendit omnes etiam in sublimi dignitate constitutos, & num. 45.*

15 *Familiarium Referendariorum exemptio, de qua in Bulla Pauli III. sublata fuit à Conc. Tridentino in favorem Episcoporum residentium, & num. seq. Nec revixit per Constitutionem Sixti V. num. 20. & 51.*

Referendariorum exemptio de qua in Bulla Pauli III. sublata est à Conc. Trid. etiam in causis civilibus.

18 *Referendariorum exemptionem à Concilio Tridentino sublatam fuisse probatur etiam ex Constitutione Sixti V.*

19 *Bulla Sixti V. qua Referendarii eximuntur à iurisdictione Ordinariorum, expenditur, & num. seqq.*

21 *An eadem Bulla sustulerit decreta Concilii Trid. quibus exempti subiiciuntur Ordinariis, ut Sedis Apostolicæ delegatis.*

22 *Papa nunquam ita eximit aliquem à iurisdictione quin ipse possit per se, vel suos delegatos procedere.*

23 *Iurisdictione Oedinarii sublata, non censetur sublata iurisdictio per Sedem Apostolicam delegata.*

Declaratur, num. 25.

24 *Exemptio à visitatione, sub generali exemptione à iurisdictione non comprehenditur.*

Declaratur, num. 30, & seqq.

25 *Exemptionis privilegium potius intelligi debet, ut in suo casu corrigat ius precedens, quàm ut sit inane, & elusorium.*

26 *Constitutio posterior tollit decreta Concilii Tridentini contraria, etiamsi eidem Concilio specialiter non deroget.*

27 *Papa est iudex ordinarius exemptorum, & num.* 48.

28 *Exemptiones à iurisdictione Ordinarii etiam in posterum concedenda. quæ titulo honorariis sunt annexa, sublata sunt à Concilio Tridentino.*

29 *Constitutio posterior edita motu proprio, & ex certa scientia derogat primæ contrariæ etiam habenti clausulam derogatoriam ad futuras dispositiones.*

30 *Cardinales quatuor à Paulo II. creati per litteras in forma Brevis post eius obitum exhibitas, ibid.*

31 *Verba universalia, & geminata includunt etiam ea, quæ aliàs non includerentur, & num.* 44.

32 *Legati facultas conferendi beneficia an comprehendat beneficia Papæ reservata.*

33 *Exempti Sedi Apostolicæ immediatè subiecti non subsunt visitationi Ordinarii.*

Prosp. Fagn. in 2. part. 5. lib. Decretal.

34 *Referendarii an sint veri familiares Papæ: an verò ex privilegio, & num seq. usque ad num.* 40.

35 *Familiaritas vera, & non ficta constituitur ex commensalitate, & servitio, & num. seq.*

36 *Cardinales non sunt Papæ familiares.*

Item nec Rotæ Auditores, ibid.

37 *Familiares verè non constituuntur ex eo quod recipiantur à Papa in veros, ac proprios familiares, nisi insistant circa servitia, & vivant expensis illius.*

Constitutio Pauli III. super familiaritate Referendariorum expenditur, ibid

Princeps potest contra veritatem fingere, sed non veritatem immutare, n. 37. vers. Et Princeps

38 *Ius patronatus concessum à Papa cum clausula,* ut sit perinde ac si esset ex fundatione, vel dotatione laicorum etiam Regum, *censetur ex privilegio, & est abrogatum à Concilio Tridentino.*

39 *Referendarii ratione beneficiorum, quæ obtinent, an subsint iurisdictioni Ordinarii.*

40 *Referendariorum exemptio ab Ordinariorum iurisdictione an sic restringenda, ut non habeat locum ratione delicti, seu contractus, aut rei litigiosæ, & n. seq. usque in finem.*

41 *Exemptorum duæ species.*

42 *Intellectus, cap.* Volentes, de privil. lib. *6. & n. seq. & n. 45.*

43 *Constitutio iuris veteris declaratoria novum ius non inducit, sed quod prius latebat, manifestat.*

45 *Exemptio à iurisdictione Ordinarii, quantumcumque lata, restringitur ad tres casus exemptos in cap. 1.* de privil lib. 6.

46 *Exempti generaliter, & indefinitè gaudent exemptione etiam cum delinquunt, seu contrahunt, aut res litigiosa consistit in loco, ubi domicilium habent, quamvis idem locus exemptus non sit.*

47 *Exemptio non inducitur per solam receptionem sub protectione Sedis Apostolicæ.*

48 *Exempti à iurisdictione Ordinarii ex hoc ipso Papæ sunt immediate subiecti.*

49 *Exemptiones merè personales non sunt restricta ad tres casus delicti, contractus, aut rei, sed mixtæ tantùm.*

50 *Exempti etiamsi existant in loco exempto, si tamen delinquant in loco non exempto, puta proiiciendo lapides, &c. possunt puniri ab Ordinario.*

51 *Exemptus conveniri non potest in loco domicilii, si alibi delinquat, vel contrahat, aut res litigiosa consistat.*

52 *Referendarii si obtineant beneficia Ordinarii subiecta, eorumdem beneficiorum ratione Ordinarii subiiciuntur.*

53 *Religiosus exemptus si accipiat executionem ultimæ voluntatis, pro huiusmodi executione conveniri potest coram Ordinario.*

54 *Idem si suscipiat administrationem Confraternitatis, vel Hospitalis.*

1 EX PARTE, il secondo. Receptus sub protectione Papæ per hoc non censetur exemptus. Hoc dicit. Communis divisio. Secunda ibi, *Nos autem.*

2 Nota primo generalem protectionem nõ eximere à jurisdictione Ordinarii, Butr. hic num. 3. & Anchar. in vit. not. atq; ita hujusmodi protectio est ferè inutilis, sicut confirmatio in forma communi, ut in cap. *Quia diversitatem, supra*

de confess. praben. Sed dicendum est in hoc proficere, quia, ut inquit glos. in cap. *Recepimus in ver. Ad iudicium, supra eod.* sic receptis debetur major reverentia, quàm aliis, arg. cap. *Per tuas, de maior. & obed.* & Papa fortè citiùs movetur cùm injustè gravantur ad litteras concedendas. Dixi generalem protectionem, quia secus esset in protectione speciali, cùm quis se, & sua submittit Papæ, juxta text. in cap. *Ad audientiam, de appellat.* ubi hanc differentiam inter generalem, & specialem protectionem ponit glos. *in ver. Nostra protectioni*, Butr. & Anchar. proximè citati. Item secus esset, si aliqui reciperentur in proprios, & speciales subditos, quia per hoc censerentur exempti, ut est expressum in cap. *Si Papa, vers. Similiter, inf. eod. lib. 6.* Non sic si in proprios, & speciales filios Romanæ Ecclesiæ sint suscepti: tales quippe exempti propterea non existunt, ut ibi dicitur in ver. nō sic, ubi corrigitur opinio Innocentii hic in vers. *Secus autem*, & ibi plenè videas de pluribus exemptionum formulis.

Secundò nota nec susceptionem Ecclesiæ sub protectione Sedis Apostolicæ, nec susceptionem singularis personæ, aut personæ, & Ecclesiæ simul importare exemptionem à potestate Episcopi De Ecclesia tantùm est tex. in d. c. *Recepimus supra eod.* nisi ad judicium perceptæ libertatis Romanæ Ecclesiæ census annuus conferatur, ut ibi deciditur, & in d. cap. *Si Papa infra eod. lib. 6* De persona singulari seu de persona cum rebus, est text. hic; & ita vitatur superfluitas harum Decretalium secundum Abbatem, & Marianum Socinum. Ex quibus colliguntur duæ exemptionum species. Altera est merè personalis, cùm scilicet persona ipsa simpliciter, & absolutè eximitur. Altera est localis, seu mixta, id est cùm persona eximitur respectu certi loci, putà Monachus respectu monasterii, vel Canonicus respectu Ecclesiæ, Abb. in cap. *Tuarum. n. 8.* supra eod.

Quid autem intersit inter has duas exemptionum species, & an personaliter exempti, ut Capellani, & familiares Papæ sortiantur forum diœcesani ratione delicti, cōtractus, aut rei litigiosæ, dicam plenè in sequenti quæstione, præsertim à *num. 49.*

2 QUÆRO, An Referendarii utriusque, vel alterius Signaturæ, eorumque familiares etiam ratione delicti, seu contractus, aut rei, de qua contra ipsos agitur, sint exempti ab Ordinariorum jurisdictione.

Paulus III. in Constitutione, quæ incipit, *Debita consideratione, edita 30. Iulii 1540.* Referendarios multis, iisque insignibus privilegiis decoravit, licèt pleraq; illorum postea sublata fuerint per posteriores aliorum Pontificum Constitutiones; & inter cætera tribuit illis exemptionem à jurisdictione Ordinariorum his verbis (Et nihilominus Referendarios, ac illorum omnia, & singula beneficia, & officia ecclesiastica, quæ obtinent, ac in futurum obtinebunt, & in illis pro tempore deservientes, ac Capellanos, familiares, & servitores suos tam præsentes, quàm futuros ab omni jurisdictione, correctione, visitatione, dominio, superioritate & potestate Archiepiscoporum, Episcoporum, Prælatorum, & Ordinariorū locorum quorumcumque, & judicum etiam à dicta Sede delegatorum, aut subdelegatorum quomodolibet nunc, & pro tempore existentium eximimus, ac totaliter liberamus, ac sub B. Petri, & Sedis prædictæ, ac nostra protectione suscipimus, nobisque, & dictæ Sedi immediatè subjicimus, ac liberos immunes, exemptos, susceptos, & subjectos omninò constituimus, & declaramus, ac decernimus.

Quo supposito pro solutione quæstionis ante omnia discutiendum est, an hujusmodi exemptio Referendariorum generaliter sublata fuerit ex aliquo Tridentini Concilii decreto.

Et quidem hæsitari potest primò, an fuerit sublata ex *cap. 11. sess. 24.* ubi decernitur, ut si quādo aliquos honorariis titulis Prothonotariatus, Acolythatus, Comitis Palatini, Capellani regii, aut aliis hujusmodi in Romana Curia, vel extra insignibus decorandos esse placuerit, nihil ex iis privilegiis detractum esse Ordinariis intelligatur, quominus ii, quibus ea jam concessa sunt, vel in posterum concedi contigerit, ipsis Ordinariis tamquam Apostolicæ Sedis delegatis plenè in omnibus subjecti existant.

Et quoad hoc decretum ponderanda sunt verba illa, *& aliis hujusmodi*, quæ apertè innuunt Concilium voluisse comprehendere nō solum Protonotarios, & eos, de quibus expressè meminit, sed etiam alios consimiles; atque ita in sui latitudine videntur apta comprehendere etiam Referendarios, cum & ipsi non aliter privilegio exēptionis potiantur, quàm ratione tituli Referendariatus, cui ex indulto Sedis Apostolicæ exemptio annexa est: præsertim verò quia sunt etiam Notarii Apostolici ex privilegio inserto in suprascripta Constitutione Pauli III. ita ut propterea expressè, & nominatim videantur inclusi in d. cap. 11.

Sed in contrarium facit, quia illa dictio, *aliis*, posita in d. c. 11. importat omnimodam similitudinem ad expressa, Bart. in l. *Sed & reprobari, n. 6 de excus. tut.* Bald. in l. *Si fugitivi, col. ult. C. de seru fugit* Bero. *cons. 41. n. 10. vol. 1.* & *cons. 51. nu. 29.* quod haberet locum etiamsi dixisset, & aliis omnibus, quia nihilominus per hæc verba generalia non venirent majora, vel graviora, quàm expressa fuissent, casus est in Clem. *non potest. de procurat.* in l. *fin. §. Cum dulcia, de trit. vin. & oleo leg.* Sed absque dubio procedit hoc casu, quia post verbum, *aliis*, Cōcilium adjecit etiam dictionem, *hujusmodi*, quæ pariter similitudinem inducit, l. *Denique, ff. de pignor.* cap. *fin. de for. compet. lib. 6.* & per similitudinem demonstrat l. *Hujusmodi, de leg. 1.* & post certum ordinē expressum restringit dispositionem ad id, ad quod adjicitur, Feder. de Sen. *cons. 25. n. 4. in fin. vers. Respondet ista Constitutio*, sed supra immediatè Concilium expressit habentes titulos honorarios Protonotariatus, Acolythatus, Comitis Palatini, & Capellani regii. Ergo per subsequentia verba, aut aliis hujusmodi non comprehendit Referendarios, quia non sunt similes expressis, sed majores. Etenim, ut inquit Sarnen *in compend. utriusque Signaturæ, nu. 32.*

3 (Referēdarii inter officiales Curiæ digniores reputantur: nam in regulis prærogativarum, & expectantium primi omnium Referēdarii scribuntur, deinde Protonotarii participātes, tertiò Correctores, postea Subdiaconi numerarii, quartò Auditores Rotæ, postea Clerici Cameræ, deinde Auditor Cameræ, & Abbreviatores actu officia sua exercentes: itaque Referendarii ab ordine litteræ cēsentur digniores cæteris aliis, quia primò

imò nominantur, l. 1. & 2. ff. de Albo Scrib. Et ideò dato expectativarum concursu inter prædictos officiales, Papa voluit Referendarios præcedere) Hæc Sarnen. Rationem verò cur Pontifices voluerit Referendarios cæteris Officialibus anteferri, subjicit Aug. Aret. in §. fin in princ. instit. de except. quia quotidie apud Principem, & in ejus præsentia; imò simul cum eo officia sua exercent opere, & consilio adjuvantes: quod alii Curiæ Officiales seorsim faciunt, nec ita immediatè Papam juvant: & sequitur Io. de Terra rub in tract. primogen. fol. 108. colum. 1. & Sarnen. loc. cit. Quæ quidem ratio habetur etiam in antedicta Constitutione Pauli III. ibi (Ut Referendarii nostri, qui præ cæteris Officialibus, & Ministris nostris propinquis nobis assistunt) Plures etiam Referendariorum prærogativas recenset ibid. Sarnen n. 32. post Bart. in l. Eos, C. de excus. mun. lib. 10. & Rota dec

4 cis. 306. in novis, quæ est tertia, in tit. de renunc. Præterea Referendarii non habent simpliciter titulum honorarium ut Protonotarii non participantes, & reliqui, de quibus Concilium loquitur, sed habent officium, videlicet libellos supplicatorios Summo Pontifici oblatos accipiendi, & causas coram ipso introducendi, seu referendi, ut inquit Specul. in tit. de supplicat. §. 1 & ante eum Innoc. in cap. Ex litteris, n. 3. vers. Et quidem libellus; de in integr. restit. nec aliud sentit glos. 1. in Auth. de Referendariis Sacri Palatii coll. 2. dum ait (Referendarios esse qui sunt Advocati in Curia Principis, dictos ex eo, quod referunt vices hominum corâ Principe) & glos. in Authen. Quomodo oporteat Episcopos, § Non autem aliter, in fin. in ver. Referendarii, dicens (Referendarios esse qui stant in Curia, ut præstent advocationem venientibus, ut dicta eorum referant) Quorum quidem ministerium fusiùs explicatur à Sarnen. in compend. utr. signatur, n. 26. relatis constitutionibus, & ordinationibus Alexandri VI. & habetur in antedicta Constitutione Pauli III & in Constitutione Sixti V. de qua

5 infra n. 19. Et ad hujusmodi officium non assumuntur nisi cognitæ, & spectatæ virtutis viri; neq; quisquam admittitur ad Signaturam justitiæ antequam ab illius Præfecto vocatis, & congregatis ad id sex antiquioribus Referendariis examinatus fuerit; & ad hunc effectum saltem binas supplicationes, seu commissiones sibi ab ipso Præfecto ex tempore porrectas proposuerit, & suffragiis eorumdem sex Referendariorum, & Præfecti collectis taliter se gesserit, ut relatione per eumdem Summo Pontifici facta, mereatur commendari, & approbari, præstito prius per eũ in manibus ejusdem Præfecti solito juramento ad præscriptũ ordinationis Alexand. VI. relatæ à Sarnen. loco citato. Et ad Signaturam Gratiæ nemini patet accessus, nisi saltem triennio in Signatura justitiæ fuerit laudabiliter versatus: quorum etiã duodecim antiquioribus sententiæ dicendæ in ipsa Signatura Gratiæ facultas existit: & singuli Referendarii ante admissionem litteras Apostolicas sub plumbo super concessione sui officii Referendariatus hujusmodi tenentur expedire Datarii manu subscriptas, prout hæc habetur in eadẽ Sixti V. Constitutione, licèt usque ad tempora Alex. VI. fierent solo verbo, ut per Sarnen. ubi supra, nu 27. Hujus autem officii contemplatione fuit illis concessum exemptionis privilegium, ut constat ex prædictis Constitutionibus Pauli III. in princ. & Sixti V. in vers. Cæterum ut Referendarii. Et hac ratione ab eodem Paulo III. Prælati, ac etiã familiares continui cõmensales declarantur, & excelsiori dignitate sublimantur: quæ quidem omnia, & alia plura; quæ in eisdem Extravag. exarantur; nullatenus congruunt his, qui simpliciter titulos honorarios obtinent à Sede Apostolica: unde sequitur ut Referendarii minimè cõprehendantur in d. c. 11. sess. 24. sub illis verbis, & aliis hujusmodi, quæ sunt repetitiva similiũ, ut ostensum est supra.

Et confirmatur, quia quando in lege, aut canone sunt enumeratæ minores, aut inferiores personæ, non possunt postea sub generali clausula, quæ subnectitur, majores, seu superiores includi, cap. Sedes, & ibi Ant. de Butr. n. 10. de rescript Bero. in cap. 1. n. 205 de iudic.

6 Corroborantur prædicta ex diversitate indulti Referendariorum à communibus indultis & gratiis, quæ titulis honorariis à Sede Apostolica conceduntur, aliæ namque communes gratiæ procedunt ex mera liberalitate Papæ; & ideò ex parte recipientium dicuntur purè, & simpliciter gratiæ, c. Significasti, & ibi not de præben si enim subesset necessitas Papæ dandi illam, non esset gratia, sed quædam justitiæ executio; unde de talibus dicit lex sub nomine liberalitatis debitum naturale persolvi, l. 1. Cod de imponen. lucrat descript. lib. 10. litteræ etiam Papæ quæ emanant pro illis, quibus Papa tenetur necessariò providere, appellantur propriè litteræ justitiæ, ut notatur in cap. Cum secundum Apostolum, de præben. similiter lex constituit differentiam inter puram donationem, & remunerationem, quia donationem simplicem nisi certa solemnitate servata lex moderatur usque ad certam summam; sed non ita donationem remunerationis causa, ut l. Aquilius, ff. de donat.

7 Ad propositum ergo indultum exemptionis concessum Referendariis ex verbis narrativis Constitutionis Paoli III. super quibus fundatur ejus intentio; apparet esse quamdam remunerationem laborum, quos pro Sedis Apostolicæ servitio jugiter sustinent, ut colligitur ex illis verbis Constitutionis (Referendarii nostri, qui præ cæteris Officialibus, & Ministris nostris propinquiùs nobis assistunt circa ipsas supplicationes, & commissiones pro nostro, & Apostolicæ Sedis honore, ac universalis Ecclesiæ utilitate, & aliàs gratis, prompta voluntate, indefessè laborant) Et ibi (Dignum, quia potius debitum reputamus, ut illos specialis benevolentiæ favorib' amplectamur & præclaris dignitatum titulis decoramus (Et ex Constitutione Sixti ibi (Cæterum ut Referendarii ad suscipiendos pro dicta Sede labores eo promptiores reddantur, quo exinde spiritualib' & temporalibus gratiis se cognoverint ubetius esse refertos) Ex quibus verbis, ut dixi, probatur quæ fuerit intentio Papæ, Clem. 1. de probat. fuit enim sub nomine gratiæ debitum naturale persolvere, dum dicit, dignum, & debitum Non ergo propriè debet dici gratia, cum fiat ex necessitate naturalis debiti, quia nemo in necessitatibus liberalis existit, l. Rem legatam, ff de adim en. leg ac proinde revocatio privilegiorum, & exemptionum, quæ titulis honorariis à Sede Apostolica conceduntur ex mera gratia nullatenus videtur extendenda ad exemptionem concessam Referendariis ex debito justitiæ, & remunerationem laborum, & ita in terminis similis gratiæ concessæ à

Papa cum narrativa illa, *Dignum quin potius debitum*, per considerationes prædictas consuluit
Petr. de Anchar. *cons. 295 Praeclarioris num. 6. vers.*
Quinimò quod dicta regula, In hoc tamen advertendum est, quia Rota tenet clausulas illas, quæ in
initio litterarum Apostolicarum solent apponi de
virtute, & meritis eius, cui fit gratia, solere apponi ex stylo, non autem per modum causæ, ut
apud Seraph. *decis. 1428. n. 18.*
8 Sed quatenus à Concilio in d cap. *11. sess. 24.*
sublata esset Referendariorum exemptio, tamen
Sacra Congregatio declaravit decretũ illud non
habere locum in causis civilibus, sed in criminalibus tantùm. Nec obstant verba universalia ibi
9 posita, quia omnia restringuntur ad limites rationis expressæ in prooemio, quæ verè non congruit
nisi exemptioni in causis criminalibus: illa enim
propriè parit perturbationem in jurisdictione Episcoporum, & præbet exemptis occasionem laxioris vitæ, non autem exemptio in causis civilibus. Absolutum est autem rationem in prooemio
positam regulare totam dispositionem, illamque
restringere, ac limitare ad terminos ipsius rationis, Bald. *cons. 159. Eleganter, & copiose, num. 4.*
vers. Nisi dicamus, lib. 2 Lap. *alleg 101 num. 24.* Et
exceptio, quæ fit de capellanis regiis, itidem habet locum in causis criminalibus dumtaxat, de
quibus loquitur cap. *Cum capella, supra eod.* secundum ea, quæ in hac specie tradit Rot. *decis 744.*
n. 2 part. 1. divers. unde firmat regulam in contrarium in criminalibus, non autem in civilibus,
quia exceptionis natura est declarare regulam,
non autem illam ampliare, ut comprehendat ea,
quæ non sunt de genere regulæ, Bald. *cons. 131. Casus*
talis est, vers. Super secundo, lib. 1. Alexan. *cons. 28.*
Visis, & accuratè, num. 11. vers. Non obstat quod exceptio,
lib. 1. Roman. *cons. 359. circa primum, nu. 13. vers.*
Veritas tamen: & hac ratione exceptio, quæ fit in
10 fine d cap. *11. sess 24.* à Constitutione Eugeniana quoad obtinentes beneficia ratione dictorum
beneficiorum, non videtur habere locum in causis civilibus, nec eidem Eugenianæ videtur
derogatum nisi in causis criminalibus, ut reperitur adnotatum in libris S. Congregationis manu
Cardinalis Carafæ Porrò quoad Protonotarios,
11 de quibus loquitur d. cap. 11. S Congregatio die
14. Decembris 1630. dicitur censuisse Protonotarios Apostolicos ex privilegio deferentes habitum, & rochettum non posse in prima instantia
coram Ordinariis locorum conveniri in causis
civilibus summam 25. ducatorum auri de Camera
excedentibus Hæc quoad. cap. 11 *sess 24.*
12 Sed ex aliis Concilii Tridentini decretis videtur sublata exemptio Referendariis, eorumque
familiaribus concessa in prædicta Extravag. Pauli III, nempe ex cap *3 sess 6.* juncto cap *4 sess 14.*
nam in dicto *cap. 3.* statuitur ut nemo Clericus sæcularis cujusvis privilegii prætextu tutus censeatur, quominus si deliquerit, ab Ordinario loci
tamquam super hoc à Sede Apostolica delegato
juxta canonicas sanctiones visitari, puniri, & corrigi valeat. Et quia decretum hoc non habet locum nisi in visitatione, idcircò in d cap. *4 sess 14.*
decernitur ut omnes Ecclesiarum Prælati, si in suis
Ecclesiis resederint, quoscumque sæculares Clericos qualitercumque exemptos, qui aliàs suæ
jurisdictioni subessent de eorum excessibus, criminibus, & delictis quoties, & quando opus fuerit etiam extra visitationem tamquam ad hoc Apostolicæ Sedis delegati corrigendi, & castigandi
facultatem habeant quibuscumque exemptionibus ipsis Clericis, ac eorum consanguineis, capellanis, familiaribus, procuratoribus, & aliis quibuslibet ipsorum exemptorũ contemplatione, ac
intuitu minimè suffragantibus. Et quoad hæc de-
13 creta, primo observanda est differentia inter Episcopos residentes, & non residentes: nam non
residentes possunt procedere contra exemptos in
visitatione tantùm, eosq; punire punitione illa
dumtaxat, quæ respicit motũ correctionem in actu ipsius visitationis, ut patet in d. c. 3 quod aliàs
ita interpretata est S. Congregatio. Sin autem in
suis Ecclesiis resideant, punire possunt quoscumque exemptos etiã pœnâ ordinariâ & extra actũ
visitationis, ut constat ex d c. 4 quod clarius habetur etiam in Constitutione Pii IV. super Episcoporum residentia, quæ incipit, De salute gregis edita ante Tridentini Concilii publicationem
14 Deinde observanda sunt verba illa d c. *4 sess. 14.*
quoscumque Clericos sæculares: nam dictio illa,
quoscumque, universalis est, & nihil penitus excludit, cap. *Solitæ, vers. Quodcumque ligaveris*, & ibi
Abb. *in ult. notab. de maior. & obed.* cap. *Quamvis* &
ibi Archid. *in ver. Quocumque, de eff. ordin. lib. 6* Rum.
cons. 31. Visis his n. 2. ita ut comprehendat omnes
etiam in sublimi dignitate constitutos, & specia-
li nota dignos, secundum glos. 1. in cap. *Quicumque*, & ibi etiam Archid. *in princ. de sent. excomm.*
lib. 6. & est text in d. cap *Solitæ*, & eo magis, quia
verbis illis, *quoscumque Clericos sæculares*, adjiciuntur à Concilio verba, *qualitercumque exemptos.*
Item verba, *quibuscumque exemptionibus*; quæ quidẽ
geminatio, & inculcatio dictionum universaliũ,
non videtur dubitandum quominus comprehendat etiam exemptionem Referendariorum quantumvis amplam, ac generalem, ut latè per Cra-
15 vett *cons. 294. Verba transactionis, per tot.* Observandum est denique non solum exemptionem
Referendariorum, sed etiam eorum familiariũ, &
capellanorum expressè, ac nominatim sublatam
fuisse in favorem Episcoporum residentium, ex
d. cap. *4. in fin.*
16 Verumtamen hæc duo decreta procedũnt in
criminalibus tantùm, ut constat ex verbis d. cap.
3 sess 6. ibi, *ad corrigendum subditorum excessus*, quæ
desumpta sunt ex cap. *Irrefragabili, de offic* Ordin.
& ibi, *Si deliquerit, ab Ordinario loci visitari, puniri, & corrigi valeat*: nec non ex d cap *4. sess 14.*
ibi, *de eorum excessibus, criminibus, & delictis etiam*
extra visitationem corrigendi, & castigandi facultatem
habeant. Itaque quod pertinet ad decreta cap.
11 sess. 24. cap. *3. sess 7.* & cap. 4. *sess* 14.
in causis civilibus salva manet Referendariorum
exemptio.

Porrò in causis tam criminalibus, quàm civilibus procedit decretum cap *14 sess 7. in princ* quod
in causis exemptorum innovat, & servari jubet
Constitutionem, cap. *Volentes, de privil. lib. 6* verum hæc Constitutio ad personalem Referendariorum exemptionem non videtur pertinere, ut
patebit infra *à n. 42. usque in fin.*
17 Postea tamen immediatè d. cap *14. sess 7* videtur etiam exemptionem Referendariorũ in causis civilibus sustulisse, dum addendo prædictæ Cõstitutioni cap *Volentes*, in causis civilibus mercedum, & miserabilium personarum absolutè ju-
bet

bet exemptos convenitri coram locorum Ordinariis tamquam in hoc à Sede Apostolica delegatis, & in aliis causis ita demum si certum judicem ab ipsa Sede in partibus deputatum non habeant; privilegiis, exemptionibus, Conservatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus adversus præmissa nequaquam valituris

18 Hæc de Constitutione Pauli III. & decretis Concil. Trident. à quibus exemptionem Referendariorum sublatam fuisse, vel ex eo deprehendi potest, quod Sixtus V. ut mox dicetur, tribuit Referendariis exemptionem tamquam novum privilegium, ut innuunt verba Constitutionis, ibi, *ut Referendarii ad suscipiendos pro dicta Sede labores exemptiores reddantur*, quo exinde spiritualibus, & temporalibus gratiis se cognoverint uberius esse refectos. Indubitatum est autem, ut inquit Oldrad. *cons. 326. Quod articuli, n. 16.* quod ubi quid in viam gratiæ conceditur, ne cessatio subinferrur, ut in contrarium sit jus commune, l. *1 §. ad munic. ip. l. 1. C. de thesaur. lib. 11.* Ac præterea cum Paulus III. non solum Referendarios, sed etiam eorū beneficia, & familiares prius exemisse à jurisdictione Ordinariorum amplissimis verbis universalibus, ac geminatis ut initio diximus; si prædicta exemptio salva esset, Sixtus V. concedendo exemptionem restrictam ad ipsos Referendarios dumtaxat, & verbis non adeò prægnantibus, utique non solum tribuisset privilegium inane, & elusorium contra cap. *in his, de privil.* sed illos segniores magis quàm promptiores reddidisset ad labores perferendos eisque non uberiores gratias concessisset sed potius ademisset, ac limitasset jam concessas contra declarationem suæ intentionis, quæ ex prædictis verbis colligitur juxta Clem. *1. de prob.* & tradita per Anchar. *cons. 295. n. 6. vers. Quinto quod dicta regula.* Et inducta in favorem retorquerentur in odium contra l. *Quod favore, C. de legib.* l. *si iudex, ff. de minor. cum vulg.*

19 Ergo Sixtus V. in Constitutione, quæ incipit, *Quemadmodum, edita 22. Septembris 1586.* Referendarios prævia illorum præfinitione ad numerum certum, iterum eximit ab Ordinariorum jurisdictione his verbis (Omnes, & singulos nunc, & pro tempore existentes Referendarios utriusque vel alterius Signaturæ in nostros, & pro tempore existentes Romani Pontificis familiares, continuos Commensales gratiosè recipimus, & ab omni jurisdictione Ordinariorum locorum quorumcumque eximimus, & totaliter liberamus, & nobis, ac dictæ Sedi immediatè subjicimus) Et quoad hanc Constitutionem cum soli Referendarii in ea eximantur ab Ordinariis locorum nulla facta mentione familiarii; absolutum, est familiares hujusmodi utcumque exemptos in Constitutione Pauli III. in causis criminalibus subesse omnimodæ jurisdictioni Episcopi ad præscriptum *cap. 4. sess. 14.* In causis verò civilibus juxta terminos *cap. 14. sess. 7.* nam cùm hic casus familiarium fuerit in ultima Constitutione Sixti omissus, remanlit in dispositione Concilii, l. *Commodissimè, ff. de liber. & posth.* cap. *Cum expediat, de elect. lib. 6.*

20

Sed quoad Referendarios pro absolutione quæstionis principalis tres articuli supersunt examinandi.

21 Primus est, An prædicta Sixti Constitutio derogaverit decretis Concil. Trident. in cap. 3. *ff. 6.* in cap. *4. sess. 14.* & cap. *11. sess. 24.* in quibus exempti subjiciuntur Ordinario tamquam Sedis Apostolicæ delegato.

Secundus est, An Referendarii gaudeant omnimoda exemptione à jurisdictione Ordinariorum ex eo, quod à Sixto V. recepti fuerint in familiares, continuos commensales Papæ.

Tertius casus est, An eorum exemptio sit restringenda ad limites cap. *Volentes, de privil. lib. 6.* ita ut locum non habeat ratione delicti, seu contractus, aut rei de qua contra ipsos agitur.

Quoad primum ratio dubitandi oritur ex eo, quod cum Sixtus V. exemerit Referendarios à jurisdictione ordinaria, nō videtur sustulisse dispositionem Concilii, quæ supponit exemptos Ordinariis non simpliciter, & absolutè, sed tamquam

22 Sedis Apostolicæ delegatis: quandoquidem nunquam Papa ita eximit aliquem, quin ipse possit per se, vel suos delegatos procedere Abb. in cap. *Grave, n. 1. & 5. de offi. Ordin.* alioquin exempti essent acephali contra text. in cap. *Nulla ratione 93. dist.* & tradita per Abb. in cap. *Novit, de iudic.* Cum tamen sit de necessitate salutis ut omnis creatura subsit Papæ, ut in Extravag. *1. unam sanctam Ecclesiam,* & ibi glos. *de maior. & obed.* D. Thom. relatus à

23 Felin. in cap. *1 n. 10. de Constit.* Unde sublata jurisdictione ordinaria, non censetur sublata jurisdictio per Sedem Apostolicam delegata. Ob quam rationem in clausula Constitutionis Pauli III initio relata Referendarii eximuntur à jurisdictione quorumcumque Ordinariorum, & judicum à Sede Apostolica delegatorum, quod non fecit Sixtus V. & hæc interpretatio videtur in dubio amplectenda, quia per eam Extravagans Sixti V conciliatur cum decretis Concilii, § *Hu ita, 25. q. 2,* cap. 1. *extra. de cognat. spirit.* Jo Mon. cap *1. n 2. de Const. lib. 6.*, expedit enim jura juribus concordare d. cap. *Cum expediat, de elect. eod. lib.* cum simil. Et pro hac parte ponderanda etiam sunt verba d *cap. 11. sess. 24.* ibi. *vel imposterum concedi contigerit*, quibus Concilium derogat etiam futuris exemptionibus decernens eas non obstare quominus, ii, quibus deinceps concedentur, subsint Ordinariis auctoritate delegata Quæ clarius videntur procedere quoad visitationem, quia de

24 ea nulla fit mentio in Constitutione Sixti V. & sub generali concessione exemptionū non comprehenditur exemptio à visitatione Rota *decis 2. de cens. in Antiq.* Achill. *decis 186. num. 2. par 1.* propterea enim Paulus III, in sua Constitutione eximit Referendarios nominatim à correctione, & visitatione Ordinarii: unde hic casus tamquam omissus in Constitutione Sixti V. videtur remansisse in dispositione *cap. 3 sess. 6.* Conc Trid quo exempti subjecti sunt visitationi Ordinarii loci tamquam delegati Sedis Apostolicæ.

25 Sed his non obstantibus verior videtur contraria opinio: nam privilegium exemptionis Sixti V. ita intelligi debet, ut aliquid operetur, cap. *Abbate, de verb. signif.* l. *Quoties, la fe unde, ff de reb dubiis*, Ant. de Butr *cons. 19. n 3.* cùm præsertim statuat verbis prægnantibus, & geminatis: nam, ut inquit Butr. *ubi supra* de privilegiis Papæ nihil vacare debet, & singula verba geminata debent aliquid importare, cap *Romanorum, 19. dist* l. *Si quando, de inoff. testam.* l 1 C *de thesaur. lib 10.* At Referendarii ex indulto Pauli III. jam exempti erant à jurisdictione tam ordinaria, quàm delegata, & dum postea Concilium subjecit exemptos

Episco-

Episcopis tamquam Delegatis Sedis Apostolicæ, exemptionem à jurisdictione ordinaria non vulneravit, ut per Abb. in d. cap. *Grave, num 1. & 5. de off. Ordin.* & dictum est supra proximè. Unde si Sixtus exemisset Referendarios à jurisdictione ordinaria tantùm, nihil omnino illis contulisset, sed solum tribuisset exemptionem eis jam concessam à Paulo III. ac minimè ademptam, aut vulneratam à Concilio. Ergo ut Sixti privilegium aliquid operetur, dicendum est eximisse Referendarios ab Ordinariis etiam procedentibus authoritate delegata, non quidem ex speciali delegatione sed ex illa, quæ a Concilio generaliter annexa est jurisdictioni ordinariæ. Neque enim Cõstitutio Sixti, & Concilium possunt hoc casu ad concordiam reduci, quia privilegium potius debet ita interpretari, ut in suo casu corrigat jus præcedens, quàm ut sit inane, & frustratorium, ut est casus in cap. In his, intra eodem, ubi id not. Ant. de Burr. Abb. ac cæteri omnes, & in cap. *Abbate, vers. utraeum privilegium, inf. de verb. signif.* Cum præsertim intentio Sixti fuerit Referendariis uberiorem gratiam facere, ut ad suscipiendos pro Apostolica Sede labores promptiores reddantur, ut superius ponderavimus.

26 Unde cùm Constitutio, & Concilium neque ante conciliari, standum est Constitutioni tamquã posteriori, cap. *1, de Constit. lib. 6.* cap. *Vasa, de consecr. dist. 1,* cap. *1. supra de cognat. spirit.* glos. Hug. Archid. & Præpos. in cap. *Domino Sancto, 50. distinct.* Bald. *cons. 223. Primo statuto, in princ. lib. 1.* Nec refert quod Concilio Tridentino specialiter non derogavit: nam cùm in eo authoritas Sedis Apostolicæ non solum tacitè, ut in omnibus œcumenicis Conciliis, sed etiam expresè, ac nominatim præservata fuerit, ut legitur in cap. *ult. sess 25. de reform.* Quidquid sit in aliis Conciliis generalibus per cap *Ex parte, de capell. Monach* cap. *Eam te, de ætate & qualit.* & cap *Nonnulli de rescript.* certe Tridentino non est opus specialiter derogare, sed satis est, ut summus Pontifex statuat contrarium ejus, quod Concilium disponit, ut aliàs resolvit Sacra Congregatio, & praxis quotidiana observat. Neque enim in indultis, privilegiis, provisionibus, ac dispensationibus, quæ aliquando ex legitimis causis à Sede Apostolica conceduntur Tridentinæ Synodo consuevit expresè derogare. Quod etiam adnotavit Anastas. Germon, *de indult. Cardin. in §. Per quæ sublatis, n. 74. p. 52.*

27 Nec propterea dici possunt acephali, quia remanent immediatè subjecti Sedi Apostolicæ ad præscriptum ejusdem Constitutionis, & judicibus ab ea specialiter delegatis, cùm Papa sit Ordinarius judex exemptorum, glos. in cap. *4. in verb. Sedis Apostolicæ, de privileg. lib. 6,* Roman. *consil. 369. Circa primum, num 19. & seq.*

28 Neque obstat quod *d. cap. 11. sess. 24.* videatur tollere etiam futuras exemptiones in illis verbis, *vel imposterum concedi contigerit.*

Primò enim respondetur decretum illud ad Referendarios non pertinere, ut superiùs probatũ est à *n. 2. usque ad n. 12.*

Deinde respondetur Concilium ibi in principio non egisse de privilegiis, & exemptionibus, quæ conceduntur specialiter, & expresè, sed de his, quæ veniunt concomitanter, & accessoriè ad titulos honorarios Protonotariatus, vel alios hujusmodi, ut innuunt verba illa, *quæ variis titulis à Sede Apostolica conceduntur.* Et de his statuit, ut sive jam concessa fuerint, sive in posterum concedantur, nihil ex iis detractum esse intelligatur jurisdictioni Ordinarii. Sed non impedit Conciliũ quin Romanus Pontifex possit concedere novas exemptiones, ut fecit Sixtus V. nec impedire potuisset, ut constat ex cap. *Significasti,* & cap. *Innotuit, de elect. vers. Quamvis autem Canon Lateranen. Concilii.* Quod multò magis procedit hoc casu stante præservatione authoritatis Papæ, de qua in d. cap *ult. sess 25. de reform.* Unde Referendarii etiam post Concilium creati non gaudent quidem exemptione illa, quæ huic titulo ante Concilium ex indulto Pauli III annexa erat, cum eadem exemptio fuerit à Concilio sublata, quatenus in eo decreto comprehendantur Referendarii: sed tamen salva manet exemptio, quam postea illis Sixtus V. specialiter impertitus est.

29 Tertiò respondetur illa verba Concilii, *vel imposterum concedi contigerit,* ad summum nihil aliud importare, quam clausulam derogatoriam ad contrarias futuras litteras Apostolicas. At Sixtus V. cum exemptionis privilegium Referendariis concesserit motu proprio, & ex certa scientia & cum amplissimis derogationibus ad contrarias Constitutiones etiam habentes clausulas derogatoriarum derogatorias, quarum tenores pro expressis haberi voluit: utique per clausulas hujusmodi sustulit Constitutiones contrarias etiam habentes clausulam derogatoriam, & annullativam eorum, quæ in contrarium fierent, Ant. de Butr. in cap. *de rescript.* Bart in l. *Si quis, in princ. testam. de leg. 3* Federic de Sen. *cons. 47. Habita super casu, n 2.* Alex *cons. 111. Perspecta, lib. 6.* ubi consuluit pro quatuor Cardinalibus creatis à Paulo II per litteras in forma Brevis exhibitas post obitum illius, & latissimè respondit eas litteras valere. & per prædictas clausulas fuisse sufficienter derogatum Extravaganti Eugenii IV incipien. *In eminenti:* habenti clausulam derogatoriam ad sequentes contrarias dispositiones.

30 Item non obstat quod exemptio à jurisdictione non includat exemptionem à visitatione: nam
respondetur id procedere si exemptio concepta
sit verbis universalibus, quorum vis in hoc con-
31 sistit, ut includat etiam ea, quæ aliàs in simplici,
aut generali dispositione non includerentur glos.
in cap. *Pastoralis, de donat. in ver. Temporalium,* Salycet in l. *2. C. de noxal* Dec. in cap. *Sedes, col.
penul. in fin de rescript.* Aym. *cons 294. Verba translationis, num. 1. & seqq* quod multò clariùs procedit hoc casu, in quo Sixtus V exemit Referendarios per verba non solum universalia, sed etiam geminata, ibi, *ab omni jurisdictione quorumcumque Ordinariorum eximimus, & totaliter liberamus.*
Ex his, quæ plenè notantur per Decian. *cons. 11.
32 Sententiam clarissimi, num 11. & seq vol. 3* Unde in
simili quamvis in verbis universalibus non veniant regalia, & jura Principi reservata: tamen secus est si verba hujusmodi universalia sint geminata, Dec. *cons 197. col. 2. post medium, ver Præterea,* Ias. *cons. 161. in princ. lib. 2.* Similiter quamvis Papa det facultatem Legato conferendi beneficia qualitercumque vacantia non veniant beneficia reservata, Rota *decis. 119. Legatum, vel Nuntium, in novis, & decis. 36 Nota, Legatum, in antiq.* aliud tamen est, si eadem facultas concessa

sue-

fuerit per verba universalia, prægnantia, & geminata, ut declarat Aym. *consil. 209. illustrissimus Princeps, num. 15. vers. Ad istud respondeo.* Quod si diceremus hoc casu Referendarios non esse exemptos à visitatione, non verificarentur verba illa, *ab omni iurisdictione*, &c. cum visitatio fit de lege jurisdictionis, cap. Conquerente, & cap. *Dilectus*, ubi glos. *in ver. De lege iurisdictionis, de off. Ordin.*

33 Accedit, quod cùm Referendarii in Bulla Sixti V. fuerint immediatè subjecti Sedi Apostolicæ; per hoc fuerunt etiam exempti ab Ordinarii visitatione, Caldet. *consil. 456. aliàs 14. de cens.*

34 Quoad secundum articulum solutio pendet ab inspectione an Referendarii sint verè, & propriè familiares Papæ, an verò simpliciter ex privilegio, absolutum est enim, veros familiares frui omnimoda exemptione à jurisdictione Episcoporū, ut inferiùs patebit: alioquin essent deterioris cōditionis, quàm familiares Cardinalium: quorum exemptionem idemmet Concilium Tridentinum præservat in cap. *11. sess. 24. vers. Qua verò*, præterquam ratione beneficiorum, quæ obtinent.

Et quidem Referendariis videntur primò suffragari verba Constitutionis Pauli III. initio relatæ, quæ videntur veram familiaritatem importare, ibi, *Referendarii nostri, qui præ cæteris Officialibus, & Ministris propinquius nobis assistunt.*

Quibus itidem non videntur deesse requisita Commensalitatis, cùm panem ex palatio habeant; & servitii, cum assiduè laborent circa supplicationes, & commissiones, ut in eadem Constitutione subnectitur, ibi, *circa ipsas supplicationes, & commissiones pro nostro, & Apostolicæ Sedis honore, ac universalis Ecclesiæ utilitate indefessè laborant.* Et in prædicta Constitutione Sixti V. ibi, *Ad suscipiendos pro dicta Sede labores.* Manifestum est autem

35 ex commensalitate, & servitio constitui veram, & non fictam familiaritatem, cap. *Cum nobis, de verb. signif. lib. 6.* Oldrad. *consil. 198. Dominus, n. 2.* Verall. *decis. 54. lib. 1.*

36 Sed in contrarium faciunt quæ tradit Gomes. in *reg. de impetr. benef. per ob fam. Card. num. 2* ubi ait Cardinales quamvis habeant panem ex palatio album, & serviant Papæ, tamen non esse Papæ familiares; quia dicitur servitium, & panis causâ honoris, non causâ familiaritatis, quæ reqoit servitium, & alimenta. Idemque de Rotæ Auditoribus ex facto respondit Paul. de Castr. *consil. 340. præmissis allegationibus, per totum lib. 1.* Ad hoc enim, ut quis dicatur verè, & non fictè familiaris, oportet ut insistat circa personam, & vivat expensis illius. Et hoc dico debere copulativè concurrere, docent in d. cap. *Cum nobis*, Archid. Io And. Gemin. Franc. & alii omnes, & ita de stylo Curiæ observari testatur Gomes. *loc. cit.* post Vitalin. in Clem. *fin. nu. 34. & seq. de celebr. Missar.* & Ægid. Bellam. *cons. 28. num 1. & 4.* Atque ut vivant expensis ejus, cujus sunt familiares exigit etiam Concilium Tridentinum in cap. *5. sess. 14.* hi verò, qui non sistunt circa servitia personalia, & non habent expensas dicuntur ficti familiares, & non gaudent prærogativis familiarium, Paul de Castr. *d. consil. 340 num. 2. vers. Cæterum, lib. 1.* & alii superiùs relati. Et præterea Sixtus V. non declarat Referendarios esse tam familiares, & perpetuos commensales, sed simpliciter eos recipit in tales, adjecto adverbio illo, *gratiosè*, innuens eos non verè, sed ex gratia, & privilegio familiares existere: nam si haberent requisita ecommensalitatis, & servitii, non fuisset opus illos recipere in familiares ex gratia, sed potius procedendum fuisset per viam declarationis.

37 Nec refragatur quod Paulus III. in Constitutione, quæ incipit, *Ad perpetuam rei memoriam Sanctissimus in Christo Pater, Publicata 22. Decembris 1534.* quæ est prima in Bullario, declaraverit Referendarios licèt in Palatio non habitent, nec in Tinello comedant, imposterum veros, & indubitatos Papæ, & non per privilegium, nec fictè familiares continuos commensales censeri, reputari, & esse. Nam respondetur eam Constitutionem habere locum dumtaxat ad effectum regularum Cancellariæ, & reservationum Apostolicarum, ut colligitur tum ex vers. *Ita ut regulis iam editis, &c.* tum ponderando adverbium illud, *imposterum*, quod apertè ostendit hujusmodi Constitutionem non esse propriè juris veteris declaratoriam: nam si esset talis implicaret contradictionem, & repugnantiam quamdam, ut non traheretur ad præterita, ut inquit Dec in cap. *fin. n. 44. de Constit.* Tum denique, quia si ex Constitutione Pauli III. Referendarii quoad omnia fuissent veri, & indubitati Papæ familiares ineptum fuisset ut Sixtus V. eos recepisset postea in familiares ex gratia, eosque exemisset ab Ordinariorum jurisdictione, ut superiùs est ponderatum Dicendum est igitur quoad alios effectus Referendarios non obstante prædicta declaratoria non esse veros familiares, sed ex privilegio tantùm, deficientibus scilicet requisitis, nec gaudere prærogativis familiarium, l. *Alimenta*, §. *Libertis*, *ff. de alimen. & cib. leg. Super*, §. *fin. ff. de iur. immun* l. *Qui sub prætextu, C. de sacros. Eccl.* & d. c. *fin. in ver. Fictè, de verb. signif.* ita Paul. de Castr. *d. consil. 340. n. 7. vers. Cætera, lib. 1.* Ratio est secundū eum, quia hujus vocabuli, familiaris, significatio certa est in jure; familiaris enim propriè, & verè dicitur, quem superior super se, & sui cultus causa tenet, & continuus commensalis suæ domus existit, l. *Cum quæreretur, ff. de leg. 3.* l. *Aediles*, §. *Familia, ff de ædil. edict.* & d c *fin.* Sola autem professio statom personæ non immutat, *Neque professio, Cod. de testamen.* l. *Non nudis*, & l. *Non epistolis, de probat.* l. *Caius, ff. de iurepatr.* Et Princeps quamvis possit contra veritatem fingere, ut patet in fictione postliminii, & legis Corneliæ, tamen veritatem mutare non potest, l. 1. C. *Si se ab hæred. abstin.* l. *In bello, ff. de capt. & postlimin. revers.* Assumptio enim in

38 hanc familiaritatem, quæ non est, minimè potest veritatem immutare, l. *Assumptio, ff. ad municip.* Vnde in simili cùm Iulius III. concessisset Francisco de los Cobos juspatronatus, & præsentandi cum clausula, ut hujusmodi iuspatronatus ejusdem prorsus naturæ, roboris & efficaciæ esset, ac cujusvis patronatus laicorum, etiam Nobiliū, Regum, Ducum, Marchionum, Baronum, & aliorum Principum; & perinde ac si ex nobilium dotatione, & fundatione existeret, illique aliter per Romanum Pontificem, & Sedem Apostolicam derogari non posset; & quæsitum esset à S Congregatione, an tale juspatronatus esset abrogatum à Concilio, necne? S. Congregatio censuit esse abrogatum, cum sit juspatronatus ad instar, & sic non Regum, nec ex fundatione.

Itaque Referendarii in vim prædictæ Extravagan-

gantis Pauli III. aut non gaudet exemptione à jurisdictione Ordinarii, cum sint ficti familiares quoad alios effectus, quam reservationum, &c. aut si gaudent, hujusmodi exemptio postea sublata fuit à Concilio Tridentino, & eo magis, quia in eadem Extravag. declarantur familiares promiscuè non solum Referendarii, sed etiam Protonotarii, Acolythi, &c. quorum tamen exemptionem indubitatum est fuisse abrogatam ex *cap. 11.*
39 *sess. 24.* Vnde Referendariorum exemptio ex hoc capite familiaritatis videtur satis turbida, præsertim ratione beneficiorum, quæ obtinent: nam decretum d. *c. 11. sess. 24.* postea quam subjecit exemptos Episcoporum jurisdictioni, adjecit in fine clausulam infrascriptam (Quæ verò privilegia residentibus in Curia Romana vigore Eugenianæ Constitutionis, aut familiaritatis Cardinalium competere solent, ea in iis, qui beneficia ecclesiastica obtinent, ratione prædictorum beneficiorũ minimè intelligantur, sed Ordinariorum jurisdictioni subjecti permaneant) Concordat text. in cap. *1. vers. Nisi forsan de privil. lib. 6.*

40 Quoad tertium, & ultimum articulum, cùm privilegia, & rescripta in dubio ad intellectũ juris communis sint referenda, cap. *Cum adeò*, & cap. *Causa quæ, de rescr.* Anch. *cons. 153 Pro fratribus, n. 3.* non levis est difficultas, an exemptio Referendariis concessa à Sixto V sit restringenda ad terminos Decretalis Innocentii IV. in generali Concilio Lugdunensi editæ, quæ habetur in *c. Volentes, de privil. lib. 6.* ubi declaratur exemptionis privilegium non suffragari ratione delicti, seu cõtractus, aut rei, de qua agitur. An potius constitutio Sixti adversatur prædictæ Decretali, *Volentes*, adeo ut tamquam posterior illam censeatur sustulisse per derogationem, quam ponit in fine ad contrarias Constitutiones etiam editas in generalibus Conciliis, juxta text. in cap. *Eam te, de ætat. & qualit.* & in cap. *Cum nonnulli, cum materia, de rescript.*

41 Pro cujus dubitationis clariori explicatione repetendum est memoria, quod aliàs perpendit S. Congregatio in exemptione Regularium, nempe exemptorum olim duas species extitisse.

Prima species erat illorum, qui generaliter, & indefinitè exempti erant ab Ordinarii jurisdictione, idest nulla facta expressione delicti, seu con-
42 tractus, aut rei litigiosæ. Et quoad hanc exemptorum speciem variè se torquebant DD. super illius intelligentia, atque interpretatione, ut notatur in cap. *Tuarum, supra eod.* & in cap. *Placuit, 6. q. 3.* Quidam enim existimabant exemptionem tamquam generalem esse generaliter intelligendam, ita ut locum sibi vendicare ubicumque committeretur delictum, cap. *Frater noster, 16. q. 1.* & c. *Sicut nobis de supplen. neglig. Prælat.* & ubicumque iniretur contractus, aut res ipsa consisteret, ad exemplum Proconsulis majoris, qui indistinctè non intromittit se de causis fiscalibus, l. *Nec quicquam, §. 1. ff. de off. Proconf.* Alii verò contra censebant eam esse restringendam ut non haberet locum ubi sic exempti delinquerent, seu contraherent, aut res sita esset in loco non exempto. Ad hanc verò altercationem dirimendam emanavit prædictum cap. *Volentes, de privil. lib. 6.* quo declaratum fuit exemptionem utcumque generalem in tribus casibus prædictis non suffragari, ut ibi explicant Archid. & Io. Andr. *in princ.*

Secunda species erat illorum, qui exempti erant non simpliciter, & indefinitè, sed cum specifica expressione dictorum trium casuum delicti, seu contractus, aut rei. Et quoad hanc secundam speciem prædicta Decretalis nihil novi statuit.

43 Quod probatur primò, quia edita fuit solum ad declarationem controversiæ, quæ erat super interpretatione exemptionis primæ speciei, ut patet ex illis verbis, *declaratione irrefragabili diffinimus*, quæ indicant Pontificem noluisse novum jus inducere, sed tantùm quod prius latebat manifestare, ut istic pluribus comprobat Philipp. Prob. *in addit. ad Io. Mon.* post Gemin. *cons. 72. col. 1. ver. Contrarium*: hæc enim est natura declarationis, ut est casus in l. *Hæredes palam. §. Quod verò*, & § *Sed etsi notam*, ubi id notant Bart. Paul. de Castro, & DD. *ff. de testam.* Anchar. *cons. 65. n. 2.* Fulgos. *cons. 147. in fin. vers. Ad secundum*, Bellam. *decis 74. col. 2. vers. Ideo talis dicitur propria declaratio.* At circa exemptos hujus secundæ speciei nulla suberat controversia: non enim de his dubitari poterat quin essent exempti ratione delicti, contractus, ac rei sitæ, quia hi tres casus erant nominatim expressi in eorum privilegio, cujus tenor cùm esset clarus, omnino erat observandus, cap. *Porro*, cap. *Cum plantare, supra eodem, & infra*, cap. *Petisti*, cum concord. ergo d. cap. *Volentes*, hanc speciem exemptionis non comprehendit. Alioquin si sustulisset exemptiones etiam in tribus casibus prædictis, utique non declarasset privilegia exemptorum, sed illa potius abrogasset, aut restrinxisset, ac novum jus induxisset: hoc autem repugnat Constitutioni juris veteris declaratoriæ, ut superius dictum est, & in terminis d. cap. *Volentes*, tradunt Gemin. & Probus *loc. cit.*

Præterea Innocentius IV. initio illius Decretalis declarat se velle ut libertas, quam nonnullis Apostolica Sedes privilegio exemptionis indulsit, sic integra observetur, ut & illam alii non infringant, & ipsi ejus limites non excedant: quibus verbis unde mens Pontificis, & causa finalis elicitur, satis constat tantùm abesse ut voluerit Apostolica privilegia infringere, ut potius expressè declaraverit se intendere, ut illa omnino salva, atque illibata permanerent.

Quibus sic præhabitis dubitari potest, an exemptio Referendariorum, de qua in prædicta Constitutione Sixti V sit referenda ad primam, vel ad secundam speciem exemptionis, de qua supra; & sic an sit præservata necne ab eadem Decretali Innocentii IV. & à Concilio Tridentino illam innovante in cap *14. sess. 7.*

44 Et quidem ex una parte eorum exemptio videtur esse secundæ speciei, & sic præservata ut supra, quia etsi in privilegio non exprimatur casus delicti, contractus, ac rei, &c tamen satis videntur expressi ex verbis clausulæ superius relatæ, quæ cùm sint universalia, ac geminata ponderando dictiones, *omni, quorumcumque*, & *totaliter*, nihil relinquunt intactum, Bald. *cons. 305. Verba Principis, in princip. num. 1 vers. Quoad verba, lib. 1.* & comprehendunt omnia, quæ excogitari possunt, Decian. *d. cons. 11. n. 11. vol. 3* Cravett. *cons. 294. n. 1. & seq.* ita ut vim habeant etiam specialis expressionis, Bart in l. *1. in fin. ff Si quis in ius voca latè*, Cravett. *ubi supra n. 2.*

45 At in cõtrarium stat littera textus in dicto cap. *Volentes*, ubi Pontifex loquitur de totaliter exemptis,

ptis, ibi, *quantumcumque gaudeant libertate*: per hanc enim, & similes dictiones lex dicitur efficaciter loqui secundum Archid in cap. *Si tibi absenti*, col. 2. *in ver. quicumque, de praeben. lib. 6.* & tamen declarat eos hujusmodi libertate, & exemptione non gaudere in tribus casibus ibi exceptis. Atque ita illum textum ad hoc ponderat Gemin. *cons. 72. col. 1. vers. Contrarium*, ubi ait illum esse declaratorium privilegiorum concedentiū exemptionē quantumcumque latam. Et infra (Ex his, inquit, infertur una conclusio, quod illi tres casus, de quibus loquitur cap. *Volentes*, non erant inclusi in verbis privilegiorum exemptorum quantumcūque fuerit plena exemptio) Cui quidem consilio subscripserunt, ferè omnes Doctores Bononiēses, ut idem met Gemin. testatur in eod. cap. *Volentes*, § *fin. ad fin.* Et certè si exemptionum tenores inspiciantur apparebit nullam ferè concessam fuisse, nisi cum verbis, *ab omni, quacumque iurisdictione, aut plenè, seu totaliter, penitus*, & his similibus: quare si Constitutio d. cap. *Volentes*, ejusmodi exemptiones non comprehenderet, redderetur ferè inutilis, & frustratoria. Ex quibus videtur sequi, ut Referendariorum exemptio recipiat declarationem, ac limitationem, de qua in ead. Decretali, ita ut locum non habeat ratione delicti perpetrati, contractus initi, aut rei existentis in loco non exempto.

Et tenendo hanc opinionem non obstat, quod cum Referendarii nullum habeant locum exemptum, si exemptione frui non debeant, cum delinquunt, seu contrahunt, aut res litigiosa consistit extra locum exemptum, inde fiet ut nullo casu exemptionis privilegio gaudeant, contra text. in eod. cap *Volentes, vers. Numquid ergo carent omnino in his commodo libertatis.*

46 Nam responderi potest eos, qui habent privilegium exemptionis indefinitum, non solum gaudere exemptione, cùm delinquunt, contrahunt, aut res sita in loco exempto, quod verificari non potest in Referendariis; sed etiam cum delinquunt, contrahunt, aut res consistit extra locum, ubi domicilium habent, quamvis idem locus exemptus non sit; neque enim propterea conveniri possent in loco domicilii, sicuti conveniri possent, si exempti non essent, Auth. *Si qua in provinc. C. Ubi de crim. agi oport.* Jo. Mon. in d. c. *Volentes, n. 4.* ubi reddit rationem, *de privil. lib 6.* Ita destrictis verbis statuitur in d. §. *Numquid ergo*, ibi, *quia nec ubi domicilium habent, si alibi delinquant, vel contrahant, aut res ipsa consistat, conveniri possunt delinquentes super istis.* Atque ita quamvis Referendarii nullum habent locum exemptum; non tamen eorum exemptio reddetur omnino inutilis, ex eo, quod restringatur ad tres casus ut supra exceptos, quia poterit verificari in praedicto casu domicilii

47. Iidem non obstat quod Sixtus V. receperit Referendarios sub protectione Sedis Apostolicae, atque illos immediatè subjecit: nam receptio sola sub protectione Sedis Apostolicae exemptionē non importat, ut hic, & in cap *Si Papa, eodem tit, lib. 6.* & dictum est supra *in primo not.* Subjectio

48 autem Sedi Apostolicae nihil videtur operari in casu, de quo agitur, quia cum nemo possit esse acephalus, eo ipso quod ab Ordinario eximitur, remanet Papae subjectus, cap. *Nullus a ratione, 93. dist.* Et propterea passim dicunt DD. Papam esse *Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.*

Ordinarium exemptorum, glos. in cap. *Auctoritate, in ver. Sedis Apostolica, de privil. lib. 6* & dictum est supra *nu. 27.* unde quemadmodum generaliter exempti non gaudent exemptione in tribus casibus exceptis in d cap. *Volentes*, ita nec immediatè subjecti Sedi Apostolicae, quia haec subjectio eum sit expressio ejus, quod tacitè inest exemptioni, nihil praeter exemptionem operatur, ad *l. 3.* & ibi Barr. *ff. de leg. 1.*

49 Caeterum etsi haec ita se habeant; tamen ex alio capite cogitabam evitare posse hoc casu dispositionem d. cap *Volentes, de privil. lib. 6.* nempe quia loquitur tantummodo de exemptionibus mixtis, idest concessis loco, & personis simul quales sunt exemptiones Regularium, de quibus in § *In eos autem*, & Canonicorum, contra quos de jure procedit Episcopus cū delinquunt in loco nō exempto, ut per Calder. *cons. 127. audis 13. de iud. circa med. vers. Nisi quando delictum*: etiamsi existant in loco exempto, si tamen in loco non exempto

50 delictum committant, seu explicent, puta projiciendo lapides, vel aliter tui bando Ordinarium cum campanis existentibus in loco exempto, c. Patentibus, supra eod Gemin, *cons. 72. n 6. vers. Nec obstat, usque in fin.* loquitur, inquam, praedicta Decretalis tantummodo de exemptionibus mixtis; nam cum declaret exemptos quantumcumq; gaudeant libertate, nihilominus posse coram locorum Ordinariis conveniri si delinquant, seu contrahat, aut res, de qua contra ipsos agitur cōsistat in loco non exempto; necessariò supponit adesse aliquem locum exemptum, in quo praedicti tres casus aliquando possint contingere. Ideoque in §. *Numquid ergo*, respondet tacitae objectioni, quod per hujusmodi restrictionē exemptio reddatur inutilis, solvit non propterea forè ut exēpti careant commodo libertatis, quia gaudebunt exemptione, si delinquant, seu contrahāt, aut res sita sit in loco exempto: quod cùm minimè conveniat exemptioni Referendariorum, quae merè personalis est, necessariò sequitur, ut illi nec conveniat dispositio illius Decretalis, ad l. 4 § *Toties ff. de damn. infec* & ita in individuo in Capellanis, & familiaribus Papae tenet Abb. in cap. *Tuarum, num. 8. vers. Quandoque conceditur exemptio, supra eodem.*

51 Nec refert, quod personaliter exempti frui possint commodo libertatis quoad hoc ut conveniri non possint in loco domicilii, si alibi delinquant, aut res ipsa consistat; siquidem textus vult salvam esse exemptorum libertatem non solum quoad hoc ut conveniri non possint in loco domicilii, neque illuc remitti, sed etiam quoad hoc, ut nullibi conveniri possint, cùm in loco exempto delinquunt, seu contrahunt, aut res litigiosa consistit. Et hic secundus casus, qui frequentior est, & magis favet exemptioni, nullatenus verificari potest in exemptis quoad personam tantum, ut patet ad sensum, quotiescumque autem lex requirit concursum duorum, altero deficiente non habet locum legis dispositio, l. *Si haeredi, ff. de cond. instit.* Jo. de Anan. *cons. 32. Ultra alia, n. 7. vers. Circa quartum.* Jas. in l. *1. n. 2. ff. de iust. & iur.* Felin. in cap. *Ex parte, nu 21. de rescript.*

Et revera exemptio Referendariorū esset planè ridicula, si ubivis delinquerint, seu contraherent, aut res litigiosa consisteret, indistinctè subessent jurisdictioni Ordinarii loci, & tulum conve-

G niri

niri non possent coram Ordinario domicilii si alibi deliquerent, contraherent, aut res sita esset; qui casus est admodum rarus, cùm Ordinarii domicilii non soleant regulariter procedere contra eorum subditos pro delictis patratis ab eis, aut contractibus initis in aliena diœcesi, nec Ordinarii loci, delicti, vel contractus facilè delinqueotes, vel contrahentes remittant ad Ordinarium domicilii, præsertim, si in causa prævenerint: unde de hoc casu tamquam minus contingibili non censetur Pontifex disposuisse, arg. l. *Nam de ea*, *ff. de legibus*.

Præterea text. in d. c. *Volentes*, ut dictum est, supra, emanavit ad dirimendam altercationem, quæ erat inter Canonistas de Templariis, & Hospitalariis delinquentibus extra locum exemptum, ut legitur, & notatur in cap. *Tuarum*, *in glos. in ver. Privilegii beneficio*, *supra eod.* unde censetur disposuisse de exemptionibus mixtis dumtaxat, non autem de merè personalibus, de quibus nulla erat controversia.

Et in hunc sensum esse accipiendam prædictam Decretalem ut non comprehendat exemptiones merè personales, colligitur etiam ex Tridentina Synodo ponderando duo sæpius citata decreta. nempè *cap. 14. sess. 7.* & *cap. 4. sess 14.* Nam in primo innovatur, & jubetur servari in causis exemptorum Constitutio d. cap. *Volentes*, qua præservantur exemptiones, & solum declarantur non habere locum in tribus casibus ibi exceptis: in secundo autem funditus tolluntur exemptiones personales, & sic exempti absque ulla restrictione plenè, & in omnibus supponuntur Ordinariis residentibus ut delegatis Sedis Apostolicæ. Quod si primum decretum includeret etiam exemptiones merè personales, utique adversaretur secundo, quia implicat contradictionem ut exemptiones personales fuerint præservatæ, & restrictæ ad tres casus juxta d. *c. 14.* atque ut plenæ in omnibus sublatæ fuerint juxta d. *cap. 14.* ne igitur Concilium videatur paulo post se correxisse, dicendum est: primum decretum ad exemptiones personales non pertinere.

52 Porrò si Referendarii obtinerent beneficia ecclesiastica, privilegium exemptionis nihil illis prodesset, quominus ratione dictorum beneficiorum essent subjecti Ordinariis tam ex d. *c. 11. in fin. sess. 24.* quàm ex d cap *Volentes*, §. *In eos*, *vers. Nisi forsan. de privil. lib 6.* ibi: Non solum habentes privilegium exemptionis generale, & indefinitũ, & sic primæ speciei: sed etiam qui specialiter exempti sunt ratione delicti, contractus, ac rei, de qua agitur, & sic exempti secundæ speciei, si obtineant beneficia Ordinariis subjecta, eorumdem beneficiorum ratione Ordinariorum jurisdictioni declarantur esse subjecti. Confert quod not, Abb. in d. cap. *Tuarum*, *n. 8. vers. Posset tamen dubitari*, & post eum Dec. *ibi n. 53. supra eod.* ubi dicunt personaliter exemptos, pota Capellanos Papæ, si acquirant Ecclesiam in loco domicilii, & faciant ibi residentiam, ratione illius residentię posse ibi conveniri, arg. d. cap. *1* §. *In*
53 *eos, de privil. lib. 6.* Confert etiam quod not. Barr. in l. *Interdum*, §. *fin. de iudic.* ubi ait Religiosum exemptum, si accipiat executionem ultimæ voluntatis, pro hujusmodi executione conveniri posse coram Ordinario, non obstante ejus privilegio exemptionis, & sequitur Dec, *ubi supra.*

54 Quinimo S. Congregatio Concilii aliàs declaravit Episcopum posse cogere Regulares utcumque exemptos, qui Confraternitatem, vel Hospitalium administrationem suscipiunt, ad reddendas rationes administrationis, & in eos, quos culpabiles repererit, ad juris præscriptum animadvertere, juxta *cap. 8 & 9. sess. 22.*

Sunt & alii casus particulares, in quibus exēpti non gaudent privilegio exemptionis, quorũ generaliter fit mentio in d. cap. *Volentes* ibi: Salvis nihilominus casibus aliis, in quibus eos Episcoporum jurisdictioni subesse canonica præcipiunt instituta; & quamplures congessimus in c. *Grave à n. 9. supra de offic. Ordin.* in quæst. An, & quibus casibus Ecclesiæ, & personæ exemptæ, vel nullius diœcesis tam sæculares, quàm regulares subsint visitationi, & jurisdictioni Episcopi, qui tameo ad præsentem quæstionem, quæ generaliter proponitur, non videntur pertinere.

Ex quibus omnibus videtur conclodendum Referendarios quidem ex privilegio Sixti V. gaudere omnimoda exemptione à jurisdictione Ordinariorum tam in visitatione, quàm extra eam. Item in causis tam civilibus, quàm criminalibus, & ubivis delinquant, seu contrahant, aut res litigiosa consistat: eorum verò familiares, Capellanos, & servitores subesse visitationi, & correctioni Ordinarii tamquam Sedis Apostolicæ Delegati, quia exemptio à visitatiooe, & correctione Ordinarii eis concessa in Constitutione Pauli III. ac deinde sublata à Concilio in *cap. 3. sess. 6. & c. 4. sess 14.* minimè revixit per Constitutionem Sixti V. quæ de ipsis nullam fecit mentionem: extra visitationem verò in caosis quidem civilibus familiares, Capellanos, & servitores hujusmodi itidem conveniri posse coram locorum Ordinariis tamquam Delegatis Sedis Apostolicæ juxta terminos *c. 14. sess. 7.* sed in causis criminalibus subesse jurisdictioni Ordinariorum auctoritate delegata, dummodo Ordinarii ipsi in suis Ecclesiis resederint; quia exemptio Pauli III. quoad hoc similiter adempta eis fuit à Concilio in d. *c. 4. sess. 13.* & à Constitutione Pii IV. in favorem Episcoporum residentium. Sin autem Episcopi à suis Ecclesiis absuerint, tunc familiares, & alios, ut supra, in prædictis causis crimitalibus extra visitatiooem frui debere exemptione eis attributa à Paulo III. & Episcopis absentibus minimè sublata in d. *c. 4.* & Constitutione Pii IV. *Quia quod non mutatur*, &c. l. *Præcepimus*, *in fin. C. de appell.* & l. *Sancimus*, *C. de testam.*

De Privilegiis.

Cap. Quoniam:

SVMMARIVM.

1 *Privilegium monasterio concessum, quod eius Monachi excommunicari non possint, intelligitur de Monachis manentibus in monasterio, vel capellis sibi utroque iure subiectis.*

2 *Privilegium exemptionis concessum personis respectu certi loci non sequitur illas extra locum, & nu. seq.*

3 *Immunitas à tutela suffragatur Clericis, & Monachis*

ebis quamdiu apud Ecclesias, vel monasteria permanent.

4 *Regulares, qui studiorum causa ad Vniversitates mittuntur, si in conventibus non habitent, ab Ordinariis puniuntur.*

5 *Regularis Lector in publica Vniversitate, si delinquat contra instituta sui Ordinis, an sit puniendus à Rectore ipsius Vniversitatis, an verò à suis Superioribus Regularibus, & num. seqq. usque in fin.*

6 *Rectoris Vniversitatis iurisdictio in Lectores, & studentes non complectitur alias causas, quàm eas, quæ oriuntur occasione studiorum, ac professionis.*

Intellectus l. final. C. de iurisdict. omn. iud. ibid.

7 *Iuramentum habet vim roborativam, non extensivam.*

8 *Et in eo semper intelligitur excepta Superioris auctoritas.*

9 *Scholares Clerici non subsunt Rectori Vniversitatis nisi quoad ea, quæ professionem respiciunt.*

1 QUONIAM. Privilegium monasterio concessum, quod ejus Monachi excommunicari non possint, intelligitur de Monachis manentibus in monasterio, vel capellis sibi utroque jure subjectis. Hoc dicit Jo. Andr Butr. Cardin. Anchar. Abb & Mat. Socin. & est casus quotidianus secundum Abbatem.

2 In textu ibi, *in ipso monasterio permanentibus*: nota quod privilegium exemptionis concessum personis respectu certi loci nō sequitur illas extra locum: unde si alibi morantur, privilegio non gaudent, concordat tex in cap *Volentes. §. Eos, de privileg. lib. 6.* ubi privilegium Religiosis concessum; ne à quoquam interdici, suspendi, aut excommunicari valeant, nō suffragatur eis, qui degunt vel administrationem suscipiunt in Priora-
3 tibus Episcopi jurisdictioni subjectis; & est simile in cap. *Generaliter, 16. q. 1.* ubi immunitas, quam Clerici, & Monachi habent, à tutela sive testamētaria, sive dativa, sive legitima, tamdiu eis prodest quamdiu apud Ecclesias, vel monasteria permaneant non divagantes. Item simile in c. *Abbate, in fin. infra, de verbor. signif.* in cap. *Innovamus, supra, de treug. & pac.* cum suis concordantiis, & *hic* notant glos. *in ver. Permanentibus*, Innoc. in *fin.* Abb. Antiq. qui summat sic: Privilegiatus non gaudet privilegio, cùm moratur, vel destinatur causâ vagandi ad Ecclesiam non exemptam, Host. *nu. 1. in ver. In ipso monasterio, & nu 2.* Butr. *nu 2.* ubi ait (Nota qood privilegium exemptionis, personalem concedens exemptionem respectu certi loci, personas subtrahit à jurisdictione diœcesani illius loci, in quantum delinquunt. vel aliquid agunt in loco, cui concessa est exemptio: inquantum autem delinquunt extra locum, non subtra-
4 hit eos) Abb. & Mar. Socin in *ult. not* Jo. Andr. & omnes *in summ. tex.* Confert Concilium Tridentinum in *c. 4. sess 25. de Regular.* ubi statuitur, ut Regulares, qui studiorum causa ad universitates mittuntur, in conventibus tantùm habitent, alioquin ab Ordinariis contra eos procedatur & adde quod scripsi in cap. *Grave, nu. 47. supra de offic. Ordinar* & ibi vide 45. casus, in quibus Regulares exempti non gaudent privilegio exemptionis, à *nu 37 usque ad nu. 80*

5 Ex facto quæsitum est Posita Bulla Martini V. *Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.* qua Lectores publici Universitatis Viennæ Austriæ, cujuscumque ordinis, gradus, & conditionis subjiciuntur Rectori ejusdem Universitatis, itaut ab ipso carceribus mancipari, excommunicari, & ab excommunicatione absolvi possint,

Item posito juramento fidelitatis, & reverentiæ, quod iidem Lectores Rectori prædicto, dum admittuntur, præstare soliti sunt: Ac decreto Concilii Tridentini *sess 25 cap. 4. de Regul.*

An Regularis, qui de licentia suorum Superiorum publicè profitetur in dicta Universitate, si delinquat adversus instituta sui Ordinis, ac decreta Superiorum Regularium, puniendus sit ab iisdem Superioribus, vel potius à Rectore Universitatis, adeout possit Rector ipsum Regularem in carcerem detrudere, excommunicare, & ab excommunicatione suorum Superiorum, quatenus ab eis excommunicetur, absolvere, atque Superiores eum punire tentantes, uti judex competens impedire, & coercere.

6 Videtur respondendum hujusmodi Regularem adversus instituta sui Ordinis, ac Superiorum decreta delinquentem esse à suis Superioribus puniendum, non autem à Rectore Universitatis. Quia jurisdictio Rectoris in eos, qui legendi vel studendi causà in Universitate commorantur, non complectitur alias causas, quàm eas, quæ oriuntur occasione studiorum, ac professionis, ut deducitur ex l. *fin. C. de iurisd. omn iud* ubi glos. *in verb. Publicus* notat dispositionem illius textus, qua professionem, vel negociationem exercentes subjiciantur Rectori, ad quem illarum professionum, seu negociationum cura pertinet, procedere in his, quæ professionem, vel negociationem ipsam respiciunt, aut illius occasione oriuntur; eamque ibi sequuntur Cyn. *in 2 q.* Bart. *n. 5.* Bald. *n. 4.* Paul. de Castr. *n. 2.* & Innoc. in c. *Cum ad Ecclesiarum, de off. ord.* ubi & alii. Quam l. *fin.* procedere etiam in Universitate Doctorum, vel Scholarium, notat ibidem Bart. in *fin.* dicens ita usu receptum esse, & Paul. de Castr. *num 7.* unde cum in dubio proposito agatur de crimine commisso contra statuta Ordinis, ac Superioris Regularium decreta, & sic de his, quæ ad Lectoris professionem non pertinent; apertè constat Regularem esse à suis Superioribus, non ab Vniversitatis Rectore puniendum

Et cum Bulla Martini V. simpliciter subjiciat Lectores Rectori Vniversitatis, intelligenda est juxta dispositionem juris communis, cui Pontifex præsumitur se voluisse conformare, arg. l *2. C. de noxal* & in Authen. *de non alienand. § final. circa finem collat. 2. l. Filius familias, §. 1. ff. de legat. 1.* cap. *Ecclesia vestra, il secondo, vers. Neque enim credendum est Summum Pontificem, & c. de elect.* & jus alterius noluisse lædere, cap *Licet, de offic. Ordin.* cap. *Cum dicat Apostolus, de Eccles. ædific.* & cap. *Pastoralis*, cum concord de quibus ibi per glos. *in verb. Continuatio expressim, supra eod.*

7 Nec juramentum fidelitatis, & reverētiæ, quidquam operatur, quia est intelligendum quoad ea, in quibus Rectori jurisdictio legitimè competit; juramentum enim habet vim roborativam, non extensivam. l. *fin. C. de non num. pec.* ubi Bald Præ-
8 terea hoc juramentum non operatur in præjudicium Soperioris Regularis jurantis, quia in eo Superioris auctoritas semper censetur excepta, c. *Venientes, de iureiur.* cap. *Imperialem, §. fin. de prohib.*

9 *alien*, per Frider. *in usib. feud.* & in terminis Clericum in universitate studiis incumbentem non subesse Rectori, nisi quoad ea, quæ respiciunt professionem, tradit expresoè Abb. *quæst. 6, num. 8, & 9.*

De Pri-vilegiis.

Cap. Vt privilegia.

S V M M A R I V M.

1 *Oblati alicuius Religionis an sint iudicandi personæ Ecclesiasticæ, adeout à foro sæculari, & vectigalibus tam quoad personas, quàm quoad bona debeant esse immunes, & n. seq. usque ad finem, & præsertim nu. 26 vers.* Ex hic sequitur.

Et quatenus sint immunes, an eorum exemptio extendatur etiam ad coniugatos, n. 27.

Et an exemptio à foro sæculari suffragetur pro delictis ante oblationem commissis, n. 33.

Et an Oblati carentes requisitis Concilii Tridentini in cap 11. sess. 24. *subsint Episcopo tam in spiritualibus, quàm in temporalibus, nu 34.*

Et an subsint cumulativè, vel privativè ad Superiores Religionis, cui sunt oblati, n. 36.

2 *Oblati assumunt privilegia Religionis, cui oblati sunt, Declaratur, n. 4. & seqq.*

3 *Christianorum duo sunt genera.*

4 *Oblati quales esse debeant ut privilegiis potiantur, & num. 11.*

5 *Servi Ecclesiarum gaudent ecclesiasticis privilegiis.*

6 *Obligati sunt servi monasterii.*

Oblati acquirunt monasterio, non sibi, ibidem.

7 *Oblatus plenè non dicitur, qui sibi usumfructum retinuit, licèt gaudeat privilegio sepulturæ tempore interdicti.*

8 *Oblatus plenè non dicitur offerens se, ac bona præsentia.*

9 *Oblatio plena quid requirat.*

10 *Oblati promittunt obedientiam, licèt non Monachalem.*

Oblatus renunciat proprio, & amittit testamenti factionem, ibidem.

12 *Bona oblata etiam sine persona efficiuntur ecclesiastica.*

13 *Offerens bona sine persona non efficitur de foro ecclesiastico.*

Confrater dici non potest, qui bona sua dat Religioni, ibidem.

14 *Offerens se, aut simpliciter, aut sine bonis, aut cum reservatione bonorum, non est persona ecclesiastica.*

15 *Oblatio censetur celebrata iuxta Ecclesiæ statutum vel consuetudinem.*

16 *Conversus Ecclesiæ Regularis cum persona censetur etiam bona obtulisse.*

Secus in Converso Ecclesiæ sæcularis, ibidem.

17 *Offerens se simpliciter non censetur obtulisse bona.*

18 *Offerens se, & maiorem partem bonorum non dicitur persona ecclesiastica.*

19 *Exemptiones ut duobus, aut tribus denarii Religioni oblatis acquirantur, indignum est.*

20 *Oblatus non dicitur is, cui pars bonorum oblatorum in emphyteusim conceditur.*

Laicus tenetur ad onera laicalia pro emphyteusi Ecclesiæ, ibidem.

21 *Conclusiones circa oblatos.*

22 *Oblatio non excluditur ex detentione, vel usu facti rei oblatæ, permittente Superiore.*

23 *Oblatio an habitus mutationem requirat, & qualem, & n. 25.*

24 *Conversi, & oblati in quibus differant.*

25 *Oblatio an requirat ut sæculum relinquatur.*

26 *Miles commeatu accepto remanens in domo sua non habet Militis privilegia.*

27 *Concilii Tridentini requisita in* cap. 11. sess. 24 *sunt necessaria ad vitandum forum Ordinarii, non autem iudicis laici.*

28 *Oblati plenè an gaudeant privilegiis, si ante, vel post oblationem matrimonium contraxerint.*

29 *Coniugalis status non est incompatibilis cum statu oblati.*

30 *Votum solemnizatur per susceptionem sacri Ordinis, vel per professionem.*

31 *Clericus coniugatus non gaudet nisi privilegio fori, & Canonis.*

32 *Oblatus coniugatus gaudet omnibus privilegiis personæ ecclesiasticæ.*

33 *Oblati post delictum commissum an, & quando subsint foro sæculari.*

34 *Concilium Tridentinum* cap. 11. sess. 24. *non habet locum in civilibus, sed tantùm in criminalibus.*

35 *Episcopi iurisdictio in oblatos respicit spiritualia tantùm.*

36 *Oblati non habentes requisita an eximantur etiam à iurisdictione diœcesani.*

37 *Concilium Tridentinum quid statuerit circa oblatos præter ius commune.*

38 *Episcopi iurisdictio in oblatos an sit cumulativa.*

39 *Iurisdictio concessa Episcopo in scholares an sit privativa ad Rectorem Universitatis.*

40 *Iurisdictio Episcopi quibus casibus sit cumulativa cum inferioribus Prælatis.*

VT PRIVILEGIA. Privilegiũ Religiosis concessum ut possint sepelire Confratres suos tẽpore interdicti, intelligitur de illis Confratribus, qui licèt maneant in sæculo, tamen se Ordini obtulerunt mutato habitu sæculari; vel de illis, qui bona sua eis dederunt usufructu retento. Hoc primo.

Privilegium Religiosis cõcessum, quo ejus venientibus ad locum interdictum semel in anno aperiantur Ecclesiæ, ut celebrentur in eis divina, intelligitur quod una sola aperiatur in loco. Hoc dicit. Et secunda ibi, *Illud*, Jo. Andr. dividit in tres partes Prima præmittit exordium. Secunda duas declarationes, quarum posterior incipit ibi, *Illud.* Tertia pœnam addit. Secunda ibi, *Sanè* Tertia ibi, *Qui verò.* Et secunda pars textus locum habet tantummodò in privilegiis obtentis post cap. *Alma Mater, de senten. excomm. lib. 6.* Non autem in obtentis ante, quia sunt revocata per illam Decretalem, ut in specie de hoc privilegio Templariorum, & Hospitalariorum, quo in eorum jucundo adventu semel in anno aperiebatur una Ecclesia in loco tempore interdicti, & celebrabantur divina, declarat glossa ibi, in ver. Concessis, & Abb *ibi. in ult. notab.*

1 Circa 1. partem textus generaliter QUÆRO, primò, an Oblati alicujus Religionis judicãdi sint personæ ecclesiasticæ, adeout à foro sæculari, & vecti-

vectigalibus tam quoad personas, quàm quoad
bona debeant esse immunes, sive personam, &
universa bona obtulerint, sive personam tantùm,
sive personam cum minima parte bonorum; præ
sertim si hujusmodi pars bonorum illis postea à
Superiore Religionis fuerit in emphyteusim
concessa.

Et quàmvis sint immunes, an talis exēptio ex-
tendatur ad conjugatos sive ante, sive post obla-
tionem matrimonium contraxerint. Et an eadem
exemptio à foro sæculari illis etiam prosit, qui
ante oblationem delictum commiserunt, cujus
vindicta ad judicem sæcularem pertinebat.

Item an jurisdictio, quæ vigore Trident. Conc.
c. 11 sess. 24. Competit Ordinario in Oblatos ca
rentes requisitis expressis ibidem in vers. *Exceptis.*
Complectatur tam spiritualia, quàm tempora
lia.

Et an talis jurisdictio ex decreto Concilii in-
telligatur tributa Ordinarii in Oblatos cumula-
tivè, vel privativè quoad Superiores ejus Reli-
gionis, cui oblati sunt.

Vt in hac materia, in qua maxima est opinionū
varietas, quantum fieri potest clarè procedatur,
primum constituendæ sunt conclusiones, in qui-
bus Doctores conveniunt; & deinde ad eas de-
scendendum, in quibus discrepant sententiæ.

2 Primum illud certi juris est, Oblatos esse ec-
clesiasticas personas. & privilegia Religionis, cui
oblati sunt, assumere, atque à foro sæculari, & sæ-
cularibus exactionibus esse exemptos: quod
probatur hic, & in cap. *Cum & plantare, §. De
Confratribus, supra eodem.* cap. *Non dubium, de sen-
ten. excomm.* & in c. *Per exemptum, de privileg. in 6.*
3 Clem. 1. *de decim.* ubi DD. cum concord. Tam-
etsi enim duo sunt genera Christianorum, alterū
laicorum, alterum eorum, qui divinis sunt man-
cipati obsequiis, cap *Duo sunt, 12. q. 1.* æquum est
tamen omnes quoque Oblatos utcumque lai-
cos, qui se Religioni dedicarunt, ejus assumere
privilegia, glos. in d. cap. *Non dubium, in verb.
Religionis.*

4 Hi autem oblati quales esse debeant pluribus
modis explicant DD. aliquando enim requirunt
ut sint propriè oblati cum effectu; aliquando ut
sint plenè oblati, sive plenè translati, ut dictis pri-
vilegiis potiantur, ut hic notant Henr. & Abb. *n. 3.*
& idem Abb. *cons. 54. in 1. par. num. 3* & probatur
in d. cap. *Cum & plantare; §. De Confratribus*, ibi
5 *Si non se prædictis fratribus omnino reddiderint.* & in
d. Clem. *de decim. in ultimis verbis.* Et ratio est,
quia per hanc propriam oblationem sive ple-
nam, sive cum effectu, Oblati efficiuntur similes
servi Ecclesiarum, qui Ecclesiasticis gaudent
privilegiis, cap *Ecclesiarum servos, 12. q. 2.* Qua
ratione utitur Archid. in d. cap *Duo sunt*, Abb. in
d. cons. 54. num. 3 Sylvest *in ver. Ecclesia, primo,
nu. 6. vers. Quintum, &* passim in doctores. Imò
eos esse propriè servos monasterii dicit glos. in
c. *Vt lex continentiæ, in ver. Professi, 27. q. 1.* & Card.
in Clem. *1. de decim. num 22* Subdens eos pro-
pterea acquirere monasterio, non sibi. Ac proin-
7 de excluditur, qui obtulit se, & bona omnia usu-
fructu retento; id enim nō sufficit ad plenam ob-
lationem, quamvis sufficiat ut sit privilegiatus
quoad privilegium Religionis, ut ejus Regulares
sepeliri in Ecclesia possint tempore interdicti, ut
tradit glos. *fin. in Clem. 1. de decim.* quæ optimè

Prosp. Fagn. in 2 par. 5. lib. Decretal.

hanc materiam distinguit, Henric Boich. in hoc
cap. *Franc. Marc. decis. 24. num. 2.* Straccha *in re-
per. Auth. Ingressi, cap 10. num. 22* Butr in cap. *In
8 præsentia, de probat. in fine.* Præterea excluditur,
qui obtulit bona omnia præsentia, sed non futu-
ra, quæ non veniunt in simplici oblatione, ut per
Strach d. Authen. *Ingressi, in verb. Suum, cap 8.
num. 14.* Tametsi Ant de Butr. d. cap. *In præsentia,*
in fine tenuerit offerentem se, & sua Ecclesiæ Re-
gulari censeri etiam offerre futura; quia sic est de
natura Ecclesiæ.

9 Ad hanc verò effectualem, seu propriā, & ple-
nam oblationem inducendam quæ requirantur,
magnam habet dubitationem. De duobus planè
requisitis nemo dubitat, videlicet opus esse, ut O-
blatus perpetuò, & efficaciter obtulerit tā se, quā
10 bona sua; ea nimirum ratione, quià devovendo
se, promittit obedientiam, licèt nō Monachalem,
Anchar. in d Clem. *1. de decim. num. 26.* & offe-
rendo bona, renunciat proprio, & amittit testa-
menti factionem, glos. in cap. *Vt lex continentiæ, in
ver. Professi, 27. quæst 1.* Dec in cap *In præsentia,
11 num. 26. de probat,* Quæ duo efficiunt offerentem
personam Ecclesiasticam, ut per DD. in cap. *Cum
12 ad Monasterium, de stat Monach.* Et quamvis possit
offerens offerre se sine bonis, & bona sine per-
sona sua, & possit etiam offerre se cum parte bo-
norum, ut per Socin. *in tract. de oblat. in 7. libello,*
in pluribus quæstionibus: tamen in hoc casu, ut
persona sit ecclesiastica, requiritur ut oblatio
perpetua, & efficax tam personæ, quàm bonorū,
ita utrumque requirunt per textum d Clem *1. de
decim.* Laud. *Ibidem*, Imol *num. 28* Anchar, *num. 16.*
Zabarell. *num. 28* Hostien. *hic num. 6* & Io. Andr.
in glos. 3. Henric. & Abb *eod. loco* Dec. in cap *1. In
præsentia, num. 23. de probat.* Archid. quem cæ-
teri sequuntur in d cap *Duo sunt, num. 6.* Abb. *in
d. cons. 54. num. 2.* Sylvest. *in ver. Ecclesia, 1. num. 6.
vers. Quintum.* Remig. *de Charit. subsid. quæst. 61.
num. 33.* & passim in DD. de hac materia tractan-
tes Et in specie talem obligationem debere esse
perpetuam, tradit post alios Covarr. in loco in-
feriùs citando *num. 8* & ante eum Io. Andr d. c.
per exemptionem, ubi Gemin. & Franc. *in secun-
do notab.*

13 Et hæc duorum requisitorum necessitas exclu-
dit primò à numero personarum ecclesiasticarū
Oblatos illos, qui offerunt bona. & nō se: quam-
vis enim ea bona ob talem oblationem ecclesia-
stica efficiantur, ut per Abb. *d. cons 54. num 2.* &
sint immunia ab exactionibus sæcularibus, ut ibi
per eum; non tamen illa offerens absque persona
efficitur de foro Ecclesiæ, ut per DD. supracita-
tos præsertim Abb. *hic num. 3.* ubi ait Confratrem
dici non posse qui bona sua dat Religioni, quia
illa est donatio, & non fraternitas.

14 Secundò excludit offerentes personam absque
bonis, sive personā obtulerint cum reservatione
expressa bonorum sive simpliciter personam ob-
tulerint, nulla de bonis mentione facta: nam in
ejusmodi oblatione bona non veniunt, nisi ex-
pressè offerantur, Butr in cap *In præsentia, de pro-
bat. in fine,* Io. Andr & alii, quos refert, & sequi-
tur Socin. d. *tract* & Libell. *in 22. quæst.* Quod
tamen limitat, nisi aliud haberet statutum, vel
15 consuetudo Ecclesiæ, cui fit oblatio, quia tali
casu oblatio intelligeretur celebrata juxta illius
Ecclesiæ statutum, vel consuetudinem.

16 Nec obstat, quod bona sunt accessoria ad personam, ac propterea quod offerens se censeatur etiam bona obtulisse, etiamsi non exprimantur, ut de converso Ecclesiæ sæcularis tenuit Odoffr. relatus à Barr. in Authen. *Ingressi, num. 12. C. de Sacrsf. Eccles.* Et de converso Ecclesiæ Regularis, Bald. *ibid. num. 4. vers. Secundò oppono*, & Franc. Marc. *decis. 24. num. 12.* Bellam in cap. *Religioso, de sentent. excomm. lib. 6.* Respondetur enim in converso Ecclesiæ Regularis non dubium quin oblata persona, etiam bona oblata censeantur, cùm illa retinere non possit, quia efficitur Religiosus, ut per Bartol. & Bald. *ubi supra.* At in Converso Ecclesiæ sæcularis secus est; is enim cùm possit retinere bona, per oblationem personę non censetur bona obtulisse, ut per Bald. in d. Authen. *Ingressi, num. 5.* Nos autem agimus de Oblato Regulari Ecclesiæ, qui cùm non efficiatur Monachus, & possit bona retinere; à cessante ratione, quam in Converso Regularis Ecclesiæ red-
17 dunt Bartol. & Bald. quod oblata persona censeatur obtulisse etiam bona, quia ea retineri non possunt: sequitur ut cùm Oblati retinere bona possint, ea obtulisse non intelligantur. Et id est, quod etiam tradit Bald. in d. Authen. *Ingressi, n. 8.* ubi ait Oblatum Regulari Ecclesiæ bona non amittere, nisi totaliter renunciet sæculo, illudq; mutet, quo casu Monacho æquiparatur.

18 Tertiò his duobus requisitis excluditur etiam his, qui obtulit personam cum parte bonorū tātùm, quamvis majorem: cùm enim Doctores requirant simpliciter oblationē bonorum; hoc verbum, *bonorum*, in hac materia simpliciter prolatum includit omnia bona, Socin. *d. tract. de oblat. in 8. libell. qu. 5.* & oblationem majoris partis in hac materia non ęquipollere oblationi omnium, docuit glos. *hic in ver. Pro parte*, ubi Henric. id in specie adnotavit. Quod cùm verum sit, à fortiori procedit in eo, qui obtulit Ecclesiæ minimā partem bonorum, in quo propriè quadrat quod ha-
19 betur hic, Indignū esse ut pro duobus, aut tribus denariis acquirantur hujusmodi exemptiones.

20 Præsertim si postea talis bonorum pars Oblato in emphyteusim concederetur; quo casu nedum offerens non est plenè oblatus, sed etiam bona ipsa ad onera laicalia tenentur: Tum quia hoc casu videtur subesse fraus propter actuum vicinitatem, Oldrad. *cons. 324. Factum tale est. Dominus noster, sub num. 6. vers. Et quod fuerit fraudulenta*, Tum quia laicus tenetur ad onera laicalia pro re emphyteutica quàm obtinet ab Ecclesia; quia dominium utile est quid laicale, Alex. *cons. 103. in 1. vol.* ubi dicit eum teneri ad solutionem vectigalium ratione fructuum: & post Barb. & alios tradit Remig. *de Charit. subsid. q. 61. n. 32. & 33.*

21 Ex prædictis satis tutò eliciuntur aliquæ conclusiones negativæ, videlicet offerentes se, & non bona sive ea expressè retinendo, sive de eis mentionem in oblatione non faciendo, non debēt cēseri personæ Ecclesiasticæ, nec gaudere immunitatibus, nisi ex statuto, vel consuetudine Ecclesiæ, cui fit oblatio in oblatione personæ bonorū oblatio includeretur, ut dictum est. Item nec sunt personæ Ecclesiasticæ offerentes se, & bona, sed non universa; & multò minus, si minimam tantùm eorum partem obtulerint; præsertim si ea postea in
22 emphyteusim ab Ecclesia obtinuerint: non tamen videtur excludendus, quominus sit persona Ecclesiastica, qui sibi non reservavit aliquam partem suorum bonorum neque in proprietatem, neque in possessionem, nec in usumfructum, nec in jus utendi, sed tantùm in quandam detentionem, & usum facti, permittente Superiore regulari, & donec ipse Superior voluerit, itaut Superior possit pro libito auferre, licèt de honestate permittere possit, ut de Regular. declarat Bald. in d. Authen. *Ingressi, n. 8.*

Verùm an sit constituenda conclusio affirmativa ut qui se, & bona obtulerint, personæ ecclesiasticæ censeantur, & immunitatibus gaudeant, etiamsi nihil aliud præterea concurrat; in hoc est maxima difficultas propter alia duo requisita, quæ una cum oblatione personæ, & bonorum nonnulli Doctores conjunctim exigunt, & nonnulli prætermittunt, itaut non videantur illa habere pro necessariis ad gaudendum immunitate.

23 Ex his alterum est mutatio habitus, an videlicet ut offerens bona, & personam sit persona ecclesiastica, oporteat ut habitum mutet.

Alterum est an ita offerens ut sit persona ecclēsiastica, necesse sit ut sæculum relinquat, & ad Ecclesiam se transferat.

Quoad primum, verior, & communior videtur opinio, ut etiam habitus mutatio requiratur. Hæc est doctrina Hostien *hic n. 6.* quo loco ait: (Ubi aliqui, vel aliquæ offerunt se, & sua Ecclesiis Cathedralibus, vel Conventualibus, vel aliis sæcolaribus, & signum accipiunt, ecclesiasticæ persōnæ censentur.) Hostien. totidem verbis referunt, & sequuntur Jo. Andr. *in glos. 3.* Ant. de Butr. Henric & alii, Archid in d. cap. *Duo sunt, nu. 6.* Sylvest. *d. ver. Ecclesia, 1. num. 6. vers. Limitare, & in verb. Oblatus, prope finem.* Idem Hostien. *in Summa tit. de Regular. §. 1. supracit. in fin.* S. Antonin. in *1. part. tit. 23. cap. 5. § 1.* Et in terminis ita decidit Capell Tolosana *decis. 8.* ubi habetur, laicum qui se, & bona obtulit Ecclesiæ, habitu non mutato, non esse restituendum judici ecclesiastico. Nec novum est in jure Canonico ad consequenda privilegia ecclesiasticæ personæ necessariam esse declarationem habitus ecclesiastici, ut in cap. *1. de Cler. conjug. in 6.*

24 Huic opinioni non obstat primò quod Doctores constituentes differentiam inter Cōversos, & Oblatos, dicant eos esse Conversos qui se, & sua dant Religioni, habitu mutato; Oblatos vero qui se, & sua offerunt, absq; habitus mutatione, Laud. quem referunt, & sequuntur *in Clemen. 1. de de-*
25 *cim.* supracit. Zabarell. *n. 10.* Anchar. *n. 16.* Imol. *num. 28.* Dec. in d. c. *In præsentia, num. 22.* Covarr. in cap. *Alma Mater, in 2. part. relect. §. 3. num. 8.* Id enim ita accipiendum, ut in Oblato non sit necessaria totalis mutatio habitus, nec assūptio habitus Religionis, cui se offert, sed sufficiet aliqualis mutatio, itaut non sit habitus Religiosus, quēadmodum debet esse habitus Conversi, sed differens tamen à laicali. Ita declarat hic glossa *in ver. Mutato*, ubi in specie Henric. hanc rem luculenter explicat, Sylvest. in d. *ver. Ecclesia, 1. num. 6 d. vers. Limitare*, & hoc est quod dicebat hic Host. quem cæteri sequuntur, videlicet signum aliquod accipere debere Ecclesiasticas personas.

Non obstat secundò, quod aliqui Doctores, & præsertim Abb. *in d. cons. 54.* scripserint *Oblatos*, qui se, & bona obtulerūt cēseri Ecclesiasticas personas, & sic duo requisita recenseat, & mutatio-

nem

item habitus tamquam non necessariam omittat: quia tam Abbas, quàm cæteri Doctores ita loquentes, vel non excludunt hoc requisitum, licèt nec includant, vel si excludere intendunt, adversantur communiori opinioni Doctorum illud quoque requirentium, ut suprà dictum est.

Quoad alterum de sæculo relinquendo an sit necessarium in offerente, major est difficultas: nã plures ex Doctoribus hanc materiam pertractantibus requirunt oblationem personæ, & bonorũ, plurimi verò adjiciunt tertium requisitum mutationis habitus non totalis. At verè nemò in locis supracit. aut certè paucissimi exprimunt necessarium esse ultra supradicta etiam sæculum derelinquere, ut sit locus privilegio exemptionis: & tamen valde probabilis est opinio, id quoque requisitum debere eum cæteris concurrere: quod certè apertissimè sentire videtur Host in cap. *Non dubium, de sent. excomm.* dum loquens de converso Ecclesiæ sæcularis, qui tradidit se, & sua, & idem est cum oblato, ait: Si est conversus temanens in domo propria, & tamquam laicus vivens, non gaudet immunitate: si verò est conversus qui tradidit se, & sua, & est tonsuratus & vadit ad horas suas audiendas, & vivit honestè, sicut Clericus vivere debet, talis in forum Ecclesiæ in totũ intelligitur esse translatus, & immunitate ecclesiastica gaudet. Host. ibi sequuntur Io. Andr Ant. de Butr. Hentic. Collect. & Petr. de Vbald. in *tract. de quarta Episc. & Paro. bial. in 17 q. n. 11.* & quãvis Hostien in 2. membro suæ distinctionis non expresserit an debeat suam domũm, sive sæculum relinquere, cùm tamen in priori membro id expresserit dicens illum non gaudere, immunitate: in secundo, In quo sentit gaudere satis exprimit oppositum, idest eum à domo sua recessisse, & ad Ecclesias esse translatum, ut exprimit ibi Collect ita intelligens Hostiensis doctrinam.

Præterea id videtur probari per text. in cap. *penult. infra eod* ubi habetur tales Confratres, seu Oblatos quoad manserint in domo sua non assumere privilegia Religionis: & ita illum textum intelligunt Innoc. Host & Io Andr notantes mutationem habitus sufficere quoad privilegia circa interdictum, de quo in textu nostro, sed quoad cætera non sufficere, sed necessariam esse plenam translationem, juxta illum textum, qui loquitur de propria domo relinquenda & hunc intellectũ esse commenem ostendit ibi Ant de Butr. dicens ita esse tenendum secundum Doctores; quod etiã sentire videtur Abb dum notat eom. de quo textus loquitur, idest qui in domo propria manebat, non esse plenè Oblatum: & ita in eo textu hunc casum esse clarum, ita ut non sit locus cavillationi, tradidit Zabarell *conf 21. n 5. & 6* cui potest addi Abb. *hic n. 3.* ubi ait non esse plenè oblatos stantes in sæculo.

26 Rationes hujus opinionis sumi possunt ex glos. in d. c. penult. ubi adducit plura circa militem armatæ militiæ, qui si commeatu accept remanet in domo sua, non habet militis privilegium, l. *Miles, ff Ex quib. caus maior.*

Nec videtur obesse, quod plerique ex Doctoribus de hoc requisito non meminerint, quia non propterea dicunt illud non esse necessarium, & sic est locus ab auctoritate negativa desumptus, qui non probat, nec destruit opinionem Host Zabarell. & aliorum, præsertim ex textu desumptũ, qui apertè sentiunt id requisitum derelicti sæculi cum cæteris debere concurrere.

Ex his sequitur oblatis ita demum privilegio fori, & sæcularium exactionum gaudere, si se, & bona perpetuò, & in forma valida in manibus Episcopi, vel Regularis superioris Religioni obtulerint nulla re sibi reservata, atque habitum mutaverint, & sæculum reliquerint. Nec est quod
27 adjiciamus alia requisita ex decreto *c. 11. sess 24.* quia illa sunt necessaria ad vitandum forum Ordinarii, non autem judicis laici, in quo Conciliũ nihil novi statuit.

28 Ad secundum de plenè oblatis, qui post oblationem matrimonium contraxerunt, videtur respondendum si id permissu superiorũ faciant, & vivant de mandato eorumdẽ superiorũ in domibus vel prædiis Ecclesiarum, seu monasteriorum pro eorum servitiu, debere gaudere privilegiis, sicuti etiam qui ante contraxerunt, dummodo servent supradicta. Cum enim huic oblationi cum
29 requisitis supradictis non insit obligatio continentiæ, consequens est, ut status conjugalis non sit incompatibilis cum statu oblati Antecedens probatur ex doctrina glossæ in cap. *Vt lex, 27. q. 1 in ver. Atque conversi*, Archid. in d cap *Duo sunt, n. 6.* Sylvest *in loco supracit.* Host. Io. Andr. Hentic & aliorum *hic* Franc. Marc *decis. 24. n. 14.* Ita videmus de conjugatis oblatis extare consilium Abb. *53 par. 1.* Cald. *conf. ultimo de Regular.* & Zabar. *d conf. 21.* & Bald. *conf 240. in 5. vol.* qui loquuntur de conjugatis ante oblationem. Sed post oblationem licere matrimonium contrahere, nec propter oblationem ullum insorgere impedimẽtum, sentiunt Doctores omnes supracitati. & in specie Imol. in d Clem. 1. *n. 10.* ubi reddit rationem; quod votum impediens, & dirimens matri-
30 monium solemnizatur vel per susceptionem Ordinis sacri, vel per professionem tacitam, vel expressam, juxta textum in cap. *Vnico, de Voto in 6.* quorum inquit, neutrum hic fuit. Imò cùm nullus in plus obligetur monasterio, quàm pateat de ejus intentione, talis non se obligavit ad castitatẽ, sed tantùm ad obedientiam, & reverentiam: ex quo sequitur ut matrimonium postea contractum teneat, & contrahens oblatus non propterea desinat esse persona ecclesiastica.

31 Quod si objiciatur Clericum conjugatum incedentem in habitu gaudere privilegio fori. & Canonis, sed non aliis, & in specie non esse exemptum à sæcularibus exactionibus, ut habetur in c. *Vnico, de Cler coniug. in 6* ubi glos & Covarr. *Practicat, quæst. cap. 31 n 9* Et propterea à fortiori id videtur procedere in oblato, de cujus exemptione non adeò constat inter Doctores, sicuti de exemptione Clerici.

32 Respondetur d. cap *Vnicum*, restringens exemptionem, tamquam odiosum: ut ibi per Doctores, non debere extendi ad alias personas ecclesiasticas, & non solum habere locum in Clericis, de quibus loquitur; aliàs verò remanere in dispositione juris communis.

33 Ad tertium de his qui ante oblationem delictũ commiserunt, cujus punitio ad judices laicos pertinebat, distinguendum est. Aut delinquens obtulit se, & sua post delictum sine fraude; & tunc liberatur à jurisdictione judicis laici, debetq; tantùm puniri ab ecclesiastico Aut in fraudem obtulit se, & sua ut se eximeret à jurisdictione judi-

 cis

dis laici; & tunc ab eo puniri potest, non tamen corporaliter, sed aliâ pœnâ confiscationis bonorum, vel pecuniariâ, ita ut remaneat subditus respectu causæ, & bonorum, non autem respectu personæ. Ita telaris pluribus Doctoribus de communi opinione asserentibus docuit Covarr. *lib. pracit. Practic. quast. cap. 32.* & Clar. §. *fin. vers. Sapenumero*, qui tametsi loquatur de delinquente, qui post delictum effectus est Clericus, vel Religiosis; est etiam intelligendus quoad oblatos, qui habentes requisita, sunt & ipsi ecclesiasticæ personæ ut supra est demonstratum.

4 Ad quartum, jam Sacra Congregatio declaravit decretum *d. c. 11.* non procedere in civilibus, sed tantùm in criminalibus, mota præcipuè cauta finali dicti decreti, quæ habetur in proœmio ipsius, ibi, *exemptu occasionem laxioris vita.* Qua ratione videtur etiam respondendum jurisdictio-
35 nem Episcopo tributam respicere spiritualia tantùm, videlicet correctionem, & punitionem delictorum, & alia, de quibus in cap. *Dudum, in secundo, de elect.*

36 Ad quintum repetendum quod supra dictum fuit; oblatos non habentes requisita non esse ecclesiasticas personas, nec assumere privilegia Religionis, cui offeruntur, & propterea non eximi etiam à jurisdictione Diœcesani, Ant. de Butr. in d. cap. *Cum plantare, in ult. not.* Henr. *hic*, & probatur in d. cap. *penult. infra eod.* Ideoque Concilium quoad non planè oblatos nihil novi induxit, cùm jam essent sub jurisdictione Episcoporum, sed obstacula tantû submovit, ita ut si ex consuetudine, quam omnes Doctores, præsertim in cap. 2. de foro compet. clamant in hac materia esse attendendam, vel ex aliquo speciali Religionis privilegio tales non plenè oblati essent exempti à dicta jurisdictione Episcoporum, illam eis Conciliû restituit. Quod verò ad eos, qui plenè oblati privilegia Religionum erant assecuti, hoc tantùm novi statuit, quod actuale servitium requisivit, quod non erat cautum jure veteri, adeo ut absque illo servitio actuali remaneant sub jurisdictione Diœcesani. Alia autem duo requisita quod intra septa degant, & sub obedientia vivant, jam concurrere debebant de jure communi in plenè translato, ut supra dictum est, ut privilegia Religionis assumeret.

37 Ex quo sequitur quoad oblatos duo tantùm ultra jus commune statuisse Concilium. Alterum ut non plenè oblati non obstante privilegio, aut consuetudine, subsint Diœcesano: alterum ut plenè oblati etiam ipsi Ordinario subjecti sint, si ul-
38 tra alia non concurrant in eis actuale servitium Religionis. Utroque autem casu hujusmodi jurisdictio videtur concessa Ordinariis cumulativè, & non privativè cum Superioribus Regularibus in illis casibus, in quibus ipsi eam habent in oblatos: nam jurisdictio tributa per legem censetur concessa cumulativè cum aliis illam habentibus, DD. in l. *fin. C. de iurisd. omn. iudic.* Roman *in cons. 393. n. 2.* & sequitur Felin. in cap. *Pastoralis, nu. 2. de offic. Ordin.* & de communi testatur Iason in l. *Quod in cetum*, §. *Si quis post*, *ff. de leg. 1.* & benè facit doctrina Bart. in l. *Vires, in primo notab. C. de*
39 *divers. offi.. lib. 12* ubi sentit statuto disponente ut scholares coram Episcopo conveniantur non esse ademptam jurisdictionem Rectori illam habenti vigore legis, aut consuetudinis, nisi statutum uteretur dictione taxativa, videlicet *ut Episcopum tantùm cognosceretur*: quò casu tantùm putat auferri jurisdictionem Rectori competentem ei de jure communi, non autem si ei competat ex consuetudine Bartolum refert, & sequitur Felin. in d. c. *Pastoralis, num. 2 in 3. limit.* Et quamvis talis jurisdictio censeatur tributa privativè ubi de mente concedentis apparet, ut ibidem per Felin. *in 1 limit.* & de communi testatur Io. Baptista Ferrett. *cons. 141. nu. 25.* tamen in casu nostro tantum abest ut appareat de mente Concilii, quod voluerit tribuere Episcopo jurisdictionem privativè, ut potius constet eam voluisse côcedere cumulativè: nam Concilium ubi voluit tribuere talem jurisdictionem privativè ad inferiores, id expres-
44 sit, ut in cap. *20. §. Ad hac, sess. 24 & in cap. 3. sess. 25* ergo in hoc casu, in quo non expressit, voluisse credendum est, vulg. l. *Unica*, §. *Sin autem ad deficientes, C. de caduc. tollen.* & aliàs in simili Sacra Congregatio declaravit jurisdictionem tributam Episcopo vigore cap. *7. sess. 7 cap. 11. sess. 25. de Regular.* & *cap. 8. sess. 7.* intelligi cumulativè cum inferioribus.

De Privilegiis.

7

Cap. Quod nonnullis.

SUMMARIUM.

1 *Interdicti generalis tempore clam celebrare possunt Episcopi non prohibiti, qui non fuerunt interdicti culpabiles.*

Idem in Cardinalibus, n. 4.

2 *Privilegium Religiosis concessum extenditur ad Episcopos, & n. 28.*

Privilegia non extenduntur de persona ad personam etiam ex identitate, vel majoritate rationis, ibidem, & n. 25.

Declaratur n. 16. & 28.

3 *Privilegium celebrandi clam tempore interdicti non suffragatur iis, quorum culpa, & fraude interdictum fuit propositum.*

5 *Altaris viatici privilegium an competat Cardinalibus, & n. seq. usque in fin.*

6 *Altaris viatici privilegium quod habent Episcopi, & eorum superiores ex cap.* fin. de privileg. lib. *6. non fuit sublatum à Concilio Tridentino.*

7 *Et Episcopi eo uti possunt ex rationabili causa, etiam extra casum absentia*

8 *Oratoria ad usum Episcopi etiam extra illius diœcesim constructa non comprehenduntur in decreto de non celebrando in privatis oratoriis.*

9 *Altaris viatici privilegio uti potest Episcopus in aliena diœcesi, etiam contradicente Episcopo Diœcesano.*

10 *Cardinales, & Episcopi an Roma utantur privilegio altaris portatilis absque indulto Papa, & num. 31.*

11 *Cardinales sunt maiores Episcopis dignitate, & officio, sed minores Ordine, & n. 13.*

12 *Cardinalatu nulla est maior dignitas in Ecclesia Dei, & in Cardinalibus residet tota maiestas Christiana Reipublica, & n. 21.*

14 *Dignitas, & officium praeponderat Ordini in praelationibus.*

Altaris

15 *Altaris portatilis privilegio uti potest Episcopus electus, & confirmatus, licèt non consecratus, & n. 23.*

16 *Altaris viatici privilegium favore cultus divini est latè interpretandum, quatenus patitur verborum latitudo, & n. 32.*

17 *Cardinales, sicut Episcopi possunt sibi eligere confessorem, qui tamen vel parochiale beneficium habeat, vel sit approbatus ab Ordinario ad confessiones audiendas.*

18 *Privilegium Principis latissime interpretandum est.*

19 *Privilegia Episcopis concessa ratione Pontificalis officii competunt etiam Cardinalibus.*

20 *Episcoporum appellatione veniunt etiam eorum Superiores, & n. 30.*

22 *Ratio ubi est eadem, lex non dicitur extendi, sed enucleari, & n. 28.*

23 *Episcopi appellatione venit etiam nondum consecratus in materia proportionabili, tam confirmato, quàm consecrato.*

24 *Cardinales an gaudeant privilegio cap. Quia periculosum, de sentent. excom. lib. 6. ut pœnam suspensionis, vel interdicti non incurrant nisi in sententia sint expressi.*

26 *Interpretatio in dubio fit pro iure communi, quando concurrit cum privilegio.*

27 *Altaris portatilis privilegium concessum Fratribus Prædicatoribus, & minoribus non extenditur ad Episcopos.*

28 *Privilegium extenditur ex identitate rationis, si id patiatur lata verbi significatio, vel aliàs esset elusorium.*

29 *Privilegium celebrandi Missas in Capella, ad quam confluit fidelium multitudo, extenditur etiam ad Missas cantatas, & ad oblationes voluntarias.*

1 QUOD NONNULLIS. Tempore generalis interdicti clam celebrare possunt Episcopi non prohibiti, qui non fuerunt interdicti culpabiles. Hoc dicit Io. Andr. Butr. Card. Anchar. & Abb. Primò ponit privilegium. Secundò exceptionem, ibi, *nisi*. Tertiò determinationem, ibi, *verè*. Hodie hoc non est privilegium Episcoporum, sed jus commune, ut in cap. *Alma mater, de sent. excom. lib. 6.* & ideo in hac Decretali non est multum insistendum: simile in cap. *Communis filius 23 distinct.*

2 Nota primò ibi, *ad Episcopos extendentes*: privilegium Religiosis concessum non extendi ad Episcopos, quia privilegium non patitur extensionem de persona ad personam ex identitate rationis, ut est casus in cap. *Sanè, supra eodem*, & *hic* notat Abb. *in 1. notab.* sed hoc intellige ut dicam infra *n. 28.*

3 Secundò nota ibi, *qui causam aliquam præstiterit interdicto* Privilegium aliquibus concessum, ut tempore interdicti januis clausis, suppressa voce, & non pulsatis campanis possint celebrare divina, non suffragati eis, qui causam dederunt, vel fraudem commiserunt in eo, propter quod positum est interdictum, ut quia interdictum fuit latũ ob eorum culpam, vel ipsi præstiterunt favorem illis, qui causam dederunt interdicto, secundum Innoc. *hic n. 3.* & *n. 4. in verb. Aliquam*, & Abb. *in 2. not.* hodie hoc est expressum in d. cap. *Alma mater, de sent. excomm. lib. 6.* ubi plenè videas de his, quæ hic tanguntur, & aliis ad hanc materiam spectantibus.

4 Sed hic occurrit dubium an privilegium celebrandi divina tempore interdicti aliquibus Religiosis concessum, dum hic extenditur ad Episcopos, censeatur etiam extensum ad Cardinales, Io. Andr. *in addit. ad Specul. in tit. de legat. §. Sequitur in fin. add. vers. item per hoc dico*, tenet Cardinalibus etiam sine legatione competere sex privilegia, quæ recensentur à glossa penult. in cap. *fin. de privileg. lib. 6.* inter quæ numeratur etiam privilegium, de quo in hac Decretali.

5 Ex hoc infero ad notabilem quæstionem an privilegium altaris viatici competebat S. R. E. Cardinalibus.

6 Bonifacius VIII in cap. *fin. de privileg. lib. 6* disposuit ut infra (Quoniam Episcopi, eorumque superiores se habent diversis ex causis à suis Ecclesiis, & diœcesibus absentare frequenter, nec semper possint commodè ad ecclesias accedere pro Missa celebranda, vel audienda in ipsis sine qua eos transire non decet absque causa rationabili ullam diem, præsenti constitutione indulgemus eisdem, ut altare possint habere viaticum, & in eo celebrare, ac facere celebrari) Quod quidẽ privilegium Sacra Congregatio aliàs censuit non fuisse sublatum decreto Tridentini Concilii cap.
7 *unico sess. 22. de observan. & evitan. in celebration. Miss.* & Episcopos posse eodem privilegio uti, etiam extra casum absentiæ ex rationabili causa, veluti magni incommodi, & ingruentis periculi: quod etiam Navarr. sensetat *cons. 5. n. 2. de privil. & in manual cap 25. n. 83* Quinimo quicquid con-
8 tra scripserit idem Navarr. *d. cons. 5.* sæpius respondit oratoria ad usum Episcopi etiam extra illius diœcesim constructa non comprehendi in dispositione dicti cap. *Unici*, nec in declaratione ab ipsa Congregatione edita de non celebrando in privatis oratoriis. Circumscripto autem Concilio, & declaratione prædicta, manifestum est privilegiũ hoc non restringi ad limites alicujus territorii, ut satis clarè colligitur ex d. c. *fin.* ibi, *à suis Ecclesiis, ac diœcesibus absentare*, & infra in verb. *Ubicumque*, quod ab Archidiacono *propè fin.* exponitur, idest quocumque loco, sive in sua diœcesi, sive extra, & à Io. Andr. & Lapo in tota Christianitate.
9 Idque procedit etiam contradicentibus Episcopis diœcesanis, quia hæc Decretalis, secundũ quã Episcopus poterat quidem in aliena diœcesi extra Ecclesiam celebrare, sed tamen prohiberi poterat ab Episcopo loci, fuit in hoc ampliata prædict. cap. *final. de privileg. lib. 6.* ubi ibi notat. glos. *in verb. indulgemus*, Io. Andr. Gemin. & cæteri omnes: quod quidem privilegium secundum Archidiac. satis concordat cum eo, quod habetur in cap. *Concedimus, de consecrat. dist. 1.* ubi Concilium Triburiense generaliter indulget, ut in itinere positis, si Ecclesia defuerit, sub dio, sive in tentoriis, ita tamen si tabula altaris consecrata, & altare portatile fuerit, Missarum solemnia liceat celebrare. Item concordat cum simili indulto, quod Honorius III. tribuit Prædicatoribus, & Minoribus ut possint in altari viatico celebrare liberè, idest sine diœcesanorum licentia, ut legitur in c. *In his, infra eod.* Itaque competit hoc privilegium Episcopis ad eum modum, quo competebat ante Concilium, à quo ex sententia S. Congregationis sublatum aut restrictum non fuit.

His

10 His præhabitis, consulitur sacra Congregatio
an eodem modo hoc privilegium competat S. R.
E. Cardinalibus.
Et quidem Romæ secundum Navarr. locis citatis ex consuetudine nec Episcopi, nec Cardinales hoc privilegio utuntur absque indulto speciali Summi Pontificis: verba Navarri hæc sunt: (Servatur Romæ quod Episcopus non utitur illo privilegio Episcopali, cap. *final.* post Concil. Tridentin. adeò quidem, quod neque Cardinales utuntur eo nisi de concessione expressa Papæ, quàm Papa concedit quidem illis, sed rarissimè aliis Episcopis) Hæc Navarr.
11 Sed quicquid sit in Curia, in qua Prælati consueverunt abstinere etiam ab usu facultatum, & privilegiorum suorum sive ob reverentiam Summi Pontificis, juxta notata in cap. *Quia frontem, de appellat.* & in cap. *Volentes, de off. Delegat.* glos. 1. in cap *Privilegium, de reg. jur. lib. 6.* glos. penult. in cap. *Antiqua, supra eodem*, sive ob facultatem recursus ad Sanctitatem suam pro gratia obtinenda, ex traditis per Felin. post Imol. in cap. *Quod super his, num. 12. vers. Sed quod dixi, de fide instrum.* Ad dubium videtur respondendum simpliciter privilegium altaris viatici competere Cardinalibus ad eum modum, quo competit Episcopis in vim dicti cap. *final.* Nam verba illa textus, *eorumque Superiores*, etsi exponantur à glos. in cap *Quia periculosum, in verb. Superioribus, de senten. excomm. lib. 6.* pro Archiepiscopis, Patriarchis, & Primatibus: tamen in sui latitudine apta sunt comprehendere etiam Cardinales, qui dignitate, & officio sunt majores Episcopis, cap. *Constantinus 96. distinct.* cap. *Per venerabilem*, §. *Rationibus, Qui filii sint legit.* Anchar. *cons. 295. Pro clarriori, vers. Præcedunt enim Episcopos dignitate, & prærogativis multis*, Ioan. Monach. P. Io. Andr. Gemin. & alii in cap. *1 de Schismat. lib. 6.* Bald. in
12 l. *Ad similitudinem, Cod. de Episc. & Cleric.* & in l. *1 ff. de offic. Præfect. Prætor.* & latissimè probat Andreas Barbatia in *tract. de præst. Cardin. à num. 42. usque ad num. 52.* ubi paulò ante *num. 43.* ait rectè loquutum fuisse Hostien. Io. Andr. Io. de Lignan. & omnes Jurisprudentes modernos in cap. *Dilectus, il primo, de præben.* dum dixerunt nullam dignitatem esse hodie majorem Cardinalatu; Et idem tenet Cardin. in Clem. *Ne Romani, de elect.* ubi ait Cardinalatum hodie esse summum gradum post Papam. Et quicquid sit de Doctorum opinionibus, clarè id constat ex epistola Decretali Eugenii IV. de Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium dignitate cæteris ecclesiasticis dignitatibus præstantiori: quæ incipit, *Non mediocri*, Data Florentiæ, ubi Eugenius tunc residebat in Concilio Florentino, anno sui Pontificatus 8, ad Archiepiscopum Cantuariensem in Anglia, qui quæstionē moverat super præcedentia cum Ioan. tit. S. Balbinæ Presbytero Cardinali. In ea enim validissimis rationibꝰ diffinitur, post Caput Ecclesię quod est Papa, contigua sui corporis membra, qui sunt fratres ejus Cardinales, præ cæteris Ecclesiæ membris, ac partibus honorari debere. Et Cardinalatus dignitatem esse majorem, ac sublimiorem Episcopali, Archiepiscopali, & Patriarchali, & ita semper in Ecclesia habitam, & reputatam fuisse. Idemque habetur in Constitutione Leonis X. in Concil. Lateranensi edita tertiò nonas Maii 1514. quæ incipit *Suprema*, ibi: (Et cum S. R. E. Cardinales cæteros omnes in ipsa Ecclesia post Summum Pontificem honorem, ac dignitate præcedant.) Quod colligitur etiam ex Tridentina Synodo c. 1, *sess. 24.* & ex Constitutione Sixti V. *de Sancta Romana Ecclesia Cardinalium præstantia, edita tertiò nonas Decembris 1586.*
13 Neque obstat quod Cardinalis ordine sit minor Episcopo, cap. *Ante omnia, 40 dist.* c. *De his, de consecrat. dist. 5.* Clem. *Si quis suadente*, §. *Nec super hæc, de pœnis*, glos. ultim. in c. *Quamquam, 2. q. 7.* Hostien. Abb. & alii in c. *Ecclesia, il secondo, de ele-*
14 *ction.* fusè Barbat. *loco supra citato*; Nam respondetur in ejusmodi prærogativis, & privilegiis potius habendam esse rationem dignitatis, quàm Ordinis, ut declarat idem Eugenius in prædicta Decretali, his verbis: Nec causetur quispiam quod Ordo Episcopalis Presbyterio major sit, quoniam in ejusmodi prælationibus officium, ac dignitas præponderat Ordini; quemadmodum
15 jure cautum est, ut Archidiaconus non Presbyter suæ jurisdictionis obtentu Archipresbytero præferatur.) Hæc ibi. In specie autem in privilegio altaris viatici potiùs spectari prærogativā dignitatis, quàm Ordinis, ex hoc licet intelligere, quod idem privilegium competit etiam Episcopo electo, & confirmato, quamvis non consecrato, secundum Gemin. & Franc. in d. cap. *fin. de privileg. lib. 6.* ut latiùs dicetur inferiùs. Quemadmodum ergo Cardinales honoris prærogativā lætantur, sic privilegiis potiri debent amplioribus, ut legitur in cap. *Officiis, de off. Leg. lib. 6.*
16 Nec refragatur quod Archidiaconus in d. c. *fin. in verb. Indulgemus*, dicat: Cum ista sit Episcoporum indulgentia, eam non extendam; quandoquidem cum verba illa Decretalis, *eorumque Superiores*, congruè conveniant Cardinalibus, ut ostensum est supra, hæc non dicitur extensio privilegii, sed comprehensio, cap. *Porro, supra eodem.*
17 Ideoque videmus privilegium eligendi Confessorem, quod similiter conceditur Episcopis, & aliis Superioribus in cap. *final. de pœnit. remiss.* eodem modo competere Cardinalibus sicut Episcopis, secundum Ioan. Andr. *in addit. ad Speculator. titul. de legat.* §. *Sequitur, in fin. addit.* & Gondisalvos de Villadiego *in tractat. de Cardinalib. quæst. 13.* Licèt tam Cardinales, quam Episcopi teneantur eligere Sacerdotem, vel Parochiale beneficium habentem, vel aliàs ab Ordinario approbatum ad Confessiones audiendas ad præscriptum *cap. 15 sess. 23.* Concil. Tridentin. ut Sac. Congregatio declaravit, & scripsi latissimè in d. cap. *fin.* in Episcopis, à *num 5. usque ad n. 31.* & in Cardinalibus, *à d. n. 31. usque ad n. 68.*
18 Præterea contra Archidiacon. videtur sentire glos. in cap. *In his, infra eodem*, ubi cum Honorius III declaret privilegium à se concessum Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus, ut ubique possint cum Altari viatico celebrare, non esse ita intelligendum, ut facere hoc non possint absq; Prælatorum licentia, ut quidam asserebant qui nimis strictè interpretabantur hujusmodi indulgentiā; glos. *in verb. Nimis strictè dicit*, quod esse non debet: quia Principis privilegium latissimè interpretandum est, infra *de verb. significat.* cap. *Olim. ff. de Constit. Princip.* l. *ultim. & 2. quæst. 3.* cap. *Si quem*, §. *Notandum, in fine.*
19 Et hinc fit ut illa quoque privilegia, quæ tribuuntur Episcopis sine illis verbis, *eorumque Superio-*

perioribus, & ob specialem rationem Pontificalis officii in cap. *2 de off. Deleg. lib. 6.* in cap. *fin. de iuram. calumn.* & in hoc e. etiam Cardinalib competant, secundum Ioan. Andr. & Villadieg. in
20 locis proximè citatis *num. 17.* Et ratio est, quia appellatione Episcoporum veniunt etiam Superiores secundum glos. *penult.* in cap. *Quia periculosum, de sent. excomm.* quam ibi sequuntur Ioan. Monach & Ioann. Andr. & dicit esse benè notandum Geminian. *in fin.*

21 Sed & ratio illa, quæ in d. c. *fin.* adducitur nempe quod sine Missa non deceat Episcopos, eorumque Superiores transire absque rationabili causa ullam diem, maximè congruit Cardinalibus propter eminentiam dignitatis, qua post Pàpatum nulla est major in Ecclesia Dei, ut inquit Rom. *cons. 498. num 11.* Paul. de Castr, *cons. 421. n. 4. & cons. 421. num. 2. lib. 1.* & dictum est supra *n. 12.* In eis enim ut dicit Iul Clar. *in praxi criminal. §. final. quæst. 08. num. 5. in fin. vers. Ego nunquam*, residet tota majestas Christianæ Reipublicæ: unde in primis decet eos in his, quæ ad Dei cultum spectant, ita aliis præfulgere, ut meritò omnium in se oculos convertant, ut legitur in cap. *1. in fin. sess. 70.* Concil. Trident. & in Constitutione Sixti V. de S. R. E. Cardinalium præstantia: quæ incipit, *Postquam verus*, ibi: *Luceant omnibus qui in domo Domini habitant*, & ibi: *In quos ob celsitudinem gradus*
22 *omnium oculi, omnia ora convertantur.* Et cum ratio illa decentiæ sit expressa in Canone, illius dispositio habet locum in Cardinalibus non ex vi extensiva, sed comprehensiva, *l. In solu, vers. Satis tamen, C. de revocan. donat* Bald. *in rubr. C. de naut. fænor* glos. Ias. & alii in Auth. *Quas actiones, C. de sacros. Eccl.* Neque enim dicitur lex extendi, ubi eadem est ratio, sed enucleari, l. *Si postulaverit, §. Sed si negavit, ff. de adulter.* quem tex. ad hoc propositum allegar. Oldr. *cons. 185. Thema tale est, in fin.* Calder *cons. 1. Vt lite penden.* cum aliis adductis per Cravett. *cons. 184. Regula, n 3.*

23 Et hinc fit, ut quamvis appellatione Episcopi regulariter non veniat non consecratus, secundum glos. in cap. *1 de religios dom.* & glos *in Clem. 1. de pæn. in princ.* Tamen privilegium altaris portatilis competit etiam Episcopo electo, & confirmato nondum consecrato, ut per Gemin. in d. c. *fin. ult. quæst.* quia secundum eum materia est proportionabilis confirmato, sicut consecrato, & sequitur Franc *ibid. n. 3.*

24 Neque obstat quod in cap. *Quia periculosum, de senten. excomm. lib. 6.* per eadem met verba, *Episcopis, eorumque Superioribus* indulgeatur, ut nullam interdicti, vel suspensionis pœnam incurrant, nisi in sententia sint expressi, & tamen privilegium illud non competat Cardinalibus, ut tenet Io. Monach. *ibi num. 4.* dicens: *In hoc tamen Cardinales non includo*: ubi etiam Philipp. Prob *in addit. num. 1.* Ioan de Anan. *in rubr. de Cler. excomm. in ultim. col.* Idque fortè verius putet Felin. in cap. *Quod super his, num. 12. vers. Secundò quia de fine; instrum.*

Primò enim respondetur hoc ideò contingere, quia secundum præallegat. DD. in Cardinalibus cessat ratio illius Decretalis, scilicet impediendi officium Episcopale; Ministeriũ enim quod ex debito officii sui impendunt Cardinales Romano Pontifici in Conciliis exhibendis pro administratione universalis Ecclesiæ juxta text. in cap. *Per venerabilem, §. Rationibus, Qui fil. sint legit.* & decret. Trid. Concil. d. c *1. sess. 25.* Non est officium Episcopale, quod impediatur per sententiam suspensionis, vel interdicti; unde non mirum si verba illa, *eorumque Superioribus*, utcumque generalia restringantur ad limites specialis rationis, juxta tex in l *Cum pater, § Dulcissimu*, ubi Bart. & DD. notant, *ff de leg.* cum similib. At in casu nostro ratio quod non deceat transire ullam diem, sine Missa celebranda, vel audienda, non cessat; imo maximè viget in Cardinalibus: ac proinde dispositio etiam si esset specialis, deberet tamen extendi juxta latitudinem rationis generalis, l. *Regula, §. fin.* ubi Bart. & Bald. notant, *ff. de iuris, & fact. ignor.* Abb. in cap *Sicut, in fin. de testam.*

Deinde respondetur contra Io. Monach stare auctoritatem Io. Andr. in d. cap. *Quia periculosum, circa princip. de senten. excomm lib. 6.* & ibidem Gemin. *vers. Quæro an Cardinalis*, & Anchar. *n. 1.* ubi tenent privilegium prædictæ Decretalis etiam Cardinalibus competere. Dicunt etiam ita tenere Hostien in cap. *2. de Cler. non resident.* idque intelligendum esse etiam in Cardinalibus non Episcopis.

25 Sed objicies: In privilegiis non fit extensio de persona ad personam, etiam ex identitate, vel majoritate rationis, cap. *Ne alioqui*, ubi Gemin. *in 4. notab. de privileg. lib. 6.* Ant. de Butr in cap. *Sane, supra eodem*, & est communis opinio, ut testatur incertus Auctor post regulas Socin. *regul. 8.* privilegia debent strictè interpretari in prima
26 ampliat. Et ratio est, quia in dubio fit interpretatio pro jure communi, quando concurrit cum privileg. cap. *1. de rescript.* cap. *1.* ubi Anton. de Butr. de donat. cap. *1 §. Numquid., de privileg. lib. 6.* ubi
27 Gemin. *in 1. notab.* Feder. de Senis, *cons. 150. circa med. vers. Item quando im commune*; Idemque privilegium Altaris viatici concessum Prædicatoribus, & Minoribus, juxta cap. In his; infra eod. non extenditur ad Episcopos, licèt in eis militet eadem, aut major ratio, ut ex eo text. deducit Abb. *in 2. notab.* Ergo eodem modo hoc privilegium concessum Episcopis non videtur extendendum ad Cardinales ex identitate, vel majoritate rationis.

28 Cæterũ respondetur objectum procedere quãdo verba privilegii ita sunt restricta ad certas personas, ut etiam secundum latam vocabuli significationem nequeant ad aliàs ampliari, tunc enim verissimum est non admitti extensionem de persona ad personam, nisi cum privilegium aliàs esset elusorium, & nihil operaretur, juxta terminos cap. *Licet, de privileg. lib. 6.* Et Ita procedit hæc Decretalis, ubi privilegiũ clam celebrandi tempore generalis interdicti concessum Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus, idcirco ab Innocentio III. extenditur ad Episcopos, quia eorumdem Fratrum appellatione etiam secundũ lationem vocabuli significationem non veniunt Episcopi; unde benè ex eo textu, deducit Abbas privilegium Altaris viatici prædictis Fratribus concessum ad Episcopos non extendi, ut dixi supra in *1. notab.* At secus est si verba privilegiis secundum sui latitudinem, ac generalitatem sint apta cõprehendere etiam alias personas, quàm nominatim expressas, quia tunc si privilegium sit favorabile, fit lata interpretatio, ut habeat locum in omnibus qui sub verborum ampliori significatione continen-

nentur, & in quibus eadem ratio concurrit: id-
que non per extensionem, sed per comprehen-
sionem, & declarationem, secundum Bald. & a-
lios superiùs citatos *n. 22.* Nam & in privileg fit
lata interpretatio quatenus patitur verburum
proprietas, ut post Ang. Calder. & Anton. de
Butr. tradit Dec. *cons. 113. Viso tenore, n. 6. vers. Et
ideo cum multu.*

29 In privilegio autem altaris viatici favore cul-
tus Divini benigna est interpretatio facienda, ut
dicit textus in d. c. *In his, infra eod.* Ideoque vide-
mus privilegium celebrandi Missas in Capella, &
Oratorio absque auctoritate Episcopi constructo,
ad quod confluit multitudo fidelium, extendi e-
tiam ad Missas cantatas altâ voce: & in ea recipi
etiam posse oblationes voluntarias propter mi-
nistros, ut ex facto responderunt Petr. de Ancha-
ran. & Gasp. Calder. inter cons. Io. Cald. *cons.*
30 *421. aliàs 6. de relig. domib.* Verba autem illa, *eorum-
que Superioribus*: quæ habentur in d. cap. *fin. de pri-
vil. lib. 6.* in sui latitudine sunt apta comprehende-
re etiam Cardinales; & ratio decentiæ ibi conside-
rata æquè viget in Cardinalibus, ac in Episcopis.
Ergo ex his omnibus privilegium accipi debet in
latiori significatione, ita ut etiã Cardinales com-
prehendat: & hoc intelligit glos. & DD. in d cap.
In his, dum dicunt illud privilegium esse latissimè
interpretandum. Et hac ratione conciliatur etiã
glos. cum Archidiacono in d. cap. *fin. de privileg.
lib. 6.* nam Archid dicit prædictam Decretalem
non esse extendendam, idest de casu ad casum, vel
de persona ad personam in privilegio etiam se-
cundum amplitudinem verborum non compre-
hensam. Glos. verò dicit hoc privilegium esse la-
tissimè interpretandum, idest, ut habeat locum in
omnibus, qui sub latiori verborum significatio-
ne continentur.

Ad extremum privilegium altaris viatici com
petere etiam S. R. E. Cardinalibus censet, licèt ar-
ticulum non examinet, Ioan Andr. *in addit. ad
Specul. in tit. de legat §. Sequitur, in fin. addit.* Gon-
disalvus de Villadieg. *in tract. de Cardin quæst 13.*
Manfred. *in eod. tract. decis. 214.* & Cardinal Ia-
31 cobac. *de Concil lib. 1 art. 1. num. 206.* Quæ opinio
satis videtur approbata in prædicta Constitutio-
ne Leonis X. edita super reformat. Prælat. Ec-
cles. 3 nonas Maii 1514 qua inter cætera statui-
tur, ut (Cardinales sint omnes vigiles, ac divinis
officiis, Missarumque celebrationibus intenti,
habeantque Capellas suas in loco honesto, prout
facere consueverunt) Hæc ibi: unde etiam patet
verum non esse quod Navarr. Cardinales Romæ
non uti hoc privilegio absque speciali licentia
Papæ, Imo enim statim atq; creati sunt Cardinales,
celebrant, & audiunt Missam in suis Capellis ad
præscriptum ejusdem Constitutionis, nec super
hoc ullæ expediuntur litteræ à Secretaria Brevi-
um: & sanè cum Cardinales in Romana Curia ju-
giter residere teneantur. d. cap. *Per venerabilem, §
Rationibus, Qui fil. sint legit.* & cap. *2 de Cler. non
resident* Idque districtè illis præcipiatur à Leone
X. in antedicta Constitutione, Si Romæ non ha-
berent usum altaris portatilis, privilegium d. c.
final nihil eis conferret. & esset omnino elusoriũ,
contra litteram textus in d. cap. *In his, infra eod.*
& cap. *Licèt, eod. tit. lib. 6.*

De Privilegiis.

Cap. Quanto.

S V M M A R I V M.

1 *Privilegiati quod excommunicari non possint ab Ordinariis, non debent excommunicari etiam indirectè.*

2 *Privilegia non sunt violanda etiam indirectè.*

3 *Statutum Episcopi excommunicans accedentes ad monasterium Monialium exemptum sine eius licentia an valeas, & n. seqq.*

4 *Excommunicatio lata ab Episcopis in subditos suos, qui molunt in molendinis, vel coquunt panem in furnis Regularium exemptorum non tenet.*

5 *Terminus*, ad quem, *non* in quo *dispositio celebratur, debet considerari.*

6 *Finis, cui conceditur, videntur concessa omnia, quæ ad illum finem tendunt.*

7 *Indulgentia an possit ab Episcopo concedi subditis pro opere construendo in alterius diœcesi absque Diœcesani consensu, remissive.*

8 *Regularis accedens ad monasterium Monialium Regularibus subiectarum, & ibi colloquens cum Moniali, an possit puniri ab Episcopo, & numeris sequen. usque in finem.*

9 *Regulares accedentes ad Monialium monasteria etiam exempta incidunt in excommunicationem contra accedentes Episcopi edicto propositam.*

10 *Clausura monasterii Monialium qualiter ab Episcopo conservanda, & ubi collapsa fuerit, restituenda.*

11 *Clausura custodiam habentes etiam concomitantia.*

12 *Collocutiones clandestinæ cum Monialibus suspectæ sunt sacris Canonibus.*

13 *Episcopus tamquam Sedis Apostolicæ Delegatus potest corrigere abusus circa clausuram Monialium Regularibus subiectarum.*

14 *Bulla Gregorii XV. subijcit iurisdictioni Episcopi Regulares delinquentes circa clausuram monasteriorum Monialium, vel circa personas in eis degentes.*

Et verba Bullæ expenduntur n. 16. & seqq.

15 *Regularis colloquens cum Moniali sine legitima licentia est privatus voce activa, & passiva, & mortaliter peccat.*

17 *Dictio*, circa, *quid importet.*

18 Clausura *nomen genus est tam ad interiorem, quàm ad exteriorem.*

19 *Verba universalia, & geminata extendunt dispositionem ad ea, quæ aliàs non comprehenderentur.*

20 *Prohibitio facta uni ex correlativis censetur etiam alteri facta.*

21 *Regulares mittentes Epistolas ad Moniales an possint puniri ab Episcopo.*

22 *Iniuria quot modis inferatur.*

23 *Bulla Gregorij XV. per quam fit reditus ad ius commune, est favorabilis & latè interpretanda.*

24 *Lex etiam pœnalis latè interpretanda est, quatenus patitur verborum proprietas.*

QVAN-

1 QVANTO Privilegiati quod excom-
municari non possint ab Ordinariis,
2 non debent excommunicari etiam
indirectè. Hoc dicit secundum Io.
Andr. & omnes. Vel generaliùs se-
cundum Cardin. & Abb. Privilegia non sunt vio-
3 landa etiam indirectè: & per hanc litteram Petr.
de Anchar. in cap. *Periculoso, num. 5. col. 3. circa finem,
vers. Secundò quæro, de stat. Regular. lib. 6.* contra Lapũ
Abbatem determinat non valere statutum Epi-
scopi excommunicantis accedentes ad monaste-
4 rium Monialium exemptum sine ejus licentia: nã
per hoc videtur contra privilegium exemptio-
nis facere impediendo liberum accessum in subdi-
tis suis, argum. hujus c. ubi declaratur irrita ex-
communicatio lata ab Episcopis in subditos suos,
qui molunt in molendinis, vel panem coquunt in
furnis Monachorum Cluniacensium habentium
privilegium, ut ab Episcopis excommunicari, vel
5 interdici non possint: nam secundum Anchar. in
subditis non potest fieri talis prohibitio, si tendat
præjudicium, sive damnum sic privilegiati, argu-
men cap. *final. de immunitat. Eccles. lib 6.*

Item considerato effectu, tale statutum videtur
principaliter concernere ipsos exemptos, licèt
verba ad aliud referantur; & terminus *ad quem*,
non *in quo* dispositio celebratur, debet considera-
ri, ut l. *Quid si sponsa, C. de donation. ante nupt.* & sicut
6 monasterium eximitur ab Episcopi potestate, ita
accessus ad illud debet intelligi liber: nam cui cõ-
ceditur finis, videntur concessa omnia, quæ ad il-
lum finem tendunt, l. *Ad rem mobilem*, & l. *ad le-
gatum, ff. de procurator.* & cui conceditur haustus
ad fontem, conceditur similiter & iter ad ipsum,
l. 3. § *final ff. de servit. rustic. prædior.* & cui relictum
est horreum, ad quod erat transitus per domum,
videtur etiam relictus esse transitus, l. *Olimpico, ff.
de servit. urban. prædior.* ex quibus concludit statu-
tum tale non valere, utpote tenens, & princi-
paliter disponens super re non subdita statuenti.
Sed ut respondent Geminian & Franc. proximè
citandi, tale statutum nec directè, nec indirectè
præjudicat monasterio, vel exemptioni cùm ad
monasterium prohibentur accessiones, sed præ-
judicatur ipsis accedentibus; & sic non obstat ille
7 text. Ad prædictam quæstionem vide plurimas,
& pulcherrimas rationes quas ex Oldrado in u-
tramque partem recitat ipse Petr. de Anchar. in
cap. *Postulasti, à n. 15. usque ad n. 23. de fo. compet.
in quast.* An Episcopus possit concedere subditis
indulgentiam pro opere construendo in alterius
diœcesi absque illius consensu.

8 QVÆRO, An, posita Constitutione Gregorii
XV. de exemptorum privilegiis Regularis absq;
legitima licentia accedens ad monasterium Mo-
nialium Regularibus subjectarum, ibique in loco
colloquiis destinato cum Moniali colloquens, à
Diœcesano Episcopo tamquam Sedis Apostolicæ
delegato coerceri, & puniri possit.

9 Movet hanc quæstionem in individuo Gemi-
nianus in cap. *Periculoso, § Et quoniam, col. 2. post
princ. vers. Sed pone, de statu Reg. lib. 6.* ubi post La-
pum Abbatem *nu. 2.* quærit si monasterium sit ex-
emptum, & Episcopus faciat Constitutionem,
ne quis ad illud accedat sine sui licentia, aliàs eo
ipso sit excommunicatus: An exemptus absque
licentia ad illud accedens, incidat in excommu-
nicationem, necne? & ex pluribus resolvit inci-

Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

dere si transeat per diœcesim Episcopi & proba-
biliter Constitutioné non ignoret: Nam ex quo,
inquit, Episcopus imponit pœnã eunti ad mona-
sterium, & illud ire est delinquere, & sic est deli-
ctum factum in loco non exempto, licèt sit con-
summatum in loco exempto, ex hoc sequitur ut
Episcopus punire possit, cap. *1. de privileg. in 6.* &
idem censet in d. c. *Periculoso*, Franc. *n. 6.* & Ias.
cons. 83. vol. 1. ubi in fine sic ait (Et verè cum ha-
beamus apertam decisionem Lapi Abbatis, &
Gemin. in individuo firmantium quæstionem no-
stram, nescio quis justus judex volens jura admi-
nistrare, possit ab eorum decisione recedere) Quã
sententiam jam diu approbavit S. Congregatio s
dum declaravit Regulares accedentes ad mona-
steria Monialium, etiam exempta ab Episcopi ju-
risdictione incidere in pœnam excommunicatio-
nis contra accedentes Episcopi edicto proposita,
nisi habeant nominatim privilegium, ut non pos-
sint excommunicari: & tamen eo etiam casu cen-
suit eos aliis pœnis esse puniendos.

10 Quod videtur etiam probari posse, quia ex di-
cto cap. *Periculoso*, & decreto Concilii Tridentini
cap. *5. sess. 25. de Regular.* Episcopi tamquam Se-
dis Apostolicæ delegati sub obtestatione divini
judicii, & interminationis maledictionis æternæ
jubentur procurare, ut clausura Monialiũ exem-
ptarum ubi violata fuerit, restituatur, & ubi in-
violata est, conservetur: inobedientes, atq; con-
tradictores per censuras ecclesiasticas, aliasque
11 pœnas compescentes. In hac autem auctoritate
conservandi clausuram, utique comprehendun-
tur ea omnia, quæ ad ejusmodi conservationem
spectant, & sine quibus clausura nullo modo, aut
difficilè conservari potest ut in hac specie tradit
Io. Monarch. in d. c. *Periculoso, n. 2.* ubi ait habentes
custodiam clausuræ habere etiam illa omnia, quæ
clausuram comitantur per regulam *l. 2. ff. de iurisd.
omn. iud.* cap. *Præterea, de off. deleg* & cap. *de
prudentia, de dote post divor. restituen.* At experien-
tia docuit ad clausuræ conservationem magno-
perè pertinere, ut Regulares ad illa non acce-
dant, nec cum Monialibus colloquantur absque
legitima licentia: idcircò enim tot prohibitiones
sub gravibus pœnis hac in re à Sede Apostolica e-
manarunt. Ergo Episcopus potest illos arcere,
& contrafacientes punire. Et revera maximè ab-
surdum videtur ut Episcopi gravissimo illo de-
creto præcipiantur clausuram inviolatam cu-
stodire; & tamen nequeant ab illa arcere quos
expedire iudicaverint: hujusmodi enim prohibi-
12 & clandestinæ collocutiones sunt valde sacris Ca-
nonibus suspectæ, ut patet ex septima Synodo *cap.
20.* cujus verba consultò omittimus: & propte-
rea Concilium Hispalen. 2. *cap.* 11. dum subjicit
monasteria provinciæ Bethicæ Monachorum Re-
gimini, subdit eâ tamen circa Moniales cautela
servata, ut remoti ab earum peculiaritate, nec us-
que ad vestibulum habeant accedendi familiare
permissum.

13 Ideoque cum Episcopus Bellunen olim retulis-
set S. Congregationi Concilii nonnullos abusus
circa facultatem alloquendi Moniales Regulari-
bus subjectas, S. Congregatio respondit hoc ca-
put, quod clausuram, ejus conservationem, ac
restitutionem respicit ad jurisdictionem Episcopi
tamquam Sedis Apostolicæ delegati pertinere.

Quæ tamen quamvis fortè non transiꝛent absq;

difficultate ex dispositione juris, & Concilii certè
satis clarè videntur procedere post Gregorianam
Constitutionem, quæ disertis verbis tribuit Epi-
scopo tamquam Sedis Apostolicæ delegato facul-
tatem puniendi quoscumque exemptos tam sæcu-
lares, quàm Regolares, qui delinquunt circa clau-
suram, aut circa personas degentes intra septa
monasteriorum Monialium Regularibus subjecta-
15 rum: certum est enim Regularem absque legitima
licentia loqueotem cum Moniali grauiter delin-
quere, & ex decreto Sixti V. esse ipso jure priuatū
voce activa, & passiva, & ex declaratione S. Con-
gregationis Episcoporom, & Regularium morta-
liter peccare. Delictum enim clausuræ iod. Con-
stitutione non videtur materaliter, & physicè ac-
cipiendum pro sola murorum fractura, sed mora-
liter, ita ut comprehendat quemcumque modum,
per quem Monialium custodia violari possit, qua-
lis videtur esse prohibita allocutio.
16 Idque eo magis, quia Constitutio non restrin-
git se ad violantes clausuram, nec loquitur de de-
linquentibus in clausura; sed utitur dictione illa
17 *circa*, quæ magis latè patet; aliud est enim aliquid
fieri circa solum, aliud in solo, ut notatur in l. 1. §.
Hoc autem edictum non omnia, *ff. de nom operis nun-
ciat.* & circa provinciam dicitur esse qui abest
per duas dietas tantùm, Archid. in cap. *1. de offic.
Ordinar. lib. 6.*
Itaque quatenus Regolaris accedens contra
prohibitionem Papæ ad clausuram Monialiū pro-
priè non delinqueret io clausura, negari tamen
non potest, quin delinquat circa clausuram: præ-
18 sertim quia *clausura* nomen genus est ad clausu-
ram tam interiorem, qoàm exteriorem: & cùm
Constitutio simpliciter loquatur de delinquenti-
bos circa clausuram, quoè videtur intelligenda de
clausora exteriori, ac de interiori: sub genere
enim propriè utraque species compreheditur, ut
notatur io l. *Si quis sic stipuletur, in glo. in ver. Omnes his,
ff. solut. matr.* & tam delictum est Regulari sine li-
centia ingredi exteriorem clausuram, qoam in-
teriorem, licèt hoc sit gravius.
19 Præterea ponderanda est clausula Constitutio-
nis inferius posita, quæ videtur ampliativa præce-
dentium, his verbis (Ita ut Episcopus in supradi-
ctis casibus & in prænominatas personas in præ-
missis omnibus, & singulis, aut circa ea quoquo-
modo delinquentes, per censuras ecclesiasticas,
aliasque pœnas procedere, omnéque jurisdictio-
nem exercere liberè, & licitè valeat. Verba enim
illa, *in præmissis*, & *circa ea*, extendunt dispositio-
nem præcedentem etiam ad connexa, & comitan-
tia: & illa dictio, *quoquomodo delinquentes*, simi-
liter ampliat præcedētia ad omne delictum cuius-
cùmqoe sit qualitatis, ita ut propterea quatenus
delictū collocutionis cum Mooiali non cōprehē-
deretur In priori parte Constitutionis, satis tamē
videatur comprehendi in secunda, quæ latiùs pa-
tet. Verba enim sic universalia, & geminata ex-
tendont dispositionem, & comprehendunt etiam
casus, qui aliàs in illa oon comprehenderentur, ut
pluribus exemplis probat Romanus *cons. 31. Visis
iis, in princ. num. 2.* & Alex. *cons. 102. Viso themate,
lib. 6.* & in specie verba, *in præmissis*, & *circa ea*,
indicare Pontificem voluisse ampliare præmissa
etiam ad casus non expressos. Patet ex iis, quæ de
hac dictione, *circa*, superiùs dicta sunt: & de di-
ctionibus, *omnia*, & *singula*, tradit Paulus de Ca-
stro *cons. 418. col. 2. in princ. vers. In contrarium, lib. 1.*
& Ant. de Butr. *cons. 19. n. 3. vers. In privilegio autem,
& n. 5.* ubi etiam de verbis, plenè io omnibus, seu
pleno jure; & de dictione, *quoquo modo*, seu *quo-
cumque modo*, Bart. *cons. 21. lib. 2. num. 5.*
Et confirmatur: nam Gregorius in proœmio
Constitutionis recenset tres casus, in quibus ex
decretis Concilii Regulares delinquentes ab Epi-
scopo puniri non poterāt: & declarat se velle præ-
dictis decretis aliquid adjungere, idque re ipsa
observat in corpore Constitutionis in duobus ca-
sibus, idest cùm Regulares non curati delinquunt
in admioistratione alicujus Sacramenti, Item cum
delinquunt prædicando in Ecclesiis sui vel alterius
Ordinis sine Episcopi benedictione, vel licentia,
aut Episcopo contradicente: in his enim duobus
casibus persistendo in termiois Concilii, Regula-
res ab Episcopo puoiri non poterant, sed a suis su-
perioribus Regularibus dumtaxat, ut prius decla-
raverat S. Congregatio. Ergo idem censetur Gre-
gorius fecisse in 3. casu, nempe cùm delinquunt
circa clausuram Sanctimonialium, vel personas in
ea degentes: nam si hunc 3. casum intellexisset de
formali violatione clausuræ, nihil Concilio addi-
disset, quia Regulares eam violantes jam suberant
jurisdictioni Episcopi ex decreto d. *cap. 5. sess. 25.
de Regular.* unde in hoc quoque 3. casu Constitu-
tio, aliquid addat decreto Concilii, ita iotelligi
debet, ut Regolares circa clausuram puniri possint
pro delicto, pro quo ex præscripto Concilii puniri
non poteraot, & sic pro delicto ultra formalem
clausuræ violationem.
20 Cæterum si hoc casu Regularis non videretur
aliquibus delinquere circa clausuram, dubium
tameo non videtur, quin delinquat circa perso-
nam intra septa degentem, & propterea ex hoc
c. ab Episcopo puniri possit ad præscriptum Con-
stitutionis: inducit enim Sanctimonialem ad se-
cum colloquendum contra prohibitionem Apo-
stolicam; atque ita delictum est reciprocum ex
parte utriusque: nam respectu unios, & ejusdem
actus individui, sicuti est collocutio, prohibitio
facta uni ex correlativis, censetur etiam facta al-
teri; idque verum est indistinctè, & in omni ma-
teria etiam odiosa, & pœnali, ut optimè declarat
Cravetta *de Antiq. tempor in 4. p. §. Videamus, num.
29. & 30.* & Socio. *cons. 74. num. 5. & seq. lib. 3.* Curt.
Iun. *cons. 6. num 15. & seq.* & Dec. *in l. 1. C. de in ius
voc. n. 7. vers. Primor.*
Neque verò ea verba, *circa personas* salva rā-
tione recti sermonis restringi possunt ad solos ta-
ctus corporis, sed cùm sint generalia, referri de-
bent ad quodcumque delictum personas Monia-
lium concernens; præsertim quia, ut dicit text. in
cap. *Nec solo, 32. qu. 5.* sæpe in tactis ab immunda
violatione corporis fugit castitas ipsa de mori-
bus.
21 Et hanc ob caosam Gregorius legis conditor
oretenus dixit suæ intentionis esse, ut in Constitu-
tione comprehenderentur etiam mittentes epi-
stolas ad Moniales, quasi & hi dicerentur aliquo
modo circa illarum personas delinquere, coosiderata
latitudine illius dictionis, *circa*: & quamvis
de hac Gregorii declaratione nihil hodie appare-
at authenticè, notitia tamē utcumque habita mē-
tis legislatoris promptiorē reddere debet S. Con-
gregationem ad declarandum illos esse in Consti-
tutione comprehensos, qui non per litteras tantū,
sed

sed personaliter accedunt ad colloqoendum cum Monialibus.

22 Er eo magis, qoia littera Constitutionis propriè hanc interpretationem admittit: injoria enim adversus personam dicitur fieri oon solum re, quoties manus inseruntur, sed etiam verbis, ut cũ convicium fit, nec tantùm in corpus infertur, ut cum qois pulsatur, sed aliquando etiam ad dignitatem, aut infamiam pertinet, ut cum pudicitia attentatur, quæ sunt verba textus in l. 1. *ff de iniur.* & eodem modo actio in personam inferri dicitur, & tameo corpus non tangitur, l. *Actionum genera*, & *l. Actio in personam*, *ff. de act.* & obligat quod clarius procedit hoc casu, in quo Constitutio non utitur verbis, *in personam*, sed *circa personam*, quæ latius pateor, ut superius diximus.

23 His non obstat, quod Constitutio tamquam pœnalis sit strictè intelligenda; quia hoc casu noo agitur de pœna Regularibus imponenda; absolutum est enim accedentes ad monasteria sine licẽtia esse puniendos, sed solum agitur à quo hæc pœna sit irroganda, an scilicet à Superiore Regulari, an ab Episcopo: unde Constitutio non debet propterea strictè intelligi, sed potiùs latè in favorem jurisdictionis ordinariæ: nam quamvis restringãtur Religiosorum privilegia, fit tamen reditus ad jus commune antiquum, secundum quod Monachi, & eorum Abbates suberant diœcesano Episcopo, cap. *Abbates*, & cap. *Monasteria*, *18. qu. 2* & tradit Navarr. *cons. 8 sub n. 3. de rescript.* Planum est autem, Constitutionem, per quam fit reditus ad jus commune, favorabilem esse, & latè interpretandam, cap. *Cum dilectus*, §. *Cæterum*, & ibi glos. communis, *in ver. Iuri communi*, & Abb. *nu 21. de consuetud.*

24 Et nihilominus etiam lex pœnalis est latè interpretanda quatenus patitur verborum proprietas. l *Cum lege*, ubi Aret. *ff. de testam* Rolan. à Valle *cons 54 n. 30. vers. Nam dictiones, lib 3.* & plenius Cravetta *cons. 294. num. 2. vers. Amplius*, & eo magis, quia per Constitutionem Gregorii tribuitur Episcopo jus procedendi contra Regulares exemptos auctoritate delegata; onde per hoc exemptionum privilegia non violantur, ut notat Abbas in cap. *Grave*, *n. 1. de off. Ordin.* & dixi in cap. *Tuarum*, *n. 31. supra eod.*

De Privilegiis.

Cap. Ex parte il terzo.

SVMMARIVM.

2 *Qui in habitu, & tonsura, & cæteris ut laici conversantur, deprehensi in maleficiis puniri possunt à iudice sæculari.*

1 EX PARTE, il terzo. Io Andr. & communiter Scribentes sic summant hanc Decretalem: Qui in habitu, & tonsura, & cæteris ut laici conversantur, deprehensi in maleficiis sic pro Clericis non defendunt: sed quia per alia jura Clerici sive in Minorib⁹. sive in sacris Ordinibus constituti, & in maleficiis deprehensi sine habitu, & tonsura, fori privilegium non perdunt, nisi ter moniti non desistant, ut cap. *Contingit, il secondo, infra de sent. excomm.* cum suis concordant. propterea hoc cap. quod videtur oppositum innuere, multipliciter à Doctoribus intelligitur: verior tamen, & communior videtur intellectus glossæ penultimæ hic. Tu in proposito vide Alexan. qoi concordat cum glossa nostra in *cons. 8. Videtur super primo, n. 2. lib. 1.* & quod scripsi in d. cap. *Contingit, n 6. 12. & 25.*

Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

De Privilegiis,

Cap. In his.

SVMMARIVM.

1 *FRatres Prædicatores, & Minores, an possint in claustro monasteriis sui Ordinis in altari portatili Missam celebrare etiam invito Episcopo. Et quid de illius licentia, & num seqq. usque in finem.*

2 *Missa de iure communi an, & quando possit celebrari extra Ecclesiam de licentia Episcopi.*

3 *Episcopus potest de iure concedere privilegium altaris viatici in sua diœcesi tantùm, & solus Papa in universo Orbe.*

4 *Fratres Prædicatores, & Minores ex indulto Honorii III. uti poterant altari viatico etiam Episcopo non permittente.*

Privilegia sic debent interpretari, ut non sint inania, sed aliquid conferant præter ius commune, ibidem.

5 *Fratres Prædicatores, & Minores etiam ante Concilium Tridentinum uti non poterant altaris viatici privilegio postea quam habuerunt Ecclesias consecratas.*

6 *Altaris viatici privilegium fuit innovatum à Sixto IV. & Alexandro VI. quoad Minores tantùm, non autem quoad Prædicatores.*

7 *Societas Iesu Presbyteris altaris viatici privilegium à Concilio Tridentino ademptum restituitur à Gregorio XIII.*

8 *Fratrum Prædicatorum, & Minorum privilegium in altari viatico celebrandi fuit sublatum à Concilio Tridentino.*

9 *Privilegia etiam in corpore iuris clausa non desinunt esse privilegia, & ideo comprehenduntur in generali privilegiorum derogatione, n. 9.*

10 *Altaris viatici privilegium Episcopis concessum cur non ademptum à Concilio.*

11 *Iuri communi non est opus derogare, sed satis est, ut Princeps statuat contrarium eius, quod ius commune disponit.*

12 *Privilegiis in corpore iuris clausis ex stylo Concilii Tridentini non consuevit expressè derogari.*

13 *Episcopus post Concilium Tridentinum non potest concedere licentiam domi celebrandi, ut infirmus pro viatico communicetur.*

14 *Fratres Prædicatores, & Minores non possunt in claustris suorum monasteriorum celebrare in altari portatili etiam de Episcopi licentia, & n. 19.*

Secus si altare sit fixum in Oratorio ad divinum cultum dedicato, ibid & n. 22

15 *Tridentini Concilii decretum in cap.* unico, §. Neve patiantur, sess 22. de observ. & evitan. in celebr. Missar. *expenditur, & explicatur.*

16 *Principis domus, arces, & palatia, in quibus Barones*

iurisdictionem exercent, comprehenduntur in prohibitione Tridentini Concilii de Missa in privatis domibus non celebranda.

17 *Missa in privatis domibus celebrari non potest etiam in Oratorio ad divinum cultum dedicato, sed celebrandi licentia petenda est à Sede Apostolica.*

18 *Oratoria publica, & privata qua censeantur.*

19 *Episcopus non potest permittere, ut à Sacerdotibus secularibus, aut Regularibus Missa celebretur extra Ecclesiam, & extra Oratoria ad divinum tantùm cultum dedicata.*

20 *Altaris portatilis usum Episcopus post Tridentinum Concilium concedere non potest etiam in locis publicis.*

21 *Episcopus potest concedere ex Tridentini Concilii præscripto, ut Missa celebretur in Oratorio ad divinum tantùm cultum dedicato, dummodo illud non sit in privatis domibus.*

22 *Missa in Oratoriis constructis pro usu Carceratorum, Confraternitatum, Hospitalium, & Monasteriorum celebrari potest prævia licentia, & approbatione Episcopi diœcesani, & n. 23.*

1 IN HIS. Privilegiati ut ubique possint cum altari viatico celebrare, hoc possunt sine licentia Prælatorum. Hoc dicit, & sunt duæ partes. Prima ponit exordium, & factum narrat. Secunda providet, & rationem reddit: ibi, *Cum autem.*

Nota privilegium Principis ita esse interpretandum, ut aliquid conferat ultra jus commune, ne alioquin sit elusorium, ut hic, & in l. 1. *C. de thesaur. lib. 10.* cum concord. de quibus *hic* in glos. fin. Privilegium enim est privata lex, nec esset privata, nisi aliquid specialiter indulgeret, dicit tex. in cap. *Abbate, vers. Hic autem sensus, de verbor. signif.* De hoc infra *n.* 4.

QVÆRO. An Fratres Prædicatores, & Minores, ut hic dicitur privilegiati possint hodie in Claustro monasterii sui Ordinis in altari portatili Missam celebrare etiã invito Episcopo diœcesano, non obstante decreto Concilii Trident. *in cap. un. sess. 22. de observan. & evit. in celebr. Missar.* Et quid de illius licentia, & approbatione.

2 Quamvis ex antiquorum Canonum præscripto Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrari nõ debeat nisi Ecclesia consecrata, cap. *1. in fin.* cap. *Sicut non alii*, cap. *Vnicuique, cum concord. de consecr. dist. n. 1.* & pluribus confirmat Daran. *de ritib. lib. 2 cap. 2* adeout non liceat in privatis domibus celebrare etiam ex permissione Episcopi, ut in d. cap. *Sicut non alii, in fin.* & in Auth. *Vt in privatis domibus sacra Mysteria non fiant, collat. 5.* Sed opus sit privilegio Apostolico, secundum Archid. in cap. *fin. in ver. Ad Ecclesias, de privil. lib. 6.* Tamen ex Concilio Triburiensi relato in cap. *Concedimus, de consecr. dist. 1.* Generaliter permittitur ut si Ecclesiæ consecratæ fuerint ab infidelibus, vel malis Christianis combustæ, in capellis non consecratis cum tabula consecrata Missæ interim celebrentur donec consecratæ Ecclesiæ valeant restaurari: In itinere verò positis si Ecclesia defuerit, sub dio, seu in tentoriis, si tabula altaris consecrata ibi affuerit, liceat Missarum solemnia celebrare. Item ex Concilio Agathensi, cap. *21.* Permittitur iis, qui sunt valde remoti ab Ecclesia Parochiali, propter fatigationem familiæ suæ, ut audiant Missas in minoribus festivitatibus in Oratoriis suis; sed in præcipuis festivitatibus Missam audiant in suis Parochialibus Ecclesiis: refertur in cap. *Si quis etiam, de consecr. distin. 1.* Verùm hos duos textus communiter DD. intelligunt non habere locum nisi de consensu Episcopi diœcesani, quod satis constat ex cap. *Missarum, de consecrat. distinct. 1.* quod est ejusdem Concilii Triburiensis: (Missarum, inquit, solemnia non ubique, sed in locis ab Episcopo consecratis, vel ubi ipse permiserit, celebranda esse censemus.) Idem colligitur ex sexta Synodo cap. *31.* relata in cap. *Clericos ead. dist.* & tradit glos. in d. cap. *Concedimus, in verb. Celebrari permittimus*, & in cap. *Vnicuique,*
3 *in ver. Licet, ead. dist.* & propterea Io. Andr. in cap. *fin. de privil. lib. 6. in ver. Celebrare*, dicit posse unumquemque Episcopum in sua diœcesi concedere hoc privilegium altaris viatici juxta tex. in d. cap. *Concedimus*, cap. *Missarum*, cap. *Clericos* & cap. *Si quis extra, de consecr. dist. 1.* & solum Papam in universo Orbe, ut *hic*, & in d. c. *fin. eodem tit. lib. 6* Ioan. Andr. sequuntur ibi Anton. de Butr. Anch. & alii: & ita communiter teneri testatur Abb. *hic num. 2. vers. Sed quæro*, & Navarr. *cons. 1. qu. 37 de Constit.*

4 Post hæc Honorius III. concessit Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus privilegiũ altaris viatici sed quia nonnulli asserebant illud non habere locum absque consensu Episcopi diœcesani à idem Honor. in hac Decretali declaravit prædictos Fratres uti posse hoc privilegio etiam Episcopo non permittente; nam cùm de licentia Episcopi unicuique liceret in altari viatico celebrare absque alio Papæ privilegio ex indulgentia Concilii Triburiensis, ut in d. cap. *Concedimus*, indultũ Honorii nihil illis contulisset præter jus commune si necessaria fuisset Episcopi licentia, & privilegium fuisset omnino elusorium, quod esse non debet, ut hic patet, & notat glos. *in ver. Ex indulgentia*, & Abb *in princ.* qui ait hunc textum ad hoc quotidie à Doctoribus allegari.

Demum supervenit decretum Tridentini Concilii in cap. *unico, Neve patiantur, sess. 22. de Observ. & evit. in celebrat. Missar.* de quo interiùs dicetur.

5 His ita constitutis ad primam partem dubii videtur respondendum fratribus Prædicatoribus, & Minoribus nequaquam licere in claustro ut supra, Missam celebrare, præsertim Episcopo contradicente. Siquidem, ut inquit Ioann. Andr *hic num. 8* post Hostien *num. 11 in ver. Consecrati*; hac gratia utebantur isti fratres in novitate sua quando carebant propriis Ecclesiis, & habebant Oratoria simplicia: hodie verò & habent cœmeteria, & consecrantur ipsorum Ecclesiæ. Vndè nec in locis suis egent hoc privilegio, ex quo habent alia altaria consecrata. Sed & Ant. de Butr. *hic num. 8.* Similiter dicit Fratres Prædicatores, & Minores habuisse hoc privilegiũ in prima novitate quando celebrabant in propriis habitaculis; sed hodie habere proprias Ecclesias, & consecratas, & ideo uti non posse hoc privilegio, quod in subsidium fuit datum. Et sequitur Abb. *num. 3.* dicens Doctores tacitè innuere hos fratres non habere amplius hoc privilegium: nam olim fuit eis concessum, quia non habebant ita Ecclesias consecratas, sicut hodie habent, sed habebant quædã Oratoria non consecrata. Et quamvis Abb. sub-

das

dat quod si hodie etiam de facto accideret ut haberet aliqua loca non consecrata, fratres ad illa accedētes uti possent hoc privilegio, quia subesset ratio privilegii: tamen quidquid sit de veritate hujus limitationis, certè illa non applicatur casui nostro in quo agitur de Missa celebranda in claustro, in quo absolutum est nullam subesse necessitatem celebrandi, cum sit in promptu Ecclesia, cui adiacet. Cessante igitur causa, ob quam privilegium fuit concessum, cessat privilegium, argom. cap. *Et si Christus supra de jurejur.* & cap. *Cum cessante, de appellation.* & ideo videmus indultum Concilii Tributiensis celebrandi cum tabula consecrata, cum fuerit concessum in defectum Ecclesiarum, non habere locum in locis, ubi Ecclesiæ non desunt, ut probat litera d. cap. *Concedimus, de consecrat. dist. 1.* ibi, *donec consecrata Ecclesia valeant restaurari*: & ibi, *si Ecclesia defuerit.* Videtur enim inferri injuria Ecclesiæ, & loco sacro, cùm extra eum nulla necessitate cogente Missæ sacrificium celebratur, ut in cap. *1.* & c. *Sicut non alii, de consecr. dist. 1.*

6 Neque obstat quod ait Augustinus Barbosa *in ver. Dux inu in luigendum, numero 3* Privilegium hoc fratribus Prædicatoribus, & Minoribus concessum celebrandi in altari viatico postea fuisse renovatum, & ampliatum à Sixto IV. Alexandro VI. ac Gregorio XIII. ut asserit explicari & comprobari per fratrem Emanuelem *quæst. reg. tom. 1. quæst. 43. art.* Verè enim Sixtus IV. & Alexander VI hoc privilegiū non innovarunt nisi quoad fratres Minores, ut refert Rodrig in loc à Barbos. alleg Vnde quoad fratres Prædicatores privilegiū remansit in eudem statū, in quo erat ante illius in-
7 novationem. Gregorius autem simile privilegiū concessit tantū Presbyteris Societatis Iesu: quoad alios verò tantùm abest, ut illud innovaverit, ut potiùs declaraverit universis ademptum fuisse à Tridentina Synodo: ait enim in litteris directis Præposito Generali & Presbyteris dictæ Societatis. (Usum altaris viatici Societati vestræ a fel. record. Paulo Papa III. concessum, deinde à Concilio Tridentino universè sublatum vobis eatenus restituimus ut inter Missiones &c)

8 Sed quatenus adhuc vigeret ratio indulti Honorii III. ita ut fratres Prædicatores non prohiberētur illo uti ex hoc capite rationis cessantis à Doctoribus ut suprà consideratæ; obstaret tamen illis Tridentini Concilii decretum *d. c. unico, sess. 22. de observ. & evit. in celebr. Missar* quod sustulit privilegia omnia celebrāndi etiam quoad Presbyteros Regulares extrà ecclesias, & publica Oratoria; atque ita etiam in altari portatili: ut constat clarissimè ex prædictis litteris Gregorii XIII. & infra explicabitur. Et in individuo hoc privilegium fratrum Prædicatorū, & Minorum à Concilio sublātum fuisse, tenet Nauarr. *in Manual. cap. 25. num. 82 in fin.* & post eum Suarez. *tom. 3. disp. 81. sect 3. in fin* & Henriq *in sum. lib 9 cap 27. num. 2. in glos. Littera S.* Quidquid contra levissimo ductus fundamento scripserit Emanuel Rodrig. *de Regul. tom. 1. q. 43. art. 5.* & Io. Præp *in 3. p. quæst. 83. art. 3. num 151.* Hoc enim decreto etiam Regulares disertis verbis cōpreheduntur; Ideoque Congregationi Peregrinorum Ordinis Prædicatorum olim supplicanti S Congregatio censuit concedendam esse privilegii Apostolici confirmationem celebrandi in Oratoriis, & altaribus portatilibus in illis locis in quibus nulla suppetit cōmoditas Ecclesiarum consecratarum.

9 Nec obstat quod privilegium hujus cap. *In his* tamquam in corpore juris clausum non videatur à Concilio sublatū, ad instar similis privilegii altaris viatici Episcopis, eorumque Superioribus concessi in cap. *fin, de privileg lib 6.* quod ex sententia S. Congregationis à Concilio sublatum non fuit.

Id, inquam, non obstat primò, quia ex eo quod privilegium Honorii III. fuerit insertum in corpore juris non propterea desivit esse privilegium Ideoque glos. & DD in cap *Quod nonnullis, supra eod.* dicunt privilegium illud concessum Episcopis celebrandi clam tempore generalis interdicti hodie non esse privilegium, sed jus commune, propter cap. *Alma mater, de sent. excomm. lib. 6* innuentes ante promulgationem d. cap. *Alma mater*, illud fuisse privilegium, licèt clausum esset in
10 corpore juris Ratio autem cur Concilium non abstulerit Episcopis privilegium altaris viatici nō est, quia in corpore juris sit insertum, sed quia Episcopos, cæterosque majores prælatos, qui in sublimiori gradu Hierarchiæ Ecclesiasticæ constituti reliquis omnibus ædificationi, & exemplo esse debent, non decet sine Missa transire absque rationabili causa ullam diem, ut legitur in d. cap *fin. de privileg lib. 6* Esset enim scandalosum ut Episcopi in sua diœcesi, vel extra eam iter facerent absque eo quod Missam celebrarent, vel audirent. Unde hoc indultum quod in præcipua honestate, & decētia Pontificalis officii in divini cultus augmentum, populique ædificationem fundatur, non sunt censendi Patres Concilii voluisse vulnerāre, cum hoc semper præcipuum habuerint, ut Episcopi in his, quæ ad religionem, & Dei cultum spectant, cæteris præluceant, *cap. 1 sess 24. cap. sess. 25.* & passim alibi. Lex enim respicit semper quid deceat secundum honestatem, cap. *Magna, de vote*, cap. *Erit autem lex, 4. dist.* cap. *Cum non de-*
11 *ceat, de elect. lib 6* cum suis concord At hæc ratio minimè viget in inferioribus Sacerdotibus; imò vix esset sine scandalo, ut quilibet simplex regularis dictorum Ordinum haberet usum altaris portatilis: præsertim quia fortè in vim communicationis idem privilegium prætenderent etiam Regulares aliorū Ordinum Hoc igitur casu propriè verificantur verba cap *Sicut non alii, de consecr. dist 1* quod satiùs sit Missas non cantare, aut non audire, quàm in illis locis, ubi fieri non oportet

Respondetur secundò hoc argumentum posse in contrarium retorqueri: nam quamvis privilegium insertum in corpore juris faciat jus commune inter nominatos tantùm, ut notat. Io. Andr. post Hostien. in cap. *Ex parte, il primo, super ver. Cæterum de decim.* & tenet glos. 2. in cap *Constitutionem, de Regul. lib 6* & in reg. *Quæ à iure, in fin. eodem. lib.* & in Clemen. *Dudum, in ver. De iure, de sepultur.* tamen juri communi non est opus expressè derogare, quiá constitutio posterior tollit priorem contrariam, licèt de illa mentionem non faciat, cap *1.* & ibi DD. *de Constit. lib 6.* cap. *Vasa, de Consecr. dist. 1.* cap *1 supra de cognat. spiritual* ergo ex eo quod privilegium in jure clausum faciat jus commune, potius sequitur ut eidem privilegio non sit opus derogare. Et ita per hanc rationem concludit Felin. in cap *1. num 11. vers, Tutius est tenere communem, supra de rescript.*

12 Respondetur tertiò, Concilium Tridentinum
quotiescumque sustulit privilegia, sustulisse etiam
inserta in corpore juris: nullibi enim ex stylo Cō-
cilii in derogationibus generalibus cōsueuit fieri
mentio talis insertionis: ideoque in *cap. 2. sess. 5 &*
in *cap. 15. sess. 23.* sustulit privilegia Regularium
inserta in Clem. *Dudem de sepult.* Item in *cap. 8.*
sess 7. & in *c. 9 sess. 24.* derogavit privilegiis exem-
ptorum. de quibus in cap *Luminoso, 18. q. 2.* & cap.
Cum Episcopus, de off. Ordin. lib. 6. Item in *cap. 5.*
sess. 14 quoad dorationem conservatorum sustulit
dispositionem. cap. *fin de off. deleg lib 6.* Item in
cap. 8. & 18 sess. 23. quoad Ordioes, & dimissorias,
sustulit privilegia inferiorum, de quibus in cap.
Cum nullus, de tempor. ordin. lib. 6. & in cap. *Abbates,*
de privilegiis, eodem lib Item in *cap. 18. sess. 24.* ex
sententia S. Congregationis sustulit indultum
studentium insertum in cap. *Cum ex eo, de electio-*
ne, lib. 6. & alibi sæpè: & tamen insertionis hujus-
modi in jure communi nullam mentionem fecit,
& in multis aliis casibus, quos retuli in cap. *Non-*
nulli, à n. 42. supra de rescript. & in specie quicquid
in contrarium scripserit Suar. *tom 3. disp. 81. sect. 2,*
vol. 2. & Rodriquez. *de reg. tom. 3. qe. 4. art. 6.* de-
cretum d. cap. *Vnici, sess. 22. de obseru. & cult. inco-*
legratione Miss. abstulit Episcopis facultatem con-
cedendi etiam ex legitima causa usum altaris por-
tatilis in sua diœcesi, quam habebant ex disposi-
tione juris communis, juxta tex. in d. cap. *Concede-*
dimus, & cap. *Missarum, de consecr. dist. 1.* ut solidè
probat, Nauarrus *cons. 1. q. 37. de constitut.* Et pro-
13 pterea cùm Cardinalis Paleottus olim petiisset,
an posset concedere licentiam domi celebrandi,
cùm infirmus deberet pro viatico communicari:
Sacra Congregatio respōdit non posse. Quinimo
cum Cardinalis Legatus Portugalliæ petiisset ut
posset concedere licentiam celebrandi Missam in
domo privata decenter accommodata, cùm infir-
mus aliquis debet pro viatico communicari, &
hoc quia in illis regionibus sunt multa loca adeo
dispersa, & remota à Parochiis, ut non sine ma-
ximo incommodo possit Euchatistiæ Sacramentū
circumferri: Sacra Congregatio respondit nō es-
se concedendum; ergo non est ambigendum, quin
Conc. sustulerit privilegium Prędicatorum, & Mi-
norum utcumque clausum in corpore juris, præ-
sertim quia in d cap. *Vnico, §. Neve patiantur,* dum
prohibet ne in privatis territoriis Missæ sacrificiū
celebretur, utitur, dictione illa universali, *quibus-*
cumque. de cujus natura est, ut omnia includat,
cap. *Solita vers. Quandocumque ligaveris, supra de*
maior. & obed. cap. *Si tibi absenti,* ubi Archid.
num. 4. in verb. Quicumque, de praben. lib. 6. & com-
prehendere etiam ea, quæ alias in simplici dispo-
sitione non comprehenduntur, gloss. in Clem. *2,*
§. Dignitatem, in ver. Quodcumque, de vit. & honest.
Cleric. cum aliis allegatis per Sarnen, *in reg. de trien.*
qu, 2. num. 3 & 4.

14 Quoad secundam partem dubii, an scilicet Fra-
tres Prædicatores, & Minores possint in claustro
monasterii sui Ordinis Missam celebrare saltem
prævia licentia, & approbatione Episcopi diœce-
sani, videtur sic distinguendum. Aut intendunt
celebrare in altari portatili: & hodie non possunt
etiam de Episcopi licentia; aut in altari fixo in
aliqua capella ad divinum cultum dedicata: &
possunt, si Episcopus locum prius visitaverit, & ap-
15 probaverit. Vtriusque propositionis veritas dilu-
cidè apparebit, si expendantur verba Concilii in
d. *cap. Vnico, sess. 22. de obseru. & evit. in celebrat.*
Miss quæ sic se habent (Neve patiantur privatis
in domibus, atque omnino extra Ecclesiam, & ad
divinum tantum cultum dedicata oratoria ab eis-
dem Ordinariis designanda, & visitanda sanctum
hoc sacrificium à sæcularibus aut Regularibus
quibuscumque peragi.)

His verbis Concilium primò prohibet, ne Epi-
scopi permittant, ut Missa celebretur in privatis
domibus. Deinde prohibet ne id fieri permittant
in locis, quæ sunt omninò extra oratoria ad divi-
num tantum cultum dedicata. Tertiò præcipit ut
huiusmodi oratoria prius designentur, & visiten-
tur ab Ordinario: ex quo contexto colliguntur
conclusiones infrascriptæ.

Prima conclusio est. In privatis domibus nullo
casu potest Episcopus permittere, aut indulgere,
vt à sacerdotibus sive sæcularibus, sive regulari-
16 bus Missæ sacrificium celebretur. Et in hoc subla-
ta est facultas, quam Episcopi habebant ex dispo-
sitione cap *Missarum, de consecrat. distin. 1.* ut dictum
est supra *num. 8.* Vnde cùm olim dubitatum fuerit
An in domo Principis possit Missa celebrari qua-
si non veniat appellatione domus privatæ: &
quid de arcibus & palatiis Baronum, ubi exer-
cent jurisdictionem: S. Congregatio censuit cō-
17 prehendi dicto decreto Concilii hujusmodi loca.
Quæ conclusio procedit etiamsi in privatis domi-
bus constructum esset oratorium dedicatum ad
divinum cultum: nam nihilominus non liceret
Episcopo impertiri licentiam illic celebrandi.
Ratio est, quia cum in secunda prohibitione Con-
cilium statuat ne Episcopi permittant, ut celebre-
tur extra Ecclesiam, & extra oratoriam ad divinū
cultum dicata: supervacanea fuit prohibitio de
non celebrando in privatis domibus, si liceret in
eis celebrare in oratorio dedicato ad cultum di-
vinum, satis enim fuisset simpliciter prohibere
ne celebraretur in locis extra Ecclesiam, & extra
oratoria vt supra dedicata: nam per hoc satis cla-
rè fuisset prohibita celebratio in privatis domi-
bus, in quibus non extarent huiusmodi oratoria.
Vt ergo verba illa aliquid operentur, dicendū est
Concilium nullo casu voluisse vt Missæ sacrifici-
um fieret in privatis domibus, atque ita etiamsi in
18 eis esset oratorium ad divinum cultum dedicatū.
Quam interpretationem sæpius secuta est S. Con-
gregatio censuit enim oratoria intra domesticos
parietes, aut in privato solo constructa, aut pri-
vatis ædibus adjacentia. utcunque sint dedicata
ad divinum cultum, censeri tamen privata, nec
posse Episcopum indulgere, ut in eis sanctum Mi-
ssæ sacrificium fiat, nisi habeant ostium, quod im-
mediatè respondeat in viam publicam, & in ipsā
nullus aditus, aut prospectus ex privatis ædibus
pateat. Quinimo sæpè declaravit oratoria ædifi-
cata in agro, aut solo privato licet ab omnibus di-
stincta, adhuc privata censeri si ostium respondeat
in aream privatam utcumque omnibus patentem
quamvis his casibus aliquādo rescripserit ad Epi-
scopos, ut postquam Dominus soli per publicum
instrumentum situi ante oratorium existenti effi-
caciter, & cum effectu renunciaverit, declarent
oratorium illud esse publicum, ita ut sit in ipsorū
facultate licentiam tribuere illic celebrandi, ubi
tamen

tamen illud prius visitaverint, ac divino cultui peragendo, ac decens esse compererint In oratoriis autem, quæ omnino sunt extra ædes privatas, respondit celebrandi licentias etiam ex causa Episcopos concedere non posse, sed petendas esse à Sede Apostolica, prout postea observatum est Olim hujusmodi licentiæ concedebantur à S. Congregatione Concilii. Hodie expediuntur per litteras in forma Brevis.

19 Secunda conclusio, quæ desumitur ex verbis Concilii in locis, quæ sunt omnino extra Ecclesias, & extra oratoria ad divinum tantùm cultum dedicata, Episcopus permittere non potest, ut Missa celebretur à presbyteris sæcularibos, aut regularibus quibuscumque. Patet hæc conclusio ex littera textus, & ex ea satis clarè infertur, ut Diœcesanus Episcopus minimè possit tribuere licentiam Fratribus Prædicatoribus, vel Minoribus celebrandi in claustro super altari portatili: nam etsi claustrum non sit domus privata; ideoque nõ cadat sub primam prohibitionem Concilii de nõ celebrando in privatis domibus, cadit tamen sub secundam de non celebrando in locis extra Ecclesiam, & extra oratoria ad divinum cultum dedicata; verè enim claustrum nec est in Ecclesia, nec altare portatile potest dici oratorium ad divinum cultum dedicatum: Ideoque Paris. *cons. 34. circa resolutionem nn. 14 & 15, vol 4* respondit domum Confraternitatis non esse locum sacrum, aut religiosum, etiamsi in ea sit campanella, & altare portatile, & quandoque celebretur ibidem diebus festivis, sed adhuc remanere privatum, & profanum allegat Feder. de Sen *cons. 130 Factum tale est*, & Abbatem in c. *Patentibus, supra e. d.* Felin in c. *De quarta, n. 13 de præscript.* & alios quamplures. Et olim S Congregatio consulta, Vtrum Episcopus si in loco à domo privata distincto adsit altare, non tamen oratorii formam habente possit licentiam celebrandi concedere; respondit oportere oratorii formam habere, & visitari & approbari ab Ordinario Aliquando etiam fuit habitus recursus ad S. Congregationem pro licẽtia celebrandi Missam in altari posito in Ecclesia nondum consecrata: & Congregatio concessit, dummodo cum petra consecrata. Vnde ex verbis
20. Concilii apertè colligitur Episcopũ non habere amplius facultatem concedẽdi usum altaris portatilis etiã in locis publicis, sicuti olim habebat ex indulgentia Concilii Triburiensis. & Agathensis.

Et confirmatur, quia quamvis oratoria authoritate Episcopi fundata aliquando veniant appellatione beneficii, ut notat Abb in cap *fin in fin. de censib.* & ideo possint comprehendi sub regula de infirmis secundum Sarnen *in ead. reg. q. 23* tamen in altaribus portatilibus regulæ Cancellariæ, & jura de beneficiis loquentia locum habere non possunt, ut tradit Quintil Mandol, *in reg. de Annal, q. 17 n. 6, vers. In altaribus viaticis.*

21 Tertia conclusio. quæ ex Concilio deducitur. Episcopus potest concedere licentiam ut Missæ sacrificium celebretur in oratoriis publicis, seu ad divinum tantùm cultum dedicatis, dummodo illa non sint in privatis domibus, quia tunc non essent publica, ut ostensum est supra in prima conclusione Probatur hæc conclusio, quia dum Concilium prohibet ne Episcopi permittant ut celebretur in locis extra Ecclesiam, & extra oratoria ad divinum cultum tantùm dicata: ergo permittit ut hoc fieri possit in Ecclesia, & in oratoriis prædictis à contrario sensu, & ex reg. c *Nonne, de præsumpt.* & l. *Cum Prætor, ff. de iud.* cum simil. nam prohibitum in uno casu, in alio censetur permissõ, l. *Cum lex*, & ibi gloss *ff de leg.* Præsertim verò quia Conciliũ jubet ut oratoria ipsa prius designentur, & visitentur ab Ordinario: ergo clarè admittit ut idẽ Ordinarius dare possit licentiã in eis celebrandi: aliàs enim inania essent illa verba Ordinariis designanda. & visitanda,

22 Ex hac tertia conclusione infertur, ut si Fratres Prædicatores, vel Minores intendant Missam celebrare in claustro non super altari portatili, sed super fixo, in capella, seu oratorio occluso, & interfecto, sicuti aliqua cernuntur in claustris nonnullorum monasteriorum Vrbis, hoc eis non prohibeatur de consensu Episcopi diœcesani. Ratio est, quia tunc oratorium illud cùm non sit in privatis domibus, sed in loco religioso cum altari fixo. & auctoritate Episcopi designatum, dicitur publicum cap *Auctoritate, de privil lib. 6* Mandos, *in reg. de annal. q. 17. n. 9.* & fusius ostensum est supra in principio. Vnde succedit facultas Episcopis per Concilium attributa, aut saltem non adempta concedendi licentiam ut in eo Missæ sacrificium celebrari valeat. Talia sunt oratoria Societatis Sanctissimi Sacramenti Beati Rocchi, Battentium, & aliarum consimilium, quæ reperiuntur erectæ auctoritate Episcopi. de quibus loquitur Bald *cons 162. Quidam Franciscus, num. 4. vol. 5.* Bart. in l *Sodales, n. 6. C. de colleg. illicit.* Cardin. *cons. 11. Quadam Societas, n. 1. & seqq.* Item oratoria hospitalium, de quibus per Lap. *alleg. 41.* Calder. *cons. 352. An Episcopus, aliàs 23. de testam.* Rom. *cons. 477. in casu proposita, num. 13.* Paul. de Castr. *cons 167. Præsupposita, lib. 2*, nec non oratoria Fraticellorum, seu Eremitarum. Item Pœnitentium, seu Jesuatorum, super quibus consuluit, Anton de Butr. *d. cons. 19. n. 19.* Quippe in his, & aliis consimilibus tamquam in publicis oratoriis etiam hodie celebrari potest prævia visitatione, & approbatione Ordinarii, & super altari lapideo in forma sicut habent Ecclesiæ, juxta tex. in c. *Clericos*, c *Nullus*, & cap. *Altaria, de consecr. dist. 1*, & declarat Rom. *d cons. 477 n. 13.*

23 Quem sensum similiter sæpiùs admisit S. Congregatio: nam olim consulta quæ ratio tenenda sit Nolæ, ubi in custodia tenentur delinquentes in domo officialis ad hoc ut detenti possint Missam audire stante decreto Concilii in d. c *Vnic.s*, censuit scribendum, etsi in privatis domibus non licet celebrare Missas: tamen si erigatur ad hunc usum, & in loco decenti oratorium ab Ordinario visitandum, & approbandum, tunc posse Item Confraternitas Vallis Oleti Palentinæ diœcesis olim transmisit suas Constitutiones, in quibus illud reperitur adnotatum. quod cùm velint celebrare in quodam cœnaculo dictæ Societatis, S. Congregatio respondit oratorium tale debere ab Ordinario visitari, & approbari.

Ac demùm respondit oratoria existentia in monasteriis, vel hospitalibus ordinaria, vel Apostolica auctoritate fundatis, non comprehendi in prohibitione Concilii in dicto vers. *Nec patiantur.*

Ex quibus omnibus ad propositam quæstionem respondendum videtur Fratres Prædicatores, & Minores nequaquã posse in claustro monasterii

in altari portatili Missas celebrare etiam de Episcopi consensu. Cæterum si super altari fixo in oratorio ad divinum tantùm cultum dedicato celebrare voluerint, posse id eis permitti ab Ordinario, ubi tamen locum prius visitaverit, ac divino cultui aptum, ac decentem esse compererit.

An autem altaris viatici privilegium competat S. R. E. Cardinalibus, dixi in c. *Quod nonnullis*, *à n. 5. usque ad n. 31. supra eod.*

De Pœnis,

Cap. Licet.

SVMMARIVM.

1 *Prelati, qui in criminibus dispensare non possunt pœnam à iure statutam nequeunt in pecuniariam commutare.*
Prælati nec pro criminosis sustinendis, nec correctionis causa ex cupiditate debent pecuniam exigere, ibid.
2 *Archidiaconi plures esse possunt in eadem Ecclesia.*
Et an omnes debeant esse Doctores, ita ut optari non possint à Canonicis non Doctoribus. ibid.
3 *Prælatus, qui crebrò, & facilè pœnas pecuniarias infligit est vehementer suspectus de avaritia.*
4 *Idem si huiusmodi pœnas sibi applicet, & n. seq.*
5 *Pœna illa infligenda est, quæ magis timetur, & n. 11.*
6 *Prælatus, qui mediante pecunia sustinet criminosos, iustitiam vendit.*
7 *Iudex ecclesiasticus pro criminibus ad eius forum spectantibus potest punire laicum, etiam sibi in temporalibus non subiectum.*
8 *Aromatarius, qui fabarum farinam miscuit in cera candelarum, puniri potest à Prælato habente in loco iurisdictionem episcopalem.*
9 *Iudex ecclesiasticus in causis criminalibus an possit pœnas pecuniarias infligere.*
10. *Quid si pro crimine ius statuat pœnam pecuniariam esse imponendam.*
11 *Et quid si ius statuat certam pœnam spiritualem, vel corporalem, non autem pecuniariam.*
12 *Et quid si de pœna imponenda nihil sit iure cautum.*
13 *Iudex, qui super crimine dispensare non potest, an possit pœnam à iure statutam in pecuniariam commutare.*
14 *Episcopus, vel alius iudex ecclesiasticus in causis spiritualibus, vel mixti fori, an possit contra laicos sibi in temporalibus non subditos pœnis pecuniariis procedere, & n. seq. usque in fin.*
15 *Quid in terminis iuris communis, & n. 18.*
16 *Iudex ecclesiasticus in criminibus sui fori non potest laicos carceribus mancipare.*
Contrarium, n. 20.
17 *Iudex delegatus, vel Ordinarius an possit mittere in possessionem bonorum laicalium, super quibus sententiam tulit, & n. 20. in fin.*
18 *Intellectus cap. 2. maled. & cap.* Postulasti de Iudæis.
18 *Pœna pecuniaria debetur iudici sæculari, etiam quando punit laicum ad requisitionem iudicis ecclesiastici.*
20 *Personam distringere magis est, quam bona.*
21 *Episcopus ex Concilio Tridentino an possit procedere contra laicos in causis ad eius forum pertinentibus etiam pœnis pecuniariis, & num. seq. usque in finem.*
22 *Episcopus de iure communi prius debebat uti censura pro executione suæ sententiæ, & in subsidium invocare brachium sæculare. Contra post Concilium.*
23 *Iudices ecclesiastici abstinere debent à censuris, etiam contra laicos, ubi executio realis, vel personalis fieri potest.*
24 *Iudex ecclesiasticus in causa restitutionis dotis an possit per sententiam exequi in bonis laicalibus.*
25 *Ad iudicem ecclesiasticum spectat tam cognitio, quam executio in causis civilibus, vel criminalibus, in quibus laici forum Ecclesiæ sortiuntur.*
26 *Concilium Tridentinum in* cap. 3. sess. 25. *expenditur.*
27 *Brachii sæcularis invocatio est arbitraria Episcopo, etiam contra laicos.*

1 LICET. Archidiaconi & alii Prælati, qui in criminalibus dispensare non possunt, ubi alia pœna à iure statuitur, pecuniariam non possunt imponere. Hoc dicit secundum Io. Andr. Butr. Cardin. & Anchar. vel aliter servandum Abb. & Marian. Socin. Non debent Prælati pro criminosis sustinendis pecuniam exigere, nec etiam correctionis causa ex cupiditate pœnam pecuniariam imponere. Sunt duæ partes. Prima ponit Archidiaconorum actus reprehensibiles. Secunda mandat illos inhiberi, & compesci, ibi, *Mandamus.*

2 Nota primò ex textu secundum Abb. in uno Episcopatu esse posse plures Archidiaconatus; & sic eamdem dignitatem esse multiplicabilem in eadem diœcesi de quo in cap. *Ex parte, il primo*, & cap. *Quoniam*, Abbas *de offic. deleg.* Adde inferiorem dignitatem multiplicari posse etiam in eadẽ Ecclesia, sicuti sunt plures Archidiaconi in Ecclesia Callagur. de quorum potestate & iurisdictione refert se consuluisse Marian. Socin. *hic in 1. notab.* Idem paret in Ecclesia Taraconen. cujus Capitulum aliàs dubitavit. An quod disponitur *c. 12. sess. 24. in ver. Archidiaconi*, videlicet ut Archidiaconi sint Doctores, Magistri in Theologia, vel Licentiati in jure canonico, habeat locum dumtaxat in majori Archidiacono ubi in Ecclesia sunt tres, vel quatuor Archidiaconi, sicuti sunt in Ecclesia Tarraconen. adeout ex consuetudine Ecclesiæ, secundum quam antiquior Canonicus consuevit optare dignitatem vacantem, possit, etsi Doctor non sit, nec licentiatus, optare Archidiaconatum, si casus vacationis eveniret. S. Congregatio Concilii cõsideravit, cùm Concilium indefinitè loquatur de Archidiaconis, esse intelligendum de omnibus. Tamen propter illa Concilii verba, ubi fieri poterit, dictum fuit cùm agatur de opinione, quæ competit tantùm Canonicis antiquioribus, & non est sublata à Concilio; si inter omnes Canonicos adsit aliquis Doctor, illi dandum esse Archidiaconatum vacantem, & non antiquiori: si autem nullus adsit Doctor, admittendum esse antiquiorem Canonicum, licèt non Doctorem.

3 Secundò nota ibi, *de radice cupiditatis, & avaritia prodire videntur*; adversus Prælatos, qui crebrò, & facilè pœnas pecuniarias infligunt, oriri vehementem præsumptionem avaritiæ, cujus suspicio

spicio omnis ab ecclesiastico ordine abesse debet,
in Concil. Trid. cap. 1. sess. 21. Ad hoc cap. *Ea quæ*
supra, de cons. & quod notatur in cap. 1. *de decim.*
4 Vnde Holt. in cap. *Vt Clericorum num 7. in ver. Pe-*
cunia, de vit. & honest. Cleric. (delinquentes, in-
quit, non sunt in pecunia puniendi) ut *hic*, & *su-*
pra, de off. Ordin. cap. *Irrefragabilis, in fine*, in Auth.
Vt iud. sine quoquo suffrag. §. Cognatio, vers. Ad horum
forum meritò latam, usque ad §. seq. in Authen. *de*
mandat. Princip. §. Oportet, ubi dicitur quod per-
sonæ delinquunt. & non res, & in Authen. *Vt*
nullus iudex, § Quoniam verò, sed in talibus re-
prehenditur pecunia ex avaritiæ fonte levata
quod semper præsumitur si imbursetur: secus si
causa correctionis, & ex fomite charitatis hoc
fi. & quod præsto nam ubi judex ipsam sibi non re-
tinet, nec imbursat, sed pauperibus erogat; &
secundum hoc intellige supra *de off. Ordin.* cap.
Dilectus, de delict. puer. cap. 2. & *de raptor.* cap. *In*
Archiepiscopatu, 32. quæst. 5. cap. *Si vos, 18 quæst. ult.*
5 *§. ult.* Sic enim locum habebit quod illa pœna in-
fligenda est, quæ magis timetur, supra *ut lit. non*
contest. cap. *Quoniam, § fin.* & secundum August.
sive plectendo, sive ignoscendo hoc solum bene
agitur ut vita hominum corrigatur, ut *23. quæst. 5.*
cap. *Prodest severitas*: ita formaliter Holt. quem
totidem verbis sequuntur *ibi* Io. Andr. Anchar.
& alii, & Marian. Socin. *hic num. 53.* facit opti-
mus text. in cap. *Cognovimus, 16. quæst. 6.* ubi se-
cundum Archidiac. acriter reprehenduntur illi,
qui prætextu correctionis gerebant curam Mar-
supii contra l. 2 *C. de secund. nupt.* ibi, *Ne fisci videa-*
mur habere rationem.

6 Tertiò nota ibi, *pro corrigendis excessibus*, Præ-
latum qui mediante pœna pecuniaria sustinet, &
tolerat criminosos, justitiam vendere, ut hic no-
tat Hostien. *in princip. in ver. Pro corrigendis*, Ioan.
Andr. *num. 1, in eod. ver.* & Marian. Socin. *num. 7.*
in septimo notab. quod inter graviora crimina com-
putatur, cap *fin § fin de purgat. Canon.* Vnde hos
meritò appellat judices simoniacos Bald. in cap.
Irrefragabili, n. 3. in fin. de off. Ordin & ibi dixi in §.
Cæterum, ad hoc cap. *Vt Clericorum*, ibi (Prælati
verò, qui tales præsumpserint in suis iniquitati-
bus sustinere, maximè obtentu pecuniæ) *supra de*
vit. & honest. Clericor.

7 Vltimò nota ex textu juncta glossa, Prælatum
non posse procedere contra laicos criminosos, ni-
si sint subjecti in temporalibus, vel de consuetudi-
ne hoc illis competat: nam cùm textus dicat hos
Archidiaconos exegisse pœnas pecuniarias à Cle-
ricis, & laicis glossa quærit cur dixerit de laicis,
& solvit, quia fortè sunt de sua jurisdictione tem-
porali, vel de consuetudine hoc habent. Sed tu
dic glossam hoc dixisse per modum exempli: sed
tamen etiam extra illos casus judex ecclesiasticus
procedit contra laicos in causis ad illius forum
pertinentibus, ut est casus in cap. *1. & 2. supra, de*
8 *adulter.* & not. in cap. *Dilectus, de offic. Ordin.* in
cap. *Ad aures, de simon.* & per Host. *hic. num. 1. in*
verb. A Clericis, & laicis, & Abb. Antiq. qui *nu. 1.*
in ver. Laicis (Istis, inquit, poterit imponere
pœnas pro criminibus ecclesiasticis, ut usura, sa-
crilegio, & hujusmodi) & in cap. *1. de empt. &*
vendit. ubi tenet Archidiaconum habentem in lo-
co jurisdictionem Episcopalem punire laicum a-
romatarium, qui fabarum farinam ceræ candela-
rum venalium immiscebat: & sequuntur ibi alii

Scribentes post Io. Andr. Roman. *singul. 139. Fui a-*
liàs interrogatus, & Felin in cap *Irrefragabili § Cæ-*
22 *terum, n 5, supra, de offic. Ordinar.* & dicam latissimè
infra à *n. 14 usque in finem.*

9 QVÆRO, An judex ecclesiasticus possit in
causis criminalibus pœnas pecuniarias infligere.

Quæstio duas habet inspectiones. Prima est an
judex ecclesiasticus his pœnis procedere possit
contra Clericos. Secunda an possit sic procedere
contra laicos in causis spectantibus ad forum ec-
clesiasticum.

10 Quoad primam inspectionem Doctores quoti-
die in hac materia remittunt ad glossam hic po-
sitam in ver. Pœnam, quæ distinguit tria membra.
Primum est, cùm jus statuit pro crimine pœnam
pecuniariam esse infligendam: & quicumque ju-
dex cognoscit de illa causa, absque dubio potest
eam pœnam imponere: jura sunt clara in cap. *In*
Archiepiscopatu, supra de raptor. in cap. *Cum devotis-*
simam, 12. quæst. 2. & in cap. *Quoniam, 18. distin.*
11 & in l. *a. §. ult. ff. de iudic.* Secundum est cùm jus
super crimine statuit certam pœnam spiritualem,
vel corporalem, non autem pecuniariam: & in
hoc secundo membro glossa distinguit: nam aut
judex potest super crimine dispensare, & potest
illam in pecuniariam commutare: & in hoc casu
secundum glossam habet locum opinio Hugonis,
qui dixit eam pœnam esse infligendam, quæ ma-
gis timetur, arg. cap. *Ex vindicta, 23. q. 4.* & cap.
Prodest, q. 5. & cap. *Quoniam, supra, ut lite contesta-*
ta. Aut judex dispensare non potest super crimi-
ne; & tunc pœnam à jure statutam non potest in
pecuniariam commutare: & in hoc casu secun-
dum glos. loquitur hæc Decretalis quia Archidia-
coni, de quibus hic, super crimine dispensare non
poterant: unde non debebant pœnam pecuniariam
infligere, sed spiritualem, prout qualitas crimi-
12 nis exigebat, arg. c. *At si Clerici, supra de iudic.* Ter-
tium est cùm de pœna imponenda nihil jure cau-
tum reperitur, & tunc relinquitur judicis arbi-
trio an pecuniariam, vel aliam infligat, ut in c.
de causis, supra de offic. deleg. In primo, & tertio mem-
13 bro consentiunt omnes; sed in secundo maxima
est Doctorum controversia: nam Innoc. Abb. An-
tiq. Hostien. Io. Andr. & alii communiter usque
ad Abbatem Siculum sequuti sunt distinctionem
glossæ: sed ipse Abbas, & post eum Marian. So-
cin. illam impugnant existimantes quemlibet ju-
dicem, qui potest de causa cognoscere, posse pœ-
nam utcumque à jure statutam, & determinatam
in pecuniariam commutare, dummodo id faciat
in sententiæ prolatione, & causa cognita: & hanc
opinionem dicit esse communem idem Marian.
hic *n. 21.* sed tu in hac materia distingue plenius,
ut dixi latissimè in cap. *Irrefragabili, §. Cæterum, à*
n. 3. usque in fin supra de offic. Ordin.

14 Quoad secundam inspectionem de laicis quæ-
ro an Episcopus, vel alius judex ecclesiasticus in
causis criminalibus ad ejus forum pertinentibus
contra laicos sibi alias in temporalibus non sub-
ditos, pœnis pecuniariis procedere possit, præ-
sertim ex decreto Concilii Tridentini in cap. 3.
sess. 25. de reform.

15 In hac quæstione de jure communi maxima
erat Doctorum dissensio: nam Episcopum non pos-
se hujusmodi pœnis animadvertere in laicos sibi
aliàs in temporalibus non subditos pro delictis,
16 quæ sunt de foro Ecclesiæ, scripserunt Host. & Io.
Andr.

Andr in cap *1. de homicid. lib. 6.* à quibus non vi-
dentur dissentire Doctores, qui tenent *iudicem*
ecclesiasticum in criminibus sui fori non posse
laicos carceribus mãcipare, & punire: inter quos
recensentur idem Ioan. Andr. *in addit. ad Speculat.*
l. 4. part. 1. rub. de off. Ordin. & *de maiorit. & obed.*
Oldrad. *cons 56.* qui licèt subobscurè loquatur, re-
ctè tamen perpensus pro hac parte debet adduci
Anchar *in reg. Ea quæ, quæst. 11. n. 17.* Ubi quæ-
stione diligenter examinatâ, sequitur opinionem
Ioan. Andr. Rom. *sing. 703.* Bonifac. de Vitalin. post
Zenzel. *in Clemen. 1. de off. Ord. in fin.* Alciat. in
cap. 1. num. 22. de off. Ord. Masseur. *in prax. tit. de
Iudic. & eorum iurisd. num. 20.* Socin. *cons. 119. n. 17.
& seq. lib. 4.* August. de Arimin. *in addit ad Angel.
in tract. de malef super verb. Fama publica, numero. 88.*
Boet. qui testatur variis Parlaméti Parisiensis Ar-
restis ita esse declaratum, *quæst. 227. num. 11.* Ca-
pella Tholosan. *qu. 378.* incip. *Item fuit quasi num*
Clar. *in § fin. qu 37. vers. Vnum scio*, Franc. Marc.
quæst 449. num. 1. & 2. Ioannes Lupus *in repetit.*
cap. *Per vestras, in 2. notab. §. Sed est pulchra dubita-
tio, numero. 18. de donat. inter vir, & vxor.* ubi pro-
lixa disputatione pro hac parte, & ipse cõcludit.
17 His addi possunt alii authores, qui existimarunt
Delegatum Papæ non posse mittere in possessioné
bonorum laicalium, super quibus sententiam tu-
lit; sed executionem hujusmodi obtinendam esse
à judice sæculari: atq; omnés alii, qui scripserunt
in causis inter laicos ad forum ecclesiasticum spe-
ctantibus, Episcopum, tametsi ferre possit senten-
tiam, non posse tamen mittere in possessionem
bonorum laicalium: nam hæ quoque opiniones
iisdẽ nituntur rationibus, quibus nititur hoc casu
negatiua opinio, ut Episcopus aliis pœnis, quàm
censuris astringere, vel cohibere non possit laicos
delinquentes. Plorimi autem & graues sunt qui
prædictas duas opiniones sequũtur, videlicet In-
noc in cap. *Significasti, prope fin. de off. Delegat.*
Hostien *ibidem*, & Bald Cardin. *in Clem. 1. q. 10.
de off. Deleg.* Rebuff. *in Comment. ad concordat. Franc.
super rubr. De regia, ad Prælat nominat. facien. super
verb. Manibus nostris.* Quapropter ex his autho-
ritatibus simul junctis euidenter constare vide-
tur negarivam opinionem esse communem, cùm
de ea testes habeamus tam antiquos Doctores,
quàm etiam recentiores; & tam eos qui illam
sequuntur, quàm illos, qui discrepant ab ea, vi-
delicet Io. Andr. *in d. rubr.* Bald. in d. cap. *Signi-
ficasti*, Clar. *d q. 37* Io. Lup. *in loco supra citato* Mi-
chael Graf. *lib. 2. com. opin. cap. 8. num. 4.* Iacob Be-
ret. qui contrariæ opinionis fundamenta copiosè
refellit, *cons. 5. per tot.*
18 Non desunt tamen graves Doctores, qui con-
trariam sententiam amplectuntur, videlicet Abb.
hic num. 8. ubi reprobata opinione Io. Andr. tenet
Episcopum posse imponere pœnam pecuniariam
laico temporaliter sibi non subjecto, quia, inquit,
ex quo est casus, in quo etiam judex ecclesiasticus
vendicat sibi jurisdictionem in laicos, non appa-
ret ratio quare in casibus prædictis non possit im-
ponere pœnam pecuniariam: & pro hac opinione
induceit textum in c *Statuimus, 16. q. 1.* & in cap.
Quisquis. 17. qu 4 Licèt pro faciliori expeditione
judex ecclesiasticus possit hoc committere judici
sæculari: & ita secundum eum procedunt jura in
cap. *2. de maled.* & in c. *Postulasti, de Iudæis*: quæ
pro contraria sententia allegat Io Andr. & sequi-
tur totidem verbis Marian Socin. *hic in fine*, &
Felin. in cap. *Irrefragabili §. Cæterum, num. 5. su-
19 pra de off. Ordin.* Nec dissentit Io. de Anan. in d.
cap. *2. col. 8. de maledic.* relatus à Felin. *ubi supra*
dum tenet, pœnam pecuniariam deberi iudici sæ-
culari, etiam quando ipse punit laicum ad requi-
sitionem ecclesiastici; secus si ipse judex ecclesia-
20 stiens puniat. Quibus adscribi possunt etiam illi,
qui censent judicem ecclesiasticum in causis ec-
clesiasticis posse contra laicos procedere etiam ad
capturam, & corporalem punitionem Hi enim
procul dubio sentiunt posse procedere etiam ad
pœnam pecuniariam, quia secundum Io. Andr.
& DD. in cap. *Vnico, supra, de oblig. ad ratiocin.*
magis est personam distringere, quàm bona. In-
ter hos autem in primis numerantur glossa vnica
in cap. *Contra idolorum, 26. q.* Oldrad. *cons. 86.*
Gemin. & Franc. in cap. *Cum Episcopus, de offic.
Ordin. lib. 6.* Io. de Anan. in cap *Qualiter, & quan-
do, il secondo, §. Ad corrigendos, num. 20. de accusat.*
Foller. *in praxi crim canon par. 2. iudiciali super ver.
Aut inquisitione formata, numero. 37.* & alii plures
qoos retuli in cap. *Peruenit, num. 22 supra de adul-
ter.* ubi etiam à *num 10.* de harum opinionum veri-
tate latè disserui, & *num. 28* ubi egi de opinione
Innocentii superiùs relata *n. 2.*
21 Cùm igitur utraque opinio graves habeat au-
thores, & pluribus etiam rationibus muniatur,
quæ recensentur à Doctoribus in locis superiùs
citatis, valdè esset difficile tantæ concertationi ex
jure communi finem ponere. Cæterum inspecto
jure novissimo Tridentini Concilii *d cap. 3. sess 25*
ad quod principaliter restrictum est dubium, hæc
quæstio videtur ferè indubitabilis; & quod Patres
Concilii secuti videntur opinionem affirmatiuã
22 tanquàm veriorem. Quod, ut magis appareat
perpendendum est sacrum Cõcilium longè diuer-
sam habuisse rationem, quàm eam, quæ à sacris
Canonibus, & Doctoribus ante ipsum Concilium
considerabatur.

Nam ipsi eo spectabant, ut Episcopus pro exe-
cutione suæ sententiæ, & pro sua jurisdictione u-
teretur censura ecclesiastica, cap. *Dilecto, de senten.
excom. in 6.* & censura non proficiente, in defectũ,
& subsidium brachium sæculare imploraret; jux-
ta not in cap. *1. de off. Ordin.* & animaduerterunt
plerique ex DD. supra citatis, & in specie Franc.
Marc. *d decis 449. num. 2 & 3.* At sacrum Conci-
lium, ne contingeret censuras frequenter fulmi-
natas magis contemni, quàm formidari, ordine
converso, ubi priùs oportebat uti censuris, & in
subsidium alia adhibere remedia, voluit priùs ex-
perienda esse alia remedia, & in subsidium deue-
23 niendum ad censuras. Ac propterea sius appro-
bando opinionem eorum, qui existimarunt Epi-
scopum posse has pœnas adhibere etiam quoad
laicos, sive novum jus statuendo, mandavit judi-
cibus ecclesiasticis, ut in causis judicialibus quan-
docũque executio realis, vel personalis propria
auctoritate fieri poterit, abstineant à censuris: sed
liceat eis in causis civilibus ad forum ecclesiasti-
cum quomodolibet pertinentibus contra quoscũ-
que etiam laicos per mulctas pecuniarias, seu pi-
gnorum captionem, & personarum districtionem
per suos proprios, vel alienos executores facien-
dã, aliasque juris remedia procedere; & si execu-
tio realis, vel personalis hac ratione fieri non po-
terit, eos demum excõmunicatione propter alias
pœ-

pœnas, ferire. Idem postea constituit ipsum Concilium in causis criminalibus, ex quo Concilii textu ad dubii nostri decisionem plura notanda sunt.

24 Primum est, Concilium apertè vel improbare, vel corrigere opinionem Hostien Io. Andr. Bald. & aliorum, quæ habetur in d. cap. *Significasti*, *de offic. deleg.* tenentium in causa restitutionis dotis, quæ pertinet ad forum Ecclesiæ non posse judicem ecclesiasticum, qui sententiam tollit, eam exequi in bonis laicalibus, sed debere requirere brachium sæculare: nam Concilium, quod proculdobio etiam hanc causam complectitur in illis verbis, *in causis ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentibus*, apertè tribuit Episcopo potestatem procedendi ad executionem tam realem, quàm personalem per suos, vel alienos executores.

25 Ideoque cùm aliàs dubitatum fuerit, an Episcopi suas sententias in quibuscumque causis criminalibus, & civilibus, quarum cognitio ad eosdē noscitur pertinere, exequi possint: an verò ad illos tantùm spectet cognoscere, & judicare de causis illis: executio verò pertineat circa clericos, ad ministros ecclesiasticos; circa laicos verò ad sæculares. Sacra Congregatio censuit in causis quibuscumq; tam civilibus, quam criminalib', in quibus laici forum Ecclesiæ sortiuntur, non solùm cognitionem, verumetiam executionem ad judicem ecclesiasticum pertinere.

Quamobrem correcta illa opinione, quæ easdē habebat rationes, quas habet hæc, de qua agimus, & quæ à DD. promiscuè pertractatur adeò ut Authores illius opinionis etiam in loco dubio allegentur tamquam unus, & idem sit articulus; consequens est, ut etiam in casu nostro Concilium voluerit licere Episcopo pœnas pecuniarias, atq; alias laici infligere in delictis ad suum forum pertinentibus.

Secundò hoc idem confirmat ratio Concilii: cum enim velit censuris parcè utendum, & in subsidium ad eas deveniendum, necesse erat Episcopis auctoritatem tribuere alia adhibendi remedia: alioquin implicaret contradictionem, ut censuris contra laicos uteretur in subsidiū, utiq; aliis pœnis eos coercere non posset, quia tunc cū solæ censuræ suppeterent Episcopo: frustra juberetur eas ad extremum reservare.

26 Tertiò, quia huic interpretationi congruunt alia verba Concilii, quasi cum mysterio posita ad hanc difficultatem tollendam: nam quoad ecclesiasticos non erat dubium quin posset Episcopus aliis pœnis procedere, quàm censuris: & ideò Cōcilium difficultati occurrens exprimit laicos cum illa dictione etiam implicativa, quia in laicis erat opinionum diversitas. Præterea Concilium

27 addidit ea verba, *per suos proprios, aut alienos executores*; ut insinnat et invocationem brachii sæcularis non esse hoc casu necessariam, nisi Episcopus ad eam confugere vellet: & post alias pœnas adjicit verba illa, *anathematis mucrone*, ur nulli dubium esse posset, ad solum anathema restrictam esse in laicos Episcopi potestatem. Quæ omnia etsi dicta sint quoad casus civiles, repetita tamen censentur etiam quoad criminales, ex illis verbis: *ubi executio realis, vel personalis*, ut supra.

Hæc omnia maximè confirmantur ex actis ipsius Concilii, quæ in arce S. Angeli asservantur: ibi enim habetur, decretum d. cap. 3. conditum fuisse instantibus præcipuè Regis Catholici Oratoribus, qui Regis nomine conquerebantur Episcopos faciles esse ad censuras laicis infligendas, postulabantque ut aliis pœnis Episcopi antea experirentur num justitiæ satisfacere possent, nec nisi in subsidium censuras fulminarent. Quamobrem si Concilium hanc viam pœnarum temporalium Episcopis non aperuisset, nec censuras ad extremum reservasset, nec justæ Regis petitioni satisfecisset. Et in hanc sententiam sæpius S Congregatio Concilii, Episcopis Regni Lusitaniæ quærentibus respondit; adeout quamvis res tunc examinata non fuerit, pro clara tamen habita sit ab omnibus; & nunc minimè ab ea sit recedendum.

De Pœnis

Cap. Presbyteri:

SVMMARIVM.

1 *Pœna presbyteri interfecti pars applicatur Ecclesiæ, cui præfuit, alia pars pro eius anima distribuitur.*

2 *Prælatus agere potest pro iniuria suo Clerico illata.*

3 *Pœna pecuniaria non est vindicta.*

4 *Pœnas pecuniarias an Episcopus possit sibi applicare, & n. seq. usque ad n. 24.*

5 *Episcopus dicitur habere fiscum.*
Contrarium. Declaratur, n. 16. & 27.

6 *Bona Clerici damnati devolvenda sunt in fiscum Ecclesiæ.*

7 *Confiscatio ex delicto Clerici fit Cameræ Episcopali, ubicumque ex delicto laici veniunt confiscanda bona ipsius laici.*

8 *Bona Clerici decedentis sine herede ex testamento, vel ab intestato devolvuntur ad Curiam ecclesiasticam, non autem ad Curiam Principis sæcularis.*

9 *Pœna pecuniaria, quam iudex ecclesiasticus imponit per sententiam arbitrio suo, converti debet in utilitatem Ecclesiæ, vel in usum pauperum.*

10 *Mulctas pecuniarias non potest iudex ecclesiasticus sibi applicare.*

11 *Statuti conditor non potest sibi applicare pœnam pecuniariam à statuto limitatam.*

12 *Episcopus si aliunde habeat unde vivat, non potest in suos usus convertere pœnas pecuniarias à iure, vel statuto præfinitas, & n. 21.*

13 *Intellectus huius cap.*

14 *Pœnæ quæ pro facinoribus iam commissis infliguntur, non ærario Principis, sed publicis operibus sunt deputandæ.*

15 *Fisci ratio non est habenda ubi de morum correctione agitur.*

16 *Episcopus nihil potest confiscare suæ Cameræ.*

17 *Pœna pecuniaria, quæ imponitur pro damnis alteri illatis, cui sit applicanda, & n 29.*

18 *Episcopus si evidenter egeat, an possit sibi applicare pœnas pecuniarias à iure, vel statuto limitatas, & num. 21.*

19 *Eleemosynam obstrictus facere nomine alterius potest eam sibi conferre, si in evidenti necessitate sit constitutus.*

Pœna

20 *Pœna Clericorum non residentium, & concubinariorum indistinctè piis locis, vel pauperibus sunt eroganda.*

21 *Episcopus quas pœnas pecuniarias possit sibi applicare ex sententia S. Congregationis Concilii, & num. seqq.*

22 *Paupertas Episcoporum in materia applicationis pœnarum qualiter sit æstimand*

23 *Pœna pecuniaria pauperib   egentibus sunt conferenda.*

24 *Pœna pecuniaria an possint pro aliqua parte applicari ab Episcopo procuratori fiscali.*

Et an executoribus, & ministris Curiæ, num. 30. & 35.

Et an pro expensis tribunalis, num. 37.

Et an in reparationem palatij Episcopalis, aut domus Vicarii, num. 38.

25 *Procuratori fiscali, si ita se habeat consuetudo, assignari potest ex qualibet condemnatione decima pars eius quantitatis, in qua reus cum Camera se composuerit.*

26 *Pœna pecuniaria locis piis sunt integra applicanda.*

27 *Ecclesia habet fiscum, non tamen ad explendam Episcoporum avaritiam.*

28 *Pœna pecuniaria quibus usibus erogari debeant ex Conciliis provincialibus Ravennaten. & Mediolanen. & n. 34.*

29 *Pœna pecuniaria nulla ex parte applicari possunt iudici ab Episcopo deputato super damnis datis Ecclesiæ.*

30 *Ministri Curiæ Episcopalis non obstante consuetudine, & Ecclesiæ paupertate nihil percipere debent ex pœnis pecuniariis, & n. 35.*

31 *Pœna pecuniaria non possunt ab Episcopo applicari fabricæ, vel Sacristiæ Ecclesiæ, sed directè cedat in alicuius utilitatem.*

32 *Pœnæ sive ex Constitutionibus synodalibus, sive ex præcepto Ordinarij proveniant, sive ex stipulatione prætoria piis locis tantum sunt applicanda.*

33 *Depositarius pœnarum ex Capitulo constitui debet, qui Episcopo præsente, Capitulo rationem administrationis reddat.*

34 *Pœna non observantium dies festos pro tertia parte applicari debent accusatori.*

35 *Executoribus pro quarta.*

36 *Vicario Episcopali nulla portio ex pœnis pecuniariis assignari potest.*

37 *Expensa tribunalis ad Episcopum pertinent.*

39 *Pœna quanam indistinctè etiam in casu egestatis Episcopi locis piis sint applicanda.*

1 PRESBYTERI. Legitur dupliciter. Primò exponendo litteram ibi, *eius, idest presbyteri interfecti.* Et secundum hanc lecturam, quæ communiter tenetur, hoc dicit: Interficiens presbyterum puniendus est, & pœnæ pars Ecclesiæ, cui præfuit, alia pars pro ejus anima distribuitur. Secundò legitur exponendo verbum, *eius*, idest Episcopi: & juxta hanc lecturam Decretalis hoc intendit. Medietatem pœnæ presbyteri interfecti, Ecclesiæ, cui præfuit, applicabit Episcopus; aliam verò medietatem in suas necessitates distribuet. Et huic secundæ lecturæ videtur congruere ratio, quæ ponitur in fine textus, videlicet, &c. Quæ ratio insinuat Episcopum aliquid commodi sentire ex hac distributione, ac proinde non esse nudum executorem. ad l. *Sulpitius*, ubi glos. & Odofred. *ff. de donat. inter vir. & uxor.* notant Bart. Florian. & Alber. in l. *Si quis Titio, de leg. 2.* Roman. *cons.* 228. *n.* 3. & dixi plenius in cap. *Ivanobis, a n. 21. supra de testam.*

Nota primò secundum primam lecturam Episcopum non posse pœnam pecuniariam sibi applicare, sed debere illam distribuere in pios usus, ut infra in prima, & secunda quæstione.

Secundò nota juxta ultimam lecturam Episcopum, si verè indigeat, posse pœnas pecuniarias in suas necessitates erogare: quod tamen intelligo
2 ut dicam infra *n. 21.*

Tertiò nota Prælatum agere posse pro injuria suo Clerico illata, ut *hic*, & in c. *In primis, in princip. 2. qu. 1.* & in cap. *Ex parte, supra de rescr.* infertur enim injuria nedum personæ ipsius Clerici, sed etiam Ecclesiæ universali, & in cap. *Cum desideres, infra de senten. excomm.* & cap. *Parochianos, eodem tit.* & *hic* notant *glossa 2.* Innoc. Abb Antiq. & Hostien, omnes in princ. Ioan. Andr. *nu. 1. in ver. Pertinet*, Butr. *n. 2.* Anchar. & Abb Siculus am-
3 bo *in primo notab.*

Vltimò nota pro crimine ad pœnam pecuniariam civiliter agi, quia pœna pecuniaria non est vindicta ut inquit Innoc. *hic in ver. Solvatur*, cujus dictum notabile reputat Io. Andr. *n. 1. in eodem ver.*
4 & sequitur Butr. *n. 2.*

QVÆRO generaliter An Episcopus possit pœ-
5 nas pecuniarias sibi applicare.

Difficultas inde emergit, quia Episcopus dicitur habere fiscum, ut colligitur ex glos. in cap.
6 *Quia diversitatem, in ver. Præter, supra de concess. præb.* quæ dicit bona Clerici damnati devolvenda esse in fiscum Ecclesiæ: quam glos. asserit esse singula-
7 rem *ibi* Ant. de Butr. *in fine*, & Imol. *col. 5. nu. 12. vers. Et nota benè*, dicentes, ubicumque ex delicto laici veniunt, confiscanda bona ipsius laici, tunc ex delicto Clerici fieri confiscationem Cameræ diœcesani, non autem Cameræ fiscali laicorum: & quamvis illam glossam quidam intelligant de fisco Papæ, tamen Butr. Imol. & Abb. intelligunt eam de fisco Episcopi: & illam approbant etiam Abb Ioan. de Anan. & Marian. Socin. in cap. *Excommunicamus, il primo, de hæret.* idem post alios firmat Cardin. in Clem. *Nolentes, §. 1. in 3. quæst. de hæret.* ubi latè deducit Episcopum habere fiscum, Nicolaus de Vbald. *in tract. de success. ab intest. in fine primi tract. success. Clericor. sæcular.* & Alber. de Ros. *in Dictionar. in ver. Fiscus*, & est communis opinio teste Covarr. *variar. resol. lib. 2. cap. 9 nu. 11* Iulio Claro *in pract. criminal. in §. fin. q. 80. num. 5. vers. In hac autem materia*, & Peregrino, *de iure fisci lib. 1. tit. 2. n. 105. vers. Sed contra pro Episcopo*: quam etiam dicit veriorem Felin. in cap. *Irrefragabili, §. Cæterum, nu. 12. vers. Sed nihilominus ista secunda opinio, supra de off. Ordinar.* maximè propter authoritatem Rotæ, quæ *decis. 4. de testam. in antiq.* incip. *Mortuo Titio*, decidit Ecclesiam habere fiscum per cap. *Quisquis*, & cap. *Si quis deinceps, 17. q. 4.* & per textum *hic*, & per glos. præalleg. in d. cap. *Quia diversitatem*: & propterea bo-
8 na Clerici decedentis sine hærede ex testamento, vel ab intestato devolvi ad Curiam ecclesiasticã, non autem ad Curiam Principis sæcularis. Addo Rotam apud Achil de Graff. *decis. 2. in tit. de off. Ordin.* sed quidquid sit de jure, hodie de consuetudine generali Episcopus habet fiscum, ut testatur

tur Jo. Franciscur Pavinus Rotæ in consilio edito in causa Beati Simonis impresso post consilia Oldradi *in 33. sol. vers. Circa quartum*, & Felin. post eum in d. cap. *Irrefragabili*, §. *Cæterum*, *nu. 11. ad fin. vers. Concludendo utar verbis Francisci Pavini de offic. Ordinar.* Jo. Bernard. Diaz. *in pract. criminal. cap. 134. aliàs 134.* & latius *cap. 124. aliàs 142.* & Covarr. *loco citato.*

Sed in oppositum est littera hujus textus secundum communem intellectum, de quo supra *in princ. & in primo notab.*

9 Pro solutione distingue, Aut pœna pecuniaria imponitur per sententiam, eo quod cum non sit limitata à jure, infligitur arbitrio judicantis, ut in cap. *Decansis*, *de offic. deleg.* cum concordan. de quibus per Henr. Boich. in cap. *In Archiepiscopatu col. 2. circa med. supra de raptor.* Aut reperitur imposita, & limitata à jure, vel statuto.

Primò casu concludendum est Episcopum, vel alium judicem ecclesiasticum nõ debere suis usib⁹ applicare pœnam pecuniariam, quam infligit per sententiam arbitrio suo, sed debere illam cõvertere in utilitatem Ecclesiæ, vel usum pauperũ, ut concludit Hostien. in cap. *Irrefragabili, num. 21. vers. Caveat tamen, de offic. Ordin.* & post eum Jo. Andr. Bald. & alii, quos citat ibi Felin. in §. *Cæterum, n. 9. vers. Tertia conclusio.* Quod præcipuam habet rationem, licèt DD eam non adducant, videlicet ne propter quæstum, & avaritiam arbitria in pœnis pecuniariis infligẽdis sint immoderata, & excessiva, arg. cap. *Quatuor modis, in ver. Cupiditate*, & cap. *Pauper, 11. q. 3.* & cap. *Avaritia, de election lib. 6.* Et propterea à pœna arbitraria datur appellatio, licèt secus sit à pœna expressa in jure, l. *antepenult. ff. de verbor. significat.* & tenet glos. in cap. *Super his, in ver. Arbitrium, de accusat.*

10 Quo sit ut judex ecclesiasticus non possit sibi applicare mulctas pecuniarias, quæ infligũtur ad arcendam contumaciam; tum quia cùm non sint limitatæ à jure, imponuntur arbitrio judicantis, d. l. *antepenult.* ibi (quia certæ pœnæ singulorum peccatorum sunt mulctæ contra, quia ejus judicis potestas est quantam dicat) & notat Abb. in cap. *prox. n. 4. infra eod.* & consequenter eodem jure, censeri debent, quo aliæ pœnæ arbitrariæ, quas Episcopus non debet propriis usibus deputare ut superius dictum est. Tum quia Concilium Tridentinum in *cap. 2. sess. 25.* ejusmodi mulctas locis piis applicari jubet ibi (Per mulctas pecuniarias, quæ locis piis ibi existentibus eo ipso quod exactæ fuerint, assignentur) licèt secus esset de jure civili, ut l. *penult. C. de modo mulct.* & notat, Jo. Andr. post Hostien. in d. cap. *Irrefragabili. n. 18. in ver. Pecunia, de offic. Ordin.*

11 Inde etiam fit, ut quamvis pœna pecuniaria reperiatur à statuto limitata; tamen statuti conditor non possit illam sibi appropriare, seu imbursare, quia pœna est arbitraria respectu ipsius, qui potuit statutum condere, vel non condere; & ita in eo viget ratio quæstus, & immoderati arbitrii superius considerata: & hujus sententiæ videtur esse Felin. in præcit. § *Cæterum, n. 9. vers. Etsi ista est vera ratio.*

12 Secundo autem casu, idest cùm pœna pecuniaria reperitur à jure, vel statuto imposita, & limitata, iterum subdistingue: nã aut Episcopus aliunde habet unde vivere possit, aut non; si habet, dicendum est eum non posse sibi hanc pœnam reti-
nere, sed debere illã distribuere in pios usus. Quæ
13 conclusio apertè probatur hic: nam in casu hujus
Decretalis compositio, idest pœna presbyteri interfecti erat à lege taxata, seu determinata, quia secundum legem Longobardam erat sexcentorum solidorum; & est cenonizata in cap. *Qui Subdiaconum, 17 qu. 4.* secundum Hostien. *hic in princip. in ver. Compositio*, & tamen illius medietatem tenetur Episcopus applicare Ecclesiæ, cui præfuit presbyter interfectus, & aliam medietatem in eleemosynam distribuere pro anima ipsius presbyteri, secundum communem intellectum, de quo supra in princip.

14 Idem probatur in l. *penult. C. de modo mulct.* ubi patet pœnas, quæ pro facinoribus jam commissis infliguntur, non ærario Principis, sed publicis operibus esse deputãdas, sicuti est refectio viarũ,
pontium, & his similia: non enim habenda est ra-
15 cio fisci ubi de morum correctione agitur, l. *1. C.*
de secundis nupt. & post Goffred. notat *hic* Joann. Andr. *n. 2. in glos. 2.* ibi, *illud*, & Anchar. *in 3 not.* Quod multo magis vendicat sibi locum in Episcopo, qui etiã reditus propriæ mensæ tenetur in utilitatem Ecclesiæ convertere, & egentibus dispensare, cap. *fin. 16. qu. 1* cap. *Præcipimus*, & c. *seq. 12. q. 1.* notatur in cap. *Ratio, supra de præben.* & considerat *hic* Host. *nu 2. & 3.* & Henr. Boich. *prope fin. vers. & in hoc concordat Hostiensis.*

16 Et confirmatur, quia non desunt graves auctores, qui tenent Episcopum propriè non habere fiscum, cujus sentẽtiæ in specie fuit Oldrad *cons. 17.* incipien. *Thema tale, per totum*, & præsertim *nu. 10.* ubi dicit, Episcopos non posse confiscare, quia territorium non habent: confiscatio autem non potest fieri nisi ab habente merum imperium ratione territorii, cùm sit jurisdictionis, & jurisdictio cohæreat territorio. Item Bald. *in rubr. C de privil. fisci in fine*, ubi firmat Episcopum nihil posse confiscare suæ Cameræ, & idem Bald in Auth. *Bona damnatorum, C. de bon. damnat.* ubi ait pœnam pecuniariam esse ab Episcopo applicandam fisco Romanæ Eccesiæ, non autem Cameræ suæ, quia esset judex in causa propria, Abb. in cap *Tua n. 6. vers. Non obstat, infra eod.* ubi dicit oppositum jure canonico nõn probari, & ejusdem sententiæ videtur esse Alber. *in Dictionar. in vers. Fiscus*; & quamvis contraria opinio sit communis, & fortè verior, & à consuetudine approbata, ut dixi *supra n. 7. & 8.* tamen intelligi, ac temperari debet secundum ea, quæ dicam infra *n. 27.*

Conclusio igitur cum Henrich. Boich. *col. 1. medium, vers. Si quæris utrum Episcopus*, has pœnas teneri Episcopum convertere in utilitatem Ecclesiæ, vel pauperibus erogare, si supersint suæ debitæ sustentationi, ut *hic*, & in cap. *Dicat aliquis, 23. q. 5.* cap *Ius militare, 1. distinct.* & cap. *1. 16.*
qu. 7. conferendo tamen magis egenti, cap. *Non*
17 *satis, 86. dist.* Nisi sit pœna, quæ imponitur pro
damnis alteri illatis, quia hæc non applicatur judici, neque pauperibus: sed damnum passo, ut videtur textus hic, quem ad hoc inducit Archid. in cap. *Si vos, propè fin. 23. qu. 5* ad idem textus in cap. *Si Canonici, §. Si autem, de offi. Ordin. in 6.* & tenet Host. *in summa eod tit. §. Quod pertinet, vers. Generaliter*, & Felin. in d. cap. *Irrefragabili*, §. *Cæterum, nu 10.* Sed tu in hoc articulo latius distingue, ut *hic* per Henric. Boich *in princ.* & Petr. de Anchar. *nu. 4.* & vide infra *nu. 29.* subdit tamen

Prosp. Fagn. in 2 par. 5. lib. Decretal.

Henr contrarium hodie facere multos Prælatos, in quibus verificatum est illud *Math.* 23. in princ. cap. *Secundum*, 19. *dist.* §. *ult.* 3 q 7. *Super Cathedram Moysi sederunt Scribæ, & Pharisæi; Omnia ergo quæcumque dixerint vobis facite; secundum verò opera eorum nolite facere. dicunt enim, & non faciunt.* Idem notat Jo. Andr. post Hostien. in d. cap. *Irrefragabili*, *num.* 18. *in verb. Pecunia*, *de offic. Ordin.*

18 Sin autem Episcopus aliundè non habeat unde vivere possit, & sic evidenter egeat; tunc tenendum est eum posse has pœnas pecuniarias à jure, vel statuto limitatas suis necessitatibus applicare, Et ita intellige textum in cap. *Dilectus*, *supra de offic. Ordin.* & quod notat Archid. in d cap. *Si rei*, *in gloss. antepen. in fine*, 23. *q.* 5. & in cap. *Venerabilibus*, § *Denique*, *de senten excommunic. lib.* 6. Et hoc intendunt Hostien *bic*, Joan Andr. Henric. Boich & Butr omnes *in fine*, dum concludunt Episcopum habere dispensatione pœnæ pecuniariæ, de qua in textu, & teneri illā partiri, & distribuere, sicut facit de reditibus Ecclesiæ, de quibus vivit, ut in cap. *Cum nostis olim*, *supra de elect.* & cap *fin. de pecul. Clericor.* Atque ita Episcopum posse has pœnas sibi applicare si verè, & evidenter indigeat, firmant idem Hostien. Joann. Andr. & omnes in cap. *Irrefragabili*, *de off. Ordinar.* & ibi testatur Felin. *in* §. *Cæterùm*, *num.* 9. *vers. Limita dupliciter*, ubi etiam allegat Imolam post Butr. In d. cap. *Dilectus*, *in ult. col. eod. tit.* & Gemin. in cap. *Quoniam*, *ad finem*, 18. *distin.*

19 Ratio est, quia ordinata Charitas, &c. c. *Nisi*, *supra de author. & usu pallii.* Et qui vult eleemosynam ordinatè dare, à seipso debet incipere, & eam sibi primùm dare, ut dicit textus in cap *Qui vult. de pœniten. dist.* 5. Dixi latissimè in cap *fin.* à *num.* 30 *supra de pecul. Clericor.* Hinc obstrictus facere eleemosynam nomine alterius potest illā conferre sibi ipsi, si in evidenti necessitate sit constitutus, ut resolvunt Cardin in Clemen 1. *q* 22. *in fine de testamen.* Calder. *cons.* 31. *eod. tit.* & alii plures, quos refert, & sequitur Felin. in d. cap. *Irrefragabili*, §. *Cæterum*, *num.* 9. *in fine.*

20 Cæterùm pœnæ Clericorum non residentium; Item pœnæ concubinariorum indistinctè piis locis applicari debent. ut de illis cautum est in decretis Concilii Tridentini *cap.* 1. *sess* 6 ibi, *Fabrica Ecclesiæ, & pauperibus loci applicandorum*, & c 1. sess. 23. ibi, *Fabrica Ecclesiarum, aut pauperibus loco rogat'.* Et de his in *cap.* 14. *sess* 25. ibi, *Fabrica Ecclesiæ, aut alteri pio loco.*

21 Porrò distinctionem superiùs propositam an pœnæ pecuniariæ sint arbitrariæ, vel à jure, aut statuto limitatæ, & an Episcopus egeat necne, probavit S. Congregatio Concilii. Sæpiùs enim declaravit Episcopum, si indigeat, posse pro se retinere eas tantùm pœnas pecuniarias, quæ à sacris Canonibus, vel Synodalibus statutis pro delictis ad certam quantitatem fuerint præfinitæ. Eas autem, quæ vel ab ejus arbitrio pendent, vel per sententiam nulla præcedente Canonum, vel statutorum Synodalium determinatione imponuntur, nequaquam aliis, quàm piis locis, vel usibus applicare posse. Verum pœnas Clericorum non residentium, item concubinariorum, ac mulctas pecuniarias semper piis locis esse applicandas, quemadmodum Tridentini Concilii decretis salubriter cautum est.

22 Postea tamen dixit sacra Congregatio cõsultius fore ut Episcopi egētes pro his pœnis sibi applicandis adeant Sedem Apostolicam; nec immeritò, saltem ad tollendam infamiam facti, & periculum conscientiæ evitandum, ut verbis Hostiensis utar, in cap. *un. num.* 17. *vers. Consulimus tamen*, *de homicid. lib.* 6. Nam cum pendeat à judicis arbitrio an quis sit pauper necne, ut notat Barto in l. *Si constante*, *num.* 14. *ff. sol. matrim.* & alii plures apud. Menoch. *de arbitrar. iudic. lib* 2 *centur.* 1. *casu* 65. *num.* 6. non vacat periculo ut Prælati sint judices suæ paupertatis in causa propria, argum. cap. *Qui rectè*, & cap. *Pauper*, 11. *qu.* 3. Cùm præsertim nõ sit tutum in hac materia appropriationis pœnarum metiri paupertatem ex decreto Concilii Tridentini in c 13. *ss.* 24 Nam ibi Cathedrales, quarũ fructus nõ excedunt ducatos mille, æstimantur tenues ad hunc tantùm effectũ ut pensionibus, & fructuum reservationibus gravari non debeant. At nemo, ni fallor, auderet affirmare Episcopum, cujus reditus ascenderet ad non gentos ducatus, posse sibi retinere bona, quæ ex co-
missione testatoris teneretur distribuere in elee-
23 mosynam pauperum. Itaque hoc casu paupertas
Episcopi pressiùs, & strictiùs accipienda est, cum
agatur de præjudicio pauperum; & magis egen
tium, quibus pœnæ sunt dispensandæ. ut in d. cap.
Non satis. 86. *dist.* & notat *hic* Hostien *n.* 3.

24 Successivè QUÆRO, An pœnæ pecuniariæ possint ab Episcopo pro aliqua parte applicari procuratori fiscali, executoribus, ac ministris Curiæ pro expensis tribunalis, & palatii Episcopalis, ac domus Vicarii.

Hæc quæstio, quàm meo tempore proposuit sacræ Congregationi Concilii Cardinalis Archiepiscopus Ravennaten. implicat plura dubia.

Quoad primum, etsi procuratori fiscali actu in
serviēti, si ita se habeat cũsuetudo, assignari pos-
sit ex qualibet condemnatione decima pars ejus
quantitatis, in qua reus cum Camera se compo-
suerit. quemadmodum præscribitur in taxa fori
Ecclesiarum edita à S. Congregatione super ne
gociis Episcoporum jussu sanctæ memoriæ Cle-
26 mentis VIII. Nihil tamen eidem solvi potest ex
ipsa pœna pecuniaria, cùm hæc sit locis piis inte-
grè applicanda. Primò, ex dispositione juris cõ-
munis, ut hic in texto, ubi id notat glossa Bernar-
di *in princip.* & *in ver Utilitatibus Ecclesiæ*, Ge-
min. in cap. *un.* §. *Si autem*, *in* 3. *notab. de off. Or-
din. lib.* 6. Hostien. Joann. Andr. & DD. in cap
Irrefragabili, *eod. tit.* Dec. *in rubr. de iudic. num* 66
ubi dicit opinionem illam, quæ adstruit pœnam
pecuniariā deberi fisco, procedere de jure civili,
non autem de jure Canonico, quo hæc pœna de-
betur judici, qui tenetur illam in pios usus distri-
buere, & Covarr. *variar. resolut. cap.* 9. *num* [illegible] ubi
post Abb in cap. 2. *de success ab intest.* tradit e-
27 quidem communem opinionem, Ecclesiā & Præ-
latum diœcesanum habere fiscum; non tamen
esse temerè permittendum ad explendam avari-
tiam Episcoporũ; sed ut ea, quæ eorum fisco [illegible]
rint delata, in usus pios erogentur. Et hoe, nisi fal-
lor, intendit glos. præallegata in cap *Cum a* [illegible]
ratem, *in ver. Præter*, *de* [illegible] *ff præbend.* Cu[illegible]
authoritati innituntur, DD asstimantes Episco-
pum habere fiscum: nam glossa dicit bona Clerici
damnati devolvenda esse in fiscum Ecclesiæ. non
autem in Cameram Episcopi, & allegat textum
in

in cap. *penult. de Cler. non resident.* ubi decidit ut proventus beneficiatorum absentium, qui supersunt deductis ministrorum expensis, in utilitatem Ecclesiæ esse convertendos; Atque ita Glossa nomen fisci usurpavit, non ad commodum Episcopi, sed ad utilitatem Ecclesiarum. Et ita etiam loquitur textus in decisione Rotæ allegatus in cap. *Si quis deinceps*, 17. q. 4. ut patet ibi, *& bona eorum Ecclesiæ ipsius iuri perpetuo tradantur.*

Deinde ex præcitatis Decretis Concilii Tridentini *cap. sess. 6 cap. sess. 23. c.* & 14 *sess.* 25. Quibus poenæ pecuniariæ, & mulctæ jubentur piis locis applicari.

Tertio ex Constitutione secundæ Synodi provincialis Ravennaten. a S. Congregatione Concilii recognitæ & emendatæ in tit. de judiciali foro Episcopi
28 piscopi his verbis: (Sciant Episcopi poenas, & mulctas omnes sive illæ Clericorum, sive aliorum quorumcumque sint, usibus piis applicandas, & attribuendas esse, nec licere Vicario, aut alteri Episcopalis fori officiali illatum partem aliquam ullo colore, prætextu ve habere.)

29 Ac demum ex declarationibus sæpius editis à S. Congregatione Concilii. Et in specie cum Episcopus Tudertinus deputasset quemdam Officiale ad jus reddendum super damnis bonis Ecclesiarũ illatis, eique applicasset poenas pecuniarias ob eã causam inflictas sub certa annua responsione, & consuluisset S. Congregationem, An id fieri potuisset, responsum est minime potuisse.

Rursus in Curia Episcopali Montis Alcini poenæ pecuniariæ inter illius ministros distribui cõsueverunt, cùm eis neque salarium ob nimiam Ecclesiæ paupertatem posset constitui, neq; aliud perciperent emolumentum. Quas poenas cùm Episcopus locis piis applicari jussisset, eaque de causa vix reperiretur qui operam suam dictæ Curiæ præstare vellet, petiit idem Episcopus ut dicti ministri saltem medietatem hujusmodi poenarũ percipere possent. Die 10. Iulii 1610 Sacra Congregatio censuit hujusmodi ministros hac de causa nihil percipere debere, neque quidquam esse adversus justitiam, quę aliquid percipi vetat, cõ-
31 cedendum. Quinimò hæc applicatio non modò prohibetur fieri procuratori fiscali, sed etiam locis piis si cedat aliquo modo in utilitatem Episcopi. Unde cum fuerit quæsitu, an Episcopus vigore consuetudinis loci possit tuta cõscientia applicare poenas, vel mulctas Sacristiæ, vel fabricæ Ecclesiæ, quæ etsi aliquid habeant non tamẽ possunt absque auxilio impensis necessariis respõdere. Sacra Congregatio censuit posse Episcopum hujusmodi poenas applicare fabricæ, vel sacristiæ Ecclesiæ, dummodo talis applicatio directè, vel indirectè non cedat in ipsius Episcopi utilitatem.

32 Et in casu Archi-episcopi Messanensis cẽsuit poenas omnes sive ex Constitutionibus Synodalibus, sive ex præcepto Episcopi, vel Vicarii proveniãt, sive ex stipulatione Prætoria descendant, esse piis locis, non autem fabricæ Cathedralis Messanensis, vel sacristiæ, cujus redditus sunt valdè pingues, applicandas, injunxitque Archiepiscopo ut
33 poenas omnes locis piis tantùm applicaret, poenarumq; depositarium aliquem ex Capitulo cõstitueret, qui Archiepiscopo quotannis præsente Capitulo rationem suæ administrationis redderet. Et successivè cum ad Federicum Po. ium Archiepiscopi Messanensis tunc defuncti Vicarium, & Andream Maurum ad id deputatum multa aureorum millia poenarum, ac mulctarum nomine exacta, & ex sacræ Congregationis decreto piis usibus distribuenda adhuc superessent, ad supplicationem Capituli Messanensis datæ fuerunt litteræ ad Archiepiscopum Rheginum, ut eas in pios usus distribui faceret, atque distributarum rationem exigeret.

Prosp. Fagn. in 2. par. 5 lib. Decretal.

Et pauló post, conquerentibus Sacerdotibus civitatis Messanen. quod Visitatores dictæ dioecesis in suis visitationibus applicarent poenas spretorum præceptorum civitati Messanensi, non autem locis piis prædictæ dioecesis, in maximum Ecclesiarum, Hospitalium, & pauperum detrimentum S. Congregatio censuit scribendum ad eundem Archiepiscopum Rhegin. ut se informaret an decretum alias a S. Congregatione factum servatum fuisset, & Congregationi referret, mandaretque Congregationis nomine eidem Archiepiscopo Messanen. ut decretum ipsum in futurum sub poena etiam suspensionis ad unguem observaret.

34 Ab hac regula forté excipi possent poenæ non observantium dies festos, & aliorum, de quibus in Constitutione Pii V. quæ incipit, *Cum primum*, *vers. Cum vero dierum festorum.* & inferius, vers. *Mulcta autem pecuniaria*, in Bullar. *tom.* 2 *pag.* 9. Ex his enim debetur accusatori tertia pars, ut ibi statuitur. Et forte huc respexit Concilium provinciale primum Mediolanense in *fine tit. de pæn.* Dum decrevit ut quotiescumq; delicti causa Clerici mulctandi sunt, quæ ab illis exigenda erit pecunia, nullo modo ad Episcopum perveniat, in ejusve cõmoda quavis ratione convertatur; sed idem Episcopus parte pecuniæ, quæ tertiam nõ superet, assignata delatori, reliquã piis operib⁹ aut locis, quibus ei videbatur, omnino attribuat.

35 Quoad secundum dubium, aliis ministris, & executoribus Curiæ similiter nihil videtur solvi posse ex mulctis, & poenis pecuniariis; tum ex rationib⁹ superi⁹ allatis in casu procuratoris fiscalis; tum quia in dicta taxa fori Ecclesiarum jubetur dari his ministris certa quantitas ratione executionis dumtaxat; Ex condemnationibus verò nihil eis attribui jubetur, nisi in casu speciali, quo invenerint aliquem laborantem in diebus festis; tunc enim habere debent quartam partem poenæ ab ipso reo, quæ devenerit in manus depositarii Cameræ; quod innuit regulam esse in contrariũ in aliis casibus. Tum denique quia aliquando S. Congregatio ex gratia censuit concedendum alicui Episcopo propter Ecclesiæ paupertatem, ut poenas pecuniarias usque ad præfinitam summam in usum Executorum erogaret.

36 In aliis officialibus longè minor est difficultas, & præcipuè in Vicario Episcopi: nam S. Congregatio consulta an Vicario Episcopalis Curiæ ex poenis, & mulctis aliqua portio assignari possit pro ejus mercede, ut vigilantius criminibus indagandis incumbat juxta antiquum morem ipsius Curiæ, respondit non posse.

37 Ex his consequitur resolutio tertii dubii, ut idem juris sit de expensis Tribunalis; tum quia hæc causa non potest dici pia, tum quia cùm expensæ hujusmodi ad Episcopum spectent, c. *Militare*, 23. q. & notatur in cap. *Cum ab omni*, *de vit. & honest. Cler.* hæc applicatio indirectè cederet in Episcopi utilitatem: quo casu nec ipsi Ecclesiæ, vel Sacristiæ fieri potest applicatio, ut jam

diximus in primo dubio S. Congregationem respondisse.

38 Postremò in reparatione palatii Episcopalis, aut domus Vicarii, similiter nihil insumi posse ex hujusmodi pœnis pecuniariis sæpius censuit S. Congregatio: nonnumquam etiam ex gratia Sanctissimus fecit Episcopis pauperibus facultatem eas pœnas in certa summa in hunc usum erogandi, sed plerumque eam deoegavit.

39 Hæc omnia multo magis procedunt in illis pœnis pecuniariis, quæ à sacris Canonibus, vel Synodalibus staturis pro delictis ad certam quantitatem non sunt præfinitæ, sed vel ab Episcopi arbitrio pendent, vel per sententiam, nulla præcedente Canonum, vel staturorum synodalium determinatione imponuntur. Has enim omnes, sicut & pœnas Clericorum non residentium, & concubinatiorum, ac mulctas contumaciales S. Congregatio etiam in casu egestatis Episcopi censuit indistinctè, nequaquam aliis, quàm piis locis, vel usibus esse applicandas, non obstante contraria consuetudine.

De Pœnis.

Cap. Tuæ.

1 TUÆ. Clericus in magno crimine deprehensus, depositus, in monasterium detruditur. Hoc dicit secundum Jo. Andr. & alios communiter. Et secunda pars, ibi, *respondemus*.

Pro intelligentia hujus textus vide quod scripsi in cap. *Cùm non ab homine, n. 100. de iudic.*

De Pœnitentiis, & remissionibus.

Cap. Manifesta.

SUMMARIUM

1 *Pœnitentia publica pro manifesto peccato imponi debet, & num. 15. & 17.*
2 *Pœnitentia, alia solemnis, alia publica, alia privata.*
3 *Pœnitentia solemnis qua fit.*
In usum revocatur à Concilio Mediolanen. II. ibid.
4 *Pœnitentium quinque ordines.*
5 *Pœnitentia solemnis imponitur ab Episcopo tantùm, vel à Sacerdote de illius mandato.*
6 *Et pro peccato gravissimo totam civitatem commovente.*
7 *Non iteratur, nisi aliud habeat consuetudo.*
8 *Pœnitentes solemniter sunt infames non ratione pœnitentiæ, sed ratione criminis publicati.*
9 *Non promoventur ad Ordines, nec in susceptis ministrant.*
10 *Episcopus tamen cum eis dispensat ad Minores, sed non ad Sacros.*
11 *Pœnitentia publica quæ fit.*
Et pro quibus delictis sit iniungenda, num. 12. vers. De iure tamen.
12 *Pœnitentia quæ imponatur laico, qui presbyterum interfecit.*
13 *Pœnitentiam publicam qui possint imponere, & nu. 18. 19. & 20.*
14 *Pœnitentia solemnis non est iniungenda Clerico nisi deposito; & quid de pœnitentia publica.*
15 *Pœnitentia publica iniungitur pro manifesto peccato.*
16 *Peccatum eadem qualitate purgatur, qua originatur.*
Qualitas eadem adesse debet in causa extinctiva, quæ adest in causa productiva, ibidem.
17 *Peccantes publicè palam sunt corrigendi, & numer. seqq.*
18 *Tridentinum Concilium, & Canones iubentes pro manifesto peccato publicam iniungi pœnitentiam, an habeat locum in foro sacramentali, & num. seqq.*
Pœnitentiarii Episcoporum, & Sacerdotes an possint, ac debeant publicè, & scandalosè peccantibus imponere publicas pœnitentias. ibidem & num. seqq.
19 *Pœnitentiam publicam ex Concilio Tridentino potest Episcopus commutare in aliam secretam.*
20 *Prælati Regulares ex Concilio Tridentino non possunt suis subditis pro manifestis peccatis imponere pœnitentiam publicam, sed debent eos corrigere intra septa monasterii.*

1 MANIFESTA. Breve est, communiter non summatur; sed per alia verba sic summari potest, secundum Abb. & Marian. Socin. Pro manifesto peccato pœnitentia publica imponi debet. Hoc dicit.

2 Ad intelligentiam textus præmitte triplicem esse pœnitentiã, videlicet, solemnem, publicam, & privatam, de quibus per Raymundum *in summa de pœnit. & remiss.* & per Host. *in summa eodem tit. §. Utrum, vers. His prælibatis*, & Marian. Socin. *hic n. 4.* & omissa pœnitẽtia privata, quæ pro peccatis secretis injũgitur à sacerdote in actu sacramentalis cõfessionis, ut §. *His auctoritatibus; vers.*
3 *Secretę;* namque post, cap. *2. nis aliquando, de pœnit. dist. 1.* & de qua hic non est sermo. Pœnitentia solemnis strictè, & propriè dicitur illa, quæ præscribitur à Concilio Agathensi relato in *capite, 50. d. st.* secundum Host. *ubi supra*, Io. Andr. *hic in fin* & Marian. Socin. *nu. 5.* Henric. Boich. in cap. *quæ nafum, nu 4 infra eodem* & fit hoc modo. (In capite Quadragesimæ tales pœnitentes præsentant se cũ presbyteris suis Episcopo civitatis ante fores Ecclesiæ sacco induti, nudis pedibus, vultibus dimissis, coma deposita, & eis in Ecclesiã introductis, Episcopus cum omni Clero septem Psalmos Pœnitentiales dicit, & postmodum eis manus imponit, aquam benedictam spargit, & cinerem capitibus imponit, cilicio colla eorũ operit, & denunciat eis lacrymabiliter, quod sicut Adam ejectus est à Paradiso, ita ipsi de Ecclesia ejiciuntur; & jubet ministris, ut eos ab Ecclesia pellant, Clero eos prosequẽte cum hoc respõsorio, *In sudore vultus tui, &c.* In Cœna autem Domini quolibet anno à suis presbyteris in Ecclesia reducũtur, & erunt ibi usque ad octavas Paschæ, ita tamen quod non communicabunt, nec pacem accipient & sic fiat quolibet anno, quousque aditus Ecclesiæ est eis interdictus) Hæc ibi, & refertur à D. Thom. *in 4. sentent dist. 14 q. 1. art. 5. q. 3.* & in usum revocari jubetur à Concilio provinciali Mediolanen III. *in tit. de iis, quæ ad pœnit. sacram. pertinent tom. 4. Conc. p. 2. pag. 418. col. 1. littera F.* his verbis (Studeat Episcopus ad sacro-

rum

rum Canonum, & Tridentini Concilii præscri-
ptum pro publicorum delictorum gravitatis ra-
tione & publicam, & solemnem pœnitentiam in
usum revocare; quos verò ita solemniter pœni-
tere oportet, mense ante quadragesimæ initium
ad se per Parochos deferri curet, ut primum in-
eunte quadragesima illi pœnitentia affici; tum die
Cœnæ Domini Ecclesiæ reconciliari possint sta-
to solemni ritu.
4 Pœnitentiom autem erant quinque ordines.
Primos abjectissimos eorum, qui non ingre-
diebantur Ecclesiam, sed tantùm veniebant ad fo-
res, & illic proclamabant ad Christianos, qui in-
tra Ecclesiam erant, ot pro se orarent. Qui lo-
cus propterea à Græcis vocatus est fletus.
Secundus eorum, qui ad Ecclesiam admittebā-
tur, non ad aliam rem, nisi ut audirent concio-
nem, quam etiam audire solebant competentes,
& audientes: postea ejiciebantur post compe-
tentes, & audientes. Hic locus à Græcis voca-
tus est Auditorium.
Tertius eorum, qui admittebantur non modò
ad concionem, sed etiam ad orationem publi-
cam. quæ fiebat extra sacrificium; nam ad sacri-
ficium, & preces illius non admittebantur. Lo-
cus, in quo hi consistebant, dicebatur Subjectio,
seu Subtractio.
Quartus eorum, qui admittebantur etiam ad
preces sacrificii, sed non poterant communica-
re; propterea eorum locus vocabatur Congre-
gatio, quia manebant cum tota Congregatione
Christianorum.
Quintus, eorum, qui jam expleverant omnem
suam pœnitentiam, quique non expectabant nisi
reconciliationem, ut accederent ad communio-
nem: quapropter eorum locus in Ecclesia desi-
gnatus dictus est Expletio) Hæc scripsit Gregori⁹
Neocæsariensis in Epistola Canonica *cap. 11.* quæ
conjuncta est Canonibus Photii, & de quibus om-
nibus Pacianus *de pœnit.* De habitu verò illorum
habetur in d. cap. *Quadragesima, 50. dist.* & apud
eosdem Auctores, & alios veteres Scriptores, ex
qoibos apparet quantum ab illa ecclesiastica po-
litia nunc distamus.
5 Porrò hanc solemnem pœnitentiam solus Epi-
scopus imponit, vel Sacerdos de illius mandato,
ut notat Host. *in summa eod. tit. § Vtrum*, & Ma-
rian. Socin. *hic nu. 6.* dicens hanc esse communem
6 opinionem. Idque non nisi pro peccato gravissi-
mo, horrendo, ut pro homicidio, cap. *Placuit 50.*
dist. & pro sacrilegio, incestu, & similibus, dūmo-
do tamen peccata sint publica, itaut totam civi-
tatem, castrum, vel villam commoveant, cap *fin.*
26. qu. 6. ut per D. Thom. *loco citato*, Host. *ubi su-*
pra, Marian. Socin *hic d. n. 6. vers. 4 Quæro, & Abb.*
in cap. *Quæsitum, in 1 notab. infra eodem*; nec
7 imponitur nisi semel, quia solemnis hæc pœnitē-
tia non iteratur, nisi aliud habeat consuetudo, c.
Reperiuntur, de pœnit. dist. 3. & docet S. Thom. in
3. par. q 84 art. 10. ad 2. & in 4. sentent. dist. 14. q. 1.
art. 5. qu. 2. in corp. reddens triplicem rationem.
primam ne ex iteratione vilescat, secundum pro-
pter significationem, quia figura est depulsionis
hominis de Paradiso d. cap. *In capite, 50 distinct.*
quæ depulsio semel facta fuit; tertiam, quia hujus-
modi solemnizatio est quasi quædam professio
perpetuò conservandi ipsam pœnitentiam. Effe-
8 ctus autem hujus solemnis pœnitentiæ est, quia
tales pœnitentes sunt infames non ratione pœni-
tentiæ, sed ratione criminis per rationē pœnitē-
tiæ publicati, cap. *Infames. § Porrò. 3. q. 7.* & not.
Host. in cap. *2. n. 7. vers. Sed numquid tales pœniten-*
tes sunt infames, supra de offic. Archipresbyter, Ma-
rian. Socin. *hic n. 7.* & Sylvest *in verb Pœnitentia,*
num. 3. facit tex. in l. *Ictus fustium, ff. de iis, qui no-*
9 *tan infam.* Et ideo tales non promoventur ad Or-
dines, nec in susceptis ministrant, c. *Illud, 50. dist.*
10 Potest tamen Episcopus dispensare ad minores,
sed non ad sacros, cap. *Placuit, 50. distinct.*
11 Pœnitentia publica est illa, quæ publicè impo-
nitur, & ideo omnis solemnis pœnitentia potest
dici publica, quia publicè imponitur, ut in d c.
In capite, 50. dist. & docet S. Thom *in 4. sentent.*
distinct 14. qu. 1. art. 5. qu 3. in corp. Sed propriè pu-
blica pœnitētia ad differentiam solemnis dicitur
illa, quæ fit in facie Ecclesiæ, non tamē cum præ-
fix solemnitate, veluti cùm injungitur peregri-
natio per mundum cum pera, & baculo benedi-
ctis, D. Thom. *ubi supra*, Host. d *§ Vtrum, vers.*
Publica verò pœnitentia, Marian. Socin. *hic num 9.*
12 Talis quoque est pœnitentia, quam sacra Pœnitē-
tiaria imponit laico, qui presbyterom interfecit,
videlicet (Cæterum si delictum sit publicum, vel
detegatur eidem oratori mādati sub debito præ-
stiti juramenti, ut cùm primùm tutò poterit, per
quinque Ecclesias illius loci, ubi tantùm facinus
perperravit (si tot ibi fuerint) nudus, discalcea-
tus, femoralibos dumtaxat retentis, virgam in
manibus. & corrigiam circa collum deferēdo in-
cedat, suum publicè fatendo reatum, & ante fores
dictarum Ecclesiarum à presbyteris eumdem
psalmum pœnitentialem canētibus se faciat ver-
berari, dum major ibi ad divina convenerit po-
puli multitudo) quæ pœnitentia ferè desumpta
est ex cap. *Felicis, §. Cum autem, de pœnit. lib. 6.* &
facit Clem *Si quis suadente, eod. tit.* De jure tamen
si delictum sit publicom, & scandalizās totā civi-
tatem, imponitur pœnitentia solemnis, ut dictum
est supra, *n 6.* si verò sit publicum, sed non scāda-
losum, tunc imponitur pœnitentia publica, sed
noo solemnis, ut cap. *Si quis presbyter, de purgat.*
canonica, & declarat, Abb. in cap. *Quantum, in*
1 notab. infra eodem; de quo tamen dic ut ibi ad-
notavi.
13 Porrò pœnitentiam publicam imponit nō mo-
do Episcopus, sed etiam quilibet Sacerdos, & mul-
to fortius Generales Pœnitentiarii Episcoporum,
cùm non reperiatur prohibitum, arg. cap. 2 *supra*
de offic. Archipresbyter, nisi aliud habeat contra-
ria consuetudo, arg cap. *De trina. 4. dist* & cap.
Super eo, de cognat. spiritual. secundum Hostien. in
summ de pœnit. & remiss. d § Vtrum in fine, vers.
Publica verò pœnitentia, Mar. Socin. *hic num. 9. vers.*
Et hanc potest injungere, & latius dicam infra, *nu.*
14 *19.* Sed tamen Clerico nedum solemnis, sed
nec publica hæc pœnitentia est injungenda nisi
deposito, ut cap *Confirmandum*, & cap. *Alienum,*
50. dist. cap. *ultim 26 qu 6* & tenent Laurentius,
Raymundus. & Bernardus *hic in glos unica*, Innoc.
in verb. Occulta. Host. *n. 2.* & Butr. *n. 4 in fin.* sed
quia in hoc articolo sunt opiniones diversæ, tu
vide quæ latiùs dicam in d. cap *Quæsitum, infra*
eodem
15 His præhabitis nota ex textu qood dictom est
supra in summario, videlicet, Pro manifesto pec-
cato pœnitentiam publicam esse injungendam, ad

idem cap *Si peccaverit*, *2. qu. 1* & cap. *Ergo Berengarius in fin. de consecrat. distinct. 2.* & manifestum hic accipitur pro notorio, secundum Host. *in princip.* vel secundum Io Andr. *ibidem in princip.* potest sumi pro notorio, vel pro publico non notorio, de quo dic ut scripsi in cap *Vestra, n. 54. & seqq. de cohabit. Cler. & mulier.* & sic eâdem qualitate
16 peccatum purgatur, quâ originatur: & eadem qualitas adesse debet in causa extinctiva, quæ adest in causa productiva, ut hic per Butr. *in 1. not.*
17 facit cap. *Omnis res*, cum ibi notatis *infra de reg. iuris*, & cum textu nostro concordat Concilium Tridentinum *cap. 8. sess. 24. de reform.* ubi sic legitur (Apostolus monet publicè peccantes palam esse corrigendos: quando igitur ab aliquo publicè, & in multorum conspectu crimen commissum fuerit, unde alios scandalo offensos, commotosq; fuisse non sit dubitandum, huic condignam pro modo culpæ pœnitentiam publicè injungi oportet, ut quos exemplo suo ad malos mores provocavit, suæ emendationis testimonio ad rectam revocet vitam.)

18 Sed hic insurgit dubitatio, numquid textus noster. & decretum Concilii d. *cap. 8. sess. 24* vendicent sibi locum in foro sacramētali, ita ut possint, ac debeant sacerdotes, & maximè Pœnitentiarii Episcoporum publicè, & scandalosè peccantibus imponere publicas pœnitentias. Navarrus in c. t. *9. sacerdos, n. 87. & seqq. de pœnit. dist. 1.* & *in Manual. c. 8. n. 10* tenet hos canones habere locum in foro mixto exteriori dumtaxat, qui etiam dicitur forus conscientiæ, vel quasi pœnitētialis, seu medius. secundum Præposit. in cap. *Preterea, il secondo, n. 5. de sponsal.* non autem in foro sacramentali, seu pœnitentiali; tum quia non loquuntur de Confessoribus, sed utūtur verbis impersonalibus; tum quia noluerunt statuere. ut Confessores hoc faciant eo modo, quo percipi possit tales pœnitētias ab eis fuisse impositas; hoc enim esset rumpere indirectè sigillum confessionis; tum quia Con-
19 cilium tribuit potestatem Episcopis mutādi pœnitentiam publicam, de qua loquitur, in aliam secretam; tum denique, quia à jure antiquo non est recedendum quando jus novū ad id nos non compellit: unde concludit Navarr. Confessorem non debere palam facere indirectè pœnitentē ei confessum fuisse aliquod peccatum publicum scandalosum, imponendo ei pœnitentiam publicam sic, ut credatur ab ipso imposita, licèt fateatur eam posse sic imponere, ut credatur pœnitentem ex se ipso illam facere ad ædificationem eorum, quos scandalizavit: & eam non esse in usu quoad forū pœnitentialem, attestātur Dominic. Soto *in 4. dist. 19. qu. 2. art. 5* & Gregorius de Valentia *tom. 4. disput 7. punct. 3. ad fin.* & *de controversiu fidei in tit. de satisfactione, cap. 4. in fin.* Addit etiam Io. Major. *in 4. dist 14. qu. 2. col. ultim.* eas parum conducere, & raras fuisse in diebus suis; & non esse à Sacerdotibus imponendas, ubi est consuetudo contraria, tenent fere omnes mox allegandi.

Contrarium tamen, videlicet pro peccato publico, & scandaloso posse quemlibet Confessorē imponere pœnitētiam publicam, nisi ejus Ecclesiæ consuetudo aliud habeat, quia nullibi reperitur prohibitū, nec inde sequitur manifestatio cōfessionis, tenuerunt Goff. *in summa de Pœnitent. & remiss. n. 5.* Host. *in summ eod. tit. sub n. 55. §. Ita praelibatu, ad fin. vers. Publica verò*, Speculat *in Repertorio in tit. Aureum Confessorium. §. Sequitur videre, in princ.* Henric. Boich. in cap *Quæsitum n. 4. infra eodem*, Turrecrem. in cap. *Potest, & aliter, nu. 4.* & in cap. *Pœnitentes, n. 3. dist. 50* Præpos. in cap. *Quamvis, eadem distinct n. 2.* Brixien. *in repert. in verb. Pœnitentia, vers. An quando imponitur, & vers. Ex quibus causis, & vers. An Sacerdos*, & ex Theologis Alexand. de Hales *in summa p. 4. q. 14. memb. 6. art. 1.* S. Thom. *in 4. dist. 14. art. 5. q. 3.* Petr. de Palud. *q. 6. conclus. 11. in fine*, Durand. *q. 4.* Sot. *in 4. dist. 19. qu. 2. art 5* Io. de Friburg *in Summa confess. lib 3. tit. 34. qu. 12.* Asten. *p. 2. lib. 5. tit. 34. q. 2.* Pisanella *in verb. Pœnitentia, 3.* Rosella *in ver. Confessor, n. 1. vers.* Et pro declaratione, Angel. *in verb. Pœnitentia, n 2.* Sylvest *eod verb. q 1.* Armilla *ibidem in ver. Pœnitentia, n 2.* Tabièn. *in eodem verb q. 9.* Medin. *de pœnit. tract. 2. q 40. §. Aliud est pœnitentia publica*, Alfonsus Vivàld. *in candelabro, tit. de Sacram. Pœnitent. lib. 1. nu. 1.* Cardin. Bellarmin. *de controv. fidei, controvers. 4. Generali, cap. 21.* & novissimè Suarez *lib 4. qui est de pœnitentia, disp 33. sect. 6. quæst. 3* Id autem maximè posse pœnitentiaros Episcoporum, tenuerunt Host. & Maria. Socin. ut dixi *supra n. 13.* Henric. Boich. Asten. Vivald. *in locis supracitatis arg. cap. 2.* Sà *de off. Archipresb.* quos etiam de consuetudine absente Episcopo imponere pœnitentias solemnes dixerant Petr. de Palud. *ubi supra*, & Turrecr. in cap. *Pœnitentes, num. 2. 56. dist.*

Nec videtur obstare quod dicebatur de contraria cōsuetudine; tum quia posset fortasse procedere quoad simplices Confessores, arg. cap. *De Trina, 4. distinct.* & cap. *Super eo. de cognat. spirit.* Sed nō quoad principales Pœnitētiarios Episcoporū, præsertim quia peccata graviora, pro quibus solis imponitur pœnitentia publica secundū opinionem Host & Henric. Boich. *locis citatis* solent per Episcopos reservari, & suis Pœnitētiariis concedi. Item consuetudo, si quæ olim aderat in contrarium, videtur sublata à Concilio Tridentino, antiquos Canones innovante; quod fieri optaverat Petr. Sotus *in institut. Sacerd. tit de remed privat. vers. Quod attinet, fol. 428.* & post Concilium, ac in ejus executionem hujusmodi publicas pœnitentias in usum revocari mandant Cōcilia provincialia Mediolan. tertium *in tit. de iis, quæ ad Pœnitent. sacramental. pertinent, § Suadeat Episcopus*, cujus verba retulimus supra, *nu 3. & 4. eod. tit. §. Quod in Concilio*; & apertiùs Primùm *in tit. Quæ pertinent ad Sacram. Pœnitent. administration.* cujus hæc sunt verba (Iidem, scilicet Confessores, quemadmodum à Sacra Tridentina Synodo jussum est, publicè peccantibus, publicam pœnitentiam imponant, neque illud publicæ pœnitentiæ genus, nisi datâ ab Episcopo facultate, secretâ aliâ pœnâ commutare audeant,) *to. 4. Concil. p. 2. pag. 367. col. 2. littera D.*

Porrò in Sacra Congregatione Cōcilii proposito dubio, an ex decreto d. *c. 8 sess 24.* Pœnitentiarii Episcoporum possint, ac debeāt publicè peccantibus publicas pœnitentias injungere, Die 22. Martii 1614. tametsi plerique ex Patribus visi fuerint sentire de jure communi hæsitandum nō esse. quin possint. ac debeant Sacerdotes. & maximè Pœnitentiarii Episcoporum publicè peccātibus imponere publicas pœnitentias: valdè tamē fuerunt ancipites, num id caveatur Concilii Decreto d. *cap. 8*, Ideoque tutiùs existimarunt absti-

nere

nere à declaratione ut ex Confessorum, & Pœnitentium quieti magis consultum sit.

20 Vlterius quæritur numquid liceat Superioribus Regularibus publicè peccantibus publicam pœnitentiam pro modo culpæ injungere ex Concilio d.c. *8 sess. 24.* non obstantibus Constitutionibus Ordinis, secundum quas intra septa monasterii quicunque delinquentes puniri debent.

Die 18. Iulii 1585 sacra Congregatio Concilii censuit dictum decretum in principio non pertinere ad Regulares: præsertim obstantibus Constitutionibus Ordinis.

De Pœnit. & Remiss.

Cap. Qui Presbyterum.

SVMMARIVM.

1 *Militis exauthorizatio fit per detractionem cinguli militaris, sicut degradatio Clerici per ablationem instrumenti ad suum Ordinem spectantis, & n. 18. & 20 & 68.*

2 *Cingulum militiæ in Religione Hierosolymitana, an sit de substantia professione Regularis in gradu militum, ita ut illius omissio irritet professionem expressam, & impediat tacitam: & n. seqq usque in fin.*

3 *Cingulum militiæ quid, & n. 4.*

4 *Cinguli solemnitas de iure communi est substantialis in militia sæculari, & num. seqq. usque ad num. 24.*

Contrarium, n. 61.

Declaratur, n. 63.

5 *Substantiale in quolibet gradu, & ordine dicitur esse illud, in cuius traditione potestas illius gradus, seu ordinis confertur.*

6 *Miles in quo actu recipiat potestatem iuris militaris, & num. 10.*

7 *Militiæ sæcularis creatio ex Pontificali Romano, & num. 59.*

Miles creatur dum cingulo circumcingitur, ibidem.

8 *Creare est ex nihilo aliquid facere*

9 *Imperator administrationem Imperii non recipit ante coronationem, & 14.*

11 *Miles præsumitur qui portat cingulum, & calcaria, deaurata.*

12 *Militem, vel Doctorem Primates solo verbo creare potest.*

13 *Doctoratus insignia, idest liber, & infula, an sint de substantia Doctoratus.*

14 *Imperator non dicitur graduatus, nisi postquam coronantem receperit infulam.*

15 *Character Ordinis non imprimitur sine traditione instrumenti ad illum Ordinem spectantis.*

16 *Miles promovetur ad militiam sæcularem per clamydis, & cinguli dationem.*

17 *Miles esse desinit dum cingulum militiæ deponit.*

19 *Milites si cingulo spolientur, perdunt omne militiæ privilegium.*

20 *Degradatio Clerici fit, ut exauthorizatio eius, qui militia deservit armata.*

Declaratur, n. 68.

21 *Graduatio, & degradatio fit per insignia.*

22 *Militiæ Regularis creatio ex Pontificali Romano, & n. 59. & 72.*

23 *Cingulum venit appellatione habitus.*

Declaratur, n. 71.

24 *Cinguli decoratio ex statutis Ordinis Hierosolymitani est de substantia professionis in gradu militum, & n. seqq. usque ad n. 46.*

Contrarium num. 73. & seqq. usque ad n. 99.

Item ex ordinationibus Capitularibus eiusdem Religionis, num. 46.

Contrarium, n. 99.

25 *Substantialia actus intelliguntur esse illa omnia, de quibus in iure cautum invenitur, ut debeant fieri.*

26 *Forma substantialis inducitur ex verbis necessitatem designantibus.*

Declaratur quadrupliciter, à num. 74. usque ad num. 93.

27 *Necessarium, quandoque exponitur, idest utile, & expediens.*

28 Debeat, *verbum præceptum, & necessitatem importat, & si quando sapiat honestatem, illud est speciale.*

29 *Hierosolymitana Religio à primæva illius fundatione non tantùm ad hospitalitatem: sed etiam ad militandum pro fide fuit instituta.*

30 *Necessarium ex proprietate designat præceptum, & obligationem.*

31 *Actus contra legis, vel statuti prohibitionem est nullus, licèt non adsit decretum irritans.*

32 *Præsertim in his quæ habent perpetuam causam prohibitionis.*

Limitatur quatuor modis à numero 74 usque ad num. 93

33 *Lex* Non dubium, C. de legibus, *locum habet etiam in Regularibus, & personis ecclesiasticis, etiam exemptis, contra Vasquez.*

34 *Ius civile ab omnibus servari debet ubi contrarium non reperitur statutum per ius canonicum.*

35 *Ordo datus per prius, & posterius, censetur datus de forma.*

Declaratur quatuor modis à num. 72. usque ad num. 93.

36 *Constitutio disponens aliquos non esse admittendos ad professionem, nisi priùs facta inquisitione de eorum qualitatibus, inducit formam.*

37 *Forma in actibus humanis est partium ordinatio secundum prius, & posterius.*

38 *Substantialia actus debent simul, & contemporaneè cum ipso actu explicari, & n. 62.*

Declaratur, n. 39. & 41.

39 *Cingulum militiæ non materialiter tantum, sed formaliter est accipiendum.*

40 *Miles semel, remanet semper miles, quamdiu non est autorizatus.*

41 *Pro forma non est absurdum, ut inducatur etiam aliquod præambulum.*

42 *Executor datus cum potestatè limitata nulliter procedit, si fines mandati non servat.*

Declaratur n. 93. & seqq. usque ad n. 101.

43 *Professio facta in manibus Delegati excedentis limites suæ facultatis non valet.*

Declaratur, n. 93. & seqq. usque ad n. 101.

44 *Hierosolymitani milites non descripti in matricula non habentur pro Fratribus, nec privilegiis fruuntur, & n. 66. & n. 106.*

45 *Miles non matriculatus censetur tamquam privatus, seu paganus, & n. 63.*

46 *In Hierosolymitana Religione professio fieri non potest, nisi in gradibus militum, Capellanorum,*

& servitium, & factis probationibus nobilitatis, aliàs non valet, & n. 91 & 99.

47 Decretum irritans formam substantialem inducit.

48 Hierosolymitani sexdecim Capitulares facultatem non habent decernendi contra statuta Ordinis.

Sed solum generale Capitulum, n. 54.

49 Et eorum ordinationes sunt temporales usque ad novum Capitulum generale, etsi contigerit eas à Sede Apostolica confirmari.

Declaratur, n seq.

50 Constitutio Capituli generalis confirmata à Papa donec revocata non fuerit per sequens generale Capitulum, dicitur perpetua, quamdiu non revocatur.

51 Forma servari debet etiam in minimis, aliàs actus est nullus.

52 Forma à iure tradita in dubio censetur substantialis, & de essentia actus.

53 Professioni tacita obstant impedimenta omnia, quæ obstant professioni expressæ.

55 Professio tacita requirit consensum tum Religionis, tum profitentis.

56 Miles præsumitur ignorare ius inducens professionem tacitam ex susceptione habitus, & actibus professorum. Et hæc ignorantia impedit tacitam professionem.

Contrarium, n. 107.

58 Cinguli ornatus in militibus Regularibus de iure non requiritur, & n. 69. usque ad n. 73.

59 Cinguli, seu spatha ceremonia in creatione militis Regularis fuit prætermissa in Pontificali reformato iussu Clem. VIII. & n. 72.

60 Cur adhibeatur in creatione militis sæcularis, & regularis?

61 Proximè cingendus habetur pro cincto.

62 Solemnitas, quæ potest subsequi, numquam dicitur de substantia, vel forma.

63 Miles non præcinctus, aut non matriculatus non gaudet militum privilegiis.

64 In militis creatione antiqua ceremonia hodie non sunt in usu.

65 Cingulo decorari dicitur qui miles creatur, etiamsi cinguli solemnitas non servetur.

66 Cingulo cælestis militiæ præcingi dicitur Clericus.

67 Cingulum in iure quandoque pro dignitate ipsa usurpatur.

69 Professionis substantia consistit in tribus votis solemnibus, & n. 73.

70 Habitus Religionis non est de substantia monachatus.

74 Verba necessitativa, & ordo datus non inducunt formam annullativam actus, quando eadem, vel alia iura dicunt actum valere, & n. 91.

Hierosolymitani professi non servata forma statutorum olim deiiciebantur ad gradum inferiorem, & n. seq.

76 Pœna specialis tollit pœnam annullativam actus, maximè ubi pœnæ se ad invicem non compatiuntur, & n. 118. & 124.

77 Ratio statuti arrogati allegari potest ad decisionem causarum.

78 Hierosolymitani milites per cingulum distinguuntur à Capellanis, & servientibus, & n. seq.

79 Rubrum declarat materiam nigri esse illius naturæ, cuius est rubrum.

80 Forma statuti circa professionem regularium non censetur substantialis, nisi habeat decretum irritans.

81 Etiamsi datus sit ordo per prius, & posterius.

82 Nullatenus, dictio, importat nullitatem actus ipso iure.

83 Et habet vim decreti irritantis.

84 Professio quamvis à puella fieri non debeat ante explorationem voluntatis, tamen si fiat valida est.

85 Idem in professione facta ante annum 18. & 22. in Religionibus Minimorum, & Redemptionis captivorum contra statutorum præscriptum.

86 Præposteratio in formalibus, & in his, quæ sunt de substantia, vitiat actum, secus in aliis.

87 Statutum si in una parte apponat decretum irritans, in alia non censetur formam substantialem inducere, licèt verba sint apta illam importare, & n seqq.

88 Stylus statuentium maximè est attendendus ad intelligentiam statutorum.

89 Missa non est de substantia electionis Papæ.

90 Statutum Ordinis Hierosolymitani ubi voluerunt actum esse nullum, explicitè apposuerunt decretum irritans.

91 Clausula decreti in fine posita refertur ad omnia præcedentia.

92 Relatio fieri debet ad proxima.

93 Clausula, servatis servandis, non refertur nisi ad substantialia.

94 Denunciationes matrimoniales non sunt de substantia: & ideo si omittantur à Delegato ad dispensandum cum clausula, servatis servandis, actus non vitiatur.

95 Executor non est mixtus, sed merus ubi commissio dirigitur parti impetranti.

96 Clausula apta importare executorem mixtum, in litteris gratiæ nihil operantur, nisi adsit clausula, vocatis vocandis.

97 Delegatus non servans formam mandati tunc demum nulliter procedit, si conditiones in commissione adiectæ sint præter ius: secus si de iure insint, & aliàs non sint substantiales, & n. seq.

98 Clausula, servatis servandis, & consimiles non sonant in conditionem, sed in monitionem, nec dant novam formam mandati, sed instruunt executorem.

101 Professio in Religione Hierosolymitana non potest declarari nulla à Vicecancellario; imò nec à Magno Magistro, nisi adhibito Ordinario.

102 Professio in dubio valida est iudicanda.

103 Professio tacita locum habet iuxta iuris dispositionem, etiam in militibus Hierosolymitanis extra Conventum degentibus.

104 Habitus professorum in militibus Hierosolymitanis est Crux alba in pallio, & n. seq.

105 Professio tacita inducitur per susceptionem habitus professorum patenter distincti ab habitu Novitiorum etiam sine actibus, qui à solis professis fieri solent.

106 Habitus professorum gestatio in dubio censetur fieri potius ex causa necessaria, quàm voluntaria.

107 Professio tacita iuxta iuris dispositionem inducitur etiam in milite, qui ignoravit suam professionem expressam fuisse irritam.

108 Inducitur per actus solis professis convenientes, & num. seqq.

109 Fratris nuncupatio in Religione Hierosolymitana non convenit.

110 Novitii possunt esse in iudicio absque Superioris licentia.

Pro-

112 *Professio tacita induci non potest nisi prius annus probationis fuerit completus.*

113 *Annus probationis ad valide profitendum requiritur etiam in Religione Sancti Ioannis Hierosolymitani.*

114 *Fallit in Bohemis quibus indultum est ut non teneantur esse in probatione, nisi per sex menses.*

115 *Annus probationis non sufficit, ut sit completus, sed usque ad professionem continuari debet, aliàs irrita est professio.*

Contrarium, n. seqq.

116 *Novitius, qui transacto anno exivit à Religione, ad eam reversus, potest illico profiteri, nisi Religionis, aut personæ conditio sit immutata.*

117 *Idem in puella; quæ, finito tempore novitiatus exivit à monasterio sine licentia Ordinarij.*

119 *Antianitas in militibus Hierosolymitanis currit à die soluti passagii,*

120 *Sed eâ Equites non fruuntur, nisi à die professionis,*

121 *Novitius finito anno probationis arctari non potest à Superioribus ad alium annum novitiatus repetendum.*

Maximè sub pœna nullitatis, n. 123. & 124.

122 *Novitiatus prorogari non potest à Superioribus Regularibus ultra annum, nisi ex iusta causa, & ad breve tempus.*

123 *Professi sunt censendi in Ordine Minimorum ducentes originem à Iudæis & Saracenis, non obstante statuto, & protestatione eis facta, quod eorum professio foret nulla.*

125 *Peragere idem est, quod perficere, & ad exitum perducere.*

QVI PRESBYTERVM. Ponit triplicem pœnā interficientis Presbyterū.

1 Nota ex textu ibi, *militiæ cingulo careat*, juncta glos. 3. militem armatæ militiæ deponi à dignitate sua, seu degradari per detractionem cinguli militaris ad instar militiæ cælestis militiæ, idest Clerici, qui degradatur per ablationem instrumenti ad Ordinē suum spectantis, ut est textus in cap. *Degradatio, de pœn. lib. 6.* & notat præcit. glos & Hostien. *n. 4.* facit cap. *Falsas, de pœnit. distinct. 5.* & c. *Admonere*, *33 q. 2.* & ex hoc videtur inferri posse, ut sicut instrumenta hujusmodi sunt de substantia Ordinis Clericalis. cap. *Presbyter, cum multis cap. seqq. 23. dist.* & notatur in cap. *Vnico, supra de sacr. unct.* & in cap *fin. de sacram. non iter.* ita & cingulum sit de substantia Ordinis militaris: sed de hoc latissimè disseram in sequenti quæstione.

2 Ex facto quæsitum est, An cingulum militiæ in sacra Religione Hierosolymitana sit de substantia professionis Regularis in gradu militum, ita ut illius omissio irritet professionem expressam, & impediat tacitam.

Emersit nuper hæc disceptatio in casu Equitis Corsini, qui anno 1640 die 12 Februarii solemnē professionem Fratrum militum S. Ioannis Hierosolymitani emisit Romæ in manibus Eminentissimi D. Cardinalis Antonii Barberini in vim facultatis eidem specialitèr attributæ per litteras in forma Brevis san. mem Vrbani VIII. sed post multos annos obtenta à Sanctissimo D N. Innocentio X. in integrum restitutione adversus lapsū quinquenni, intentavit judicium nullitatis suæ professionis ex pluribus causis; sed præcipuè ex eo,

3 quod ante professionem non fuerit ornatus cingulo militiæ, idest zuna cum gladio, seu ense, secundum Archidiac. in cap. *Si quis, n. 1. 50. distinct.* Lucam in Penn in l. *Iis quidem. n. 3. C. Qui militare poss. lib. 12.* & Petr. Greg. Tholosan. *in Syntagmat. iuris univers. lib 11 cap. 3. n 14 & 27* Vnde emanavit præinsertum dubium, super quo scripserunt ferè quotquot extant in Vrbe magni nominis Theologi, & Advocati; idque tam variè, ut in una, & eadem met Religione non defuerint qui in contrarias abierint opiniones, ut propterea quæstio plerisque visa fuerit ardua, & difficilis.

Et quidem prima consideratione dicendum videtur traditionem cinguli militaris esse substantialem, primò ex dispositione juris communis; secundò ex forma statutorum ipsius Religionis, tertiò ex ordinationibus capitularibus ejusdem.

4 Circa primum, idest de jure communi nemini dubium est, quin milites sint cingulo decorandi, seu ense cingendi, ut l. *Filius familias, ibi, cingi confestim iussus*, & l. *Titius. ibi, & postea cinctus, ff de milit. testam* & notat glos. *unica*, in l. *Milites*, ibi *item quod et ensis cingatur, ff. Ex quib. caus. maior.* & in Extravag. Io. XXII *Quia in futurorum, in ver. Militari, de torneam.* sed valde controversum, qualis sit ejusmodi solemnitas, & quidem esse substantialem, & intrinsecam, non autem accidentalem, videtur suaderi posse ex sequentibus.

5 Et primò in quolibet gradu, seu ordine illud est essentiale, & intrinsecum. in cujus traditione potestas illius gradus, seu ordinis confertur, cap. *Episcopus cum pluribus*, cap. *seqq. 23. dist.* S. Bonaventura *in 4. sententiar. distinct. 24. p. 2. art. 1. q. 4. n. 58.* Tabien. *in ver. Ordo, 2. n. 5. in fin.* Suarez *de*

6 *legib. disputat. 5. cap. 31.* Sed potestas juris, de qua in cap. *Ius militare, 1. distinct* confertur militi in eo actu, in quo à persona ad id auctoritatem habente cingitur cum prolatione verborum, *Esto miles, & accipe sanctum gladium, in quo deijcies adversarios populi Dei*, ut *2. Machabæorum, cap. ult.* & tradutt Paris. de Put. *in tractat. de re milit. lib. 7. cap. 13.* incipien. *Miles, seu armiger, num. 6.* *inter tract. communes tom. 12. fol. 140.* & Cassan. *in Catalog. glor. mund. p. 9. consider. 26.* & ante eos Lucas de Penn. in l. *Iis quidem, num. 3. in ver. Cingulo, C. Qui milit. poss lib. 12. ubi num. 4* subdit (Cingulo militari provida majorum institutione gladium insertum esse, & hoc, ut collato honore cinguli, potestas quoque ipsius gladii intelligatur aliqualiter esse collata) & patet ex Pontificali Roma-

7 no *lib. 1. rubr. penult. de Benedictione novi militis*, ubi Pontifex dat ei genuflexo ensem nudum, dicens, *Accipe gladium istum in nomine Patris &c.* tum eum cingit ense in vagina reposito, dicens: *Accingere gladio tuo super femur tuum potentissimè*: postea ter eum leviter percutit cum ense evaginato, semel dicens: *Esto miles pacificus, strenuus, fidelis, & Deo devotus.* Ergo traditio cinguli est essentialis ad gradum militis adipiscendum.

Secundò. In traditione cinguli miles creatur, ut in Pontificali Romano *lib. 1 de rubr. penult* Paris de *Put. d. n. 6.* ibi, *miles cùm creatur cingulo cin-*

8 *gitur*: ergo ante cinguli traditionēm non est miles, quia nihil est antequam creetur, cum creare sit ex nihilo aliquid facere, S. Thom. *in 1. 1. q. 45. art. 1.* & consequenter forma traditionis cinguli est substantialis, cum det esse ei, l. *Iulianus. §. Si quis. ff. ad exhibendum cum simil.* quo arg. Oldrad,

eouj.

num. 180. Quæstio est utrum Imperator [illegible] præcipue *num.* 7. concludit coronationem esse de substantia, adhocut Imperator possit [illegible] cere administrationi Impe[rii], nam in [illegible] ne Imperator dicitur orit[ur] [illegible] ere [illegible]

10 *Omnes* [illegible] *i, Ortus Imper.* [illegible] *ff de* [illegible] juncta gl[oss.] *in ver. O tu* [illegible] non immeritò Petrus Ant[i]bol[us] *in tract. de* [illegible] *er. §. 4. nu. 17. inte tract. commun. vol. 1. fol. 6* [illegible] Dominò [illegible], inquit, solemni[t]as consueta servetur [illegible] in Ecclesia ante altare [illegible], qui tacit, en[sis] [illegible] etur, & cum percutiat in maxilla, & ensem ei cingat, & calcaria sibi [illegible] tentur, miles est. Quo fit, ut secundum Bald. *in proœm. Decretal. in verb. Gregorius, nu. 41* por[t]ans publicè militarem ensem, & calcaria de[au]rata, miles præsumatur.

12 Tertiò. Speciale est in Principe, qui solutus est legibus, ut solo verbo creare possit doctorem, vel militem, dicendo, *esto doctor*, vel, *esto miles*, ut notat Angel. in l. 2. *n.* [illegible] *lecrimin. sacrileg.* & in l. [illegible] *n.* [illegible] *et eadem ratione, Cod. de sent. pass.* Ergo inferi[or]es, qui jure communi funt adstricti, hoc non possunt, l. *Ius singulare*, & l. *Quod verò contra, ff. de legibus*: sed tenétur ut solemnitate cinguli ad præscriptum dictæ legis *Filius familias, ff. de milit. testam.*

13 Quartò. In milite inermis militiæ, insignia doctoralia, videlicet liber, & infula sunt de substantia doctoratus; tunc enim Doctor quis efficitur, & accipit potestatem docendi, eum à persona legitima accipit librum, eum verbis, *Accipe librum &c.* ergo, & in milite armatæ militiæ insignia militaria, scilicet cingulum, est de substantia gradus militaris: quo argumento præclarè utitur Bald. loco proximè citato, *n. 41. & 42.* Exemplo

14 Imperatoris, qui non dicitur graduatus nisi postquam coronantem receperit infulam, ut l. *Bene à Zenone, C. de quadriennal. præscription.* nam sine corona Imperialis majestas non coruscat, ut l. [illegible] *de auro coronario*: licet Bald. in solutione quæstionis dicat (Si non est insignitus aliis insignia tradere non potest) ad quod allego bonum textum in cap. *Dudum*, 1. *q.* 7.

15 Quinto. Valet argumentum à milite cælestis militiæ ad militem armatæ militiæ, gloss. in l. *Milites, C. de locat. & conduct.* Eve[r]ad. *in loco à militie armata militia*: sed in milite cælestis militiæ idest in Clerico, tradito instrumenti ad ejus Ordinem spectantis, ista est de substantia, ut ea omissa character Ordinis non imprimatur, ut est diffinit[um] à Concilio Florentino in decreto fidei Eugenii IV. §. [illegible] *vers. Sextum Sacramentum, tom. 4. Concilior. p. 1 pag. 614. col.* [illegible] Ergo eodem modo in milite armatæ militiæ traditio instrumenti, id-

16 est cinguli, est de substantia, adeo ut ea omissa, [illegible] do militaris non conferatur. Ad hoc rex[t]. [illegible] mus in cap. *Si quis, ibi, militaverit, & ibi, militiam sumpserit, aut cingulum*, [illegible] *distinct.* ubi Gem[in.] & Præpos. notant per quæ signa & actus quis dicatur profi[teri] ad militiam sæcularem, videlicet per chlamydis, & cinguli datinnem.

17 Sextò. Tunc definit quis esse miles, cum cingulum militiæ deponit, vel eo spoliatur. Primum patet ex Concilio Nicæno *can.* [illegible] ibi [illegible] *depo[s]uerunt*: ideoque Ludovic. Lacerda in [illegible] *sar. Servis. cap. 14. num. 16. in martyrio Mar*[illegible] [illegible] *Tetrarn*[illegible] observat hæc eum [illegible] [illegible] e [illegible] Si talis est [illegible]

[illegible] *n* [illegible] cingulo [illegible] [illegible] cingulo carent [illegible] [illegible] dicant [illegible] dignus exautorizari [illegible]

20 hoc cingulo spoliatus, perdit omne [illegible] privilegium, ut dicunt Lucas de Penna & [illegible] præcit *n.* Si igitur per cinguli depositionem, vel ablationem miles esse desinit, eodem [illegible] cinguli [illegible] ptionem [illegible] per quam [illegible] que causas [illegible] p[er] [illegible] Fortur, *cap. Omnis* [illegible] *cap.* [illegible] *Infra* [illegible] quo argumento in termi[nis] [illegible] *d. §. Ignominia, in ver. Ef* [illegible] & Ba[ld.] *in proœm. Decretal. in verb. Gregorius,* [illegible]

21 Septimò. Ad præd[ictum] [illegible] ponderandus est textus singularis in ma[illegible] cap. *Degradatio, de pœn. lib. 6.* ubi d[icitur] ea fieri ut actualis, sive [illegible] cælest[is] militis, idest Clerici degrad[ati]o fiat ut auferatur [illegible] tio ejus, qui militiæ defe[ndit], ut armatæ, cui [illegible] detrahuntur insignia, & mox [illegible] eus degradandus habeat in [illegible] vel aliud instrumentum seu [illegible] dinem suum spectans, eique [illegible] sive sint vestes, calix, liber, [illegible] illi in sua ordinatione fuerint [illegible] ter auferat usque ad primam vestem, quæ [illegible] in collatione Tonsuræ) Hæc ibi: ex quo co[nstat] patet in gradibus conferendis aut auferendis [illegible] ri passu ambulare cælestis, & armatæ militiæ [illegible] tes, & insignia, seu instrumenta in utr[o]que [illegible] substantia, cum per ill[orum] tr[a]ditionem, & [illegible] ctionem gradus confe[r]a[n]tur, & auferantur, elatè adnotavit Bald. d. *n. 41.* dicens) Sic [illegible] degradatur per insignia, ita è converso gra[illegible] tur per insignia.

22 Vltimò, aliis omissis idem suaderi potest, [illegible] in milite Regulari habitus videntur esse de [illegible] stantia [pr]ofessionis, ut deducitur ex Pontific[ali] Roman. *in rubrica de creatione militis Regularis*, quæ est rubrica ultima *lib. 1.* ubi sic legitur: Cum Summus Pontifex committit [al]iquem creari in [illegible] tem Ordinis militaris, Pontifex, cui creatio [illegible] jusmodi commissa est in primis imponit ei ha[bi]tum illum [illegible] milites illius Ordinis, quem intendit profiter[i] [illegible] consueverunt dein de recip[it] eo a[d] [illegible] genuflexo professionem per tales em[illegible] ti f[illegible] m v[illegible] rum secundum [illegible] Ordinis [illegible] [illegible] H[æ]c tenus verba Pontificalis, quæ [illegible] deantur innuere [illegible] ceptionem habitus e[ss]e [sub]stantialem ad constituen[du]m militem Ordinis [mi]litaris, sicuti est professio, cum per hæc du[illegible] cieetur, & in esse producatur secundum [illegible] d[illegible] supra in *2. arg. n.* Ergo & [illegible]

23 ce[pti]o [v]idetur esse substan[tialis] [illegible] [illegible] [illegible] ellatione [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] *in verb. Præcipiend.* [illegible] *de aur. & ar*[illegible] *legat.* Hæc de [illegible] mm[illegible]

Circa secundum [illegible] ex statutis Re[illegible] Hierni[illegible] [illegible] multò clarius d[illegible] ci[illegible] [illegible] militariam [illegible] militum [illegible] um [illegible] um de [illegible] [illegible] atr[illegible] [illegible] er [illegible] c. form[a] [illegible] verba, vi[illegible]

Chi dimanderà d'essere ricevuto alla professione dell' Ordine nostro in grado di Cavaliero, prima che pigli l' habito, e' faccia la professione, è necessario, che si ornato del cingolo della militia; e però se da alcun Principe Cattolico, overo da altri, che habbia autorità di concedere il grado di Cavalleria, non haurà ottenuti gl' ornamenti della militia, dal Fratello Cavaliero dell' Ordine nostro, che riceverà la sua professione, overo da alcun' altero Fratello Cavaliero dell' istessa militia ricena gl' ornamenti secondo la consuetudine, che s' osserva nel concedersi la militia; e finalmente con l' ordine sudetto faccia la professione. Però i Cappellani, i serventi d' armi, e s' officij non è necessario ornargli di tali insegne militari.

25 Primò enim verba illa, *e necessario*, videntur formam substantialem inducere: nam in gradibus, seu Ordinibus conferendis omnia illa, de quibus non constat utrum sint de substantia, vel non, invenitur tamen in jure, ut debeant fieri, intelliguntur esse de substantia, & hoc pro regula constituit S. Raymundus *in Summa lib. 3. de atat. ordinand. §. 11.* incip. *Quid si aliqua, vers. Ad hæc varia*, Gosred. *in summ. tit. de atat. & qualit. §. Unctionem autem*, Hostien. *in summ. tit. de sacr. unct. § A quo, vers. Consilium tamen est*, Archidiacon in cap. *Quorundam, sub num. 3. distinct 23.* Henrich Boich. in cap. *final. num. 3. supra de Sacram. non iterand.* Host. Ioan. Andr. Butr. Cardin. & omnes in cap. *unico*: & ibi dixi *num. 8. & 9 supr. de Sacr. unct.*
26 Et in specie ex verbis necessitatem designantibus formam substantialem induci scripserunt Signorol. de Homodeis *cons. 87. n. 4. & 5.* & reddens rationem, quia deficientibus necessariis, actus evidenter corruit, Albert Brun. *in tract. de form. tit. Quando aliquid censeatur traditum pro forma fol. 34. concl 4. post med. vers. Et secundum Signorol.* Soccin. Sen. *cons. 283. num. 2 lib. 2.* & *cons. 92. num. 14. & 15. lib 4.* Paris. *cons 19. lib. 2.* Bertazzol *cons. criminal. 83 n. 1.* Peregrin *cons. 99 n. 20. & 21 lib. 5.*

27 Nec refert quod necessarium quandoque exponatur, idest utile, & expediens, glos. *fin. in Clem. 1. de procur* glos. *in l. 1. in verb. Necessarium, ff. solut. matrim.* & in l. 1. *in verb. Necess. ff. de offic. Præfect. Prætor.* & quandoque significat commoditatem, & honestatem, glos. *penult.* in cap. *Omnes, 21. q. 4.*

8 Quoniam id contingit non ex proprietate vocabuli, à qua in dubio non est recedendum. l. *Non aliter, de leg. 3.* Calder. *cons. 24. post princ. de prabend.* sed quia in hoc verb quandoque impropriatur propter subjectam materiam, ut notat glos. in Clemen *Attendentes, in verb. Debeant, de stat. Monach.* ubi ait illud verb *Debeant*, esse præcepti, & necessitatem importare, & si quandoque sapiat honestatem, illud esse speciale: & sequitur Abb. in cap. *1. num. 7 infr. de desponsat. impuber.* & Felin. in cap. *Nam concupiscentiam, num. 6. supra de constitut.*

29 Itaque necessitas suscipiendi cingulum, de qua loquitur dictum statutum secundum, non videtur ad bene esse, vel secundum quid, sed substantialis, & præcisa: & quidem meritò, quia S. Religio Hierosolymitana à primæva sua fundatione, non tantùm ad hospitalitatem, sed etiam ad militandum pro Fide fuit instituta, ut constat *ex statuto secundo, tit. de reg.* & cingulum instituit ut esset constitutivum gradus, & Ordinis militaris: ideoque eum Magnus Magister vult ex gratia transferre servientem ad gradum militis, sola cinguli traditione circa ullam aliam solemnitatem id præstat.

30 Sed quatenus verba illa statuti, *è necessario*, formam substantialem non inducerent, negari tamen non potest, quin ex proprietate vocabuli designent præceptum, & obligationem, ut cap. *Quisquis præceptum, 14 q. 1.* ibi, *quod imperatur necesse est fieri*: nec non ibi, *ubi præceptum, necessitas est serviendi*, cap. *Domino Sancto, 50. distinct* & ibi glos. *in verb. Necesse*, & Archidiacon. *nu. 1.* Felin. in d. cap. *Nam concupiscentiam, nu. 5. & 6. de constit.* Quotiescumque autem lex, vel statutum præcipit, aut prohibet aliquid fieri, actus in contrarium
31 gestus est ipso jure nullus, etiamsi lex, vel statutum non procedat ulterius ad irritationem actus: est casus est in l. *Non dubium*, ubi Bart. *n. 2.* Bald. *eod. num. in 4 notab. & num. 11.* Ias. *num. 4.* & communiter Legistæ, C. *de legibus*; unde non est vis. An verba statuti, *è necessario*, importent formam, vel præceptum, quia utroque modo irrita est professio facta sine prævia traditione cinguli, contra il-
32 lius statuti dispositionem. Quæ regula maximè procedit in his, quæ habent perpetuam causam prohibitionis, ut hoc casu glos. *unica*, in c. *Vides, 10. distinct.* Abb. in c. *ad Apostolicam, num 11. de regular.* post Ioan. Andr. *ibidem num. 3. in verb. Obtineat*: nec audiendus est Gabriel Vasquez *in 1. 2. disputation. 165 cap. 2* dicens illam l. *Non dubium*, cùm sit Iuris Cæsarei, non habere locum in Religiosis, & personis ecclesiasticis ab eo exemptis: imo nec in Regnis Hispaniæ, & Franciæ; quoniam non ita loquutus fuisset, si advertisset legem illam esse canonizatam in cap. *Imperiali 25. q. 2.* ut ibi per Archidiacon. *in verb. Constitutione*, ad idem cap. *Ne nimia, de Religios. domibus*, cap *unico in princip. eo-*
34 *dem tit. lib. 6* cap. *Quarumtatum, de regul. iur. eodem lib.* Præterquam quod etiamsi dict. l. *Non dubium*, non esset specialiter canonizata, adhuc tamen obligasset omnes; quia jus canonicum statuit, ut in his, in quibus non est contrarium expressè dispositum per Sacros Canones, servetur jus civile, ut in cap. *1. de non. oper. nunciat.* & ibi omnes interpretes Suarez *de legibus, lib. 3. cap. 8. num. 3.*

35 Deinde ponderanda sunt verba illa prædicti statuti secondi de rescript. fratr. *Prima che pigli l' habito*, &c. necnon illa, *e finalmente con l' ordine sudetto*, &c. Nam ordo datus per prius, & posterius censetur datus de forma, cap. *Quia propter, de elect.* cap *final. de restit. spoliat.* & c. *Cum dilecta*, & ibi Felin. *num. 6. vers. Sextum signum*, ubicumque est prius, & posterius, ibi est ordo, *de rescript.* & voluit Bald. in l. *1 num 8. vers. Ex dictis ergo Roffredi, C. Ne liceat tertio provocare*, Rota *decis. 167. n. 6. par. 2. recent.* Idemque in verbis præcipientibus aliquid fore præmittendum, antequam fiat actus, tradiderunt Signorol. *cons. 115 num. 3.* Brun. *in tract. de forma, tit. Quando aliquid censeatur traditum pro forma, fol. 34. concl. 4. in fin.* Menoch. *cons. 695 num. 15.* & in terminis quod
36 constitutio statuens non aliter ad Religionen aliquos esse admittendos, nisi prius facta diligenti inquisitione de qualitatibus profitentis, inducat formam, ita ut ea non servata actus sit nullus, firmavit Rota *in Tolitana professionis 27. Febr. 1595.* coram Cardinali Panfilio seniore, impressa apud

Gar-

Garziam, *de beneficiis, par 9. cap. 2. num. 330. verſ.*
37 *Neque obſtat*, Et eſt ratio, quia forma in actibus
hominum nil aliud eſt, quàm partium ordinatio,
ſecundom prius, & poſterius, ut dicunt Bald. *in
tract. de iure Prothomiſ. n. 15. in fin.* Tiraq. *de retract.
lignag* §. 36 gloſ. *2. n. 26. ad medium.*

38 Nec obſtat ſi dicatur: cum traditio cinguli de-
beat præcedere profeſſionem, non poteſt cenſeri
de forma ſobſtantiali ipſius profeſſionis, quia quę
ſunt de forma ſubſtantiali actus, debent ſimul, &
contemporaneè eum actu explicari, Iaſ. in l. *Uni-
verſa, nu. 10. C. de prec. Imper. offerend.* ubi quod to-
tus mundus ſequitur banc doctrinam Paul. de
Caſtr. *conſ. 292 col. 2. in fin, & col. 3. in princ, lib. 2.*
Felin. in d. cap. *Cum dilecta, num. 4. verſ. Quartum
ſignum, de reſcriptis.*

39 Id inquam non obſtat, quoniam verba illa ſta-
tuti, *ſia ornato del cingolo della militia*, non ſunt ac-
cipienda materialiter tantùm pro nuda cinguli
ſuſceptione, ſed formaliter, prout cingulum de-
ſignat gradum militiæ, ut obſervat Franc. Men-
nen. *de equeſtri, ſeu militari Ordin. Symbol. in cap. De
form. veter & nova creandi equites, fol. 4. verſ. Hinc
cingulo*; ita ut ſit ſenſus, ut ante habitus ſuſceptio-
nem debeat eſſe conſtitutus in dignitate, & gra-
du militari, in qua quidem gradu tunc conſtitui-
tur, cùm enſe, vel Baltheo præcingitur. Gradus
autem militiæ per cingulum ſemel ſuſceptus ſem-
40 per durat, & ſemel miles ſemper remanet miles,
quandio non eſt exauthorizatus ut hic patet. &
in cap. *Degradatio § Actualis, de pœn lib. 6.* atque ita
dignitas militaris, de qua loquitur ſtatutum in
ſenſu formali, eſt contemporanea cum profeſſio-
ne regulari, quia vera eſt aſſertio: hic qui profite-
tur, modo eſt actu miles; ſicut in ſimili Ordo Epi-
ſcopalis requirit ex neceſſitate conſecrationis
ut ordinandus ſit actu Sacerdos, ut ex communi
Canoniſtarum ſententia ſcripſi in cap. *Tua littera,
n 6 de Cleric. per ſalt. promot.* & in c. *1. Maximè, n. 81.
de ordin. ab Epiſcop.* & tamen ſatis eſt, ut multò an-
te ſuſceperit Ordinem Presbyteratus, quia cha-
racter ſemel impreſſus ſemper remanet, cap. *Quod
quidam. 1. q 1.* Præterquam quod non eſt abſurdum,
ut pro forma induci poſſit etiam aliquod præam-
41 bulum, ut per Signorol *conſ. 115. n. 3.* & Roman,
conſ 236. n. 8. verſ. Tertiò.

42 Vlterius obſervandum eſt hoc caſu profeſſio-
nem non fuiſſe factam in manibus Superioris Re-
gularis, qui de jure communi poteſtatem habet
incorporandi Religioni, cap. *Nulla, 18. q. 1.* Abb. in
cap. *Cum Eccleſia Vulterana, nu. 9. verſ. Prædicta pro-
cedunt, de elect.* & notatur in cap. *final. de reg. lib.
6.* Sed omiſſa fuit in manibus Delegati Apoſtoli-
ci, qui per litteras Papales habebant commiſ-
ſionem limitatam, & modificatam cum clauſula
43 *ſervatis ſervandis*: & cùm negari non poſſit quin
ſolemnitas cinguli ſervanda eſſet ex ſtatuto Reli-
gionis, utique ea non ſervata profeſſio nullam
habuit roboris firmitatem; quia quotieſcum-
que datur alicui poteſtas, ſeu mandatum ad ali-
quem actum explicandum cum certis conditio-
nibus, ſeu modificationibus, actus geſtus illis non
ſervatis eſt ipſo jure nullus, etiam ſi conditiones
illæ aliàs non eſſent ſubſtantiales; hæc eſt theorica
gloſſæ notabilis in Clem. *1. in verb Inhibentes, verſ.
Sed quæro, de iur patron* quam ſequuntur Anchar in
c. *Statutum § fin. verſ. Adverte, de reſcript. lib. 6.* Abb.
in cap. *Ex parte, num. 5. de conſtitut.* & ibi etiam
Felin. alios cumulans *num. 1. verſ. Secunda limitatio*,
Romanus *conſ. 203. Quoad primum, num. 7.* & in
terminis quod ubi à principio conceditur pote-
ſtas limitata aliàs non habenti recipiendi ad pro-
feſſionem, receptio eam poteſtatem excedens ſit
nulla, quamvis non adſit decretum irritans, pro-
bant noviſſimè Thomas Sanchez *ſuper Decalog.
lib. 5. cap. 4. n. 26.* Suarez *de Religione tom. 3. lib. 6.
cap. 11. num. 4. verſ. At verò ſi Religio*, & ante eos
Lapus, *alleg. 86. num. 2. ante fin. verſ. Item ex quo
Religioſi, & duobus ſeqq.*

44 Quare non immeritò Vicecancellarius Reli-
gionis renuit prædictum Equitem deſcribere in-
ter milites profeſſos ob eam rationem, quia ex in-
ſtrumento ejus profeſſionis non apparebat eum
fuiſſe ornatum militiæ cingulo, & Magnus Magi-
ſter mandavit eidem Vicecancellario, ut fidem
traderet cum expreſſione cauſarum, ob qoas no-
luit prædictum inſtrumentum regiſtrare: & ita
intrat *ſtatutum, 31. in tit. de recept. Fratr.* quo præci-
pitur, ut profeſſi extra Conventum deſcribantur
45 in matricula, alioquin pro Fratribus non habean-
tur, nec privilegiis fruantur. Quod etiam eſt
juri communi conſonum, ut l. *Ex eo tempore, ff. de
militar. teſtam.* ibi, (Qui nondum in numeris ſunt,
licèt etiam electi tyrones ſint, & publicis expen-
ſis iter faciant, nondum tamen milites ſunt,) &
notat Alex plurimos cumulans in l. *Centurio, n 23.
ff de vulgar.* ubi ait, militem non matriculatum
cenſeri tamquam privatum, ſeu paganum.

46 Circa tertium quatenus profeſſio non eſſet nul-
la in vim dicti ſtatuti ſecundi de recept. fratr. ex-
tat tamē ordinatio prima eod. tit. edita in Capitu-
lo Generali anno 1603. cujus hæc ſunt verba. (Ne
de cætero tam in conventu, quàm extra aliquis ad
habitum noſtrum ſuſcipiendum alio quocumque
modo, gradu, ſeu denominatione admittatur, niſi
in tribus diſtinctis gradibus declaratis *ſtatut. 2.
29. & 30. de recept. fratr.* Factis, & exhibitis pro-
bationibus nobilitatis, & legitimitatis reſpectivè
bonis; & validis, juxta dictorum, & univerſam a-
liorum ſtatutorum formam, & tenorem, decer-
nentes quodcumque ſecus faciendum ita nullum
fore, ut ſemper de invaliditate ac nullitate pro-
feſſionis impugnari poſſit, & juſtitia mediāte non
canonicè admiſſi ad habitum dimittendum, cogi
poſſint, & debeant.) Hactenus verba ordinatio-
nis, quæ cùm habeant explicitè decretum irritans,
& non ſolum reſpiciant admiſſionem ad profeſ-
ſionem, ſed etiam modum admiſſionis, ut patet
ibi, *alio quocumque modo*, & relationem habeant
ad ſtatutum ſecundum, in quo præſcribitur ſolem-
47 nitas cinguli: conſequens eſt, ut hujoſmodi ſo-
lemnitas ſit ſubſtantialis, quia nemini dubium eſt,
quin decretum irritans formam ſubſtantialem
inducat, Felin in cap. *Cum dilecta, num. 6. verſ.
Quintum ſignum, de reſcript.* Rota *diverſ. deciſ. 215.
num. 7. ad med. par. 1* Card. Mantic. *deciſ. 286. nu.
2.* & ſeqq. Gregor. XV. *deciſ. 384. num. 9.* Buratt.
deciſ. 479. n. 4.

48 Nec refragatur quod prædicta ordinatio fuerit
facta à 16. Capitularibus, qui facultatem non ha-
bent decernendi contra ſtatuta Ordinis, ut dictum
fuit *deciſ. 303. num. 22. & ſeqq 7. recent* & quod
ordinationes hujuſmodi ſint temporales, & du-
49 rent tantùm uſque ad novum Capitulum Gene-
rale, ut in *ſtatut. 3. de verb. ſignific.* & in *deciſ. 109.
num 1. par. 7. recent.* ubi amplius fuit dictum hoc
pro-

procedere etiam si contingat has ordinationes à
Sede Apostolica confirmari, quia hoc intelligitur
cum eadem qualitate temporali, idemque habe-
tur in *decis.458.n.3,recentior.*

50 Nam respondetur contrarium constare ex Bulla
Pauli V. confirmatoria earumdem ordinationum,
qua statutum est,ut vim habeant donec revocatæ,
abrogatæ, vel immutatæ non fuerint per futura
Capitula Generalia, quod hoc casu factum non
legitur; ideoque semper durant, quandiu non re-
vocantur,& est communis opinio,ut attestatur Fe-
lin.in cap. *Ex litteris, num. 10.vers.Est maius dubium,*
de Constitut.& Dec.*cons.*108 *Ista videtur quædam n.4*
& in fin.

51 Itaque cùm solemnitas cinguli sit de forma,ne-
cessariò sequitur,ut ea non servata,professio sit ipso
iure nulla, l. *Iulianus.* § *Si quis, C. Ad exhibendum,*
l. *Cum hic,§. Si prætor, ff. de transact.* l. *Constitutio-*
nibus, in fin ff. Ad municipal. l. 1. C. *de præd. Decu-*
rion.lib. 10, *cum concordant.* glos. in cap. *Cum di-*
lecta, in verb. Irritum, & ibi Abb. *nu.*4. Felin. *n.6.*
& communiter DD *de rescript.* Forma enim etiam
in minimis servanda est, aliàs actus est nullus,Butr.
in cap. *Pisanis, num.9. in fin. de restitut. spol.* Felin.
d. cap. *Cùm dilecta, num.10. vers. Amplia decimo,*
Marsil. *cons.63. num*12. Soccin. iun. *cons.467.n.13.*
*& seqq. lib. 2,*Dec.*cons.* 532 *nu.* 5. Roland. *cons.* 72.
num. 58.*lib.* 3 Rimin. iun. *cons.* 467. *num.*13.quam
regulam pluribus exornat Lancellot. Gallia. *con-*
52 *sil.13. num. 14. & plurib. seqq.* Et in dubio omnis
forma à jure tradita censetur substantialis, & de
essentia actus, ut Bald. inquit in l. *Comparationes,*
num. 8. C *de fid. instrum.* & sequuntur Decius *consil.*
110. *num.6. vers. ut forma tradita* Decian. *consil.* 72.
num. 20. *lib.* 2. Rimin. iun. *d.cons.*467. *num.*8. Tira-
quell.*de retract.lig nag.* §. 36 *glos.*1. *n.*29.

Ex prædictis constare videtur cinguli susceptio-
nem in Ordine Hierosolymitano esse de substantia
professionis in gradu militum: ac proinde profes-
sionem expressam, ut præfertur a emissam non va-
lere.

Ex hoc autem necessariò sequitur, ut nec intret
53 professio tacita, quia cùm Eques prædictus mili-
tiæ cingulum nunquam susceperit, si defectus hu-
jusmodi obstitit professioni expressæ. quæ est pro-
fessio vera, longe magis obstiit tacitæ, quæ est præ-
sumpta cùm tacitum non possit operari plusquam
expressum, l. *Cum quid, ff. Si certum petatur,* & ita
in hac materia firmant Philipp.Prob. *ad Monach.*
in cap.1.num. 4. *de Regular.* Soccin. & alij complu-
res, quos citat Sanchez *super Decalogo lib. 6. cap.3.*
*num,*14. *&* 18. Ideoque in Bulla declaratoria Con-
stitutionis Sixti V. contra illegitimos, quæ incipit,
Ad Romanum. §.13. *in* 2. declarat. in Bullar. *tom.* 2.
*pag.*604. sic legitur (Sed cum eadem ratio vigeat
in tacita professione emittenda, quæ militat in
expressa, statuimus, quod in quibusvis Ordinibus,
& Religionibus ocque etiam tacita professio quo
rumque Religiosorum induci possit, nec in-
ducta intelligatur, nisi in receptione Constitu-
tionis forma servata fuerit.) Et eadem ratione de-
creta Clementis VIII. quæ irritant professionem
emissam in conventu non designato ad recipien-
dos Novitios, impediunt etiam professionem ta-
citam, ut fusè probavi in cap. *Perlatum, num.* 23.
& seqq. supra de ijs quæ vi, metusue caus. ubi etiam
posui alia exempla his similia. Et eo magis, quia
hæc solemnitas cinguli inducta est ex statutis Or-

Prosp. Fagn. in 2. *par.* 5. *lib. Decretal.*

54 dinis à Sede Apostolica confirmatis super quibus
solum Generale Capitulum potest dispensare, ut
expresè legitur in Bulla Pauli V. confirmatoria
ordinationum ipsius Religionis.

55 Quibus accedit quod hoc casu videtur defuisse
consensus tum Religionis, qui secundum omnes
necessariò exigitur ad inducendam tacitam pro-
fessionem, Card. in cap. *Porrectum in fin. de regul,*
Abb. in cap. *Vidua, num.*5. *eod tit* Sylvest. *in verb. Re-*
ligio, 3.qu. 19. in princ. Tabien. *in verb. Novitius, qu.5.*
nu.6. Navarr. *comm. 4. de regul. nu* 73. *&* 74. cum
Religio integro sexennio noluerit dictum Equi-
tem uti professum agnoscere, nec in albo pro-
fessorum describere: tum etiam ipsius Equitis, qui
tamquam miles præsumitur ignorasse dispositionẽ
juris inducentis tacitam professionem ex suscep-
56 tione habitus, & actibus professorum: & hæc ta-
cita præsumptio sufficit ad excludendam tacitam
professionem, ut novissime firmavit Rota *in Vlixbo-*
nen. Professionis 10. *Decembris 1646. vers. Nulla adest*
ratificatio, in fine coram Arguelles his verbis Ex ge-
statione habitus, & actibus solis professis conve-
nientibus non inducitur professio, nisi scit per hoc
tacitam professionem facere, quia miles in igno-
rantia juris comparatur mulieri.

57 Sed his minime obstantibus dicendum est, cin-
gulum nullatenus esse de substantia professionis
militaris, sive spectemus ius commune, sive sta-
tuta, vel ordinationes Religionea Hierosolymita-
58 næ. Nam quod attinet ad jus commune, in Tem-
plarijs, Hospitalarijs, & Hierosolymitanis, quo-
rum sæpe in jure fit mentio, ut in cap. *Canonica, in-*
fra de sent. excomm. & plane notatur in cap.1. *in glos.*
in verb. Persolvant, de verbor. significat. lib. 6. Nul-
libi cautum reperitur, ut ornari debeant cingulo
militiæ; & quod non est Sanctorum Patrum de-
creto sancitum, superstitiosis non est adinuentio-
nibus præsumendum, cap. *Consuluisti, 2. qu.5.*cap.
Inter corporalia post med. vers. Vnde si circa de translat.
Episcop.

Iura antem, & argumenta supra in contrarium
adducta à *num.* 4. non procedunt in milite regu-
lari, sed in milite sæculari, qui præcingitur ense, &
calcaribus Et hanc differentiam agnovit Pontifi-
59 cale Romanum; nam in Rubrica de Benedictio-
ne novi militis, quæ est penult, *lib.* 1. Posuit hanc
solemnitatem cinguli, & calcarium; cujus tamen
non me minit in sequenti Rubrica de creatione
militis Regularis, ut dictum est supra *num.*7.& 22.
Quinimo cùm in antiquo Pontificali in creatione
militis regularis cautum esset ut infra, videlicet
(Tunc imponit ei Crucem, sive Spatham, aut aliud
signum, sive habitum illum, quo milites illius Or-
dinis, quem intendit profiteri, uti consueverunt.)
Postea in Pontificali emendato iussu Clem. VIII.
hæc spathæ, seu cinguli impositio tanquam cære-
monia omnino accidentalis, & extrinseca ad or-
natum pertinens meritò fuit prætermissa, ut atte-
statur Gaspar Servantius Sanctissimus D.N. Cære-
moniarum Magister in hæc verba. *Io. infra scritta*
faccio fede, che se bene avanti la reforma del Ponti-
ficale antico fatta à tempo della san. mem. di Cle-
mente Ottavo era usanza nel dare l' habito a' Cava-
lieri regolari, ò di Malta, ò di san Giacomo, ò di san
Giorgio, ò altri simili avanti di recevere la loro pro-
fessione, quando si faceva in mano del Papa, ò dal-
tro Delegato Apostolico. di crearli Cavalieri con le
ceremonie di spada, e sproni registrata nel medesimo

Pontificale alla rubrica penult. del. lib. primo perche cosi prescrivevala Rubrica ultima de creatione militis Regularis, *all'istesso lib. primo E cosi in conformità si trova uatato nel libro de giuramenti, del quale si servivano i Mastri delle Ceremonie di quel tempo, quanto nei lora Diarij, che sono appresso dè me: nondimeno doppo la riforma predetta, perche nel nuovo Pontificale fù in specie riformata la rubrica* de creatione militis Regularis, *& fu ristretto l' atto alla sola impositione dell' habito, u ricevimento di professione. e fù levata la ceremonia sudetta di creare li Cavalieri con sproni, e spada: perciò nel libro de, giuramenti, che hanno usata da quel tempo in quà i Mastri delle Ceremonie, e nelli Diarij da loro tenuti, che si trovano appresso di me, è notato la formola di quest atto, e l'atto medesimo senza questa Ceremonia. Et in questa conformità sono stato instrutto dalla buon. mem. del Sig. Paulo Alaleona mio Zio, chi fù Mastro delle Ceremonie ne Pontificati di Clem. V. II Leone XI. Paolo V. Gregorio XV. & Vrbano VIII. e cosi hò doppo pratticato più volte, &c. Io Gasparo Servantio Mastra delle Ceremonie di Nostro Sig. affermo quanto di sopra mano propria.*

60 Ratio autem differentiæ inter militem sæcularem, & regularem ea reddi potest, quia cum miles sæcularis nullam emittat professionem, necesse est, ut dignitas militaris illi conferatur ab habente authoritatem per aliquod signum sensibile; & sic per traditionem cinguli, & calcarium, ut notant omnes in l. *penult. ff. Ex quibus caus. major.* Nam ut inquit S. Thomas in 4. *sent. distinct. 4. art. 2. ad 2.* cùm qualibet potestate exterius datur aliquod visibile signum illius potestatis, sicut Regi datur corona, & sceptrum; & Pontifici mitra, & baculus, & annulus. At vero cùm miles Regularis solemnem emittat professionem à militibus illius Ordinis emitti consuetam, & per hujusmodi professionem cum impositione habitus creetur miles Regularis, ut in Pontificali meritò ornatus cinguli, seu aliud sensibile signum ad creandum militem Regularem non exigitur.

61 Quin etiam ulterius cogitanti verius videtur nec in milite sæculari de jure ornatum cinguli esse substantialem, quod constat ex l. *Filius familias, ff. de milit. testam* ubi dicitur. Filius familias equestri militia exornatus, in Comitatu Principis retentus, cingi confestim jussus est: & sic primò fuit creatus miles, & tertio loco cingulo militari præcinctus: & ideo glos. *in ver Confestim*, ex eo textu deducit regulam, quam multis similibus exornat videlicet statim, seu proximè cingendus habetur pro cincto; & Bart. in summa illius textus similiter notat haberi pro facto quod de proximo est faciendum, & Lucas de penna in l. *Hi quidem, nu. 5. C Qui militar. poss. lib.* 12 ex eadem lege notat militem paratum accingi, haberi pro accincto: & ita intelligunt verbum, *confestim*, cum aliquo temporis intervallo, ut l. 2. §. *Confestim, ff. ad Tertullian.* Ergo cingulum non potest censeri de forma substantiali gradus militaris, quia tametsi 63 substantialia actus quandoque possint permitti, secundum ea, quæ dicta sunt supra *num.* 41. tamen solemnitas, quæ potest subsequi, numquam dicitur de substantia, vel forma, Bald. in l. *Vniversa, n. 2. vers. Quandoque lex, C. de precib. Imper. offer.* Felin. in cap. *Cum dilecta. num. 6. vers. Sextum*, ibi, *quando verò solemnitas, de rescrip.* & latius in cap. *Quoniam, in princip.* Vt lit. non contest. & ratio est evidens, quia implicat contradictionem, ut actus sit prius in actu productus, & postea recipiat esse à forma, quæ dat esse rei l. *Iulianus*, §. *Si quis, ff. ad exhiben.* quia sic esset, & non esset, quod est impossibile, l. *Vbi repugnantia, ff. de regul. iur*

63 Itaque ornatus cinguli in milite sæculari non requiritur nisi quoad hoc, ut tamquam miles perfectus gaudeat privilegijs militaribus: & ita loquitur text. in d. l. *Filius familias, ff. de milit testam.* & notat Accurs. in l. *penult. ff. Ex quibus caus. maior.* dicens ad hoc sex necessaria esse, & quarto loco commemorat ut esse cingatur; & tradit post alios Ripa in l. *Centurio, n. 9. vers. Prima cosa, ff. de vulg.* & ita etiam intelligi debet *statutum 31. de recep. fratr.* quod non matriculati pro fratribus non ha- 64 beantur, idest privilegijs non fruantur. Et ideo requisita glosæ in d. l. *penult.* appellat Cæremonias Paul. de Put. supracitatus *num. 6.* nec hodie sunt prorsus in usu, teste Afflict. *Ad Constit. Neapol. lib. 1. de illicit. port. armor. num. 29.* ubi in specie asserit hanc solemnitatem cinguli tamquam inutilem, & accidentalem, unam cum alijs esse sublatam, & sufficere ut miles vacet militiæ ad hoc ut gaudeat militum privilegijs. Idemque affirmant in d. l. *Centurio*, Alex. *num.* 23. & Ripa *d. num. 9.* Ideoque ut adnotavit Francisc. Mennen. *de equestr seu milit. Ordin. Symbol. in cap. de forma veteri, & nova creandi Equites, fol. 4. vers. His cingulo*, cum prisco more in creatione militis solemnitas cinguli adhiberetur; ideò retenta eadem forma loquendi dicitur etiam hodie decorari cingulo qui miles 65 creatur, etiamsi ea solemnitas non servetur. Quo factum est, ut cingulum translative accipiatur pro insigni cujus libet dignitatis, etiamsi ensis non applicetur, ut observat Petr. Gregor. Theolosan. *in syntagm. iuris univers, cap. 30 num. 13.* & patet ex cap. *Ex antiquis, in princ. 54. distinct.* ubi Clericus 66 dicitur cælestis militiæ cingulo præcingi. & tamen Clericus nec ense accingitur, nec calcaribus, cap. 67 *Quicumque, il secondo, 23. q. 8.* Et multoties in jure cingulum pro dignitate ipsa usurpatur, ut l. 2. *C. de metatis, & epidemeticis eod. lib.* & l. *fin. C. de Præposit. sacr. Cubicul. d. lib* 12. & not. in Authen. *Iusiurandum quod præstatur ab his*, quæ exponit 68 verbum *cinguli*, id est dignitatis.

Nec applicatur simile de milite cælistis militiæ, quia in collatione Ordinum materia, & forma sunt de necessitate sacramenti ex institutione Christi, ut dixi in cap. *Cum contingat, nu. 3, de atate, & qualit.* Præterquamquod degradatio Clerici fit etiam per ablationem ornamentorum, quæ ad substantiam Ordinis non pertinent, ut in d. c. *Degradatio*, ibi, *vestimento, seu ornamento, de pœn. lib. 6.* & ex his patet etiam solutio ad objecta.

Sed quidquid sit in milite sæculari, certè in mi- 69 lite regulari, de quo nunc agimus, in jure de hac ceremonia cinguli, ut prædixi *nu.* 58. nil cautum reperitur; & in universis Ordinibus regularibus substantia professionis consistit in tribus votis solemnibus Obedientiæ, Paupertatis, & Castitatis, cap. *Cum ad monasterium*, §. *Nec æstimet*, juncta glos. *ult.* & cap. *Monachi. de statu Monachor.* Clemen. 1. *de Religios. domib.* Concil. Trident. *cap. 1. sess. 25. de Regular.* Navarr. *cons 12. eodem tit.* Ro- 70 ta *decis. 216. nu. 3. p. 2. divers.* Habitus verò susceptio quamvis fiat simul, & contemporaneè cum actu professionis, & per manus ejus qui ad Religio-

ligionem acceptat, nihilominus quia accidentalis, & extrinseca est professioni, non est de substantia monachatus; imò valet professio sine susceptione habitus Religionis, ut est casus in cap. *Porrectum*, & ibi Io. Andr. Butr. Cardin. & omnes *supra, de Regular* & in cap. *Quia ingredientibus, de testam.* ubi Abbatissa declaratur professa, quæ tamen nunquam induit habitum monialium.

Nec refragatur, quin potius favet Pontificale Romanum supracitatum *nu.* 12. nam verba illa, *in primis imponit ei habitum, deinde recipit professionem*, aperte ostendunt habitum esse qui præambulum ad professionem: è converso autem in hac ipsa Religione ex statuto secundo de receptione Fratrum miles primùm emittit professionem, deinde recipit pallium cum Cruce, qui est habitus professorum; & ita observatum fuit in nostro Equite qui prius emisit tria vota substantialia, & postea habitum regularem suscepit, ut instrumento suæ professionis; & consequenter habitus ad substantiam professionis pertinere non potest, ut patet ex dictis supra *num* 38. & 62.
71 Ergo idem dicendum de cingulo, nam, aut volumus militiæ cingulum contineri appellatione habitus juxta sextum in l. *Vestis, ff. de aur. & argent. legat.* & sanè si habitus non est de substantia, utique nec cingulum. Aut volumus cingulum esse quid diversum ab habitu (quod verius videtur, ut patet ex statuto secundo de recep. fratrum) & tunc longè minus potest censeri substantiale, cùm sit ceremonia magis remota, & extrinseca, quàm habitus regularis. Ideoque ex statuto secundo de recep. fratrum ornatus cinguli præcedere debet habitus susceptionem: & ita inter alias accidentales ceremonias professionis militaris in hac ipsa Religione Hierosolymitana recensetur ab Antonio Possevino, qui miscet Francisc. Menna in libello, cui titulus, *Militarium Ordinum origines*,
72 *fol.* 33. & in antiquo Pontificali Romano impositio spathæ, seu cinguli non præscribebatur præcisè, sed alternativè, ut patet ex illis verbis. *Tunc imponit ei Crucem, sive spatham, aut aliud signum, sive habitum, &c.* quod evidenter ostendit hanc ceremoniam semper fuisse accidentalem, quia alternativa dispositio non dicitur præcisè alterum continere. §. *Huic autem, Instit. de action.* Decius in cap. *Inter cæteras, in 3 notab. de rescrip.* & sicut habitus non est substantialis, ut ostensum est supra *num.* 70. ita nec spatha, cùm omnia ponantur sub eadem oratione, & verborum structura; idcoque æqualis debeat esse determinatio, l. *Iam hoc jure*, §. *Sed si*, & ibi Bart. *nu.* 1. *ff de vulgar. & pupillar.* cum simul. Hæc de jure communi

73 Quod autem spectat ad statuta hujus Religionis similiter certum est essentiam professionis consistere in tribus votis substantialibus, ut satis liquet ex statuto secundo de regula: & quamvis tres sint gradus in ea profitentium, de quibus in præalleg. *statut.* 2. *de recep. fratrum*, omnes tamen unica forma professionem emittunt, ut statuto primo de regul.

74 Tota igitur difficultas restringitur ad intellectū dicti statuti secundi de recep. fratrum, in quo scribente pro Equite potissimum se fundabat, ut cingulum sit de substantia professionis, tum ponderando verba, *è necessario*, tum ponderando illud prius, & posterius, *prima che pigli l'habito*, ex quibus contendunt formam substantialem fuisse in-

Profs. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

dictam, ut in argumentis contrarijs supra à *n.* 45.

Sed pro solutione observandam est hanc rubricam, quod verba necessitativa, & ordo datus per prius, & posterius inducant formam annullativam actus in contrarium gesti, recipere quatuor notabiles limitationes, quæ casui nostro apertissime accommodantur.

Limitatur enim primò, ut non procedat quando eadem, vel alia jura dicunt actum valere: ut post Tancredum declarat Io. Andr. in cap. *Ad Apostolicam, nu.* 3. *in verb. Obstinet. de regular.* cum quo transeunt communiter DD. ut ibi attestatur Abb.
75 *nu.* 11. Hoc autem casu professionem ex omissione cinguli non esse nullam satis constat ex *stat.* 24. *de recep. fratrum*, quo cautum est, ut infra videlicet: Chi *sarà ricevuto contro la forma degli statuti, se sarà Cavaliero, sia ridotto a fra servente; se sarà fra Capellano a frate d'obedienza e se sarà fra servente darme, sia ridotto a fra servente d'ufficio, e sia inhabile ad ogni amministratione di Commende, o beni dell'Ordine nostro.* Pœna enim hæc specialis utique tollit aliam pœnam annullativam actus,
76 Bald. in l. *Non dubium, nu.* 28 *C. de legib.* Cardin. *in Clem.* 1. *n.* 2 *de rescrip.* quod proculdubio locum habet hoc casu, in quo pœna specialis non se compatitur cum pæna nullitatus, ut ibi per Bald. nam si professus in gradu militis non servata forma statutorum dejicitur non à Religione sed ad gradum inferiorem, & redditur inhabilis ad Commendas, utique necessariò supponitur valide professus; alioquin inepta esset inhabilitatio ad Commendas, quæ non dantur nisi militibus professis: nec talis posse cogi quacumque auctoritate ad permanendum in Religione in gradu inferiori, quia consensus liber est de intrinseca ratione voti, ut dixi in cap. *Tua hetira, n.* 50. *de Cleric. per salt. promot.*

77 Nec refert quod hujusmodi statutum fuerit cassatum, & abrogatum ab ultimis duobus Capitulis Generalibus anno 1612. & 1631. ut in ordinatione 8. de recep. fratr. Quoniam abrogatio, & correctio facta fuit quoad pœnam dejectionis ad gradum inferiorem, sed illius mens, quoad validitatem receptionis non fuit correcta: & adhuc durat, arg. l. *Eas, ff. de cap. diminut.* & notat Jo. Andr. & Gemin. in cap. 1. §. *Illum autem, in fine de restitut. spoliat lib.* 6. nam & ante annum 1612. quo prædicta ordinatio edita fuit, verba illa, *è necessario*, non importabant formam annullativam actus; & professio contra formam statutorum non erat irrita: utique nec hodie irrita erit, cùm nullum statutum novum reperiatur, quod hanc nullitatem induxerit, ad glos. in cap. *Constitutionem, in verb. Prorogamus, in fin., de reg lib* 6.

78 Præterea in statuto primo de receptione fratrum ubi præscribitur forma recipiendi novitios ad professionem, ut patet ex rubrica, quæ inscribitur, *Come devono essere ricevuti li fratelli della Religione Gerosolymitana alla professione*; nec verbum quidem reperitur de ornatu cinguli. Imo in statuto secundo de regula, ubi fit specialis mentio de gradu militari, substantialia regulæ dicuntur consistere in tribus votis Obedientiæ, Castitatis, & Paupertatis: sed de cingulo agitur tantummodo in statuto secundo de recep. fratrum, ubi tractatur de divisione graduum, ut constat ex illius rubrica, *Della divisione de gradi de fratelli dell' Ordine*
79 *nostro*. Quod est argumentum evidens hanc ceremoniam cinguli ad substantiam professionis non

pertinere, sed ad ornatum, & distinctionem graduum dumtaxat; alioquin de illa agendum fuisset in statuto præcedenti, qui est locus, ubi substantialia professionis præscribuntur, arg. *tex. Constitut. Codicis*, §. *Quibus*, ibi, & congruis rubricis subdere: ex eo enim, quod aliqua materia ponitur sub aliquo rubro, judicatur esse illius naturæ, cujus est rubrum, glos. in cap. 1. *in verb. Conservatores in princip*, & in cap. *Si super gratia*, *in verb. principalis*, *vers. Sed executor*, *de offic. delegat. lib. 6.* Evcrard. *in loco à rubro nu. 4. vers. Tertio*: & sic verba illa, *è necessario*, sunt intelligenda de illa necessitate, quæ requiritur ad distinguendum gradum militarem à gradibus Capellanorum, & servientium non autem de necessitate requisita ad valorem professionis.

80 Limitatur secundò: suprascripta theorica, ut locum non habeat in professione, in qua propter gravitatem materiæ speciale est, ut lex, vel statutum non censeatur tradere formam substantialem, nisi adjiciat decretum irritans, Abb. in cap. *Porrectum nu. 13. de regular.* Sylvest. *in verb. Religio 3. qu. 1. & 18. in fin.* Tabiena *in eodem verb. qu. 11. n. 12.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 5. qu. 7. in fin.* Sanchez
81 alios referens *super decalog. lib. 5. cap. 3. nu. 4.* Quod procedit etiamsi datus sit ordo per prius, & posterius, ut in terminis est textus in cap. *Ad Apostolicam*, *de regular* ubi refertur antiquum præceptum negativum ne Monachus fiat ante unius anni probationem; & ita est ibi prius, & posterius; & tamen professio facta in ordinibus non Mendicantium infra annum probationis valida est: quia, ut ibi dicitur, multa fieri prohibentur, quæ facta tenent: licèt secus sit post Concilium Tridentinum, quia *cap. 15. sess. 25. de regul.* habet clausulam decreti irritantis. Ad idem textus in cap. *Si vir, & uxor 27. qu. 1.* ubi præcipitur, ut si vir, & uxor pro
82 sola religiosa vita divertere inter se consenserint, nullatenus sine Episcopi consensu, hoc est licentia, id fiat: & sic est etiam ibi prius, & Posterius, cùm Episcopi licentia debeat ingressum Religionis præcedere, & nihilominus si conjuges profiteantur hujusmodi licentia non præmissa, tenet professio, ut ibi firmat glos. *in verb. Consensu*, Archid. *num. 2.* Bellam. & Turrecrem *num. 1.* & tamen textus utitur dictione illa, *nullatenus*, quæ importat nullitatem actus ipso jure, ut in Auth. *Si qua mulier*, juncta glos. *in vers. Nullatenus*, *C. Ad Senatus consult.* Velleian Clem. *ultim. cum glos. in verb. Nullatenus*, *de sequestr. possess.* & in Clem. 1. ubi glos. *in eod. verb de atat. & qualit* Cardin in cap. *Super litteris num. 5. in fin.* & ibi etiam Andreas Siculus, *nu. 82. vers. Vim etiam*, *de rescript.* & habet vim decreti irritantis,
83 Felin. in cap. *Ex litteris*, *num. 7. in 5. casu*, *de constit.* Rota *decis. 24. num. 4. par. 2. divers.* Rursus ad idem est Concilium Tridentinum in *cap 17. sess. 25.*
84 *de regular.* ubi statuitur per prius, & posterius, ut puella professionem non emittat, antequam Episcopus exploraverit ejus voluntatem; & tamen professio facta non præmissa hujusmodi exploratione valida est, ut per Menoch. *cons. 396. num. ult.*
85 *vol. 4.* & alias censuit Sacra Congregatio ejusdem Concilii interpres. Item quamvis in aliquibus Religionibus adsint statuta, ut nullus admittatur ad professionem, qui saltem decimum octavum ætatis suæ annum non attigerit, vel vigesimum non expleverit, ut Ordinibus Minimorum, & Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis Captivorum: tamen si quis statim profiteatur in prædictis Religionibus anno decimosexto expleto; professio ex hoc capite non est invalida, ut tenent complures ex modernis, arg. d. cap. *Ad Apostolicam*, *de regular.* & similiter declaravit Sacra Congregatio Concilii.

86 Limitatur tertiò, Doctrina Baldi, quod præposteratio ordinis vitiet actum, ut procedat tantùm in formalibus, & in his, quæ sunt de substantia, ut cap. *Cum dilecta*, *de rescript.* l. *Prolatam*, & ibi Bart. *num 4. C. de sentent.* l. *Vt debitum*, *C. de hæredit. act.* l. 2. §. *Si prius*, *ff. de vulgar. & pupillar.* Paul. de Castro *cons. 321. Visis actis num. 3. vers. Nam præposteratio, in his, quæ sunt de substantia, vitiat. lib. 1.* Marant *in præm. prax. num. 5.* exemplum in cap. *Quia propter*, *supra de elect.* Primò enim eligendi sunt scrutatores, qui deinde scrutari debent vota singulorum, mox vota in communi sunt publicanda, tandem sequi debet communis electio; & hi actus omnes sunt substantiales: unde si fiat præposteratio, electio non tenet, ut ibi firmant glos. *in verb. Sanior*, Host. *n 44. vers. Decimum octavum*, Abb. *num. 16. eod vers. & nullus discrepat.* At verò in aliis actibus, qui ex sui natura substantiales non sunt, ut de ornatu cinguli probatum est supra, præposteratio non vitiat, quia si totalis illorum omissio actui non obest, longè minus præposteratio, ut benè per Paul de Castr. *cons. 232. In causa, qua petitur, col. 1. post. medium, vers. Non obstat prædictis*, *& col. 2 lib. 1.*

87 Limitatur deinceps theorica suprascripta, ut non procedat quando statuentes, ubi volunt actũ esse irritum, ex stylo apponunt decretum irritans: tunc enim non intelligitur data forma ubi hoc de-
88 cretum non reperitur, etiamsi verba ex sui natura sint apta formam inducere, quia stylus hujusmodi maximè est attendendus ad intelligentiam statutorum. Alex. *cons. 116. num. 7. lib. 6.* latè Felin. in cap. 2. *col. 1. de fide instr.* extat hac de re insigne exemplum in Constitutione Gregorii XV. de Romani Pontificis electione; nam in *Matura ita-*
89 *que*, statuitur electionem fieri aliter non posse quam in conclavi, & eo clauso, ac post celebratum prima die Sacrosanctum Missæ solitum sacrificium, & sic non modo est ibi datus ordo per prius, & posterius; sed etiam ucc illa verba fieri aliter non posse, quæ ex sui natura formam substantialem inducunt, ut tradit Felin. in dicto cap. *Cum dilecta num. 6. vers. Septimum signum*, ubi in dispositione dicitur aliter fieri non posse, ibi est data forma, *de rescript.* Decius *cons. 528. num. 11* Paris. *cons. 19. n. 10. lib. 2.* & tamen quia forma substantialis perstringitur cum decreto irritante infra in §. *Quod si electio*, ubi de Missa nulla fit mentio: certum est Missæ sacrificium ad formam electionis non pertinere. Hoc autem casu ibi statuentes voluerunt
90 actum esse nullum, explicitè apposuerunt decretum irritum, ut constat ex *statuto 22. & 57. de prohibit. & pæn. & ex statut. 5. 6. 7 tit. 12. & 14. de contract. & alien. & ex statut. 19. & 70. dec. commun. etat. &* in materia professionis ex *statuto 8. de receptione fratr.* ubi prohibetur dispensatio cum descendentibus à Iudæis, Saracenis, & Mahometanis in receptione ad habitum, & professionem, & apponitur clausula decreti. Item ex ordinatione 8. eod. tit. ubi statuitur, ut novitii teneantur annum noviciatus peragere in conventu, ibique habitum suscipere, & professionem emittere; & similiter

adjici-

adjicitur decretum irritans: unde si in aliis casi-
bus voluissent, professionem esse irritam, eodem
modo id expressissent, quod cùm non fecerint in
d. statuto 2. de reception. fratrum; sed simpliciter
dixerint; *è necessario, che sia ornato del cingolo del-
la militia*: utique censentur noluisse, cap. *Inter cor-
poralia, post medium, vers. Vnde si circa, supra
de translat. Episcop.* cum similibus. Quinimo
91 quod magis est, ex stylo statutorum hujus Ordi-
nis verba, *è necessario*, sine decreto irritanti, non
inducere nullitatem actus, constat manifestè ex
statuto 17. de recept. fratr. ubi sic legitur. *E ne-
cessario, che si provi autenticamente esser nato di Pa-
dri tali, che di nome, è d'armi siano nobli*: & tamen
quia transgressio hujus statuti nunc temporis non
vitiabat professionem, fuit facta ordinatio prima
eod. tit: in qua explicitè appositum fuit decretum
irritans, da quo dubitari non potest, quin referatur
ad probationes nobilitatis, cùm sit positum im-
mediatè post, illa verba, *Factis, & exhibitis proba-
tionibus nobilitatis, & legitimitatis respectivè bo-
nis, & validis*. Et clausula decreti in fine posita
referri debeat ad omnia præcedentia, ut firmavit
Rota in Tuletana professionis coram bon. mem.
Card. Pamphilio seniore apud Garziam *de bene-
92 ficiis, par. 5. cap. 2. nu. 330. post medium, vers. Præ-
sertim stante decreto*: & præcipue ad proxima. Si
idem cum eodem, *in fin.* & ibi glos. *ultim. ff. de
Iurisdict. omn. judic.*

Ex quibus satis, superque constat ornatum cin-
guli ex præscripto dicti Statuti secundi de recept.
fratr. non esse de substantia professionis.

93 Nec relevat objectum, quod Cardinalis Dele-
gatus cum clausula, *servatis servandis*, nulliter pro-
cesserit non præmissa cinguli solemnitate, ex glos-
sa, & aliis supracitatis, *num. 42.* Nam respondetur
primò clausulam servatis servandis non referri nisi
ab substantia, Menoch. *cons.* 180. *nu.* 13. Conrad.
in prax. de sponsal. lib. 7. cap. 7. num. 17. ubi quod si
94 Papa committat dispensationem servatis servan-
dis, omissio denunciationum non vitiat, quia non
sunt de substantia matrimonii: & alia exempla
his similia recenset Castro Palao *de legib. penes
tract. 3. disput. 2. pun. 9. num. 3. fol.* 182. *par. 1. Oper.
Moral.* Rursus cum Breve non sit directum Car-
95 dinali, sed ipsimet parti impetranti, non requiri-
tur verificatio judicialis, nec executor efficitur
mixtus, sed merus, ut in *decis.* 302. *num.* 17. *part.* 8.
96 *recent.* Præsertim in litteris gratiæ, in quibus clau-
sulæ aptæ de sui natura importare executorem
mixtum, nihil operatur, nisi adsit clausula vocatis
vocandis. Rota *in Romana Primogenitura* 29.
Maii. 1634.

Tandem, & fortè melius respondetur tunc de-
97 mum delegatum non servata forma mandati nul-
liter procedere, si conditiones, & modificationes
adjectæ in commissione sint præter jus, Puta Pro-
videas P. in tali Ecclesia si de tali Vico sit oriun-
dus: & in hoc casu intelligi debent gloss. & DD.
98 in contrarium citati. Secus verò si conditiones
hujusmodi de jure in sint, puta si sit idoneus, vel
servatis servandis: quia tunc non est intentio cō-
mittentis novam formam inducere, sed tantum
admonere, ut serventur ea, quæ de jure, vel statuto
servari debent: quare iis non servatis non irrita-
tur actus, qui alias validus esset. Ad quod est op-
tima glos. *in Clemen. 1. in verb. Repererint, de
offic. Delegat.* quæ dicit, clausulam servatis servan-
dis, & alias consimiles non sonare in conditionem
sed in monitionem, nec dare novam formam
mandato; sed tantùm instruere executorem; quam
glos. sequuntur ibi Cardin. *q.* 13. Imol. *nu.* 20. & 21.
Vital. *num.* 36. & concordant Innocent. in c. *Pru-
dentiam, num. 9. vers. Et si contrarium, de off. Delegat.*
& in cap. *ultim. de præsumption.* & Archid. in c. *Du-
dum, vers. In prima glos. 18. q. 2.*

Quod demum spectat ad ordinationem pri-
99 mam de recept. fratr. constat evidenter in ea
nullum fundamentum fieri posse pro invaliditate
professionis ex omissione cinguli, quia tantùm præ-
cipit, ne quis alio quocunque modo, seu deno-
minatione admittatur nisi in tribus gradibus mi-
litum, Capellanorum, & servientium; & quoad hoc
opponit decretum irritans. Vnde verba illa, *quo-
cumque modo*, non qualificant nisi modum rece-
ptionis extra memoratos gradus, extra quos or-
dinatio voluit receptionem esse nullam, quocum-
que modo, gradu, vel denominatione fiat. Hoc
autem casu novitius non fuit ad missus extra illos
tres gradus, sed fuit receptus in gradu militum,
ut patet ex instrumento professionis. Nec revelat
objectum, quod ordinatio se referat ad statutum
secundum de reception. fratr. in quo primò distin-
guuntur gradus, in quibus fratres sunt recipiendi,
deinde ponitur solemnitas cinguli: nam respon-
detur hanc relationem fieri tantummodo quoad
primam partem statuti de distinct. grad. sed non
quoad secundam de solemnitat. cinguli: quod
patet manifestè, quia ordinatio non præcipit, ut
receptio ad habitum fiat in tribus gradibus juxta
statutum 2. 29. & 30. Sed dicit *nullus recipiatur,
nisi in tribus distinctis gradibus declaratis in stat.* 2.
29. & 30. & sic relationem habet ad solam de-
clarationem, & distinctionem graduum non
autem ad modum receptionis, quia non emana-
vit ad præscribendam receptionis solemnitatem,
sed ad determinandos gradus, ut patet ex rubrica;
itaut receptio in aliis gradibus, quam præscriptis
in tribus memoratis statutis quocumque modo
fuerit facta, possit semper ut nulla impugnari, quod
ob eam rationem ordinatum fuit, quia cùm fra-
tres Commendatarii prætextu servitii nonnum-
quam reciperent in suis Commendis fratres sub
alio gradu, & denominatione, quàm expressis in
eodem statuto secundo, emanarunt prædicta sta-
tuta 29. & 30. quibus prohibentur alios fratres re-
cipere in suis Commendis, quàm sub denomina-
tione Capellanorum, & servientium. Sed quia
statuta hujusmodi negligebantur, propterea edita
fuit prædicta ordinatio cum decreto irritanti, ad
hoc ut aliter recepti quocumque tempore possent
à Religione expelli.

100 Non obstat fides Vicecancellarii, quoniam re-
gistratio non tendit ad finem approbandi, vel re-
probandi professionem, sed ad hoc, ut curtat An-
tianitas. Nec Vicecancellarius negavit describe-
re in album Religionis professionem, de qua agi-
tur, ex eo quod esset nulla; sed quia in ea emit-
tenda non fuit servatus mos, & ritus, seu ceremo-
nia cinguli; unde non sequitur; Professio non fuit
registrata: Ergo Vicecancellarius declaravit eam
fuisse invalidam, sed tantùm sequitur, ut senserit
in ea emittenda non fuisse observatum ritum à
Religione præscriptum. Præterea quatenus hoc
declarasset, ejus declaratio fuisset erronea, cùm ex
iam dictis liqueat professioné ex hoc defectu cin-

Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

101 guli non esse irritam. Demum esto irrita esset, tamen non spectabat ad Vicecancellarium hoc declarare; quinimo nec ad solum Magnum Magistrum cum Conventu, quia ex decreto Concilii Tridentini *cap. 19. sess. 25. de Regular.* Causæ nullitatis professionis sunt deducendæ coram Superiore Regulari, & Ordinario. Et hæc forma servanda est non tantùm cum professus allegat nullitatem suæ professionis, sed etiam cùm Religio vult eum ejicere tanquam invalidè professum, ut meo tempore declaravit S. Congregatio.

102 Constat ex prædictis nec jus commune, nec statuta Ordinis, nec ordinationes Capitulares ob cingulum non susceptum, fuisse irritam hoc casu professionem expressam, pro cujus etiam validitate in dubio est judicandum, l. *Sunt personæ, ff. de Religios. & sumpt. funer*, & tradunt Barbat. *cons. 59. num. 12. post med vol. 2.* Navart. *cons. 13. nu. 10. de Regular.* Suarez *tom. 3. de Religion. lib. 1. c. 1. num. 6.* Sanchez *de matrimonio lib. 7. disputat. 37. num. 12, in fin.* Seraphin. *decis. 1361. num. 7.* Rota in *Romana Professionis 23. Iunii 1623.* coram Remboldo,

103 Quò verò ad professionem tacitam constanter supponendum est ex sententia S. Congregationis Concilii eam habere locum etiam in Religione Hierosolymitana, quicquid contra scripserit Peregrin. *cons. 1.16. num. 4. & seqq. lib. 5.* Nam proposito dubio an sit locus tacitæ professioni inter milites Religionis Hierosolymitanæ degentes extra conventum Hospitalis Meliten. Respondit indistinctè esse locum tacitæ professioni, juxta juris dispositionem, & compræhendi *cap. 19. sess. 25. de Regular.*

104 Non obscurè autem inducta videtur in casu præsenti, quia Eques, ut ipsemet fatetur in positionibus, suscepit, ac detulit per aliquot menses Crucem albam in pallio, qui in Religione Hierosolymitana est habitus patenter distinctus ab habitu Noviciorum, ut patet in *statut. 1, & 3. de recept fratrum* ex instrumento professionis exhibito, & ex depositionibus testium. Ex susceptione autem
105 habitus hujusmodi post novitiatum completum inducitur tacita professio, etiam absque exercitio actuum professorum cap. 1. ibi, *vel habitum Religionis susceperit, qui dari profitentibus consuevit, de Regular lib 6.* & cap. *Constitutionem*, ibi *Tacitè verò facta per susceptionem habitus, qui profitentibus tantùm datur, eod. tit. & lib.* Quod enim dicitur, habitus non facit Monachum, ut in cap. *Porrectum, de Regularibus*, cum concord. Locum habet in habitu probationis dumtaxat, non autem in habitu professionis; qui illicò Monachum facit, & solemnizat votum, ut notat in cap. *Statuimus, de Regular. glos. 1.* Abb. antiqq. *in verb, Novitios*, Hostien. *num 1. in verb. Religionis, & num. 2. in ver. Consuevit*, & Butr. *num. 6.* Archidiac. in cap. *Beneficium, num. 1. eod. tit. lib. 6.* & meo tempore sæpius censuit S. Congregatio Concilii, prout etiam decisum refert Riccius *decis. 206. num. 1.* Nec refert, quod testes deponentes in Ordine Hierosolymitano Crucem albam in pallio esse habitum professorum, & à solis professis gestari solitum, immediate subjiciant, *se bene alle volte alcuno si piglia gusto di portarla benche non sia professo*; quoniam hæc verba sonant potius in abusum. Nec
prædictus Eques censeri potest Crucem albam
106 detulisse ad voluptatem, sed potius ut se gereret pro professo, cum eam solemniter susceperit in actus professionis: nam à primordio tituli posterior formatur eventus, l. *unica. C. de impon. lucr. descript. lib. 10.* & actus in dubio censetur factus in executionem obligationis præcedentis, l. 4 §. *Si ab ignoto, ff. de manumiss.* cum simul ut plene per Alex. *cons. 40. n. 9. lib. 3.* & Menoch. *lib. 3. præsumpt. 49. num. 4.* & ex causa necessaria potius, quàm voluntaria, ut l. fin. cum ibi not. per Batt. *ff. de alim. pupill. præstan.* & per Abb. *cons. 116. in fin. lib. 2.*
107 Porrò tacitæ professioni est locus, etiamsi præcessisset expressa professio nulla, & non obstante ignorantia nullitatis professionis, ut ex sententia Sacræ Congregationis Concilii, quam probavit Sanctissimus, & sequuta est Rota *in causa Meten. professionis* coram Carillo, scripsi latissimè in cap. *Significatum, à num 1. usque ad num. 49. de Regul*, quod locum habet etiam in milite sancti Ioannis Hierosolymitani, qui ignoravit suam professionem expressam de jure fuisse irritam, ut probavit in cap. *Ex parte, à num. 4. usque in fin. eod. tit.* adeo ut propterea non sit habenda ratio decisionis Vlixbonen. Professionis superius relatæ *num. 56.* quia articulum non examinat, nec prædictarum decisionum ullam facit mentionem.

108 Sed præter habitum professorum concurrunt hoc casu plures actus solis professis convenientes, ex quibus proculdubio resultat tacita professio cap. *Vidua* & ibi omnes *de Regular.*

109 Primus actus est, quia se nuncupavit fratrem, prout etiam Religio ipsa eum nominavit in libris publicis; & ita hujusmodi actus fuit reciprocus, tam ex parte professi, quàm ex parte Religionis: hic autem titulus, & nuncupatio in hac Religione non convenit nisi professis, cum Novitii non fratres, sed nobiles appellentur, ut constat ex *statuto 1. de verb. signif.* & deponunt testes, & ex hac denominatione fratris aliàs deducta fuit tacita professio in præcitata *decisione 206. & in Meleritana Antianitatis* apud Duran. *in impress. dec. 462. n. 18. in fin*

Secundus est actus, quia vocatus ad insulam Melitæ à Magno Magistro sub nomine fratres, & tanquam contumax inquisitus, supplicavit sub eadē nuncupatione fratris pro absolutione, eamque obtinuit: qui quidem tractatus cum denominatione ad tacitam professionem inducendam fortior est, quam simplex denominatio, argum. l. *Non epistolis*, & l. *Non nudis, C de probation.* dixit in c. *Lator, supra, qui filii sint legitimi.*

101 Tertius actus. quia bis obtinuit licentiam à Superiore Regulari comparendi in judicio, quia non indigent Novitii, cùm non sint propriè Religiosi, cap. *Religiosi, §. Quamvis, de sent. excomm. lib. 6.* cap. 1 & ibi Gemin. & Franc. *in 1. notab. de Regul. eod. lib.* & tenent Plscha *de delictis cap. 42. in fin.* Farinac. plures cumulans, *in pract. crimin. tom. 1. de accus. qu. 13. num. 23.* & Thom. Sanchez dicens neminem contradicere, *super Decalog. lib. 6. cap. 12. num. 34.* & hic quoque actus, sicut, & præcedens, inter profitentem, & Religionem fuit reciprocus. Vigore autem hujus licentiæ bis comparavit in judiciu, quasque fecit instantias, asserens se solemniter professum, & obtinuit, ut sibi à fratre germano, solverentur decem millia scutorum, quæ non erant ei debita non secuta professione, secundum ea, quæ scripsi in cap. *Statuimus, num. 29. & seqq. supra de Regular.* Dantur & alii actus, quos in lectura omittere consultius duximus.

Sed

111 Sed objicitur:Professio tacita induci non potest
nisi prius annus probationis fuerit completus, ut
est tex.in cap.1. ibi (Nisi eo completo professionē
faciat in sequenti, vel habitum suscipiat qui dari cō-
fitentibus consuevit] *de regular.lib 6.*ubi glos. *in ver.*
Vel dicit, repete eo completo, & sepins censuit Sa-
cra Congregatio Concilii.Hoc autem casu quam-,
vis novitius expleverit in conventu annum proba-
112 tionis, tamen postea discessit cum licentia Magni
Magistri sub conditione ad conventum redeundi
infra biennium ad sui novitiatus annum peragen-
dum,habitum Ordinis suscipiendum,regularemq;
professionem servatis servandis emittendam sub
pœna suam amittendi antianitatem ipso facto in-
currenda. Quem quidem annum postea nullate-
nus peregit, sed post octo menses iterum abiit, &
Romæ infra duos menses professionem emisit:
113 quare professio ex hoc capite videtur nulla, quia
annus probationis ad validè profitendum exigitur
etiam in Religione Hierosolymitana ex *statut*, 28.
de recept. fratr. & declaravit S. Congregatio Con-
cilii, licèt olim aliud censuisset, eum illius stabili-
menta nondum vidisset, & ita etiam decisum refe-
runt Flamin Paris. *de resignation,benefic.lib.1.nu.120.*
& Stephan.Gratian *discept.foren.16?. num.27.*exce-
114 ptis Bohemis,quibus indultum est, ut non tenean-
tur esse in probatione nisi per sex menses, ut ordi-
nat. 39 *de recept. fratr. in novis*, & *36. in antiquis*: nec
115 sufficit ut novitiatus fuerit expletus per annum cō-
tinuari debet usque ad professionem, adeo ut si
novitius completo anno egrediatur, & iterum re-
deat, profiteri nequeat, sed denuo teneatur novi-
tiatum inchoare,& profiteere,secundum opinionē
Suarez *de Religion. tom. 3 lib 5. cap. 15. à num.* 8, cui
adhærent Barthol.de Vecch. *in praxi de admitten.*
novit.disputat 11. *dub.3.*& Castro Palao *tom.3,tractat.*
56. disput.12.§. 2. num. 11.quod clarius videtur pro-
cedere hoc casu,in quo novitius per usum memo-
ratæ licentiæ videtur se tacitè adstrinxisse ad no-
vum annum novitiatus.

116 Verum huic objectioni respondetur in opposi-
tum esse doctrinam glossæ primæ circa finem in c.
Eum qui, de regul. juris lib. 6. uti ex illa regula,quæ di-
cit eum, qui certus est certiorari amplius non o-
portet.Sumit argumentum ad quæstionem, An is,
qui ingressus Religionem in fine anni exivit, si ite-
rum eandem Religionem ingrediatur, debeat ha-
bere alium annum, & resolvit negativè per illam
regulam,nisi conditio personæ,vel Religionis mu-
tata esset: & subdit hoc tenere Bartholomæum
Brixiensem in *quæstionibus venerabilibus in quæstione*
68. quæ incipit, *Aliquis intravit monasterium*; & in
fortioribus terminis Speculat. *in tit.de stat. Monach.*
§. Qualiter concipiet libellum q. 35. n. 43. ubi hoc ip-
sum firmat idem Jo. Andr. *in addit. in ver. Exivit*, &
sequuntur Lapus *alleg.* 47.*n.2. & 3.§.* Anton. *in 3.*
par.tit.16.cap.3.§.2. Sylvest. *in verb. Religio 5.q* 4. di-
cens hanc sententiam esse indubitatam: quam et-
jam probavit Sacra Congregatio Concilii non me-
deri novino, quia Religione exivit de licentia Su-
perioris,ut in subjecta declaratione.

Dubitatur an is, qui habitu regulari suscepto an-
num integrum mansit in Religione, eoque lapsu
gravi morbo correptus, & propterea professione
nequaquam emissa permissu Superiorum ad sæcu-
lum rediit,possit inde ad triennium morbo libera-
tus, & ad monasterium reversus protinus emittere
professionem, vel potius per alium annum stare in
probatione teneatur: *die 27. Februar.* 1597. Sacra
Congregatio censuit posse statim emittere pro-
fessionem, non expectato alio probationis anno,
nisi Religionis,aut personæ conditio sit immutata;
idque Superiores Religionis animadvertere dili-
genter debere.

117 Sed etiam in eo, qui exivit sine licentia: nam
proposito dubio, An novitia, quæ finito anno pro-
bationis exivit è monasterio absque licentia Ordi-
narii iterum reversa, possit sine nuva probatione
ad professionem emittendam admitti. *Die 12. Fe-*
bruarii 1598. Sacra Congregatio censuit posse, nisi
conditio Religionis, aut personæ sit immutata, id-
que à Superioribus monasterii diligenter esse di-
spiciendum.

118 Nec prædictis obest licentia obtenta sub con-
ditione peragendi novitiatum, quia in ea non fuit
apposita pœna nullitatis professionis,sed amissio-
nis antianitatis, quæ quidem pœna specialis tollit
pœnam nullitatis à jure inductam, ut ex Bald. &
119 Cardin. dixi supra *n. 76.*quæ conclusio absque du-
bio procedit ubi specialis pœna non se compatitur
cum nullitate actus, ut ibi dixi;& ita contigit hoc
casu, quia pœna amissionis antianitatis necessariò
supponit novitium posse validè profiteri: quam-
quam enim in hac Religione antianitas currat à
120 die saluti Passagii Gregor.XV. *decis.341.*& *decis.499*
n. 2. ea tamen Equites frui nequeunt nisi à die e-
missæ professionis, ut fuit dictum *in Melevitana an-*
tianitatis 24. Martii 1634. coram Urgellen. in ejus
impres. *decis.439.n.2. & 2. vers. Nec revelat.*

121 Quibus accedit quod Superiores Regulares non
possunt arctare novitium, qui annum probationis
explevit, ad alium annum ex integro repetendum
non modo reluctante novitio; id enim per quam
durum esset, arg. cap. *Ad Apostolicam, de regular.* sed
etiam ipso contentiente, quia obstat Conciliū Tri-
dentinū *c. 16.sess.de regular.* ibi, Finali tempore no-
vitiatus, Superiores,novitios,quos habiles invene-
rint, ad profitendum admittant, aut è monasterio
eos ejiciant: & in hac ipsa Religione Hierosolymi-
tana in ordinatione facta anno 1642. decretū fuit,
ut novitii, qui post expletum probationis annū as-
cendunt, teneātur facere de novu medium annum
novitiatus, cùm tamē olim *in ordinatione 37. in novis*
&34. *in antiquis de recept.fratr.* tenerētur anno pro-
bationis peracto infra mensem profiteri sub pœna
amittendi antianitatem. Quinimo propter decre-
tum Concilii in *dc cap. 16. vers. Finito*, Superiores
122 Regulares nun modo nequeunt arctare novitios
ad nuvum novitiatus annum,sed nec possunt tem-
pus probationis prorogare ultra annum,nisi ex ju-
sta causa,& ad breve tempus,ut ex sententia Sacræ
Congregationis adnotavi in c. *Ad Apostolicam, à n.*
8. usque ad n.12. de regul. Ac præterea quatenus po-
tuisset Magnus Magister injungere novum annum
probationis,non tamen id potuisset sub pœna nul-
litatis professionis etiam consentiente novitio, ut
123 clarè deducitur ex subjecta declaratione quicquid
contra scripserit Navarr. *cons.87.de regular.*

In Congregatione Minimorum extabat statu-
tum, quod originem ducentes à Judæis, vel Sara-
cenis ad Religionem non recipiantur, & si qui re-
cipiendi fuerint, quorum progenies ignoratur, ad-
mittantur cum protestatione, quod si postea com-
periatur eos à Judæis, vel Saracenis originem du-
xisse,eorum professio sit nulla. Quæsitum fuit, An
originem trahentes à Judæis admissi ad Religio-
nem

nem cum illa protestatione sint legitimè professi, vel secus; Sanctissimus respondit habendos esse pro professis, nec ejici debere, cum hactenus nemo fuerit ejectus.

124 Quæ tamen ex abundanti dicta sint, quia hoc casu Magnus Magister non imposuit pœnam nullitaris, sed amissionis antianitatis, ut prædixi, & sic annus in memorata licentia injunctus non fuit legalis, idest à jure, & à Concilio Tridentino requisitus, sed magis conventionalis, qui propterea quatenus à Magno Magistro injungi potuerit ex conventione ipsa legem accepit, arg. cap. *contractus, de regul. juris lib. 6.*

125 Præterquam quod formula ejusdem licentiæ est pro novitiis abscedentibus infra annum probationis, nec congruebat prædicto Equiti, quia cùm annum novitiatus jam complevisset, impossibile erat eum obligare ad illum cumplendum, ut sonat verba licentiæ: nam peragere idem est quod complere, seu perficere, & ad exitum perducere, l. *Qui Procuratorem*, cum glos. *in verb. Peragere, ff. de procurator.* l. *Filius, ff. de inoffic. test.* l. *Ab accusatori, §. destitisse, ff. ad Senatus Consult. Turpillian.* & l. 2. *ff. de Adulter.* Brisson. *de verb. signif. verb. Peragere, il secondo,* Robuff. *in l. 3. col. 2. vers. Peragenda, ff. de verb. signific.*

De Pœnit, & remiss.

Cap. Quæsitum.

S V M M A R I V M.

1 Sacerdotes Græci procurantes, vel studiosè negligentes oppressionem filiorum suorum deponuntur, & si est publicum, publicè puniuntur.

2 Pœnitentia solemnis imponitur si delictum est grave, & scandalizans totam urbem.

3 Pœnitentia publica imponitur si delictum sit grave, & publicum, non tamen generans scandalum.

Sed contra, num 4.

Declaratur, num. 5.

4 Pœnitentiæ publicæ finis est scandalum submovere; & ideo imponitur laico etiam pro levibus delictis, ut vitetur scandalum.

6 Negligentia affectata æquiparatur scientiæ, ac dolo etiam in foro pœnitentiali.

7 Matrimonium contractum coram Parocho per vim adhibito, qui affectavit non intelligere, validum est.

8 Ignorantia eorum affectata est, qui potuerunt certiorari, & noluerunt.

9 Irregularitas contrahitur ex lata culpa ad homicidium commissa, quantumcumque crimen sit occultum.

10 Idem si culpa sit levis: secus si levissima.

11 Pœnitentia publica pro delicto publico an Clerico sit imponenda, & n. seq. usque in fin.

12 Pœnitentia solemnis non imponitur Clerico nisi deposito, & n. 13.

13 Clericus depositus sine spe restitutionis publicam, vel solemnem potest agere pœnitentiam.

14 Sed dum habetur spes restitutionis, nec publicè, neque solemniter pœnitebit.

15 De pœnitentiæ publica, & solemni idem est judicium.

16 Pœnitentia publica an ex stylo Sacræ Pœnitentiariæ imponatur Clerico, qui Presbyterum interfecit.

17 Clericus presbytericida est irregularis, & perpetuò deponendus, & num. seq.

19 Depositio est ab Altaris ministerio perpetua remotio.

1 QUÆSITUM. Sacerdotes Græci procurantes, vel studiosè negligentes oppressionem filiorum suorum deponuntur; & si est publicum, publicè puniuntur. Hoc dicit, secundum Jo. Andr. Butr. Cardin. Anch. & alios communiter. Vel sic, & melius ut faciat ad titulum, secundum Abb & Mar. Socin. Sacerdoti Græco procuranti, vel studiosè negligenti oppressionem filiorum non imponitur pœnitentia publica, sed debet abstinere ab altaris officio, & aliter in secreto agere pœnitentiam: sed si delictum est publicum, debet publicè agere pœnitentiam. Hoc dicit. Primò quæstio. Secundò responsio ibi, *Huic*.

2 Nota primò secundum Abbatem hic in primo notab. argumentum quod pœnitentia publica injungi non debet pro delicto oppressionis filiorum: nam ipsi Sacerdotes Græci postulabant eam sibi imponi, ut in litteraq, uasi de jure non esset imponenda. Concludit tamen ipse Abb. sub distinctione: nam aut delictum est grave, & scandalizans totam urbem, castrum, vel ullam, & tunc laico imponitur pœnitentia publica, & solemnis, ut in cap. *In capite quadragesima*, 50. *dist.* cap. *final* 26. *qu.* 6. Aut est grave, non tamen generans
3 scandalum; & tunc aut est occultum, & non imponitur pœnitentia solemnis, neque publica, ut d. cap. *In capite* Aut est publicum, sed non scandalosum; & tunc imponitur pœnitentia publica, sed non solemnis, ut d. cap. *final* juncto cap. 1. *supra eodem.*

4 Tu adverte ad ultimum membrum distinctionis Abbatis: nam pœnitentia publica imponitur pro delicto publico etiam scandaloso, quia illius finis est scandalum submovere, adeut propterea imponatur laico etiam pro delictis levibus, ut vitetur scandalum, cap. *Si quis presbyter, de purgat. Canon.* & notat. glos. in cap 1. *supra eod.* cum qua concordant *ibi* Host. *n. 1.* Jo. Andr. *n. 2.* & communiter Doctores, licet Clerico non imponatur nisi deposito, & pro delicto gravi, ut dicunt Host. in *summa de pœnit. & remiss. §. Utrum, vers. Publica verò pœnitentia*, & Henric. Boich. *in d. cap. 1. nu. 4.* unde seu delictum sit grave, seu leve, indistinctè supponitur scandalosum; & ipsemet Abb. in cap. *De his, num 3. in fin. de accusat.* dixit pœnitentiam publicam imponi ad sedandum scandalum, per textum in d. cap. *fin. 26. qu. 6.* & idem prius notaverat Archidiaconus in cap. *Confirmandum, in princ. vers. In glos. 50. distinct.* Quod etiam dilucidè apparet ex Decreto Concilii Tridentini *c. 8. sess. 24* in illis verbis (Quando igitur ab aliquo publicè, & in multorum conspectu crimen commissum fuerit, unde alios scandalo offensos, commotosque fuisse non sit dubitandum, huic condignam pro

modo

modo culpæ pœnitentiam publicè injungi oportet, ut quos exemplo suo ad malos mores provocavit, suæ emendationis testimonio ad rectam revocet vitam) Hæc ibi, facit tex. in cap. *Ego Berengarius, in fin. de consecrat. dist.* 2. ibi (Ut Ecclesiæ, quæ prius doluerant de averso, atque perverso, postea gauderent de reverso, atque converso) Adde vix posse contingere, ut crimen aliquod sit grave, & publicum, & nō sit scandalosum; ad quod est textus optimus in cap *De his vero, 50. distinct.* & in Clem. 1. juncta glos. *in ver. Scandalum, de of-*
5 *fic. Ordinar.* Sed salvando dictum Abbatis sic posset distingui: Aut delictum est adeo grave, & scandalosum, ut commoveat totam civitatem, & imponitur pœnitentia solemnis: aut est quidem scādalosum, sed non ita, ut totam civitatem commoveat, & imponitur pœnitentia publica.

6 Secundò nota ibi, *vel studiosè negligentibus*: affectatam negligentiam æquiparari scientiæ, ac dolo etiam in foro pœnitentiali, prout ex hac littera deducit Anton. de Burt. *in 1. notab.* unde dicit lex: Dissoluta negligentia prope dolum est, *l. Fidejussori, primo resp. ff. Mandat. ad* idem cap. *Sæpè, 50 dist.* Idem dissoluta negligentia habetur pro conscientia, l. *Cum lex ff. Aedilit. edicto*, qualis est ignorantia Judæorum, qui nolunt intelligere ut benè agant, *§. ult, prima, q. 4.* glos. *hic in ver. Negligentibus,*
7 Host. *in princ. & num.* 2. Hinc Sacra Congregatio Concilii aliàs respondit validum esse matrimoniū contractum coram Parocho etiam invito, & per vim adhibito, quamquam nihil eorum, quæ agebantur vidit, & intellexit, si affectavit non intelli-
8 gere. Ut in Parocho, qui obturavit aures suas, ne audiret; quippe affectatæ sunt eorum ignorantiæ, qui potuerunt certiorari, sed noluerunt cap. *Cum inhibitio, §. Si quis verò, de clandestin. desponsat. §. final.* & cap. *seq. 37. distinct.* Host. *hic n.* 2.

9 Tertiò. Nota ibi, *ab officio altaris debent perpetuò abstinere*: textum expressum, quod irregularitas incurritur ex lata culpa ad homicidium commissa quantumcumque crimen sit occultum, Host. *hic num.* 1. *&* 2. *in fin.* dicens latam culpam reddere hominem homicidam, secundum Canones, ut *hic*, & in cap. *Sicut*, & cap. *Tua nos, §. Nos igitur, supra de homicidio*, cap. *Sæpe 50. dist.* Abbas
10 *in 2. not.* & Mar. Socin. *num* 4 addens idem esse, si culpa sit levis; secus verò si sit levissima, quia tunc non contrahitur irregularitas, ideoque isti Sacerdotes Græci, ex quorum injuria, & sine facto, & tactu filii in cunis inveniuntur oppressi, abstinere debeant à celebratione Missarum ad tempus, non in perpetuum, ut *hic in fin.* quia nec homicidæ reputantur, sicut reputantur illi, qui in lata colpa sunt, eo quod ipsi procurantibus, val studiosè negligentibus filii proprii non in cunis, sed in lectis oppressi reperiuntur, ut in tex. Respondeo primò, & hic notant Innoc. & Host. *in fin.* Jo. Andr *n.* 2. Abb. *nu.* 3. Marian. Socin. *nu.* 4. *&* 5. & alii communiter.

11 QUÆRO, An publica pœnitentia pro delicto publico imponenda sit Clerico Glossatores in hoc articulo variarunt: nam Bernardus in cap. 1. in
12 glos *unica, supra eod.* dixit solemnem pœnitentiam Clerico imponi non debere, nec etiam publicam, nisi deposito; & cum illa glos. post Laurentium, & Raymundum concordant ibi Innoc. *in ver. Occulta*, Host. *n.* 2. Burt. *nu.* 4. *in fin.* allegantes pro sua opinione, cap. *Confirmandum*, & cap. *Alienum*, *50. dist.* Quæ tamen jura non loquuntur de pœnitentia publica, sed de solemni, ut patet in d. cap. Confirmandum. ibi, *non eis manus tamquam pœnitentibus imponatur.* & in d. cap. *Alienum*, ubi dicitur: Alienum esse à consuetudine Ecclesiæ, ut Presbyteri, & Diaconi pro crimine aliquo suo per manus impositionem remedium accipiant pœnitendi, & ibi notat glos 1. dicens hæc omnia capitula loqui de solemni pœnitentia, quæ fit per manus impositionem, ut cap. *In capite quadragesima, 50. distinct.* Et hanc certum non esse injungendam Clerico, nisi sit depositus, ut in præcitatis juribus. & in cap. *Presbyter 28. dist*, in cap. *Si quis Presbyter, 30. dist.* & in cap. *Si quis Episcopus, 81. distinct.* Tales enim sunt infames, ut dixi in d. cap. 1. *nu.* 8, *supra eod.* post Host. in cap. 2. *num.* 7. *vers. Sed numquid tales pœnitentes sunt infames, supra de off. Archipresbyteri.*

Sed glos. Joannis in d. cap. *Confirmandum*, dixit Presbyterum, vel Diaconum non posse facere pœnitentiam solemnem, nisi sit depositus, immediate subjungit: Publicam pœnitentiam potest facere Sacerdos pro publico tamen crimine, non pro privato. Item glossa 2. in cap. *Presbyter 28. dist.* intelligit illum textum de pœnitentia publica, quā debet facere Sacerdos pro delicto publico, licet non solemnem: & idem repetit glos. in c. *Si quis Presbyter, in ver. Propter publicum, 30. dist.* Similiter glos. *hic* in ver *Nisi in publicum*, dicit Sacerdotem posse facere publicam pœnitentiam, sed non solemnem, quàm Clerici facere non debent, licèt depositus publicè solemniter pœnitere possit: & hanc glos. sequitur, & dicit magistram Abbas, *n.* 4. *vers. In glos.* & concordat S. Thom. *in* 4. *senten. distinct.* 14. *quest.* 1. *art.* 5. *quæst.* 3. *in fin.* dicens, publicam pœnitentiam, & non solemnem, quæ in facie Ecclesiæ fit, sed non cum solemnitate prædicta, sicut peregrinatio per mundum cum baculo cubitali, posse iterari, & à simplici Sacerdote injungi, & posse etiam Clerico imponi.

Et pro hac parte videtur textus apertus hic: nam præmittitur quæstio, An Sacerdotibus Græcis pro filiis oppressis imponenda sit publica pœnitentia, necne? & Papa respondet eis imponendam esse pœnitentiam graviorem, quàm Laicis, non tamen publicam, nisi in publicum id veniat. Ergo à contrario si publicum sit, pœnitentiam publicam erit eis imponendam. Videtur tamen hic textus vitari posse, quia dicit ob filiorum oppressionem ipsos Presbyteros debere perpetuò abstinere à ministerio altaris, & sic loquitur de his, qui sunt deponendi, prout hanc litteram intelligunt Joann. Andr. & sequaces *in Summ.* Dum ergo textus subjungit, si in publicum id veniat, pœnitentiam publicam eis esse injungendam, debet intelligi de jam depositis, & sic concordat cum prima opinione: & de deposito etiam intelligi debet c. *Presbyter, 28. distinct.* ut colligitur ex cap. *Si quis Episcopus, 81. distinct.* ibi, Deponatur, & ab Ecclesia projectus inter laicos agat pœnitentiam.

13 Conclude plenius, & clarius secundum Archidiaconum in cap. *Sacerdos, num.* 7. *de pœnit. distinct.* 6. Clericus, vel Sacerdos depositus sine spe restitutionis publicam, vel solemnem potest age-
14 re pœnitentiam, ut in d. cap. *Sacerdos*, & ibi glos. 2. & in cap. *Si quis Episcopus 81. distinct.* & in c. *Presbyter 28. dist.* Sed cum habetur spes de restitutione neque publicè, neque solemniter pœnitebit, ut

cap.

cap. *Confirmaudum*, 50. *dist.* & c. *Presbyter*, 81. *distinct* Quæ eooclusio io effectu est exioente glossæ tertiæ hic in fine, dum dieit in casu hujus cap. Sacerdotem posse agere pœnitentiam etiam solemnem, cum sine spe restitutioois pro crimine oppressionis filiorum privatus sit, cap. *ult. supra de tempor. ordinat.* Ergo multò fortiùs publieam, ex quo erimen venit ita io poblieum. Similiter Innoe. *hic in ver. In publicum*, dieit, nee tunc, idest qoando crimeo oppressiunis vènit in publicum, Saeerdotes posse agere publieam pœnitentiam, nisi perpetuò sine spe restitutionis maneteut, & de talibus intelligi hoc capitulum, eum propter homicidium maneant sine spe restitutionis, quia irregularis, ut dict. cap. *ultim. de tempor. ordinat.*

15 Sed & Hostien. *n.* 5. Primo impugnat distinctionem eorum, qui tenuerunt Clerieum posse agere pœnitentiam publieam, sed non solemnem; quia idem judieium est de publiea, ac de solemoi, eap. *Alienum*, 50. *dist.* & mox subnectit hunc textum loqui de illo, qui factus est nototius, nee est spes restitutionis ipsius, argum. eap. *Inquisitionis*, *Respons.* 1. *de accusat.* & cap. *final. de tempor. ordinat.* & concordaot. Jo. Andr. *hic n.* 4. ibi, *Alias si esset spes restitutiomes, nec publicè pœniteret*, Butr. *nu.* 11. *vers. Dicit glossa*, Cardinal. *n.* 3. & Abb. *n.* 4. qui transit eum distinctione glossæ.

16 Porrò pœnitentiam publieam, quæ iojungitur interficienti Presbyterum, nempè, ut per quinque Ecclesias illios loci, ubi tantum facinus perpetravit, si tot ibi fuerint, oudus discalceatus, femoralibus dumtaxat tetentis, virga in manibus, & corrigia circa collum deferendu incedat, suum publicè fateodo reatum; & ante fores dictarum Ecclesiarum à Presbyteris earũdem Psalmum Pœnitentialem canentibus se faciat verberari dum major ibi ad Divina coovenerit populi multitudo: S. Pœnitentiaria consuevit olim imponere etiam Clericis Minorum Ordiuum; quamvis ab aliquot annis eam non imponat, nisi laicis, de qoibus loquitur formularium: tamen stylus antiquus est conformis Theoricæ Archidiaconi, & communi, de qua supra; quia homicida voluntarius, & maximè Presbytericida est irregularis, & sic deponen-
17 dus ab Ordine sine ulla spe restitutionis, ut dicunt Innoc. Butr. & alii proximè citati: Ad hoc c. *fin.* ibi, *præter reos homicidii*: juncta glossa 3. *de temporibus ordinat.* gloss. in cap. *Ex tenore in ver. Utatur circa medium, vers. Si crimen est enorme, eodem titul.* & pa-
18 tet in textu nostro ibi, *Ab officio altaris debent perpetuo abstineri*: oam depositio ab Ordine nihil est aliud, quàm ab altaris ministerio perpetua remotio, secundum Abb. in eap. *At si Clerici, in princ. n.* 7. *de Iudiciis*: & ibi etiam Hippolyt. de Marsil. *in Repet. n.* 58. *tom.* 3. *Repet. fol.* 68. & in Clericis Presbytericidis est text. in cap. *Sicut dignum*, §. *ult.* ibi, *perpetuò ab altaris ministerio deponendos esse censemus*, supra de homicidio. Quare eùm Clericus, qui Presbyterum occaverit, perpetuò manere debeat sine spe restitutionis, oon videtur ambigendum, quin Pœnitentia publica sit ei injungenda, cum etiam solemnis hoc casu possit imponi, secundum magis receptam opiniunem: jam enim Clericus sic pœnitens est infamis non ratione pœnitentiæ, sed ratione enormitatis eriminis, ut notat Hostien. in c. *n.* 7 *vers. Sed numquid tales de offic. Archipresbyt.* & Martian. Socin. in eap. *num.* 7. *supra eodem.*

De Pœnitentiis, & remissionibus.

Cap. Officii.

SUMMARIUM.

1 *Confessio mulieris auditur, quæ sibi partum alienum supposuit, vel proprium ex adulterio suscepit, & hoc marito non vult detegere.*
2 *Absolutio non est deneganda non valenti satisfacere sine periculo, licèt delictum videatur habere effectum continuationis.*
3 *Mulier, quæ prolem ex adulterio suscepit, quid facere debeat ne legitimi hæredes hinc detrimentum patiantur.*
4 *Quid si habet unde satisfaciat, & sciat quibus satisfaciendum.*
5 *Et quid si hoc ignoret.*
6 *Quid si non habet unde satisfaciat, an teneatur fraudem revelare.*
8 *Aut fama, & n. seq. usque ad num.* 13.
9 *Metus ignominiæ viris bonis major, quàm mortis esse debet.*
10 *Crimen suum non tenetur quis prodere eum gravi honoris detrimento.*
1. *Restituere quis non tenetur bona Ordinis inferioris cum jactura bonorum Ordinis altioris.*
Bona famæ altioris Ordinis sunt, quàm rei familiaris, ibidem.
12 *Mulier non tenetur filium ex adulterio susceptum revelare, si inde grave malum esset proventurum.*
13 *Scandalum utilius nasci permittitur, quam ut veritas relinquatur. Et quomodo hoc sit intelligendum.*
14 *Mulier non tenetur partum suppositum, vel filium spurium revelare, si de hoc non habeat probationes paratas.*
15 *Confessor quomodo se debeat gerere cum muliere, quæ prolem suscepit ex adulterio.*
16 *Mulier quæ prolem adulterinam marito patefecit, eo consentiente, an sit absoluta à restitutione.*
17 *Mater an suadere debeat filio spurio ut religionem ingrediatur, & cujus Ordinis.*
18 *Filius, qui matri eum spurium asserenti fidem adhibuit, & Regno renunciavit, deluditur à Legistis, laudatur à Canonistis.*
19 *Dignitati non solum Regia, sed etiam Pontificali renunciandum esset, si ex his conscientia non esset tuta.*
20 *Filius an teneatur eredere matri asserenti eum ex adulterio susceptum.*
21 *Cautela matris, quæ induxit filios ad cedendum juri suo timore declarationis, quod unus eorum esset spurius, refellitur.*
22 *Confessor pro consilio obtinendo potest peccatum sibi confessum detegere sine expressione personæ. & num.* 25.
23 *Confessor an prohibeatur revelare nõ tantũ peccatorẽ. sed etiam peccato in Sacramento Pœnitentia sibi detectum, & n. seq usque in finem.*
24 *Sacerdos revelans peccatum sibi confessum punitur*

nitur tanquam simoniacus, & hæreticus ad fidem reversus.

25 *Declaratur num. 38.*

26 *Peccata ipsa an cadant sub sigillo confessionis sacramentalis, & n. seqq. usque ad n. 33.*

27 *Sigillum confessionis, sicut confessio, est de necessitate Sacramenti, & de jure divino.*

28 *Papa super sigillo confessionis dispensare non potest, & num. 30.*

29 *Sacerdos quod scit in confessione, non scit ut homo, sed ut Deus, & dicitur quasi nescitum.*

30 *Sacerdos in actu confessionis est Vicarius Dei specialis.*

31 *Vicarius specialis quoad illam speciem est major generali.*

32 *Sigillum confessionis sine pœnitentis licentia nullus mortalium violare potest etiam pro salute totius mundi.*

33 *Revelatio peccati in confessione detecti an cadat sub prohibitionem positivam Ecclesiæ.*

34 *Ecclesia ubi vertitur salutis periculum, multoties generaliter statuit, aut prohibet ad cautelam eorum, quæ possunt contingere.*

35 *Prohibito aliquo, omne id prohibetur, per quod pervenitur ad illud.*

36 *Intellectus cap.* Omnis infra eod.

37 *Permissum in uno casu, in aliis censetur prohibitum, & num. 42.*

38 *Confessor relevans peccatum sine expressione personæ an sit deponendus, & in monasterium detrudendus.*

39 *Et an aliquo casu possit illud cum fructu revelare, & n. 42.*

40 *Prælati Regulares ea notitia, quam in confessione habuerunt, uti non debent ad externam politiam.*

41 *Pœna lata in præsumentes requirit dolum, & temeritatem.*

42 *Exceptio in uno casu non firmat regulam in contrarium in aliis casibus, qui sunt similes excepto.*

43 *Etiamsi casus fuerit exceptus per dictionem taxativam.*

44 *Confessor an possit Episcopo revelare casum reservatum in pœnitentia sibi detectum pro obtinenda facultate absolvendi.*

1 OFFICII. Audita cõfessio mulieris, quæ sibi partum alienum supposuit, vel proprium ex adulterio suscepit, & hoc non vult marito detegere. Hoc dicit secundum omnes. Et est pars cap. *Officii, de testam. & de sentent. excommun.* Communis divisio, consultatio, & responsio. Secunda ibi, *Quoniam.*

2 Nota primò, mulieri, quæ partum alienum sibi supposuit, aut proprium ex adulterio suscepit, si timeat marito hoc revelare, non esse denegandam absolutionem Sacramentalem, etiam hac fraude durante.

Et sic collige pœnitentiam non esse denegandã non valenti satisfacere sine periculo, quamvis delictum illud videatur habere annexum effectum continuationis, ut hic notant Abb. & Marian. Socin. ambo *in 3. notab.*

3 Sed pro pleniori doctrina, cùm quæritur quid facere oporteat mulierem, quæ prolem suscepit ex adulterio, aut partum supposuit alienum, & ita legitimi hæredes privantur hæreditate propter spurium, vel suppositum, qui creditur filius, vel hæres; & quomodo in hoc casu se gerere debeat Confessor. Colligendo dicta Doctorum, sic distingue.

4 Aut mulier dives est, & habet unde satisfaciat his, ad quos bona mariti pervenirent, si ejusmodi partus non adesset; Aut non habet unde satisfaciat.

Primo casu, Aut mulier scit, vel potest verisimiliter opinari quos hæredes maritus ab intestato, vel ex testamento habuisset, aut quibus bona sua reliquisset: & tunc debet tantundem eis dare de propriis bonis, quantum illi hac occasione amisissent, arg. cap. *Si res*, 14. *qu.* 6. allegati in glos. *in ver. Denegandæ.* Et quod restituendum est, poterit tradere Episcopo in pœnitentia, qui exinde satisfaciat quibus oportuerit, adeo ut ignoretur unde provenit, ut *hic* per Host. *n.* 8. Henr. Boich. *post princ. vers. In primo casu*, & Marian. Socin. *n.* 7. in eod. *vers. Aut*
5 *mulier ignorat qui sint illi*, nec potest hoc probabiliter opinari; & tunc debet tantundem pauperibus erogare, secundum id, quod legitur, & notatur in cap. *Cum tu*, §. 1. *supra de usur.*

6 Secundo casu, id est cùm mulier non habet unde satisfaciat, tunc aut habet probationes paratas partus suppositi, vel ex adulterio suscepti, per quas posset succedentes ab intestato relevare à damno, quod ex sua occasione, & fraude illi reciperent, aut non habet.

7 In primo casu aut potest sine periculo hanc fraudem revelare: & debet eam detegere, & de illa fidem facere. Aut non potest revelare sine gravi periculo, fortè quia verisimiliter hinc orirentur scandala maxima, & homicidia: & tunc conteratur, & taceat, arg. cap. *Ne quis 22. qu. 2.* Nam in hoc casu cùm ex una parte immineat jactura rerum duntaxat si taceat; ex altera verò periculum animarum & corporum si revelet; cùm utrumque evitare non possit, inter hæc duo mala tenetur eligere quod minus est, arg. cap. *Duo*, & cap. *Nervi*, 13. *dist.* Taceat ergo cum damno rerum, quia illud minus malum est, ut legitur in c. 1. *de pignor.* & in cap. *Suscepimus, de homicid.*

8 Et per hanc rationem idem arbitror dicendum si ex revelatione immineat mulieri, aut alteri periculum infamiæ: nam viris bonis metus ignominiæ major, quam mortis esse debet, dicit textus in
9 l. *Isti, ff. Quod met. cau.* Et qui famam contemnunt, crudeles sunt, ut in cap. *Non sunt audiendi*, 11. *q.* 3.
10 Unde non tenetur mulier crimen suum prodere cum gravi honoris, & famæ detrimento, ut in §. *His auctoritatibus, vers. Non tibi dico*, post cap. *Si quis aliquando, de pœnit. dist.* 1. Et in hac specie concludunt Sotus *in 4. dist. 15. qu. 2. post art. 4. in responsione articuli.* S. Antoni *in 2. par. tit. 1. c. 18. §. 8. in fine*, & melius *tit. 2. cap. 7. §. 4.* Cajet. *tom. 1.*
11 *opusculor. opusculo 31. resp.* 14. (Non enim, ut ipse ait in *2. 2. q. 62. art. 6.* tenetur quis restituere bona ordinis inferioris cum jactura bonorum ordinis altioris.) Et bona famæ altioris ordinis sunt, quàm rei familiaris, quia melius est nomen bonũ, quàm divitiæ multæ, *Proverb. cap. 22.* & sequitur Navarr. *in man. cap. 16. num. 44. vers. Imo sufficit timor propriam famam perdendi*, & Covarr. *in reg. Peccatum, par. 1 in initio, à num. 3.* Et quamvis Doctores hic non faciant mentionem, nisi damni ani-

mæ,

mæ, & corporis; hoc tamen faciunt per modum
exempli. Sed generalius loquitur Innoc. cujus mé-
12 tem sequuntur omnes, dum ait *mulierem non te-*
neri revelare, si inde grave malum esset proventurum
Quæ verba proculdubio comprehendunt etiam
jacturam famæ, ut advertit Navarrus *loco citato*.
13 Nec prædictis obstat quod utilius scandalum
nasci permittatur, quàm veritas relinquatur, cap.
Nisi cum pridem, §. *Pro gravi*, *de renunc* & cap. 3.
infra de regul. jur. quoniam, ut respondet Innocen-
tius, in hac taciturnitate non petit veritas justitiæ,
quia hæc mulier nec judex est, nec testis esse po-
test, in quibus, & similibus illa auctoritas locum
habet; sed est tantùm accusatrix, vel denunciatrix.
14 In secundo autem casu, idest cùm non habet
probationes paratas, debet potius silere, quàm
fraudem patefacere, cap. *Plerumque*, 2. *qu.* 7. Ita in
effectu distinguit hic Innocen. *in ver. Satisfactio*, à
quo cæteri sumpserunt, Host. *nu.*8. *in eod. ver.* Abb.
Antiq. *nu.*1. Jo. Andr. *n.* 4. Hentic. Boich. *in princ.*
Card. *in* 1. & 2. *opposit.* Anchar. *n.* 3. & 4. Abb. *n.*5.
& Marian. Socin. *n.* 7. Quibus addo Hostien. *in*
15 *summa eod. tit.* §. *Quibus, & qualiter, vers. Quid*
de muliere, ubi ait, Sacerdotem super hoc consu-
lendum considerare debere qualitates personarum
tam mariti, quam mulieris, & filii putativi; nam
si mulier dominetur viro, vel periculum ex revela-
tione non immineat, poterit ei consulere ut fran-
16 dem patefaciat marito, quo consentiente erit mu-
lier à restitutione absoluta, quia concessum est ma-
rito de rebus suis ad libitum disponere, l. *Nem ex-*
terus, C. de Iudeu, l. *Iure mandata, C. Mandati*. Hoc
intellige dummodo non habeat descendentes,
quibus tenetur dimittere legitimam jure naturæ
debitam, scilicet dimidiam, vel tertiam juxta nu-
merum liberorum, ut in Authen. *Novissima, C. de*
inoffic. testam. & in corpore, unde sumitur in Auth.
de Triente, & Semisse, §. 1. *collat.* 3.
17 Si verò ex revelatione marito facienda immineat
periculum; tunc si filius putativus sit homo sim-
plex, spiritualis, & timens Deum; recepto jura-
mento à muliere, quod malitiosè hoc non propo-
nat, & à filio putativo, quod secretum tenebit; re-
velabitur hoc filio, eique suadebit ut intret Reli-
gionem, vel ad partes remotas, seu ultramarinas
se transferat, & de hæreditate nihil attingat; qui-
bus peractis mulier erit in tuto: quod si filius non
sit talis, nec velit matri fidem adhibere, vel mu-
lieri periculum sit revelare; tunc nullum superest
remedium, nisi ut si proprium habeat hæredibus
ab intestato, vel ex testamento venientibus satis-
faciat competenter; iisque non extantibus elee-
mosynam cautè faciat de Episcopi diœcesani con-
silio, & consensu. Verum si proprium non habeat,
vel non possit integre satisfacere, doleat de pecca-
to cum proposito satisfaciendi cum primum po-
terit: ita Host. cum quo concordat Raymund.
in summa tit. de raptor. rubr. de filio concepto per ad-
ulterium, & de partu sumpto, §. 11. Joan. Friburg.
in summa confess. eod. tit. & *rubr. q.* 23. Henric. *hic*
col. 2, *post princip. vers. Et de hoc vide*, & Marian. Su-
cin. *num.* 9. Et quod dictum est de inducendo fi-
lium putativum ad religionem intrandam, intelli-
gunt Doctores de Religionibus Mendicantibus,
quia de aliis religionibus non esset benè provisum,
cùm succedant, cap. *un.* 28. *qu.*1. & cap. *ult.* 19. *qu.* 3.
ut *hic* per Jo. Andr. *nu.*4. *in fine*. Hodie filius puta-
tivus esset inducendus ad intrandam Religionem
Capuccinorum, vel Fratrum Minorum de Obser-
vantia, quia aliæ Religiones etiam Mendicantes
succedunt ex decreto Concilii Tridentini, cap. 2.
sess. 25. *de Regular.* addit Jo. Andr. sibi constare ali-
quos propter hoc inductos fuisse ad professionem
emittendam. Et ita etiam referunt Doctores fe-
18 cisse quemdam, qui ad assertionem matris renun-
ciavit Regno: & quamvis Legistæ in l. *Filium, ff.*
de his, qui sunt sui, vel alien. jur. quos refert Menoch.
de arbitr. judic. lib. 2. *centur.* 1. *casu* 89. *num.* 28.
dicant talem filium fuisse fatuum; tamen ut nota-
biliter ait Marian. Socin. *hic num.* 9. ipsi hoc dicunt
19 solum considerantes hanc vitam, & non futuram,
& æternam, ad quam si respexissent, illum summo-
pere laudare debuissent, ex quo talis habebat læ-
sam conscientiam; quo casu non solum Regiæ di-
gnitati, verum etiam Pontificali, cùm ad id indu-
ceret conscientia indiscreta, renunciandum esset,
ut in cap. 1. *de renunciat. lib.* 6. Et hoc intendit
20 Host. *hic num* 4. *in ver. Suscepit*, dum ait filium, qui
assertioni matris credere non vult, omnino secu-
tum esse, si exinde non habeat conscientiam læ-
sam, arg. d. l. *Filium*; alioquin si veniat contra con-
scientiam, ædificat ad gehennam, cap. fin. supra
de præscript & mox subdit, Sed verè nisi acquie-
scat in hac parte verbis maternis, quæ melius alio
veritatem novit, arg *supra de rescript.* cap. *Ab ex-*
communicato; & de qua non est verisimile, quod
falsum dicat; arg. cap. *Afferte*, & cap. *Literas*, §. 1.
vers. Quinquam, supra de præsumption. unde & ei
omnino credendum videtur, ut cap. 3. §. *Quoniam*
melius, supra, qui matrim. accus. poss. satis potest
dici, quod talis est in conscientia nimis fortis: ita
formaliter Host. cum quo transeunt Jo. Andr. *nu.*3.
& reliqui omnes.
21 Refert Alciatus de *præsump. reg.* 3. *præsump.* 37.
n. 6. *vers. Sed vide*, Viduam quamdam Avenionen-
sem hac cautelam usam fuisse: cùm in extremis
ageret tribus filiis, quos habebat accersitis, dixit:
Unus vestrum ex adulterio à me progenitus est,
& mariti mei bona injustè possidet; ne animæ meæ
detrimentum patiar, intendo hoc declarare, nisi
vos invicem pacto convento jus omne vestrum
remittatis: quo audito, quilibet de se ipso cæpit
dubitare; unde omnes voluntati matris acquie-
verunt, & pacti sunt; quare mater à declaratione
abstinuit. Et putat Alciatus matrem illam fuisse tu-
tam quoad Deum per hanc Decretalem, pactum-
que inter fratres fuisse legitimum, & observandum.
Quod minimè verum est, quia fratres non spontè
juri suo cesserunt, sed metu maternæ declaratio-
nis adacti: unde meritò hanc cautelam refellunt
Covarr. *in reg. Peccatum, parte* 1. §. 1. *vers. Nec mi-*
hi placet, de regul. jur. in 6. Menoch. *d. casu* 89. *n.* 30.
& alii recentiores.
22 Secundò nota ibi, *in pænitentia tibi fuisse con-*
fessam, peccatum in confessione detectum posse à
Sacerdote revelari pro consilio obtinendo, con-
cordat textus in cap. *Omnis infra eodem* ibi: Sed si
prudentiori consilio indiguerit, illud absque ulla
expressione personæ cautè requirat. Unde infer-
tur per locum à speciali, ut extra hunc casum non
liceat Sacerdoti revelare peccatum etiam sine re-
velatione pænitentis. Sed quia hoc non transit abs-
que difficultate.

QUÆRO generaliter, utrum confessor prohi-
beatur revelare non tantùm peccatorem, sed etiã
peccatũ in Sacramentu Pœnitentiæ si detectum.
Abbas

Abbas Siculus d. cap. *Omnis*, *nu. 8. in ult. notab. infra eod.* putat Sacerdotem incidere in pœnam
ibi statutam non solùm si revelet peccatorem, sed
etiam peccatum sibi detectum in confessione.
Quod secundum eum est contra simplices, qui
asserunt peccatum impunè posse revelari, sed non
peccatorem: nam minus benè loquuntur, ut ipse
ait, quia contrarium probatur in d. cap. *Omnis*, in
duobus locis. Primò ibi, *qui peccatum*, ubi ex-
pressè probatur hoc. Secundò per locum à spe-
ciali in verbis præcedentibus: nam textus permit-
tit Sacerdoti revelationem in uno casu dumtaxat;
idest cùm indiget prudentiori consilio; & tunc de-
bet etiam caute revelare. Tertiò hoc probatur
24 ratione: nam Sacerdos ita scit peccatum, sicut
peccatorem tamquam Dei minister: ergo non
debet tamquam homo peccatum revelare, quia
nescit ut homo, sed ut Deus, & contrafaciens gra-
vissimè peccat; unde punitur tamquam hæreticus
reversus ad fidem, ut ibi per eum.

Sed oppositum censet Paludanus *in 4. dist. 21.* &
communiter Theologi, ut testatur Navarr. in c. *Sacerdos, n. 75. de pœn. dist. 7. tom. 2. Commen. pag. 793.*
concludentes non esse confessionis revelatorem
qui diceret, tale, vel tale peccatum mortale audivi
in confessione; modo tanta cautela id faceret, ut
nullatenus in notitiam peccatoris devenire posset.
25 Moventur primò per hanc Decretalē, ubi Car-
dinalis Legatus significavit Papæ peccatum suppo-
siti paetus in pœnitentia sibi confessum, ut habetur
in principio litteræ, nec Papa hoc factum damna-
vit, imo ad Legati consultationem respondit: quod
non fecisset, si eidem Legato peccatum sibi in con-
fessione detectum revelare non licuisset: licet Na-
varr. in d. cap. *Sacerdos n. 78* putet hunc textum nō
admodū urgere, quia causa revelandi hic fuit ut pe-
teretur consiliū super dubio casu, quod specialiter
permittetur in d. c. *Omnis* ut dictū est supra *n. 2. not.*

Moventur secundò, quia causa finalis cur prohi-
bita sit revelatio peccati in pœnitentia confessi est,
ne prodatur peccator; & sic fideles à confessione
sacramentali deterreantur, ut in d. c. *Omnis* ibi (Ca-
veat Sacerdos ne verbo, vel signo, vel alio quovis
modo prodat aliquatenus peccatorem) sed per re-
velationem peccati tantùm peccator ipse non pro-
ditur, nec cognoscitur, dummodo cautè id fiat, si-
cut hic fecit Cardinalis Legatus, & patet in cap. *Si sacerdos, supra de offic. Ordin.* & in cap. *Significasti* ibi,
nomen adulteri celans, de adulter. Ergo cessat prohi-
bitio, arg. cap. *Etsi Christus, supra de iureiur*, c. *Cū cessante, de appellat.* & l. *Adigere*, §. *Quāvis*, *ff. de iure patron.*

Ac postremo suffragatur huic sententiæ quod ut
Navarr. testatur in eod. c. *Sacerdos n. 75.* frequenter
audiuntur viri graves talia dicentes; & tamen nemo
dixerit eos esse confessionis revelatores.

26 Quid dicendum? Ego arbitror quæstionem hac
distinctione solvendam esse.

Aut quæritur an peccata ipsa sine expressione
personæ cadant sub sigillum confessionis sacramē-
talis; & puto negativè resolvendum hoc validissi-
mo, ni fallor, fundamento: nam hoc sigillum, sicut
27 & confessio est de necessitate sacramenti, & de ju-
re divino, ut docet S. Thom *in 4. dist. 21. q. 3. art. 1. q. 2. in corp. & in resp. ad 2.* Sylvest. *in ver. Confessio 3. n. 2.*
passim Theologi, & Canonistæ: & consequenter
Ecclesia super hoc sigillo dispensare non potest:
nam ut ibidem inquit D. Thomas, præceptum de
confessione servanda consequitur ipsum sacramē-

Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

tum, & ideo sicut præceptum de confessione sacra-
mentali facienda est de jure divino, & non potest
aliqua dispensatione, vel jussione humana homo
ab ea absolvi, ita nullus ad revelationem confes-
sionis potest ab homine cogi, vel licentiari. Et hoc
innuit Decretalis *Si sacerdos, de offic. Ordin.* dum de-
29 terminat Ordinarium posse indeterminatè tantùm
& non nominatim arguere, vel punire eum, quem
in confessione novit esse criminis reum, quia non
scit ut judex, vel homo, sed ut Deus. Ad idem tex. in
cap. *Dilectus*, & ibi glos. 1. & DD. supra *de excess. Prælator.* S. Thom. *loco cit. in respon. ad primum*, ubi ait
(Illud quod sub confessione scitur, est quasi nesci-
31 tum, cum sacerdos nesciat ut homo, sed ut Deus)
Aliam rationem cur Papa non possit super sigillo
confessionis dispensare assignat Abb. in d. cap. *Dilectus*, quia sacerdos in actu confessionis est vicarius
Dei specialis, Papa verò generalis. Specialis autem
quoad illam speciem major est generali, cap. *Studuisti, de offic. deleg.* sequitur Sylvest. *in ver. Confessio 3. nu. 2. vers. Tertiò quæritur*, & est ex mente glos. pri-
mæ in eod. cap. *Dilectus*, ibi. Et in hoc major erat
ipsis Rectoribus, quia Dei legatione fungitur.

32 Quæ cum ita sint, si peccata ipsa caderent sub si-
gillum confessionis, non potuisset Innocentius III.
& Concilium generale statuere, sicut statuit in d. c.
Omnis infra eod. ut liceret sacerdoti, si prudentiori
consilio indiguerit, revelare peccatum sibi confes-
sum; quia præter pœnitentem, nullus mortalium
dispensare potest ut liceat frangere sigillum confes-
sionis sacramentalis, ut ostensum est supra, nedum
pro prudentiori consilio exquirendo, sed nec pro
alia causa quantumvis gravi; imò nec si ageretur
de salute totius mundi, ut formaliter inquit Sot.
de tegen. secreto qu. 7. membr. 2. concl. 4. vers. Attamen.
Quamobrem fateri oportet, aut Papam cum Con-
cilio in d cap. *Omnis*, permisisse revelationem pec-
cati contra necessitatem sacramenti, & divinam
jurisdictionem, quod impium, & erroneum esset
asserere, cap. *Sunt quidam*, 25. *qu.* 1. aut revelationem
peccati sine expressione peccatoris ad sigillum cō-
fessionis non pertinere. Et sanè si Concilium sta-
tuisset ut pro prudentiori consilio liceret confesso-
ri revelare peccatorem, nemo auderet affirmare
hoc statutum esse validum. Idque non alia ratione,
nisi quia per hoc violaretur sigillum confessionis,
quod est de jure divino, contra quod Ecclesia non
dispensat, ut in d. cap. *Sunt quidam*: ergo eodem
modo non potuisset Concilium statuere, ut liceret
pro prudentiori consilio peccatum revelare, si pec-
catum ipsum, non secus ac peccator caderet sub
hoc sigillum: unde hæc differentia evidenter con-
vincit non esse confessionis revelatorem, ejusque
sigilli violatorem qui peccatum revelat ita cautè, ut
inde in notitiā peccatoris deveniri non possit. Et in
hoc primo casu salvari potest sentētia Theologorū.

33 Aut quæritur an revelatio peccati sine expres-
sione personæ cadat sub prohibitionem positivam
Ecclesiæ, quæ de qua in d. c. *Omnis*. Et in hoc casu
magis adhæreo opinioni Abbatis; tum quia hoc
34 probat littera d. c. *Omnis*, ut supra ponderata *n. 23.*
Tum quia id rationabiliter sancitum est propter
periculum manifestationis pœnitentis: nam
etsi non semper ex revelatione peccati prodatur
pœnitens, præsertim si caūte hoc fiat, prout hic fe-
cit Cardinalis Legatus, & præcipitur in d. c. *Omnis*,
vers. Sed si, tamen potest multoties accidere opposi-
tum. Ubi autem vertitur salutis periculum, non est

L novum

novum ut in Ecclesia generaliter aliquid statuat, vel prohibeat ad cautelam eorum, quæ possunt cõtingere, ut sunt jura elata in cap. *Dixit Dominus*, 32. q. 1. in c. *Licet, supra de elect.* in c. *Ad aures, de tempor. ordinat.* & in cap. *Romana*, §. *In universitatem, de sent. excomm. lib. 6.* cum concordan. ibi adductis per glos. *in ver. Esse potest*, & Hostien. *num. 5. in eod. ver.*

35 Præterea aliquo prohibito, omne id prohibetur, per quod pervenitur ad illud, l. *Oratio, ff. de sponsal.* l. *Cum lex, ff. de fidejuss.* l. *Legẽ, in fine, C. de natural. liber.* Quæ regula loquitur de cõsequentis prohibitionis mediorum, per quæ pervenitur ad eatenum, ut dicunt Dyn. & Jo. Andr. in c. *Cum quid prohibetur, in princ. de reg. jur. lib. 6.* Sicut prohibito matrimonio, prohibita sunt etiam sponsalia, per quæ pervenitur ad matrimonium, ut in d. l. *Oratio*. Nemo autem negaverit ex revelatione peccati multoties deventi in cognitionẽ ejus, qui confessus est. Haud enim est difficile facta aliena subtiliter indagantibus, cõjungendo tempus, locum speciem peccati, qualitatem personarum, & alia id genus, pervenire in notitiam, aut saltem in suspicionem Pœnitentis. Et ipsemet Navarr. in d. c. *Sacerdos, n. 83. de pœnit. dist. 6.* Fatetur non paucos apud eum errasse, ac proinde raro id faciendum esse à Viro gravissimo, rarius à viro gravi, rarissimè à viro levi, & opinionẽ Abbatis ferè semper servandã esse. Ergo providè sanait Cõci. tũ generale nec peccatũ ipsũ liceat revelare.

Et per hæc cessat consideratio Navarri, & aliorum Theologorum, videlicet quod revelatio peccati prohibeatur quidem in d. cap. *Omnis*, sed in ordine ad confitentem, quando scilicet ita peccatum revelatur, ut exinde cognoscatur is, qui peccavit. Siquidem hæc consideratio retorqueri potest: nam cum sæpè ex hac revelatione perveniatur, aut saltem pervenire possit in cognitionem peccatoris: hinc consequitur ut prohibito uno, & aliud prohibitum censeatur per supradicta. Quinimò si accuratè expendatur textus in d. cap. *Omnis* apparebit

36 prohibitam esse revelationem peccati etiamsi exinde non sequatur manifestatio confitentis: nam ibi permittitur revelatio peccati in casu speciali duntaxat, videlicet cum Sacerdos indigit prudentiori consilio; Et tunc ita demum sicante hoc fiat, & sine ulla expressione personæ, ut patet ex littera in vers. *Sed si*. Ergo per locum à speciali extra illum casum prohibita est revelatio peccati etiamsi fiat cum cautela Navarri, & sine ulla expressione personæ, alioqnin si in omnibus casibus liceret indistinctè revelare peccatum caute, & personapœnitentis non expressa; inepte Concilium permisisset ut liceret revelare peccatum caute, & sine expressione personæ in uno casu duntaxat, idest

37 cùm Sacerdos eget prudentiori consilio. Ergo in illo casu, in aliis censetur prohibitum, cap. *Ex tuarum*, & ibi glos. *final. de author. & usu pall.* glos. *ult in fin.* & DD. in c. *Nonne, de præsumpt.* Et per has considerationes puto salvari posse opinionem Abbatis, non autem per illam, quàm ipse ponit tertio loco, videlicet, quia Sacerdos scit peccatum, sicut peccatorem tanquam Dei minister: hæc enim ratio congruit tantummodo violationi sigilli Sacramentalis jure divino prohibitæ. At revelatio peccati sine expressione personæ non jure divino,

38 sed ecclesiastico tantùm interdicta est, ut ea dictis constat. Et ex hoc fœdere distinctionis puto Cõciliari posse dissidentes opiniones. Cæterum quoad pœnam depositionis ab Ordine Sacerdotali, & perpetuæ detrusionis in monasterium, quæ in prædicta Decretali, *Omnis*, imponitur Sacerdoti, qui peccatum in pœnitentiali judicio sibi detectum præsumpserit revelare; nimius esset rigor ut in eam indistinctè incideret quilibet Sacerdos, qui diceret se peccatum aliquod audivisse in confessione, licet

39 nullo modo proderet peccatorem. Imò Navarr. in d. cap. *Sacerdos*, n. 80. *de pœnit. dist. 6.* Opinatur hoc non numquam fieri posse cum fructu, puta si aliquis in sui excusationem, vel aliorum accusationẽ contenderet talia, vel talia peccata, vel talis circũstantias ab aliquibus non solere in confessione aperiri tunc enim Sacerdos, qui assereret imò id solitum esse, sibiq; illa frequenter in pœnitentia aperta fuisse, cum fructu loqueretur secundum Navarrũ. Et quamvis hæc theorica mihi non probetur, quia Sacerdos pro errore proximi confutando, aliis medus uti debet, quam revelatione circumstantiæ sibi

40 detectæ in Sacramento Pœnitentiæ, sicut Clemens VIII. in Decreto edito super casuum reservatione dixit diligentissime cavendum esse à Superioribus Regularibus, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad exteriorem gubernationem utantur: tamen Sacerdos, qui Navarri doctrinam servaret, utique plectendus non esset gravissima illa pœna depositionis, & detrusionis ad modum pœnitentis simoniaci, & hæretici, ut in cap. *Quoniam, de simon.* cap. *pe-*

41 *nult. de hæret.* & notat in prædicta Decretali, *Omnis*, Io. Andr. in extremis verbis. Cum præsertim Concilium ibi utatur verbo illo, *præsumpserit*, quod includit eos, tantum, qui dolo, & temeritate, non autem eos, qui per simplicitatem, & aliqua probabili ratione ducti in legem committunt, ut tenet Cardin. in Clemen. 1. *quæst. 39. de privileg.* ad quod plura de more cumulat Tiraquell. *de pæn. temp. caus.* 43. Quare existimo ex hoc relinquendum esse arbitrio judicis, qui facti circumstantiis maturè perpensis dijudicet, an hujusmodi pœna sit exequenda, vel potius temperanda; secundum ea, quæ generaliter adnotavit Hent. Boich. in cap. *In Archiepiscopatu. col. 2. vers. Et in hac causa considerationes de raptor.* & fusiùs Marian. Socin. in cap.

42 *Licet à num.* 22. *de pœn.* Præcipuè autem ratio habenda esset causæ revelationis: præsertim quia Concilium in prædicta Decretali, *Omnis, inf. eod.* quamvis exprimat tantummodo casum, cum Sacerdos prudentiori consilio indiguerit; per hoc tamen non videtur excludere alios casus similes: nam exceptio in uno casu non firmat regulam in contrarium in aliis casibus, qui sunt similes exceptis, etiamsi alibi non reperiantur specifice excepti, textus est in cap. *tam dilecta* ubi hoc notat Abb. *num 7. de confirm. util. vel inutil.* glos. in l. *fin. in verb. Voluerit, C. de revocan. donat.* Alexand.

43 *conf.* 130. *In causa, num. 6. vers. Nec obstat si dicatur, lib.* 4. Ubi ampliat hoc procedere, etiamsi exceptioni adjecta sit dictio taxativa. Unde si pœni-

44 tens confiteretur casum Episcopo reservatum, & Sacerdos non haberet facultatem absolvendi ab illo casu, nec Episcopus vellet eam generaliter impertiri, sed in casibus particularibus dumtaxat, utique non esset violator prohibitionis Concilii Sacerdos, qui in illo speciali casu peteret ab Episcopo hanc sibi facultatem fieri. Maxime quia in præcitato decreto Clementis VIII. inter cætera cautum est, ut Confessariis Regularibus in singulis domibus per Superiores deputatis reservatorum absolu-

absolutio committatur, quando casus occurrent, in quo eam debere committi ipse in primis Confessarius judicaverit. Quod certè ad practicam deduci non potest sine manifestatione illius casus in pœnitentia detecti. Quod si urgeas petendam esse licentiam revelandi illum casum à Pœnitente; replicabimus id ipsum fieri posse cùm Sacerdos indiget prudentiori consilio. Et tamen eo casu Concilium non arctavit Confessorem ad petendam hujusmodi licentiam, neque ex hac Decretali apparet Cardinalem Legatum significasse Papæ de licentia mulieris pœnitentis casum suppositi partus in confessione sibi detectum.

De Pœnit. & Remiss.

Cap. Omnis.

SVMMARIVM.

1 *Confiteri Sacramentaliter semel in anno, ut quis teneatur, quæ requisita sint necessaria.*

2 *Baptismus est janua, & fundamentum omnium Sacramentorum.*

3 *Ecclesia in neminem judiciũ exercet, qui nõ prius in ipsam per Baptismi januam fuerit ingressus.*

4 *Pœnitentia ante adventum Christi non erat Sacramentum, nec est post adventum illius cuiquam ante Baptismum.*

5 *Infans, furiosus, vel mente captus non habens dilucida intervalla non ligantur hoc Edicto.*

6 *Peccatum originale per Baptismum deletur in infantibus indistinctè; in adultis per contritionem cordis.*

7 *Pœnitentia Sacramentum dicitur secunda post naufragium deperditæ gratiæ tabula.*

8 *Peccatum an oporteat esse mortale ad hoc ut Pœnitentiæ Sacramentum sit ad salutem necessarium, & num. seqq.*

9 *Peccata venialia tantum habens non tenetur cõfiteri jure divino ad obtinendam justificationis gratiam.*

10 *Iustificatio quid sit.*

11 *Peccata venialia à gratia Dei non excludunt.*

12 *Et quamvis utiliter in confessione dicantur, tamen circa culpam taceri, & multis aliis remediis expiari possunt.*

13 *Fallit in duobus casibus.*

14 *Peccata venialia tantum habens an teneatur jure positivo semel in anno confiteri ut satisfaciat præcepto Ecclesiæ, & num. seqq.*

15 *Christianus, qui saltem semel in anno non confitetur, est suspectus de hæresi.*

16 *Confiteri semel in anno ex præcepto Ecclesiæ nõ tenentur illi, quibus ex gratia collatum est, ut sint immunes à peccato veniali.*

17 *Peccata venialia nõ tenetur quis confiteri semel in anno specialiter, & enumeraliter, sed in generali.*

18 *Hermaphroditus an teneatur confiteri semel in anno.*

19 *Hermaphroditus, qui in sexu femineo incalescit, non recipit Ordinis characterem, nec potest cum fœmina matrimonium contrahere.*

20 *Papa an adstringatur edicto de confitendo semel in anno, & communicando in Paschate, & num. seqq. usque ad n. 26.*

Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

21 *Papa potest ligari à Sacerdote, cui se subjicit in confessione.*

22 *Confessio Sacramentalis ubi, quando, & à quo instituta.*

23 *Confessio peccatorum omnibus post Baptismum lapsis jure divino necessaria existit.*

24 *Papa jus divinum usque ad animam, & sanguinem servare debet.*

25 *Papa non adstringitur Constitutionibus Prædecessorum etiam in generali Concilio editis vi compulsiva, sed vi directiva rationis.*

26 *Confessio debet esse integra.*

27 *Peccata propria dumtaxat sunt in confessione aperienda, non autem aliena.*

28 *Circumstantia, quæ exprimi non potest sine manifestatione peccati alterius, An necessario sit confitenda.*

29 *Ius divinum positivum in concursu cedit juri divino naturali.*

30 *Pœnitens debet tacere peccatũ, quod in confessione detectum, sibi, vel Confessori probabile damnũ animæ, vel corporis, vel famæ inferret.*

31 *Clausula una secundum diversos respectus diversimodè accipitur.*

32 *Pueri tenentur semel in anno confiteri cùm sunt doli capaces, quod ut plurimum contingit circa septennium.*

33 *Eucharistia in qua ætate sit pueris exhibenda.*

34 *Annorũ discretionis tres gradus constituuntur Eucharistia an amentibus, & phreneticis exhiberi possit, ibid. vers. An autem nõ habentibus.*

35 *Pœnitens debet confiteri solus.*

36 *Mutus, vel ita æger ut loqui nõ possit sine periculo, aut existens alterius linguæ, quàm Confessor per scripturam, vel per alium confiteri possunt.*

37 *Declaratur.*

38 *Confessario absenti non licet confiteri per Epistolam, vel internuncium, & contrariam propositionem ut temerariam, & scandalosam dãnavit Clmens VIII.*

39 *Confessor nõ potest validè absentem absolvere, etiãsi prius præsens illius confessionẽ audiverit.*

40 *Eucharistia semel tantum in anno, idest in Paschate sumenda est ex necessitate præcepti.*

41 *Communicantes in hebdomada sancta, vel infra octavam Paschæ satisfaciunt præcepto Ecclesiæ ex declaratione Eugenii IV.*

42 *Regulares possunt ministrare Eucharistiam intra Dominicam Palmarum, & Dominicam in Albis; sed ita communicantes non satisfaciunt præcepto Ecclesiæ.*

43 *Communicare non licet in ipsa die Resurrectionis de manu Regularium etiã devotionis causa.*

44 *Eucharistiam ad minus in Paschate non sumere est signum hæresis, & malæ credentiæ.*

45 *Episcopus non potest certa tempora præscribere quibus viris conjugatis, negotiatoribus, & mulieribus liceat Eucharistiam sumere.*

46 *Paschale tempus ad Eucharistiam suscipiẽdam potest à proprio Sacerdote ex causa prorogari.*

Episcopus potest procedere ad excommunicationem in eos, qui negligunt adimplere præceptum hujus cap. ac eleemosynas pio loco applicandas

OMNIS. Famosum est, & clavis in mate-
ria Sacramenti Pœnitentiæ. Et quia
multa habet dicta cōmuniter non sum-
matur: sed pro aliquali ipsius intellectu
sic summari potest secundū Abb. & Marian. Socin.
Quilibet doli capax tenetur saltem semel in an-
no confiteri proprio sacerdoti, vel alteri de ipsius
licentia, & Eucharistiæ Sacramentum ad minus
in Pascha recipere. Et sacerdos revelans confes-
sionem deponendus est, & in monasterium ad
agendum perpetuam pœnitentiam detrudendus.
Dividitur in tres partes principales. Primò statuit
de confessione semel in anno facienda, & Eucha-
ristia recipienda, nisi ex causa, & de pœna contra-
facientium, & de publicatione statuti. Secundò
de confessione facienda ex causa alieno sacerdoti.
Tertio instruit confessorem in tribus, videlicet in
circumstantiis inquirendis, in variis pœnitentiis
imponendis, & in peccatis occultandis, & in ulti-
mo pœnam adiicit. Secunda ibi, *si quis*, Tertia
ibi, *si sacerdos*.

1 Nota primo ex principio literæ tria requisita ad
hoc ut quis teneatur sacramentaliter confiteri. Pri-
mo enim exigitur ut sit fidelis, idest baptizatus,
alioquin non est capax Sacramenti Pœnitentiæ,
cum Baptismus sit ianua, & fundamentum o-
2 mnium Sacramentorum, cap. *præter*, §. *Verùm*, 32.
3 *distin*. cap. *fin. de Presb. nō bapt.* Et Ecclesia in neminē
judicium exercet, qui non prius in ipsam per Bap-
tismi ianuam fuerit ingressus, ut legitur in decreto
Concilii Tridentini *sess. 14. de Sacram. Pœniten.*
cap 2. Quid enim mihi, inquit Apostol. 1. *Corinth.*
5. in fine, *de iis qui foris sunt iudicare*, cap. *Multi*,
2. *qu.* 1. cap. *Gaudemus*, *de divort.* Unde nec ante
adventum Christi Pœnitentia erat Sacramentum,
4 nec est post adventum illius cuiquam ante Bap-
tismum, ut habetur *ead. sess.* 14. *cap.* 1. Deinde
exigitur ut ad annos discretionis pervenerit, idest
5 ut sit doli capax, & sciat discernere inter bonum,
& malum secundum glos. 1. *hic*, Host. *in princip.* &
alios communiter, Sylvest. *in ver. Confessio*, 2. n. 4.
qu. 5. Unde infans hac Constitutione non ligatur,
cap. *Eos*, *de consecr. dist.* 4. l. 1. C. *de fals. mon.* secun-
dum Host. & omnes; & idem in furioso, & mente
capto non habente dilucida intervalla, ut per Ma-
6 rian. Socin. *nu.* 23. *&* 24. Tertio exigitur ut aliquod
peccatum actuale commiserit: nam originale de-
letur per Baptismum, in infantibus indistincte, cap.
Maiores, *de Baptis.* in aliis vero per contritionem:
Neque enim ad suscipiendum Baptismum in adul-
tis confessio est necessaria, sed sufficit sola cordis
contritio, cap. *Tres sunt*, *de pœnit. dist.* 1. & c. *Om-
nis qui*, *de consecr. dist.* 4. secundum Host. *in sum-
ma tit. de Baptis.* §. *Quis sit effectus*, Abb. Antiq.
hic n. 2. Jo. Andr. *nu.* 4 Henric. *col* 2. *vers. Aut quæ-
ris de tertio*, & Marian. Socin. *nu.* 17. & hodie patet
ex decreto Concilii Tridentini *sess.* 14. *de Sacram.
Pœnit. cap.* 1. & ex dictis supra *nu.* 2. Requiritur er-
go peccatum actuale: nam lapsis tantum post Bap-
7 tismum Sacramentum Pœnitentiæ est ad salutem
necessarium, ut nondum regeneratis ipse Baptis-
mus, ut in d. *cap.* 2. *sess.* 14. Hic enim iustificationis
modus est lapsis reparatio, quam secundam post
naufragium deperditæ gratiæ tabulam Sancti Pa-
tres apte nuncuparunt, cap. *Secunda post. naufra-
gium*, *de pœnit. dist.* 1 Concil. Trident. *sess.* 6. *de iu-
8 stificatione cap.* 14. Et quidem oportet ut pecca-
tum sit mortale, ut confessio sacramentalis sit ad
salutem necessaria: nam venialia peccata aliis re-
mediis deleri possunt, ut hic in glos. 2. cum quæ
transeunt alii.

9 Sed tu adverte, quia aut quæritur an habens
peccata venialia dumtaxat teneatur illa iure di-
vino confiteri ad obtinendam iustificationis grā-
10 tiam: & manifestum est non teneri, quia iustifica-
tio est translatio à statu peccati ad statum gratiæ,
ut in præallēg. decreto de iustificatione, *sess.* 6. *c.* 4.
& probat S. Thom. 1. 2. *qu.* 113. *art.* 6. At per venia-
11 lia peccata à gratia Dei non excludimur, c. *Quo-
tidianæ*, *de pœnit. dist.* 3. In hac enim mortali vita
quantumvis sancti, & iusti in levia saltem, & quo-
tidiana, quæ etiam venialia dicuntur peccata, quā-
doque cadunt, ut habetur *ead. sess.* 6. *cap.* 11. *Domi-
nus autem non venit vocare iustos, sed peccatores*
Joann. 1. cap. Libenter, de pœnit. dist. 1. *Non est opus
valentibus medico, sed male habentibus*. Matth. 9.
Lucæ 5. cap. *Ecclesia Christi*, *ead. dist.* Unde August.
(Ideo, inquit, do tibi pœnitentiam, quia nescio;
si te non esse peccatorem scirem, nihil tibi prodes-
sem). cap. *Si quis autem*, *de pœniten. dist.* 7. refert
12 Collectar. *hic nu.* 13. Quare peccata venialia quam-
quam rectè, & utiliter citra omnem præsumptio-
nem in confessione dicantur, quod piorum usus
demonstrat; taceri tamen citra culpam, multisque
aliis remediis expiari possunt: quæ sunt formalia
verba Concilii Tridentini *sess.* 14 *de Sacram. Pœnit.*
cap. 5. Atque ita non tenemur iure divino illa con-
fiteri ut iustificemur, quia non obligamur de iis
pœnitere, aut conteri, per quæ naufragari non pos-
sumus, idest damnari secundum D. Thom. Scotū,
Palud. & alios communiter teste Sylvestr. *in verb.
Confessio*, n. 14. nisi fortè dubitetur an aliquod ve-
niale sit mortale, arg. cap. *Si quis autem*, *de pœnit.*
13 *dist.* 7. aut tanto affectu quis esset in illa ut timeret
fore ut per illa ad aliquod mortale induceretur,
nisi frænum confessionis adhiberet, secundum
D. Bonavent. *in* 4. *dist.* 16. *in fine*, Sylvest. *ubi supra
vers. Tenetur tamen*, & Navarr. *in man. cap.* 21. *nu.* 39.
Aut quæritur an habens peccata venialia tan-
14 tum adstringatur præcepto positivo Concilii Ge-
neralis de confitendo semel in anno, & arbitror
adstringi; quoniam etsi per culpam mortalem iu-
stificationis gratiam non amiserit; tamen nihil
proponitur cur non teneatur præcepto Ecclesiæ
obedire cùm possit, & peccata venialia sint mate-
ria sufficiens ad obtinendam absolutionem sacra-
mentalem, ut in *d. cap.* 5. alias esset in potestate
cujusque declinare Ecclesiæ præceptum asserendo
se non habere peccatum mortale; & ita aperire-
tur via figmentis, & hoc edictum redderetur elu-
sorium, quod esse non debet, ut dicunt *hic* Host.
nu. 22. *vers. Alioquin daretur via figmentis*, & Jo.
15 Andr. *nu.* 12. Cùm præsertim quilibet Christianus,
qui saltem semel in anno non confitetur, reddat se
suspectum de hæresi, ut idem Host. inquit *nu.* 11. &
Jo. Andr. *n.* 3. & Card. *in* 1. *notab.* Non me latet In-
nocentium, *n.* 4. *in ver. Semel*, consulere his, qui pœ-
nitentiam egerunt, & iterum non peccaverunt
mortaliter, ut quamvis non sint in peccato, nihi-
lominus semel in anno confiteantur; quia, inquit,
non debent se nimis assecurare, ut cap. *Ad eius*, 5.
dist. vel hic textus secundum eum loquitur de il-
lis, qui peccant, qui ad minus semel in anno con-
fiteri debent. Atque ita Innocentius videtur sen-
tire non esse in præcepto, sed in cōsilio, ut qui mor-
taliter non peccaverunt, semel in anno confitean-

tur: & cum eo transit Jo. Andr. *nu.* 6, & fuit opinio Scoti *in 4. dist.* 17. ubi tenet habentem solum peccata venialia nec vigore hujus Decretalis teneri illa confiteri: imò secundum Petr. de Palude apud Sylvestr. *in ver. Confessio* 1. *nu.* 14. Papa non posset talem obligare ad confitendum. Sed nihilominus adhæreo supradictæ distinctioni, quam postea reperi convenire cum doctrina D. Thomæ *in 4. dist.* 17. *qu.* 3. *art.* 1. *qu.* 3. ait enim (Ad confessionem dupliciter obligamur; uno modo ex jure divino, ex hoc ipso quod est medicina: & secundum hoc non omnes tenentur ad confessionem, sed illi tantum, qui mortale peccatum incurrunt post Baptismum. Alio modo ex præcepto juris positivi; & sic tenentur omnes ex ista institutione Ecclesiæ edita in Concilio generali sub Innocentio III. tum ut quilibet se peccatorem recognosceret, quia omnes peccaverunt, & egent gratia Dei, tum ut cum majori reverentia ad eucharistiam accedant, tum ut Ecclesiarum Rectoribus sui subditi innotescant, ne lupus inter gregem lateat) Hæc ille.

Neque obstat quod oppositum videatur sentire *in 4. dist.* 16. *qu.* 2. *art.* 2. *q.* 3. *ad* 3. ubi ait: (Alii verò dicunt, quod sufficit quod se repræsentet sacerdoti, & se immunem à peccato mortali ostendat, ut ad communionem admitti possit:) præceptum enim Ecclesiæ est ad obligandum, illos, qui habent aliqua, quæ confiteri debeant, cadit enim sub præ-
16 ceptum magis taxatio temporis, quam ipse confessionis actus, unde si alicui per gratiam collatum esset, ut à peccato veniali immunis esset, sicut Beatæ Virgini est collatum, non teneretur ad illud præceptum: & in præalleg. *qu.* 3. *ad* 3. dicens: Vel potest dici secundum quosdam, quod ex Decretali prædicta non obligantur nisi illi, qui habent peccata mortalia, quod patet ex hoc quod dicit, quod debet omnia peccata confiteri, quod de venialibus intelligi non potest, quia nullus omnia confiteri potest. Et secundum hoc etiam ille, qui non habet mortalia non tenetur ad confessionem venialium, sed sufficit ad præceptum Ecclesiæ implendum ut se sacerdoti repræsentet, & se ostendat absque conscientia mortalis esse, & hoc ei pro cõfessione reputatur, & idem innuit *ead. dist.* 17. *q.* 3. *art.* 3. *qu.* 3. *ad* 4.

Id, inquam non obstat, quia in omnibus his locis S. Doctor loquitur ex aliorum sententia, ut ostendunt verba illa, *Alii dicunt*, secundum quosdam, *Ut quidam dicunt*; sed in primo loco loquitur ex sententia propria, & eum sequitur, licet locum non alleget, Collectar. *hic nu.* 3. *&* 6. Vel certè secundum Sylvestr. *in ver. Confessio prima*, *nu.*
17 14. hujusmodi opiniones in veritate non sunt cõtrariæ sed veræ; nam opinio Scoti, & Paludani intendit ut non teneamur confiteri venialia, scilicet omnia, & specialiter, & numeraliter; hoc enim esset impossibile. Alia vero opinio intendit ut ratione hujus edicti teneamur illa confiteri in generali dicendo. Nos quidem immunes sumus à peccato mortali secundum conscientiam nostram; in multis tamen aliis deliquimus, & petimus absolutionem: & ita salvatur littera hujus Decretalis in ver. *Omnia*, idest in generali: & hæc secundum Sylvestr. est mens S. Thomæ, licet videatur solum recitare aliorum sententias.

Secundò nota dictionem universalem, *Omnis*, quæ ostendit ab hoc præcepto neminem prorsus excusari, dummodo habeat tria requisita, de quibus in præced. notab. arg. cap. *Si Romanorum*, 19. *distin.* & l. 5. *ff. de off. Præfid.* sive sit masculus, sive fœmina, sive in dignitate constitutus, sive privatus, religiosus, clericus, vel laicus, Prælatus vel subditus, pauper vel dives, nobilis, vel ignobilis, senex, vel juvenis, ut per Henr. Boich. *post princip.* Marian. Socin *nu.* 17.

18 Quærunt Doctores quid in Hermaphrodito, Jo. Andr. *nu.* 1. *in ver. Sexus*, Butr. *nu.* 19. Cardin. & Anchar. *in* 1. *notab.* & Socin *nu.* 17. concludunt teneri, cum in eo vigeat eadem ratio. Ad de verba illa, *utriusque sexus*, magis propriè verificantur in hermaphrodito, quia in aliis intelliguntur distributive, idest sive masculi, sive fœminæ: at in hermaphrodito verificantur copulative, cum habeat
19 utrumque sexum. Nec ad rem pertinet in quo sensu magis incalescat, juxta l. *Quæritur*, *ff. de stat. homin.* quia hæc consideratio habetur in Sacramento Ordinis, & Matrimonii dumtaxat: nam si incalesceret in sexu fœmineo, characterem non reciperet, nec posset cum fœmina Matrimonium contrahere ut per Sylvestr. *in ver. Hermaphroditus*, non autem in aliis Sacramentis, in quibus non admittitur distinctio sexus.

20 Deinde quærunt Doctores an Papa adstringatur huic præcepto de confitendo semel in anno, & communicando in Paschate. Glossa videtur tenere partem affirmativam in cap. *Sanè, il secondo*, *in ver. Terminandam*, *de offic. de leg.* dum asserit Papam ligari posse à sacerdote, cui se subjicit in confessione, Jo. Andr. *hic* & latius in cap. *Significasti*, *supra de foro competen.* dicit mentem hujus Constitutionis ligare etiam Papam, cùm & ipse
22 peccare possit, cap. *Si Papa*, 40 & Cardin. *in* 1. *notab.* simpliciter dicit hac litteram in ver. Omnis, comprehendere etiam Papam; sed Abb. *hic nu.* 19. & Marian. Socin. *nu.* 17. *& seq.* putant decisionem hujus quæstionis pendere ab alia, videlicet, an confessio sacramentalis sit de jure divino, necne: in quo recitant opiniones, de quibus per glos. *in summa de pœnit. dist.* 5. nam quidam tenent confessionem in Paradiso fuisse institutam quando Deus compulit Adam ad confitendum peccatum. Alii in lege veteri quando Iosue præcipit Achor ut crimen suum confiteretur. Alii fuisse institutam in novo Testamento auctoritate Jacobi Apostoli, dixit, *Confitemini alterutrum peccata vestra.* Demum glossa illa concludit fuisse institutam ex generali Constitutione Ecclesiæ, & sic de jure positivo: & propterea Græcos qui non confitentur sacerdoti, sed Deo in secreto, non peccare. Et secundum hanc opinionem, quæ magis placet Abbati, & Mariano Soc, Papa non ligaretur hac Constitutione.

Verùm hodie omnes hujusmodi opiniones sapiunt hæresim, quia à Tridentina Synodo *sess.* 7 *de Sacram. Can.* 1. diffinitum est (Si quis dixerit Sacramenta novæ legis non fuisse omnia à Iesu Christo Domino nostro instituta, &c. anathema sit) Et in specie de Sacramento Pœnitentiæ *sess.* 14. *can.* 1. (Si quis dixerit in Catholica Ecclesia Pœnitentiam non esse verè, & propriè Sacramentum pro fidelibus, quoties post Baptismum in peccata labuntur ipsi Deo reconciliandis à Christo Domino nostro institutum, anathema sit) A Jacobo autem Apostolo sacramentalis confessio non fuit instituta, sed promulgata, ut docet S. Thom. *in* 4. *dist.* 17. *qu.* 3. *art.* 1. *qu.* 5 *ad* 2. Erronea etiam est alia

alia opinio, cujus meminit glos. præallegata, & Marian. Socin. d. n. 18 videlicet confessionem fuisse institutam quando Christus sanavit leprosos, & postea dixit; *Ite, & ostendite vos sacerdotibus.* Imò enim Dominus Sacramentum Pœnitentiæ tunc præcipuè instituit cùm à morte excitatis insufflavit in Discipulos suos dicens: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt*; ut similiter est diffinitum in d. *cap. 1. sess. 14. & can. 5.* In missione autem leprosorum ad sacerdotes fuit tantummodo figuratum, ut per D. Thom. *loc. cit.*

23 Itaque quoad quæstionem propositam arbitror sic distinguendum: Aut quæritur an Papa post Baptismum lapsus teneatur jure divino peccata sua confiteri in Sacramento Pœnitentiæ: Aut quæritur an teneatur confiteri semel in anno. Primo casu dicendum est indubiè teneri, quia peccatorum confessio omnibus post Baptismum lapsis jure divino necessaria existit, ut legitur in *eadem sess.*
24 *14. de Sacram. Pœniten. cap. 5.* Cui quidem juri divino etiam Romanus Pontifex subjectus est; imò illud usque ad animam, & sanguinem servare debet, cap. *Sunt quidam*, 25. qu. 1.

25 In secundo autem casu concludendum est Papam vi compulsiva non ligari hoc præcepto de cōfitendo semel in anno, & communicando in Paschate, quia hæc formalitas, & præfinitio temporis est ex Constitutione Ecclesiæ, & de jure positivo Concilii generalis, ut hic patet, juncto cap. *Etsi non frequentius, de consecr. dist. 2.* & apertius ex Tridentina Synodo *sess. 14. de Sacram. Pœniten. cap. 5.* ubi declarans hanc ipsam Decretalem (Neque enim, inquit, per Lateranense Concilium Ecclesia statuit, ut Christi fideles confiterentur, quod jure divino necessarium, & institutum esse intellexerat, sed ut præceptum confessionis, saltem semel in anno, ab omnibus & singulis, cùm ad annos discretionis pervenissent, impleretur) Juri autem positivo ecclesiastico Romanus Pontifex non subjicitur, cap. *Proposuit, de concess. præben.* & est textus formalis in cap. *Innotuit. vers. Quamvis autem Canon. Lateranensis Concilii, de elect.* tenetur tamen illud servare ex vi directiva, & dictamine rationis, §. *His ita* 25. qu. 1. & scripsi plenè post D. Thomam, & alios in cap. 1. *supra de Constitut.* & hoc intendit Io. And. *hic num. 1.* dum dicit: istud, *omnes* de mente Papa includit; quia scilicet subest in eo ratio, quæ subest in aliis, cùm sit homo, ut inquit Collectar. *num 16.* E. quia licet non habeat superiorem in quantum Papa, habet tamen in quantum peccator. Quæ sunt verba Sylvestri *in verb. Confessio, 2. num 5.*

26 Tertiò nota ibi *omnia.* Confessionem sacramentalem oportere esse integram: concordat decretum Concilii Tridentini *sess. 14. de Sacram. Pœnit. cap. 5. & can. 7.* de hoc notatur in c. *Quod quidam, supra eod.*

Quartò nota ibi, *sua*, peccata propria duntaxat
27 esse aperienda in confessione sacramentali, non autem aliena. Dicitur enim in Psalmo 31. *Confitebor adversum me injustitiam meam Domino*, ubi glossa exponit, idest peccata mea, non aliena, ut hic per Henric. Boich. *col. 4. circa med. vers. Si potest*: unde non debet pœnitens eum, cum quo peccavit aliquo modo revelare, vel detegere, ut faciunt mulieres impudicæ, quæ manifestant participes, secundum Abbatem *hic num. 2.* & Marian. Socin. *nu. 5. in tertio notab.*

28 Quod tamen limitant Host. *nu. 5. in ver. Sua*, Jo. Andr. *num. 4. in eod. ver.* Collectar. *num. 3 in fine ver. Fallit tamen*, Henrich Boich, *col. 4. post med. vers. Aut non imminet*, & Anchar. *num. 3. in 3. notab.* ut non procedat si proprium peccatum non possit benè detegi absque manifestatione complicis, ut si quis cognoverit matrem filiam, vel sororem: nam hujusmodi circumstantiæ sunt necessariò in confessione aperiendæ, ut *de Pœniten. dist. 5. in princip.* & hæc est communis Theologorum sententia *in 4. dist. 16.* ut testatur Navarr. *in Manual. cap. 7. num. 3.*

Sed contrariam opinionem asserit esse veriorē Navarr. ibidem, & latius in cap. *Sacerdos num. 95. & 96. de Pœnit. dist. 6.* Præcipuum hujus sententiæ
29 fundamentum est, quia lex de non infamando proximum divina naturalis est: lex autem, quæ jubet confessionis integritatem, est divina positiva. Ergo pœnitens debet potius circumstantiam tacere, quod ad integritatem confessionis pertinet, quàm famæ proximi detrahere, quando alterum de duobus fieri oportet; quia jus divinum positivum in concursu cedit juri divino naturali, ut notatur in
30 *§. fin 6. distin.*

Alterum fundamentum est, quia secundum cōmunem opinionem, de qua itidem Navarr. testatur in *d. cap. 7. num. 3. vers. Deinde quia* pœnitens debet tacere peccatum, quod in confessione detectum sibi, vel confessori probabile damnum animæ, vel corporis, vel famæ inferret; veluti si pœnitens confessoris fratrem occidisset, & si confiteretur in genere se homicidium perpetrasse, illico sacerdos existimaret fratrem suum ab illo interfectum fuisse; aut si cognatam suam, quæ filia esset confessoris carnaliter cognovisset, & si circumstantiam cognationis exprimeret, confessor suam esse filiam suspicaretur. His enim casibus pœnitens curare debet ut sibi tribuatur facultas confitendi alteri; sed si eam impetrare non possit, reliqua omnia peccata debet in confessione aperire, & unum illud reticere cum proposito illud confitendi cum impedimentum cessaverit, secundum D. Thom in *4. dist. 17 qu. 3. art. 4.* & Altisiodoren. probatum à Majore *d. dist. 17. qu. 15.* idem sentiunt Hostien. *hic nu. 22. in ver. Obtineat*, Jo. Andr. *nu. 3a* & plerique alii.

Cave tamen quia Navarr. citat pro sua opinione Innocen. & Hostien. *hic*, sed ego nusquam reperi Innocentium hoc tenere in hac Decretali, & Hostiensis tenet manifeste oppositum *d. n. 5.* imo fuit auctor contrariæ sententiæ, prout illi eam tribuunt Jo. Andr Collectar. & alii præallegati: unde contra Navarrum est communis sententia non tantùm Theologorum, sed etiam Canonistarum. Ejus tamen fundamenta valde urgent.

31 Quintò nota unam, & eandem clausulam secundum diversos respectus diversimodè esse accipiendam: simile in cap. *Cum capella*, & ibi glos. 1. *de privileg.* notat glos. in c. *Capitulum Sanctæ Crucis, in ver. Relaxetis, supra, de rescript.* & Marian. Socin. in cap. 2. *in 4. notab. de foro compet.* Nam verba illa *postquam ad annos discretionis pervenerit*, respectu Sacramenti Pœnitentiæ intelliguntur de doli capace, ut dictum est supra *in 1. notab.* quod ut plurimum contingit circa septennium, in qua ætate multa peccata perpetrantur, ut in cap. 1. & 2. *de delict. pueror.* secundum Abb. *hic num. 9.*

Sylvest.

Sylvest. *in verb. Confessio*, 2. *num*. 4. *quæst*. 5. & fusiùs explicat Navarr. *in Man. c*. 21. *n*. 33.

33 Respectu verò Eucharistiæ ea verba intelligit Abb. de pubere; observatur enim ut Eucharistia non exhibeatur pueris ante pubertatem, quæ observantia non est mala propter reverentiam tanti Sacramenti, ut *hic per eum num*. 9. *vers. Et adverte*. Sed Navarr. *ubi sup*. post Majorem *in* 4. *dist*. 17. *q*. 2. asserit decentem consuetudinem esse, ut pueri uno, aut altero anno priùs incipiant confiteri, quàm communicent, quò majori cum reverentia id faciant. Atque ita ex mente ipsorum Eucharistia pueris exhibetur circa novum ætatis annum S. Th. *in* 3. *par. q*. 8. *art*. 9. *ad* 3. Simpliciter docet hoc Sacramentum posse pueris conferri quando jam incipiunt aliqualem usum rationis habere ut possint devotionem concipere hujus Sacramenti. Sed ibi Cajet, primò advertit circa communionem puerorum, & puellarum cum ad annos discretionis pervenerint juxta cap *Omnis utriusque*. Judicium de initio discretionis debere à parentibus, & confessore fieri: A parentibus quidem, quoniam continua conversatione experiuntur an filius, seu filia sciat discernere panem spiritualem à materiali; & tunc præparare se ad Sacramentum: A Confessore verò, quoniam in ipsa confessione potest advertere quantum discretionis, aut devotionis possit inesse. Et mox subdit, nimiam cautelàm a parentibus adhiberi, qui non exponunt puellas decem annorum ad communionem. Et quamvis pueri, ac puellæ ipsæ excusari videantur ob parentum imperium, Confessore non præcipiente; parentes tamen non excusari. Verùm Sylvest. *in ver. Eucharistia* 3. *num*. 7. *vers. Septimum*, *post Petr*. & Aureolum, dicit sacram Communionem dari posse pueris incipientibus habere discretionem ante perfectã ætatem puta cùm sunt decem, vel undecim annorum, si in eis signa discretionis, & devotionis appareant; & in hoc standum esse arbitrio boni viri.

34 Itaque anni discretionis, de quibus hic loquitur Concilium, recipiunt latitudinem, & extensionem à subjecta materia, sicut ad contrahendum matrimonium, & professionem emittendam de jure communi intelliguntur post pubertatem, cap. 2. *supra de despons impub*. & cap. 1. *de regul, lib*. 6. Et quoad bonorum administrationem post annum ætatis vigesimum quintum, ut *ff. de minor*. per totum secundum Hostien. *hic num* 2. Joan. Andr. *n*. 3. & Abb. *n*. 9 qui constituunt tres gradus annorum discretionis.

An autem non habentibus totaliter usum rationis Eucharistia exhiberi possit, distingue secundum D. Thom. *in* 3. *par. q*. 80. *art*. 9. Aut numquam habuerunt usum rationis, sed sic à nativitate permanserunt: & talibus non est hoc Sacramentum exhibendum, quia in eis nullo modo præcessit hujus Sacramenti devotio. Aut non semper caruerunt usu rationis; Et tunc si priusdùm erant mentis compotes apparuit in eis devotio hujus Sacramenti, debet eis in articulo mortis exhiberi, nisi fortè timeatur periculum vomitus, vel expuitionis. Sequitur Sylvest. *in verb. Confessor*. 3. *num*, 16. & fusiùs *in ver. Eucharistia*, 3. *num*. 7. *vers. Nonum*, & probatur in cap. *Is qui*, 26. *qu*. 6. quod est Concilii Carthaginensis *cap*. 76. ubi sic legitur; (Is, qui infirmitate pœnitentiam petit, si casu dum Sacerdos ad eum invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit; vel in phrenesim conversus fuerit, dent testimonium, qui eum audierunt, & accipiat pœnitentiam; & si continuò creditur moriturus, reconcilietur per manus impositionem, & infundatur ori ejus Eucharistia.) Ubi Archidiaconus hic ampliat etiamsi prius Eucharistiam non petisset: & concordat Sylvest. *d. vers. Nonum*, & Navarr. *in Manual. cap*. 26 *num*. 27. Facit textus in c. *Qui recedunt, de consecr. dist*. 2.

35 Sextò nota ibi, *solus*. Pœnitentem debere peccata sua confiteri solum. Unde plures ad confessionem non sunt simul recipiendi: nec pœnitens debet alium secum adhibere, ut *hic* notant Host. *num*. 7. Anton. de Butr. *num*. 3. Petr. de Anch. *n*. 4. & Marian. Socin. *num* 5. Imò Jo. Andr. *num*. 5. post Goffred. appellat pessimam consuetudinem, secundum quam plures ad pœnitentiam recedebant, ut in cap. *Quamvis, de pœnit dist*. . Quod tamen limitat Innocen. *in princ*. nisi esset surdus, vel

36 mutus, vel ita æger ut sine periculo loqui non posset, vel nisi esset alterius linguæ, quàm Confessor; quia tunc per scripturam, vel per alium confiteri posset; & sequitur Abb. Antiq. *in princ*. Joan. Andr. *num*. 7. Henr. Boich. *post princ*. Card. *n*. 1. Anchar. *in* 6. *notab*. & Marian. Socin. *num*. 25. Intellige dummodo coram Sacerdote corporaliter se sistat, & præsens absolvatur, alioquin nec muto liceret in absentia per epistolam, vel nuncium confiteri, aut

37 absolutionem obtinere. Ad hoc cap. *Quem pœnitet, de pœniten. distinct*. 1. ubi Leo Papa: (Quem pœnitet omnino pœniteat, & dolorem lacrymis ostendat, et præsentet vitam suam Deo per Sacerdotem, præveniat judicium Dei per confessionem; præcepit enim Dominus mundandis ut ostenderent ora Sacerdotibus, docens corporali præsentia confitenda peccata, non per nuncium, non per scriptum manifestanda: Dixit enim ora monstrate & omnes, non unus pro vobis; non alium statuatis nuncium, qui pro nobis offerat munus à Moysé statutum; sed qui per vos peccastis, per vos erubescatis.) Pondera illa verba, *Corporalis præsentia, ora monstrate, & per vos erubescatis*: quæ etiam à muto per seipsum impleri possunt, ac debent. Præ-

38 terea Clemens VIII. auditis votis Patrum Theologorum, & re cum S. R. E. Cardinalibus contra hæreticam pravitatem generalibus Inquisitoribus matuiè, ac diligenter considerata, hanc propositionem, scilicet licere per litteras, seu internuncium Confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere, ad minus ut falsam, temerariam, & scandalosam damnavit, ac prohibuit; præcepitque ne quis deinceps eandem propositionem publicis, privatisque lectionibus, concionibus, & congressibus doceat: neve unquam tamquam aliquo casu probabilem defendat, imprimat, aut ad praxim quovis modo deducat; alioqoin præter excommunicationem latæ sententiæ, quam ipso facto incurrat, & à qua non possit (præterquam in articulo mortis) ab alio quoquam etiam Majori Pœnitentiario, nisi à Romano Pontifice absolvi; aliis etiam pœnis arbitrio infligendis subjaceat, ut in litteris publicatis die 19. Julii 1602. quæ habentur in Bullar. *tom*. 3. *pag*. 135. Pondera illa verba, *neve un-*

39 *quam tamquam aliquo casu probabilem*, quæ ostendunt nullum prorsus casum dari posse, in quo aliquis sive mutus, sive æger sive alterius idiomatis in absentia sacramentaliter confiteri possit, aut à

Sacer-

Sacerdote absente absolutionem validè obtinere etiamsi prius præsens confessus fuisset, ut per Card. Toler. *in Summ. lib. 3 cap. 6.* Gregor. de Valen. *p. 3. disput. 7. q. 1. pun. 1. §. Quod autem,* & Suarez *to. 4. disput. 19. sect. 3. n. 7.*

40 Septimò nota ibi, ***ad minus in Pascha.*** Sacram Eucharistiam non esse sumendam pluries in anno ex necessitate præcepti, sed semel tantùm, atque ita sublata est dispositio cap. *Etsi non frequentius, de consecr. dist. 2.* quo unusquisque tenebatur ter saltem in anno recipere Corpus Christi, videlicet in Pascha, Pentecoste, & Natali Domini. Hodie
41 enim non tenetur nisi in Pascha. Et pro Pascha intelligi octo dies ante, vel post Dominicam Resurrectionis. Declaravit enim Eugenius IV. satisfactum esse huic Canoni si in hebdomada Sancta, vel infra octavam Paschæ Resurrectionis Dominicæ secundum meliorem dispositionem conscientiæ, & aptiorem mentis devotionem fideles Sanctum Eucharistiæ pignus suscipiant ut in Constitutione quæ incipit, *Fidedigna, edita die 8. Iunii* 1440. & habetur in Bullar. *tom. 1. pag.* 200.

42 Porrò Regulares habentes facultatem ministrandi Eucharistiam præterquam in die Paschatis, sicut in ipsa etiam habent fratres Minores, non prohibentur illam ministrare intra Dominicam Palmarum, & Dominicam in Albis. Sed ita communicantes non satisfaciunt præcepto Ecclesiæ.
43 Ipsa verò die Resurrectionis nec ipsi quidem, qui die Iovis Sancti de manu Parochi Eucharistiam sumpserunt devotionis causa, possunt illam sumere de manu Regularium, ut S. Congregatio Concilii declaravit *die 2. Ianuarii* 1586.

44 Omittentes vero huic præcepto satisfacere noo tantum peccant mortaliter, ut per Navarr. *in Manual. c. 21. n. 45,* Sed etiam sunt de hæresi suspecti secundum Hostien. *hic in princ.* & Joan. Andr. *n. 3.* Hoc enim est signum hæresis, & malæ credentiæ, ut per Franc. Peniam *in direct. Inquisit. p. 3. Comm. 24.* & Menoch. *de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 6. num. 27.*

45 Cæterum quamvis ex necessitate præcepti semel tantum in anno sit communicandum; tamen ut legitur in decreto Concilii Tridentini *sess. 22. de Sacrif. Missæ cap. 6.* Optaret sacrosancta Synodus ut in singulis Missis fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent, quo ad eos sanctissimi hujus Sacrificii fructus uberior proveniret. Et hoc est quod innuit hic Concilium Lateranense in verb. *Ad minus*: quasi dicat bonum est pluries recipere, sed ad minus in festo Paschatis, ut explicat Abb. *num. 2. in 3. notat.*

An autem Episcopo præscribere volenti certa tempora, nempe dies Dominicos, quartam, & sextam feriam, quibus liceat viris laicis, conjugatis, negotiatoribus, & mulieribus etiam non conjugatis sanctissimam Eucharistiam sumere ob irreverentiam, quam posset quotidiana hujus Sacramenti sumptio in sua diœcesi parere, obstet decretum *d. cap 6. sess. 22.* Die 9. Ian. 1587. Sacra Congregatio Concilii respondit non obstare absolutè doctrinam Concilii; sed Episcopum non posse dicta tempora præscribere.

46 Octavò nota ibi, ***de proprii Sacerdotis consilio,*** tempus Paschale hic præfixum ad sacram Communionem suscipiendam posse à proprio Sacerdote ex causa prorogari.

Hinc S. Congregatio Concilii consulta, An adversus eos; qui temporibus ab Ecclesia statutis ad Confessionis, & Eucharistiæ Sacramenta accedere negligunt, & pœnas *juris utriusque sexus de pœnit. & remiss.* contemnunt, liceat Episcopo etiam ad excommunicationem procedere, & pro satisfactione pœnas pecuniarias pio loco applicandas injungere; & an expediat talem absolutionem Episcopum sibi reservare: Ad primum respondit licere, nisi fortè de proprii Sacerdotis consilio ex rationabili causa hujusmodi perceptio ad tempus dilata fit. Ad secundum respondit posse injungi eleemosynas pio loco applicandas: Ad tertium non expedire.

Sed cum Episcopus petiisset à S. Congregatione Concilii ut tempus communicandi intra Dominicam Palmarum, & in Albis prorogaretur à die Cinerum ad Dominicam in Albis ob populi frequentiam, exiguum numerum Sacerdotum, & necessitatem agricolarum post Pascha: S. Congregatio censuit nihil novi decernendum, cum ipse possit id tempus ea causa prorogare.

47 Porrò ex consuetudine in aliquibus diœcesibus tempus Paschale extenditur ab initio Quadragesimæ usq; ad decimumquintum diem post Pascha, ut testatur Henriquez in *Summa lib. 8. cap. 5. §. 1.* Et in Insulis Philippinis fideles ex indulto Apostolico ob Sacerdotum paucitatem, & populi frequentiam quolibet anni die præcepto Ecclesiæ satisfaciunt ad viginti annos, & durante necessitate judicio Episcopi, ut reperi adnotatum in libris publicis S. Congregationis *tom. 23 post pag.* 546.

48 Nonò nota ibi ***diligenter inquirens, peccatoris circumstantias, & peccati***: non tantùm peccata ipsa, sed etiam illorum circumstantias esse in confessione aperiendas, ut hic, & in cap. *Deus qui, sa præsod.* cap. *Sicut dignum, de homicid.* & c. *Consideret de pœnit. dist. 5.* Sed insignis est controversia de quibus circumstantiis hoc intelligatur multi enim existimant esse in confessione exprimendas non tantùm circumstantias, quæ mutant speciem peccati, sed etiam illas, quæ notabilem quantitatem peccato addunt, seu, ut alii explicant quæ notabiliter peccatum aggravant Cujus sententiæ sunt Altisiodorensis, Alexander de Ales, Marsilius, Cajetanus, Victoria, Sotus, Suarez, & alii. Et ex Canonistis Innocen. *hic sub num. 1. ibi cum omnibus circumstantiis, quæ peccatum aggravant.* Henrich Boich. *col. 3. in princip. vers. Aut quæris de quinta,* post Hostien. *in Summa hoc tit. §. Qualis debet, sub §. Integra,* & Jo. de Friburgo *in Summa Confess. eod. tit. qu. 81. Vtrum teneamur confiteri, & quæst. seq.*

49 Sed contra plerique arbitrantur esse aperienda in confessione illas tantum circumstantias, quæ mutant speciem peccati. Quod censent S. Thom. S. Bonaven. S. Antonin. Scotus, Durand. Palud. Gabr. Hadr. Turrecr. Sylvest. Covarr. & alii complures. Et hanc opinionem testatur esse probabiliorem S. Thomas *in 4. dist. 16. q. 3. art. 2. quæst. 5.* & S. Bonaven. *dist. 17. art. 2. q. 3. n. 133.* veriorem Sylvest. *in ver. Confessio, 1. num.* 10. Item veriorem Collect. *hic n. 12. in fine,* communiorem, & probabiliorem Navarr. *in Man cap. 6. num. 6. vers. Infertur octavo,* ubi ostendit oppositam sententiam esse multis difficultatibus, scrupulis, & periculis obnoxiam; & pluribus hanc partem tuetur. Cui hodie apertè suffragatur Concilium Tridentinum

sess. 14.

sess. 14. de Pœniten. Sacram. cap. 5. ubi S. Synodus docet eas circumstantias in confessione explicandas esse, quæ speciem peccati mutant, quod sine illis peccata ipsa neque à pœnitentibus integrè exponantur, nec judicibus innotescant, & fieri nequeat, ut de gravitate criminum rectè censere possint, & pœnam, quam oportet pro illis, pœnitentibus imponere: & *can. 7.* (Si quis dixerit in Sacramento Pœnitentiæ ad remissionem peccatorum necessarium non esse jure divino confiteri omnia, & singula peccata mortalia, &c. & circumstantias, quæ peccati speciem mutant, anathema sit.) Quo decreto non obscurè docuit Concilium circumstantias notabiliter aggravantes non esse ex necessitate exprimendas; tum quia includendo circumstantias, quæ peccati speciem mutant, videtur omnes alias ab hujusmodi obligatione excludere, arg. l. *Cum ita legatum, ff. de condit. & demonstr.* l. *Cum lex, ff. de legib.* & l. *Maritm, C. de procur.* tum quia cum ibi tradat doctrinam de integritate confessionis sacramentalis, doceatque necessarium esse confiteri omnia, & singula peccata, & circumstantias quæ peccati speciem mutant; utique supposuit alias circumstantias ad integritatem confessionis non pertinere; alioquin doctrinam non integram tradidisset, & reliquisset indefinitum articulum tantoperè necessarium unicuique fidelium ad remissionem peccatorum obti-
50 nendam, quod non est dicendum. Cæterum sub nomine circumstantiarum, quæ peccati speciem mutant, Concilium videtur intelligendum etiam de illis circumstantiis, quæ de bono, vel indifferenti faciunt mortiferum, vel de veniali mortale, vel speciem unius mortalis in aliam mutant, ut fusè explicat Navarr. *in Man. d. cap. 6. num. 3. vers. Et quamvis prædictum Concilium.*

51 Decimo nota ibi, *qui peccatum*, sacerdotem incidere in pœnam hic statutam non tantùm revelando peccatorem, sed etiam peccatum in confessione sibi detectum: quod secundum Abb. hic n. 8. in ultimo notab. est contra simplices, qui asserunt peccatum impunè posse revelari, sed non peccatorum. Hunc articulum plenè examinavi in c. *Officii supra eod.* ubi videas.

52 Ultimò nota confessionem sacramentalem esse faciendam proprio sacerdoti duntaxat, nō autem alieno, nisi de proprii sacerdotis licentia petita, & obtenta, concordat cap. 2. *infra eod. lib. 6.* & dicunt DD. hoc esse intelligendum non solùm cùm quis confitetur semel in anno ut satisfaciat præcepto Ecclesiæ, sed etiamsi pluries, ut hic per Abb. *in 7. notab.* Et benè, quia confessio Sacramentalis est
53 actus judicialis, non autem nudum ministerium pronunciandi, & declarandi remissa esse peccata, ut est diffinitum à Concilio Tridentino *sess. 14. de Sacram. Pœnit. can. 9.* Natura autem, & ratio judi-
54 cii postulat ut sententia in subditos duntaxat feratur, cum non à suo judice ligati nullus valeat, vel absolvi. cap. *Quod autem, supra eod.* cap. *At si Clerici, de judic.* l. 1. C. *Si non à compet. jud.* cum suis concordan. unde persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, & Tridentina Synodus verissimum esse confirmavit dicta *sess. 14. cap. 7.* nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam non habet jurisdictionem.

55 Dicitur autem proprius sacerdos, cui cura Parochialis Ecclesiæ est commissa sive sit Rector, sive Vicarius, cap. 1. *& fin. supra de offic. Vicar.* cap. *Quia nonnulli, de Cler. non resident.* secundum Host. *hic nu. 12. in ver. Proprio*; & cura est vigil, &
56 onerosa, ac sollicita custodia animarum commissa alicui ut curet ne pereant, sed salventur, quæ competit ex lege, vel commissione canonica, aut consuetudine, seu præscriptione per Sedem Apostolicam non improbata, cap. *Intelleximus, § fin. supra de ætat. & qualit.* cap. 1. *de offic. Archid. & de offic. Archipresb* cap. *unico, de offic.* Primicer cap. *Pro humani, de homicid. lib. 6.* cap. *Qui Episcopatum, 8. qu. 1.* & ita curam magistraliter diffiniunt, & per partes explicant Hostien. *n. 13.* & Jo. Andr. *n. 8. circa fin, vers. Aut quæris de secundo*, Cardin. *num. 5.* Marian. Socin. *nu. 28.*

In specie autem proprii sacerdotis nomine præter Presbyterum Parochialem intelliguntur Papa, qui est Maximus, & Summus Sacerdos, Legatus in Provincia, & ejus Pœnitentiarius, Episcopus, & illius Vicarius Generalis, & Archipresbyter Majoris Ecclesiæ: nam unusquisque ex prædictis sacerdos proprius immediatè dicitur; & sic si ab aliquo ipsorum obtineat quis licentiam, sufficit, ut hic notant Hostien. *num. 52. in ver. A proprio sacerdote*, Jo. Andr. *nu. 12. in eod. ver.* Henric. Boich & Card. *loco cit.* Anch. *in 7 notab* & Marian. Socin. *nu. 30.* plenius idem Hostien. *in summa eod. tit. § Cui confitendum*, Jo. Andr. & DD. in cap. 3. §. *Confessiones supra de offic. Archipresb.*

Regulares verò habent licentiam audiendi cōfessiones sæcularium à Papa, & sic à proprio, & summo Sacerdote, ut in Clem. *Dudum, § Statuimus, de sepultur.* & consequenter qui illis confitentur, satisfaciunt præcepto Ecclesiæ, de quo hic, nec tenentur iterum confiteri parochiali Presbytero, ut est tex in Extravag *Vas electionis, de hæret.* ubi damnatur error Joannis de Poliaco Doctoris Parisiensis, qui oppositum adstruebat.

Imò cùm Archiepiscopus Salernitanus dubitasset an posset Episcopus mandare ne quis tempore Paschatis confiteatur Fratribus Mendicantibus, nisi de proprii Parochi licentia, juxta textum hic attenta Constitutione Sixti IV. quæ incipit, *Vices illius, de treg. & pace,* in Extravag. *Commun.* t. vocati fuerunt Fratres Observantes S. Francisci; & cùm exhibuissent compendium privilegiorum suorum *pag. 2. ver. Ioannes XXII.* à tergo apparuit Regularibus istis datam facultatem audiendi confessiones etiam tempore Paschatis; & ita censuit Sacra Congregatio Concilii ex eo loco necessario inferri.

Hodie ex decreto Concilii Tridentini *c. 15 sess. 23.* nullus Presbyter etiam Regularis potest confessiones sæcularium etiam sacerdotum audire, nec ad idoneus reputatur, nisi aut parochiale beneficium obtineat, aut ab Episcopo idoneus judicetur. Vnde eo decreto sublata est dispositio textus nostri in ea parte, in qua statuit ut sacerdos alienus possit audire confessiones de licentia parochialis presbyteri: hodie enim in sacerdote non parocho hujusmodi licentia, non sufficit, sed requiritur licentia, & approbatio Episcopi. Item eo decreto ex sententia S. Congregationis extinguitur quod statutum fuerat in d. Clem. *Dudum § Statuimus*, nempè ut Regulares approbati ad audiendas confessiones à suis superioribus possent audire confessiones sæcularium, etiam sine licentia Ordinariorum, si tamen illam petiissent, & sine justa

sta causa ab ipsis non obtinuissent.
62 Verumtamen decreto *d.cap.15.* non comprehen-
duntur Regulares ratione suorum subditorum
Regularium, ut S.Congregatio respondit; ex cujus
63 etiam sententia Prælati regulares, sive alii Reli-
giosorum confessores audire possunt confessiones
sæcularium, qui sunt de familia, & continui com-
mensales; non item eorum, qui deserviunt in eo-
rum monasteriis: ad hoc *cap.* 11. *in princip. sess.* 25.
de Regular.
64 Et cum Fratres monasterii S.Dominici de Lugo
Imolen. diœcesis declarari postulassent, An ipsis li-
ceret, præsertim ex suis privilegiis, audire confes-
siones virorum, & mulierum professorum Tertii
Ordinis S.Dominici, ejusque in Paschate Sacramē-
tum Eucharistiæ ministrare, Viaticum præbere, at-
que extremam Unctionem ministrare. S Con-
65 gregatio consideravit, præsupposito quod hujus-
modi professi eodem jure censeantur cum aliis
professis tertii Ordinis S. Francisci, de quibus in
66 glos. in Clem. *Cum ex eo, de senten. excom.* eorum
non esse aliquam Religionem, sed modum quem-
dam vivendi approbatum à Sede Apostolica, nec
dici plenè translatos ad Ordinem, itant desinant
esse de sæculo, Card. in Clem. *Per litteras, nu.* 9 *de
preben.* Quod cum ita sit, non magis horum, quam
aliorum sæcularium confessiones prædictos reli-
giosos audire posse, juxta *cap.15.sess.* 23. ubi privi-
legiis quibuscumque derogatum est, & amplior
derogatio habetur in Bulla Pii IV. revocatoria
omnium privilegiorum sub quibusvis formulis in
his, quæ Sacro Tridentino Concilio sunt contra-
ria: ex quo sequitur tales Religiosos non esse pro-
prios sacerdotes horum professorum; ac proinde
non posse eisdem Sacramentum Pœnitentiæ, vel
Eucharistiæ in Paschate ministrare, juxta c. *Om-
nis utriusque sexus, de pœnit. & remiss.* idemque
juris esse de Viatico: siquidem præcedente con-
fessione exhiberi debet, *cap.7. de prepar. qua adhi-
67 benda est, &c. sess.* 13. in decreto de Sanctissimo
Euchar. Sacramento de extrema Unctione non
esse judicium Congregationis, sed tamen consta-
re ejus administrationem sicut aliorum Sacramen-
torum pertinere ad parochum, de cujus parochia
dicuntur esse tales professi nisi speciali privilegio
sint exempti.
68 Porrò Regulares, qui Clericis, aut laicis Sacra-
mentum Unctionis extremæ, vel Eucharistiæ mi-
nistrare, Matrimoniave solemnizare præsumunt,
non habita super his parochialis presbiteri licen-
tia speciali, sunt ipso facto excommunicati per
Clem. *Religiosi, de privileg.*
69 QUÆRO, An Monachi ad confessiones perso-
narum sæcularium audiendas à suis tantùm supe-
rioribus Regularibus approbati in locis, in quibus
iidem superiores utramque iurisdictionem in pa-
rochos, & parochianos exercent, possint audire
confessiones confluentium ex aliena diœcesi.
Ad hoc dubium, quod adversus Monachos Cas-
sinenses proposuit S. Congregationi Concilii D.
Vulpius Archiepiscopus Theatinus, videtur affir-
mativè respondendum: nam aut Archiepiscopus
contendit Regulares etiam legitimè ab Ordina-
rio approbatos ad confessiones sæcularium au-
diendas non posse in loco, ubi sunt approbati, au-
dire confessiones alterius diœcesani. Aut conten-
dit Monachus Cassinenses non posse approbari ad
confessiones sæcularium audiendas à suis superio-
ribus Regularibus, sed debere à seipsis approbari,
cùm intra suæ diœcesis fines existant.
70 Si primum, videtur respondendum dictos Re-
gulares posse audire confessiones etiam diœcesa-
norum Archiepiscopi: quia etiamsi de jure com-
muni nullus sacerdos possit absolvere pœnitentem
sibi non subditum, etiam in illa diœcesi, in qua
est approbatus, ut per DD. in Clemen, *Dudum, de
sepult.* ubi in speciè post Panl. notat. Card. *num.* 2.
vers. Quinto *nota*, & Anch it.*num.* 2. *vers. Tertio du-
71 bitatur*: imò nulla possit consuetudine introdu-
ci, ut aliquis præter sui superioris licentiam con-
fessorem sibi eligere valeat, ut legitur in cap. 2. *de
pœniten. & remiss. lib.* 6. etiamsi sit tanti temporis,
cujus initii non extet memoria, ut ibi tradit Gem.
col. 1. *vers Quæro circa secundum*, & Franc. *col.* 1.
vers. Tertio nota.
72 Aliud tamen videtur dicendum in casu præsen-
ti, cùm Monachi Congregationis Cassinen. ab
Ordinario approbati ex privilegio Eugenii IV.
possint audire confessiones alterius diœcesani,
73 etiam invito Episcopo Potuisset autem Summum
Pontificem tribuere hanc facultatem, admittunt
omnes sine delectu in hac Decretali: & dicit
Franch. in d. cap. 2. *vers. Tertiò nota.* in hoc esse
majoris potentiæ privilegium, quàm consuetudi-
nem: & probatur aperte in cap. *fin. infra. eod.* imo
contrariam opinionem uti erroneam, & pericu-
losam in fide damnavit Ioannes XXII. in Extra-
vag. *Vas electionis, de heret.* ut dixi supra *n* 57.
Neque verò d. privilegio Eugenii IV. quinquam
obstat Concilium Tridentinum *cap.15. sess.* 23. nam
ibi tantum disponitur non posse Regulares sæcu-
74 larium etiam sacerdotum confessiones audire,
nisi fuerint legitime approbati. An autem quan-
do sunt legitime approbati possint in loco, ubi ap-
probati sunt, audire confessiones alterius diœce-
sani necne, hoc ibi Concilium non declarat Atque
ita Concilium *d.cap.* 15. nihil statuisse de hoc casu
supponit clare Navarr. *in repet.* cap. *Placuit, n.*43.
de pœnit. dist. 6. ubi dicit per *d. cap.* 15. non adimi
sæcularibus potestatem deligendi confessarium
75 probatum, quamvis alioqui esset alienus; ideoque
& aliàs cùm in S. Congregatione fuisset disputa-
tum, an exempti, qui ex privilegio cap. *fin. de pœnit.
& remiss.* possint eorum in aliena diœcesi confiteri sa-
cerdoti sibi non subdito, possent post Concilium
eligere quemcumque sacerdotem etiam à suo Or-
dinario non approbatum: Congregatio censuit
referendum Sanctissimo. Et Sanctitas sua audi-
ta relatione Congregationis non revocavit in du-
bium, an possent confiteri sacerdoti non subdito,
sed tantum respōdit hujusmodi sacerdotem opor-
tere esse ab illius Ordinario approbatum Atque
ita Sanctissimus probavit privilegium ante Con-
cilium obtendum de confitendo sacerdoti extra
diœcesim non fuisse à Concilio sublatum, dum-
modo idem confessarius fuerit alias legitime ap-
probatus à suo Ordinario.
Observandum est enim ante Concilium unicū
fuisse impedimentum, quia nemo poterat confi-
teri alieno sacerdoti sine proprii sacerdotis licen-
tia, ut patet in hac Decretali: sed hodie ex Con-
cilio additum est alterum in d. *cap.* 15. *sess.* 23. idest
ut nemo sit idoneus ad confessiones sæcularium
audiendas, nisi parochiale beneficium habeat, vel
sit approbatus ab Episcopo. Et quidem primum
impedimentum de non eligendo sacerdote alieno

remansit

remansit in dispositione juris communis; ideoque potuit tolli per privilegium ante Concilium, quia Concilium non sustulit nisi privilegia, quæ adversantur impedimento à se imposito, non autem quæ adversantur dispositioni juris communis. Quare ut Monachi Cassinen. non approbati ab Ordinario audiant confessiones, repugnat Concilium in *d. cap.* 15. Vt approbati audiant confessiones sibi non subditi; non Concilium, sed jus commune repugnat, Impedimentum Concilii non adest, quia Monachi Cassinen. hoc casu possunt approbari à suis superioribus regularibus ad confessiones personarum sæcularium audiendas, nec est opus approbatione Episcopi, ut inferius dicetur. Impedimentum juris communis est sublatum privilegio Eugenii IV. ergo nihil eis obstat quominus possint pœnitentes sibi non subditi confessiones audire.

76 Sin autem Archiepiscopus contendat dictos Regulares non posse approbari ad confessiones audiendas à suis superioribus regularibus, sed debere à seipso uti diœcesanu, approbari; adhuc nihil videtur obstare, quin Monachi prædicti in locis, ut supra, sibi subjectis possint audire confessiones alterius diœcesani: quamvis enim etiam subditi inferiorum exemptorum licentiam audiendi confessiones petere ab Episcopo debeant, ut sæpius censuit S. Congregatio, & precipuè in
77 causa Ferettana: hoc tamen non procedit in illis monasteriis Congregationis Cassinen. quorum Abbates in locis sibi subjectis utramque jurisdictionem exercent in parochos, & parochianos, ut probatur aperte in *cap.* 11. *sess.* 25. *de regular.* ubi in monasteriis, quibus imminet animarum cura personarum sæcularium, tam sæculares, quàm regulares hujusmodi curam exercentes, subjiciuntur immediatè jurisdictioni Episcopi diœcesani in his, quæ ad dictam curam, & sacramentorum administrationem pertinent: & statuitur, ne aliqui etiam ad nutum amovibiles ad dictam curam deputentur, nisi de consensu Episcopi, & prævio illius examine. Ac deinde in vers. *Excepto* à dicta regula excipiuntur specialiter monasteria, seu loca, in quibus Abbates Episcopalem, ac temporalem jurisdictionem in parochus, in parochianos exercent.

Quamobrem si Monachi in prædictis locis non subsunt Episcopo in concernentibus omnium sacramentorum administrationem, & deputati possunt ad totam curam animarum exercendam sine illius consensu, & examine: ergo nec eidem subsunt, nec egent illius approbatione pro administratione solius Sacramenti pœnitentiæ: nam à quocumque removetur genus, removetur quælibet ejus species, juxta textum in cap. nam concupiscentiam, quem ad hoc ponderat Jo. de Imola *de constitut.* & in l. *Si causa cognita*, juncta glos. in *ver. Peremisti*, C. *de transact.* & quod juris est de toto quoad totum, &c. l. *Qua de tota*, *in princip. ff. de rei vendic.* & cap. *Pastoralis*, §. *Item cùm totum*, ubi glos. & DD. notant *de præscription.* cum concordant.

Et confirmatur, quia strictiùs subjiciuntur Episcopo regulares curam animarum administrantes, quàm administrantes solùm Sacramentum Pœnitentiæ.

Siquidem primo casu puniri possunt ab Episcopo si delinquant in concernentibus curam animarum, & Sacramentorum administrationem ut constat ex d. *cap.* 11. At in secundo regulares non curati delinquentes in administratione Sacramenti Pœnitentiæ, puniri non possunt ab Episcopo in vim Concilii, ut sæpius Sacra Congregatio declaravit, licet hodie puniri possint in vim Constitutionis Gregorii XV. *de exemptor. privileg.* Ergo si Monachi in casu, in quo magis subsunt Episcopo, pro exercenda cura animarum in locis, ubi utramque jurisdictionem exercent, non egent illius approbatione; longè minus dicendi sunt egere hujusmodi approbatione in casu, in quo minus subsunt pro confessionibus audiendis: atque ita *cap.* 15. *sess.* 23. limitatur ex d. *cap.* 11. *sess.* 25. *de regular.*

Vnde tempore Cardinalis Alciati, cùm Abbas Monasterii S. Eliæ de Carbono Anglonen. Diœcesis exercens utramque jurisdictionem in Parochos, & parochianos dicti oppidi dubitasset an presbyteri ejusdem oppidi ab Episcopo Anglonen. approban. deberent ad confessiones audiendas ex *cap.* 15. *sess.* 23. An verò ab ipso Abbate ex *cap.* 11. *sess.* 25. *de regular.* S. Congregatio censuit mittendum supplicem libellum ad Episcopum, contra quem tamen inclinavit. Tempore verò Cardinalis Carafæ, cùm Milites S. Joannis Hierosolymitani habentes in oppido Maruggii jurisdictionem temporalem, & spiritualem, dubitarent, an ipsis prohibitum esset in eodem oppido sacerdotes ad confessiones audiendas approbare; S. Congregatio respondit non esse prohibitum.

Non obstat quòd in *d. cap.* 11. in fine præservetur jus illorum Episcoporum, qui majorem in prædicta loca, vel personas jurisdictionem exercent; quia de exercitio hujus majoris jurisdictionis hactenus non docuit Archiepiscopus.

78 Successivè QVAERO, An regulares in aliqua diœcesi ad confessiones personarum sæcularium audiendas ab Episcopo approbati cum facultate absolvendi etiam à casibus illi reservatis, absolvere possint pœnitentes ex aliena diœcesi confluentes à casibus reservatis in diœcesi pœnitentium, non autem in qua confessiones audiunt.

79 Jam Sacra Congregatio Concilii declaravit Regulares intra diœcesim Episcopi approbantis posse etiam absolvere pœnitentem alterius diœcesis, cùm habeant jurisdictionem à Papa ex Clemen. *Dudum. de sepultur.* ut not. glos. in *cap.* 2. *Ante figurationem. casus, de penit.* & *remiss. lib.* 6. cujus jurisdictio non restringitur ad limites alicujus Territorii, cap. *Cuncta per mundum*, 9. *qu.* 3. Socin. *cons.* 237. *col. fin.* 2. Cravet *cons.* 128. *nu.* 2. sed universus orbis est sua diœcesis, cap. *Per principalem ead. cau.* & *quæst.* Thomas Campeg. *in tract. de Annatar. institutione nu.* 9.

Nunc dubitatur, An similiter possint eum absolvere à casibus in diœcesi pœnitentis tantùm reservatis: In qua dubitatione non controvertitur, quominus decretum Clementis VIII. sustulerit regularibus facultatem absolvendi à reservatis ab Ordinariis locorum, quam habent ex privilegio. Sed quæritur an reservatio obstet regularibus alterius diœcesis quoad subditos reservantis. Id autem pendet ab inspectione, an actus reservationis afficiat pœnitentes, an verò sacerdotes: nam si afficiat pœnitentes non poterunt regulares absolvere alterius diœcesanos habentes illud vinculum reservationis, quod ubique inhæret perso-

80 personæ; idque satis patet exemplo excommuni-
cationis, quã sibi Episcopus reservavit, quæ cum
feratur in subditum, ejusque animam liget, cap.
Si quis presbyterorum, de reb. Eccles. non alienan.
Hostien. in cap. *Romana num. 5 de senten. excom,*
lib.6. Tolli non potest ab alieno Episcopo, non ob
jurisdictionis defectum in sua diœcesi, sed propter
obicem in persona excommunicati injectum, qui
reddit illum incapacem absolutionis ab omni alio
quam ab alio Episcopo, qui sententiam tulit Ho-
stien. *in Summ. de sent. excomm. num. 12, §. Quis*
possit & §. *Et qualiter*, Covarr. in cap. *Alma Ma-*
ter, par. 1. §. 12. num. 4. in princ. eod. tit. lib. 6. Do-
81 ctores in cap *Nuper, eod. tit.* Si autem actus reser-
vationis non afficiat Sacerdotes, clarum erit reser-
vationem hujusmodi non obstare Confessoribus
non subditis Episcopo reservãti, quia sive hic actus
82 reservationis sit jurisdictionis contentiosæ, sive vo-
luntariæ; neutro casu ferri potest in non subditum,
cap. *Ut animarum, de Const. in 6.* cap. *At si Clerici,*
supra de iudic. & cap. *A nobis il primo, de senten,*
excomm. Et Episcopum etiam quoad suos sub-
ditos non posse in hac materia limitare jurisdictio-
nem Sacerdotis sibi non subditi not. Raymun.
in Summ de pœnit. & remiss. lib. 3. §. 15 vers. Item
proprius Sacerdos. Et Card. Zabarell. in d. Clem.
Dudum. §. Etsi idem. post num. 2. vers. Et hoc vi-
detur, de sepult.
83 Ex his verò, quæ à scriptoribus traduntur, satis
manifestum videtur actum reservationis casuum
non afficere, nisi personam Sacerdotis confessio-
nem audientis, licet indirectè obstet etiam pœni-
tentibus, in quorum utilitatem institutus fuit jux-
ta decretum Concilii Trident. *sess. 14. de Sacram.*
Pœniten. cap. 7 de Cas. reserv. non quod ipsi ex se
sint incapaces absolutionis, sed quia Sacerdotem
84 non habent, à quo legitime absolvantur. Qua in
re lius erit recensere loca, è quibus educitur ca-
sus reservare nihil aliud esse, quàm jurisdictionem
inferiorum Sacerdotum restringere, seu limitare.

Et primò ita decidit Specul. *in repert.* §. *Ut*
autem scias, col. pen. relatus à Steph. de Gaet. *in*
repet. cap. *Ad limina, num. 25 30 q. 1.* (Casus po-
nere, inquit, nihil aliud est, quam potestatem Sa-
cerdotum restringere,) & sequitur Jo. Friburg. in
Summ. Confess. tit. de Confess. & absol. q. 50 vers.
Guliel. Paul. in Clem. *Dudum*, relatus ubi à Card.
in §. Sicutè. num. 8. ubi ait: Regulares prohiben-
tur absolvere à casibus Episcopo reservatis non
ex defectu potestatis Ordinis, sed ex ordinatione
canonica jurisdictionis exercitium restringente:
& eum sequitur Imol. *ibid. num. 69. vers. Fatetur*
tamen.

Io. Mon in eadem Clem. relatus per glos. *in §.*
Per hujusmodi, in ver. Concessa. Sicut, inquit, Epi-
scopus casus sibi reservando potest arctare pote-
testatem Ordinarium Curatorum, ita etiam ex-
traordinariam Regularium.

Guliel. de Monte Laudon. *in Sacramentali, in*
ver. De Baptismo, col. 3. Possunt Superiores infe-
riorum Presbyterorum potestatem restringere
subtrahendo, & casus sibi reservando; quem sequi-
tur Stephan. de Gaet. *in repet.* d. cap. *Ad limina,*
num. 359. vers. Et licet tanta virtutis, & Beatus An-
tonin. *in Summ. par. 2. tit. 17. cap. 11. col. 3.* Vitalio.
in d. §. *Per hujusmodi, num. 8.* In reservatione
inquit, potest Episcopus potestatem Curatorum
ordinariam restringere, & ibi *nu. 7.* pluribus pro-
Prosp Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

bat reservationem Episcopi obstare quidem Cu-
ratis, quominus absolvere possint, sed non Regu-
laribus, secundum formam dictæ Clement. Quod
planè verum non esset, si reservatio afficeret pœ-
nitentem quia tunc, etiamsi is ad Regulares con-
fugeret, esse incapax absolutionis, Sylvest. *in ver.*
casus, sub nu. 3. vers. Hæc ille valde bene, dicens,
Sacerdotalis clavis omnia crimina potest absolve-
re, nisi ipsa à superiori Prælato quantum ad usum
ligetur Navarr. *in Manual. cap. 27. num. 259.* Ca-
sus, inquit, reservatus dicitur, cujus absolutio adi-
mitur inferiori Sacerdoti.

Atque ex his patet reservationem, ut initio di-
ximus, nihil esse aliud, quam limitationem juris-
dictionis in inferiori Sacerdote.

Id quod ratione etiam suaderi potest: nam etsi
Presbyteri in sua ordinatione à peccatis absolven-
di potestatem accipiant, ut in decreto Conc. Trid.
cap. 15. in princ. sess. 23. Illam tamen accipiunt in
habitu tantum, non autem in actu, seu quantum
ad usum. In institutione verò, seu collatione be-
neficii Curati tribuitur eis exequutio illius pote-
statis: textus est apertus in in c. *Generaliter, §. Ecce*
sufficienter, & in cap. *seq. 16 q. 1.* & not. Abb. in
cap. *Extirpanda, §. Qui verò, num 53. supra de*
preben. & Præpos. in cap. *Latorem, num 17. vers.*
Panormitanus vere, 1. qu. 1. Et hodie executio-
nem illius potestatis, seu jurisdictionem in actu
accipiunt Presbyteri, vel cum Parochiale be-
neficium obtinent, vel cum ab Episcopo ad con-
fessiones audiendas approbantur, ut est expressum
in d. *cap. 15. sess. 23.* Et ita quilibet Sacerdos Cura-
tus, vel approbatus potest ab omnibus casibus
generaliter, & indistinctè absolvere. Sed ad hæc
generali regula excipiuntur casus, quos Superior
sibi retinuit, seu reservavit, ut in cap *Nuper, supra*
de sent. excomm. & in d. cap. 7. *de casuum reser-*
vat. Ergo per reservationem quantum ad usum
limitatur generalis illa Sacerdotum potestas ad
absolvendum: hæc enim est natura exceptionis ut
regulam restringat, & vitiet in casibus exceptis,
l. 1. *ff. de regul iur.* l. *In his*, l. *Quod verò*, & l. *Ius*
singulare, ff. de legib. cum simil. Et consequenter
actus reservationis principaliter, & directè non
afficit nisi Sacerdotes, quorum potestas restringi-
tur. Et inde fit, ut in d. Clem. *Dudum*, §. *Per*
hujusmodi, de sepultur. in Extravag. Benedicti XI.
Inter cunctas, §. Sicque, de privileg. Et in decreto
Clemen. VIII. prohibitio absolutionis à reservatis
non in pœnitentes, sed in Confessores derogatur.
Ad idem d. cap. *Nuper, vers. Quia tamen censetur,*
& d. cap. 2. *de pœnit. & remiss. lib. 6.*

Ex his consequitur ut actus reservationis mini-
mè afficiat regulares extra diœcesim Episcopi re-
servantis, cùm, initio diximus, nequeat Episco-
pus etiam quoad suos subditos limitare jurisdi-
ctionem Sacerdotis sibi non subditi.
85 Secundò, non potest Episcopus concedere, ut
suus subditus absolvatur in alia diœcesi à Sacer-
dote, qui à suo Episcopo jurisdictionem non ha-
beat: ut *hic* notat glos. communiter approbata
in ver. Alieno Sacerdoti: in Clemen. 1. *de Privileg.* Et
utroque notat Abb. Ergo nec potest prohibere
quominus suus subditus absolvatur in aliena diœ-
cesi à Sacerdote à suo Episcopo jurisdictionem ha-
bente, ex regula l. *Nemo qui condemnare, ff. de reg.*
iur. & cap. *Non potest, supra de re iudic.*
86 Tertiò actus reservationis est localis, & restri-

ctus ad suam cujusque Episcopi diœcesim ex decreto *d. cap. 7. sess. 14. de casuum reserv.* ibi. Nec dubitandum est quin hoc idem Episcopis omnibus in sua cujusque diœcesis liceat. Ergo non ex-
87 tenditur ad Regulares degentes extra diœcesim Episcopi reservantis. Et quamvis decretum Clementis quoad Regulares sustulerit privilegia, & exemptiones quascumque non tamen fecit ut subiicerentur Episcopo, qui etiam cessante exemptione eidem subditi non erant; neque enim prodiit ad ampliationem, sed ad declarationem Concilii, ideoque non subjecit Episcopo reservanti Sacerdotes alterius diœcesis, quos nec Concilium subiecit; ac propterea impedit solùm, quominus Regulares possint absolvere à reservatis Episcopo, in cujus diœcesi morantur, sed non à reservatis alieno, cui non subiiciuntur.

Quartò, non est dubium quin Regulares possint absolvere à casibus reservatis de Episcopi licentia. Pone igitur subditum Episcopi reservantis reperiri in aliena diœcesi, atque habere casus aliquos reservatos, quos necesse habeat confiteri. Quæro cujus Episcopi licentia sit requirenda, ut Sacerdos à dictis casibus absolvere valeat. Nō Episcopi, in cujus diœcesi pœnitens reperitur; quia ipse, ut supponimus, eos casus non reservavit, cap. *Verbum*, *de pœnit. dist* 1. cap. *Cum inferior*, *de major & obed.* Federic. de Sen. *cons.* 14. *Monach. num.* 4. *vers. In secunda quæst.* Item non Episcopi reservantis, quia is non potest licentiare Sacerdotes non subditos ad confessiones suorum subditorum audiendas, secundum glos. hic in ver. Alieno Sacerdoti, quæ communiter recipitur. Ergo nullius Episcopi licentia requiritur, ac proinde licebit Regularibus approbatis à prædictis casibus absolvere, quocumque Episcopo inconsulto, ne alioquin pœnitentes necessario careant beneficio absolutionis.

Quibus accedit quod esset nimis grave indistinctè pœnitentes remittere ad Episcopum reservantem: numquid enim Italus in Galliam, aut Germaniam profectus, rejici debeat ad suum Ordinarium pro absolutione à reservatis obtinenda?

88 Quintò, si Regulares non possent absolvere pœnitentem à casibus in aliena diœcesi reservatis, tenerentur habere notitiam casuum illic reservatorum: Oportet enim scire Sacerdotem à quibus casibus absolvere non possit, Clem. *Religiosi*, *de privil.* Sylvest. *in verb. Confessor*, 3. *num.* 2. Tolet. *instruct. Sacerd. lib.* 3. *cap.* 15. *vers. Tertio.* Sed consequens est absordum, quia impossibile est, ut Sacerdotes noverint casus ubique locorum reser-
89 vatos. Ergo & antecedens; præsertim verò quod ex eodem decreto Clementis locorum Ordinarii jubentur paucos tantùm, & necessarios sibi reservare, ne subditis aut Confessoribus in animarum salute procuranda sint onerosi.

90 Sextò inter alias causas, ob quas Episcopi casus sibi reservant, una est Sacerdotum imperitia, propter quam in arduis casibus volunt ad se haberi recursum, ut post Laud. inquit Steph. de Gaeta, *in d. repet.* cap. *Ad limina*, *num.* 359. *vers. Quare autem*, Hæc autem ratio potest non vigere in ea diœcesi, ad quam pœnitens divertit; Ergo illuc non habebit locum reservatio ex defectu non solùm potestatis, verumetiam voluntatis reservantis. Neque enim est verisimile, ut exempli gratia Episcopus Cattaren. qui fortè casus graviores sibi reservavit ob ruditatem Sacerdotum illius diœcesis, intendat hujusmodi reservationem afficere etiam Sacerdotes in urbe, aut Mediolani ad confessiones audiendas cum facultate casuum reservatorum approbatos.

91. Septimò, ex decreto Clem. Episcopus non prohibetur absolvere pœnitentem alterius diœcesis à casibus illic reservatis, quia unius Episcopi reservatio ex defectu jurisdictionis non afficit alium, Tolet. *instruct. Sacerd. lib.* 3. *cap.* 14. Ergo nec debet censeri prohibitus Regularis ab Episcopo Delegatus ad casus Episcopales: nam sicut Episcopus non habet in alium Episcopum jurisdictionem, ita nec in Delegatum ab eo. Ideoque Sylvester *in ver. Confessor*, 2. *num.* 4. *vers. Secundum est*, do-
92 cuit eum cui hujusmodi facultas absolvendi committitur posse absolvere contra prohibitionem alterius Prælati, vel inferioris, vel æqualis.

93 Octavò; quilibet Sacerdos approbatus potest absolvere peregrinos, scholares, & vagabundos à casibus reservatis ab illorum Episcopis gl. *ad Sum*, Raymun. *de pœnit. & remiss* § 15. *in ver. Longum*, Caiet. *in Sum. verb Absolutio*, *cap.* 3, ubi testatur Eugenium Papam ita ore expressisse, licèt hujusmodi viatores absque licentia proprii Sacerdotis viam fecerint: & sequitur Tolet. *instruct. Sacerd. lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 7. *vers. Ternus casus.* Id autem
94 nulla alia ratione procedit, nisi quia scholares, & alii supradicti sortiuntur forum pœnitentialem ubi moram trahunt, glos. in Clem. 2. *in ver. Presbyteri*, *de privil.* quam dicit notandam Card. *n.* 8. & tradunt DD. proximè relati. Sed ratio eadem, quæ in scholaribus, & peregrinis militat respectu omnium Sacerdotum, viget etiam in aliis omnibus respectu Regularium, quia illis tanquam Delegatis Sedis Apostolicæ similiter subiiciuntur pœnitentes ex alienis diœcesibus convolantes, & illorum forum sortiuntur, ut iam censuit Sac. Congregatio. Ergo sicut reservatio Episcopi non obstat peregrinis, quominus absolvi possint à Sacerdotibus approbatis ab Episcopo, in cuius diœcesi reperiuntur; ita etiam non obstabit cæteris aliis, quo minus absolvi possint à Regularibus similiter approbatis ab Episcopo, in cujus diœcesi morantur.

95 Postremo hanc sententiam probavit in specie Navarr. *cons.* 21. *de pœnit. & remiss & in man. c.* 27. *n.* 261. *vers. Ad quæstionem.* ubi etiam respondit non modo regularem, sed etiam, parochum habentem facultatem absolvendi à casibus reservatis Episcopo suo, posse absolvere pœnitentem alterius Episcopatus. Atque ibi etiam asserit ita se habere consuetudinem: nunquam etiam, inquit, intellexi ullum confessorem legitimum, cui esset prædicta facultas, remisisse quam ad Episcopum alterius Episcopatus, & consuetudo ampliare potest jurisdictionem, imo & dare non habenti, cap. *Duo simul*, *cum glos de offic. ordin.* eamdem opinionem secutus est Tolet. *instruct. sacerd. lib.* 3. *c.* 14. *in fin.* Iacob Graff *decis. canon. cap.* 1. *lib.* 1. *c.* 13. *nu.* 48. Henriq. *lib.* 3. *de Pœnit. Sacram. cap.* 8. §. 5. & *cap.* 14. §. 8. & nonnulli alii ex recentioribus; qui omnes similiter testantur ita observari ex consuetudine.

Quæ tamen opinio quoad sacerdotes sæculares maximam patitur difficultatem, imo vera non videtur, quia nulla potest consuetudine introduci, quod aliquis præter sui superioris licentiam confesso-

fessorem sibi eligere valeat, qui eum possit solvere, vel ligare: quæ sunt formalia verba tex. in c. 2. §. *Nulla quoque, de pœnit. & remiss. lib. 6.* ubi glos. *in ver. Consuet.* reddit rationem cur hujusmodi consuetudo non valeat, quia, inquit, esset onerosa Ecclesiis, cap. 2. *de Consuet.* & ex ea frangitur ecclesiasticæ disciplinæ nervus, cap. *Cum venerabilis, eod. tit.* & etiam esset contra obedientiam Principis præscribere, c. Cum non liceat, de præscr. quod proceedit etiamsi consuetudo esset immemorabilis, ut in d. c. 2. adnotarunt Gemin. *col. 1. vers. Tertiò nota.*

Et cum d. textus non simpliciter tollat consuetudinem, sed dicat nullam posse consuetudinem introduci, atque ita resistat principiis introductionis illius, per ea verba reprobatur, ac tollitur tam præteriti, quàm futura consuetudo secundum communem Canonistarum opinionem in c. *Vnì de Cler. non resid. in 6.* & patet ex quamplurimis congestis à Tiraq. *in proœm. de utroque retract. n. 17. & seq.* Sed quia hæc quæstio non est præsentis indaginis; satis est quod pertinet ad dubium, de quo nunc agimus regulares in eâ diœcesi, in qua sunt approbati, posse absolvere confluentes etiam à casibus in aliena diœcesi reservatis: in hoc enim plus operatur Apostolicum privilegium, quàm consuetudo, ut patet in cap. *fin hoc tit.* & in Extravagant. *Vas electionis, de hæret.* ubi damnatur error Joannis de Poliaco asserentis Summum Pontificem non posse concedere regularibus generale privilegium audiendi confessiones sine licentia proprii sacerdotis, quem dicebat esse parochialem curatum.

96 In dubiis autem favendum est absolutioni, quia reservatio est strictè intelligenda, & ut minus lædat facultatem regularium, quam fieri possit, Vital. in d. Clem. *Dudum, §. Per hujusmodi, n. 7. de sepult.*

Nec obstat quod in fraudem reservationis sæ-
97 pè pœnitentes confluant ad propinquas diœceses pro absolutione impetranda. Nam respondent hanc objectionem petere principium: quia licet pœnitenti confiteri reservata in aliena diœcesi; ergo nullam fraudem committit confitendo: neque enim videtur dolo facere, eùm jure suo utatur, ut in regula Digestorum *Nullus*: nam, ut ait Ulpianus in l. *Injuriarum, § 1. ff. de injur.* Is qui jure publico utitur, non dicitur injuriæ faciendæ causa hoc facere; juris enim executio non habet injuriam. Præterquam quod posset fieri decisio cum limitatione, dummodo id non fiat in fraudem
98 reservationis: idque verius, ac tutius videtur exemplo Clerici primæ tonsuræ, qui beneficium obtinet in aliena diœcesi: nam etsi promoveri possit ad minores Ordines ab Episcopo beneficii quantumvis tenuissimi, ad præscriptum cap. *Cum nullus, de tempor. ord. in 6.* tamen si illud beneficium sibi in fraudem conferri curaverit; ut eludat exa-
99 men, ac judicium sui Ordinarii; censetur male promotus, & remanet suspensus ab executione Ordinum tamquam ordinatus à non suo Episcopo, juxta *cap. 8. sess. 23.* ut S. Congregatio declaravit, quæ idem etiam respondit in laico ordinato
100 post commissum delictum: nam quamvis crimen non habens censuram annexam, si de illo pœnitentiam egerit, non impediat illius promotionem, ut notatur per DD. in cap. *Si pro Clericis, de præben. in 6.* tamen si promoveri se fecerit in fraudem judicis laici, ut quia causa est præventa in Curia sæculari, ut ea causa fori privilegio non gaudet. In quo S. Congregatio secuta est opinionem Jo. And. quæ *Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.*

communis est in cap. *Vnico, de oblig. ad ratioc.* Et in hac materia cavendum esse ne quid fiat in fraudem vel præjudiciū proprii sacerdotis, adverrit Sylvest. *in ver. Cõfess. 1. n. 10. vers. Nisi fortè sit Episcopo reservatū.*

De Pœnitentiis, & remissionibus.

Cap. Cum ex eo.

SUMMARIUM.

1 Quæstores eleemosynarum sine Apostolicis vel Diœcesanorum litteris admitti non debent & num. 4.

2 Et debent esse modesti, & discreti, & à locis & expensis incongruis abstinere, & num. 9.

3 Indulgentias Episcopi concedere non possunt in dedicatione Basilicæ ultra annum, & in anniversario dedicationis, & pro quibuslibet aliis casibus ultra 40. dies, & num. 14.

5 Quæstores eleemosynarum indigent litteris Papæ, vel Episcopi, si eleemosynas quærant nomine alieno; secus si proprio.

6 Quæstores non possunt pro eleemosynis colligendis aliud populo proponere, vel prædicare, quàm in eorum litteris continetur.

Et quid post Concilium Tridentinum, n. 18. & num 22.

7 Quæstorum abusus corrigere ad officium Episcoporum pertinet non obstante exemptione, & numer. 24.

8 Litterarum forma pro colligendis eleemosynis, qua uti solet Sedes Apostolica, & secundum quam Episcopi debent suas litteras moderari, refertur in textu.

10 Beguinarū sīctarum hospitia sunt quasi prostibula, à quibus modis omnibus est cavendum.

11 Indulgentia per Prælatos concedenda debet esse moderata, & secundum quantitatem, & qualitatem causæ.

12 Per indulgentias indiscretas, & immoderatas claves Ecclesiæ contemnuntur, & pœnitentialis satisfactio enervatur.

13 Indulgentiæ prosunt nedum in Purgatorio, sed etiam quoad pœnitentiam hic injunctam.

14 Papa potest restringere potestatem Episcoporum in concedendis indulgentiis.

15 Indulgentiæ, quæ ab Episcopis conceduntur ultra annum in dedicatione Ecclesiæ, & ultra 40. dies in aliis casibus, sunt ipso jure nullæ in ea parte, in qua excedunt.

16 Episcopi habent potestatem concedendi indulgentias à Papa; ipse verò à solo Deo.

17 Indulgentias ultra numerum dierum hic taxatum non prohibentur Episcopi concedere in foro pœnitentiali.

18 Quæstores eleemosynarum, qui per se vel per alios prædicare præsumunt, ab Ordinariis locorum sunt puniendi non obstantibus Privilegiis & num. 24.

19 Quæstorum nomen, atque usum aboleri jussit Concilium Tridentinum.

20 Indulgentiæ adhibitis duobus de Capitulo, debitis temporibus ab Episcopo sunt publicandæ.

Episcopi eleemosynas, & oblata sibi charitatis subsidia colligere, nulla tamen mercede accepta, ibidem.

21 *Formula litterarum in Sacra Congregatione Concilii compilata ad colligendas eleemosynas pro hospitalibus actu hospitalitatem exercentibus refertur.*

22 *Eleemosynarum collectores hodie quas qualitates habere, & quæ observare debeant in quærendis eleemosynis.*

23 *Campanellæ usus in eleemosynis colligendis soli Religioni Sancti Antonii à Sede Apostolica fuit concessus.*

24 *Eleemosynarum collectores non observantes leges sibi præscriptas publice sunt puniendi, & statim removendi ab Episcopo diœcesano.*

25 *Monachis Sancti Antonii non est prohibita à Concilio Tridentino eleemosynarum collectio, quam faciunt tempore æstatis.*

26 *Presbyteri non prohibentur à Concilio Tridentino accedere ad accipiendas primitias frugum, sive animalium.*

27 *Fratres Ordinum Mendicantium non prohibentur eleemosynas quærere, & eorum nomine triticum, & vinum tempore messium & vindemiarum, & alias res colligere.*

Dummodo id non faciant per alios, sed per seipsos num. 30. & n. 32.

28 *Cruciata non obstat quominus Religioni S. Antonii liceat colligere eleemosynas forma à S. Congregatione Concilii præscripta.*

29 *Indulgentias quæstuandi facultatem quomodolibet continentes revocavit Pius V. prætextu indulgentiarum, & facultatum quæstas fieri prohibuit.*

31 *Eleemosynas colligere pro piorum locorum necessitatibus non est prohibitum.*

32 *Regulares quærentes eleemosynas extra diœcesim, in qua situm est monasterium tenentur suorum superiorum licentiam Ordinario ostendere, & illius consensum obtinere.*

33 *Episcopus potest tam in sua diœcesi, quàm in aliena de Diœcesani consensu per personas spectatæ probitatis, ac fidei eleemosynas quærere pro Ecclesiis, & piis locis sua diœcesis.*

1 CUM EX EO. Eleemosynarum quæstores sine Apostolicis, vel Diœcesanorum litteris admitti non debent; nec tunc proponant ultra id, quod in ipsis litteris continetur. Hoc primò: & communis forma litterarum
2 inseritur. Hoc secundò: & debent esse modesti, & à locis, & expensis incongruis abstinere.
3 Hoc tertiò; in dedicatione Basilicæ ultra annum, & in anniversario dedicationis, & in litteris indulgentiarum concessis ab alio, quàm à Papa, ultra 40. dies remissio excedere non debet. Hoc quartò: & sic patet quatuor esse partes principales: Secunda ibi *formam*. Tertia ibi, *qui autem*. Quarta ibi, *ad hæc*. Jo. Andr. cum quo cæteri concordant.

4 Nota primò ibi, *Apostolicas, vel diœcesani litteras*. Eleemosynarum quæstores, quales sunt quæstores hospitalium Sancti Antonii, & Sancti Spiritus in Saxia, & consimiles, non esse admittendos, nisi litteras apstolicas, vel Episcopi diœcesani ostendant; & altera istarum litterarum sufficit, ut innuit disiunctiva, *vel* cap. *Inter cæteras supra de rescriptis*, & cap. *Inter alternativa, de regul. juris, lib. 6.* sic cap. *Excommunicamus*, §. *Quia verò nonnulli, de hæretic.* secundum Hostien. *hic num. 1. in verb. Nisi Apostolicas*, & Jo. Andr. *eodem num. & verb.* & hoc verum secundum eos si apparent litteræ non suspectæ, aliàs contra, ut cap. *Quod super, de fid. instrumentor.* nec tales excusantur ab hac Constitutione ex eo, quod sint exempti ut in Clē. 2. *de pœnit. & remiss.* & hoc justa de causa fuit constitutum, ut dignoscerentur an essent tales, quales se asserunt, Plerumque enim contingebat, atque contingit, ut assumpto falsæ Religionis habitu, se fingant alios, quam sint, ut patet in textu ibi, *se alios mentiendo*, nec non ibi, *ut falsa religionis habitum gestent.* & propterea antequam admittantur, debent diligenter ab Episcopis examinari. Hoc tamen obtinet in his tantum quæstoribus, qui eleemosynas quærunt nomine alicujus hospitalis, vel pii loci, & sic nomine alieno; secus vero si proprio nomine pro seipsis eleemosynas quærerent; quia tales nullis indigent litteris, cap *Quiescamus*, 42. *dist.* cap. *Non satis*, 82. *dist.* secundum Mar. Socio. *hic nu.* 4

6 Secundò nota ibi, *præter id, quod in ipsis continetur*, tales quæstores non posse pro eleemosynis colligendis aliud populo proponere, vel prædicare, quam in eorum litteris contineatur: quod provide sancitum fuit, quia tales consueverant multas proponere abusiones, & mendacia; & plures illorum fraudes recitat Hostien. in cap. *Cum ex eo, num. 11. supra de reliq. & veneration. SS.* nam plerumque & vota commutabant, & absolvebant à pœna, ut ibi per eum. Ad officium autem prælatorum pertinet pravos illorum abusus corrigere, ne fidelis populus variis illorum figmentis, & falsis documentis decipiantur, ut habetur in d. cap. *Cum ex eo*, & excedentes ab eisdem Prælatis puniri possunt, non obstante exemptione, ut in de Clem. s. *in fin. de pœnit. & remiss.* ubi ratio subjicitur, ut à suis temerariis ausibus, qui ubique (ut communis habet assertio nimium excrevere) pœnæ formidine propensius compescantur.

8 Tertiò nota formam, qua communiter uti solet Sedes Apostolica in indultis quæstuandi pro hospitalibus, ac locis piis, & secundum quam Episcopi diœcesani debent & ipsi suas litteras moderari, ut hic dicitur in verb. *Formam*: sed hodie qualis esse debeat ista forma, patebit infra *nu. 21.*

9 Quartò nota in vers. *Qui autem*, quales esse debent isti quæstuarii; debent enim esse modesti, & discreti, & non divertere in tabernis, & aliis locis incongruis: & notandum est, ut dicunt Host. *n. 12.*
10 Jo. Andr. & Marian. Socin. *eod. nu.* quia textus non dicit, prostibulis, quæ omnino prohibentur: nam & cavendum est à quasi prostibulis, sicut sunt hospitia quarumdam beguinarum fictarum, quod perniciosum genus est mulierū, nec de facili alios, quam Religiosos admittunt, à quibus modis omnibus est cavendum, cap. *Perniciosam*, & cap. *Dissimmus 18. qu. 2.* Hodie istarum status damnatus est per Concilium Viennense, ut in Clem. *Cum de quibusdam, de religios. domib.* & in Clem. *fin. de hæretic.* & de istis beguinis vide quod scripsi in cap. *Nullus, nu. 56. supra de for. competen.* item isti quæstores abstinere debent ab inutilibus, & sumptuosis expensis, ut in littera, sic supra de censibus,

sibus, cap. *Cum Apostolus*, §.1. nec gestare debent falsæ religionis habitum; sic *supra de privileg.* cap. *Tuarū*, & excedentes in talibus, ab Episcopo puniri possunt, ut dixi supra *nu. 7*.

11 Quintò nota in vers. *Ad hæc*, indulgentiam per Prælatum concedendam non debere esse indiscretam, sed moderatam, & secundum quantitatem, & qualitatem causæ: & signa rationē in textu expres-
12 sam, quia per indiscretas, & immoderatas indulgétias claves Ecclesiæ contemnuntur, & pœnitentialis satisfactio enervatur: & ex his ultimis verbis colli-
13 lige singulariter, secundū Marian. Socin. *in 8. notab.* quod indulgentiæ prosunt nedū in Purgatorio, sed etiam quoad pœnitentiam hic injunctam; quare si aliquis tenetur quindecim diebus jejunare, habita super talibus indulgentia, nō tenebitur, secundū eū.

14 Ultimò nota ibi, *decernimus*, Papam posse restringere, & moderari potestatem Episcoporum in concedendis indulgentiis, prout hic fecit Innocentius III. in Concilio generali restringendo eorum potestatem ad annum in dedicatione Basilicæ, & ad quadraginta dies in anniversario dedicationis, & in litteris indulgentiarum, quæ conceduntur pro quibuslibet aliis casibus, idest piis causis, veluti pro ædificatione, vel reparatione Ecclesiæ, vel sustentatione hospitalium, & aliis similibus secundum
15 Host. *nu. 20. in verb. Pro quibuslibet*, concordat cap. *fin. eod. tit. lib. 6.* ubi indulgentiæ ab Episcopis concessæ ultra numerum hic taxatum irritæ decernuntur, scilicet in ea parte, in qua excedunt, ut ibi declarat gloss. *in verb. Non obtinent*, & gloss. *ultim. hic in addit.* & perpetuo commenda memoriæ rationem,
16 quam reddit Innoc. *hic nu. 2.* quia minores Prælati omnes habent hanc potestatem à Papa, & ipse à solo Deo, cap. *Quamquā, 21. dist.* & cap. 1. 25. *dist.* Item hoc potest Papa ratione principatus, & jurisdictionis, quā habet super omnes, cap. *In novo, 21. distinct.* & hoc facit ex justa causa, quia hac potestate abutebantur, ita formaliter Innoc. quem totidem verbis sequitur Jo. Andr. *nu. 13.* & pondera has auctoritates contra eos, qui contendunt Episcopos habere jurisdictionem immediatè à Deo; de quo articulo dic ut plene scripsi in cap. 1. *à nu. 29. usque ad nu. 55. supra de offic. Ord.* subdit tamen notabiliter Inno-
17 cen. ubi supra potestatem Episcoporum hic restrictam esse, quoad illas tantum indulgentias, quæ fiunt publicè; sed non intelligitur restricta in foro pœnitentiali, quin Episcopus possit annos, & dies prout vult indulgere, dummodo discretè faciat.

18 QUAERO, An ea quæ disponuntur in hac Decretali circa eleemosynarum quæstores, & formam litterarum in eleemosynis quærendis sint correcta, vel aliqua ex parte modificata ex jure novissimo Concilii Tridentini.

Solutio. Statuit S. Synodus in *cap. ultim. in fin. sess. 5.* sub Paulo III. ut quæstores eleemosynarii, qui etiam quæstuarii vulgo dicuntur, nullo modo nec per se, nec per alium prædicare præsumant, & contrafacientes ab Episcopis, & Ordinariis locorum privilegiis quibuscumque non obstantibus, opportunis remediis omnino arceantur. Quod & prius interdixerat Urbanus IV. *in Constitut. 2. incip. Licet ex omnibus §. 14. ut in Bullar. tom. 1. pag. 96* & Clemen. IV. in cap. *Ut officii, §. Compescentes, de hæret. lib. 6.* De-
19 inde sub Pio IV. *cap. 9. sess. 21.* statuit Concilium, ut quæstorum nomen atque usus; in quibuscumque Christianæ Religionis locis penitus aboleatur, nec ad officium hujusmodi exercendum ullatenus admittantur, quia remedia, quæ statuta fuerant adversus pravos illorum abusus tam in Concilio Lateranensi, ut in hoc nostro, ac Lugdunensi, ut in cap. *fin. de pœnit. & remiss. lib. 6.* quam Viennensi, ut in Clemen. *Abusionibus, eod. tit.* posterioribus temporibus reddita fuerunt inania, & eorum malitia ita quotidie excrevit, ut de eorum emendatione nulla spes relicta videatur. Indulgentias vero per Ordinarios
20 locorum adhibitis duobus de Capitulo debitis temporibus publicandas esse decernit; quibus etiā datur facultas eleemosynas, atque oblata sibi charitatis subsidia fideliter colligendi, nulla prorsus mercede accepta.

21 Porrò f. mem. Pius V. & Gregorius XIII. ex sententia S. Congregationis Concilii statuerunt scribendas litteras in hanc sententiam locorū Ordinariis, in quorum diœcesi hospitalia reperiuntur, ut eas eleemosynas, quæ pro usu dd. hospitalium, in quibus hospitalitas actu exercetur, dabuntur infra finē hospitalitas actu exercetur, dabuntur infra fines civitatis, & ejus diœcesis tantum colligi permittat, petita tamen ab ipso, & obtenta in scriptis, & gratis licentia, quæ sanè danda videtur, cum in eodem hospitali, sicut asseritur, curari soleant pauperes omnes, & morbo laborantes, nipote S. Antonii, qui ex tota
22 ista diœcesi adducuntur; dummodo personæ, quæ colligent, honestæ vitæ, & spectatæ religionis sint, suoq; judicio approbatæ, ac minimè propter hanc operā participes dictarū eleemosynarum, atq; hoc munere citra ullū dolum, etiam omni modestia, & dexteritate fungantur; quæstorumq; nomen nullo modo gerant, sed simpliciter eleemosynarū collectores nuncupentur, nō secum ferant sua privilegia nec reliquias; nō minus, aut insufflationibus inducāt fideles ad eleemosynas, nō campanellam, aliaq; si-
23 milia instrumenta quorumdā quæstorum insignia ad excitandas personas pulsent (collectoribus tamen S. Antonii sua cāpanella concessa, cujus usus soli Religioni Sancti Antonii à Sede Apostolica fuit concessus) non petant tamquam debitum, aut solitum, neq; ulla arte, etiam prætextu dicendi orationem S. Antonii, vel cujusvis alterius Sancti, aut aliter extorqueant pecunias, vel alia bona, sed simpliciter, piè, & modestè petendo eleemosynam pro sustentatione dictorum hospitalium, accipiant tantùm, quod sibi spontè offeretur, vel superius eleemosynis ullam quovis nomine conventionem faciant,
24 etiam in utilitatem ipsorum hospitalium. Mox adjungebatur, ut diligenter Episcopus animadverteret, ut hæc omnia præcisè observentur, atq; non solùm ad delationem aliorum, sed ex suo etiam mero officio inquireret si qua fraus præsertim adversus leges præscriptas in eis committetur ab ipsis collectoribus, quos si verè reos comperiret, puniret publicè pro modo culpæ arbitrio suo, eosque statim amoveret, atque alios, qui boni, & idonei sint ab eisdem superioribus sufficiendos curaret.

25 Ad hæc censuit Sac. Congregatio decretū d. *cap. 9 sess. 21.* Non prohibere collectionē eleemosynarum quam Monachi Ecclesiæ sub invocatione S. Antonii quotannis tempore æstatis faciunt pro ipsorū subventione, nec etiam Præsbiteros, qui accedunt ad accipiendas primitias frugū, sive animaliū, quæ offerri spontè solēt devotionis ergo. Item nec fratres Ordinis Mendicantiū, quominus mendicent, & eleemosynas quærāt, eleemosynariūq; nomine triticum, & vinum tempore messium, & vindemiarum quæritāt; sic etiā dicendum de aliis ... Et huc jungo

quæ scripsi in cap. *Tuarū, in 2. notab. supra de privileg.*

28 Rursus cùm fuerit quæsitum, an Cruciata obstaret, quominus Religioni sancti Antonii liceret colligere eleemosynas forma à sacra Congregatio præscripta: Responsum est non obstare, sed referendum Sanctissimo, qui probavit Congregationis sententiam, dum agatur de simplici collectione eleemosynarum pro illis hospitalibus, in quibus actu exercetur hospitalitas.

29 Cæterum Indulgentias à Sede Apostolica concessas, pro quibus consequendis manus sunt porrigendæ adjutrices, & quæ quæstuandi facultatē quomodo libet continent generaliter, ac perpetuo revocavit Pius V. & prætextu Indulgentiarum, & facultatū sine speciali licentia Sedis Apostolicæ quæstas fieri prohibuit, ut in sua Cōstitut. 30 quæ incipit, *Et si Dominici* in Bullar. *tō. 2. pag. 214* & in proposito vide aliam ejusdem Pontificis Constitutionem,
30 *Qui implenū sit*, quæ in ordine est *99. eodem t. 2. p. 304*

Fratres Conventuales sancti Francisci eam degentes in Abbatia, seu monasterio sancti Viti Polignanensis diœcesis, quæ quidem Abbatia Conventui SS. Apostolorum Urbis unita est, consueverunt per quodcumq; personarum genus colligere eleemosynas non modo in civitate, ac diœcesi Polignanensi, sed in universa fere Apulia, atque hujusmodi eleemosynæ non cedunt solum beneficio Ecclesiæ sancti Viti, sed in augmentum quoque redituum dicti Conventus SS. Apostolorum.

Quærit Episcopus Polignanensis an possit tuta conscientia permittere, ut dicti Regulares pergant in hac quasi possessione quæstuandi. Et quod hoc jam censuit S. Congregatio fratres Mendicantes ex decreto Concilii *cap. 9. sess. 21.* non prohiberi quidē eleemosynas quærere, sed tamē non posse alios eorum nomine, & authoritate quoquo modo quæritare; & in casibus contingentibus sæpius respondit dictos Regulares per seipsos tantum posse eleemosynas colligere, & probatur in c. *Tantū supra de privileg.* & ibi dixi *in 2. notab.* post Butr. *n. 2* & Anchar. *n. 1*

Verum quia Regulares dicti Conventus objiciunt, quod sine dictis eleemosynis per alios conquisitis vivere non possunt, cùm Abbatiæ reditus non excedant valorem quadringentorum ducatorum, & omnes applicentur Conventui Sanctorum, Apostolorum, deliberandum videtur, an sit illis concedenda facultas quærendi eleemosynas per alias diœceses ad aliquod tempus de Ordinariorum licentia, & cum conditionibus solitis præscribi in litteris Sac. Congregationis.

Ad hæc ex piorum eleemosynis in Cathedrali Polignanensi jamdiu constructa est Cappella in honorem sancti Viti, in qua brachium ejusdem Sancti asservatur.

Pro conservatione, & usibus necessariis dictæ Capellæ Presbyteri Ecclesiæ de Episcopi consensu, & authoritate soliti fuerunt hucusque colligere eleemosynas.

Regulares vero negant id eis licere, tum quia illud Brachium sancti Viti ad ipsorum monasterium spectat, & in d. Capella non asservatur nisi gratia depositi, vel custodiæ. Super quo lis pendet propediem expedienda. Tum quia id cedit in grave præjudicium dicti monasterii, quod majori parte eleemosynis sustendatur.

Tum denique quia ipsi intendunt suppeditare necessaria ad usum dictæ Capellæ, quamdiu in ipsa dicta reliquia asservabitur, dicuntque hanc quæstorum multiplicitatem in diversis diœcesibus esse non posse absque confusione, & scandalo.

Episcopus, qui asserit hanc eleemosynarum collectionem esse necessariam pro dictæ Capellæ manumentione, itidem consulit sacram Congregationem, an sibi liceat in dicta quasi possessione perseverare, & saltem petit facultatem pro aliis diœcesibus juxta formulam litterarum sacræ Congregationis. Alias censuit sacra Congregatio nomen, & usum quæstorum esse penitus à Concilio sublatum, sed tamen pro piorum locorum necessitatibus non esse prohibitum eleemosynis colligere. Sed quia quærentes, facile hac facultate abutuntur, possent fortasse concedi Episcopo litteræ in forma consueta ad aliquot annos pro aliquibus diœcesibus, ac Ordinariorum consensu.

Itaque ad primum dubiū videtur respondendū prædictos fratres tanquam Mendicantes nequaquam esse prohibendos eleemosynas colligere, dū tamen si extra diœcesim Polignensem quæritare voluerint, suorum Superiorum licentiam ostendāt loci ordinario, atque illius consensum obtineant, quemadmodum & alias Congregatio respondit. Cæterum nullibi esse permittendum, ut eleemosynas quærant per alios, quàm sui Ordinis fratres

Ad secundum, Episcopo licere quidem in sua diœcesi, atque etiam in aliena de Diœcesani consensu per personas spectatæ probitatis, ac fidei, suoque judicio delegandas eleemosynas quærere pro Ecclesiis, Capellis, ac locis piis suæ diœcesis, quæ ipse pro sua prudentia, & pastorali sollicitudine ejusmodi eleemosynarum præsidio magis indigere arbitrabitur. Et ita meo tempore ad utrumque dubium fuit responsum.

De Pænit. & remiss.

Cap. Ne pro dilatione.

S V M M A R I V M.

1 *Episcopi, & alii Superiores, & minores Prælati exempti possunt sine alia licentia sibi eligere Confessorem.*

2 *Episcopi possunt sibi eligere Confessorem etiamsi exempti non sint.*

3 *Prælatus inferior non exemptus, aut exemptus non Prælatus non gaudet privilegio sibi eligendi confessorem.*

4 *Rectores Ecclesiarum, item Scholares Episcopo, vel ejus Pænitentiario, aut Archipresbytero civitatis confiteri debent.*

5 *Episcopus an hodie possit eligere confessorem sibi non subditum, qui à proprio Ordinario nō fuerit approbatus ad præscriptū Concilii Tridentini in cap. 15. sess. 23. & n. seq. usque ad n. 31. & n. 62.*

6 *Confessor eligendus ex privilegio hujus cap. debet esse habilis ad confessiones audiendas, & num. 13.*

7 *Impedimento uno ex duobus sublato actus expediri non potest.*

8 *Sacerdos, ut validè à peccatis absolvat, debet non solum esse approbatus ab Ordinario, sed etiam habere jurisdictionem in pænitentes.*

9 *Regulares habentes privilegium absolvendi alienos Parochianos an possint illos absolvere sine proprii Sacerdotis licentia, & n. 28.*

10 Pri-

10 Privilegium habens eligendi Confessorem non potest eligere nisi cum, qui habet executionem, & num. 53.

11 Confessorem eligere est jurisdictionẽ prorogare.

12 Sacerdos ab Ordinario non approbatus habet jurisdictionem habitu, sed non actu.

14 Sacerdos de jure communi satis est ut habeat potestatem absolvendi habitu, ad hoc ut illius executio per electionem prorogetur, secus post Concilium Tridentinum.

15 Episcopus eligendo Confessorem sibi subditum videtur illum approbare.

16 Confessor electus in vim hujus capituli an censeatur ordinarius.

17 Consuetudo, ac privilegium eligendi Sacerdotem non approbatum ad confessiones audiendas sublata sunt à Concilio Tridentino.

18 Confessor eligendus in vim Bullæ Cruciatæ debet esse approbatus ab Ordinario ipsius Confessoris, licèt in Bulla id non exprimatur.

19 Confessio Sacramentalis an sit nulla, si fiat Sacerdoti in aliena diœcesi commoranti etiam ibi approbato ab Ordinario.

20 Prælati inferiores exempti an possint sibi eligere Confessorem ab Ordinario nõ approbatum.

21 Et an possint approbare ad confessiones audiendas.

22 Privilegium eligendi Confessorem quid operetur post Concilium Tridentinum, & n. seqq.

23 Sacerdotes sæculares non curati non possunt audire confessiones confluentium de alienis diœcesibus etiam in diœcesi, in qua sunt approbati, & n. 27.

Secus est in Regularibus seclusa fraude, n. 28.

24 Parochus potest confessiones suorum Parochianorum ubique locorum audire aliorum non potest etiam in propria parochia, & n. 29.

25 Confessor ab Episcopo electus potest illius confessiones audire etiam extra diœcesim Episcopi approbantis.

26 Sacerdotes non curati sive sæculares, sive regulares non possunt audire confessiones etiam subditorum Episcopi approbantis extra diœcesim, in qua sunt approbati.

30 Actus voluntariæ jurisdictionis possunt etiam in alieno territorio exerceri.

Episcopum iter agentem non decet eligere sibi Cõfessorem in singulis diœcesibus, ibidem.

31 Cardinales in vim hujus cap. an possint sibi eligere Confessorem non curatum, nec approbatum ab Ordinario juxta Concilium Tridentinum in cap. 15. sess. 23. & n. seq. usq. in finem.

32 Cardinalis Episcopus, aut Legatus de latere indubie habet privilegium sibi eligendi Confessorem, ibidem.

Privilegia non extenduntur de persona ad personam, etiam ex majoritate rationis.

Declaratur, n. 40. & 47.

33 Prælatus quantumcumque maximus de jure communi non potest sibi eligere Confessorem.

34 Episcopus de jure communi confiteri debet Archiepiscopo, Archiepiscopus Patriarchæ, Patriarcha Papæ, & n. seq. & 39.

35 Prælati exempti, qui immediatè non subsunt Papæ non habent privilegium sibi eligendi confessorem & n. 38.

36 Cardinales non possunt recedere à curia sine licentia Papæ

37 Tenentur residere in suis titulis.

38 Privilegii causa cessante cessat privilegium. Declaratur, n. 48.

39 Cardinales de jure communi confiteri debent Papæ, vel majori ejus Pœnitentiario, & n 50.

40 Cardinales dignitate, & officio sunt superiores Episcopis.

41 Prælatorum appellatione qui comprehendantur

42 Cardinales etiam non Episcopi in suis titulis habent jurisdictionem quasi Episcopalem & minores Ordines conferunt, non tamen uti possunt facultatibus, quæ à Concilio Tridentino Episcopis tribuuntur.

Cardinalis Regni Protector potest inquirere super qualitatibus promovendi, & examen super aliquo articulo subdelegare. Sed processum Nuntii prævenientis per se, vel per alium impinguere non potest, ibid. vers. Et per quæ dicta.

43 Cardinales sunt Papæ immediatè subjecti tãquam ipsorum judici Ordinario, & n seq.

44 Familiares Cardinalium à solis Cardinalibus judicantur.

46 Cardinales gaudẽt privilegio Altaris portatilis

47 Privilegium sibi eligendi confessorem tamquã favorabile, & nulli noxium est latissimè interpretandum.

48 Privilegium eligendi confessorem quam ob causam Episcopis, & Prælatis exemptis concessum fuerit, & n. seq.

49 Causa in dubio an præsumatur finalis, vel impulsiva.

50 Privilegiatus an possit sibi eligere confessorem non curatum, nec approbatum ab Ordinario, & num. 52.

51 Sacerdos simplices an habeant privilegium sibi eligendi confessorem, & n. 54.

52 Cardinalium privilegia non comprehenduntur in generali privilegiorum derogatione.

Contrarium, n. 55.

Declaratur, n. 58. & 60.

53 Privilegium habent eligendi confessorem tenentur eligere Sacerdotem habentem executionem ab Ordinario.

55 Cardinalium prærogativæ quamvis multum attendantur in honoribus deferendis, non tamen eximunt eos à vinculis sacrorum Canonũ, & Apostolicarum constitutionum.

56 Augusta quamvis gaudeat privilegiis Augusti, tamen sub generali legum vinculo comprehenditur.

57 Princeps non est sub lege fori, sed sub lege poli, naturæ, & rationis.

58 Cardinales comprehenduntur in generali derogatione respiciente favorem publicum, & salutem animæ.

59 Ideoque comprehenduntur in cap. Omnis utriusque sexus, de pœnit. & remiss. Item

60 *Item in generali derogatione habente clausu- les prægnantes.*

61 *Lex corrigens in uno ex correlativis, corrigit etiam in alio.*

62 *Episcopi possunt sibi eligere confessorem, sed tenentur eligere curatum seu approbatum ab Ordinario.*

63 *Privilegium eligendi confessorem curatum, vel approbatum in quo prosit Cardinalibus.*

64 *Parochus etiam intra limites parochiæ suæ non potest audire confessiones alterius Parochiani sine proprii Sacerdotis licentia.*

Sed suos Parochianos absolvere potest etiam extra propriam parochiam, n. 66.

65 *Confessor sive sæcularis, sive regularis in una diœcesi approbatus non potest extra illam audire confessiones etiam personarum illius diœcesis, in qua est approbatus, & n. seq.*

67 *Sacerdos sæcularis etiam in illa diœcesi, in qua est approbatus, non potest audire confessiones confitentium ex alia diœcesi.*

68 *Consuetudo etiam immemorabilis, ut quis præter sui Superioris licentia confessorem sibi eligere valeat, reprobatur.*

1 NE PRO DILATIONE Episcopi, & alii superiores, & minores Prælati exempti possunt sine alia licentia sibi eligere confessorem. Hoc dicit.

2 Nota primò Episcopos etiam nõ exemptos posse sibi confessorem eligere, prout ex littera subtiliter, & accuratò deducit Host. *hic nu. 6. vers. Sed nunquid*, cui subscribunt Jo. Andr. Cardinal & Anchar. omnes *in princip.* Butr. *n. 5.* & Abb. *n. 3. vers. Sed quæro.*

Secundò nota ibi, *minoribus Prælatis exemptis*, inferiores Episcopo non gaudere hoc privilegio sibi eligendi confessorem, nisi duobus concurrentibus. Alterum est ut sint Prælati, puta Abbates, Præpositi, Priores, ut in cap. *In singulis*, *supra de statu Monach.* de Presbytero parochiali dicam infra *num. 41.* Alterum ut sint exempti, idest Sedi Apostolicæ immediatè subjecti, secundum Host. *nu. 7. vers. Inferiores verò*, & latius patebit infra *nu. 35.* Quapropter exemptus non Prælatus, aut Prælatus inferior non exemptus hac permissione non utitur, ut per Host. *eodem nu. 7. in ver. Minoribus*, & Abb. Siculum *nu. 3. in ultimo notab.* Quod secun-
4 dum Abb. Antiq. facit contra scholares, qui sibi eligunt confessorem, quem maluerint; & secundum Pattum de Sampsone facit contra Rectores capellarum, qui sibi eligunt confessores, cum tamen Episcopo, vel eius Pœnitentiario, aut Archipresbytero civitatis debeant confiteri, cap. 1. *de off. Archipresb* & sequuntur *hic* Ioan. Andr. & Butr. ambo *in fine*, Cardin. & Ancharan. ambo *in princip.*

5 QUAERO, An Episcopus in vim huius Decretalis hodie possit eligere confessorem sibi non subditum, qui à proprio Ordinario non fuerit approbatus ab confessiones audiendas ad præscriptum Concilii Tridentini in *cap. 15. sess. 23.*

6 Videtur respondendum non posse.

Primò, quia hic textus exigit, ut eligatur confessor providus, & discretus: sed talis non videtur posse intelligi is qui ab ipso Concilio in d. *cap. 15.* declaratur non idoneus ad audiendas confessio-
7 nes. Ergo neque in vim hujus D[illegible] [illegible] gibilis.

Secundò de duobus impedimentis ad a[illegible] uno sublato, & altero remanente, actus exp[illegible] non potest, cap. *Ex tuarum*, *supra*, *de usu pall.* & cap. *Pastoralis*, *de privil.* Sed duo impediunt quo-
minus sacerdotes, quamvis in sui ordinatione ab-
8 solvendi potestatem receperint, absolvere pœnitentes possint; quorum unum personam respicit ipsorum sacerdotum, vid. licet si non sint approbati ab Ordinario, vel parochiale beneficium non obtineat, d. *cap. 15.* Alterum quod pœnitentes respicit, idest si in eos jurisdictionem non habeant, cap *Placuit*, *dist. 6.* cap. *Omnis*, ubi notatur, *supra eod.* Ergo quamvis ex privilegio hujus textus sublatum sit impedimentum ex defectu jurisdictionis, quia tamen remanet alterum ex inhabilitate personæ confessoris, non poterit actus absolutionis expediri. Atque hoc argumento in hac materia utitur glo. in dicto cap. *Omnis*, *in ver. Alieno sacerdoti.*

9 Confirmatur argumentum, quia sicut non sufficit privilegium Regularium ut possint alienos parochianos recipere ad pœnitentiam, sed requiritur licentia proprii sacerdotis, glos. in d. cap. *Omnis in eod. ver. Alieno sacerdoti*, nisi sint super hoc specialiter privilegiati, in quibus terminis procedit Extravag. *Vas electionis*, *de hæret.* ut declarat in prædicta Decretali, *Omnis*, Jo. Andr. & post eum Abb. *nu. 14. vers. Sed Io. Andr.* ita non sufficit licentia proprii sacerdotis, cui æquivalet licentia ex privilegio juris, nisi ille qui audire debet confessiones alias idoneus sit ut possit absolvere pœnitentes.

10 Tertiò, quando simpliciter datur licentia parochiano eligendi confessorem, nõ potest eligi nisi is qui habet executionem, ut puta curatus, glos. præall. & Abb. in d. cap. *Omnis n. 14.* glos. in Clem. 1. *in ver. Specialis*, *de privil.* & ibidem Cardin. *q. 33* Et idem Cardin. 1. in Clem. *qu. 14. de offic. Vicar.* & latius dicam infra *n. 53.* ergo idem quando à jure hujusmodi licentia tribuitur, ut *hic*.

11 Quartò facit ratio, qua movetur glossa, & Abb. ubi supra: eligere enim confessorem est prorogare eius jurisdictionem, unde judex prorogatus cognoscit jure proprio. At sacerdos non approba-
12 tus juxta decretum Concilii, licèt habeat jurisdictionem illam, idest potentiam; non tamen habet actum. Ergo non poterit illius jurisdictionis executio per eligentem prorogari. Nec applicatur responsio Abbatis in Clem. 1. *nu. 16. de privil.* post Host. *in summa*, *de pœnit. vers. Cui confitendum*, *nu. 14. post med.* quod executio impeditur ex defectu subditorum, quod cessat quando aliquis alicui sacerdoti se legitimè subjicit, utputa per li-
13 centiam legitimam: nam hoc procederet nisi aliud subesset impedimentum in persona confessoris proveniens ex eo quod non est approbatus. Sicut ergo non potest eligi excommunicatus, ut per Host. *ubi supra in §. Cui Patriarcha*, *nu. 18.* ita nec iste à Concilio inhabilitatus.

Ex quibus concludendum cum Abb hic in fine & Capell. Tholos. *decis. 222.* talem eligendum per Episcopos, & Prælatos debere esse curatum, vel alias habere potestatem ligandi, & solvendi in actu, quod multò magis tenendum est post Concilium, quo expresse in d. cap. 15 inhabilitati sunt omnes, qui aut parochiale beneficium non obtinent, aut aliàs approbati non sunt.

14 Non obst. it[illegible] ub quam præcipuè Host. *ubi supra*

supra, & Abb. in d. Clem 1. *de privil.* & plerique alii ante Concilium tenuerunt sufficere ut solus sacerdos habitu habeat potestatem absolvendi ad hoc ut illius eaecutio per electionem protogetut, ad notata l. 1. *de judic.* quia, ut dictum est, procederet, nisi subesset alitd impedimentum, quàm ex defectu subditorum.

15 Non obstat si dicatur cum Host. *ubi supra in* §. *Cui Patriarcha*, confessorem electum ab Episcopo habere illam potestatem, quam habet Episcopus in subditum suum habet potestatem absolvendi: ergo, &c Quia respondetur argumentum tunc habiturum locum, quando Episcopus eligeret sacerdotem sibi subditum: Ex hoc enim quoniam illum eligeret, tacitè videretur approbasse.

16 Non obstat, quod talis confessor videatur ordinarius ca co quod à lege accipiat potestatem facta electione per Episcopum, ut per Host. *ubi supra*; confessor autem ordinatius tali approbatione non indigeat: quia respondetur legem supponere sacerdotem idoneum, & eligibilem ex se quando dat facultatem personæ ut possit illum eligere, & illi subjici: at talis non est sacerdos non approbatus, cùm ea Concilio sit inhabilis ad confessiones audiendas.

17 Non obstat quod fortè cōsuetudo intetpretata sit aliter hanc licentiam, prout apparet in S.R.E. Cardinalibus, qui cum habeant simile privilegium à Papa, eligunt in confessorem sacerdotem etsi non approbatum juxta Concilium. Etenim omisso privilegio Cardinalium, de quo in præsenti non quæritur: Responderi potest consuetudinem quãvis aliàs tribuat jurisdictionem non prodesse quicquam contra prædictum decretum Concilii, quod privilegia, & consuetudines etiam immemorabiles sustulit.

18 Melior interpretatio ad hujusmodi privilegium sumitur ea ipsis litteris Iubilei, in quibus cùm tribuitur licentia eligendi confessorem, adjicitur ut sit approbatus ab Ordinatio: sed etsi expressè non esset adjectum, haberetur pro adjecto, prout sentiebat S. Congregatio Concilii interpretando Bullam Cruciatæ.

19 Sed an talis confessor debeat esse approbatus ab Ordinario ipsius confessoris, vel ab Ordinario pœnitentis, S. Congregatio interpretando Bullam Iubilei, & ea eius sententia Sanctissimus declaravit Bullam esse intelligendam de Ordinariis eorum qui audiunt confessiones, non autem de Ordinariis pœnitentium.

In contrarium induci posset decretum provinciæ Mediolanen. recognitum à S. Congregatione, & emendatum, quod relatum est inter scripturas *cap. 15. sess. 23.* his verbis (Qui ad confessarium etiam regularem in aliena diœcesi commorantem dedita opera secōferens peccata sua sit confessus, nisi confessarius ille ab Episcopo loci, & à confitentis Ordinario ad audiendas confessiones probatus erit, ei tamquam inconfesso Parochus Eucharistiæ Sacramentum nemini præbeat.) Sed responderi potest decretum illud loqui de pœnitentibus non habentibus facultatem sibi eligendi confessorem, qui ad eludendum proprii sacerdotis judicium ad exteros sacerdotes confugiunt.

20 Eadem dubitatio proposita de Episcopis procedit etiam respectu minorum Prælatorum, qui si sint exempti simili privilegio gaudent, ut hic, in
21 quibus par etiam resolutio fieri poterit; prætetquam; in eo quod dictum est Episcopum eligere posse suum subditum, licet prius non approbatum ab ipso ad audiendas confessiones, quia ipsum eligendo tacite, & ipso facto videtur approbare, inferiores enim Prælati confessorem approbare non possunt, nisi proprium territorium, ac jurisdictionem quasi Episcopalem habeant, ut S. Congregatio censuit.

22 Sed objicies quid ergo prodest privilegium eligendi confessorem à Concilio Episcopis nō ademptum, si in aliena diœcesi eum eligere non possunt nisi ab illius Ordinario approbatum, & in diœcesi propria nullo egent privilegio, cùm sicut pro aliis, & pro se possint sacerdotes approbare.

At respondetur privilegium operari duos effectus. Primus est, quia Episcopi poterunt sibi eligere caterum sacerdotem curatum, vel ab eius
23 Ordinario approbatum, quem alias eligere non possent sine privilegio. Nam quidquid sit in regularibus, presbyteri sæculares parochiale beneficium non habentes non possunt audire confessiones confluentium ex alienis diœcesibus, etiam in illa diœcesi, in qua sunt approbati; etenim cum illorum jurisdictio non sit ordinaria, sed delegata non extenditur ad eos, qui non subsunt Episcopo deleganti; ac propterea nulla est absolutionis sententia, quam iidem sacerdotes in eos proferunt, in quos ordinariam, aut delegatam jurisdictionem non habent, ut diffinitur à Concilio Tridentino *sess. 14. de Sacram. Pœniten. cap. 7. de cas. reservat.*
24 Habentes vero parochiale beneficium certum est audire nō posse confessiones alienorum Parochianorum, ut omnes notant in d. cap. *Omnis utriusque supra eod.* In hoc ergo prodest privilegium, quod sacerdoti alterius diœcesis sive curato, sive approbato, qui alioquin respectu exteri Episcopi esset alienus, poterit Episcopus se subjicere illum eligendo, ejusque jurisdictionem protogare.

25 Secundus effectus est quia Episcopi à sacerdote, ut præfertur, electo absolvi poterunt ubique locorum, etiam extra diœcesim Episcopi approbantis, quod sine privilegio non liceret: nam pres-
26 byteri non habentes parochiale beneficium sive sint sæculares, sive regulares non possunt audire confessiones etiam subditorum Episcopi approbantis extra diœcesim, in qua sunt apprabati, ut sæpius S. Congregatio declaravit.

27 Porrò consueverunt in hac materia ex sententia ipsius S. Congregationis constitui regulæ infrascriptæ, videlicet: Sacerdotes sæculares non Parochi ad audiendas confessiones ab Episcopo approbati non possunt alias audire extra diœcesim, in qua sunt approbati: sacerdotes verò regulares possunt seclusa fraude aliorum diœcesanorum confessiones audire in ea diœcesi, in qua sunt approbati, qui ab Episcopo solam approbationem recipiunt, & jurisdictionem habent ex privilegio Summi Pontificis, ut in Clement. *Dudum, de sepultur.* cujus authoritas non restringitur ad limites alicujus territorii cap. *Cuncta per mundum, 9. q. 3.*
28 Et in hoc discrepant à confessionibus sæcularibus; sed tamen cum iis conveniunt in hoc quod non possunt illas audire etiam quoad subditos Episcopi approbantis extra diœcesim, in qua sunt appro-
29 bati. At Parochi è converso alienorum quidem Parochianorum confessiones audire non possint etiam in propria parochia, cum in eos nullam habeant jurisdictionem, sed suos Parochianos pos-
sunt

sunt ubique locorum absolvere, quia in eos ordinariam habent jurisdictionem, & cùm actus audiendi confessiones sit jurisdictionis voluntariæ,
30 potest etiam in alieno territorio exerceri, l.1.*ff. de off. Proconf.* glossa, in c. *Novit*, *de off. Legati*, Calderin. *conf.* 468. *circa princ. verf. Secundò ponderæ*, *alias* 3. *Qui fil. sint legit.* Ob quam rationem ita concludit Hostien. *in Summa in tit. de pænit.* §. *Cui confitendum*, *num.* 54. *verf. Et nunquid extra*, Asten. *in Summa lib.* 5. *tit.* 14. §. *Cui Presbytero est confitendum*, q. 4. Navarr. in cap. *Placuit*, *num.* 64. *de pœnit. dist.* 6. Capyc. *decis.* 203. *num.* 14 *& seqq.* & in hoc discrepant ab aliis Sacerdotibus tam sæcularibus, quàm regularibus, quorum authoritas circumscribitur finibus, diœcesis, in qua sunt approbati.

Quæcumque autem de Parocho dicta sunt eadem habent locum etiam in Confessore ab Episcopo electo in vim textus nostri. Siquidem tamquam habens jurisdictionem à lege, censetur ipsius eligentis proprius, & Ordinatius Sacerdos, ut docent in d. cap. *Omnis*, Hostien. *nu.* 22. & Abb. *n.* 14. Mandos. *in tract. de signat grat. in ver. Confessionale*, *verf. Advertendum est ad glossam*: ac proinde ad instar Parochi potest audire confessiones Episcopi tamquam subiecti suæ ordinariæ jurisdictioni in quacumque diœcesi, quod non liceret secluso privilegio, ut dictum est. Hoc autem plurimum prodesse poterit Episcopis præsertim in itinere celebrantibus, juxta cap. *fin. de privil. in* 6. Nec transeundo per alienas diœceses dimisso solito, & proprio Confessore, cogantur in singulis diœcesibus diversos Sacerdotes eligere. Quod considerat Hostien. in d. §. *Cui Patriarcha*; Resolutionem habes infra *n.* 62.

31 Ulterius QUÆRO. Posito decreto Concilii Tridentini in d. *cap.* 15. *seff.* 23. An S.R.E. Cardinales in vim illius Decreti possint sibi eligere Confessorem non curatum, nec approbatum ab Ordinario. Quæstio videtur dividenda in duos articulos. Primus est an Cardinalis habeat privilegium sibi eligendi Confessorem juxta hoc capitulum. Secundus est, quatenus habeat an possit eligere non curatum, nec approbatum.

Quoad primum articulum si Cardinalis sit Episcopus, nulla est difficultas, quin gaudeat hoc privilegio. Et idem dicendum de Cardinali Legato de latere, quia proculdubio comprehenditur sub illis verbis, *& aliis Superioribus*, & in oratione expressa in littera. Et hoc tenent post alios moderni in institutione canonica *lib.* 5. *in tit. de Sacramen. Pœniten. n.* 172.

32 Sed in Cardinali non Episcopo, aut Legato de Latere dubium facit, quod cum hæc Decretalis contineat privilegium, ut notant hic Anchar. & Abb. non videtur extendenda ad Cardinales in ea non expressos ex notatis per Archid. in cap. *fin. in ver. Indulgemus*, *de privileg. lib.* 6. Generaliter enim in privilegiis non fit extensio de persona ad personam etiam ex maioritate rationis, cap. *Ne aliqui*, ubi Gemin. in 4. *notab. de privil. in* 6. Anton. de Butr. in cap. *Sanè*, *supra eod. tit.*

33 Præterea de jure communi nullus Prælatus quantumcumque maximus potest sibi eligere Confessorem, ut hic notat Abb. *num.* 2. *in* 2. *notab.* & probat littera textus ponderando illud verbum, *permittimus*, quod indicat ante hanc permissionem Episcopos, & alios de quibus hic non potuisse se subjicere alicui Confessori sine sui Superioris licentia. Et est ratio, quia nemo potest ligare nisi à suo judice, ut in cap. *Omnis utriusque*, & in cap. *Quod autem*, *supra eod.* & cum nullus Clericus sine licentia sui Episcopi possit eligere judicium non sui judicis, personæ, vel rerum; c. *Si diligenti*, & cap. *Significasti*, *de foro compet* & cap. *Non liceat*, 3. *qu.* 6. Multò minus judicium animæ, quod majus est, ut arguit glossa *hic in ver. Permittimus*, & Hostien. *num.* 5. *in eod. ver.* Unde ex juris communi
34 nis dispositione Episcopus debet confiteri Archiepiscopo, Archiepiscopus Patriarchæ, Patriarcha Papæ, ut plenè per Hostien. *in Summa*, *eodem tit.* §. *Cui confitendum*, Sed quia hujusmodi Prælati habent superiores nimis distantes, propterea fuit eis concessum privilegium de quo in textu nostro ut hic advertit Abb. *num.* 2. Similiter Prælati ex-
35 empti, de quibus loquitur littera hujus textus de jure confiteri debent soli Papæ, cui subsunt immediate: de his enim intelligitur hæc Decretalis, & non de aliis Prælatis exemptis habentibus supra se alium Superiorem, ut Prior Abbatem generalem secundum Hostien. *in d.* §. *Cui confitendum*, *verf. Cui Abb. &*, & Abb. *hic num.* 2. *in fine.* Sed quia prædicti exempti Papæ immediate subjecti itidem nimis distabant à Curia Romana, ideirco fuit eis concessum privilegium sibi eligendi Confessorem, ne pro dilatione pœnitentiæ periculum immineat animarum, quæ est ratio hic expressa; & hanc distantiam à suis Superioribus, & à Curia Romana fuisse causam, & rationem hujus privilegii dicit Hostien. *hic nu.* 7 *in fin. verf. Nisi exempti sint*, & Abb. *eod. n.* 2.

36 At hæc ratio cessat in cardinalibus non Episcopis, aut Legatis de Latere, quia tenentur in Romana Curia residere, ut eis districtè præcipitur à Leone X. in Constitutione edita super reformatione Prælat. Eccles. *Tertio nonas Maii* 1514. nec possunt recedere à curia sine licentia Papæ, cùm habeant alas ligatas, ut inquit Hostien. in cap. *Ecclesia vestra*, *el secondo*, *de elect.* Sarnen. *in reg. de*
37 *impetr. benef. vacan. per obit. famil. Cardin. qu.* ... *num.* 4. Et ut ait Bald. in cap. *Bona*, *il secondo*, *de postulat.* *Prælati* æquiparantur stellis fixis, quæ non moventur nisi motu orbis, sicut & Cardinales non moventur nisi motu Papæ. Et de jure communi tenentur residere in suis titulis, alias debent deponi cap. 2. *de Cler. non resid.* ubi à Leone III. refertur Anastasium Presbyterum Cardinalem titulum Beati Marcelli in Synodo depositum fuisse eò quod parochiam suam per annos quinque contra Canonum instituta deseruerat, de quo per Ioann. Andr. *in addit. ad Specul. eod. tit circa fin.* & Oldrad. *conf.* 48. Ius commune, & arguit in simili
38 Jo. Andr. post Hostien. in cap. *In his*, *circa n. ed. in ver. Constituti*, *supra de privil.* ubi concludit privilegium Altaris viatici, de quo ibi, cum fuerit concessum fratribus Prædicatoribus, & Minoribus in novitate sua quando carebant propriis Ecclesiis, & habebant Oratoria simplicia, non habere amplius locum, cum hodie habeant Ecclesias consecratas, & sic cessat ratio privilegii; & sequuntur ibi Anton. de Butr. *num.* 8. & Abb. *num.* 3. & magis ad rem nostram privilegium ut Episcopi, eorumque Superiores nullam interdicti, vel suspensionis pœnam incurrant, nisi in sententia fiat expressi, de quo in c. *Quia periculosum*, *de sent. excomm. in* 6. Non competit Cardinalibus, cum in eis cesset ratio

tio illius Decretalis, ſcilicet impediendi officium epiſcopale, ſecundum Joann. de Anan. *in rubr. de Cler. excomm. in ult. col.* & Felin. in cap. *Quod ſuper his, num. 12. verſ. Secundò quia etiam, de fide inſtrum.* & in terminis privilegii, de quo agitur, quamvis littera hujus textus indiſtinctè loquatur de Prælatis exemptis; tamen quia in exemptis, qui non ſubſunt Papæ, ſed aliis Superioribus, ceſſat ratio diſtantiæ ab Urbe, & dilationis in textu conſiderata: ceſſat etiam privilegium ſecundum Hoſtienſem, & Abb. *locis citatis.*

39 Quamobrem ceſſante privilegio, Cardinales confiteri debent Papæ, vel Majori ejus Pœnitentiario, quibus in foro pœnitentiali ſubjiciuntur. Martinus Laudenſis *in tract. de Cardinal. part. 2. qu. 28. & 29.* & Lancell. Corrad. *in Templo omn. judic. lib. 2. cap. 2. de Cardinal.* §. 2. *num.* 10. Videtur enim in eis ſervandum quod de jure communi ſtatuitur in aliis Prælatis exemptis, qui ante conceſſionem, de qua in textu noſtro, ſimpliciter tenebantur confiteri Papæ, vel Majori Pœnitentiario ſecundum Abb. *ibid. verſ. Nota quod Prælatus exemptus,*

Atque ita Cardinales in Curia non habere hoc privilegium ſibi eligendi Confeſſorem, ſed ſolere illis per Papam concedi, tradit Marcus Antonius Cuccus *in Inſtitut. Canon. lib. 5. in tit. de Sacram. Pœnit. num.* 171. Neque obſtant verba prædictæ Decretalis, Et aliis Superioribus, quia verificantur in Archiepiſcopis, Primatibus, & Patriarchis, ut notat ibi Jo. Andr. *in princ.*

40 Quibus tamen minimè obſtantibus, videtur reſpondendum hoc privilegium competere Cardinalibus etiam non Epiſcopis, aut de latere Legatis. Primò ponderando litteram textus in illis verbis, *& aliis Superioribus*: nam poſthabitis Doctorum altercationibus, Cardinales dignitate, & officio ſunt ſuperiores, & eminentiores Epiſcopis, ut validiſſimis rationibus diffinitur in epiſtola Decretali Eugenii IV. ad Archiepiſcopum Cantuarienſem ſcripta Florentiæ, ubi Eugenius præſidebat in Concilio Florentino anno ſui Pontificatus octavo, quæ incipit, *non mediocri*, & eſt in Bullario 15. inter Conſtitutiones Eugenii.

Unde cum Cardinales ſecundum latitudinem eorumdem verborum includantur in dicta Decretali, non dicitur fieri extenſio de uno caſu ad alium, ſed potius declaratio, & expreſſio ejus quod tacitè ineſt: atque ita ceſſat ratio ſuperiùs conſiderata in prima oppoſitione: nam & in privilegiis ſit lata interpretatio, quatenus patiatur verborum proprietas, ut poſt alios tradit Decius *conſ. 115. Viſo tenore, num. 6. verſ. Et ideò cum multis.*

Præſertim verò quia, ut inquit Abb. *hic num. 3.* cùm in indulto eligendi Confeſſorem tractemus de favore, & ſit beneficium Principis nulli nocens, debet fieri latiſſima interpretatio, ut cap. *Olim, infra, de verbor. ſignif.* & in l. *fin. ff. de Conſtitut. Princ.*

Ad hæc privilegium electionis Confeſſoris conceditur hic, non ſolum Epiſcopis, & aliis Superioribus, ſed etiam minoribus Prælatis exemptis. Unde quatenus hoc caſu ſpectanda non eſſet prærogativa dignitatis, ſed gradibus ſecundum quam Presbyteri Cardinales ſunt minores Epiſcopis, ut notatur per gloſſam, & Doctores in cap. *Quanquam, 2. q. 7.* & habetur in prædicta Decretali Eugenii IV. Atque ita quatenus Cardinales hoc reſpectu non comprehenderentur in illis verbis, *& aliis Superioribus*; comprehenduntur tamen in ſequentibus, *necnon minoribus Prælatis exemptis:*
41 utraque enim qualitas Prælationis, & exemptionis propriè verificatur in Cardinalibus: nam ſive Prælatorum verbum accipiamus in ſtrictiori ſignificatione pro eis, qui habent juriſdictionem fori contentioſi juxta textum in cap. 2. & ibi gloſſa *in ver. Prælati. de ſepult.* ſive accipiamus largè, ut etiam comprehendat habentes juriſdictionem fori pœnitentialis, ut ſunt Rectores Parochialium Eccleſiarum, qui largo modò dicuntur Prælati, cap. *Tua, de Cler. ægrot.* prout ſecundum Abb. hic n. 3.
42 Accipi debet hoc caſu, in quo agitur de favore, & beneficio Principis nulli noxio: dubium non eſt quin comprehendantur Cardinales, qui in ſuis titulis, & in Eccleſiis, quæ ipſis titulis ſunt ſubjectæ, facultatem habent corrigendi, cenſuras eccleſiaſticas fulminandi, & cætera faciendi, quæ ſunt juriſdictionis epiſcopalis, cap. *His quæ*, ubi omnes notant, *de major. & obed.* cap. *Querelam, de elect.* Extravag. Clem. VII. *Sanctiſſ. in Chriſto Pater, &c.* & eſt communis opinio, ut teſtatur Roman. ſermone ſuo poſt conſilia *num. 19. in fine*, & propterea conferunt minores Ordines utuntur epiſcopalibus inſigniis, & benedicunt ſolemniter, licèt non habeant conſecrationem aliquam, ſed nudos Ordines ſacros, Felin. in cap. *Inter monaſterium, num. 2. de re judic.* Et quamvis cum olim dubitatum eſſet in Sac. Congregatione Concilii an Cardinales, qui habent titulos Eccleſiarum Urbis, poſſent in ſuis Eccleſiis titularibus, & earum ſubditis uti illis facultatibus, quæ à Concilio Trident. tributæ ſunt Epiſcopis in ſuis civitatibus, & diœceſibus, & ſpecialiter illis, quæ comprehenduntur *ſeſſ. 24. cap. 6.* Facta relatione Sanctiſſimo Sanctitas ſua dixerit ſe nolle ea, ut quæ Epiſcopis conceſſa ſunt à Concilio, competant Cardinalibus in ſuis titulis, quia licet habeant quaſi Epiſcopalem juriſdictionem, ibi tamen verè, & propriè non ſunt Epiſcopi: Nihilominus hæc deciſio ut in libris S. Congregationis eſt adnotatum, intelligenda eſt quoad facultates conceſſas à Concilio. Extra illas autem ſalva manet juriſdictio Cardinalium in titulis ſuis, juxta notata in d. cap. *His quæ, de major. & obed.* & propterea Cardinales prælaturam, ſeu prælationem Eccleſiarum habere patet clarè ex cap. *unico* ibi, *Prælaturis perpetuo privantes*, & infra, *Prælatiꝰne, dignitate, ſtatu, & honore eccleſiaſticis omninò privamus, de ſchiſmat. lib. 6.* & tradit gloſ. in cap. 2. *in 1. notab. de Cler. non reſid.* & in d. cap. *His quæ, in ver. Obedientiam.* Et per prædicta cum in Conſtitutione 6. Gregorii XIV. de forma conficiendi proceſſus ſuper qualitatibus promovendorum ad Cathedrales Eccleſias, §. 7. Cautum ſit ut Prælatus inquirens ſi per ſe non poſſet ob locorum diſtantiam teſtes examinare circa articulum aliquem, ut legitimos natales, vel ætatem, aut aliquid ejuſmodi, liceat ei articulum illum alteri perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ ſubdelegare. In S. Congregatione rerum Conſiſtorialium habita *die 6. Auguſti* 1649. dictum fuit Prælatorum appellatione comprehendi etiam Cardinales Provinciæ, vel Regni apud Sedem Apoſtolicam Protectores, qui ex eadem Conſtitutione §. 6. & ex Inſtructione Urbani VIII. §. 4. Facultatem habent hujuſmodi inquiſitiones faciendi. Licet in ſpeciali caſu Eccleſiæ Archimandritatus

Meſ-

Messanen. in quo Cardinalis Siciliæ Protector pro impinguatione processus confecti à Nuncio Hispaniarum super statu dicti Archimandriatus commiserat Archiepiscopo Messanen. ut testes reciperet super valore illius Ecclesiæ dictum fuerit id ei minimè licuisse, quia stante præventione Nuncii in inquisitione, Cardinalis Protector non erat Prælatus inquirens, de quo Constitutio loquitur, nec poterat processum illius impinguare, aut supplere.

Indubiè etiam verificatur in Cardinalibus se-
43 cunda qualitas, idest exemptio; quoniam Papæ immediatè subjiciuntur, d. cap. 1. *de schismat. lib. 6.* Anchar. *consf. 295. Proclariori, num. 7. vers. Sextò probatur.* & tamquam Senatores lateri Principis assistunt, & dicuntur pars corporis illius, glos. in Extravag. *Execrabilis, in ver. Circa nos, de præben.* Jo. Monach. Jo. Andr. & DD. in d. cap. *unico, de schism. lib. 6.* & dicuntur liberi primi gradus, & membra capitis; cùm tamen reliqui Prælati sint membra corporis, ut ait glos. in Extravag. *Dudam de schismat.* inter commun. litesque & causæ inter Cardinales quomodolibet vertentes Summi Pontificis decisioni reservantur in Extravag. Pauli IV. quæ incipit, *Cum sæpius*; adeoque propterea ab Oldrado *consf. 48. Iat commune, num.* 48 tamquam collaterales, & pars corporis Papæ dicantur magis illius familiares, quàm cæteri commensales, & servientes: & Cardinalium exemptio redundet etiam in familiares ipsorum, ut in *cap. 11. in fin. sess. 24.* Tridentini Concilii, & tradit Clar. in §. *fin. qu. 35.*
44 *num. 17.* ubi ait familiares Cardinalium judicari ab ipsis solis Cardinalibus, ita ut nec Vicarius Papæ eos judicet, sed remittit ad suos Cardinales, qui propterea habent privatum carcerem; & testatur ita de stylo Curiæ observari.

45 Nec dicatur, Cardinales non videri exemptos, cùm subsint suo immediato superiori, ac judici ordinario, qui est Papa, Anchar. *d. consf. 295. num. 7. vers. Sextò probatur*: nam respondetur textum nostrum, dum loquitur de Prælatis exemptis nullo modo esse intelligendum de Prælatis exemptis à jurisdictione Papæ, à quo nullus ecclesiasticus exemptus est, nec eximi potest, cap. *Cuncta per mundum, 9. qu. 3. cap. 1. cum plurib. seqq. 42. dist.* Extravag. *Unam Sanctam, de major. & obed.* cum concord. Innoc. in cap. *Cum dilecti, de foro compet.* latè Felin. in cap. 1. *num. 6. & seqq. de Constit.* alias lex lata esset super impossibili contra textum in cap. *Erit autem lex, 4. dist.* sed esse intelligendum de exemptis ab Ordinariis locorum; imò de illis tantùm, qui immediatè subjecti sunt Papæ, secundum Host. & Abb. *hic* quales dubitari non potest, quin sint Cardinales, ut ostensum est supra.

64 Confirmantur prædicta, & quia S. Congregatio Concilii jam declaravit Cardinales gaudere privilegio altaris viatici, de quo in cap. *fin. de privil. in 6.* & tamen illa Decretalis non loquitur nisi de Episcopis, & eorum superioribus: ergo multò magis gaudere debent privilegio electionis confessoris in terminis hujus Decretalis, cum nec non solum loquatur de Episcopis, & aliis superioribus, sed etiam de minoribus Prælatis exemptis; atque ita magis latè pateat, quàm illa, & sit etiam favorabilior propter rationem periculi animarum in ea expressam, cap. *Præcipimus, 12. qu. 1.* Abb. *consf. 63. Videtur primo, n. 3. vers. Item quia debet magis diligere lib. 1*

47 Et ex his patet responsio ad objecta: nam quoad primum, cùm littera textus ibi, *& aliis superioribus*, & ibi, *Prælatis exemptis*, propriè conveniat Cardinalibus; hæc non dicitur extensio privilegii de persona ad personam, sed declaratio cap. *Ad audientiam*, & ibi glos. 1. *& fin. de decim.* In quacumque autem materia etiam odiosa, & strictè accipienda fit lata interpretatio quatenus patitur proprietas verborum, ut est textus in l. *Cum lege*, & ibi Aretin. notat. *ff. de testam.* & quatenus verba hujus privilegii essent dubia, deberent tamen largissimè interpretari, cap. *Olim, de verb. signif.* cap. *Cum dilecti, de dolo, & contum.* glos. in d. cap. *Ad audientiam. in ver. Asserant*, & de hoc privilegio eligendi confessorem tradit Abb. *hic n. 3.*

48 Ad secundum motivum respondetur distantiam à superioribus, vel à Curia Romana non fuisse causam finalem hujus concessionis, sed potius impulsivam; quod patet ex eo quod Episcopus non prohiberetur sibi eligere confessorem, si Archiepiscopus esset præsens, puta ex causa visitationis provinciæ, vel accessus Episcopi ad Synodum provincialem, vel alia occasione; nec alius exemptus esset prohibendus in Curia uti hoc privilegio ex eo quod patere posset accessus ad Papam, vel majorem Pœnitentiarium. Ergo signum est hujusmodi distantiam fuisse causam motivam privilegii, qua cessante non cessat privilegium, ut plenè notatur per Bartol. in Extravag. *Ad reprimendam, in ver. Nec ex eorum absentia, in princ. num. 12. & seq.* quod colligitur etiam ex dictione illa, *pro*, de qua in textu, quæ causam impulsivam importat quando adjicitur verbis prolatis ad favorem privilegiati, ut hoc casu, Bald. *consf. 357. Et præmisso, in princ. num. 2. lib. 3.* Præsertim quia in privilegiis causa in
49 dubio præsumitur impulsiva, Jo. de Imola *consf. 33. num. 2. & seq.* Ideoque videmus privilegium altaris viatici fuisse concessum Episcopis, & aliis superioribus ob causam expressam in cap. *fin. de privileg. in 6.* videlicet quoniam Episcopi se habent diversis ex causis à suis Ecclesiis, & diœcesibus absentare frequenter: & nihilominus quia causa illa fuit impulsiva, Episcopi uti possunt privilegio illo etiam in propria diœcesi, & extra casum absentiæ, ut notatur ibi Archid. *in ver. Ubicumque*, & declaravit S. Congregatio Concilii: Ergo similiter uti poterunt privilegio electionis confessoris concesso propter distantiam superiorum etiam extra casum distantiæ.

Deinde respondetur non simplicem distantiam superiorum fuisse causam dicti privilegii, sed periculum animarum, quod imminet ex dilatione confessionis, ut legitur in textu: quæ quidem causa magis latè patet, quia potest provenire ex aliis causis, & impedimentis, quam ex superioris distantia, puta si superior sit infirmus, vel aliàs impeditus, aut ad eum difficilis pateat accessus. Hæc autem causa satis verificatur in Cardinalibus in urbe existentibus, quia experientia docuit Summum Pontificem gravissimis negociis præpeditum, & Majorem ejus Pœnitentiarium vacare vix posse confessionibus Cardinalium audiendis; nec facilè ad eos aditũ patere omnibus diebus, & horis, quibus Cardinales volunt confiteri, præsertim illis, qui singulis ferè diebus in suis capellis Missam celebrant. Ergo quatenus causa illa tamquam pia, & respiciens favorem animæ esset finalis, juxta notata per Roman. *consf. 438. In casu consultationis*

tit.,nu.5 vers. Ultimò, hæc est, tamen si illa recto judicio expendatur, non cessat in Cardinalibus in Romana Curia residentibus. verè enim si pro absolutione sacramentali obtinenda semper oporteret eos personaliter accedere ad Papam, vel Majorem Pœnitentiarium; profectò necesse esset ut sæpissimè confessionem differrent. Et propterea Victoria *in summa in tit. de confess. nu.* 154. attestatur quemlibet Cardinalem de consuetudine habere privilegium prædictum; idemque de jure generaliter sentit Jo. Andr. *in addit. ad Speculat. in tit. de legato*, § *Sequitur*, *in fine addit.* ubi ait; Cardinalibus etiam non Legatis competere sex privilegia Episcoporum notata in Decretali *ultima, de privileg. lib.6. in glos. de penult.* Inter quæ privilegia glossa secundo loco recensit privilegium hujus cap.

50 Quoad secundum articulum, videlicet an Cardinales, quatenus habeant privilegium sibi eligendi confessorem, possint eligere non curatum, nec approbatum ab Ordinario.

Pro sententia affirmativa affertur, quod quilibet sacerdos in collatione Ordinis recepit potestatem, seu jurisdictionem fori pœnitentialis habitu; licet illam non consequetur actu, nisi quando habet personam, super qua liceat jurisdictionem, quam habitu habet, exercere actu. Quam jurisdictionem actu recipit, quando quis vigore privilegii illum eligit in confessorem, & illi se subjicit. Et ideo Theologi communiter tenent privilegiatum posse eligere sacerdotem non curatum nec ab Ordinario approbatum, Sot. *in 4. distin.* 18. *qu.* 4. *art* 3. Navarr. in cap. *Placuit*, *num.* 40. *cum pluribus seqq. dist.* 6. ubi hanc partem acerrime tuetur, & Iacob Graff. *in decis. cas. conscien. lib.* 4 *c.*15. *nu.* 11.

51 Quod validius confirmari potest in privilegio Cardinalis; quia ante Concilium Tridentinum quilibet sacerdos saltem de consuetudine habebat privilegium eligendi sibi confessorem sacerdotem tametsi non curatum, nec approbatum, ut tradunt Sot. Navarr. & Graff. *in locis prealleg.* quare si Cardinalis post Concilium teneretur eligere approbatum, non operaretur aliquid suum privilegium ultra illud simplicis sacerdotis, contra cap. *in his de privileg.*

52 Nec videtur obstare Concilium Tridentinum *cap.* 15. *sess.* 23. quia in generali privilegiorum derogatione non venit privilegium Cardinalis, Io. Monac. in cap. 1. *n. de schism. in* 6. ubi tenet Cardinales, cum ob dignitatis prærogativam, quia cæteris præstant, sint speciali nota digni, in clausulis generalibus non comprehendi, nisi specialiter exprimantur, ut factum fuit d. cap. 1. & testatur ita fuisse obtentum in terminis revocationis expectatium præbendas, quam fecit Bonifacius VIII. in cap. *fin. de concess. preben. eod. lib.* & sequitur in d. *cap.* 1. Io. Andr. ubi dicit sub generali dispositione quamvis comprehendantur Episcopi, non tamen comprehendi Cardinales, quia major est ratio in Cardinalibus, cùm sint viciniores Papæ. Et hanc partem tuetur Abb. in Clem. 1. *in princip. de excess. Prælator.* Roman. *cons.* 498. *In casu quo quæritur.* Anchar. latissimè *cons.* 205 *Pro clariori*, *& cons.* 297 *Efficatius*. Felin. in cap. *Cum in jure peritus*, *in* 3. *col. de offic. delegat.* Bartholom. Belen. olim Rotæ Auditor in cap. *Super his*, *de fid. instrum*, & quamplurimos recenset Quintil. Mandos. *reg.* 19. *de im-* *Prosp.* Fagn. *in* 2. *par.* 5. *lib. Decretal.*

*firm. q.*2. Præterea considerandum est verba Concilii esse directa ad sacerdotes audientes confessiones, non autem ad pœnitentes, maximè habentes privilegium eligendi confessorem; qui propterea non videntur comprehensi, & ex hujusmodi consideratione oritur responsio ad verba derogatoria privilegiorum: nam illa verba derogatoria, & executiva non extenduntur ad non expressa in dispositiva, nec alterant dispositionem, Clem. 1. §. *Ad hoc si alicui, de preben.*

53 Cæterum his non obstantibus verior videtur contraria opinio, quia habens privilegium eligendi confessorem, tenetur eligere illum, qui ab Ordinario habet executionem, qualis est curatus, seu ab eodem Ordinario approbatus, glossa in c. *Omnis utriusque*, §. *Si quis autem. in ver. Alieno sacerdote*, & ibidem Cardin. Zabar. *col.* 2. Butr. *num.* 39. Abb. *n.*14. & alii communiter, *supra eod.* Petr. Ravenn. *in compend. jur. canon. par.* 2. *in eod. tit. lib.*6. & Vivald. *in Candelabr. aur. in tit. de confess. nu.* 26. *in fine.* Et omnis rigorosa reprehensio Navarri viri alioquin modesti cōtra prædictam glossam, quæ est communiter approbata à Canonistis, non videtur rationabilis; siquidem duæ rationes ab eo allegatæ contra glossam, quæ mihi visæ sunt magis urgere, tolluntur.

Prima quippe ratio est Navarri, & aliorum Theologorum, quod sacerdos habens jurisdictionem fori pœnitentialis solum habitu, illam recipiat actu quando eligitur vigore privilegii. Quæ tamen ratio ultra particulares, quas recipit, responsiones diluitur uno verbo, quod petat principium, quod controvertitur. An scilicet per electionem simplex sacerdos consequatur jurisdictionem fori pœnitentialis: & ideo in eo, de quo disputatur, non est faciendum fundamentum pro decisione disputationis, Ripa *in rubr. solut. matrim. nu* 58.

Secunda ratio est sumpta à simili de judice Cartulario; de quo tamquam à diversis non potest argui, quia jurisdictio, quam judex Cartularius habet super eo, qui illud adit, non dicitur concessa ab eo privato illum adeunte, qui non potest illam concedere, sed à Principe, qui eam illi judici dedit, & dare potuit. Nos autem non versamur in jurisdictione à superiore datā ipsi confessario, sed in facultate eligendi confessorem concessa pœnitenti, quæ facultas eligendi judicem fori pœnitentialis intelligitur de judice competenti, non autem de incompetenti, & illam actu non habente, ad Afflict. *decis.* 257. *num.* 4. & Marcabr. *cons.* 84. *num.* 43. *&* 43.

54 Non obstat, quod privilegium Cardinalium esset supervacaneum considerato privilegio cujuslibet Presbyteri; quia stant simul ut Presbyter habeat privilegium eligendi, & Cardinalis habeat idem privilegium, quod non propterea dicitur supervacuum, & inane, sed satis operatur, quia Presbyter habet illud ut Presbyter, & Cardinalis habet ut Cardinalis, licet non sit sacerdos, quia sacerdotium non est de essentia, & substantia Cardinalatus, ut in Constitutione Sixti V. quæ incipit, *Religiosa*, 13. *Aprilis* 1587. Accedit quod cùm simplices sacerdotes non sint super hoc specialiter privilegiati, consuetudo eligendi confessorem illis non suffragatur tamquam sublata in cap. 2. *inf.* eod lib.6 ut inferius dicetur, & verba illa, etiam sacerdotum, in *c.* 15. *sess.* 23. videntur apposita ad omne dubium removendum.

Minus obstat quod Cardinales non veniant in
55 generali privilegiorum derogatione: siquidem
contrariam sententiam, eo quod generalis legis
dispositio comprehendat non solum causas, sed etjam personas privilegiatas, & Cardinalium prærogativæ quamvis multum attendantur in honoribus
defendis; non tamen eximunt eos à vinculis sacrorum Canonum, & Apostolicarum Constitutionum, ut per Sarnen. *in proœm. regular. Cancell. qu. 4.
n. 5.* ubi pluribus rationibus utrimque adductis cõcludit sententiam affirmativam esse firmiorem, &
veriorem, quam etiam pluribus fundamentis comprobat Felin. in d. cap. *Quod super his, nu. 12. vers.
Et quando dicitur quod in lege, de fide instrum.* &
idem ante ipsum scripserunt Archid. & Jo. Andr. in
cap. *Nemo deinceps, de elect. in 6.* dum dixerunt
illum textum in ver. *Nemo*, comprehendere etiam
Cardinales, de quibus non opportuit fieri specialem mentionem, cum indefinita æquipolleat universali: quod etiam tenet ibi Gemin. & in d. c. 1. *de
schismat. in 6.* ubi reprobata opinione Jo. Monachi
dicit in hoc non esse illi credendum tamquam
Cardinali, ut refert Felin. loco citato, & pro hac
parte sæpius judicavit Rota, ut testatur Sarnen.
d. qu. 4. num. 7.

Inter fundamenta verò, quibus hæc posterior
sententia fulcitur, duo sunt præcipua. Alterum est,
quod considerat ibi Felin. quia aliás sequeretur,
ut ferè nulla lex canonica ligaret Cardinales, cùm
rarissimè de illis fiat mentio; quod esset maxime
absurdum, cum statuta Canonum ab omnibus sint
custodienda, cap. 1. *de Const.* & maxime ab iis, qui
in eminentiori gradu constituti, reliquis inferioribus exemplo esse debent, cap. *Cum quidam, de jurejur.* c. *Principium, de pœnit. dist. 2.* l. *Presbiteri, C.
de Episc. & Cler.* glos. in c. 2. §. *fin. in ver. Tamquam,
de translat. Episc.*

Alterum est fundamentum, quod adducit Sar-
56 nen. ubi supra, quia etiam ipsa Augusta, quæ ab eo-
quin irradiatur radiis Augusti, & gaudet illius privilegiis ut in l. *Fiscus, §. fin. ff. de jure fisci*, & una,
& eadem caro cum Principe reputatur, sub generali legum vinculo comprehenditur, ut est textus
notab. in d. l. *Princeps, ff. de legib.* nisi specialiter
excipiatur, in quibus terminis procedunt l. *penult.
C. de donat inter vir. & uxor.* & in l. *Bene à Zenone
C. de quadrien. præscript.* quas in contrarium adducit Andr. Barbat in c. *In nostra, in 2. col. de rescript.* ergo idem dicendum in Cardinalibus licèt
eodem modo sint pars corporis Papæ, sicut Augusta Imperatoris: præsertim quia Cardinales nil
aliud sint, quàm Papæ Conciliarii, c. *Fundamenta,
§. Decet, de elect. lib. 6.* & c. *In parochia, 16. qu. 1.* cum
concord. Item Patritii. Consules, & Senatores, c.
Constantinus, 96 dist. c. *Ecclesia, 16. q. 1* Innoc. in c.
Cum te, nu. 1. de re judic. At nemo dixerit Senatores, aut Conciliarios legum vinculis non arctari, à
quibus solus Princeps solutus dicitur in d. l. *Prin-
57 ceps, ff. de legib.* qui tamen à naturali illorum ratione immunis non est, ut l. *Digna vox, C. eod.* ubi
Bald. *in princ* ait Principem non esse sub lege fori,
sed tamen esse sub lege poli, naturæ, rationis: de
quo per Felin. in cap. 1. *nu. 31. & seqq. de Const.*

Sed quidquid sit de veritate harum opinionum,
58 quas fœdere distinctionis nititur conciliare Sarnen. *in proœm. reg. d. qu. nu. 5. in fine.* quatenus pro
regula admittenda sit opinio negativa; illa tamen
communiter à Doctoribus limitatur, ut non procedat quando derogatoria dispositio respicit favorem publicum, & animæ utilitatem, vel periculum, quia tunc complectitur etiam Cardinales, ut
tradit Prepos. in c. *Non licet, in princ. 10. dist.* Bartholom. Belenzin. *in tract. de charit. subsid. qu. 66.
nu. 16. & 17.* idque per viam regulæ tradit Jo. Monach. in Extravag. Bonifacii VIII. quæ est prima
in ordine suo sub *tit. de senten. ex comm.* in extravag. *commun.* glossatus per eundem in ver. *Clericos*, & sequitur Sarnen. *in proœm. regul. q. 4. n. 6. &
in reg. de infirm. q. 3. nu. 4.* ubi testatur hanc videri
communem resolutionem, sive de commodo, sive
de præjudicio eorum agatur.

Ratio est, quia in his, quæ concernunt salutem
animæ, Cardinalis non differt à quolibet populari, ut post Roman. & alios, quos refert, tradit Belen. loco citato, & Sarnen. *in reg. de publ. resign. q.
13. n. 3.* ubi præterea tenet illam regulam comprehendere etiam Cardinales, cùm sit fundata in bono
animæ, ut fraudes, & doli evitentur, & idem censet
quoad regulam de infirmis *in q. 3. n. 3.* at Concilium
Tridentinum in d. c. 15. *sess 23.* concernit publicum
favorem, & salutem animæ, dum committit Ordinariis cognitionem, & approbationem sacerdotum ad confessiones audiendas; ad D. Thom. *in 4
dist. 17. q. 3. art 3. q. 4.* & propterea videmus decre-
59 tum Concilii generalis in c. *Omnis utriusque, supra
sedem* comprehendere etiam Cardinales, licèt de
illis mentionem non faciat per ea, quæ dicit Abb.
in c. *Omnes. de major. & obed.* & in c. *Novit, in 8.
col. de judic.* & firmat Sarnen. *in proœm. d. q. 4. n. 6.*
Et sane nemo dixerit Cardinales non teneri semel
in anno peccata sua confiteri, & sacram communionem suscipere, cùm sanctiores cæteris esse debeant, ut per Sarnen. *in reg. de impetr. benef. viven.
q. 6. n. 1.* Et quemadmodum Cardinales sunt subjecti peccato, quia nulla dignitas à peccato excusat, c. *Magna de voto*: ita & juri tractanti de remissione peccati, ut in Papa arguit Anton. de Butr.
in d. c. *Omnis utriusque, n. 28.* Ergo idem decẽdum
de Concilio Tridentino; & eo magis, quia in d. c.
60 15. *sess. 23.* derogatur privilegiis, & consuetudinibus quibuscumque etiam immemorabilibus, quæ
tamen derogatio non legitur in d. c. *Omnis utriusq;*
unde quatenus etiam hoc casu ageretur de dispositione pœnali, & odiosa odio irrationabili, &
exorbitanti, quo casu communis opinio videtur,
ut non includat Cardinales secundum Sarnen.
in reg. de infirm. q. 3. 4. & *in proœmio q. 4. nu. 8. vers.
Tertius casus*: tamen succederet doctrina Felini
in c. *Cum juris peritus. de off. de leg. & in rubr. de
major. & obed.* ubi ait defendi non posse opinione
illam quod Cardinales non comprehendantur in
dispositione generali habente clausulas prægnantes; cujus dictum refert, & sequitur Sarnen. *in reg.
de valore, q 1. n. 6.*

61 Similiter non obstat, quod verba Concilii sint
directa ad audientes confessiones, non autem ad
pœnitentes: quia confessor, & pœnitens, item audire confessiones, & confiteri sunt relativa; & ita
decretum Concilii loquens de uno comprehendit
aliud: nam lex corrigens in uno ex correlativis,
corrigit etiam in alio, l. *fin.* ubi hoc tenent Bart.
Angel. & Doct. C. *de iudic. [vidant sollen.*

62 Postremò jam S. Congregatio declaravit privilegium eligendi confessorem, quod competit Episcopis in vim hujus Decretalis non esse quidem à
Concilio sublatum; sed tamen non posse sibi eli-
gere

gere sacerdotem sibi non subditum, nisi aut parochiale beneficium habeat, aut à suo Ordinario approbatus fuerit ad confessiones audiendas, ad præscriptum d. *cap. 15. sess. 23.* idemque declaravit Gregorius XIII. audita relatione Congregationis; cujus resolutionis fundamenta habentur in præcedenti quæstione *à n. 6. usque ad n. 30.* Ergo idem dicendum in Cardinalibus per ea, quæ tradit Sarnen. *in reg. de valore q. 1. nu. 6.* præsertim verò, quia in disputatione illius articuli multas rationes perpendit S. Congregatio, quæ plurimum hanc sententiam confirmant.

63 Quod si objicias, si Cardinales in Curia residentes tenentur confiteri sacerdotibus approbatis, ergo nihil eis prodest privilegium, contra c. *In his, de privileg.* quia sacerdotibus approbatis omnis utriusque sexus in Curia degens potest confiteri, juxta d. *cap. 15. sess. 23.* neque hac in parte est opus privilegio.

64 Respondetur privilegium prodesse Cardinalibus in quatuor. Primò, quia possunt eligere alienum sacerdotem curatum, quem circumscripto privilegio eligere non possunt, cum non sit proprius eorum sacerdos, juxta c. *Omnis, supra eod.* ibi enim omnes notant, & est ex mente S. Congregationis Parochum non posse audire confessiones alterius Parochiani sine proprii sacerdotis licentia etiam infra limites propriæ parochiæ, cùm confessio sacramentalis sit actus judicialis, qui exerceri non potest in eum, in quem sacerdos ordinariam, vel delegatam non habet jurisdictionem, ut est diffinitum in *cap. 7. de cas. reserv. sess. 15.* Concilii Tridentini.

65 Secundò, quia stante privilegio, Cardinales in urbe poterunt confiteri cuicumque sacerdoti etiam extra urbem ab Ordinario loci approbato, cui sine privilegio confiteri non possent, cùm sacerdos sive sæcularis, sive regularis approbatus in una diœcesi non possit audire confessiones extra illam diœcesim, ut similiter aliàs resolvit S. Congregatio.

66 Tertiò prodest privilegium, quia Cardinalis extra Curiam poterit secum ducere confessorem in urbe approbatum, & illi confiteri in quacumque diœcesi, quod non liceret circumscripto privilegio, quia sacerdos in una diœcesi approbatus ex sententia S. Congregationis non potest in alia diœcesi audire confessiones etiam personarum illius diœcesis, in qua est approbatus, licèt Parochus, qui jurisdictionem habet ordinariam possit audire confessiones suorum Parochianorum in quacumque diœcesi.

67 Quartò, & ultimo prodesse potest privilegium, quia Cardinalis extra curiam poterit confiteri cuicumque sacerdoti etiam sæculari ab Ordinario loci approbato, aut ibi parochiale beneficium habenti, quod absque privilegio non liceret; quia quidquid sit in regularibus, sacerdos sæcularis in una diœcesi approbatus, ex sententia eiusdem Sacræ Congregationis non potest audire confessiones sibi non subditi, ut ostensum est supra *in i. casu.*

68 Neque in supradictis quatuor casibus suffragatur quævis contraria consuetudo: quia ut legitur in cap. 2. *de pœnit. & remiss. lib. 6.* nulla potest consuetudine introduci, quod aliquis præter sui superioris licentiam confessorem sibi eligere valeat, qui eum possit solvere, vel ligare; idque etiamsi consuetudo sit longissimi temporis, ut ibi per Jo. Andr. qui ad hoc ponderat illam dictionem universalem negativam, *nulla*: imo etiamsi sit immemorabilis, secundum Gemin. *col. 1. vers. Quæro circa secundum*, & Franc. *col. 1. n. 3. vers Tertiò nota*, atque ita in hoc majoris est potentiæ privilegium, quàm consuetudo, ut ibi per Franc.

Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

De Sententia excommunicationis.

Cap. Cum non ab homine.

S V M M A R I V M.

1 *Excommunicatus pro violentia manuum injectione in Clericos ante denuntiationem vitandus est, nisi sit occultus.*

2 *Excommunicatus non est interficiens Clericum, qui contempto Clericali habitu se enormitatibus immiscuit.*

1 CUM NON AB HOMINE. Ante denunciationem vitandus est excommunicatus pro violentia manuum injectione in Clericos, nisi sit occultus. Hoc primo. Interficiens Clericum, qui contempto clericali habitu se enormitatibus immiscuit, excommunicatus non est. Hoc dicit secundo Jo Andr. Quoad primam partem Decretalis hodie ex Constitutione Martini V. in Concilio Constantiensi edita, quæ incipit, *ad evitanda*. Excommunicati ante denunciationem non sunt vitandi, nisi sint notorii Clericorum percussores; de quo dicit ut plenè scripsi in cap. *Quod à prædecessore, à n. 39. supra de schismat.* Quo vero ad secundam partem, si quæris an Clericus, qui dimisso clericali habitu, & tonsura ingerit se enormitatibus, perdat privilegium Canonis, vel fori, distingue, ut dixi in cap. *Perpendimus infra eod.* præsertim à *nu. 12 usque in finem.*

De Sententia excommunicationis.

Cap. Pervenit.

S V M M A R I V M.

1 *Episcopus non potest absolvere eum, qui leviter percussit Clericum, sive speciale commissione, juxta unum intellectum, & num. seqq.*

Qui reprobatur, nu. 4. & seqq.

3 *Episcopus absolvit pro levissima injuria Clerico illata.*

5 *Lectura fugienda, sunt, per quas Decretales reducuntur ad gratiam.*

6 *Dispositio respiciens duo determinabilia debet utrumque pariformiter determinare.*

7 *Dictio, etiam, est implicativa casus præcedentis cum eisdem qualitatibus.*

8 *Excommunicati pro levi manuum injectione in Clericum possunt per Episcopum absolvi.*

9 *Excommunicati ob percussionem Clericum quibus casibus per Episcopum absolvi possint compendiosa distinctis.*

10 *Prælatus inferior habens jurisdictionem quasi Episcopalem an possit absolvere subditos ab excommunicatione ob levem Clerici percussionem, & num. seqq. usque in fin.*

11 *Absolutio ab excommunicatione ob levem Clerici percussionem regulariter spectat ad solum Episcopum.*
12 *Declaratur.*
13 *Prælatis inferioribus habentibus jura Episcopalia competunt ea omnia, quæ ad episcopalem jurisdictionem pertinent.*
14 *Prælatus inferior habens jura episcopalia potest absolvere ab excommunicatione Canonis, quando Canon eam non reservat.*
15 *Canones loquentes de Episcopis, & Diœcesanis verificantur etiam in inferioribus habentibus jurisdictionem quasi episcopalem in his, quæ jurisdictionis sunt.*
16 *Vicarius Episcopi, & Vicarius Capituli sede vacante absolvunt ab excommunicatione Canonis si levis sit percussio.*

PERVENIT. Plures habet intellectus.
1 Quidam enim opinati sunt, quod hic dicitur de absolutione ob levem manuum
injectionem in Clericum vendicare sibi
locum ex speciali gratia, & indulgentia: & in hac
opinione fuerunt Vincentius, Alanus, Philippus,
Tancredus, & Innocen. *hic num.* 1. & Abb. Antiq.
num. 1. *&* 2. ponderantes hanc literam ibi, *Tuæ
fraternitatis arbitrio duximus committendum*: quasi
2 dicat non alterius, nisi & specialiter ei committeretur: & pro hac opinione facit textus in cap. *Si
vero, il secondo, infra eodem*, ubi in casu speciali absolvit Episcopus quando injuria non est enormis.
Ad idem etiam facit cap. *Quoniam, supra de vita, &
honestat. Clericor.* ubi ex privilegio speciali Clerici
communiter viventes absolvuntur ab Episcopo si
injuria non est enormis. Si est speciale in illis casibus, ergo in contrarium est jus commune, l. *Ius singulare*, & l. *Quod verò contra, ff. de legibus*. Et juxta
hunc intellectum Decretalis sic summari potest.
Episcopus potest absolvere injicientem manus in
Clericum leviter, si hoc sibi specialiter cõmittatur.
3 Goffredus verò in *Summa hoc tit.* §. *Qui possit ab
hac, in* 2. *col. & seq* distinguit in hæc verba: (Ut
Decretalis hæc sanè intelligatur, puto inter personarum conditionem, injuriamque gravem, levem,
& levissimum arbitrio boni viri fore perspicaciter
distinguendum.) Deinde unumquodque membrum declarat concludens hanc litteram non intelligi de gravi percussione, cum illam excludat.
Si de levi intelligatur, procedit de gratia, & commissione speciali juxta primam opinionem Vincentii, & sequacium. Si verò intelligatur de levissima,
tunc omnino continet jus commune. Facit text. in
l. *Item apud Labeonem*, §. *Prætor ait si quid aliud, ff. de
injuriis*. ubi cavetur, ut qui percutit servum leviter,
vel maledicit, non teneatur injuriarum. Et hanc
Goffredi distinctionem in effectu approbat Hostiensis *hic in princ.* & latius in *Summa hujus tituli*, §.
*Qui possit ab hac sententia absolvere, vers. Sed ut dicunt
quidam*, nisi quod à secundo membro de levi percussione excludit personas privilegiatas, quas Episcopus potest absolvere de jure communi, ut nota
ibidem Hostien. in §. *Quis possit excommunicare, vers.
super illo autem canone*: & juxta hanc distinctionem
Goffredi, & hostien intelligendo hanc litteram de
levissima, Decretalis summatur sic: Pro levissima
injuria Clerico illata absolvit Episcopus.
4 Verum prædictos intellectus merito refellit Io.
Andr. *hic num.* 3. *vers. Et ibi consuetudo*: Nam tu,
qui dicis Episcopum in levissima tantum posse absolvere, indica jus super hoc, sed non habes
aliud, quam istud, quod de levi loquitur; aut ergo
5 neges de qualibet, aut de levi concedas. Item
fugiendæ sunt lecturæ per quas reducuntur Decretales ad gratiam, ut inquit idem Joann. Andr.
in cap. *Ex parte Adæ, num.* 19. *de testibus*, quem
sequuntur Doctores, ut dicit Felin. *hic in fine*. Et
sanè si hæc Decretalis procederet de speciali commissione, nec egrederetur personam illius Episcopi, cui facta fuit commissio, ut quid occuparet
membranas? & ad quid inserta esset in volumine
Decretalium, contra id, quod legitur, & notatur
supra *in proœmio*, §. *Sanè*. & in cap. *Canonum sta-
6 tuta, de Constitut.* Pro hac parte inducitur etiam
integra relata ab Anton August. *collect.* 2. *Decretal. lib.* 5. *tit.* 18. *cap.* 6. In cujus principio cautum
erat, ut Episcopi possent liberè absolvere mulieres,
senes, & pueros, qui in Canonem inciderent; postea sequebatur, (De iis etiam, qui Clericis non
enormem, sed modicam, vel levem injuriam irrogarunt, Tuæ fraternitatis arbitrio duximus committendum.) qua si dicat sicut illis poterat Episcopus jure ordinario, & communi absolutionis
beneficium impendere, ita & in istis, quia ubi una
dispositio respicit duo determinabilia, debet
utrumque pariformiter determinare, l. *tam hoc
jure*, § *Si autem*, & ibi Bart. *num.* 1. *ff. de vulgat. & pupillar.* cum simul Præsertim ponderando particu-
7 lam, *etiam*, quæ est implicativa casus præcedentis
8 cum ejusdem qualitatibus, ut notant omnes in l.
etiam, ff. solut. matrim. C. *Si Tutor, vel Curator*, & in l.
8 *Qui se Patris, C. Unde liber.* Decian. *consil.* 17 *Quæstio ista,
num* 9. *lib.* 1. Communis igitur lectura est hanc Decretalem continere jus commune, ut attestatur
Abb. *hic in princip.* & Marian. Socin. *n.* 4. & juxta
hanc lecturam communiter sic summatur. Excommunicati pro levi manuum injectione in Clericum possunt per Episcopum absolvi. Hoc dicit,
Jo. Andr. Butr. Card. Anchar. Abb. Jo. de Anan.
Mar. Socin. & Felin. & tenent Lapus *allegat.* 6.
Quidam Presbyter, Romanus, *singular.* 16. Cardin.
cons. 42. *Reverendissime Pater super casu suprascripto*,
& passim Doctores, & hic intellectus est amplectendus, tum quia benignior est, tum quia continet aliquam dubitationem, & utilius providet; tum
quia consuetudo eum approbavit, ut hic per Abbatem *num.* 1. & Marian. Socin. *num.* 5. 6. *&* 7.
9 Non obstant allegata in contrarium pro prima
opinione: nam ad hunc textum dum dicit, *duximus committendum*: potest responderi, scilicet de
jure communi jurisdictionem suam excitando, ut
cap. *Licet, supra de offic. Ordinar.* Ad secundum
argumentum desumptum ex juribus supracitatis,
num. 2. Responderi potest distinguendo tres casus,
secundum Jo. Andr. *hic num.* 3 *vers. Et ad contrariorum solutionem*: nam aut injuria est levis, &
pro ista absolvit Episcopus de jure communi, ut
hic: aut injuria est mediocris, ab illa non potest
absolvere Episcopus nisi privilegiatos, ut Ostiarium
officialem, servum, Clericum, communiter viventes, & professor: & ita procedunt cap. *Si verò*, &
cap. *Quoniam*, in contrarium allegata, & alia similia jura. Aut injuria est gravis, seu enormis, & Episcopus sine speciali commissione
non absolvit nisi eos, qui Papam non possunt adire,
ut senes, & mulieres, pueros, valetudinarios, &
hujusmodi, de quibus hic in integra, & in cap. *Ex
noscitur*,

noscuntur, cap. *Mulieres*, *supra eodem*, & *infra* cap. *Quamvis*, & cap *final*. Et hanc distinctionem Joan. Andr. sequitur *hic* Abbas *num*.2. Marian. Socin. à *num*. 7. & communiter Doctores.

10 Nunc QUAERO, An Prælatus inferior habens jurisdictionem quasi Episcopalem possit absolvere subditos ab excommunicatione ob levem Clerici percussionem.

11 Et si facultas absolvendi ab excommunicatione Canonis, Si quis suadente, ubi levis est percussio, solis Episcopis competat, non autem inferioribus Prælatis, per hanc Decretalem, quæ dirigitur dumtaxat Episcopo, ut patet ibi, *fraternitatis tua*: juncto cap. *Quam gravi*, *supra de crim. fals.* & *hic* notat Abb. *num*. 2. *in verb*. *Fraternitatis tua*, & Marian. Socin. *num*.8. Felin in cap. *Pastoralis*, *nu*.10. *vers*. *Limita hanc primam fallentiam*, *de off. Ordinar.* Tolet. *in Summa lib*. 1. *cap*.32. Hoc
12 tamen non habet locum in Prælatis jura Episcopalia habentibus, ut declarat Abbas in cap. *Monachi*, *sub num*.3. *vers*. *Hoc verum*. *supra eodem* post Feder. de Senis, *cons*.14. Monachus Perusinus, *num*. 4. *vers*. *Si tamen dictus Abbas*, quos refert, & sequitur Franc. in cap. *Religiosi*, *in ult*. *notab*. *vers*. *Et ita determinat*, *de sent. excomm*. *lib*. 6. Felin. qui alios plures allegat in d.c. *Monachi*, *nu*. 4. *vers*. *Primò limita*, Tabien. *in Summa*, *ver*. *Abso-*
13 *lutio*, 2.*n*.4.

Ratio est, quia inferioribus Prælatis habentibus jura episcopalia competunt ea omnia, quæ ad Episcopalem jurisdictionem pertinent, licèt non competant ea, quæ Ordinis sunt Episcopalis, glos. in Clem. 1, *in ver*. *Proprii*, *de reb. Eccles. non alienan.* Innocen. relatus à Card. in cap. *Ex ore*, *in fin*. *de privileg*. & in c. *At si Clerici*, §. *De adulteriis*, *nu*.13. *de Iudic*. Feder. de Senis d.*cons*. 14. *num*. 4. Abb. in cap. *Sicut unire*, *num*. 3. *vers*. *Et circa hoc do regulam*, *de excess. Prælat.* & idem Abb. post Io. And. in cap. *Ioannes*, *n*. 2. *de testam*. Glos. *pragm. Sanct. par*. 2. *tit*. *de concub*. §. *Et nihilominus*, *ver*. *Superiores*; Absolutio autem ab excommunicatione can. *Si quis suadente*, non est Ordinis Episcopalis, sed jurisdictionis, Cardin. *cons*. 42. *Reverende Pater*, *nu*. 3. *in fin*. Ergo hæc facultas competit etiam
14 inferioribus jurisdictionem quasi episcopalem habentibus: ideoque eos posse indistinctè absolvere excommunicatum à Canone, quando canon non reservat absolutionem, scripsit Calder. *cons*. 538. *alias* 6. *de sent. excomm*.

Neque obstat, quod Clemens III. in hoc cap rescribat Episcopo, ibi: *Tua fraternitatis arbitrio duximus committendum*: cùm inferiores ab Episcopo Papa non appellat fratres, sicut Episcopos, sed filios, ut in d. cap. *Quam grave*, *de crimine fals.* & quod propterea Sylvest. *in verb*. *Absolutio*, *nu*. 3. 5. Dixerit hanc facultatem non competere Abbati jurisdictionem quasi Episcopalem haben-
15 ti, ea ratione, quia non est Episcopus. Respondetur enim etsi Canones loquatur de Episcopis, & Diœcesanis: tamen in his, quæ jurisdictionis sunt, verificari etiam in inferioribus Prælatis jurisdictionem Episcopalem habentibus, exclusis Episcopis, ut tradit glos. not. in Clem. 1. *in ver*. *Diœcesanis*, *de foro compet*. quam illic sequuntur communiter DD. Rota *decis*. 297 *in fin*. *p*. 2. *divers*.

Ideoque quamvis Concilii Tridentini decretis dicatur ad Episcopum pertinere Sacerdotes approbare ad confessiones audiendas, licentias prædicandi concedere, Virginum Deo dicandarum voluntates explorare, pias dispositiones, literas Apostolicas exequi, casus sibi reservare, & alia quamplura id genus: tamen hæc omnia competunt etiam inferioribus Prælatis, de quibus loquimur, ut in casibus contingentibus sæpius resolvit S. Congregatio. Quinimo in *c*. 20. §. *Ad hæc*, *sess*.24. Decernitur, ut causæ matrimoniales & criminales non inferiorum judicio, sed Episcopi tantum examini, & jurisdictioni relinquantur; & sic Concilium loquitur taxativè: & tamen per ea verba non excluduntur inferiores Prælati proprium territorium & jurisdictionem quasi episcopalem habentes, ut similiter S. Congregatio declaravit.

Et eodem modo inferiores Prælati jurisdictionem ordinariam habentes ex sententia ipsius Congregationis non excluduntur à cognitione causarum contra Clericos concubinarios, quamvis Côcilium in *cap*. 14 *sess*.25. decernat, ut illarum cognitio ad Episcopos ipsos pertineat; ponderando dictionem, *ipsos*, quæ cum sit personalissima, habet vim taxativæ, Bald. *cons*. 304. *Nobilis vir*. *n*. 1. *lib*. 5. Quod eam præcipuè habet rationem, quia hujusmodi Prælati in his, quæ sunt jurisdictionis, similes sunt Episcopis, Abb. & DD. in cap. *Dilectus*, *de appellat*. & alii supra citati *n*. 13. Dictio autem taxativa in dispositione legis non includit causas similes, & eamdem rationem habentes, Glos. in l. *Ob æs*, *C. de Præd. Minor*. Abb. *cons*. 63. *Vt veritas*, *col. penult*. *in fin*. *vers*. *Nec obstat*, *lib*. 2. Ias. in l.1. *vers*. *Secundò limita*, *ff*. *Si quis jus dicenti non obtemper*.

16 Et in hac ipsa materia absolutionis ob levem percussionem videmus absolvendi facultatem côpetere etiam Vicario Episcopi, secundum Cardin. *d. cons*. 43. *n*.3. *vers*. *Vlterius Vicarii Generalis*. Et tamen idem Vicarius non est Episcopus, licèt utriusque sit idem tribunal, & Auditorium, c. *Non putamus*, *de consuet*. *lib*. 6. Gemnian. *cons*.114. *Si Procurator Episcopi*, *n* 5. *in fin*. *vers*. *Non obstat ratio*, Abb. *cons*. 21. *Viso dubio*, *n*. 2. *lib*. 1.

Similiter videmus eamdem facultatem competere Vicario Capitulari per Glossam in cap. *un*. *in verb*. *Iuris*, *de majar*. *& obed*. *lib*. 6. & tamen nec ipse est Episcopus, sed Episcopi successor in his, quæ jurisdictionis sunt, ut per DD. in dicto cap unico.

De Sent. Excomm.

Cap. A nobis, il primo.

S V M M A R I V M.

1 EXcommunicatio generalis non ligat nisi subditos proferentis.

2 Verba generalia statuentis, vel sententiam proferentis restringuntur ad limites potestatis suæ.

3 Dispositio generalis commensuratur agentis potestati.

4 Verborum larga prolatio commensuratur organizantis potentiæ.

5 Exercitium non excedit metas habitus à quo ut à causa, dependet exercitii vires.

6 Statutum laicorum puniens declinantes jurisdictionem potestatis, ad Clericos non extêditur.

7 Statutum laicorum prohibens alienationem stabilium in non subditos, non includit clericos.

8 Statutum imponens pœnam excommunicationis an liget subditos delinquentes extra territorium statuentis.

9 Statutum est lex territorii.

10 Constitutio synodalis regni Poloniæ inhabilitans dimissos à Societate Iesu ad Prælaturas, & Canonicatus Cathedralium Ecclesiarum, an obstet quominus sic dimissus possit esse Episcopi suffraganeus, & n. seqq. usque ad n. 22.

11 Synodus provincialis non potest inhabilitare subditos ad episcopatus in partibus infidelium.

12 Statutum non porrigit vires extra territorium statuentis.

13 Synodi provincialis statuta non obligant extra provinciam.

14 Episcopatus clero, & populo carentes sunt ad liberam provisionem Papæ.

15 Ejecti extra Religionem degentes sunt perpetuò suspensi ab exercitio Ordinum.

16 Societatis Iesu Religiosi, qui vota substantialia simplicia emiserunt, non comprehenduntur in decretis de apostatis, & ejectis.

17 Possunt à Societate dimitti à Præposito Generali, & sic dimissi non sunt apostatæ, & sunt liberi ab omni obligatione dictorum votorum.

18 Statuta laicorum quantumvis generalia non extenduntur ad Ecclesias, & personas ecclesiasticas.

19 Statutum excludens à minoribus dignitatibus multo magis censetur excludere à majoribus.

20 Nisi quoad majores sit defectus in potestate.

21 Suffraganeatus non est Prælatura, sed officium.

22 Statutum imponens certam pœnam, puta excommunicationis an liget forensem delinquentem in territorio statuentis, distinguitur ut nu. seqq. usque ad n. 45.

23 Statutum generaliter loquens, data illius scientia, ligat etiam forensem in loco statuti delinquentem, & n. seq.

24 Forum quis sortitur ratione delicti.

Et pluribus aliis modis, ut n. 26.

25 Indulgentiis concessa ab Episcopo non prodest non subditis, & n. seq.

27 Archiepiscopus non potest deputare officiales in diœcesibus suorum suffraganeorum pro appellationibus ad eum interponendis.

28 Statutum, & sententia in quo differant, & n. 51 & seqq. usque in fin.

29 Statutum est quadam lex, quæ semper loquitur, & nisi expresse revocetur, semper durat, & n. 44. & 51.

30 Habet tractum successivum, & incipis ligare tempore patrati delicti, & n. 51. & n. seqq.

31 Statutum Episcopi excommunicans ludentes ad Azardum in sua diœcesi an liget Metropolitanum ibi ludentem.

32 Statutum puniens factum à jure damnatum ligat forenses etiam data ignorantia.

Contrarium, n. 36.

Sed primum verius, n. 37.

Nisi quoad pœnam excommunicationis, n. 38.

33 Statutum puniens factum non damnatum à jure non ligat ignorantes, & n. 35.

Nisi ignorantia sit crassa, vel supina.

34 Excommunicatio regulariter non ligat nisi ex contemptu.

40 Ignorans non dicitur contemnere.

41 Forensis an in dubio præsumatur ignorare pœnam statuti.

42 Statutum Patriarchæ excommunicans Archiepiscopos suffraganeos in sua provincia delinquentes valet.

43 Statutum Archiepiscopi imponens pœnam excommunicationis Archiepiscopis, qui in provincia sua fecerint ante se Crucem ferri, an valeat.

44 Statutum durat etiam post mortem, vel recessum statuentis. & n. 51. & seq. usque ad n. 57.

45 Capitulum sede vacante an possit præcipere Sacristæ sub pœna suspensionis, ne asportet sacram supellectilem extra Ecclesiam absque Capituli licentia, & num. seq.

46 Ante hoc præceptum expiret per ingressum Episcopi & n. 50. & seq. usque in finem.

47 In Capitulum sede vacante transit omnis jurisdictio, & sic etiam potestas suspendendi.

48 Vicario sede vacante per Capitulum constituto non abdicatur jurisdictio ab ipso Capitulo.

49 Nec in eum transeunt quæ requirunt speciale mandatum.

50 Licentia, vel præceptum an expiret morte concedentis, vel præcipientis.

51 Statutum Capituli sede vacante etiamsi imponat pœnam pro futuro delicto, non expirat sede plena.

52 Præceptum per modum sententiæ, vel interdicti expirat per mortem præcipientis.

53 Sententia simpliciter lata non durat post obitum, vel remotionem proferentis, nisi successor eam confirmet, & ratam habeat, & n. seqq. usque in finem

54 Sed si lata sit sub conditione, expirat per mortem proferentis ante conditionis implementum & n. 59. & 61.

55 Sententia excommunicationis à Delegato prolata in contradictores expirat mortuo, vel revocato Delegato.

56 Sententia, quæ tempore proferentis injecit vinculum, durat ultra tempus proferentis.

57 Excommunicatus per Episcopum remanet excommunicatus etiam post mortem Episcopi.

58 Sententia respectu processus, vel effectus producendi in futurum, tollitur per remotionem proferentis.

60 Interdictum magistratus ne quis exerceat certam artem, expirat ipso facto finito magistratu.

A NOBIS, il primo. Generalis excommunicatio non ligat nisi subditos proferentis. Hoc dicit secundum Io. Andr. & omnes: & sunt duæ partes. In prima ponitur quæstio. In secunda solutio, ibi, *ad quod*.

Nota ex textu ibi, *nonnisi subditi obligantur* sub juncto themate quæstionis: verba generalia statuentis, vel sententiam proferentis restringi ad limites potestatis suæ, ita ut quamvis ex propria significatione sint apta comprehendere etiam non subditos, tamen ob defectum potestatis restrin-

guntur

guntur, ut non comprehendant nisi subjectos, ut hic est casus apertos: Nam quæstio proponitur, de sententia excommunicationis prolata per hæc verba generalia: Quisquis furtum fecerit excommunicatus sit, & Papa determinat hac sententia non nisi subditos obligari: & ita hic notat Cardin. *n. 1. vers. Ex quo nota*, Anchar *in 5. notab.* Abb. *nu. 4.* &
3 Marian. Socin *in 3. notab.* & concordat Butr. *nu. 2. & 3.* qui ex textu colligit tria pulchra notabilia idem importantia. Primum scilicet, generalis dispositio commensuratur agentis potestati. Secun-
4 dum, verborum larga prolatio commensuratur organizantis potentiæ. Tertium, exercitium non excedit metas habitus, à quo, ut à causa, depen-
5 dent exercitii vires. Quod secundum Abb. & Ma-
7 rian. Socin. multum confert ad intellectum statutorum generaliter loquentium, ut non extendantur ad non subditos; unde statutum laicorum puniens declinantes jurisdictionem potestatis non extenditur ad Clericos: de quo vide plenius per eumdem Marian Socin. in cap. *Si Clericus laicum nu. 10. de foro competen.* & idem dicendum secundum Abb. *hic nu. 5.* & Marian. Socin. *nu. 7.* in statuto laicorum prohibente alienationem bonorum stabilium in non subditus, quia ad Clericos non extenditur ob generale privilegium, quod habent in acquirendo, de quo in cap. *fin. de immunit. eccles. lib. 6.* & ita in hac specie ibi determinat Io. And. *nu. 4. vers. Cum tamen de Ecclesia*, eum quo concordat ibi Ancharan. *n. 1. quæst. 1. vers. Quæro*, post Jo. Andr. Geminiã *n. 3. vers. Sed pone*, & Franc. *n. 2. vers. Et ultra etiam*, & alii plurimi, quos enmulavi in cap. *Ecclesia Sanctæ Mariæ, n. 2. supra de Cõstitut.* ubi pleno videas.

8 In glossa secunda pro declaratione materiæ QUAERO, An subditus delinquens extra territorium statuentis incidat in pœnam excommunicationis à statuto impositam.

Innocentius *hic in princip.* distinguit an sententia excommunicationis proferatur per hæc verba: quisquis in diœcesi mea furtum fecerit, excommunicatus sit. An vero indeterminate juxta verba Decretalis, videlicet, *Quisquis furtum fecerit sit excommunicatus*. In primo casu delinquens extra diœcesim non ligatur ex defectu voluntatis statuentis, quia verba sententiæ sunt restricta ad delinquentes in diœcesi, & hoc planum. In secundo autem casu putat Innocentius subditum statuentis ligari, etiam si delinquat in alia diœcesis, vel territorio. Sed hoc secundum membrum est extra textum in cap. *Vt animarum, de Constitution. lib. 6.* Bartol. vero aliter distinguit in l. *Cunctos populos, in 8 quæst. num. 45. vers. Aliquando civis delinquit, & nu. 47 C. de Summ. Trinit. & fid. Cathol.* videlicet quod aut statuens expressit se velle ligare etiam delinquentes extra territorium veluti si dicat: quicumque commiserit furtum ubivis locorum, sit excommunicatus, & hoc casu ligantur subditi etiam si extra territorium delinquant. Aut verba statuti sunt generalia, & tunc restringuntur ad territorium statuentis; & Bartoli distinctionem sequitur Mar. Socin. *in cons. 302. Videbatur, nu. 1. lib. 1.* sed Bartoli distinctionem reprobat Angel. in l. *fin. nu. 8. vers. Sed valde miror de dicta distinctione, ff. de jurisdict. omn. judic.* & in sua disputatione incip. *Bononiensis à sua civitate annitus, in 1. dubio* similiter Abbas *hic n. 11* his distinctionibus rejectis dicit verius esse, ut nullo casu delinquentes extra territorium afficiantur pœna statuti per rationem l. *finalis ff. de jurisd. omn. judic*: & d. cap. *Vt animarum*: quia extra territorium jus dicenti impune non paretur, & quia statutum proprie est lex territorii, l. *Omnes populi, ff. de justit. & jur.* unde non potest extra limites territorii vires suas extendere, aliàs ibi legem dicere videretur, de quo plenius idem Abb. disserit in cap. 2. *de foro competenti.* eandem opinionem pluribus tuetur Federic. de Senis *in cons. 16. Capitulum Ecclesiæ, nu. 10. vers. Quidam verò scriptor*, ubi latè firmat statutum Episcopi excommunicans malefactorem non porrigere vires contra subditum delinquentem extra diœcesim statuentis, Fulgos. *cons. 156. Visis themate, in princip.* & hanc late tuetur Alex. *cons. 111. Ponderatis verbis, in princip. & per tot.* ubi *col. 3 in fin.* dicit communem *lib. 1.*

10 Et ex hoc etiam textu cum in S. Congregatione rerum Consistorialium propositum fuerit dubium an constitutio synodalis in Regno Poloniæ edita, qua cautum est ne ejectis, vel dimissis è Societate Jesu ad Cathedralium Ecclesiarum Prælaturas, & Canonicatus sine speciali Sedis Apostolicæ gratia aditus pateat: obstet quominus Joannes RaKovs-Ki è dicta Societate jam pridem dimissus, nunc ad suffraganeatum Culmen. cuius præconium in ipsius persona iam fuit factum, promoveri possit:
11 Die prima Aprilis 1652. resolutum fuit non obstare, quia aut consideramus titulum Episcopatus in partibus infidelium, ad quem sic dimissus debet assumi pro exercitio Pontificalium, aut consideramus ipsum Suffraganeatum Ecclesiæ Culmen.
12 Si primum, Constitutio non obstat, quia non porrigit vires suas extra territorium statuentium, ut *hic*, & in cap. *Animarum, de Constitutionib. lib. 6.* & in l. *fin. ff. de jurisdiction. omn. jud.* & dictum est supra *nu. 8.* Sed Episcopatus Titulares sunt in partibus infidelium, & sic extra provinciam, & territorium statuentium: ergo Constitutio ad hujusmodi Episcopatus non porrigitur, cùm præsertim illius verba sint generalia, nec specifice loquantur de Prælaturis extra provinciam; unde etiam ex verisimili mente statuentium restringi debent ad Prælaturas provinciæ, juxta secundum membrum distinctionis Bartol. in l. *Cunctos populos in 8. qu. nu. 47. C. de Summa Trinitat.* quem sequuntur ibi Bald. & Salic. Jo. de Lignan. & Abb. in cap. 1. *supra de raptor.* & alii apud Marian. Socin. *d. cons. 302. nu. 1. lib. 1.* & quemadmodum si subditus statuentis delinquat extra territorium, non ligatur pœna statuti, ut ex communi ostensum est supra *nu. 8. & 9.* Simili modo subditus non ligatur statuto si contra illius prohibitionem extra territorium Prælaturiam accipiat, idque tum ex defectu intentionis, quia, ut prædixi, verba sunt generalia, tum ex defectu potestatis, ad cujus limites verba statutorum semper restringuntur, ut est casus expressus in hac Decretali secundum ea, quæ dicta sunt
13 supra in ultim. notab. Et in specie statuta Synodi provincialis non habere vim obligandi extra provinciam, probant jura in cap. 1. *5. qu. 2.* in cap. *Decernimus 3. qu. 9.* & ictipsi in cap. *Canonum statuta, nu. 14. supra de Constitut.*

14 Rursus provisiones Episcopatuum titularium clero, & populo carentium sunt ad liberam provisionem Romani Pontificis, ut est tex. in Clem. *In plerisque, de election.* & consequenter non est in potestate Synodi provincialis quemquam excludere ab hujusmodi Episcopatibus novam inhabilitatem inducendo, quia sic per indirectum re-

strin-

ftringeret poteftatem Papæ contra tex in cap. *Inferior*, *21. diftinct.* & Clemen. *Ne Romani, in princip. de electione*, cum concordant ut pulchrè per Io. Andr in cap. *Cui licet, nu. 3. de reg. jur. lib 6 in Mercurial.*

Quamquam enim ex decretis de apoftatis, &
15 electis, §. *Item ut ejecti*, ftatutum fit, ut ejecti extra
religionem degentes fint perpetuo fufpenfi ab
exercitio Ordinum, fublata Ordinariis locorum
facultate dictam fufpenfionem relaxandi, aut moderandi:
tamen hæc decreta non afficiunt Reli-
16 giofos, qui vota fubftantialia fimplicia in Societate
Iefu emiferunt, ut alias cenfuit S. Congregatio
Concilii: tales enim poffunt à Præpofito generali
rejici, feu dimitti è Societate, & à votis liberari
17 ex rationabili caufa, ut in Conftitutione Greg XIII.
Quanto fructuofius, & fic dimiffi non funt apoftatæ,
& remanent liberi ab omni obligatione prædictorum
votorum, ut in Conftitutione 10. Gregorii
XIV. *Ecclefia Catholica*: quamobrem Conftitutio
fynodalis injicit fic dimiffis novam inhabilitatem:
ideoque verba ipfius Conftitutionis utcumque
generalia ad Epifcopatus titulares non
extenduntur ex utroque defectu poteftatis, & voluntatis,
juxta tex. hic. Et quemadmodum ftatu-
18 ta laicorum quantumvis generalia non extenduntur
ad Ecclefias, & perfonas ecclefiafticas, quæ funt
omnino extra poteftatem ftatuentium, ut declarat
Antonius de Butr. in cap. *Ecclefia Sancta Mariæ, prope fin. verf. Vnum tamen adverte* & ibi dixi
num. 2. fupra de Conftitution. & patet ex dictis
fupra nu. 6, & 7 Ita nec Conftitutio hæc fynodalis
extenditur ad Prælaturas, feu dignitates Epifcopales,
quæ funt extra omnem poteftatem ipforum
ftatuentium, cùm utroque cafu fit defectus in jurifdictione,
à qua poteftas ftatuendi dependet, ut
notat Bartol. in l. *Omnes populi in 1. qu. in princip. ff. de inft. & iur.* Abb. in cap. *Ecclefia Sancta Maria nu. 10.* & ibi etiam Decius *n. 8. de Conftit.* Præterea
dum conftitutio fynodalis excludit dimiffos è Societate
Jefu à Prælaturis Cathedralium Ecclefiarum,
non debet intelligi de ipfis Cathedralibus,
arg. cap. *fin. fupra de præben.* fed debet intelligi de
dignitatibus in Cathedralibus, putà Præpofituris,
& Archidiaconatibus, quæ appellantur Prælaturæ
tam ex confuetudine Regni Poloniæ, quam de jure
communi, ut eft tex. in cap. 1. *de ætat & qualit.*
& ibi dixi *in 4. notab.* poft Hoft, & Jo Andr. *num 3. in verb. Prælationes*, & Butr. *in ultim. notab.* Non
19 obftat quod dum Conftitutio inhabilitat ad Prælaturas
inferiores, multò fortius videatur inhabilitare
ad prælaturas, & dignitates fuperiores, quales
funt Epifcopatus, per tex. in l. *Relegatorum*,
§. *Solet ff. de interdictis*, & relegatis ibi: Si tamen
ut fi cui honore uno interdictum fit, non tantùm
eum honorem petere non poffit, verum nec eos
quoque, qui eo honore majores funt: eft enim per
quam rediculum eum, qui minoribus pœnæ caufa
prohibitus, ad majores afpirare: quoniam re-
20 fponderetur non effe licitum arguere à minori ad
majus ubi eft defectus in poteftate, & in radice
jurifdictionis, quia majoritas rationis, & caufa
graviffima defectum poteftatis non fupplet, ut notat
Bald. in l. *Cunctos populos*, *nu. 55. verf. Ifta ratio non valet*, *C. de Summa Trinit. & fide Cathol.*
Butr. in cap. *Ecclefia Sancta Maria*, *num 20.* & ibi
etiam Felin. *nu. 39. verf Dicuntur jufta*, *de conftitutionib.* & fufius dixi in cap. *Qua in Ecclefiarum*,
nu. 44. eod. tit. Neque obftat quod d. Conftitutio
Synodalis fuerit confirmata à Sede Apoftolica; quia
confirmatio dat robur actui confirmato, fed illum
non extendit, l. *Aurelius*. §. *Teftamentum*, *ff. de liberat. legat.* Bald. in l. 1. *in fin. C. Si adverf. rem judicat.*
Paul. de Caftro *in conf. 187.* *Notandum in princ. lib. 2.* Rota *decif. 301 num. 1. par. 1. recent.* &
aliàs paffim.

21 Si vero confideramus Suffraganeatum, fimiliter
dicta Conftitutio non obftat, quia Suffraganeatus
non eft Prælatura, nec titulus, fed officium,
ut ex fententia Sacræ Congregationis Concilii dixi
in cap. *Epifcopalem*, *nu. 35. de privileg.* & in cap.
Ad hæc, *nu. 34. de præben.* nec fuffraganeus intrat
Capitulum, fed tantùm exercet ea quæ funt ordinis
Epifcopalis; unde cùm Suffraganeatui non
adaptentur verba Conftitutionis, quæ de Prælaturis,
& Canonicatibus loquitur, confequenter nec
illius difpofitio adaptari debet, l. 4. §. *Toties*, *ff. de damno infecto*, cum fimilib.

22 Secundò QUAERO. An ftatutum imponens
certam pœnam, puta excommunicationis, liget
forenfem delinquentem in territorio ftatuentis.

23 Hæc quæftio eft fatis involuta, fed pro faciliori
folutione conftituenda funt duo membra principalia.

Primum eft quando ftatutum generaliter loquitur,
ita ut fit aptum comprehendere non folum
fubditos, fed etiam non fubditos, ut fi dicat: quifquis
furtum fecerit in territorio meo fit excommunicatus.
Et in hoc primo membro duo cafus
funt diftinguendi: nam aut forenfis delinquens in
24 territorio ftatuentis habet fcientiam ftatuti, aut
illud ignorat. In primo cafu, ideft data fcientia
ftatuti, extra dubium eft forenfem ligari, quia
forum fortitur ratione delicti, cap. *ult. de for competen.*
cap. *Tuarum*, *de privileg.* Authen. *Qua in provincia*, *C. Vbi de crim. agi oport.* cum concord.
de quibus hic in glof. 2. *in princip.* & forum fortiri
& ftatuto ligari à pari procedunt, cap. *Vt animarum*,
de Conftitut. lib. 6. Archid. in cap. *Quo jure*,
nu. 16. 8. diftinct. Butr. poft Innoc. in *rubric. de confuetudin. nu. 7. verf. Nam regulam habetis*, Seraphin.
decif. 1018 nu. 6. & ita in hoc primo membro
determinat glof. 2. *hic* Hoft. *ante num. primum. verf. Si vero non fubditus* Henric. Boich. *nu. 15 verf. Aut fcientes.* Butr. *nu. 19.* Cardin *nu. 2 poft med. verf. Dic ergo*, Anchar. *nu. 7. verf. Quandoque non fubditus*,
Abb. *num. 7 verf. Conclude*, Felin. *nu. 4. verf. Circa primam quæftionem*, ubi alios refert, & Marian Socin.
nu. 13. dicens poft Abb *nu. 6.* hanc effe communem
opinionem Legiftarum in l. 1. *C. de Summa Trinit. & fid. Cathol.* Calder, in cap. 1. *in 9. col. verf. Quinto quæro*, *fupra. de raptor.* & nullus difcrepat.

25 Sed objicies: Indulgentia conceffa ab Epifcopo
non prodeft in non fubditis, ut eft cafus in c. *Quod autem*, *fupra de pœnit. & remiff.* & tamen eft favorabilis:
ergo & longe minus debet eis obeffe
pœna ftatuto Epifcopi impofita, quæ odiofa eft
arg. l. *Cum quidam ff. de liber. & poft* & cap. *Odia*,
de reg. iur. lib. 6. At refpondetur cum Hoft. *hic nu. 3.*
& Henric. Boich. *nu. 15 verf. Nec obftat*, hæc fieri
propter falutem animarum: ideirco enim indulgentia
non prodeft non fubditis, ne pœnitentiæ
enerventur, quod expedit animabus, cap. *Cum ex eo*,
§. *Ad hæc*, *fupra de pœnit. & remiff.* Sed pœna
ftatuti afficit non fubditos, ut medicina percepta
de delicto, quod commiferunt, citius pœnitentiam
agant,

agant, quod similiter expedit animarum, ut legi-
tur & notatur in cap. *Cum medicinalis, infra eod. lib.*
6. Quare, ut inquit Hostien. *d. num.* 30. Hanc pœ-
nam dilatamus, quia ipsam non odiosam, sed favo-
rabilem judicavimus, ut patet in eo, quod leg. &
notat. in cap. *Si quem, infra eodem*, vel dic forensem
ligari pœna statuti, quia ratione delicti sortitur fo-
rum in territorio statuentis; & sic de non subdito
26 efficitur subditus, ut in juribus supracitatis *num.*
24. Sed ratione indulgentiæ non efficitur subditus,
cùm hoc non reperiatur jure cautum: nam subdi-
tus quis dicitur tantummodo vel ratione domi-
cilii, vel ratione originis, vel ratione delicti, vel
contractus, aut rei sitæ, ut in cap. *Volentes, de privi-
leg. lib. 6.* & in cap. *Nullus, de tempor. ordin. eodem
lib.* & *hic* notat Henrich Boich. *num.* 15. *vers. Aut
quæris*, & quia à non suo judice nullus ligari potest,
vel absolvi; meritò non subditis indulgentiæ non
suffragantur, ut dicitur in prædicta Decretali,
Quod autem.
27 Sed urgebis: tempore, quo fit statutum, sta-
tuens non habet jurisdictionem in actu in non
subditos; unde cùm statutum assumat vires tem-
pore promulgationis, non est potens ad compre-
hendendum non subditos, cum antequam veniat
casus jurisdictionem tribuens, idest patratum de-
lictum in loco statui nequeat statuens suam juris-
dictionem actualiter exercere, argumen. cap. 1.
de off. Ordinar. lib. 6. ubi deciditur Archiepiscopum
non posse deputare officiales in diœcesibus suo-
rum Suffraganeorum pro appellationibus ad eum
interponendis, quia ex quo appellationes non sunt
interpositæ, jurisdictionem actu exercere non de-
28 bet. Verum respondetur objectum non obtinere
in statuto sed in sententia, quæ regulariter jus præ-
sens respicit, & super certis præteritis, vel præsen-
tibus bene limatis est tantum ferenda, non autem
super futuris. ut §. *Curare, Institut. de action.* & cap.
29 *Iudicantem*, 30. *quæst.* 5. At secus est in statuto quia
fertur super futuris, & sic incertis, ut cap. *Cognos-
centes*, & cap *fin. supra de Constitut.* Cum enim sta-
tutum sit quædam lex, quæ semper loquitur, l.
Arianus, C. de hæret. & Manich. nisi expressè revo-
cetur, semper durat, cap. *fin. supra de offic. Delegat.*
30 & sic cum habeat tractum successivum injicit vin-
culum tempore delicti. Et hanc rationem diffe-
rentiæ inter sententiam, & statutum assignat Ioan.
Andr. & Cardin. in cap. *Sacro §. Caveant, super
verb. Profuturis, infra eodem*, Guil. de Monte Lau-
dun. & Gemin. in cap. 1. *super verb. A sententiis, de
privileg. lib. 6.* quos hic refert, & sequitur Henrich
Boych. *num.* 5. ubi etiam *num.* 6. & 7. ponit alias
octo differentias inter statutum, & sententiam
quoad pœnam excommunicationis, quas non re-
fero, quia ad rem præsentem non faciunt. Item
propositam rationem diversitatis reddit etiam
Marian. Socin. *hic num.* 29 & plerique alii, & eod.
modo responderi potest ad l. *Observandum, ff. de
offic. Proconsul.* ubi Proconsul non potest causam
delegare, antequam ingrediatur provinciam, quia
adhuc non habet jurisdictionem in actu, licèt ha-
beat in habitu; & ad l. *Vsusfructus, ff. de stipulat.
servor.*
31 Ampliant nonnulli conclusionem superiùs fir-
matam, ut locum habeat etiamsi forensis delin-
quens in territorio statuentis sit ei superior, quia
nihilominus data scientia ligatur pœna statuti ge-
neraliter loquentis, quod sensit Innocen. *hic* post
med. ibi, *quia non est generalis, à contrario sensu*: nec
non ibi, *licèt Archiepiscopi alias legem in subditos fa-
ctam servare teneantur.* Unde si statuto Episcopi ca-
veatur; quisquis in diœcesi mea luserit ad Azardum
sit excommunicatus, si Metropolitanus ludat in
diœcesi Episcopi data scientia ligatur pœna statu-
ti, ut tenuerunt Hugo, & Barthol. Brixien. relati à
Io. Andr. in reg. *Cui licet, num. 9. de regul. jur. lib. 6.*
Archid. in cap. *Vt animarum, n. 2. vers. Ego credo, de
constit. eod. lib.* Et hanc partem sequutus fuit Paulus
de Biasucus disputando in civitate Senensi, ut re-
fert Marian. Socin. *hic nu.* 15.
Sed contrariam opinionem probarunt Lauren-
tius, Ioannes, & Bernardus Bovincialis relati à Io.
Andr. in d. reg. *Cui licet num.* 8. Hostien. *in Sum-
ma hujus tituli, §. Quis valeat excommunicari; vers.
Quid ergo*, ubi ait: certò certius teneas, quod sicut
sententia, vel canon proferentem non ligat, ita
nec proferentis Superiorem, Ioan. Calder. in cap.
1. *supra de raptor.* Gaspar. de Calder. *in repetit.* cap.
Nostro, de pœnit. & remiss. Petr. de Anchar. in cap. 1.
in 12. *quæst. principali de constitution.* Demum pro
hac opinione post prolixam disputationem con-
cludit Ioan. Andr. in dicta regula, *Cui licet à num* 2.
Et idem tenet succinctè in cap. *Cum inferior, nu.* 2.
de major & obedient.
In hoc opinionum conflictu Henrich Boych in
eod. cap. *Cum inferior num.* 9. credit secundam
opinionem esse veriorem in foro judiciali, sed in
foro pœnitentiali primam esse tenendam, quia
tutior, & securior pro anima, argum. cap. *Iuvenis,
de sponsalib.* cum concordantib. per eum allega-
tis. Similiter Marian. Socin. *hic num.* 17. dicit in
foro judiciali communiorem, & veriorem esse se-
cundam opinionem, sed in foro animæ sibi magis
placere primam per rationem Henrich Boych.
Hoc tamen est optimum consilium, sed non præ-
ceptum, quia ubi in aliquo articulo utrinque sunt
opiniones, etiam in foro pœnitentiali licitum est
sequi opinionem veriorem, seu probabiliorem, li-
cèt contraria sit tutior, c. *Placet, in fine, de convers.
conjugat.* & can. *Nicæna, 31. dist.* & fusiùs probavi in
cap. *Ne innitaris, num. 169. & seqq.* & *num. 236. de
Constitution.*
32 In secundo casu, idest data ignorantia statuti,
subdistingue: nam aut statutum punit factum à ju-
re communi damnatum, puta homicidium, fur-
tum, sacrilegium, & hujusmodi: & tunc forensis ut-
cumque ignorans ligatur pœna statuti, quia in fa-
cto generaliter damnato non potest allegari justa
33 ignorantia. Aut punit factum aliàs non damnatum
à jure, puta sal vendere extra civitatem, vel pro-
vinciam frumentum asportare, vel mercimonia
deferre non solutis vectigalibus: & hoc casu foren-
sis contraveniens pœna statuti non ligatur. Ita
notabiliter distinguit gloss. 2. *hic.* quo concor-
dat Butr. *num.* 7. *vers. Ideo ego pondero*, Anchar. Batt.
& alii quos citat & sequitur Marian. Socin. *num.*
34 36. Quod tamen procedit si ignorantia sit proba-
bilis, secus verò si sit crassa, vel supina, ut notat
gloss. in cap. 2. *in ver. Supinæ, de constitut. lib. 6.* Ve-
luti si forensis in loco statuti traxerit tantam mo-
ram, ut verisimiliter debeat esse informatus de il-
lius pœna, vel si in partibus circumstantibus id
communiter statutum reperiatur, juxta notata per
Batt. in l. *Cunctos populos, C. de summ. Trinit. & fide
Cathol.* & per Jo. Andr. in d. c. 2. quos refert, & se-
quitur Butr. *hic nu.* 9.

35 Tu verò adverte, quia quoad secundam partem hujus distinctionis, scilicet ignorantes non ligari pœna statui punientis factum à jure alias non dãnatum, conveniunt unanimiter omnes, prout hanc esse communem opinionem omnium Doctorum attestatur Marian. Socin. *hic nu.* 49 Sed quoad primam partem scilicet, quando statutum
36 punit factum aliàs damnatum, Io. Andr. *hic num.* 5. *vers. Imo dic*, & in cap. 2. *in glos. Ordinaria*, *in verb. Ignorantes, de Constitut. lib.* 6. contra gloss. nostram tenet ignorantes non ligari, quia licèt sciant factũ damnatum à jure, tamen ignorant novam pœnam à statuto impositam. In hac varietate Butr. *hic num.*
37 9. *vers. Si verò ignorat*, putat primam opinionem glossæ esse veram, & Abb. *num.* 9. *vers. Et hæc opinio videtur* affirmat eam esse veriorem de rigore juris: opinionem verò Jo. Andr. esse æquiorem, & sic residet, Marian. Socin. luculenter disputat hunc articulum in utramque partem *à num.* 26. *usque ad num.* 47. *& num.* 36, concludit sibi placere primam opinionem glossæ, licèt fateatur esse satis dubiam: præcipuè movetur quia cùm delinquens non ignoraverit factum à jure damnatum, videtur consensisse in omnigenere pœnæ, argum. l. 1. §. *Bestias, ff. de postul.* & l. *fin. ff. de crim. expil. hæred.* cum simil. ut per eum.

Opinioni glossæ ego etiam adhæreo, tum per rationem Marian. Socin. quæ multum stringunt, tũ quia eam sequuntur ferè omnes Doctores: & mul-
38 tos refert idem Marian. Socin. *ad num.* 36. Sed eam limito in pœna excommunicationis, prout limitat Anton. de Butr. *hic num*, 9 *vers. Sed quidquid sit*, ubi ait se credere opinionem glossæ esse veram in aliis pœnis præterquam excommunicationis, &
39 paulò infra rationem reddit, quia sententia excommunicationis regulariter non ligat nisi ex contemptu, ut cap. *Sacro, infra eod. cum simil.* Sed ille, qui ignorat, non dicitur contemnere, ut inquit glos.
40 *notab.* in l. *Si ignorans, in verb. Contemnit, ff. Locati*: ergo nec ligari potest cùm in ignorantem non sit dare contemptum: quod non contingit in aliis pœnis: & hoc idem probat tex. noster non violando litteram, secundum eum.

41 In dubio autem an delinquens præsumatur habere scientiam, vel ignorantiam statuti, bonus judex arbitrabitur ex conjecturis, puta ex mora, quam ibi traxit, modica, vel magna, ut tetigi supra *n.* 34. & in dubio standum esse illius juramento, cap. *Si verò il secondo, supra eod.* secundum Hostien. *hic num.* 1. *vers. Tu autem dicas*, Henrich Boich, *num*, 15. *vers. Verum quis præsumatur* Cardin. *num.* 2. *prope fin. vers. Dic ergo arbitrarium*, Abb. *num.* 10. & Marian. Socin. *num.* 49. & 50 ubi plenius declarat quando delinquens præsumatur scire, vel ignorare pœnam Statuti.

42 Secundum membrum principale est quando Statutum est particulare, & comprehendens certas personas dumtaxat; & tunc refert: nam aut statutum loquitur de non subditis, qui sunt inferiores ipsi statuenti, puta si Patriarcha habens Archiepiscopos suffraganeos sic statuat: Quicumque Archiepiscoporum fecerit ante se Crucem ferri in provincia mea, sit excommunicatus: & tunc Innoc. *hic post med. vers. Si autem Patriarcha*, tenet statutum valere, quia in subditos, & Archiepiscopos ligari: & eum sequitur Hostien. *nu.* 3. argum. cap. *Quæ contra mores*, 8. *distinct.* & Anchar. *nu.* 7. *vers.*
43 *Tertia est opinio*; Aut statutum loquitur de non subditis, qui sunt pares ipsi statuenti, ut si Archiepiscopus statuat: Quicunque Archiepiscoporum fecerit ante se Crucem ferri in provincia mea, sit excommunicatus: & tunc sunt opiniones. Innocentius *hic circa med. vers. Unde si aliquis*, tenet statutum non valere, quia non est generale, & quia non comprehendit subditos, cum nullus Archiepiscopus habeat subditos Archiepiscopos, contra quos non licet facere legem. Sed Hostien. *hic num.* 3. *vers. Quod autem Archiepiscopus*, tenet contrarium, id est Archiepiscopum ligari, & movetur per tex. in cap. *Ex tuarum, in fin. de auth. & usu pall.* Item quia ex opinione Innocentii sequeretur, ut quis non posset facere statutum contra peregrinos delinquentes in loco jurisdictionis suæ: quod est falsum. Similiter Abb. *hic num.* 7. *vers. Articulus iste*: quamvis fateatur hunc articulum esse dubium, tamen dicit posse teneri opinionem Hostien. quia cùm statutum habeat tractum futurum, & sic lex territorii feratur in tempus habile videtur statutum valere, cum dicat jurisdictionem in territorio suo, & sequitur Marian. Socin. *n.* 27.

44 Ultimò quærunt hic DD. cum gloss. 2. an Statutum, vel sententia duret ultra tempus statuentis, vel sententiam proferentis, & concludunt statutum durare, quia cùm sit lex quædam, perpetuò durat, nisi revocetur expressè. In sententia verò distinguunt ut hic per Abb. *nu.* 12. Hanc differentiam tetigi supra *num.* 28. *&* 29. Sed latius prosequar in quæst. sequenti in 2. *parte à num.* 50. *usque in finem.*

45 Ex facto quæsitum est an Capitulum sede vacante potuerit præcipere Sacristæ sub pœna suspensionis, ne asportaret sacram suppellectilem ex-
76 tra Ecclesiam absque Capituli licentia: An verò hujusmodi præceptum per ingressum Episcopi expiraverit.

47 Prima pars quæstionis est clara, quia in Capitulum sede vacante transit omnis jurisdictio c. 1. & cap. *Cum olim*, ubi omnes notant, *de majorit. & obedien.* cum concord. Ideoque etiam potestas suspendendi Bellamer. *concl.* 244 Joan. Francis. Pavin *de offic. & potest.* Cap. *Sed vacant. in* 2. *parte prin. quæst.* 6. *in fin.*

Et eo magis hoc casu, quia statuit circa res ad custodiam ipsius Capituli pertinentes, ut not. Archid. & Ioan. Andr. in cap. *Generalem*, *de elect. lib.* 6.

48 Quod procedit etiam constituto Vicario juxta formam Concilii Tridentini *cap.* 16. *sess.* 24. quia Vicarius exercet jurisdictionem nomine Capitu-
49 li, & propterea non abdicatur ab ipso Capitulo jurisdictio; imò in Vicarium non transeunt quæ requirunt speciale mandatum, ut sæpius respondit Sacra Congregatio Concilii.

50 Quoad secundam partem dubia est quæstio, an licentia, vel præceptum expiret per mortem concedentis, vel præcipientis, quam tractant DD. in Clem. *fin. de elect.* & communiter recipitur opinio negativa, quæ est Cardin. ibi *in* 5. *qu.* sed quia res est controversa, & multi aliter sentiunt, ideò quod pertinet ad hanc quæstionem, videtur vera distinctio glossæ 2. hic: nam aut Capitulum sede
51 vacante procedit per modum statuti; & tunc etiã si statutum imponat pœnam pro futuro delicto, non expirat sede plena. In hoc celebris est præallegata quæstio Feder. de Senis 16. *num.* 1. quæ incipit, *Capitulum Ecclesiæ Cathedralis*, & dicit Pavin.

vin. *qu. 6. prima partis principalis, num. 4. vers.* Et
fateor, se non reperisse aliquem famosum Docto-
rem contrarium tenentem; & in Episcopu est tex.
in cap. *clericos 3. qu. 4.* & hic non est casus noster,
quia Capitulum non processit statuendo generali-
52 ter. Aut Capitulum procedit per modũ sententiæ,
vel interdicit, qui est casus noster; & tunc præce-
ptum expirat per mortem præcipientis: ad hoc
est tex expressus in l. *final. ff. de pœn*, Hæc distinctio
3 in effectu est glossæ magnæ hic, cujus hæc sunt
verba (Quid si moriatur, vel transferatur ad aliam
Ecclesiam qui tullit illam sententiam, numquid te-
net post mortem, vel recessum, ut qui contrafa-
ciant sint excommunicati? videtur quod sic, quia
scripta Episcoporum anathematizant etiam post
mortem, & facere possunt decretum, ita ut qui
contrafaciat, puniatur, *3. quæst.* 4. nullus, &c. arg.
contra: dicit lex quod interdictum non durat ultra
jurisdictionem interdicentis, l. *ult. ff. de pœn.* Dici
potest quod interdictum, sive sententia excom-
municationis simpliciter lata non durat ultra tem-
pus proferentis, nisi successor etiam confirmet, &
ratam habeat; sed cum diffiniendo statutum, seu
decretum aliquod facit, ligat etiam post recessum,
quia statuta hujusmodi perpetua sunt, *de offic.
deleg. c. ult.* nisi expressim per successorem revocan-
tur) Sequitur Ant. de Butr., *hic n.* 10. ubi ait (Dic
quod statuta, quæ ut edicta dependentiam nõ ha-
bent perpendiculariter super potentia statuentis,
& se ipsam non assumit pro causa permanendi,
sed producendi, ex eo quod prodita à se vires su-
munt, durant, & non extinguuntur extinctione
jurisdictionis: sententia verò, quæ perpendicula-
riter habuit suum effectum, & vim promovendi
à provinciatore, & ab ejus potestate perpendicula-
riter dependent, prout sententia est in fieri, quia
nondum ex contraventione laqueum injecit, ex-
tinguitur) hæc Butr. Item Anchar. *nu.* 9. (Tu dic
quod quædam emanant per viam statuti: & tunc
mortuo, vel translato statuente, vel aliter ejus ju-
risdictione finita ligabitur qui postea contrafecit,
cap. *ult. de offic. Leg.* Quædam emanant per viam
sententiæ; & tunc aut sententia fuit purè lata, &
perpetuò ligat; si verò sententia non fertur pura,
sed sub conditione; & tunc si existat conditio post
mortem judicantis, vel extinctam jurisdictionem:
& non ligat: & pro tanto dicit Innocent. in c.
Pro illorum, de præbend. quod si delegatus profert
excommunicationis sententiam generalem in
contradictiones, & rebelles, non erit illa perpetua,
sed expirat mortuo, vel revocato delegato: & idem
dicit Io. Andr. *in sede vacant.* cap. 1. *lib. 6.* In Or-
dinario mortuo, vel translato, quod ejus senten-
tia conditionalia non ligabit contrafacientem se-
de vacante, vel in tempus successoris) Item Abb.
hic nu 12. dicens (Nunquid statutum, seu sen-
tentia ducat ultra tempus disponentis? Conclude
quod statutum cùm sit lex quædam, perpetuò du-
rat, nisi revocetur expressè: unde dicit Fedetic.
quod si Capitulum sede vacante fecit statutum,
durat etiam creato Episcopo, nisi expressè revo-
cetur per Episcopum. In sententia dic concluden-
do notabiliter, quod aut sententia iniecit vincu-
lum tempore proferentis, aut non. Primo casu du-
rat ultra tempus proferentis, exemplum in excom-
municatione: unde excommunicatus per Episco-
pum remanet excommunicatus post mortem Epi-
scopi, cap. *Pastoralis*, §. 1. *de offic. Ordin.* sed respe-
58 ctu processus, vel effectus producendi in futurum,
sententia tollitur per remotionem judicis, qui sen-
tentiam tulit) & idem Abb. in cap. *Cum ad hoc. de
Cleric. non residen. sub n* 9. Idem est in qualibet alia
59 sententia lata generaliter sub conditione, quæ ex-
pirat per mortem proferentis, ex quo non habuit
in vita effectum consumatum. Ad idem potest de-
duci textum in l. *fin. ff. de pœn.* ubi disponitur, ut si a-
60 liquis magistratus interdicit alicui ob novum deli-
ctum ne exerceat certam artem, tollitur hoc inter-
dictum, seu prohibitio ipso facto finito magistratu
illius. Item Fedetic. *d. qu. 16. n* 6. post aquam con-
clusit Capitulum posse facere statuta pœnalia du-
ratura etiam in tempus Episcopi. (Non obstat, in-
quit, ff. de pœn. l. *altem.* cum similib. cum ibi no-
tat. nam illud locum habere cùm interloquendo,
vel sine cognitione alicui interdictum est uti arte
sua. secus si diffiniendo, vel legem condendo, quod
cum magna solemnitate fit.)

Contrarium censuit Io. de Dro in hac quæst Si
Episcopus excommunicavit Clericum, qui in pro-
61 prio fundo ædificavit Ecclesiam, si Ecclesiam illam
in aliquos Religiosos sine suo consensu transferret,
quam eo mortuo, & sede vacante religioso loco
univit: clericus est excommunicatus, quia senten-
tia justè à suo judice lata, nec fuit appellatũ, licet
lata sub cõditione, cap. *Romana*, §. *caveãt*, *de appel.
lib. 6*

Verumtamen ejus opinio reprobatur ab Ægi-
dio de Sosa, ut per Pavin. *de off. & patest cap sed va-
can. qu. 6. p. par princ. n* 10.

Confirmantur prædicta in casu præsenti, quia
Capitulum prohibuit asportationem sine sua li-
centia: sed hanc licentiam non potest Capitulum
concedere assumpto Episcopo: ergo ejus mens
fuit ligare tantùm per tempus, quo ad eum perti-
nebat licentiam concedere; & sic assumpto Epis-
copo interdictum non ligat ex defectu voluntatis
interdicentis secundum ea, quæ dicta sunt supra
num. 8. & 12.

De Sent, Excomm,

Cap. Perpendimus.

S V M M A R I V M.

*1 EXcommunicati ob violentam manuum inje-
ctionem in Clericum, non tenentur in mul-
multis casibus adire Sedem Apostolicam.*

*2 Clericus dimisso habitu se enormitatibus inge-
rere perdit privilegium Canonis, & n. 13.
Sed non privilegium fori, n. 4. 5. 8. & 17.
Et quid post Concilium Tridentinum n. 15.*

*3 Percutiens, seu interficiens Clericum, qui di-
misso habitu, sævis enormitatibus se immiscuit,
non est excommunicatus, & n. 13.*

*4 Clericus, qui dimisso habitu ingreditur bellum,
vel aggressiones, captus debet restitui ecclesia-
stico judici.*

*5 Clericus, qui dimisso habitu, & tonsura commi-
scet se enormitatibus, potest puniri per judicem
sæcularem, licet non fuerit ter monitus, secun-
dum unam opinionem.*

*7 Saltem si in enormitatibus diu perseveravit,
secundum aliam opinionem.*

8 Contrarium.

9 *Privilegium Canonis quo jure interdictū fuerit.*
Facilius perditur, quam privilegium fori ibid.
Et quid post Concilium Tridentinum, n. 16.
10 *Extensio de casu ad casum fieri non debet, etiā*
ex majoritate rationis ubicumq; potestas conce-
ditur laicis super juribus, & personis ecclesia-
sticis.
11 *De privilegio clericali secundum Canones est*
judicandum, nec super his standum est legibus,
statutis, vel consuetudinibus laicorum.
12 *Clerici, qui dimisso habitu, & tonsura ingerūt*
se enormitatibus, an, & quando perdant privi-
legium clericale, & n. seqq. usque in finem.
13 *Quid de privilegio Canonis.*
Et quid de privilegio fori, n. 15. & 16.
14 *Clerici habitum clericalem dimittentes ex*
vanitate, vel negligentia non perdunt privile-
legium Canonis ante trinam monitionem: secus
si ex iniquitate, vel malitia.

PERPENDIMUS. Difficilis est hæc Decre-
talis quoad casus positionem; sed difficili-
ma, & maximè intricata in materia quoad
conciliationem, & extricationem jurium,
quæ illi contradicere videntur, ut inquit Cardina-
lis Zabarella in sua solemni repetitione in princip.
1 Ad faciliorem intelligentiam præmitte Canonē,
Si quis suadente, 17. *quæst.* 4 continere duas regulas.
Prima est, quod injiciens manus violentas in Cle-
ricum, excommunicatus est. Secunda, quod pro
absolutione obtinenda tenetur Sedem Apostolicā
adire; & quamvis hæ duæ regulæ ita se habeant ad
invicem, ut una veniat in consequentiam alterius:
hoc tamen non est perpetuū, quia multi excipiun-
tur casus, in quibus percussores Clericorū sunt ex-
communicati, & tamen non sunt mittendi ad Cu-
riam pro absolutione, ut c. *Mulieres*, cap. *Decatero*,
supra eod. & cap. *Cum illorum*, cap. *Quamvis*, ubi cō-
plures casus exprimuntur, & cap. *ultim. infra eod.*
unde non sequitur pernecesse, Percutiens Clericū
est excommunicatus: ergo est cogendus adire Se-
dem Apostolicam. Sicut non sequitur; Non est co-
gendus adire Sedem Apostolicam, ergo excom-
municatus non est, cùm multi incidant in hujus-
modi excommunicationem, qui tamen ad Curiam
non sint mittendi, ut in præcitatis juribus, & in aliis
concordantibus.

Hoc præmisso, cùm in hoc cap. dicatur interfe-
ctores istius sacerdotis non esse cogendos ire ad
Curiam pro absolutione: hinc emerserunt duo
principales intellectus ad hanc Decretalem. Pri-
mus est, quod iste sacerdos gaudebat privilegio
clericali, & ideo illius interfectores inciderent in
excommunicationem, quæ est prima regula præ-
dicti Canonis, *Si quis suadente*; sed tamen in odium
dicti sacerdotis, qui dimisso habitu seditionem fe-
cerat, relevabantur ab onere adeundi Sedem A-
postolicam, quæ est secunda regula ejusdem Cano-
nis, & juxta hanc lecturam Cardinalis, & Mar. So-
cin. summant sic: Percutiens Clericum, qui habitu
clericali dimisso sævis enormitatibus se immiscuit,
pro absolutione ab excommunicatione, quam in-
currit, non est ad Sedem Apostolicam mittendus.
Hoc dicit, & secundum hunc intellectum, quem
Jo. Andr. *hic nu.* 3. dicit esse satis amicum literæ,
Abbas antiquus sic ponebat casum: non est mit-
tendus ad Curiam interfector Clerici in seditione
occisi, & Abbas Siculus: Percutiens, vel interfi-
ciens clericum se dimisso habitu clericali sævis e-
normitatibus immiscentem non tenetur ire pro
absolutione ad Sedem Apostolicam, licèt isti casus
utriusque Abbatis sint generales ad utramque le-
cturam, ut mox patebit.
2 Secundus intellectus est, quod iste sacerdos non
gaudebat privilegio clericali, & illius interfecto-
res propterea non tenebantur ire ad curiam pro
absolutione, quia non erant excommunicati: &
secundum hanc lecturam Decretalis communiter
sic summatur: Clericus dimisso habitu se enormi-
tatibus ingerens perdit privilegium clericale, sci-
licet Canonis Hoc dicit Io. Andr. Butr. Card. An-
char. & Felin. vel aliter secundum Marian. Socin.
3 Percutiens, seu interficiens clericum, qui dimis-
so habitu sævis enormitatibus se immiscuit, non
est excommunicatus. Loquitur ergo hæc Decre-
4 talis de privilegio Canonis, & sic facit ad titulum;
non autem de privilegio fori, quod non amittit
Clericus, qui dimisso habitu, & tonsura se immis-
5 cet enormitatibus ante trinam monitionem, ut
cap. *Contingit, il secondo*, & ibi dixi n. 6 & n. 9. *infra*
eod. & hunc intellectum amplectitur hic Io. Andr.
n. 5. dicens, Si clericus sumptis armis, & dimisso
habitu ingreditur bellum, vel aggressiones, quoad
illos, qui tunc eum percutiunt, perdit privilegium,
sed non quoad forum: unde tunc captus debet re-
stitui ecclesiastico judici: & eumdem intellectum
dicit esse veriorem, & magis communem Alex. in
cons. 8. *Videtur super primo n.* 3. *lib.* 1. & secundum
hoc cons. Alex. millies, imò semper fuisse judica-
tum per Curiam & Concilia Neapolitana, attesta-
tur Grammaticus *super Constitutionibus Regni fol.* 29.
col. 1. *vers. Decimo utique.*
6 Non diffiteor tamen multos intelligere hoc c.
etiam in privilegio fori, adeout clericus, qui dimis-
so habitu, & tonsura immiscuit se enormitatibus,
puniendus sit per judicem sæcularem, etiamsi non
fuerit ter monitus à Prælato suo; & hanc opinio-
nem tamquam magis communem plurites servا-
tam fuisse attestantur Boer. *decis.* 69. *& seq.* & Guil-
alm. de Benedict. *in* 2. *p. repet. cap. Raynutius, fol.* 81.
n. 149. *& seq.* secundum quam etiam decisum fuit
per Parlamentum Tholosanum teste Guido Pap.
decis. 138. *In Camera Consilii*, quos refert, & sequi-
tur Iulius Clarus *in practic. crimin.* §. *fin. qu.* 36. *vers.*
Quaro modo, concludens secundum magis com-
munes decisiones, & consuetudine approbatas;
Clericum sive in sacris, sive in minoribus constitu-
tum, qui dimisso habitu clericali aliquod enorme
delictum committit etiam nulla monitione præ-
cedente amittere privilegium fori, & posse à judi-
ce laico puniri; & putat ab hac opinione non esse
consulendo, aut judicando recedendum.
7 Alii verò eamdem opinionem sequuntur in eo
tantùm casu, in quo tales Clerici in enormitatibus
diu perseverant, & deprehenduntur in illis; ita
Host. *hic auto num.* 1. *in ver. Non propulsanda*, ubi
ait speciale esse in illis Clericis, qui non ex vani-
tate, vel negligentia, sed ex iniquitate, & malitia
habitum clericalem dimittunt, & contra Deum,
& justitiam, & honestatem cleri inverecundè ty-
rannidi, & enormitati scelerum se immiscent, &
deprehenduntur, ut ipso facto privilegium abji-
ciant clericale, ut hic, & in cap. Cum non ab ho-
mine,

mins, §. *In articulo*, *supra eadem*, & in cap. 2. *Ne Cler. vel Monach.* & hanc opinionem tamquam magis communem observari, & suo tempore observatam foisse affirmat Stephanus Aufrer, *in tract. de potest. sacular. super eccles. & person. ecclesiast. in 1. reg numero 27. tom. 14. Tractatuum fol. 392.* quem refert. Covat. *pr act. quast. 32. post num. 2. vers. Ex iis hic erit*, subdens se credere eam moribus receptã in Clericis primæ tonsuræ sed & Cassan. *super consuetud. Burgund fol. 50. num. 55* ait se vidisse hanc opinionem communiter servari.

8 Sed certè hæc opinio non probatur in hoc cap. quia loquitur de privilegio Canonis, secundum magis communem intellectum, cui multum applaudit littera, dũ dicit interfectores dicti sacerdotis non esse cogendos Apostolicam Sedem adire pro absolutione obtinenda: quæ verba videntur magis congruè excommunicationi, quę incurritur ex dicto Canone *Si quis suadente*, quàm illi, quæ incurritur propter violatũ privilegium fori, per cap. *final de immunit Eccles. lib. 6* Nec refragatur quod iste Comes violaverit etiam fori privilegium, ex quo de ipsius mandato sacerdos fuit fustigatus, & patibulo traditus; & tamen tenendo secundam lecturam non incidit in excommunicationem: nam respondetur Comitem hæc mandasse uti personam privatam; & ita communiter intelligitur hoc capitulũ, ut inquit. Cardin. *hic num. 5. in prima oppos. & num. 8. in 13 oppos.* Nec repugnant verba illa textus: à B Comite jussus est fustigari, qui postea de ejus mandato traditus patibulo expiravit, quia possunt congruere etiam privato, quicquid contra senserit Alex de Nævo, & ideo textus hos appellat interfectores; quod verbum propriè convenit privatis personis, & interfectores vocat non solum eos, qui presbyterũ duxerunt ad patibulum, sed etiam Comitem, qui hæc fieri mandavit, ut inquit Host. *hic ante num. 1. in verb. Interfectores*; unde Comes non fuit excommunicatus ut violator privilegii Canonis, quia hoc privilegium sacerdos amiserat dimittendo habitum, & sævis se immiscendo.

9 Ratio autem cur facilius amittatur privilegium Canonis, quàm fori est, quia privilegium Canonis est inductum ex consuetudine Ecclesiæ, nempe ex decreto Innocentii II, edito in Concilio Lateranen. II *cap. 15.* licèt aliud videatur innuere Concilium Triburiense *cap. 20.* ut dixi in cap. *Cum contingat, num. 81. de atat. & qualit.* At privilegium fori est de jure divino, cap *Si imperator, 96 distinct* & Constitutiones eximentes Clericos à sæculari potestate non continent jus novum, sed sunt juris divini declarationes, ut ibi ait glos. *penult.* & nos fusè probavimus in cap. *Ecclesia Sancta Maria, n. 60. de Constitution.*

Non obstat cap. *Cum non ab homine*, § *In articulo supra eodem.* & cap *1. de Apostat*, quia loquuntur expressè de privilegio Canonis, nec debent extendi ad privilegium fori, quod difficilius perditur, ut prædiximus.

Item non obstat cap *Ex parte il terzo, de privileg.* quia ibi non constabat eos, qui habitum Clericorum in fraudem reassumpserunt. verè esse Clericos, licèt pro talibus reputarentur, ut ibi notat glos *final.* & dixi in cap. *Contingit, il secondo, numero. 12. infra eodem*, post Alex. *cons, 8 numero 3. lib 1.*

Non etiam obstat cap. *2. Ne Cler. vel Monach. Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.* ubi Clericis in fraude deprehensis non subvenitur ab Ecclesia: nam respondetur dupliciter, ut ibi in glos. ultim.

10 Rursus non obstat cap. *1. d. vita, & honest. Cler. lib 6.* quia loquitur de Clericis ioculatoribus, & histrionibus, qui artẽ illam ignominiosam per annum exercent, & cum sit pœnale, & exorbitans, non debet extendi ad alios casus. etiam ex majoritate rationis, ut est. tex. notabilis in l. *Sciendum, ff. ad l. Pompeiam, de Parricid.* quem ad hoc ponderat Aretin, in cap. *Cum non ab homine num. 60, & 81. supra de judicin.* Præterea ubicumque potestas concedatur laicis super juribus & personis ecclesiasticis, etiam ex majoritate rationis extensio fieri non debet, ut in cap. *Tua, il primo, supra de decimis*, juncta cap. *Cum in tua, eodem tit.* secundum Aretin, *ubi supra*

11 Demum non obstat contraria consuetudo: quæ viget in aliquibus tribunalibus ut dicunt DD supracitati *num 6. & 7.* nam ut respondet Guilel. de Monte Laudun. & post eum Steph. Aufrer *in repet. Clem. 1 num 64. & 65 de off Ordinar tom 6. repeten. fol. 41.* de privilegio clericali secundum Canones est judicandum, nec super his standum est legibus, statutis, vel cõsuetudinibus laicorum; solus enim Papa generalia cleri, & clericorũ privilegia potest interpretari, ampliare, vel declarare, & ex causa restringere, ut patet in cap *Altercationis, de bigamis lib. 6.* cum non reperiantur limitata in hoc speciali casu nisi quoad privilegium Canonis, in aliis standum erit eorum exemptioni à potestate laicali, arg. l. *Sancimus, C de testament.* & l. *Pracipimus, in fin. C. de appellat.* cum similibus.

12 Cæterũ in hac materia ut planè intelligas quid certò sit tenendum, cùm quæritur an Clerici, qui deposito habitu & tonsura immiscent se enormitatibus, perdant privilegium clericale, distingue latius: Aut tales Clerici fuerunt ter moniti à Prælato suo, aut non: si fuerunt ter moniti, perdunt eo ipso privilegium clericale, ut de privilegio fore est text. in cap. *Contingit, il secondo, infra eodem*, de privilegio Canonis in cap. *In Audientia, infra eod. tit.* & de privilegio exemptionis ab oneribus laicalibus in cap *ultim de vit & honest. Cleric.* & in Clem. *1. eod. tit.* & in hoc primo membro con-
13 cordant omnes. Si verò non fuerunt ter moniti, tunc subdistingue: nam aut quæris de privilegio Canonis, aut de privilegio fori: si de privilegio Canonis dic hujusmodi Clericos siue in minoribus, siue in sacris Ordinibus constitutos perdere hoc privilegium eo ipso, ut est casus expressus in d. cap. *Cum non ab homine*, § *In articulo, supra eodem*, ibi: (Occisores Clericorum, aut Presbyterorum, qui contempto clericali habitu tyrannidi, & enormitati se inverecũdè immiscent, in odiũ clericalis excessus, & terrorem, atque correctionem similium canone latæ sententiæ minimè coercentur Idem probatur in hoc textu intelligendo eum de privilegio Canonis, prout communiter à
14 DD. intelligitur. Nec obstant jura, quæ dicunt Clericum non perdere privilegium Canonis per dimissionem habitus & tonsuræ ante trinam monitionem, ut cap. *In audientia* & cap. *Contingit, il secondo, infra eodem* Quoniam hæc jura loquuntur de clericis, qui ex vanitate, vel negligentia dimittunt habitum, non autem in illis, qui eum dimittunt ex iniquitate, & malitia, ut in casu hujus Decretalis secundum Hostien. *hic ante num. 1. in*

11 *Absolutio ab excommunicatione ob levem Clerici percussionem regulariter spectat ad solum Episcopum.*
12 *Declaratur.*
13 *Prælatis inferioribus habentibus jura Episcopalia competunt ea omnia, quæ ad episcopalem jurisdictionem pertinent.*
14 *Prælatus inferior habens jura episcopalia potest absolvere ab excommunicatione Canonis, quando Canon eam non reservat.*
15 *Canones loquentes de Episcopis, & Diœcesanis verificantur etiam in inferioribus habentibus jurisdictionem quasi episcopalem in his, quæ jurisdictionis sunt.*
16 *Vicarius Episcopi, & Vicarius Capituli sede vacante absolvunt ab excommunicatione Canonis si levis sit percussio.*

1 PERVENIT. Plures habet intellectus. Quidam enim opinati sunt, quod hic dicitur de absolutione ob levem manuum injectionem in Clericum vendicare sibi locum ex speciali gratia, & indulgentia: & in hac opinione fuerunt Innocentius, Alanus, Philippus, Tancredus, & Innocen. *hic num.* 1. & Abb. Antiq. *num.* 1. *&* 2. ponderantes hanc literam ibi, *Tuæ fraternitatis arbitrio duximus committendum*: quasi
2 dicat non alterius, nisi & specialiter ei committeretur: & pro hac opinione facit textus in cap. *Si vero, il secondo, infra eodem*, ubi in casu speciali absolvit Episcopus quando injuria non est enormis. Ad idem etiam facit cap. *Quoniam, supra de vita, & honestat. Clericor.* ubi ex privilegio speciali Clerici communiter viventes absolvuntur ab Episcopo si injuria non est enormis. Si est speciale in illis casibus. ergo in contrarium est jus commune, l. *Ius singulare*, & l. *Quod verò contra*, *ff. de legibus*. Et juxta hunc intellectum Decretalis sic summari potest. Episcopus potest absolvere injicientem manus in Clericum leviter, si hoc sibi specialiter cōmittatur.
3 Goffredus verò in *Summa hoc tit.* §. *Qui possit ab hac, in 2. col. & seq* distinguit in hæc verba: (Ut Decretalis hæc sanè intelligatur, puto inter personarum conditionem, injuriamque gravem, levem, & levissimam arbitrio boni viri fore perspicaciter distinguendum) Deinde unumquodque membrum declarat concludens hanc litteram non intelligi de gravi percussione, cum illam excludat. Si de levi intelligatur, procedit de gratia, & commissione speciali juxta primam opinionem Vincentii, & sequacium. Si vero intelligatur de levissima, tunc omnino continet jus commune. Facit text. in l. *Item apud Labeonem*, §. *Prætor ait si quid aliud*, *ff. de injuriis*, ubi cavetur, ut qui percutit servum leviter, vel maledicit, non teneatur injuriarum. Et hanc Goffredi distinctionem in effectu approbat Hostiensis *hic in princ.* & latius in *Summa huius tituli*, §. *Quis possit ab hac sententia absolvere*, *vers. Sed ut dicunt quidam*, nisi quod à secundo membro de levi percussione excludit personas privilegiatas, quas Episcopus potest absolvere de jure communi, ut nota ibidem Hostien. in §. *Quis possit excommunicare*, *vers. super illo autem canone*: & juxta hanc distinctionem Goffredi, & Hostien intelligendo hanc litteram de levissima, Decretalis summatur sic: Pro levissima injuria Clerico illata absolvit Episcopus.
4 Verum prædictos intellectus merito refellit Io. Andr. *hic num.* 3. *vers. Et ibi consuetudo*: Nam tu, qui dicis Episcopum in levissima tantum posse absolvere, indica jus super hoc, sed non habes aliud, quam istud, quod de levi loquitur; aut ergo
5 neges de qualibet, aut de levi concedas. Item fugiendæ sunt lecturæ per quas reducuntur Decretales ad gratiam, ut inquit idem Joann. Andr. in cap. *Ex parte Ada*, *num.* 19. *de testibus*, quem sequuntur Doctores, ut dicit Felin. *hic in fine.* Et sanè si hæc Decretalis procederet de speciali commissione, nec egrederetur personam illius Episcopi, cui facta fuit commissio, ut quid occuparet membranas? & ad quid inserta esset in volumine Decretalium, contra id, quod legitur, & notatur supra *in proœmio*, §. *Sanè*, & in cap. *Canonum statuta*, *de Constitut.* Pro hac parte inducitur etiam 6
integra relata ab Anton. August. *collect.* 2. *Decretal. lib.* 5. *tit.* 18. *cap.* 6. In cujus principio cautum erat, ut Episcopi possent liberè absolvere mulieres, senes, & pueros, qui in Canonem inciderent; postea sequebatur, (De iis etiam, qui Clericis non enormem, sed modicam, vel levem injuriam irrogarunt, Tuæ fraternitatis arbitrio duximus committendum.) qua si dicat sicut illis poterat Episcopus jure ordinario, & communi absolutionis beneficium impendere, ita & in istis, quia ubi una dispositio respicit duo determinabilia, debet utrumque pariformiter determinare, l. *Iam hoc jure*, §. *Si autem*, & ibi Bart. *num.* 1. *ff. de vulgar. & pupillar.* cum simul Præsertim ponderando particu-
7 lam, *etiam*, quæ est implicativa casus præcedentis
8 cum ejusdem qualitatibus, ut notant omnes in l. *etiam*, *ff. solut. matrim.* C. *Si Tutor, vel Curator*, & in l.
8 *Qui se Patris*, C. *Unde liber.* Decian. *cons.* 17 *Quæstio ista*, *num.* 9. *lib.* 1. Communis igitur lectura est hanc Decretalem continere jus commune, ut attestatur Abb. *hic in princip.* & Marian. Socin. *n.* 4. & juxta hanc lecturam communiter sic summatur. Excommunicati pro levi manuum injectione in Clericum possunt per Episcopum absolvi. Hoc dicit, Jo. Andr. Butr. Card. Anchar. Abb. Jo. de Anan. Mar. Socin. & Felin. & tenent Lapus *allegat.* 6. *Quidam Presbyter*, Romanus, *singular.* 16. Card. *in*, *cons.* 42. *Reverendissime Pater super casu suprascripto*, & passim Doctores, & hic intellectus est amplectendus, tum quia benignior est, tum quia continet aliquam dubitationem, & utilius providet; tum quia consuetudo eum approbavit, ut hic per Abbatem *num.* 1. & Marian. Socin. *num.* 5. 6. & 7.
9 Non obstant allegata in contrarium pro prima opinione: nam ad hunc textum dum dicit, *duximus committendum*: potest responderi, scilicet de jure communi jurisdictionem suam excitando. ut cap. *Licet*, *supra de offic. Ordinar.* Ad secundum argumentum desumptum ex juribus supracitatis, *num.* 2. Responderi potest distinguendo tres casus, secundum Jo. Andr. *hic num.* 3 *vers. Et ad contrariorum solutionem*: nam aut injuria est levis, & pro ista absolvit Episcopus de jure communi, ut hic: aut injuria est mediocris, ab illa non potest absolvere Episcopus nisi privilegiatos, ut Ostiarium officialem, servum, Clericum, communiter viventes, & professos: & ita procedunt cap. *Si verò*, & cap. *Quoniam*, in contrarium allegata, & alia similia jura. Aut injuria est gravis, seu enormis, & Episcopus sine speciali commissione non absolvit nisi eos, qui Papam non possunt adire ut senes, & mulieres, pueros, valetudinarios, & hujusmodi, de quibus hic in integra, & in cap. *Ea noscitur*,

noscitur, cap. *Mulieres*, *supra eodem*, *& infra* cap. *Quamvis*, & cap *final.* Et hanc distinctioonem Joan. Andr. sequitur *hic* Abbas *num.*2. Marian. Socin. à *num.* 7. & communiter Doctores.

10 Nunc QUAERO, An Prælatus inferior habens jurisdictionem quasi Episcopalem possit absolvere subditos ab excommunicatione ob levem Clerici percussionem.

11 Et si facultas absolvendi ab excommunicatione Canonis, Si quis suadente, ubi levis est percussio, solis Episcopis competat, non autem inferioribus Prælatis, per hanc Decretalem, quæ dirigitur dumtaxat Episcopo, ut patet ibi, *fraternitatis tua*: juncto cap. *Quam gravi*, *supra de crim. fals.* & *hic* notat Abb. *num.* 2. *in verb. Fraternitatis tua*, & Marian. Socin. *num.*8. Felin in cap. *Pastoralis*, *nu.*10. *vers. Limita hanc primam fallentiam*, *de off. Ordinar.* Tolet. *in Summa lib.* 1. *cap.*32. Hoc
12 tamen non habet locum in Prælatis jura Episcopalia habentibus, ut declarat Abbas in cap. *Monachi*, *sub num.*3. *vers. Hoc verum. supra eodem* post Feder. de Senis, *cons.*14. Monachus Perusinus, *num.* 4. *vers. Si tamen dictus Abbas*, quos refert, & sequitur Franc. in cap. *Religioso*, *in ult. notab. vers. Et ita determinat*, *de sent. excomm. lib.* 6. Felin. qui alios plures allegat in d. c. *Monachi*, *nu.* 4. *vers. Primò limita*, Tabien. *in Summa*, *ver. Absolutio*, 2. *n.*4.

13 Ratio est, quia inferioribus Prælatis habentibus jura episcopalia competunt ea omnia, quæ ad Episcopalem jurisdictionem pertinent, licèt non competant ea, quæ Ordinis sunt Episcopalis, glos. in. Clem. 1, *in ver. Proprii*, *de reb. Eccles. non alienan.* Innocen. relatus à Card. in cap. *Ex ore*, *in fin. de privileg.* & in c. *At si Clerici*, §. *De adulteriis*, *nu.*13. *de Iudic.* Feder. de Senis d. *cons.* 14. *num.* 4. Abb. in cap. *Sicut unire*, *num.* 3. *vers. Et circa hoc do regulam*, *de excess. Prælat.* & idem Abb. post Io. And. in cap. *Ioannes*, *n.* 2. *de testam.* Glos. *pragm. Sanct. par.* 2. *tit. de concub.* §. *Et nihilominus*, *ver. Superiores*; Absolutio autem ab excommunicatione can. *Si quis suadente*, non est Ordinis Episcopalis, sed jurisdictionis, Cardin. *cons.* 42. *Reverende Pater*, *nu.* 3. *in fin.* Ergo hæc facultas competit etiam
14 inferioribus jurisdictionem quasi episcopalem habentibus: ideoque eos posse indistincte absolvere excommunicatum à Canone, quando canon non reservat absolutionem, scripsit Calder. *cons.* 538 *alias* 6 *de sent. excomm.*

Neque obstat, quod Clemens III. in hoc cap rescribat Episcopo, ibi: *Tua fraternitatis arbitrio duximus committendum*: cùm inferiores ab Episcopo Papa non appellat fratres, sicut Episcopos; sed filios, ut in d. cap. *Quam grave*, *de crimine fals.* & quod propterea Sylvest. *in verb. Absolutio*, *nu.* 5. Dixerit hanc facultatem non competere Abbati jurisdictionem quasi Episcopalem haben-
15 ti, ea ratione, quia non est Episcopus. Respondetur enim etsi Canones loquatur de Episcopis, & Diœcesanis: tamen in his, quæ jurisdictionis sunt, verificari etiam in inferioribus Prælatis jurisdictionem Episcopalem habentibus, exclusis Episcopis, ut tradit glos. not. in Clem. 1. *in ver. Diœcesanis*, *de foro compet.* quam illic sequuntur communiter DD. Rota *decis.* 297 *in fin. p.* 2. *divers.*

Ideoque quamvis Concilii Tridentini decretis dicatur ad Episcopum pertinere Sacerdotes approbare ad confessiones audiendas, licentias prædicandi concedere, Virginum Deo dicandarum voluntates explorare, pias dispositiones, litteras Apostolicas exequi, casus sibi reservare, & alia quamplura id genus: tamen hæc omnia competunt etiam inferioribus Prælatis, de quibus loquimur, ut in casibus contingentibus sæpius resolvit S. Congregatio. Quinimo in *c.* 20. §. *Ad hæc*, *sess.* 24. Decernitur, ut causæ matrimoniales & criminales non inferiorum judicio, sed Episcopi tantum examini, & jurisdictioni relinquantur; & sic Conciliũ loquitur taxativè: & tamen per ea verba non excluduntur inferiores Prælati proprium territorium & jurisdictionem quasi episcopalem habentes, ut similiter S. Congregatio declaravit.

Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

Et eodem modo inferiores Prælati jurisdictionem ordinariam habentes ex sententia ipsius Congregationis non excluduntur à cognitione causarum contra Clericos concubinarios, quamvis Cõcilium in *cap.* 14 *sess.*25. decernat, ut illarum cognitio ad Episcopos ipsos pertineat; ponderando dictionem, *ipsos*, quæ cum sit personalissima, habet vim taxativæ, Bald. *cons.* 304. *Nobilis vir. n.* 1. *lib.* 5. Quod eam præcipuè habet rationem, quia hujusmodi Prælati in his, quæ sunt jurisdictionis, similes sunt Episcopis, Abb. & DD. in cap. *Dilecti*, *de appellat.* & alii supra citati *n.* 13. Dictio autem taxativa in dispositione legis non includit causas similes, & eamdem rationem habentes, Glos. in l. *Ob as*, *C. de Præd. Minor.* Abb. *cons.* 63. *Vt veritas*, *col. penult. in fin. vers. Nec obstat*, *lib.* 2. Ias. in l. 1. *vers. Secundò limita*, *ff. Si qui jus dicenti non obtemper.*

16 Et in hac ipsa materia absolutionis ob levem percussionem videmus absolvendi facultatem cõpetere etiam Vicario Episcopi, secundum Cardin. *d. cons.* 43. *n.* 3. *vers. Vel eius Vicarii Generalis.* Et tamen idem Vicarius non est Episcopus, licèt utriusque sit idem tribunal, & Auditorium, c. *Non putamus*, *de consuet. lib.* 6. Geminian. *cons.*114. *Si Procurator Episcopi*, *n.* 5. *in fin. vers. Non obstat ratio*, Abb. *cons.* 21. *Viso dubio*, *n.* 2. *lib.* 1.

Similiter videmus eamdem facultatem competere Vicario Capitulari per Glossam in cap. *un. in verb. Iuris*, *de major. & obed. lib.* 6. & tamen nec ipse est Episcopus, sed Episcopi successor in his, quæ jurisdictionis sunt, ut per DD. in dicto cap unico.

De Sent. Excomm.

Cap. A nobis, il primo.

SVMMARIVM.

1 EXcommunicatio generalis non ligat nisi subditos proferentis.

2 Verba generalia statuentis, vel sententiam proferentis restringuntur ad limites potestatis suæ.

3 Dispositio generalis commensuratur agentis potestati.

4 Verborum larga prolatio commensuratur organizantis potentia.

5 Exercitium non excedit metas habitus à quo ut à causa, dependet exercitii vires.

6 Statutum laicorum puniens declinantes jurisdictionem potestatis, ad Clericos non extẽditur.

7 Statutum laicorum prohibens alienationem stabilium in non subditos, non includit clericos.

8 Statutum imponens pœnam excommunicationis an liget subditos delinquentes extra territorium statuentis.

9 Statutum est lex territorii.

10 *Constitutio synodalis regni Poloniæ inhabilitans dimissos à Societate Iesu ad Prælaturas, & Canonicatus Cathedralium Ecclesiarum, an obstet quominus sic dimissus possit esse Episcopi suffraganeus, & n. seqq. usque ad n. 22.*

11 *Synodus provincialis non potest inhabilitare subditos ad episcopatus in partibus infidelium.*

12 *Statutum non porrigit vires extra territorium statuentis.*

13 *Synodi provincialis statuta non obligant extra provinciam.*

14 *Episcopatus clero, & populo carentes sunt ad liberam provisionem Papæ.*

15 *Ejecti extra Religionem degentes sunt perpetuò suspensi ab exercitio Ordinum.*

16 *Societatis Iesu Religiosi, qui vota substantialia simplicia emiserunt, non comprehenduntur in decretis de apostatis, & ejectis.*

17 *Possunt à Societate dimitti à Præposito Generali, & sic dimissi non sunt apostatæ, & sunt liberi ab omni obligatione dictorum votorum.*

18 *Statuta laicorum quantumvis generalia non extenduntur ad Ecclesias, & personas ecclesiasticas.*

19 *Satutum excludens à minoribus dignitatibus multò magis censetur excludere à majoribus.*

20 *Nisi quoad majores sit defectus in potestate.*

21 *Suffraganeatus non est Prælatura, sed officium.*

22 *Statutum imponens certam pœnam, puta excommunicationis an liget forensem delinquentem in territorio statuentis, distinguitur ut nu. seqq. usque ad n. 45.*

23 *Statutum generaliter loquens, data illius scientia, ligat etiam forensem in loco statuti delinquentem, & n. seq.*

24 *Forum quis sortitur ratione delicti.*
Et pluribus aliis modis, ut n. 26.

25 *Indulgentia concessa ab Episcopo non prodest non subditis, & n. seq.*

27 *Archiepiscopus non potest deputare officiales in diœcesibus suorum suffraganeorum pro appellationibus ad eum interponendis.*

28 *Statutum, & sententia in quo differant, & n. 51 & seqq. usque in fin.*

29 *Statutum est quædam lex, quæ semper loquitur, & nisi expressè revocetur, semper durat, & n. 44. & 51.*

30 *Habet tractum successivum, & incipit ligare tempore patrati delicti, & n. 51. & n. seqq.*

31 *Statutum Episcopi excommunicans ludentes ad Azardum in sua diœcesi an liget Metropolitanum ibi ludentem.*

32 *Statutum puniens factum à jure damnatum ligat forenses etiam data ignorantia.*
Contrarium, n. 36.
Sed primum verius, n. 37.
Nisi quoad pœnam excommunicationis, n. 38.

33 *Statutum puniens factum non damnatum à jure non ligat ignorantes, & n. 35.*
Nisi ignorantia sit crassa, vel supina.

39 *Excommunicatio regulariter non ligat nisi ex contemptu.*

40 *Ignorans non dicitur contemnere.*

41 *Forensis an in dubio præsumatur ignorare pœnam statuti.*

42 *Statutum Patriarchæ excommunicans Archiepiscopos suffraganeos in sua provincia delinquentes valet.*

43 *Statutum Archiepiscopi imponens pœnam excommunicationis Archiepiscopis, qui in provincia sua fecerint ante se Crucem ferri, an valeat.*

44 *Statutum durat etiam post mortem, vel recessum statuentis. & n. 51. & seq. usque ad n. 57.*

45 *Capitulum sede vacante an possit præcipere Sacristæ sub pœna suspensionis, ne asportet sacram supellectilem extra Ecclesiam absque Capituli licentia, & num. seq.*

46 *Ante hoc præceptum expiret per ingressum Episcopi & n. 50. & seq. usque in finem.*

47 *In Capitulum sede vacante transit omnis jurisdictio, & sic etiam potestas suspendendi.*

48 *Vicario sede vacante per Capitulum constituto non abdicatur jurisdictio ab ipso Capitulo.*

49 *Nec in eum transeunt quæ requirunt speciale mandatum.*

50 *Licentia, vel præceptum an expiret morte concedentis, vel præcipientis.*

51 *Seatutum Capituli sede vacante etiamsi imponat pœnam pro futuro delicto, non expirat sede plena.*

52 *Præceptum per modum sententiæ, vel interdicti expirat per mortem præcipientis.*

53 *Sententia simpliciter lata non durat post obitum, vel remotionem proferentis, nisi successor eam confirmet, & ratam habeat, & n. seqq. usque in finem*

54 *Sed si lata sit sub conditione, expirat per mortem proferentis ante conditionis implementum & n. 59. & 61.*

55 *Sententia excommunicationis à Delegato prolata in contradictores expirat mortuo, vel revocato Delegato.*

56 *Sententia, quæ tempore proferentis injecit vinculum, durat ultra tempus proferentis.*

57 *Excommunicatus per Episcopum remanet excommunicatus etiam post mortem Episcopi.*

58 *Sententia respectu processus, vel effectus producendi in futurum, tollitur per remotionem proferentis.*

60 *Interdictum magistratus ne quis exerceat certam artem, expirat ipso facto finito magistratu.*

A NOBIS, il primo. Generalis excommunicatio non ligat nisi subditos proferentis. Hoc dicit secundum Io. Andr. & omnes: & sunt duæ partes. In prima ponitur quæstio. In secunda solutio, ibi, *ad quod.*

Nota ex textu ibi, *nonnisi subditi obligantur*
2 juncto themate quæstionis: verba generalia statuentis, vel sententiam proferentis restringi ad limites potestatis suæ, ita ut quamvis ex propria significatione sint apta comprehendere etiam non subditos, tamen ob defectum potestatis restringuntur

guntur, ut non comprehendant nisi subjectos, ut hic est casus apertus: Nam quæstio proponitur, de sententia ecommunicationis prolata per hæc verba generalia: Quisquis furtum fecerit excommunicatus sit, & Papa determinat hac sententia non nisi subditos obligari: & ita hic notat Cardin. n. 1. *vers. Ex quo nota*, Anchar *in 5. notab.* Abb. *nu. 4.* &
3 Marian. Socin *in 3. notab.* & concordat Butr. *nu. 2. & 3.* qui ex textu colligit tria pulchra notabilia idem importantia. Primum scilicet, generalis di-
4 spositio commensuratur agentis potestati. Secundum, verborum larga prolatio commensuratur organizantis potentiæ. Tertium, exercitium non excedit meras habitus, à quo, ut à causa, depen-
5 dent exercitii vires. Quod secundum Abb. & Ma-
7 rian. Socin. multum confert ad intellectum statutorum generaliter loquentium, ut non extendantur ad non subditos; unde statutum laicorum puniens declinantes jurisdictionem potestatis non extenditur ad Clericos: de quo vide plenius per eumdem Marian Socin. in cap. *Si Clericus laicum nu. 10. de foro competen.* & idem dicendum secundum Abb. *hic nu. 5.* & Marian. Socin. *nu. 7.* in statuto laicorum prohibente alienationem bonorum stabilium in non subditos, quia ad Clericos non extenditur ob generale privilegium, quod habent in acquirendo, de quo in cap. *fin. de immunit. ecclesiast. lib. 6.* & ita in hac specie ibi determinat Io. And. *nu. 4. vers. Cum tamen de Ecclesia*, cum quo concordat *ibi* Ancharan. *n. 1. quæst. 1. vers. Quæro*, post Jo. Andr. Geminiān. *n. 3. vers. Sed pone*, & Franc. *n. 2. vers. Et ultra etiam*, & alii plurimi, quos cumulavi in cap. *Ecclesia Sanctæ Mariæ. n. 2. supra de Cōstitut.* ubi pleno videas.
8 In glossa secunda pro declaratione materiæ QUAERO, An subditus delinquens extra territorium statuentis incidat in pœnam excommunicationis à statuto impositam.

Innocentius *hic in princip.* distinguit an sententia ecommunicationis proferatur per hæc verba: quisquis in diœcesi mea furtum fecerit, excommunicatus sit. An vero indeterminate juxta verba Decretalis, videlicet, *Quisquis furtum fecerit sit excommunicatus.* In primo casu delinquens extra diœcesim non ligatur ex defectu voluntatis statuentis, quia verba sententiæ sunt restricta ad delinquentes in diœcesi, & hoc planum. In secundo autem casu putat Innocentius subditum statuentis ligari, etiam si delinquat in alia diœcesis, vel territorio. Sed hoc secundum membrum est contra textum in cap. *Ut animarum, de Constitution. lib. 6.* Bartol. vero aliter distinguit in l. *Cunctos populos, in 8 quæst. num. 45. vers. Aliquando civis delinquit, & nu. 47 C. de Summ. Trinit. & fid. Cathol.* videlicet quod aut statuens expressit se velle ligare etiam delinquentes extra territorium veluti si dicat: quicumque commiserit furtum ubivis locorum, sit excommunicatus, & hoc casu ligantur subditi etiamsi extra territorium delinquant. Aut verba statuti sunt generalia, & tunc restringuntur ad territorium statuentis; & Bartoli distinctionem sequitur Mar. Socin. *in cons. 3 ò 2. Videbatur, nu. 1. lib. 1.* sed Bartoli distinctionem reprobat Angel. in l. *fin. nu. 8. vers. Sed valde miror de dicta distinctione, ff. de jurisdict. omn. judic.* & in sua disputatione incip. *Bononiensis à sua civitate annitus, in 1. dubio* similiter Abbas *hic n. 11* his distinctionibus rejectis dicit verius esse, ut nullo casu delinquentes extra territorium afficiantur pœna statuti per rationem l. *finalis ff. de jurisd. omn. judic.* & d. cap. *Ut animarum*: quia extra territorium jus dicenti impune non paretur, & quia statutum proprie est lex territorii, l. *Omnes populi, ff. de justit. & jur.* unde non potest extra limites territorii vires suas extendere, aliàs ibi legem dicere videretur, de quo plenius idem Abb. disserit in cap. 2. *de foro competenti.* eandem opinionem pluribus tuetur Federic. de Senis *in cons. 16. Capitulum Ecclesiæ, nu. 10. vers. Quidam verò scriptor*, ubi latè firmat statutum Episcopi excommunicans malefactorem non porrigere vires contra subditum delinquentem extra diœcesim statuentis, Fulgos. *cons. 156. Visis themate, in princip.* & hanc late tuetur Alex. *cons. 1n. Ponderatis verbis, in princip. & per tot.* ubi *col. 3 in fin.* dicit communem *lib. 1.*
10 Et ea hoc etiam textu cum in S. Congregatione rerum Consistorialium propositum fuerit dubium an constitutio synodalis in Regno Poloniæ edita, qua cautum est ne ejectis, vel dimissis è Societate Jesu ad Cathedralium Ecclesiarum Prælaturas, & Canonicatus sine speciali Sedis Apostolicæ gratia aditus pateat: obstet quominus Joannes RaKoviski è dicta Societate jam pridem dimissus, nunc ad suffrageneatum Culmen. cujus præconium in ipsius persona iam fuit factum, promoveri possit:
11 Die prima Aprilis 1652. resolutum fuit non obstare, quia aut consideramus titulum Episcopatus in partibus infidelium, ad quem sic dimissus debet assumi pro exercitio Pontificalium, aut consideramus ipsum Suffraganeatum Ecclesiæ Culmen.
12 Si primum, Constitutio non obstat, quia non porrigit vires suas extra territorium statuentium, ut *hic*, & in cap. *Animarum, de Constitutionib. lib. 6.* & in l. *fin. ff. de jurisdiction. omn. jud.* & dictum est supra *nu. 8.* Sed Episcopatus Titulares sunt in partibus infidelium, & sic extra provinciam, & territorium statuentium: ergo Constitutio ad hujusmodi Episcopatus non porrigitur, cùm præsertim illius verba sint generalia, nec specifice loquantur de Prælaturis extra provinciam; unde etiam ex verisimili mente statuentium restringi debent ad Prælaturas provinciæ, juxta secundum membrum distinctionis Bartol. in l. *Cunctos populos in 8. qu. nu. 47. C. de Summa Trinitat.* quem sequuntur ibi Bald. & Salic. Jo. de Lignan. & Abb. in cap. 1. *supra de raptor.* & alii apud Marian. Socin. *d. cons 302. nu. 1. lib. 1.* & quem admodum si subditus statuentis delinquat extra territorium, non ligatur pœna statuti, ut ea communi ostensum est supra *nu. 8. & 9.* Simili modo subditus non ligatur statuto si contra illius prohibitionem extra territorium Prælaturam accipiat, idque tum ex defectu intentionis, quia, ut prædixi, verba sunt generalia, tum ex defectu potestatis, ad cujus limites verba statutorum semper restringuntur, ut est casus expressus in hac Decretali secundum ea, quæ dicta sunt
13 supra in ultim. notab. Et in specie statuta Synodi provincialis non habere vim obligandi extra provinciam, probant jura in cap. 1. 5. *qu. 2.* in cap. *Determinamus 3. qu. 9.* & ictipsi in cap. *Canonum statuta, nu. 14. supra de Constitut.*
14 Rursus provisiones Episcopatuum titularium clero, & populo carentium sunt ad liberam provisionem Romani Pontificis, ut est tex. in Clem. *In plerisque, de election.* & consequenter non est in potestate Synodi provincialis quemquam excludere ab hujusmodi Episcopatibus novam inhabilitatem inducendo, quia sic per indirectum re-

stringe-

ftringeret poteftatem Papæ contra tex in cap. *Inferior*, 21. *diftinct.* & Clemen. *Ne Romani*, *in princip. de electione*, cum conc ordant. ut pulchrè per Io. Andr in cap. *Cui licet*, *nu*, 3. *de reg. jur. lib.* 6 *in Mercurial.*

Quamquam enim ex decretis de apoftatis, &
15 electis, §. *item ut ejecti*, ftatutum fit, ut ejecti extra religionem degentes fint perpetuo fufpenfi ab exercitio Ordinum, fublata Ordinariis locorum facultate dictam fufpenfionem relaxandi, aut moderandi: tamen hæc decreta non afficiunt Reli-
16 giofos, qui vota fubftantialia fimplicia in Societate Iefu emifarunt, ut alias cenfuit S. Congregatio Concilii: tales enim poffunt à Præpofito generali rejici, feu dimitti è Societate, & à votis liberari
17 ex rationabili caufa, ut in Conftitutione Greg XIII. *Quanto fructuofius*, & fic dimiffi non funt apoftatæ, & remanent liberi ab omni obligatione prædictorum votorum, ut in Conftitutione 10. Gregorii XIV. *Ecclefia Catholica*: quamobrem Conftitutio fynodalis injicit fic dimiffis novam inhabilitatem: ideoque verba ipfius Conftitutionis utcumque generalia ad Epifcopatus titulares non extenduntur ex utroque defectu poteftatis, & voluntatis, juxta tex. hic. Et quemadmodum ftatu-
18 ta laicorum quantumvis generalia non extenduntur ad Ecclefias, & perfonas ecclefiafticas, quæ funt omnino extra poteftatem ftatuentium, ut declarat Antonius de Butr. in cap. *Ecclefia Sancta Mariæ*, *prope fin. verf. Unum tamen adverte* & ibi dixi *num.* 2. *fupra de Conftitution.* & patet ex dictis fupra *nu.* 6. & 7 Ita nec Conftitutio hæc fynodalis extenditur ad Prælaturas, feu dignitates Epifcopales, quæ funt extra omnem poteftatem ipforum ftatuentium, cùm utroque cafu fit defectus in jurifdictione, à qua poteftas ftatuendi dependet, ut notat Bartol. in l. *Omnes populi in* 1. *qu. in princip. ff. de iuft. & iur.* Abb. in cap. *Ecclefia Sancta Maria nu.* 10. & ibi etiam Decius *n.* 8. *de Conft.* Prætetea dum conftitutio fynodalis excludit dimiffos è Societate Jefu à Prælaturis Cathedralium Ecclefiarum, non debet intelligi de ipfis Cathedralibus, arg. cap. *fin. fupra de præben.* fed debet intelligi de dignitatibus in Cathedralibus, putà Præpofituris, & Archidiaconatibus, quæ appellantur Prælaturæ tam ex confuetudine Regni Poloniæ, quam de jure communi, ut eft tex. in cap. 1. *de ætat. & qualit.* & ibi dixi *in* 4. *notab.* poft Hoft, & Jo Andr. *num* 3. *in verb. Prælationes*, & Butr. *in ultim. notab.* Non
19 obftat quod dum Conftitutio inhabilitat ad Prælaturas inferiores, multò fortius videatur inhabilitare ad prælaturas, & dignitates fuperiores, quales funt Epifcopatus, per tex. in l. *Relegatorum*, §. *Solet ff. de interdictis*, & relegatis ibi: Si tamen ut ficut honore uno interdictum fit, non tantùm eum honorem petere non poffit, verum neceos quoque, qui eo honore majores funt: eft enim per quam rediculum eum, qui minoribus pœnæ caufa prohibitus, ad majores afpirare: quoniam re-
20 fpondetur non effe licitum arguere à minori ad majus ubi eft defectus in poteftate, & in radice jurifdictionis, quia majoritas rationis, & caufa graviffima defectum poteftatis non fupplet, ut notat Bald. in l. *Cunctos populos*, *nu.* 55. *verf. Ifta ratio non valet*, *C. de Summa Trinit. & fide Cathol*, Butr. in cap. *Ecclefia Sancta Maria*, *num* 20. & ibi etiam Felin. *nu.* 39. *verf. Dicuntur jufta*, *de conftitutionib.* & fufius dixi in cap. *Quæ in Ecclefiarum*, *nu.* 44. *eod. tit.* Neque obftat quod d. Conftitutio Synodalis fuerit confirmata à Sede Apoftolica, quia confirmatio dat robur actui confirmato, fed illum non extendit, l. *Aurelius*. §. *Teftamentum*, *ff. de liberat. legat.* Bald. in l. 1. *in fin. C. Si adverf. rem judicat.* Paul. de Caftro *in conf.* 187. *Notandum in princ. lib.* 2. Rota *decif.* 301 *num.* 1. *par.* 1. *recent.* & aliàs paffim.

21 Si vero confideramus Suffraganeatum, fimiliter dicta Conftitutio non obftat, quia Suffraganeatus non eft Prælatura, nec titulus, fed officium, ut ex fententia Sacræ Congregationis Concilii dixi in cap. *Epifcopalem*, *nu.* 55. *de privileg.* & in cap. *Ad hæc*, *nu.* 34. *de præben.* nec fuffraganeus intrat Capitulum, fed tantùm exercet ea quæ funt ordinis Epifcopalis; unde cùm Suffraganeatui non adaptentur verba Conftitutionis, quæ de Prælaturis, & Canonicatibus loquitur, confequenter nec illius difpofitio adaptari debet, l. 4. §. *Toties*, *ff. de damno infecto*, cum fimilib.

22 Secundò QUAERO, An ftatutum imponens certam pœnam, puta excommunicationis, liget forenfem delinquentem in territorio ftatuentis.

23 Hæc quæftio eft fatis involuta, fed pro faciliori folutione conftituenda funt duo membra principalia.

Primum eft quando ftatutum generaliter loquitur, ita ut fit aptum comprehendere non folum fubditos, fed etiam non fubditos, ut fi dicat: quifquis furtum fecerit in territorio meo fit excommunicatus. Et in hoc primo membro duo cafus funt diftinguendi: nam aut forenfis delinquens in
24 territorio ftatuentis habet fcientiam ftatuti, aut illud ignorat. In primo cafu, ideft data fcientia ftatuti, extra dubium eft forenfem ligari, quia forum fortitur ratione delicti, cap. *ult. de for. competen.* cap. *Tuarum*, *de privileg.* Authen. *Qua in provincia*, *C. Ubi de crim. agi oport.* cum concord. de quibus hic in glof. 2. *in princip.* & forum fortiri & ftatutis ligari à pari procedunt, cap. *Ut animarum*, *de Conftitut. lib.* 6. Archid. in cap. *Quo jure*, *nu.* 16. 8. *diftinct.* Butr. poft Innoc. in *rubric. de confuetudin. nu.* 7. *verf. Nam regulam habetis*, Seraphin. *decif.* 1018 *nu.* 6. & ita in hoc primo membro determinat glof. 2. *hic* Hoft. *ante num. primum*, *verf. Si vero non fubditus* Henric. Boich. *nu.* 15 *verf. Aut fcientes.* Butr. *nu.* 19. Cardin *nu.* 2 *poft med. verf. Dic ergo*, Anchar. *nu.* 7. *verf. Quandoque non fubditus*, Abb. *num.* 7 *verf. Conclude*, Felin. *nu.* 4. *verf. Circa primam quæftionem*, ubi alios refert, & Marian Socin. *nu.* 13. dicens poft Abb *nu.* 6. hanc effe communem opinionem Legiftarum in l. 1. *C. de Summa Trinit. & fi l. Cathol.* Calder. in cap. 1. *in* 9. *col. verf. Quinto quæro*, *fupra. de raptor.* & nullus difcrepat.

25 Sed objicies: Indulgentia conceffa ab Epifcopo non prodeft in non fubditis, ut eft cafus in c. *Quod autem*, *fupra de pœnit. & remiff.* & tamen eft favorabilis: ergo & longe minus debet eis obeffe pœna ftatuto Epifcopi impofita, quæ odiofa eft arg. l. *Cum quidam ff. de liber. & poft* & cap. *Odia*, *de reg. iur. lib.* 6. At refpondetur cum Hoft. *hic nu.* 3. & Henric. Boich. *nu.* 15 *verf. Nec obftat*, hæc fieri propter falutem animarum: idcirco enim indulgentia non prodeft non fubditis, ne pœnitentiæ enerventur, quod expedit animabus, cap. *Cum ex eo*, §. *Ad hæc*, *fupra de pœnit. & remiff.* Sed pœna ftatuti afficit non fubditos, ut medicina percepta de delicto, quod commiferunt, citius pœnitentiam agant,

agant, quod similiter expedit animarum, ut legitur & notatur in cap. *Cum medicinalis, infra eod. lib.* 6. Quare, ut inquit Hostien. *d. num.* 10. Hanc pœnam dilatamus, quia ipsam non odiosam, sed favorabilem judicamus, ut patet in eo, quod leg. & notat. in cap. *Si quem, infra eodem*, vel dic forensem ligari pœna statuti, quia ratione delicti sortitur forum in territorio statuentis; & sic de non subdito
26 efficitur subditus, ut in juribus supracitatis *num.*
24. Sed ratione indulgentiæ non efficitur subditus, cùm hoc non reperiatur jure cautum: nam subditus quis dicitur tantummodo vel ratione domicilii, vel ratione originis, vel ratione delicti, vel contractus, aut rei sitæ, ut in cap. *Volentes, de privileg. lib. 6.* & in cap. *Nullus, de tempor. ordin. eodem lib.* & hic notat Henrich Boich. *num.* 15. *vers. Aut quaris*, & quia à non suo judice nullus ligari potest, vel absolvi; meritò non subditis indulgentiæ non suffragantur, ut dicitur in prædicta Decretali, *Quod autem*.

27 Sed urgebis: tempore, quo fit statutum, statuens non habet jurisdictionem in actu in non subditos; unde cùm statutum assumat vires tempore promulgationis, non est potens ad comprehendendum non subditos, cum antequam veniat casus jurisdictionem tribuens, idest patratum delictum in loco statuti nequeat statuens suam jurisdictionem actualiter exercere, argumen. cap. 1. *de off. Ordinar. lib. 6.* ubi deciditur Archiepiscopum non posse deputare officiales in diœcesibus suorum Suffraganeorum pro appellationibus ad eum interponendis, quia ex quo appellationes non sunt interpositæ, jurisdictionem actu exercere non de-
28 bet. Verum respondetur objectum non obtinere in statuto sed in sententia, quæ regulariter jus præsens respicit, & super certis præteritis, vel præsentibus bene situatis est tantum ferenda, non autem super futuris. ut §. *Curare, Institut. de action.* & cap.
29 *Iudicantem, 30. quæst. 5.* At secus est in statuto quia fertur super futuris, & sic incertis, ut cap. *Cognoscentes*, & cap *fin. supra de Constitut.* Cum enim statutum sit quædam lex, quæ semper loquitur, l. *Arianum, C. de heret. & Manich.* nisi expressè revo-
30 cetur, semper durat, cap. *fin. supra de offic. Delegat.* & sic cum habeat tractum successivum injicit vinculum tempore delicti. Et hanc rationem differentiæ inter sententiam, & statutum assignat Ioan. Andr. & Cardin. in cap. *Sacro §. Caveant, super verb. Profuturis, infra eodem*, Guil. de Monte Laudun. & Gemin. in cap. 1. *super verb. A sententiis, de privileg. lib. 6.* quos hic refert, & sequitur Henrich Boych. *num.* 5. ubi etiam *num.* 6. & 7. ponit alias octo differentias inter statutum, & sententiam quoad pœnam excommunicationis, quas non refero, quia ad rem præsentem non faciunt. Item propositam rationem diversitatis reddit etiam Marian. Socin. *hic num.* 29 & plerique alii, & eodem modo responderi potest ad l. *Observandum, ff. de offic. Proconsul.* ubi Proconsul non potest causam delegare, antequam ingrediatur provinciam, quia adhuc non habet jurisdictionem in actu, licèt habeat in habitu; & ad l. *Ususfructus, ff. de stipulat. server.*

31 Ampliant nonnulli conclusionem superiùs firmatam, ut locum habeat etiamsi forensis delinquens in territorio statuentis sit ei superior, quia nihilominus data scientia ligatur pœna statuti generaliter loquentis, quod sensit Innocen. *hic* post med. ibi, *quia non est generalis, à contrario sensu*: nec non ibi, *licèt Archiepiscopi alias legem in subditos factam servare teneantur*. Unde si statuto Episcopi caveatur: quisquis in diœcesi mea luserit ad Azardum sit excommunicatus, si Metropolitanus ludat in diœcesi Episcopi data scientia ligatur pœna statuti, ut tenuerunt Hugo, & Barthol. Brixien. relati à Io. Andr. in reg. *Cui licet. num. 9. de regul. jur. lib. 6.* Archid. in cap. *Ut animarum, n. 2. vers. Ego credo, de constit. eod. lib.* Et hanc partem secutus fuit Paulus de Biasuens disputando in civitate Senensi, ut refert Marian. Socin. *hic nu.* 15.

Sed contrariam opinionem probarunt Laurentius, Ioannes, & Bernardus Bovincialis relati à Io. Andr. in d. reg. *Cui licet num.* 8. Hostien. *in Summa sub hujus tituli, §. Quis valeat excommunicare; vers. Quid ergo*, ubi ait: certò certius teneas, quod sicut sententia, vel canon proferentem non ligat, ita nec proferentis Superiorem, Ioan. Calder. in cap. 1. *supra de raptor.* Gaspar. de Calder. *in repetit. cap. Nostro, de pœnit. & remiss.* Petr. de Anchar. in cap. 1. *in 12. quæst. principali de constitution.* Demum pro hac opinione post prolixam disputationem concludit Ioan. Andr. in dicta regula, *Cui licet à num.* 2. Et idem tenet succinctè in cap. *Cum inferior, nu. 2. de major. & obedient.*

In hoc opinionum conflictu Henrich Boych in eod. cap. *Cum inferior num.* 9. credit secundam opinionem esse veriorem in foro judiciali, sed in foro pœnitentiali primam esse tenendam, quia tutior, & securior pro anima, argum. cap. *Iuvenes, de sponsalib.* cum concordantib. per eum allegatis. Similiter Marian. Socin. *hic num.* 17. dicit in foro judiciali communiorem, & veriorem esse secundam opinionem, sed in foro animæ sibi magis placere primam per rationem Henrich Boych. Hoc tamen est optimum consilium, sed non præceptum, quia ubi in aliquo articulo utrinque sunt opiniones, etiam in foro pœnitentiali licitum est sequi opinionem veriorem, seu probabiliorem, licèt contraria sit tutior, c. *Placet, in fine, de convers. conjugat.* & can. *Nicæna, 31. dist.* & fusiùs probavi in cap. *Ne innitaris, num. 169. & seqq.* & *num. 236. de Constitution.*

32 In secundo casu, idest data ignorantia statuti, subdistingue: nam aut statutum punit factum à jure communi damnatum, puta homicidium, furtum, sacrilegium, & hujusmodi: & tunc forensis utcumque ignorans ligatur pœna statuti, quia in facto generaliter damnato non potest allegari justa
33 ignorantia. Aut punit factum aliàs non damnatum à jure, puta sal vendere extra civitatem, vel provinciam frumentum asportare, vel mercimonia deferre non solutis vectigalibus: & hoc casu forensis contraveniens pœna statuti non ligatur. Ita notabiliter distinguit gloss. 2. *hic.* quo concordat Butr. *num. 7. vers. Ideo ego pondero*, Anchar. Bart.
34 & alii quos citat & sequitur Marian. Socin. *num.* 36. Quod tamen procedit si ignorantia sit probabilis, secus verò si sit crassa, vel supina, ut notat. gloss. in cap. 2. *in ver. Supina; de constitut. lib. 6.* Veluti si forensis in loco statuti traxerit tantam moram, ut verisimiliter debeat esse informatus de illius pœna, vel si in partibus circumstantibus id communiter statutum reperiatur, juxta notata per Bart. in l. *Cunctos populos, C. de summ. Trinit. & fide Cathol.* & per Jo. Andr. in d. c. 2. quos refert, & sequitur Butr. *hic nu.* 9.

Tu

35 Tu verò adverte, quia quoad secundam partem
hujus distinctionis, scilicet ignorantes non ligari
pœna statuti punientis factum à jure alias non dā-
natum, conveniunt unanimiter omnes, prout
hanc esse communem opinionem omnium Do-
ctorum attestatur Marian. Socin. *hic nu.* 49 Sed
quoad primam partem, scilicet, quando statutum
36 punit factum aliàs damnatum, Io. Andr. *hic num.* 5.
vers. Ima dic, & in cap. 2. in *glos. Ordinaria, in verb.
Ignorantes, de Constitut. lib.* 6. contra gloss. nostram
tenet ignorantes non ligari, quia licèt sciant factū
damnatum à jure, tamen ignorant novam pœnam
à statuto impositam. In hac varietate Butr. *hic num.*
37 9. *vers. Si verò ignorat*, putat primam opinionem
glossæ esse veram, & Abb. *num.* 9. *vers. Et hac opinio
videtur* affirmat eam esse veriorem de rigore juris;
opinionem verò Jo. Andr. esse æquiorem, & sic
residet. Marian. Socin. luculenter disputat hunc
articulum in utramque partem à *num.* 26. *usque ad
num.* 47. *& num.* 36. concludit sibi placere primam
opinionem glossæ, licèt fateatur esse satis dubiam:
præcipuè movetur quia cùm delinquens non ig-
noraverit factum à jure damnatum, videtur con-
sensisse in omni genere pœnæ, argum. l. 1. §. *Bestias,
ff. de postul.* & l. *fin. ff. de crim. expil. hered.* cum simi-
lib. ut per eum.

Opinioni glossæ ego etiam adhæreo, tum per
rationes Marian. Socin. quæ multum stringunt, tū
quia eam sequuntur ferè omnes Doctores: & mul-
38 tos refert idem Marian. Socin. *ad num.* 36. Sed
eam limito in pœna excommunicationis, prout li-
mitat Anton. de Butr. *hic num.* 9 *vers. Sed quidquid
sit*, ubi ait se credere opinionem glossæ esse veram
in aliis pœnis præterquam excommunicationis, &
39 paulò infra rationem reddit, quia sententia excom-
municationis regulariter non ligat nisi ex con-
temptu, ut cap. *Sacra, infra eod. cum simili*. Sed ille,
qui ignorat, non dicitur contemnere, ut inquit glos.
40 *notab.* in l. *Si ignorans, in verb. Contemnit, ff. Locati*:
ergo nec ligari potest cùm in ignorantem non sit
dare contemptum: quod non contingit in aliis
pœnis: & hoc idem probat tex. noster non violan-
do litteram, secundum eum.

41 In dubio autem an delinquens præsumatur ha-
bere scientiam, vel ignorantiam statuti, bonus ju-
dex arbitrabitur ex conjecturis, puta ex mora, quam
ibi traxit, modica, vel magna, ut tetigi supra n. 34.
& in dubio standum esse illius juramento, cap. *Si
verò il secundo, supra eod.* secundum Hostien. *hic num.*
1. *vers. Tu autem dicas*, Henrich Boich, *num.* 15. *vers.
Verum quis præsumatur* Cardin. *num.* 2 *prope fin.
vers. Dic ergo arbitrandum*, Abb. *num.* 10. & Ma-
rian. Socin. *num.* 49. & 50. ubi plenius declarat
quando delinquens præsumatur scire, vel ignorare
pœnam Statuti.

42 Secundum membrum principale est quando
Statutum est particulare, & comprehendens cer-
tas personas dumtaxat; & tunc refert: nam aut sta-
tutum loquitur de non subditis, qui sunt inferiores
ipsi statuenti, puta si Patriarcha habens Archiepi-
scopos suffraganeos sic statuat: Quicumque Archi-
episcoporum fecerit ante se Crucem ferri in pro-
vincia mea, sit excommunicatus: & tunc Innoc.
hic post med. vers. Si autem Patriarcha, tenet statu-
tum valere, quia in subditos, & Archiepiscopos li-
gari: & eum sequitur Hostien. *nu.* 3. argum. cap.
Quæ contra mores, 8. *distinct.* & Anchar. *nu.* 7. *vers.*
43 *Tertia est opinio*; Aut statutum loquitur de non sub-
ditis, qui sunt pares ipsi statuenti, ut si Archiepisco-
pus statuat: Quicumque Archiepiscoporum fecerit
ante se Crucem ferri in provincia mea, sit excom-
municatus: & tunc sunt opiniones. Innocentius
hic circa med. vers. Unde si aliquis, tenet statutum non
valere, quia non est generale, & quia non compre-
hendit subditos, cum nullus Archiepiscopus ha-
beat subditos Archiepiscopos, contra quos non
licet facere legem. Sed Hostien. *hic num.* 3. *vers. Quod
autem Archiepiscopus*, tenet contrarium, id est Archi-
episcopum ligari, & movetur per tex. in cap. *Ex
tuarum, in fin. de auth. & usu pall.* Item quia ex opi-
nione Innocentii sequeretur, ut quis non posset fa-
cere statutum contra peregrinos delinquentes in
loco jurisdictionis suæ; quod est falsum. Similiter
Abb. *hic num.* 7. *vers. Articulus iste*: quamvis fateatur
hunc articulum esse dubium, tamen dicit posse te-
neri opinionem Hostien. quia cùm statutum ha-
beat tractum futurum, & sic lex territorii feratur
in tempus habile videtur statutum valere, cum di-
cat jurisdictionem in territorio suo, & sequitur
Marian. Socin. *n.* 27.

44 Ultimò quærunt hic DD. cum gloss. 2. an Sta-
tutum, vel sententia duret ultra tempus statuentis,
vel sententiam proferentis, & concludunt statu-
tum durare, quia cùm sit lex quædam, perpetuò
durat, nisi revocetur expressè. In sententia verò di-
stinguunt ut hic per Abb. *nu.* 12. Hanc differen-
tiam tetigi supra *num.* 28. *&* 29. Sed latius prose-
quar in quæst. sequenti in 2. *parte à num.* 50. *usque
in finem.*

45 Ex facto quæsitum est an Capitulum sede va-
cante potuerit præcipere Sacristæ sub pœna su-
spensionis, ne asportaret sacram suppellectilem ex-
76 tra Ecclesiam absque Capituli licentia: An verò
hujusmodi præceptum per ingressum Episcopi ex-
piraverit.

47 Prima pars quæstionis est clara, quia in Capitu-
lum sede vacante transit omnis jurisdictio c. 1. &
cap. *Cum olim*, ubi omnes notant, *de majorit. &
obedien.* cum concord. Ideoque etiam potestas su-
spendendi Bellamer. *concl.* 244 Joan. Francis. Pa-
vin *de offic. & potest.* Cap. *Sed vacant. in 2. parte prin.
quæst.* 6. *in fin.*

Et eo magis hoc casu, quia statuit circa res ad
custodiam ipsius Capituli pertinentes, ut not. Ar-
chid. & Ioan. Andr. in cap. *Generalem*, *de elect.
lib.* 6.

48 Quod procedit etiam constituto Vicario juxta
formam Concilii Tridentini *cap.* 16. *sess.* 24. quia
Vicarius exercet jurisdictionem nomine Capitu-
49 li, & propterea non abdicatur ab ipso Capitulo ju-
risdictio; imò in Vicarium non transeunt quæ re-
quirunt speciale mandatum, ut sæpius respondit
Sacra Congregatio Concilii.

50 Quoad secundam partem dubia est quæstio, an
licentia, vel præceptum expiret per mortem con-
cedentis, vel præcipientis, quam tractant DD. in
Clem. *fin. de elect.* & communiter recipitur opi-
nio negativa, quæ est Cardin. ibi *in §. qu.* sed quia
res est controversa, & multi aliter sentiunt, ideò
quod pertinet ad hanc quæstionem, videtur vera
51 distinctio glossæ 2. hic: nam aut Capitulum sede
vacante procedit per modum statuti; & tunc etiā-
si statutum imponat pœnam pro futuro delicto,
non expirat sede plena. In hoc celebris est præalle-
gata quæstio Feder. de Senis 16. *num.* 1. quæ inci-
pit, *Capitulum Ecclesiæ Cathedralis*, & dicit Pa-
vin.

vin. *qu. 6. prima partis principalis*, *num. 4. vers.* Et *fateor*, se non reperisse aliquem famosum Doctorem contrarium tenentem; & in Episcopis est tex. in cap. *clericos 3. qu. 4.* & hic non est casus noster, quia Capitulum non processit statuendo generali-
52 ter. Aut Capitulum procedit per modū sententiæ, vel interdicit, qui est casus noster; & tunc præceptum expirat per mortem præcipientis: ad hoc est tex expressus in l *final. ff. de pœn*, Hæc distinctio
5 in effectu est glossæ magnæ hic, cujus hæc sunt verba (Quid si moriatur, vel transferatur ad aliam Ecclesiam qui tullit illam sententiam, numquid tenet post mortem, vel recessum, ut qui contrafaciant sint excommunicati? videtur quod sic, quia scripta Episcoporum anathematizant etiam post mortem, & facere possunt decretum, itaut qui contrafaciat, puniatur, 3. *quæst.* 4. nullus, &c. arg. contra: dicit lex quod interdictum non durat ultra jurisdictionem interdicentis, l. *ult. ff. de pœn.* Dici potest quod interdictum, sive sententia excommunicationis simpliciter lata non durat ultra tempus proferentis, nisi successor etiam confirmet, & ratam habeat; sed cum diffiniendo statutum, seu decretum aliquod facit, ligat etiam post recessum, quia statuta hujusmodi perpetua sunt. *de offic. deleg. c. ult.* nisi expressim per successorem revocantur) Sequitur Ant. de Butr., *hic n.* 10. ubi ait (Dic quod statuta, quæ ut edicta dependentiam nō habent perpendiculariter super potentia statuentis, & sic ipsam non assumit pro causa permanendi, sed producendi, ex eo quod prodita à se vires sumunt, durant, & non extinguuntur extinctione jurisdictionis: sententia verò, quæ perpendiculariter habuit suum effectum, & vim promovendi à provinciante, & ab ejus potestate perpendiculariter dependent, prout sententia est in fieri, quia nondum ex contraventione laqueum injecit, extinguitur) hæc Butr. Item Anchar. *nu.* 9. (Tu dic quod quædam emanant per viam statuti: & tunc mortuo, vel translato statuente, vel aliter ejus jurisdictione finita ligabitur qui postea contrafecit, cap. *ult. de offic. Leg.* Quædam emanant per viam sententiæ; & tunc aut sententia fuit purè lata, & perpetuò ligat: si verò sententia non fertur pura, sed sub conditione; & tunc si existat conditio post mortem judicantis, vel extinctam jurisdictionem: & non ligat: & pro tanto dicit Innocent. in c. *Pro illorum*, *de prabend.* quod si delegatus profert excommunicationis sententiam generalem in contradictiones, & rebelles, non erit illa perpetua, sed expirat mortuo, vel revocato delegato: & idem dicit Io. Andr. *ne sede vacam.* cap. 1. *lib.* 6. In Ordinatio mortuo, vel translato, quod ejus sententia conditionalis non ligabit contrafacientem sede vacante, vel in tempus successoris) Item Abb. *hic nu* 12. dicens (Nunquid statutum, seu sententia ducat ultra tempus disponentis? Conclude quod statutum cùm sit lex quædam, perpetuò durat, nisi revocetur expressè: unde dicit Federic. quod si Capitulum sede vacante fecit statutum, durat etiam creato Episcopo, nisi expressè revocetur per Episcopum. In sententia dic concludendo notabiliter, quod aut sententia iniecit vinculum tempore proferentis, aut non. Primo casu durat ultra tempus proferentis, exemplum in excommunicatione: unde excommunicatus per Episcopum remanet excommunicatus post mortem Episcopi, cap. *Pastoralis*, §. 1. *de offic. Ordin.* sed respe-
58 ctu processus, vel effectus producendi in futurum, sententia tollitur per remotionem judicis, qui sententiam tulit) & idem Abb. in cap *Cum ad hoc. de Cleric. non residen. sub n* 9. Idem est in qualibet alia
59 sententia lata generaliter sub conditione, quæ expirat per mortem proferentis, ex quo non habuit in vita effectum consumatum. Ad idem potest adduci textum in l. *fin. ff. de pœn.* ubi disponitur, ut si a-
60 liquis magistratus interdicit alicui ob novum delictum ne exerceat certam artem, tollitur hoc interdictum, seu prohibitio ipso facto finito magistratu illius. Item Federic. *d qu.* 16. *n* 6. postquam conclusit Capitulum posse facere statuta pœnalia duratura etiam in tempus Episcopi. (Non obstat, inquit, ff. de pœn. l. *altem.* cum similib. cum ibi notat. uam illud locum habet cùm interloquendo, vel sine cognitione alicui interdictum est uti arte sua: secus si diffiniendo, vel legem condendo, quod cum magna solemnitate fit.)

Contrarium censuit Io. de Dro in hac quæst Si Episcopus excommunicavit Clericum, qui in pro-
61 prio fundo ædificavit Ecclesiam, si Ecclesiam illam in aliquos Religiosos sine suo consensu transferret, quam eo mortuo, & sede vacante religioso loco univit: clericus est excommunicatus, quia sententia just. à suo judice lata, nec fuit appellatū, licèt lata sub cōditione, cap. *Romana*, §. *caveāt*, *de appel. lib. 6*

Verumtamen ejus opinio reprobatur ab Ægidio de Sosa, ut per Pavin. *de off. & potest cap sed vacan. qu. 6. p. par princ. n* 10.

Confirmantur prædicta in casu præsenti, quia Capitulum prohibuit asportationem sine sua licentia: sed hanc licentiam non potest Capitulum concedere assumpto Episcopo: ergo ejus mens fuit ligare tantùm per tempus, quoad eum pertinebat licentiam concedere; & sic assumpto Episcopo interdictum non ligat ex defectu voluntatis interdicentis secundum ea, quæ dicta sunt supra *num.* 8. & 12.

De Sent. Excomm.

Cap. Perpendimus.

S V M M A R I V M.

1 *Excommunicati ob violentam manuum injectionem in Clericum non tenentur in multis casibus adire Sedem Apostolicam.*

2 *Clericus dimisso habitu se enormitatibus ingerere perdit privilegium Canonis, & n. 13. Sed non privilegium fori, n. 4. 5. 8. & 17. Et quid post Concilium Tridentinum n. 15.*

3 *Percutiens, seu interficiens Clericum, qui dimisso habitu sævis enormitatibus se immiscuit, non est excommunicatus, & n. 13.*

4 *Clericus, qui dimisso habitu ingreditur bellum, vel aggressiones, captus debet restitui ecclesiastico judici.*

5 *Clericus, qui dimisso habitu, & tonsura commiscet se enormitatibus, potest puniri per judicem sæcularem, licèt non fuerit ter monitus, secundum unam opinionem.*

7 *Saltem si in enormitatibus diu perseveravit, secundum aliam opinionem.*

8 *Contrarium.*

9 Pris

mine, §. *In articulo, supra eodem*, & in cap. *2. Ne Cler. vel Monach.* & hanc opinionem tamquam magis communem observari, & suo tempore observatam fuisse affirmat Stephanus Aufrer. *in tract. de potest. saecular. super eccles. & person. ecclesiast. in 1. reg. numero 27. tom. 14 Tractatuum fol. 392.* quem refert. Covar. *pr ict. quaest. 32. post num. 2. vers. tertiò hic erit*, subdens se credere eam moribus receptã in Clericis primæ tonsuræ sed & Cassan. *super consuetud. Burgund fol. 50. num. 55* ait se vidisse hanc opinionem communiter servari.

8 Sed certè hæc opinio non probatur in hoc cap. quia loquitur de privilegio Canonis, secundum magis communem intellectum, cui multum applaudit littera, dũ dicit interfectores dicti sacerdotis non esse cogendos Apostolicam Sedem adire pro absolutione obtinenda: quæ verba videntur magis congruè excommunicationi, quę incurritur ex dicto Canone *Si quis suadente*, quàm illi, quæ incurritur propter violatũ privilegium fori, per cap. *final. de immunit. Eccles. lib. 6* Nec refragatur quod ille Comes violaverit etiam fori privilegium, ex quo de ipsius mandato sacerdos fuit fustigatus, & patibulo traditus: & tamen tenendo secundam lecturam non incidit in excommunicationem: nam respondetur Comitem hæc mandasse ut personam privatam; & ita communiter intelligitur hoc capitulũ, ut inquit. Cardin. *hic num. 5. in prima oppos. & num. 8. in 13 oppos.* Nec repugnant verba illa textus: à B Comite jussus est fustigari, qui postea de ejus mandato traditus patibulo expiravit, quia possunt congruere etiam privato, quicquid contra senserit Alex de Næuo, & ideo textus hos appellat interfectores; quod verbum propriè convenit privatis personis, & interfectores vocat non solum eos, qui presbyterũ duxerunt ad patibulum, sed etiam Comitem, qui hæc fieri mandavit. ut inquit Host. *hic ante num. 1. in verb. Interfectores*; unde Comes non fuit excommunicatus ut violator privilegii Canonis, quia hoc privilegium sacerdos amiserat dimittendo habitum, & sævis se immiscendo.

9 Ratio autem cur facilius amittatur privilegium Canonis, quàm fori est, quia privilegium Canonis est inductum ex consuetudine Ecclesiæ, nempe ex decreto Innocentii II. edito in Concilio Lateranen. II *cap. 15.* licèt aliud videatur innuere Concilium Triburiense *cap. 20.* ut dixi in cap. *Cum contingat, num. 81. de ætat. & qualit.* At privilegium fori est de jure divino, cap *Si imperator, 96 distinct.* & Constitutiones eximentes Clericos à sæculari potestate non continent jus novum, sed sunt juris divini declarationes, ut ibi ait glos. *penult.* & nos fusè probavimus in cap. *Ecclesia Sanctæ Mariæ, n. 10. de Constitution.*

Non obstat cap. *Cum non ab homine*, § *In articulo supra eodem.* & cap *1. de Apostat.* quia loquuntur expressè de privilegio Canonis, nec debent extendi ad privilegium fori, quod difficilius perditur, ut prædiximus.

Item non obstat cap *Ex parte il terzo, de privileg.* quia ibi non constabat eos, qui habitum Clericorum in fraudem reassumpserunt, verè esse Clericos, licèt pro talibus reputarentur, ut ibi notat glos. *final.* & dixi in cap. *Contingit, il secondo, numero 12. infra eodem*, post Alex. *cons. 8 numero 3. lib. 1.*

Non etiam obstat cap. *2. Ne Cler. vel Monach. Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.* ubi Clericis in fraude deprehensis non subveniturab Ecclesia: nam respondetur dupliciter, ut ibi in glos. ultim.

10 Rursus non obstat cap. *1. de vita, & honest. Cler. lib 6.* quia loquitur de Clericis ioculatoribus, & histrionibus, qui artẽ illam ignominiosam per annum exercent, & cum sit pœnale, & exorbitans, non debet extendi ad alios casus. etiam ex majoritate rationis, ut est. tex. notabilis in l. *Sciendum, ff ad l. Pompeiam, de Parricid.* quem ad hoc ponderat Aretin. in cap. *Cum non ab homine num. 60, & 61. supra de iudiciis.* Præterea ubicumque potestas concedatur laicis super juribus & personis ecclesiasticis, etiam ex majoritate rationis extensio fieri non debet, ut in cap. *Tua, el primo, supra de decimis*, juncta cap. *Cum in tua, eodem tit.* secundum Aretin, *ubi supra*

11 Demum non obstat contraria consuetudo. quæ viget in aliquibus tribunalibus ut dicunt DD supracitati *num 6 & 7.* nam ut respondet Guilel. de Monte Laudun. & post eum Steph Aufrer *in repet. Clem. 1 num 64. & 65 de off Ordinar tom 6. repetent. fol. 41.* de privilegio clericali secundum Canones est judicandum nec super his standum est legibus, statutis, vel cõsuetudinibus laicorum; solus enim Papa generalia cleri, & clericorũ privilegia potest interpretari, ampliare, vel declarare, & ex causa restringere, ut patet in cap *Altercationis, de bigamis lib. 6.* cum non reperiantur limitata in hoc speciali casu nisi quoad privilegium Canonis, in aliis standum erit eorum exemptioni à potestate laicali, arg. l. *Sancimus, C de testament.* & l. *Præcipimus, in fin. C. de appellat.* cum similibus.

12 Cæterũ in hac materia ut planè intelligas quid certò sit tenendum, cùm quæritur an Clerici, qui deposito habitu & tonsura immiscent se enormitatibus, perdant privilegium clericale, distingue latius: Aut tales Clerici fuerunt ter moniti à Prælato suo, aut non: si fuerunt ter moniti, perdunt eo ipso privilegium clericale, ut de privilegio fore est text. in cap. *Contingit, il secondo, infra eodem*, de privilegio Canonis in cap. *In Audientia, infra eod. tit.* & de privilegio exemptionis ab oneribus laicalibus in cap *ultim de vit. & honest. Cleric.* & in Clem. *1. eod. tit.* & in hoc primo membro con-
13 cordant omnes. Si verò non fuerunt ter moniti, tunc subdistingue: nam aut quæris de privilegio Canonis, aut de privilegio fori: si de privilegio Canonis dic hujusmodi Clericos siue in minoribus, siue in sacris Ordinibus constitutos perdere hoc privilegium eo ipso, ut est casus expressus in d. cap. *Cum non ab homine, § in articulo, supra eodem*, ibi: (Occisores Clericorum, aut Presbyterorum, qui contempto clericali habitu tyrannidi, & enormitati se inverecũdè immiscent, in odiũ clericalis excessus, & terrorem, atque correctionem similium canone latæ sententiæ minimè coercentur. Idem probatur in hoc textu intelligendo eum de privilegio Canonis. prout communiter à
14 DD. intelligitur. Nec obstant jura, quæ dicunt Clericum non perdere privilegium Canonis per dimissionem habitus & tonsuræ ante trinam monitionem, ut cap. *In audientia* & cap. *Contingit, il secondo, infra eodem* Quoniam hæc jura loquuntur de clericis, qui ex vanitate, vel negligentia dimittunt habitum, non autem in illis, qui eum dimittunt ex iniquitate, & malitia, ut in casu hujus Decretalis secundum Hostien. *hic ante num. 1. in*

ver. Non propulsando: & est glos. notab. in d. cap. *Cum non ab homine, in verb. Minime coercentur,*
25 *supra eodem.* Si verò quæris de privilegio fori: tunc referra an agatur de Clericis minorum Ordinum, an verò de Clericis in sacris. Si de Clericis minorum Ordinum, cessat omnis difficultas, quia ex jure novissimo Coocilii Trident. *cap. 6. sess. 23.* nullus prima tonsura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus gaudet privilegio fori., nisi beneficium ecclesiasticum habeat, aut habitum, & tonsuram deferens alicui ecclesiæ inserviat, vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua schola, vel universitate de licentia Episcopi versetur. Neque ad hoc requiritur, ut præcedat aliqua admonitio, sed eo ipso quod caret aliquo ex prædictis requisitis, perdit privilegium fori, ut ex sententia sacræ Congregationis dixi in cap. *Si*
26 *quis, numero 21 de foro competent.* Quare minoees Clerici hodie Ordine inverio difficilius perdunt privilegium Canonis, quam fori: nam illud non perdunt per solam dimissionem habitus, & tonsuræ, nisi vel præcesserit trina monitio, ut in d. cap. *Contingit. il secondo, infra eodem*, vel sævis enormitatibus se immiscuerint, ut *hic* & in d. cap. *Cum non ab homine, § in articulis, supra eodem.* At privilegium fori perdunt per solam dimissionem habitus, vel tonsuræ, vel servitii Ecclesiæ, licèt non fuerint tertio moniti, nec se immiscueruot enormitatibus, ut in d. cap. 6. de cujus materia vide quod plenè scripsi in d. cap. *Si quis, à num. 19. usque*
27 *ad num. 72. de foro compet.* Si verò agitur de Clericis in sacris, tunc sunt opiniones, sed verior, & communior sententia est eos non perdere privilegium fori, ut ostensum est supra *à num. 4. usque ad num. 12.* & hoc servat Curia, ut dixi in cap. *Cum non ab homine, n. 106. supra de judiciis.*

De Sent. Excomm.

Cap. In audientia.

S V M M A R I V M.

1 *CLericus ut laicus incedens tertiò monitus non resipiscens perdit privilegium clericale.*
2 *Clericus, qui deposito habitu arma militaria gestat, non perdit privilegium clericale ante trinam monitionem, nisi etiam sævis enormitatibus se immisceat.*
3 *Talis quis esse præsumitur in quali habitu reperitur.*
4 *Matrona pudicitiam attentans in habitu meretricali deprehensa non tenetur de injuria.*

1 IN AVDIENTIA. Clericus, qui à Prælato suo tertiò monitus arma militaria non deponit, perdit privilegium clericale. Hoc dicit secundum Io. Andr. cum quo Butr. Card. & cæteri concordant: vel generalius secundum Abb. Clericus ut laicus incedens, tertiò monitus non resipiscens, perdit privilegium clericale Hoc dicit, & loquitur specificè de privilegio Canonis. Idem tamen juris est in privilegio fori, ut cap. *Contingit, il secondo infra eodem* & in privilegio immunitatis ab oneribus laicalibus, ut in cap. *ult. supra, de vit. & honest. Cleric.* & in Clem. *1. eod. tit.*

2 Nota primò ibi, *Qui arma militaria relicto habitu clericali gestare nullatenus erubescunt.* Clericos non amittere privilegiũ clericale ex eo, quod in habitu laicali arma militaria gestant, nisi ter moniti non desistant; & ita hic est casus apertus secundum omnes. Sed tu hoc limita, nisi simul arma militaria assumant, & enormitatibus se immisceant, quia tunc cùm assumant actum omnino contrarium ordini clericali, statim perdũt privilegium sine ulla admonitione, ut hic à contrario sentit glossa Bernardi post casum, & firmat Innoc. in cap. *1. num. 3. vers. Sed alii contradicunt, de Apostat.* & Alex. *cons. 8. Videtur super primo, num. 3. lib. 1.* Alias declarationes ad regulam hujus Decretalis posui in d. cap. *Contingit, il secondo infra eod.* ubi plenè videas à *num. 6. usque ad n. 25.* & ad jura, quæ videntur oppositum innuere, videlicet cap. *Perpendimus, supra eodem* & cap. *Ex parte, il terzo. de privileg.* respondi in prædicta Decretali *Contingit, num. 12. & 13.*

3 Secundò nota ibi, *Si in veste*: quod talis quis esse præsumitur in quali habitu reperitur, ad hoc cap. *Si judex laicus, de sent. excomm. lib. 6.* ibi (Iustum est enim, ut ipse talis, quem gestat ex habitu quousque appareat aliud, præsumatur qualis is esse, cujus fert habitum) comprobatur, cap. *Ut Apostolica, de privileg. eodem lib.* cap. *Si vero, supra eodem* & l. *Item apud, § Si quis virgines, ff. de ritu nupt.* ubi est casus secundum Bart. *in summ. text.*
4 Quo fit, ut si quis attentaverit pudicitiam matronæ in veste meretricali deprehensæ; de injuria non teneatur, ut hic in littera, & in d. *§. Si quis virgines*: non enim injuriatur matrimonio qui ipsum ignoravit, l. *Si ea, C. de adult.* ut *hic* in gloss. *in ver. injuriarum*, ubi habes alia similia. An autem percutiens laicum credens percutere Clericum incidat in Canonem, concludent in ead. glos. quæ cõmuniter tenetur: & quid si credidit percutere Titium laicũ, & in persona errans percussit Martinum Clericum, vide glos. in cap. *Si verò. in ver. ignoraverit*, & ibi Doctores, *supra eod.* & quod plene scripsi in cap. *Ad audientiam, supra de homicid.* in quæst. An mandans committi homicidiũ in personam unius, si sequatur in personam alterius irregularis ex homicidio voluntario *à num. 53. usque ad num. 72.*

De Sententia excommunicationis.

Cap. Cum pro causa.

S V M M A R I V M.

1 *EXcommunicatus ex pluribus causis, si in absolutione omnes non expressit, non habetur pro absolutus.*
2 *Excommunicatione una, vel pluribus ligatus, & ex pluribus causis, an possit absolvi unica absolutione.*
3 *Claustrum Ecclesiæ violans dicitur violare immunitatem ipsius Ecclesiæ.*
4 *Immunitatis privilegium non restringitur ad portas, vel parietes Ecclesiæ tantùm; sed extenditur circumquaque per 40. vel 30 passus.*
5 *Absolutio à censuris ob violatam immunitatem ecclesiasticam in terminis Bullæ Gregorii XIV. an sit Sedi Apost. reservata, & numero seqq. usque in fin.*

Immu-

9 *Immunitatem Ecclesiæ violantes inde extrahendo personas, vel res de iure veteri non erant excommunicati, sed excommunicandi.*

7 *Incendiarii, & effractores Ecclesiarum incidunt in excommunicationem Sedi Apostolicæ reservatam.*

8 *Immunitatem Ecclesiæ violant in claustro laicum verberando an sit excommunicatus, & num seqq.*

9 *Denuntiatio non addit vinculum.*

10 *Violentia corporum maior est quàm rerum.*

11 *Casus violationis immunitatis Ecclesiæ à DD. qui scripserunt ante Paulum II. recensentur inter casus Episcopales ex consuetudine, & n. 34.*

12 *Violantes libertatem Ecclesiæ in terminis Bullæ Cœnæ non incidunt in excommunicationem Papæ reservatam, nisi id fecerint per viam statuti, vel consuetudinis, & num. 14. & 34.*

13 *Opinio Episcopi Montis Marani sentientis absolutionem in terminis Bullæ Gregorii XIV. non esse reservatam, expenditur.*

15 *Refellitur & num. seqq. usque in fin.*

16 *Libertatis ecclesiasticæ offensa est casus Papæ reservatus in Extravag. Pauli II. & Sixti IV.*

17 *Iuramentum præstari non potest per relationem ad scripturam iuratam.*

28 *Pro forma exigit specificam mentionem, & formalitatem verborum.*

Præstari debet corporaliter, & requirit pro forma tactum scripturarum, num. 20.

Sub dictione, &c. cætera, *non includitur num. 22.*

Nec subobligatione Camerali n. 23.

19 *Relativa dispositio non sufficit in iis, quæ sunt formalia, ut in guarentigia.*

21 *Forma impleri debet in specie, & non per æquipollens.*

24 *Casuum reservatis non requirit formalitatem verborum, & potest fieri per relationem ad aliud, & numeris seqq.*

25 *Constitutio nova per relationem ad ius commune perinde operatur, ac si ius commune esset in ea insertum.*

26 *Relatum verè, & propriè dicitur esse in referente.*

Imò dicitur pars referentis, num. 30.

27 *Iuramentum est vinculum personale, nec transit in successorem.*

28 *Reservatio afficit etiam successorem, si fiat per modum legis, seu statuti.*

29 *Expressio per relationem ad aliud sufficit etiam in his quæ specificam mentionem requirunt.*

31 *Reservatio absolutionis potest dici pœna.*

32 *Immunitas, & libertas ecclesiastica an, & in quo differant.*

33 *Immunitas Ecclesiæ quid sit.*

35 *Extravagans.* Inter cunctas, de Privilegiis, *quæ violationem immunitatis Ecclesiasticæ ponit inter casus reservatos ex consuetudine fuit revocata in Concilio Viennensi.*

36 *Absolutio à censuris ob violatam immunitatem in terminis Bullæ Gregorianæ recensetur inter casus Papales in decretis Clementis VIII.*

1 CUM PRO CAUSA. Excommunicatus ex pluribus causis, si in absolutione omnes non expressit, nō habetur pro absoluto. Hoc dicit Io. Andr. Butr. Cardin. & Anchar. vel aliter secundū Abbatē, Felinum, & Mariā. Socin ligatus pluribus excommunicationibus, licèt ex eodem facto, obtinens absolutionē expressa una causa, seu una excommunicatione, nō habetur pro absoluto quoad aliam. Hoc dicit.

Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

2 Generaliter autem an ligatus una, vel pluribus excōmunicationibus, & ex pluribus causis absolvi possit unica absolutione, an verò sint necessariæ plures, Doctores non conveniunt, ut hic in glos. 2. Sed placet magistralis distinctio Abbatis *numero 6.* vers. Sed conclude, vel latius distingue, ut per Henric. Boich. *in princ.* & Couar. in cap. *Alma mater, hoc tit. lib. 6. par. 1. §. 11. numero 13. vers. Quid autem de illo*, ubi hunc articulum explicat dilucidè per septem conclusiones, quas per te videas. Decretalis dividitur in duas partes. Prima narrat casum. Secunda dat judicem ibi, *Discretioni.*

3 Nota primò, ibi, *& cum traxisset verberando per claustrum*: quod violans claustrum alicujus Ecclesiæ dicitur violare immunitatem ipsius Ecclesiæ: & est ratio, quia privilegium immunitatis non

4 restringitur ad portas, vel parietes Ecclesiæ tantùm; sed per quadraginta, vel saltem per triginta passus extenditur circumquaque, ut cap. *Sicut antiquitus*, & cap. *Quisquis, 17. qu. 4.* & hic notant Hostien. *num. 2.* Ioann. Andr. *num. 7.* Abb *in ult. notab.* Felin, *num. 2.* & Marian Socin *num. 10.* Turrecrem. in cap. *Cum devotissimam numero 4.* & ibi etiam Præposit. *num. 2. 12. q. 2.* Meritò claustrum Ecclesiæ inhærens gaudet immunitate ipsius Ecclesiæ: ex quo infertur, ut sicut non potest quis capi in Ecclesia, ita nec in claustro Ecclesiæ ut per Abb. & Felin *ubi supra*, facit text. in l. *Præsenti*, & quod ibi notat Bart. *num. 2. C. de his, qui ad Eccl. confug.*

2 Secundò nota ex textu argum. Pro. & contra, quod violans Ecclesiæ immunitatem est ipso jure excommunicatus: sed hoc latius examinabitur infra *num. 6.* Hodie hoc est expeditum per jura extravagantium, & per Constitutionem Gregorii XIV. hac de re editam, ut mox dicitur

5 QVÆRO, utrum absolutio à censuris ob violatam immunitatem ecclesiasticam juxta terminos Constitutionis Gregorii XIV. quæ incipit, *Cum alias nonnulli*, Sit Sedi Apostolicæ reservata, nec ne.

In vim prædictæ Constitutionis qui extrahunt reos ab Ecclesiis contra formam ibi præscriptam, ipso facto incidunt in censuras, & pœnas, quæ cōtra libertatis juris, & immunitatis ecclesiasticæ violatores per sacros Canones, & Concilia generalia, Pontificumque Constitutiones sunt promulgatæ; idque certum est & citra controversiam. Sed quænam sint ejusmodi censuræ, ac pœnæ, quoniam ea Constitutio non aperit, inspiciendum erit, an ex sacris Canonibus, Conciliis, vel Constitutionibus Apostolicis, ad quæ omnia se refert Constitutio statuta sit censura aliqua Sedi Apostolicæ reservata contra hujusmodi violatores.

6 Porrò in cap. *Sicut antiquitus, 17. q. 4.* statuitur, ut qui confinia Ecclesiarum confringere tentaverit, aut personam hominis, vel bona ejus inde subtraxerit, nisi publicus latro fuerit, quousq; emendet, & quod rapuerit reddat, excommunicetur. In canone *frater eadem caus. & quæst.* Gelasius iubet arceri ab ingressu Ecclesiæ, qui aliquem ab Ecclesia violenter abstraxerit. Ioannes VIII in cap. *Quisquis, ead. quæst.* Si quis inquit, Domum Dei violaverit, & aliqua inde abstulerit, donec in Conventu admonitus legitimè satisfaciat, sciat se

 con-

communione privatum, aliàs legitur, sciat se fore communione privatum, ut ibi notatur in margine, & infra sequi Ecclesias infringunt, & deposita vel alia quælibet exinde abstrahunt, damnum novies componant. & immunitatem tripliciter, & veluti sacrilegi canonicæ sententiæ subigantur, Alex. II. *ibidem* in cap. *Si quis deinceps* : eum, qui clericum ab Ecclesia expulerit, jubet cononicæ pœnitentiæ, atque depositioni subjacere, ac si contumax fuerit, excommunicari, August *Epist. 187. ad Bonifac* eum qui hominem ab Ecclesia rapuit, communione interdici, ut refertur loco citato in cap. *Miror* Concilium Toletanum duodecimum *cap. 10.* Diffinivit, ut nullus audeat confugientes ad Ecclesiã, vel residentes inde abstrahere; ac deinde statuit, si quis hoc decretum tentaverit violare, ecclesiasticæ excommunicationi subjaceat, & severitatis Regiæ feriatur sententia, cap. *Diffinivit, ead. caus. & quæst.* Concilium Aurelianense relatum ibi cap. seq. idipsum decrevit, & violatores Ecclesiæ immunitatis non solum à communione Ecclesiæ, verum etiam Catholicorum convivio jussit separari. Conciliom Tridentinum *cap. 20. sess. 25* Tantum innovat Canones, & Concilia generalia omnia, nec non alias Apostolicas sanctiones in favorem Ecclesiarum; libertatis ecclesiasticæ, & contra ejus violatores editas

7 Ex his patet violatores immunitatis ecclesiasticæ ex veterum Canonum sententia esse excommunicandos, sed non esse ipso facto excommunicatos, exceptis incendiariis, & effractorib⁹ Ecclesiarũ, qui ipso facto incurrunt excommunicationis sententiam Sedi Apostolicæ reservatam, ut cap. *in litteris*, & ibi glos. *in verb. Anathematis supra de raptoribus*, & cap. *Tua nos*, & cap. *Conquesti, supra eodem* & de incendiariis, effractoribus intelliguntur duo Capitula quæ in oppositum consuetum est allegari, videlicet cap. *Canonica, 11. qu. 3* & cap. *Omnes, 17. quæst. 4.* alii verò non sunt excommunicati ipso jure, sed excommunicandi, ut not. glos. ind. cap. *Conquesti, in verb. Excommunicatos nuntietis*, & in d. cap. *Tua nos, in verb. Publicati, supra eod.*

8 Sed prædictis mulum videtur obstare hæc Decretalis : nam ille Archiepiscopus fecit publicè denunciari excommunicatum Archidiaconum ob duplicem causam videlicet, quia in Clericum manus injecerat violentas, & quia eum traxerat verberando per claustrum, ut in littera. Ergo etiã ex hac secunda causa violationis claustri prius e-
9 rat excommunicatus à jure, quoniam denunciatio non addit vinculum cap. *Pastoralis, de appellat.* glos. 3. in d cap. *Tua nos, supra eodem*, & secundum hoc idem esset si in claustro laicum verberasset, arg d. cap. *Omnes, 17 q. 4* & hunc intellectum ap-
10 probat Hostien. *hic n 2.* quia inferentes vim in Ecclesia, & quæ intus sunt spoliantes sunt excommunicati. Ergo multò fortiùs in ipsa homines verberantes, quia major est violentia corporum quàm rerum arg. c. *Præcipimus, 12. q. 1.* c *Cum, infirmitas, in fin. supra de pænit. & remiss* l. *Sancimus, la prima, C. de sacros. Eccles.*

Huic objectioni ita respondetur Papa hic narrat factum Archiepiscopi, sed illud non approbat, quin potius in dubium revocat, dum dicit: si vobis constiterit dictum Archidiaconum ob duplicem causam excommunicatum fuisse ex his enim verbis apparet Papam dubitasse de excommunicatione hoc autem verificari non potest in excõmunicatione lata à jure, quia in Papam, qui habet omnia jura in scrinio pectoris non cadit juris ignorantia, ut cap. 1 *de constitut. lib. 6.* Tantùm ergo dubitavit, num Archidiaconus incidisset in excommunicationem latam ab homine, quia fortè lata fuit sententia ab Archiepiscopo, ut quicumque violaret Ecclesiæ immunitatem, esset excommunicatus, ut notat glos. *1. hic in fin.* Innoc *in princip. in verb. Violationem.*, & Archid. in cap. *Omnes numero 1. 17. qu. 4.* Argumentum verò à rebus ad personas, quo utitur Hostien, assumit pro fundamento id, de quo disputatur, quia supponit abstrahentes res ab Ecclesia esse excommunicatos, quod est falsum, ut ex dictis constat, & in oppositum est tex. clarus in cap. *fin. supra de furtis*; ubi etiam rapiens sacra vasa non est excommunicatus ipso facto: & ita tenet hic glos 1. Innoc. *in princ. in verb. Violationem, & num. 2.* ubi exponit verbum, *duplicem*, idest ob injectionem manuum ipso jure, & violationem causti ab Episcopo latam, Ioann. Andr. *num. 2.* ubi concludit cum glos. contra Hostien. Butr. *num. 23. vers. Prædicta vera* dicens sacrilegum esse excommunicatũ ipso jure ubi Clericus verberatur; Si verò Laicus in Ecclesia verberatur, sic verberantem ratione loci nõ incurrere ipso jure excommunicationem maiorem, Card. *in princ. vers. Item colliqunt aliqui*, dicens hoc verius, & *numero 1. in fin. in 4. oppositiom.* ubi dicit glossam veram, Anchar. *num. 4. vers. Sed opponitur*, & Abb. *num. 5* & hoc teneas.

11 Itaque hoc veteri jure inspecto nulla censura (nedum Sedi Apostolicæ reservata) statuta erat ipso jure in eos, qui aliquem ab Ecclesia extraherent Ideo Doctores quotquot ante Paulum II. scripserunt, vel qui notitiam non habuerunt constitutionis ab ipso editæ unanimes tradiderunt, violantes hoc modo immunitatem Ecclesiæ præter incendiarios, & effractores non esse ipso jure excommunicatos, sed excommunicandos. Inter quos recensentur Goffred. & Hostien. sibi contrarius in *Summ. de Immunit. Eccles. in fin.* Allen. *ibidem art 7.* Sylvest. *in verb. Immunitas, 3 in fin* Io. Faber. in l. 2 C. *de his, qui ad eccles confug.* Abb. in cap. *pen. in fin. de immunit. eccles.* & alii plures apud Remigium *in tractat. hac de re casu quæst. 9.*

Qua etiàm ratione qui casus reservatos collegerunt, violationẽ ecclesiasticæ immunitatis posuerunt inter casus Episcopales ex consuetudine, ut Sylvest. *in verb. Casus, sub num. 4.* & Armill. *ibid. num. 6.* Habita scilicet ratione veterum canonũ. & in specie Constitutionis Benedicti VI. quæ inci-
12 pit, *Inter cunctas*, quæ tamen fuit postea revocata, ut inferiùs dicetur & Caietan. *in Summ. in verb. Excommunicatio, cap. 31.* Scripsit non omnes violatores ecclesiasticæ libertatis incidere in censuras reservatas Papæ, sed solum, qui illas violant statutis, vel consuetudine : quod etiã scripsit Navarr. *in Manuali cap 27. num. 117.* Verum uterque ipsorum loquitur in terminis Bullæ Cœnæ, quæ revera non afficit nisi violantes immunitatẽ ecclesiæ per viam statuti, vel consuetudinis, ut in §. *15.* neuter tamen exprimit an in aliis casibus
13 violatio hujusmodi sit reservata per sacros Canones, vel Apostolicas Constitutiones. Episcopus tamen Montis Marani, quem novissimè sequutus est Sie-

Stephanus Gratianus *discoptat. forens. tom. 3. cap.*
414. & alii nonnulli ex modernioribus *in sua pra-*
xi archiepiscopali, cap. 18. num. 3. interpretans hanc
ipsam Gregorii XIV. Constitutionem opinatus est
absolutionem hoc casu non esse Sedi Apostolicæ
reservatam, sed ad Ordinarium pertinere. Mo-
uetur primò per regulam cap. *Nuper infra eodem*
ibi: quia tamen conditor Canonis ejus absolutio-
nem sibi specialiter non retinuit eo ipso concessis-
se videtur facultatem aliis relaxandi. Deinde
quia in Bulla Cœnæ non omnes violatores immu-
14 nitatis Ecclesiæ excommunicantur, sed statuen-
tes dumtaxat, ut in cap. *unic. de his quæ vi met.*
caus. lib. 6. Ultimò quia Gregorius decrevit vio-
lantes immunitatem incidere in censuras, nulla
facta mentione reservationis; quæ tamen quali-
tas, cum requirat specialem mentionem per dict.
cap. *Nuper*, non includitur in dispositione referen-
te per text. in cap. *penult. de iureiur.*
15 Quibus tamen non obstantibus verius videtur
absolutionem ab his censuris esse reservatam Sū-
mo Pontifici ex infrascriptis.
16 Primò per tex. ad litteram in cap *Etsi Domini-*
ci, de pœnit. & remiss. in Extravag. *com.* ubi Paulus
II. statuit, ut in quibuscumque concessionibus, &
facultatibus absolvendi certi casus tamquam spe-
cialiter Sedi Apostolicæ reservati semper intelli-
gerentur excepti: & inter hoc primo loco enume-
rat offensam ecclesiasticæ libertatis. Quod simi-
liter & Sixtus IV. postea decrevit in Extravagant.
ejusdem initii sub eod. tit. ubi sub pœna excōmu-
nicationis latæ sententiæ prohibet quibuscumque
sacerdotibus, ne prætextu cujusuis facultatis quē-
quam absolvant à casibus ibi expressis absque spe-
ciali ejus licentia: & inter hos casus immediatè
recenset offensam ecclesiasticæ libertatis. Cujus
quidem Constitutionis meminit Cajetan *in sum.*
verb. Excommunicatio cap. 77. ostendens excommu-
nicationem in casibus ibi expressis esse Papalem.
Quamobrem cum per Constitutionem Grego-
rii XIV. extrahentes aliquem ab Ecclesiis inci-
dant in censuras à Constitutionibus Apostolicis
promulgatas contra violatores ecclesiasticæ im-
munitatis, quinimo & libertatis, ut inferius dicē-
tur, & per Constitutiones Apostolicas Pauli, &
Sixti excommunicatio ob violatam libertatem
Ecclesiæ sit Pontifici reservata, apertè sequitur, ut
ex Constitutione Gregorii absolutio ad alium non
spectet, quàm ad Summum Pontificem. Atque
ita eliditur primum motivum Episcopi Montis
Marani, quod hoc casu absolutio non reperiatur
expressè reservata: nam cōtrarium colligitur ex
dictis Extravagantibus, quas fortè ipse non vidit.
17 Ideoque nec urget secundum illius motivum,
quod Gregorius etsi censuras irrogaverit, nullam
tamen expressam mentionem fecerit reservatio-
nis, ut requirebatur per tex. in d. cap *Nuper*, iuncto
cap *penult. de iureiuran.* nam respondetur disposi-
tionem d. cap. *pen.* esse specialem in juramento,
quod per relationem ad aliud præstari non potest;
18 tum quia pro forma exigit specificam mentionē,
& formalitatem verborum, quemadmodum de-
clarat Anton. de Butr. in d. cap. *penult. num* 1. & So-
cin. *cons. 99. Serenissimus Rex, num. 56. vers. Septimò*
19 *dicitur lib. 3.* In iis autem, quæ sunt formalia, ut
in guarentigia, nō sufficit relativa dispositio. Cra-
uett. *cons. 668. num 6 & seqq* & ita intelligendus est
Dec. in cap. *Consuluit, il secondo, col 2. num. 10. vers.*
Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

20 *Sed tamen non videtur, de appellat.* Tum quia
præstari debet corporaliter, & requirit pro for-
ma tactum scripturarum c. *Hortamur, 3. q. 9* & tra-
dit glos in cap. *Vt circa, in ver. Corporali de elect.*
lib. 6. & Abb. post. Host. in d. cap. *penult. num. 10. de*
21 *iureiur.* forma autem impleri debet in specie, &
non per æquipollens ut in juramento est text in
l. *Qui per salutem, ff. de iureiur.* & notat. glos præ-
alleg. & generaliter tradunt Bald. & DD. in l. 1 *ff.*
de liber. & posthum. Oldr. *cons. 304. Infrascripta*
conclusiones, in princip. numero 2. vers. Circa hoc nam-
que, plenè Alex. *cons. 212. Ponderatis iis, in princ.*
lib. 6. & in his terminis Dec. in d. cap. *Consuluit,*
22 *n. 11.* Ideoque sub dictione, *&c.* juramentum non
includitur, secundum Butrium in d. cap. *penult. n 2.*
quod Abb. ibi dicit esse notabile *col. penult.* & se-
quitur Dec. in cap. *Nam concupiscentiā in 2. lectur.*
numero 5. de Constitut. & eodem modo, si quis se
23 obliget in forma Cameræ, quamvis obligatio Ca-
meralis de consuetudine habeat juramentum; ta-
men non censetur jurata nisi expressè sit dictum;
& ita juravit, Galles. *de obligat. Camer. tit de in-*
strum, quæst. 2. num. 17. vers. Sed diligenter, cum
24 *seqq.* At reservatio non est hujusmodi, quia li-
cet casus intelligatur alteri concessus, nisi illum
Pontifex specialiter sibi reservaverit; tamē cùm
id nullam formalitatem requirat, ut juramen-
tum, nihil prohibet quominus fieri possit per re-
lationem ad sacros Canones, in quibus reserva-
25 tus reperitur, ut Gregorius fecit; nova enim Con-
stitutio per relationem ad jus commune esset in
ea insertum, & incorporatum, ut ait Angel Are.
26 *cons. 36. Videtur, nu. 18.* & relatum verè & pro-
priè dicitur esse in referente, l. *Asse toto, ff. de hæred.*
instituen. Bald. *cons. 212. Ea, quæ veniunt, lib. 5.* Dec.
cons. 647. Requisitus, num. 3. Cravett. *cons 45. Qui-*
dam homines, num. 4.
27 Præterea ut Bald. inquit *cons. 347. Imperator,*
in princip. lib. 1. Iuramentum est character, cujus
forma, & figura substantiæ est in anima jurantis;
ideò est personale, nec transit ad successorem. At
28 reservatio etiam successorem afficit, saltem si fiat
per modum legis, seu statuti, ut patet in prædicta
Extravag. *Etsi Dominici, de pœnit. & remiss.* & in
omnibus reservationibus clausis in corpore juris,
de quibus per Sylvest. & Summistas *in verb. Ca-*
sus: unde patet non benè in hac materia inferri à
juramento ad reservationem, quæ nec formalita-
tem verborum, nec actum corporalem requirit,
nec personalis est. Et quamvis debeat fieri ex-
29 pressè, tamen paria sunt aliquid nominatim ex-
primi, vel per relationem, l. *Ait ibi, § 1.* & ibi
notat Bart. *in princip. ff. de re iudic.* Paul. de Castro
cons. 91. In causa appellationis, in fin. lib. 1. Paris.
cons. 122. Clarissimus, col. 2. n. 3. & seq. lib. 1. Quin-
30 imo relatum dicitur pars referentis, cap. *Cum*
venerabilis, de except. Prælat. Alex *cons. 35 Viso pro-*
cessu, num. 8. lib. 4 quod procedit in materia
pœnali secundum Bald. *cons. 13. Magnifico, lib. 5.*
Natt. *cons. 204 num. 12.* Surd. *cons. 288. n. 14.* Atque
ita idem fuit statuere, ut violatores immunitatis
incidant in censuras Constitutionum Apostolica-
rum, atque statuere, ut incidant in censuras reser-
vatas, cùm censuræ contra violatores hujusmodi
sint Papæ reservatæ per Apostolicas Constitutio-
nes Pauli II. & Sixti IV.
31 Quod eo magis procedit, quia Constitutio Gre-
gorii extrahentibus aliquē ab Ecclesiis imponit

non modo censuras, sed etiam pœnas à Constitutionibus Apostolicis promulgatas contra violatores ecclesiasticę immunitatis, &c. reservatio autē, de qua in dictis Extravagētibus pœna dici potest, tum ob difficultatem adeundi Summum Pontificem, ac veniæ impetrandæ; tum quia reservationis idem est finis, ac pœna, ut colligitur ex iisdemmet Extravagantib (Ne cujusvis remissionis, vel facultatis obtentu Christi fideles procliviores ad illicita imposterum committenda reddantur, aut veniæ facilitas peccandi ei tribuat incentivum) Imo reservatio sive Apostolica, sive Episcopalis tamquam gravis subditis adiici non debet, nisi atrocioribus quibusdam, & gravioribus criminibus, ut habetur in Concil. Trident. *cap. 7 sess. 14. de cas. reservat.* unde Suarez *de pœnit. disp. 30 sect. 4. n. 2. in fin* appellat reservationem onus pœnitentium, ut à peccatis arceantur. Ergo Constitutio Gregoriana hanc quoque pœnam reservationis imponit extrahentibus aliquem ab Ecclesiis.

32 Rursus nō ubstat quod Constitit. Gregorii Innovet censuras promulgatas cōtra violantes immunitatem ecclesiasticem; Constitutiones autem Pauli & Sixti reservent Sedi Apostolicæ offensam libertatis non autem immunitatis ecclesiasticæ Nam etsi Cajet. *in summ. de immunit. Eccles. vers. 6.* dixerit, ad discernendum censuras Canonum, & casus reservatos distinguendum esse inter ecclesiasticam immunitatem, & libertatem, & per immunitatem intelligendam loci sacri exemptionem per libertatem verò exemptionem personæ ecclesiasticæ ita ut propterea reus violatæ immunitatis non incidat in pœnas violatæ libertatis.

In hoc tamen Cajetan reprobatur à Covar. *lib. 2 var resol cap 20. num. 1.* ubi ostendit etiam ad censuras discernendas unum, & idem esse immunitatem, ac libertatem ecclesiasticam, quod etiam docuit Cardin. in cap *Perpendimus, num. 12. supra eod.* Felin. in cap. *Ecclesia Sanctæ Mariæ num. 69. vers. Et ideo, de Constitut* Sylvest. *in verb.* Immunitas, *1. num. 1. in fin.* Alten. Angel & alii Summistæ *ibid* unde Goffred. *eod.* tit Immunitatem diffinit esse libertatem, quæ competit ecclesiasticis personis, & rebus ad eas spectantibus; & secundum Archidiaconum in cap *Cum devotissimam, num. 3 12. qu. 2.*

33 Immunitas, & libertas. vel securitas ipsius Ecclesiæ; & consentiunt ibi Bellam *n. 5.* & Gemin. *n. 2.*

Deinde quod omnem tollit difficultatem, Gregorius innuuat pœnas à sactis Canonibus promulgatas non solum contra violatores immunitatis, sed etiam libertatis ecclesiasticæ ibi (Declaramus eum ipso facto cēsuras, & pœnas ecclesiasticas incurrere, quæ contra libertatis, juris, & immunitatis ecclesiasticæ violatores per sacros Canones, & Conciliorum generalium, nostrorumque prædecessorū Constitutiones sunt promulgatę) Quod cum ita sit hunc casum esse Papalem videtur probari hoc argumento.

Ex Constitutione Gregorii extrahentes reos ab Ecclesiis incidunt in censuras à Constitutionibus Apostolicis promulgatas contra violatores libertatis ecclesiasticæ: sed censuræ à Constitutionibus Apostolicis promulgatæ cōtra violatores libertatis ecclesiasticæ sunt Sedi Apostolicæ reservatæ in dictis Extravag ergo ex Constitutione Gregorii extrahentes reos ab Ecclesiis incidunt in censuras Sedi Apostolicæ reservatas.

Ad hæc ecclesiasticam violare immunitatem, ut ait Cajetan. *in summ. eodem tit. in princ.* est tamquam generale peccatū ad omnes sacrilegii species; violatur siquidem ecclesiastica libertas injuriam inferendo & personis, & locis, & rebus sacris. Et Gregorius in d. Constitutione innovavit pœnas omnes contra singulas sacrilegii species à sacris Canonibus inflictas, ut indicant verba illa Constitutionis (Declaramus eum censuras & pœnas easdem incurrere, quę contra libertatis, juris, & immunitatis ecclesiasticæ violatores, &c.) verbum enim libertatis ad personas refertur, verbum juris ad bona, verbum immunitatis ad loca: sed violantes, seu offendentes personas, bona, & loca in certis casibus incidunt in pœnas, & censuras Sedi Apostolicæ reservatas, ut de personis est expressum in c *Si quis suadente, 17. q. 4.* in c. *Non dubium*, cap *Porro*, & cap. *Ex noscitur, supra eod.* & in hoc cap. cum multis concordan. De bonis patet in casibus cap. *Clerum, §. Nos igitur, de immunit. Eccles. lib. 6.* & c. *Quicumque, de sent excomm eod. lib.* de locis juxta terminos cap. *Conquesti* & cap. *Transi, supra eod.* ergo & violantes immunitatem in terminis prædictæ Constitutionis.

34 Et hac ratione tollitur aliud fundamentum praxis Archiepiscopalis, quod in Bulla Cœnæ excōmunicentur solum statuentes contra libertatem Ecclesiæ; nam cum Gregorius generaliter innovaverit pœnas, & censuras, à Constitutionibus Apostolicis statutas pro qualiber specie violationis libertatis, seu juris, sive loci materialis Ecclesiæ, ut probatum est, non incongruè dici potest innovasse etiam censuras per Bullam Cœnæ statutas contra illam speciem violationis Ecclesiæ, quæ fit per viam statuti, vel consuetudinis Atque ita eum, qui reos inconsulto Episcopo, extrahit ab Ecclesia incidere in excommunicationem Bullæ Cœnæ, sentit, licèt id aliàs non probet, Anton. Faber. *in suo Codic. diffinit. forens. tit de his, qui ad Eccles. confug. n. 17.*

Prætérquam quod etsi Bulla Cœnæ ad hunc casum non pertineret, satis est tamen ut per alios Canones, & Constitutiones censuræ impositæ propter offensam libertatis Ecclesiæ sint reservatę Sedi Apostolicæ Quinimò etsi Gregorius suā Cōstitutionem non edidisset, adhuc tamen excōmunicatio extrahentium reos ab Ecclesiis in casibus non exceptis esset reservata per dictas Extravagantes: quæ cum casum offensæ libertatis ecclesiasticæ recenseant tamquam reservatam, nec distinguant speciem offensionis: certè non minus intelligi debent de offensione libertatis ecclesiasticæ, quæ fit extrahendo aliquem ab Ecclesia, quā de alia offensionis specie, & qualitate: utroque enim modo dicitur offendi, ac violari Ecclesiæ libertas, ut patet in cap. *Reum*, in cap. *Frater*, & in c. *Diffinivit, 17. q. 4.* & dictum est supra.

35 Neque his obstat Extravag. *Inter cunctas*, quæ est prima in tit. de privil. inter communes, ubi Benedictus XI. ponit violationem immunitatis, & libertatis Ecclesiæ inter casus reservatos ex consuetudine.

Respondetur enim dict. Extravagant. fuisse postea revocatam à Clem. V. in Concil. Vien. ut patet in Clem. *Dudum, in princ. de sepultur.* ut illic advertit glos *in verb. Aliam*, & in d. Extravag. *Inter cunctas, in verb. Constitutionem*, & Ang. *in verb. Casus.*

36 Postremò in confirmationem hujus sententiæ affe-

afferuntur duo Decreta Clementis VIII. ex voto Sacræ Congregationis Episcoporum edita, quæ satis apertè dirimunt hanc controversiam: etenim in primo Decreto prohibetur quibuscumque cõfessariis, ne quemquam absolvant à casibus quomodocumque Sedi Apostolicæ reservatis. In secundo declaratur, quinam sint hi casus; & inter alios comemoratur violatio immunitatis ecclesiasticæ in terminis Constitutionis Gregorii XIV. Quare manifestum est hodie hunc casum esse reservatum Pontifici. Quod autem in secundo Decreto Clementis in prima parte agatur de casibus Papæ, nõ autem Episcopo reservatis, ex eo patet, quia de reservatis Episcopo specialiter agitur paulò inferius in vers. *Item omnes casus*.

Neque obstat ut notatur in praxi Archiepiscopali Montis Mariani in addit. quod Decretũ Clem. præservet potestatem Episcoporum, & non afficiat nisi confessarios: nam respondetur dictum Decretum, qua parte prohibet absolutionem à reservatis, non comprehendere quidem Ordinarios locorum; sed ubi docet casum violatæ immunitatis esse reservatum Pontifici, necessariò insinuat illius absolutionem ad Ordinarios non pertinere. Hæc enim importat reservatio, ut cap. *Nuper*, *infra eod.* cap. *2. de pœnit. & remiss. lib. 6.* cap. *ult. de offic. Vic. eod. lib.* cap. *Quod translationem*, cum ibi not. *supra de off. Leg.* cum simil ib. Atque ita quamvis de novo non prohibeat, indicat tamen hanc esse juris prohibitionem, quæ adimit Episcopis absolvendi facultatem.

Proposito suprascripto dubio in Sacra Congregatione Cardinalium Tridentini Concilii interpretum, videlicet: An absolutio à censuris ob violatam immunitatem ecclesiasticam juxta terminos Constitutionis Gregorii XIV. quæ incipit. *Cũ alias nonnulli*, sit Sedi Apostolicæ reservata, necne? Sacra Congregatio censuit esse Sedi Apostolicæ reservatam.

De Sententia excommunicationis.

Cap. A nobis il secondo.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus, in quo apparuerunt in morte contritionis evidentia signa, post mortem absolvitur ab eo, à quo vivens fuerat absolvendus, & num. 14. & 30.*
2 *Et hæredes ab Ecclesia pro eo satisfacere compelluntur, & num. 3. & n. 31.*
3 *Excommunicato defuncto non est communicandum ante absolutionem, nec pro ipso orandum, licèt sit quoad Deum absolutus.*
4 *Veritas & opinio in quo differant, & n. seqq.*
5 *Vero omnia consonant.*
6 *Veritas est solidissima res, & murus inexpugnabilis.*
7 *Opinio potest se habere ad verum, & ad falsum.*
8 *Ecclesia quandoque errat ligando non ligandum.*
9 *Et quid in Ecclesia universali,*
10 *Contritus est absolutus quoad Deum etiam ante absolutionem sacramentalem.*
11 *In contritione tamen sacramenti votum includitur.*
12 *Pœnitentia, & ea quæ consistunt in animo, probantur per signa exteriora.*
13 *Pœnitentiæ signa quæ sint.*
14 *Absolutionis formula pro excommunicato, qui in excommunicatione decessit.*
15 *Mortuus potest creari miles.*
16 *Mortuus an possit fieri Doctor.*
17 *Mortuo potest iniuria inferri, & num. seq. fictè tamen, sed non verè, n. 25.*
18 *Legatarius carnaliter cognoscens uxorem testatoris post eius mortem, indignus est legato.*
19 *Mortuum spolians dicitur eum offendere.*
20 *Mortuos exterrantes, membra eorum concidentes, aut aquis coquentes, excommunicati sunt.*
21 *Exanimatum corpus vulnerans non punitur tamquam de vulnere.*
22 *Irregularis an sit Clericus, qui volens occidere hominem, eidem mortuo caput amputavit, & num. seq.*
23 *Irregularis non est dans causam abortus fœtus inanimatò.*
24 *Irregularitas non contrahitur nisi in casibus in iure expressis.*
25 *Mortuum Clericum percutiens an sit excommunicatus, & num. seqq.*
26 *Mortuus potest tradi ecclesiastica sepultura tempore interdicti, si vivens habebat privilegium de ingrediendo in Ecclesiam.*
27 *Privilegium Canonis an datum fuerit in favorem Ordinis Clericalis, & n. 29.*
28 *Mortuus non potest tradi sepulturæ in civitate, in qua vivens morari non poterat.*
31 *Hæredes eius, qui post mortem debet absolvi, compelluntur ab Ecclesia satisfacere iniuriam passo, quamvis sint laici.*
32 *Hæredes an teneantur satisfacere pro excommunicato absolvendo, licèt ad eos nihil pervenerit ex bonis defuncti, & n. seqq.*
33 *Quid si defunctus dederit signa contritionis.*
34 *Et quid si non dederit huiusmodi signa.*
35 *Votum defuncti tenetur hæres adimplere.*

1 A NOBIS, il secõdo. Excommunicatus, in quo apparuerunt in morte contritionis evidentia signa, post mortem absolvitur ab eo, à quo vivens fuerat absolvendus. Ad satisfactionem verò, ad quam te-
2 nebatur compelluntur hæredes. Hoc dicit Ioan. Andr. Butr. Cardin, & Ancharan. vel plenius se-
3 cundum Abbatem, Felin. & Marian. Socin excõmunicato decedenti in excommunicatione quantumcumq; contritus decesserit, non est comunicandum ante absolutionem, nec pro eo orandum; licèt sit quoad Deum absolutus: sed si constet Ecclesiæ de contritione præcedenti, absolvetur etiã post mortem ab eo, à quo vivus fuerat absolvendus; & hæredes ejus compelluntur per Ecclesiam ad satisfactionem pro eo. Hoc dicunt. Dividitur in duas partes principales, & secunda sub dividitur in septem, ut per Io. Andr.

Nota primò ibi, *veritati, quæ non fallit &c.* dif-
4 ferentiam esse inter veritatem, & opinionem: nam veritas nec fallere, nec falli potest, quia, ut dixit Philosophus *in 1. Ethicor.* vero omnia con-
5 sonant & veritas est perpetuæ existentis rei tanta soliditas, ut cæteris defluentibus, ipsa in suo esse maneat inconcussa, secundum Io. Andr. in c. *Damnamus, n. 11. de Summ. Trinit. & fid. Cathol.* & est solidissima res, & murus inexpugnabilis, ut le-
6

igitur *Esdræ 3*, cap. 4. [& notat Bald. in cap. *Sicut n. 11. vers. Quia veritas, de probation.* cum similib. ut
7 per Afflict. *de if. 253. num. 7.* Opinio verò potest se habere ad falsum, & ad verum: & à Philosophis diffinitur esse assensus pro una parte cum formidine alterius, ut dixi in cap. *Ne innitaris, num. 44. supra de Constitution.* & ideò falli, & fallere potest ut hic.

8 Secundò nota ibi, *Iudicium autem Ecclesiæ*, quandoque Ecclesiam errare ligando non ligandum, vel absolvendo non absolvendum: & rationem habes in textu, quia illius judicium nonnumquam innititur opinioni, secundum quam judicat de iis, quæ prorsus manifesta non sunt: meritò falli, ac fallere potest; & sic errare, eum ettare aliud non sit, quàm unum pro alio putare, cap. *Inquibus, 22. quæst.* 2. cap. *Quamvis, 28. distinct.* quod tamen intelligit Hostien. *hic num. 3.* de ecclesia
9 particulari. non autem de generali simul congregata quia illa numquam errare potest, cap. *A recta, 24. q. 1.* secundum eum, sed Abb. *hic nu.* 2. dicit hoc verum esse in his, quæ pertinent ad fidē: seu articulos fidei. In reliquis verò secundum eum Ecclesia universalis potest errare, cùm docatur opinione, quare fallere sæpe contingit, & falli, ut hic dicitur: quemadmodum & generale Concilium universalem Ecclesiam repræsentans errare potest excommunicando fortè Prælatum, qui non erat excommunicaudus: & hoc magis placet etiam Marian. Socin. *hic n. 10.* Sed de hac materia tu vide omnino quod scripsi in cap. *Maiores, à nu. 3. usque ad n. 37 supra de Baptism.* ubi latissimè examinavi an, & quando judicium Ecclesiæ, & Concilii sit infallibile.

10 Tertiò nota ibi, *quamvis absolutus apud Deum fuisse credatur*, argum. quod eo ipso quod quis est de peccato contritus, est absolutus quoad Deum etiam ante absolutionem sacramentalem; & sic contritio peccatum remittit, dummodo sit in actu,
11 vel fide, seu pe suscipiendæ absolutionis, Marian. Socin. *hic n 13.* Hodie hoc diffinitum est à Tridentina Synodo *sess 14. in doctrina de sacramen. Pœnit. ca. de contrit.* ibi: (Docet præterea etsi contritionem hanc aliquando charitatem perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare, priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur, ipsam nihilominus reconciliationem ipsi contritioni sine Sacramenti voto, quod in illa includitur non esse adscribendam.)

12 Quartò nota ibi, *per evidentia signa constiterit*: Pœnitentiam, & ea, quæ consistunt in animo,
13 probari per signa exteriora. Sunt autem pœnitentiæ signa verbalis detestatio delicti, petitio absolutionis, oblatio Sacramenti de parendo mandatis Ecclesiæ, elevatio oculorum, & manuum ad cælum, percussio otis, & pectoris, quia fortè loqui non potest, & his similia. cap. *Qui recedunt*, cap. *Praceden. & tribus seqq. 26. quæst. 6.* Hostiens. *hic n. 1.* Ioan. Andr. *num. 2.* & alii communiter: & adde quod scripsi in cap. *Ad abolendam, à num. 15. supra de hæretic.*

14 Quintò nota ibi, *Defuncto etiam absolutionis beneficium impendatur*: non tantùm vivum, sed etiam mortuum qui ante obitum dedit evidentia signa pœnitentiæ, absolvi posse ab excommunicatione: & ita fuisse practicatum in persona inclyti Capitanei Domini de Forte Brachio, refert hic Marian. Socin. *in 8. notab.* & ego sæpius vidi observatum in Sac. Pœnitentiaria. Formalia autem pro absolutione illius, qui in excommunicatione decessit, est hujusmodi videlicet, (Quare si sic vobis visum fuerit, vobisque de prædictis N viventis pœnitentia per evidentia signa constiterit, ut eundem sic defunctum, dummodo illius hæredes injuriam passis, quibus ille, si viveret, occasione præmissorum satisfacere teneretur, prius competenter satisfaciant, vel per eos non stet, quominus arbitrio vestro satisfaciant competenter in eo, in quo tenentur, ab excommunicationis sententia, quam propter præmissa incurrit, absolvere in forma Ecclesiæ consueta. & in foro conscientiæ tantùm licitè valeatis ad effectum dumtaxat, ut sepulturæ possint, facultatem, & auctoritatē vobis concedimus. Dat &c.)

15 Ex prædictis infertur, ut post mortem possit quis nobilitari, & creari miles, ut hic firmat Abb. *n. 7* dicens hoc voluisse Bartol. in l. 1. *C. de dignitat, lib. 12.* licèt Bart *ibi n. 27.* non loquatur de mortuo, sed tantùm dicat posse quem effici militem in puncto mortis; tamen cum Abbate consentit Felin. *hic n. 2.*

16 Et per prædicta in publicis conclusionibus, quas triduò defendi Perusiæ in Aula Palatii, dum essem Scholaris, disputandum sustinui mortuum posse Doctoratus laurea insigniri, ut in meo libello Typis excuso, qui inscribitur. Problemata cum methodo juris universi in 132. *Problem. ar.* Oppositum tamen tenet Abbas hic *numero 8.* dicens se aliàs in facto fuisse de hoc interrogatum, & respondisse post mortē non posse quem doctorari, quia hæc dignitas confertur ad docendum alios, l. *Magistros, C. de professor. & medicis, lib. 12.* quod non potest mortuus: & eum sequitur Felin. *d. num. 2.*

17 Et tenendo hanc opinionem non obstat quod mortuus videatur posse honoribus, & insigniis decorari, quia etiam potest injuria affici, ut notat
18 Bart. in l. 1. *num. 3. ff. de his quibus ut indign.* qui ex hoc inducit verum esse quod dicit glos. in l. *Sororem, in fin C. eod.* videlicet quod ille, qui concubuit cum uxore testatoris post ejus mortem indignus est legato, & sic applicatur fisco; quia si vivo defuncto hoc fecisset, ipsum ad iracundiā pro-
19 vocasset: ergo idem post mortem. Vnde & qui mortuum spoliat dicitur eum offendere, ut l. *Qui*
20 *sepulchra, C. de sepul. hr. violat* Facit ad hoc Extravag. Bonif. VIII. *Det. st. de sepult.* ubi excommunicantur exenterantes mortuos, aut cos in frusta concidentes, aut aquis coquentes. Cujus Canonis mate-
21 ria, ut inquit Cardin Cajet. *in Summ. in verb. Excommunicatio, cap. 70.* est crudelitas, & immanitas in cadavera humana Id, inquam, non obstat, quia dictum Bartol. procedit fictè, sed non verè, ut declarat Bald. in dict. l. *Sororem. num. 2. & 3. Cod de his quib. ut indignis*: unde secundum eum qui exanimatum corpus vulnerat, non punitur tamquam de vulnere, quia corpus mortuum injuriam non sentit, ut l. 1. *C. Qui accusari non poss.* sequitur Felin. *ubi supra.*

22 Et per hoc infertur ad aliam quæstionem quā sic format Archid. in cap. *Si quis, il secondo, num. 2. 15. q. 1.* videlicet. Pone quod Clericus animo deliberato iter arripuit ad interficiendum hominē, sed non potuit, quia eum invenit mortuū, nihilominus iræ suæ satisfacere volens, eidem mortuo

caput

caput amputavit: quæritur an sit irregularis.

Quidam dicunt hunc Clericum irregularem propter intentionem cum opere subsequuto, arg. cap *Nuper*, & cap. *ult. supra de Bigam.* pro quibus facit quod notatur in cap. *Si quis, 51. distinct.* & in cap. *fin. 23. quæst. ult.* & melius in cap. *Perniciosè, in fin. de pœniten. dist. 1.*
23 Contrarium determinat ibi Archidiac. quia hic non erat homo, sed mortuus: nam cadaver non est homo, ut patet in cap. *In quadam, de celebrat Miss.* ubi dicitur ad esse hominis duo esse principaliter necessaria, scilicet corpus, & animam Item cap *Charitas, vers. Item corpus, de pœnit. dist. 2.* & lex promotionis factum requirit, ut in d. cap. *Si quis, idest*, ut homo jam animatus actu interficiatur, ut patet expressè in c. *Sicut, il secondo, de homicid.* & in cap. *Quod verò 32. quæst. 2* in quibus juribus patet dantem causam abortioni non esse homicidam, neque irregularem, si conceptus nondum erat vivificatus anima
24 rationali. Item irregularitas non contrahitur nisi in casibus in jure expressis, ut in cap. *Is, qui, de sent. excomm, lib. 6.* Nec isto casu invenitur imposita, secundum Archidiac qui dicit idem notasse Alanum, Vincent, & Bernard. in cap. *Si aliquis, de homicid.*

25 Et per hanc potest decidi alia quæstio, numquid percutiens Clericum mortuum incidat in excommunicationem Canonis, *Si quis suadente, 17. quæst 4.*

26 Et quidem Felin. *hic num 4* putat hunc esse excommunicatum. Movetur primò per tex. in simil. in cap. *Quod in te, de pœnit. & remiss.* ubi privilegium datum Clericis de ingrediendo ecclesiam tempore interdicti habet locum, ut mortuus ibi tradatur ecclesiasticæ sepulturæ Deinde mo-
27 vetur quia privilegium Canonis non est datum ratione Ordinis, cum sit datum etiam conversis, laicis, & novitiis, cap. *Non dubium, supra eodem* cap. *Religioso, ead. tit. lib. 6.* qui tamen non habent
28 Ordines. Pro hac parte facit tex in l. *Si quis in insulam, ff. de cadaverib. punitor.* ubi Bartol. (Nota inquit hanc litteram, quia non reperies alibi, & habes quod ille, qui in vita non potest morari in civitate, post mortem non potest duci ad civitatem ad sepulturam.) & eum sequitur Card. in Clem. *1. in fin. de pœnit. & remiss.*

29 Contrarium puto verum, quia negari non potest, quin privilegium Canonis datum sit in favorem Ordinis Clericalis: nam quicquid dicat Felin. de hoc est tex. rotundus in cap. *Contingit, il primo, infra eodem* ibi (Cum ille canon non tam in favorem clerici ordinati, quam in favorem ordinis clericalis fuerit promulgatus.) & in cap. *unico, de Cleric. coniugat. lib. 6.* ibi, (Privilegium retineant Canonis ab Innocentio Papa II. editi in favorem totius Ordinis Clericalis,) Mortuus autem non habet Ordines cap. *Licitè, 32. qu. 2.* Nec refert quod privilegium hoc datum sit etiam conversis, & novitiis non ordinatis: quoniam datur eis dum vivunt, non autem post mortem: & Canon. *Si quis suadente*, loquitur de Clericis. Mortuus autem non est Clericus, quia characterem non habet, cum character non imprimatur corpori, sed animæ, ut in Concilio Tridentino *sess 7. de Sacram. can. 7.* Item prædictus Canon. excommunicat injicientem manus violentas in Clericũ; at mortuo non potest inferri violentia, ut ex Bald. dictum est supra *n. 21*, Item sicut præcidens caput mortui non incidit in irregularitatem, ut dictum est in præcedenti quæstione, ita nec percutiens Clericum mortuum incidit in excommunicationem, quia sicut irregularitas non contrahitur nisi in casibus in jure expressis, ut dictum est supra *n. 24.* ita nec pœna excommunicationis, glos. *1. in Clemen. 1. de consanguinit. & affinit.* Facit glos *penult.* in cap. *fin. super de iurepatr.*

30 Sextò nota ibi, *A quibus dum viverent fuerant absolvendi*. In casibus Sedi Apostolicæ reservatis decedenti in excommunicatione impendendam esse absolutionem à Summo Pontifice dumtaxat: In aliis verò non reservatis posse impendi etiam ab inferiore, qui poterat viventem absolvere, ut in littera; & hoc non ex indulgentia hujus Decretalis, sed de jure communi, ut *hic* in glos. *in verb. Cæteris.*

31 Vltimò nota ex fine textus casum notabilem in quo Ecclesia exercet jurisdictionem in laicos, compellendo scilicet hæredes ejus, qui post mortem debet absolvi, ut pro eo satisfaciant injuriam passo, licèt ipse dum viveret expressè hoc non mandaverit: nam ex quo dedit signa exteriora contritionis, satis videtur debitam satisfactionem tacitè injunxisse, ut hic in glos *fin* unde cum iste actus respiciat favorem animæ defuncti, & hæredis, & piam causam, meritò Ecclesia vendicat sibi jurisdictionem secundum Abb *hic n. 5.* & Marian, Socin. *num. 24* Concordat text. in cap. *ult. supra de sepultur.* & in cap *In litteris, de raptor.* ibi: (Hæredes eius moneas, & compellas, ut his, quibus ille per incendium, vel alio modo damna contra justitiam irrogaverat juxta facultates suas condignè satisfaciant, ut sic à peccato valeat liberari.) aliàs legitur, valeant, idest hæredes secundum Vincen & Io. Andr. *ibi in fin.*

32 Sed hic insurgit quæstio an hæredes excommunicati teneantur pro eo satisfacere injuriam passo, etiamsi ad eos nihil pervenerit ex bonis defuncti.

33 Pro solutione breviter sic distingue; aut excõmunicatus præbuit ante obitum signa pœnitentiæ, seu contritionis, aut non præbuit. Primò casu hæredes tenentur etiamsi nihil ad eos pervenerit: & in hoc casu intelligi debet hoc cap. & glos *fin.* in cap. *ult. de sepultur.* dum ex eo tex colligit de jure canonico hæredes teneri ad satisfactionem pro delicto defuncti etiamsi ad eos nihil pervenerit, & lis cum defuncto non fuerit contestata: nam ex quo decessit contritus, & sic voluit illud consequens scilicet absolutioné, meritò videtur voluisse antecedens necessarium ad ipsum consequens, quod est satisfactio, argum. c. *Cum*
34 *super, supra de off. Delegat.* quod perpetuò singulariter notabis ad limitationem eorum, quæ semper dicuntur, quod regulariter hæres non tenetur ex delicto defuncti, nisi quatenus ad eum pervenit, quia illud procedit si sine cõtritione mortuus est, ut mox dicetur, aliàs secus. Quod est singulari nota dignum, & quotidie potest contingere, & multi falluntur, ut dicit Marian. Socin *hic n 29.* Secundò autem casu cum scilicet defunctus signa contritionis non dedit, dicendũ est hæredes non teneri, nisi quatenus ad eos pervenit ex bonis illius; & ita intelligi debet tex. in d cap *ult. de sepultur.* ibi: (Sed ejus hæredes, & propinqui, ad quos bona pervenerunt ipsius, ut pro eodé satisfaciant, censura sunt ecclesiastica compellendi.)

Et

Et sic cogendi sunt tantummodo restituere rem illicitè acquisitam, quia res transivit cum onere suo, ut cap *Ex litteris, supra de contrahen. empt.* c. *Sapè, de restitut. spoliat.* nam & votum defuncti tenetur hæres adimplere, ut legitur, & notatur in cap. *Licet, §. 1. & 2. supra de voto*; ita formaliter distinguit Hostien. *hic num. 21. & 22.* cujus distinctionem postea probat Ioan. Andr. *num. 18.* Butr. *num. 30.* Cardin. *num. 5.* Anchar. *num. 8.* Abb. *n. 5.* Felin. *circa finem, vers. Nota singulariter hanc glos.* & Marian. Socin. *n. 25.*

De Sententia excommunicationis.

Cap. Nuper.

SUMMARIUM.

1 *Excommunicatus est qui Clericum detinet in custodia publica, vel privata, aut in vinculis etiam sine corporali læsione, & n. 4.*
Declaratur procedere si hoc faciat animo inferendi iniuriam, seu violentiam Clerico. Secus si aliam ob causam, n. 12.

2 *Communicans excommunicato scienter in crimine excommunicatus est, & non potest absolvi nisi ab excommunicatore, vel ipsius superiore, & cum iuramento, & n. 14.*

3 *Communicans excommunicatum extra crimen incurrit minorem excommunicationem, & reconciliari potest sine iuramento per simplicem sacerdotem, & n. 14.*

4 *Et quid post Constitutionem Concilii Constantiensis, n. 15. vers.* Cæterum adverte.

5 *In carcere, vel in vinculis detinere an differant.*

6 *Carceratus, vel detentus in vinculis non dicitur lædi corporaliter.*

7 *Carcer, & vincula principaliter non sunt ad pœnam, sed ad custodiam.*

8 *Violentia in Clericum perpetratur etiam citra iniectionem manuum, seu corporalem læsionem; quod pluribus exemplis ostenditur.*

9 *Excommunicatus est qui rem de manu Clerici rapit, vel quæ illius corpori adhærent, aut eum per vestem tenet, aut per frænum equi.*
Equum occidens, cui Clericus insidet, non incidit in Canonem, ibidem.

10 *Castrum obsidens non animo detinendi in custodia Clericum ibi existentem, sed capiendi castrum, vel faciendi Clerico verecundiam, non est excõmunicatus.*

11 *Clericum cogens per metum ad se redimendum, vel exeundum è domo ut ipsam occupet, excommunicationem non incurrit.*

12 *Communicans criminose in crimine præstando illi consilium, auxilium, vel favorem, tenetur eadem pœna cum principali.*

13 *Communicare excommunicato quis dicitur non solum comedendo, loquendo, vel deosculando, sed etiam cum ipso orando.*

15 *Communicans scienter excommunicato extra crimen an peccet mortaliter, remissivè.*

16 *Absolvere potest inferior ab omni excommunicatione lata à Canone quoties, Conditor Canonis sibi non reservavit absolutionem, & n. 29.*
Quod habet locum nedum in Canone Papæ, sed etiam in statuto Episcopi, vel Prælati, ibidem.

17 *Ingredient septa monasterii Monialium absque licentia Ordinarii, vel alterius superioris an incurrat excommunicationem Papæ reservatam ex Bulla Gregorij XIII. & num. seq. usque ad num. 37.*

18 *Causa etiam iniusta excusat quem à contumacia.*

19 *Culpa ubi est maior, ibi debet esse maior vindicta.*

20 *Dispositio pœnalis iniungens pœnam excommunicationis non restringitur, sed extenditur.*
Contrarium, n. 30.

21 *Proœmii verba denotant causam finalem Constitutionis.*

22 *Lex non imprimit effectum suum nisi in illas personas, quibus verba legis congruunt.*

23 *Ingrediens septa monasterij Monialium prætextu licentia revocata, aut Ordinarij licentia abutentes, magis delinquunt, quàm ingredientes sine licentia & n. seq.*

24 *Frequentia delicti est iusta causa reservationis absolutionis.*

25 *Episcopi non debent promiscuè sibi reservare casus, quibus à iure annexa est excommunicatio, nisi fortè propter frequentiam, scandalum, vel aliam necessariam causam.*
Statuens contra libertatem Ecclesiæ magis punitur, quàm statuens contra ius Ecclesiæ, licèt minus delinquat, & cur? ibidem vers. Hinc etsi statuens.

26 *Ecclesiarum fructus, & bona surripientes non incidunt in excommunicationem, nisi id faciant authoritate usurpata, & sub ratione bonorum Ecclesiæ.*

27 *Domini temporales, & magistratus quicumque impedientes libertatem matrimonij, incidunt in excommunicationem* cap. 9. sess. 24. de reformat. *matrim. Concilij Tridentini, non autem privata persona.*

28 *Casus omissus in lege nova remanet in dispositione iuris antiqui.*

29 *Monasterium Monialium ingredientes sine licentia ex Concilio Tridentino incidunt in excommunicationem, non tamen Sedi Apostolicæ reservatam.*

30 *Pœna nulla est maior in Ecclesia, quàm excommunicatio; ideoque in una non debet fieri extensio, sed potius restrictio.*

31 *Clericum pedibus percutiens, vel perfundens aqua, aut in eum spuens, vel eius vestem frangens excommunicatus est.*

32 *Reservatio casus non inducitur ex eo quod Summus Pontifex absolutionem ab illo casu impertitus fuerit, & n. seq.*

33 *Pœnitentes habent tres iudices, qui nomine proprii sacerdotis comprehenduntur, Papam, Episcopum, & Parochum.*

34 *Papa si aliquid faciat de plenitudine potestatis, non præiudicat inferioribus, nec contra eos præscribit.*

35 *Mulieres absque licentia monasteria virorum ingredientes, ex declaratione Pij V. incidunt in excommunicationem Papæ reservatam.*

36 *Excommunicatio propter ingressum in monasteria Monialium ad malum finem, est Sedi Apostolicæ reservata.*

37 *Absolutio à censuris, in quas incidunt Prælati ingredientes monasteria Monialium contra formam Constitutionis Gregorij XIII. an sit Papæ reserva.*

servata, & n. seqq.

38 Statuimus, *&* decernimus *sunt verba novi iuris inductiva.*

39 *Prælati ingredientes monasteria Monialium in casibus non necessariis, vel cum magno comitatu quas pœnas incurrant.*

1 NVPER. Detinens Clericum in custodia, vel vinculis, etiam sine læsione corpo-
2 rali, excommunicatus est: & communicans excommunicato scienter in crimine est excommunicandus, & nisi difficultas impediat, absolvi debet ab excommunicatore,
3 vel ipsius superiore, & cum juramento. Communicans extra crimen reconciliari potest per simplicem sacerdotem sine juramento. Hoc dicit. Dividitur in duas partes. In prima ponitur bimembris consultatio. In secunda bimembris responsio ibi, *nos igitur*: & utraque subdividitur, ut per se patet.

4 Nota primò quoad incurrendam excommunicationem Can. *Si quis suadente*, paria esse Clericũ percutere, aut eum in custodia publica, vel privata, aut in vinculis detinere etiam sine læsione corporali, ut hic est casus secundum omnes: quod tamen declara, ut dicam infra *n. 12.*

5 Secundò nota ibi, *vel etiam detrudunt in vincula*: aliud esse in carcere, & aliud in vinculis detinere, ut *hic* per Butr. *num. 2.* quod nota pro statutis secundum Marian. Socin. *n. 5.*

6 Tertiò nota ibi, *corporalis læsio non fuerit subsequuta*: ex sola detrusione in carcerem, vel in vincula non dici quem corporaliter lædi, secundum Ioan. Andr *hic nu. 1. in ver. Læsione.* & Butr. *eodem n. & ver.* & *in 4. notab.* Abb *nu. 3.* & Marian Soc.
7 *n 6.* Ratio est, quia considerari debet quod principaliter agitur, cap. *Cum voluntate, infra eodem*, carcer autem, & vincula principaliter non sunt ad pœnam, sed ad custodiam, ut l. *Aut damna, §. Solent, ff. de pœn.* quod similiter nota pro statutis, ut hic per Anchar. *n. 5.* nam quoad effectum incurrendi excomunicationem latæ sententiæ ob violentam manuum injectionem in Clericum, hæc non differunt, ut dixi supra *nu 1. notab*

8 Quartò nota ibi, *citra quam violentia sæpius circa Clericos nequius perpetratur*, violentiam Clerico inferri posse etiam sine manus injectione, seu corporis læsione. Ratio est quia debemus in his magis attendere injuriam, & violentiam, quæ sapiunt causam finalem, quàm manus, quæ sapiunt demonstrationem, ut hic per Cardin. *nu. 3* & plenius dicam infra *nu 30. in fin.* exemplum ponit Innoc *n 1 & 2.* velut si quis ensem vibret, vel aliter necem comminetur, nisi carcerem ingrediatur. Vel si Clerico in domo propria, vel aliena existenti clausis foribus, vel positis custodibus adimatur libertas exeundi: neque enim, ut Innocen. ait videtur vis esse an clausus sit carcere, an ligatus funibus, an custodibus vallatus: omnes enim isti in custodia sunt & in personam violentiam patiuntur, quia detinentur ne quo velint, abire possint: nec multum differt à specie servitutis, cui libertas recedendi non datur. l. *3 de liber. hom. exhi*
9 *ben.* Eodem modo violentia est si res de manu Clerici rapiatur, vel quæ alias ipsius corpori adhærent; aut si Clericus detineatur per vestem qua induitur, vel per frenum equi, cui insidet, licèt secus esset si equus interficeretur: ita Innoc. cum quo transeunt *hic* Host. & Abb. Antiq. ambo *n. 1.* Ioan. Andr. *num. 2. in ver. Detrudunt*, Card *nu. 4.* Anchar. *n. 2 & 3.* & reliqui omnes.

10 Hæc tamen notabiliter limitant Doctores, ut procedant dummodo fiunt animo inferendi injuriam, seu violentiam Clerico, secus si aliam ob causam. Vnde si quis Clericum in castro obsideret non animo detinendi eum in custodia, sed capiendi castrum, vel faciendi Clerico verecundiam utique in Canonem non incideret, secundum Innoc. *n. 1 vers Sed quando* & Card. *n. 4 vers. Hoc pro-*
11 *cedit.* Et idem esse si quis citra manuum injectionem, vel detentionem corporalem per metũ cogeret Clericum ad se redimendum, vel exeundum è domo sua, quam postea occuparet: non enim esset excommunicatus quia hæc perpetravit potius animo lucrandi, quàm inferendi injuriam, nec in personam manus injecit, vel quasi injecit violentas, ut dicunt Host. *hic nu vers. Quid enim si quis*, Ioan. Andr. *n. 2. vers Dicimus ergo*, & Card. *nu. 4. vers. Per hoc etiam infertur*, ubi tandem concludit excommunicationem incurri quandocunque fit violentia Clerico, per quam scilicet impeditur ei libertas præcisè, non causativè & quando sic hoc animo ut impediatur, aliàs secus.

12 Quintò nota ibi, *ei consilium impendendo* Communicantem criminoso in crimine, idest præstando illi consilium, auxilium, vel favorem, teneri eadem pœna cum principali. Rationem habes in littera, quia facientem, & consentientem par pœnâ constringit, de quo in l. *Is qui ovem. ff. de furt.* & in c. *1. supra de offic. deleg.* & latissimè per Marian. Socin. in cap. *Ad audientiam, supra de homicid. in 7. principali artic. à quæst. quinquagesima usque ad centesimam.*

13 Sextò nota ibi, *aut aliàs in oratione*, intelligi, quem participare cum excommunicato non solũ comedendo, loquendo, aut deosculando: sed etiã secum orando, concordat cap *Cum excommunicato*, & cap. *Qui communicaverit, 11 quæst. 3* cap. *Significavit, supra eod.* & notat glos in cap. *Statuimus, in ver. Constitutionibus, infra eod. lib 6* de quo plenè per eundem Marian. Socin. in cap. *Sacris, in 19 principali artic infra eod.*

14 Septimò nota in vers. *Secundo verò casu*: & signa differentiam inter communicantem in crimine, & communicantem extra crimen: ille enim incidit in excommunicationem majorem, & absolvi non potest nisi ab excommunicatore, vel ejus superiore, & cum juramento de parendo illius mãdato: hic verò ligatur minori tantùm excommunicatione, absolvi potest à simplici sacerdote sine
15 juratoria cautione, ut fin textus An autem scienter communicans excommunicato extra crimen peccet mortaliter, examinat Archidiac. in cap. *Rogo, 11 quæst, 3.* & Ioan Andr. in cap *Sacris, nu. 20. supra de his quæ vi met. cau.* Cæterum adverte ne decipiaris, quia hodie ex Constitutione Martini V. in Concilio Constantiensi edita, quæ incipit, *Ad evitandum*, permissum est communicare cum excommunicatis à Canone, vel ab homine, etiam in administratione, & receptione sacramentorum, vel aliis divinis, præterquam in duobus casibus, videlicet si excommunicati sint publicé denunciati, aut notorii Clericorum percussores, qui dicuntur excomunicati non tolerati. Et in his duobus casibus dumtaxat, non autem in excommunicatis toleratis locum habet,

quod

quod hic dicitur de incursu excommunicationis majoris propter participationem cum excomunicatis in oratione, & de incursu excommunicationis minoris propter participationem cum excommunicatis extra crimen; quod benè notabis ad limitationem hujus textus. De intellectu autem illius Constitutionis scripsi latissimè in cap. *Quod à Pradecessore, à num. 39. supra de Schismat.* ubi etiam *num. 55.* dixi an eidem Constitutioni fuerit derogatum quoad notoriè excommunicatos per aliam Constitutionem Concilii Lateranen. Novissimi sub Leone X,

16 Vltimò nota ibi, *quia tamen conditor Canonis*: textum optimum, & notabilem ut hic ait Felin. *n. 1. in ult. notab.* quod ab omni excommunicatione lata à Canone potest inferior absolvere quotiescumque conditor Canonis absolutionem sibi non reservavit: & adhoc quotidie allegatur hic textus, & locum habet nedum in Canone Papæ, sed etiam in Canone, seu statuto cujuslibet Episcopi vel Prælati ecclesiastici, ut excommunicatus per illius statutum absolvi possit à proprio Sacerdote, ex quo conditor Canonis sibi non reservavit absolutionem: & hoc nota, quia quotidie occurrit in practica secundum Abb. *hic num 5.* Locum tamen habet in absolutione prout loquitur, non autem in dispensatione, ut scripsi plene assignando rationem differentiæ in cap. *Dilectus, à nu. 10. usque ad n. 16 supra de tempor. ordin.*

17 Ex prædicta regula infero ad quæstionem an ingrediens septa monasterii Monialium absque licentia Ordinarii, vel alterius Superioris incurrat excommunicationem Sedi Apostolicæ reservatam ex Constitutione Gregorii XIII. edita *die ... 1575* quæ incipit, *Vbi gratia.*

Ex iis, qui post Gregorianam Constitutionem scripserunt; nonnulli opinati sunt non esse constituendam differentiam an quis prætextu licentiarum, an verò sine illis clausuram monasterii Monialium ingrediatur, sed utroque casu absolutionem esse summo Pontifici reservatam ob idéticatem;

18 seu potius majoritatem rationis ne deterioris sit conditionis qui temere ac proprio ausu ingreditur, quàm qui aliqua causa, licèt injusta se excusat, arg. cap. *Illud, vers. Licet autem, de Cler. excomm. ministr.* Hoc enim est quod dicunt glossæ ordinariæ, in l. *Ex consensu, §. fin. ff. de appellat* & l. *1. §. Si quis indic. non obtemper.* non solam justam causam, & rationabilem quem à contumacia excusare, sed etiam injustam, & quod legitur in l. *1. in fin ff. de abigeu,* & in l. *Plagii. ff. ad leg. Flau de Plagiar.* in quibus est expressum non solum legitimam, sed & illegitimam causam excusare à dolo: quam regulam dixit communem Dec. *cons.*

19 *170. Viso themate, col. ult. in princ.* Item ubi est culpa major, ibi debet esse major vindicta, cap. *Excommunicamus, §. Credentes, de haret.* & ubi magis exceditur, ibi est severiùs vindicandum, cap *fin. ad fin. de excess. Prælat* Collectar in cap. *1. num. 2. supra de Schismat.* pœna enim debet commensurari dilicto cap, *Non afferamus, 23. q. 1.* & notat glos. 2 in cap. *Proposito, 27. q. 1.* Bart in l *Levia in princ. ff. de accusat.* Bald. in Auth *Clericus, col. 2. C. de Episc & Cler.* Dec. in cap. *Ecclesia S. Mariæ, num. 1.*

20 *de Constit.* Et confirmatur, quia, ut inquit Cardin, hic in *1. notab.* dispositio pœnalis injungens pœnam excomunicationis non restringitur, sed extenditur: Papa enim hic extendit Can, *Si quis suadente, 17. quæst 4* ut comprehendat non solum injicientem manus, sed etiam aliàs turbantem libertatem Clerici.

Et primò inter hos Authores adducitur Martinus Alphonsus de Vivaldo *in suo Candelabro Aureo in tract. de excomm.* Et extravaganti, & Concilio *fol. 31.* in septuagesima, & ultima excommunicatione ubi inter excommunicatos excommunicatione soli Papæ reservata virtute Gregorianæ Constitutionis enumerat ingredientes septa Monialum sine licentia Superioris: & idem confirmat *fol. 36* Loquens de excommunicatione ex Concilio Trident. ibi, *Sexagesima quarta est.* dum dicit: nunc verò est reservata Papæ per Gregorium.

Secundò adducitur Ludovicus de Beia *in suo tract. resol. cas. Conscien, Casu 3.* incipien. *Vrsula,* quem sequitur Lelius Zecchius in Elucidatione casuum Episcopis reservatorum *in casu 10. fol 625.* Et eorum opinioni videtur suffragari quod summus Pontifex alias ad supplicationem pœnitentium, & etiam Episcoporum concessit absolutionem prædicti casus tamquam sibi reservatam; per quod videtur inductus usus reservationis ejusdem casus.

Vltimò affertur autoritas Navarri in cap. *Statuimus, sub num. 62 in 7 notab 19 quæst. 3. Comment. 4 de Regular* & in *Man. cap 27. sub num 150.* ubi affirmat dictam Constitutionem includere etiam intrantes septa monasterii non habentes licentiam, & se credere hanc fuisse mentem ejusdem Gregorii.

His tamen non obstantibus contrarium verius videtur: Nam Constitutio Gregorii expresse loquitur de ingredientibus prætextu licentiarum revocatarum, & de his, qui habent licentiam ab Ordinariis in casibus permissis, eaque abutuntur,

21 ut patet ex rubrica, & ex verbis Constitutionis, præsertim in procemio, à quo causa finalis colligitur, l. *1 ff. ad Macedon* l. *1 ff de hæred. instit.* l. *Tres, § Idem respondit. ff. de verb. oblig* Oldrad. *cons. 103. Quæstio est, vers Secundo ex hoc.* & ad cujus limites restringitur generalitas dispositionis, Bald. *cons. 159. Eleganter, & copiose numero 4. vers. Nisi dicamus, lib 2* Roman *cons. 16 Viso themate, numero 4 & seq* in quo quidem procemio verbum nul-

22 lum legitur de excommunicatione contra ingredientes absque licentia Vnde cum eis non conveniant verba Constitutionis, consequens est, ut nec conveniat illius dispositio, l. *4. §. Toties, ff. de dam. infect.* quia lex non imprimit effectum suum nisi in illas personas quibus verba legis congruunt, & adaptantur, ut inquit Gemin *cons. 68.* Innocentius, *sub num. 4. vers. Cum ergo concurrant,* & si Gregorius voluisset comprehendere ingredientes absque licentia, expressisset, sicut expressit de ingredientibus prætextu licentiarum, &c. cap. *2. de translat. Episc.* cap *Ad audientiam, de decim.* & in materia excommunicationis est bona glos. in cap. *Prudentiam, §. Sexta, in ver. Vinculo*

23 *excommunicationis, de off. Deleg.*

Et eo magis, quia consideratur etiam diversitas rationis inter eos, qui absque licentia ingrediuntur, & eos, qui ingrediuntur prætextu licen-

24 tiæ revocatæ, aut abutuntur licentia Ordinarii Siquidè licentia præbet ingredientibus ansam multò liberiùs, & frequentius delinquendi, exemplo tutoris suspecti fidejussionem præstantis, quo ve-

lamine

lamine datur ei occasio diutiùs grassandi in re pupillari, § *fin. instit. de suspect. tutor.* juncta glos. *in verb. Praestat* l. *Suspectum*, & l. *Quia satisdatio*, *ff. eodem*. At verò ibi deficit licentia, ingrediens non solum se exponit pœnæ à Concilio Tridentino inflictæ in *cap. 5. sess. 25. de Regular.* Sed etiam temporali, quæ consuevit imponi per Magistratus sæculares; ideoque metu utriusque pœnæ magis retrahitur à delinquendo, cap. 1. & ibi glos. *in ver. A Domino, de homicid. lib. 6.* cap. 1. §. *Superior, de sent. excomm. eod. lib.* Frequentia autem, & libertas securiùs delinquendi fuit justa causa cur Gregorius potius reservaverit Sedi Apostolicæ absolutionem eorum, qui prætextu licentiæ delinquunt, quàm eorum, qui omnino carent licen-

25 tia. Unde quamvis S. Congregatio Episcoporum, & Regularium negociis præposita olim admonuerit locorum Ordinarios ne sibi illos casus promiscuè reservarent, quibus annexa est excommunicatio maiorè jure imposita: illico tamen adjecit hanc limitationem, nisi fortè propter frequentiam, scandalum, aut aliam necessariam causam aliqui hujusmodi casus nominatim reservandi viderentur, ut in litteris scriptis ad Cardinalem Archiepiscopum Neapolitanum sub *die 26. Novembris 1602.* quem quidem frequentiam, & scandalum consideraße Gregorium in reservatione hujus casus, satis constat ex verbis Constitutionis, ibi (Ac omnia quæ illas (idest Moniales) à spiritualium rerum cogitatione, & exercitio avocant, impedimenta tollere, periculaque, & scandala ab eis removere cupientes, &c.)

Hinc etsi magis delinquat statuens contra jus Ecclesiæ, quàm contra libertatem Ecclesiæ, quia in primo casu tollit jus commune, in secundo autem tollit privilegium, argum l. *Etsi militum*, §. *Militia missus*, *ff. de testam. milit.* & tradit Dec. in cap. *Ecclesia S. Mariæ*, *num. 1. de Constit.* Tamen magis punitur statuens contra libertatem, quam contra jus Ecclesiæ, secundum Bald. in *rubr. eod. tit. in princ. vers. Quæro an sit differentia*, quia, ut inquit Dec. *ubi supra*, non semper pro majori delicto major pœna imponitur: nam propter delicti frequentiam, vel propter majorem inclinationem ad delinquendum mejor pœna quandoq; pro minori delicto imponitur, ut per glos. 2. in cap. *Proposito*, *27. q. 1.* & in cap. *Admonere*, *in ver. Existimet*, *33. qu. 2.* per illum textum, ubi major pœnitentia imponitur interficienti uxorem, quàm matrem, quia, ut glos. ibi dicit, homines proniores sunt ad interficiendum uxores. Laici verò Clericos oppido infestos habent, ut legitur in c. *Laicos*, *2. q. 7.* Maximè propter libertatem ecclesiasticam, in qua Clerici sunt melioris conditionis, quàm sæculares, & propterea maior concitatur invidia. Unde cùm sint procliviores Laici ad statuendum contra libertatem ecclesiasticam, & sic contra privilegia Ecclesiarum, vel Clericorum: meritò ut retrahantur ab eo in quo magis inclinantur, mejori pœna afficiuntur.

26 Præterea gravius videntur delinquere, & magis contemnere legislatorem qui ingrediuntur palam, & authoritativè prætextu licentiarũ, quã qui ingrediuntur clam, & nulla suffulti licentiâ, exemplo eorum, qui fructus, & reditus ad Sedem Apostolicam, & ecclesiasticas personas ratione ecclesiarum pertinentes usurpant: neque enim incidunt in excommunicationem decimamsepti-

Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

mam Bullæ Cœnæ nisi qui id fecerint authoritate, & potestate usurpata, secundum Cajetan. *in Summa*, *in ver. Excommunicatio*, *num. 27. vers. Deinde circa secundam materiam*, & Navarr. *in Man. cap. 27. num. 70. vers. Sexta*, quod per illa verba, sicut ex decreto Concilii Tridentini *cap. 11. sess. 22. de reform.* non incidunt in excommunicationem qui res, & bona Ecclesiæ surripiunt tamquam fures; sed tantùm qui illa authoritativè: & sub ratione bonorum Ecclesiæ usurpant, ut aliàs S. Congregatio declaravit.

27 Et idem modò cùm aliàs dubitatum fuerit an prohibitio *cap. 9. sess. 24. de reform. matrim.* Circa matrimonii libertatem comprehendat privatas personas, S. Congregatio censuit non comprehendere, sed tantùm dominos temporales & magistratus cujuscumque gradus conditionis, &c. Ingredientibus ergo septa monasterii Monialium absque licentia, nec verba, nec rationes Gregorianæ Constitutionis conveniunt; & consequenter nec illius reservatio, glos. *magna in fin. in Clem. 1. de sent. excomm.* unde hic casus tanquam omissus

28 remansit in eo statu, in quo prius erat, l. *Commodissime*, *ff. de liber. & posthum.* glos. in c. *Si patet*, *in verb. Trebellianica*, *de testam. lib. 6.* Consentaneum est enim jura juribus concordare ad correctionem vitandam, l. *Præcipimus*, *in fin. C. de appellat.* & l. *Sancimus*, *C. de testam.* cum simil.

29 Ante ipsam verò Constitutionem ex decreto Concilii Tridentini in cap. 5. *sess. 25. de Regular.* ingredientibus septa monasterii Monialium absq; legitima licentia imponitur simpliciter pœna excommunicationis ipso facto incurrenda, nec illius absolutio expressè reservatur summo Pontifici. Ergo censetur aliis concesse per hanc Decretalẽ, ubi quando conditor Canonis absolutionem excommunicationis sibi non retinet, censetur aliis relaxasse. Et est præcipua regula in materia absolutionis à censuris latis à Canone: patet ex dictis supra *in ult. not.* Et hanc sententiam sequuntur Moderni in *Praxi Archiepiscopi*, cap. 6. *num. 3. lib. 3.* ubi agentes de materia prædictæ Gregorianæ Constitutionis affirmant in ea non comprehendi nisi qui prætextu licentiarum revocatarum ingrediuntur, non autem qui sine licentia, licèt incurrant excommunicationem latæ sententiæ à Conc. Trid. inflictam d. cap. 5. Nec etiam Moniales in illum ingressum prohibitum consentientes incidere in excommunicationem, sed tantùm peccare mortaliter. Idipsum censet Rodriq. *de Regular. to. 1. q. 48. art. 2.* & Suar *de Censur. disp. 22. sect. 6. excomm. 6.*

Quibus non obstant adducta in contrarium: nam ad primum petet responsio ex dictis: cùm enim Gregoriane Constitutio nec in rubro, nec in nigro, nec in verbis narrativis, nec dispositivis loquatur nisi ingredientibus prætextu licentiarũ revocatarum, aut abutentibus Ordinarii licentia, non debet extendi ad alium casum non expressum, præsertim habentem rationes diversas, & in materia pœnali.

30 Neque obstat quod secundum Card. dispositio pœnalis injungens pœnam excommunicationis non restringatur, sed extendatur: imo enim cùm nulla pœna sit major in Ecclesia, quàm excommunicationis, cap. *Corripiantur*, *24. qu. 3.* cap. *Absit*, *11. quæst. 3* cap *Sacro*, *supra eod.* non debet in ea fieri extensio, sed potius restrictio, cap. *Quæsivit de*

bu,

bis qua s. à maior. par. Cap. & notat glos. in c. *Prudentiam*, *in ver. Vinculo excommunicationis*, *de off. Deleg.* & Innoc. *hic num. 2. vers. Et in excommunicatione.* In hoc textu autem fit potius declaratio, quàm extensio secundum Anchar *hic in princ.* quia debemus magis considerare injuriam, seu violentiam, quæ sapit causam finalem, quàm manus, quæ sapiunt demonstrationem. Vnde eodem

31 modo in excommunicationé incideret qui Clericum non manibus, sed pedibus percuteret, vel perfunderet aquâ aut in eum spueret, vel ejus vestem tangeret, quia violentia fit personæ, ut notatur in d. cap. *Si quis suadente, 17 q. 4. in glos. in ver. Manus*, & per Innoc. & DD. *hic*, & ita videtur seipsum declarare Card. *hic in 1. opposit. n. 4.* licet hoc casu non agatur de illius reservatione.

32 Ad id, quod dictum est de absolutionibus, quas Summus Pontifex impertitus est à prædicto casu, respondetur hinc non rectè inferri ad generalem reservationem: nam si Papa vellet casum esse sibi reservatum, expressè declararet per Constitutionem generalem, non autem per peculiarem provisionem ad petitionem unius, vel alterius

33 Ordinarii, vel sacerdotis Præsertim verò quia cũ pœnitentes habeant tres judices, videlicet Parochum, Episcopum, Papam, qui omnes comprehenduntur sub nomine proprii sacerdotis in cap. *omnis utriusque, de pœnit. & remiss.* ut ibi notatur, & in Extravag *Vt electionis, de haret.* utique

34 procurando sibi absolutionem à Papa tamquam à fonte habente plenitudinem potestatis, cap. *Qui se scit, 2. q. 6.* cap *Preceptis, 1. 2. dist* cap. *Quamvis. C. D. ...*, & c. *Multum, 3. q. 6.* nullum intulerunt præjudicium aliis inferioribus, nec contra eos ex hoc induci potuit usus, vel consuetudo: ad hoc quod notat Innocen. in c. *Bona, il secondo, num. 2. in fin. de postul. Prælat.* ubi determinat quod si Papa aliquid facit de plenitudine potestatis, non præjudicat inferioribus, quia cùm sit absolute dominus, non indiget aliqua acquisitione juris. Idem tenet Specul. *tit. de præscr. vers. illud*, dicens Papam non præscribere contra inferiores, cùm ipse jam sine præscriptione sit universalis dominus: & sequitur Abb. *cons tot. in quæstione, num. 6. vers. Nec Papa exercendo hoc in lib. 1.* Et propterea ex eo, quod in cap. *Litteras, supra de fil. Presbyt.* Papa dispensaverit, non bene infertur ut prohibita sit dispensatio, quia hæc ab ipso fuit petita, ut notabiliter dicit glos. *ult.* in cap. *fin.* & ibi etiam Butr. *num. 5. vers. Non obstat quod solum Papa dispensat, eod. tit.*

35 Ad ultimum respondetur de declaratione Gregorii nullibi constare, & eam negari à Rodriquez *tom. 1. quæst. regular. art. 2.* & à Suar. *de cens. disp. 22. sect. 6. excomm. 6.* Nec Navarr. de hujusmodi declaratione attestatur, ut ei imponitur à quibusdam, sed tantum ait credendum esse hanc fuisse mentem conditoris: quod verò ad ingrediẽtes monasteria virorum, quia negari non potest quin Pius V. declaraverit Constitutionem comprehendere etiam illas, quæ absque litteris Apostolicis ingrediuntur, standum erit huic declarationi in suo speciali casu dumtaxat.

36 Vnde rejectis contrariis, concludendum videtur casum propositum non esse Sedi Apostolicæ reservatum, nisi ingressus, seu violatio clausuræ monasterii Monialium fieret ad malum finẽ, juxta Decretum S. Congregationis Episcoporũ Clementis VIII jussu editum super absolutione à casibus reservatis: & ita declaravit Gregorius XIII Constitutionis conditor, ut in subjecta declaratione,

Episcopus Comen. declarari petiit, an Bulla Sanctissimi imponens pœnâ excommunicationis ingredientibus monasteria vigore facultatum Apostolicarum, etiam eos comprehendat, qui absque talibus facultatibus ingrediuntur, ut sciri possit an absolutio sit reservata Summo Pontifici, S. Cõgregatio censuit agendum cum Sanctissimo, quia Concilium non reservavit Papæ, & non videtur adesse majoritas rationis, quia abutentes litteris Apostolicis majori pœna digni sunt Sanctissimus declaravit Bullam non comprehendere eas personas, quæ ingrediuntur propria auctoritate absque licentiis. Sed Apostolicæ; & quod attinet ad Bullam Pii V. de ingredientibus monasteria virorum, ex quo idem Pius V declaravit comprehendere etiam illos, qui absque litteris Apostolicis ingrediuntur, stat firma declaratio.

37 Juxta prædicta QUÆRO, An absolutio à censuris, in quas incidunt episcopi, & superiores regulares, qui sui auctoritate officii septa monasterii Monialium ingrediuntur non servata forma Constitutionis Gregorii XIII. sit Papæ reservata.

Ad partem affirmativam facit, quia Gregorius in Constitutione, quæ incipit, *Vbi gratia*, primum sanxit, ut ingredientes clausuram monasterii Monialium prætextu licentiarum revocatarum incidant in excommunicationem Sedi Apostolicæ reservatam. Ac deinde suborta dubitatione an ead. Constitutio comprehendat eos, qui ad ingrediendum alterius licentiâ non indigent, sed sui auctoritate officii oriuntur: declaravit Prælatos omnes tam sæculares, quàm regulares quibus cura, & regimen monasteriorum Monialium incumbit, ita demum uti posse facultate ingrediendi illorũ septa sibi ex officio attributa, si id faciant in casibus necessariis, & à paucis, iisque senioribus, & religiosis personis comitati, ut in Declaratoria incip *Dubiis*, quæ emergunt in Bullar. *tom. 2. pag. 394.* Igitur Episcopi, & Prælati regulares in t. Constitutione comprehenduntur, & excommunicatio in illa Constitutione inflicta est Papæ reservata; videtur consequens, ut etiam excommunicatio contra ipsos imposita in Constitutione declaratoria sit reservata: nam omnia omnes, quæ insunt legi declaratæ, censentur inesse illius declarationi, ut est text. in l. *Nihil*, & ibi Bart. *in princip. ff. de ... commemor. liber*, & in Authen. *de filiis ante d. tal. instrum. natis*, *ad fin* Roman. *cons. 93. num. 4. vers. Quia in lege nova*, Paul. de Castr. *cons. 330. col. fin. num. 5. vers. Quinto quæritur lib. 1.*

38 Contrarium puto verum, quia secunda Constitutio Gregorii non stat in puris finibus declaratoriæ, sed in ea parte, in qua pœnas imponit, inducit naturam novæ Constitutionis, & idcirco non utitur ver. *Declaramus*, ut fecit in 1. *parte*, sed ver. *Statuimus*, atque *decernimus*, ut in §. *Quod si contrafecerint*: quæ quidem verba non Constitutionem declaratoriam juri præexistentis, sed novi juris promolgatoriam significant, Clem. *ult.* §. *fin. de rescript.* glos. in Extravag *Suscepti Ioannis XXII. in ver. Statuimus*, Clem. 2. & ibi glos *in ver Decernimus, de præben.* & glos in Clem. *Eos, in ver. Deinceps, de regular.* Cum igitur Gregorius de novo statuat, atque decernat, ut ingredientes clausuram mona-

monasterii Monialium non servata forma ibi præscripta, si Episcopi sint, pro prima vice sint ingressu Ecclesiæ interdicti; pro secunda, à munere Pōtificali, & à divinis suspensi; ac deinceps excommunicati: Regulares verò omni officio, & ministerio privati, ac pariter excommunicati: & absolutionem ab hujusmodi pœnis sibi, & Sedi Apostolicæ non reservaverit: utique succedit regula textus nostri, videlicet ut ab his censuris latis à Canone possit inferior absolvere, cum conditor Canonis absolutionem sibi non retinuerit, ut dixi supra in *ult not.* & *in praced. quaſt. num. 29.*

Præterea manifestum est quantum ad pœnas interdicti, & suspensionis Episcopos non comprehēdi in 1. Constitutione, cùm illa Constitutio has pœnas non imponat: ergo non comprehenduntur quoad pœnam excommunicationis, quia una determinatio respiciens plura determinabilia debet intelligi ut omnia æqualiter determinet, l. *iam hoc iure*, § *Sed si*, & ibi Bart. *num. 1. de vulgar. & pupillar.* & l *fin. C. de sent. cum simil.* & consequenter nulla ex his pœnis est Sedi Apostolicæ reservata: & circa prędictam Constitutionem Gregorii vide quod scripsi in cap. *Vt iuxta*, *n. 29.* & sequitur supsa, *de offic. Ordinar:*

De Sent. Excomm.

Cap. Cum illorum.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus, qui scienter recipit Ordines, deponendus, si est Clericus sacularis, si regularis ab executione Ordinum est suspensus, & numero. 8.*

2 *Dispensat solus Papa cum Clerico saculari, qui ignorans ius, vel factum in excommunicatione recipit Ordines.*

3 *Sed cum regulari dispensat Abbas, si ignorantia est probabilis, & factum non est grave, & numero, 26.*

4 *Excommunicatus pro violenta manuum iniectione in Clericum regulariter non absolvitur nisi à Papa.*

5 *Fallit in casibus hic enumeratis & num. seq.*

6 *Religiosi excommunicatione Canonis*, Si quis suadente, *absolvi possunt per proprium Pralatum, si ipsum habeant, & sit Presbyter; alioquin per diœcesanum, & num. 11.*

7 *Declaratio dubiorum in iure consistentium à Sede Apostolica petenda est.*

8 *Dispensat solus Papa cum Clerico saculari, qui in excommunicatione recepit Ordines, etiamsi ab illa excommunicatione Episcopus posset absolvere.*

9 *Dispensandi potestas maior est, quàm potestas absolvendi ab excommunicatione.*

10 *Argumentum à minori ad maius non procedit affirmativè, sed negativè.*

11 *Abbas potest absolvere Monachos suos ab excommunicatione ob violentam manuum iniectionem, dummodo excessus non sit enormis.*

12 *Sive in excommunicationem inciderint post ingressum Religionis, sive ante.*

13 *Sed ab aliis excommunicationibus eos tantum, qui inciderunt post ingressum.*

14 *Dispensandi potestatem habens cum subdito delinquente non potest dispensare cum eo qui deliquit antequam esset subditus.*

15 *Qualitas adiecta verbo intelligitur secundum tempus verbi.*

16 *Enormis excessus dicitur respectu quantitatis facti.*
Item respectu qualitatis persona, n. 20.
Item respectu scandali, n. 22.
Item respectu loci, n. 23.

17 *Membri appellatione qua intelligantur.*

18 *Percussio cum sanguinis effusione an, & quando dicatur enormis.*

19 *Iniuria atrox respectu quantitatis facti quando dicatur.*

20 *Enormis semper dicitur excessus in Episcopum, vel Abbatem, vel alium Superiorem.*

21 *Et idem si in patrem, vel in magistrum.*

23 *Iniuria atrox astimatur si in theatro, in foro, vel in conspectu Pratoris facta sit.*

24 *Idem si in Ecclesia, vel Cœmiterio.*

25 *Circumstantia, qua aggravant, vel extenuant delictum, remissive.*

27 *Pralati regulares an possint dispensare super irregularitatibus ex delicto occulto provenientibus in vim Concilii Tridentini* cap. 6. sess. 24. *& num. seqq. usque in fin.*

28 *Irregularitas est impedimentum canonicum, quo prohibetur promotio ad Ordines, & illorum executio.*

29 *Pralatis inferioribus non competunt ea, qua sacris Ordinibus annexa sunt, vel illos concernunt.*

30 *Dispensatio in irregularitate est dispensatio circa Ordines.*

31 *Episcopi appellatione in materia exorbitanti non venit non consecratus etiamsi ageretur de exercenda iurisdictione.*

32 *Episcopus electus ante consecrationem non potest concedere indulgentias.*

33 *Pralatis inferioribus iurisdictionem quasi Episcopalem habentibus in locis sua iurisdictionis uti non licet facultate Episcopis attributa decreto Concilii Tridentini* cap. 6. sess. 24.

1 CVM ILLORVM. Qui excomunicatus
pro manuum injectione scienter recipit
Ordines, deponendus, si est Clericus sæ-
cularis, si Regularis, ab executione Or-
dinum est suspensus. Qui ignorans jus, vel factum
2 sic excommunicatus recipit Ordines, si est Cleri-
cus sæcularis, dispensat cum eo solus Papa: Si Re-
3 gularis, Abbas cum eo dispensat, si ignorantia est
probabilis, & factum non est grave. Hoc dicit se-
cundum Io. Andr. cum quo Butr. Cardin & cæte-
ri concordant. Dividitur ut per Mar. Socin.
4 Nota primò ex principio textus, excommuni-
catum pro violenta manuum injectione in Cleri-
cum regulariter absolvi non posse nisi à Sede Apo-
stolica, quia Papa sibi reservavit absolutionem,
ut *hic* & in cap. *Porrò*, in cap. *Non dubium*, in cap.
Ea noscitur, in cap. *Tua nos*, & in cap. *Quamvis*, *in-
fra eodem*, & orginaliter in cap *Si quis suadente, 17.*
5 *quaſt. 4.* Fallit tamen hæc regula in multis casibus,
qui comprehenduntur his versibus.

Regula, mors, sexus, hostis, puer, officialis,
Deliciosus, inops, ager, senexque, sodalis,
Ianitor, astrictus, dubius causa, levis ictus.
Debilis absolvi sine summa sede merentur,
Atroces verò soli Papæ retinentur.

6 Regulæ. Hic comprehenduntur omnes Religio-
si, qui absolvi possunt per proprium Prælatum,
si ipsum habeant, ut hic in §. Nos tamen dummodo
sacerdos sit, cap. Canonica, infra eod. cap. Nuper, §.
penul. sup. eod. uti de hoc, alioquin per Diœcesa-
num de monialibus, infra eodem, cap. Monachi su-
pra eodem, muti, ut in cap Non dubium su-
pra eod sexus, ut in cap. Mulieres, supra eod. hostis,
ut cap. De cætero, supra eod puer, cap. Quamvis, &
cap fin. infra eod & supra cap. 1. officialis, cap. 3. §.
1 supra eod. delicatus. sed in isto prius consulitur
Romanus Pontifex, cap Mulieres, supra eod, inopsque,
& nobilis, cui ostiatim ire verecundum est,
de quo dic, ut plenè notatur in cap. Quod de his,
supra eod. & infra in cap. Ea noscitur, senex, ut in
d. cap. Quod de his, & cap. Ea noscitur, æger, æger-
que incurabilis, vel de cujus morte dubitatur, vel
morbus chronicus est, & longus: de quo dic ut
in juribus proximè citatis, sodalis, ut cap Quoni-
am, § fin. supra de vita, & honest. Cleric. & cap Ex
tenore, in fin. supra eod. ianitor, ut cap. 3. in 1. respons.
supra eod. astrictus patriæ potestati, vel dominicæ,
ut cap Mulieres, supra eodem, & infra cap. Rela-
tum, de quo dic ut plenè legitur, & notarut in
cap Cum desideres, § 2 & cap. Si verò aliquis, supra
eodem causa, scilicet justæ, quodcumque præ-
stent impedimentum Sedem Apostolicam non a-
deundi, cap De his, ubi de hoc, & cap. De cæte-
ro supra, & infra cap Quamvis: levis ictus, ut cap. Per-
venit, supra eod. debilis, ut cap. Ea noscitur, supra eo-
dem Absolvi sine summa Sede merentur, atroces verò
soli Papæ retinentur, ut cap. Relatum, & cap. Ca-
nonica, infra eod. Hos versus recitat, & ut supra
exponit Host hic nu. 1 & in summa hujus tituli, §.
Qui possit excommunicare, num. 4. sub vers. Secunda
regula, dicens fuisse Iacobi Serenæ Ebredunen-
sis, & concordant hic Ioan. Andr. nu. 2 Henric.
Boich. eodem num. Butr. nu. 26. Anchar. num. 1. &
Abb. in 1. notab & latiùs prosequitur Marian So-
cin in cap. Officii, infra eod ubi ponit regulam cum
tribus declarationibus, seu ampliationibus, n. 33.
cum tribus seqq. & viginti quatuor fallentias à num.
34. usque ad num. 58. & prædictis adde compendio-
sam distinctionem, quam posui in cap. Pervenit,
num. 9. infra eod. post Ioan. Andr. ibi num. 3. vers.
Et ad contrarietatem solutionem.

7 Secundò nota ibi, Apostolicum sæpius oraculum
imploratur Pro declaratione dubiorum consi-
stentium in jure ad Sedem Apostolicam esse recur-
rendum, de quo dic ut scripsi plenè in cap. Cum
venissent, supra de iudic.

8 Tertiò, nota in vers. Circa quos, qua pœna sit
puniendus Clericus sæcularis suscipiens Ordines
dum existit in excommunicatione: debet enim
deponi ab illo Ordine, nec potest cum eo alius
citra papam dispensare: quod locum sibi vendi-
cat non solum in excommunicatis, quorum abso-
lutio est Sedi Apostolicæ reservata, ut in casu hu-
jus cap. sed etiam in aliis excommunicatis, quos
Episcopi possunt absolvere, quia nihilominus nõ
poterunt Episcopi dispensare cum sic ordinatis,
quia effecti sunt irregulares & indispensabiles ab
alio, quàm à Romano Pontifice, ut hic firmat Io.
Andr. num. 5. cum quo concordant Henric. Boich.
num. 14. Anton. de Butr n. 18. Abb. in 2. notab. &
alii communiter; & videtur probari in cap. 1. & 3.
de eo, qui furtiv ordin. recep. ubi cum recipiente Or-
dinem post excommunicationem solus Papa di-
spensat.

9 Quartò nota ibi, Cum maiora intelligantur illis
prohibita, &c. potestatem dispensandi majorem
esse, quàm potestatem absolvendi ab excommu-
nicatione; unde non valet consequentia: Potest
10 quis absolvere; ergo & dispensare, quia non pro-
cedit arg. à minori ad majus affirmativè, videli-
cet, si possum id quod minus est: ergo & id quod
majus est: sed è converso valet consequentia, qui
non potest absolvere, nec potest dispensare. quia
procedit argumentum à minori negativè sum-
ptum; unde sequitur: qui non potest id, quod mi-
nus est; nec potest id, quod majus est, ut notatur
in c Cum in cunctis, de elect cum majora intelligan-
tur illis prohibita, quibus vetita sunt minora, ut
dicitur in littera; & ita hic notant Io. Andr. n. 6.
vers. Nec obstat ista littera Henric. Boich. num. 14.
eodem vers. Butr. num. 18. vers. Non hac littera. Ab-
bas in 3. notab. Marian. Socin. num. 6. & Felin n.
1. in 4. notab.

11 Quintò, nota in § Quod si claustrales, Abbatem
posse absolvere Monachos suos ab excommuni-
catione inflicta à Canone pro violenta manuum
injectione, dummodo excessus non sit enormis,
12 sive in excommunicationem inciderint post in-
gressum Religionis, sive ante; & in hoc extenditur
c. Monachi, supra eod ubi dabatur Abbati potestas
absolvendi Monachos suos in eo tantùm casu, in
quo inciderant in excommunicationem post in-
13 gressum. Dispositio tamen hujus Decretalis re-
stringitur ad solam excommunicationem pro
violenta manuum injectione, cum Papa hic pro-
cedat per modum indulgentiæ, ut patet ibi, ma-
iorem eis gratiam exhibere volentes: necnon ibi, in-
dulgemus: onde in aliis casibus Abbas non p rerit
abs lvere excommunicatos ante Religionis in-
gressum; sed cum eis servabimus jus præcedens,
de quo in d. c. Monachi, cum non reperiatur immu-
tatum, nisi in hoc speciali casu injectionis ma-
nuum in Clericum, l. Sancimus, C de testamen. l. Præ-
cipimus in fin. C. de appell. & hic tenet Abb in 4. no-
14 tab. & in d. c. Monachi, qui ex hoc notabiliter infert,
ut habens potestatem dispensandi cum subdito
delinquente in certo casu, non intelligatur ha-
bere potestatem dispensandi cum eo. qui delictũ
illud commisit antequam esset subditus, nisi spe-
cifice hoc fuerit concessum, quod dicit esse singu-
lare Marian. Socin. hic in 3. notab. & sequitur Fe-
lin. num. 1. post med. vers. Nota secundum D. Abbatem,
15 adducens rationem, quia qualitas adjecta verbo
intelligitur secundum tempus verbi, ut est casus
in l. In delictis §. Si extraneus, ff. de noxalibus, de
quo latè per Barr. in l. Ex facto, num. 1. de vulgar. &
pupill.

16 Sextò nota ibi. Nisi excessus ipsorum: quis dica-
tur excessus enormis: nam hic consideratur enor-
mitas triplici respectu. Primò scilicet respectu
quantitatis facti: & de hoc habes in textu duo
exempla: unum est si membrum fuerit mutila-
tum, ut patet in textu ibi, nisi si ad mutilationem
membri est processum: quod intelligas de quolibet
membro magno, vel parvo: Non enim hic di-
stinguitur inter hæc, sicut aliàs, ut in cap. pe-
nult. de corpor vitiat & in cap 2 de Cleric. ægr.
17 secundum gloss hic in verb. Mutilationem membri,
quam approbant DD. ut inquit Felin. n. 3. qui etiã
prote-

prosequitur an membri appellatione veniant un-
gula, digitus, caput. barba, mamilla, dens, à *d. n. 3.*
18 *usque ad num. 12.* Alterum exemplum est quando
fuit processum ad effusionem sangvinis, quod di-
cunt DD. intelligendum ratione illius membri,
de quo facilè sanguis exire non consuevit; unde
non intelligitur si modica, & levis fuit percussio
in naso, & sanguis exivit ab eo maximè, cui exi-
re consuevit, præsertim in æstate. Ita post Innoc.
hic post med. in verb. Effusionem, declarat Hostiens.
numero 10. in verb. Vel effusionem. Ioan Andr. *num.*
19. & communiter Doctores, Marian. Socin.
19 in cap. *Officii, num. 59. infra eodem.* Rursus hoc
primo respectu quantitatis facti dicitur excessus
enormis, seu atrox, si oculus effodiatur, cap. *Si*
evangelica, 55. distin. Si quis vulneretur, si fustibus
cædatur, ut in §. *Atrox, instit. de iniuriis*, secun-
dum Hostien. *hic n. 10.* & Marian. Socin. *loco cita-*
20 *to.* Secundo principali dicitur excessus enormis
respectu qualitatis personæ, veluti si in Episco-
pum, vel Abbatem sit violenta manus injecta, ut
hic in littera, Talis enim excessus semper gravis
est, & enormis, ut patet in cap. *Ille proculdubio, 93.*
dist. secundum Hostien. *hic num. 10 in fin. in verb.*
Aut in Episcopum: & idem est secundum eum si in
Priorem suum locum Abbatis tenentem, argum.
cap. *Cum in Ecclesiis, supra de maiorit. & obed.* &
idem intelligas quando inferior, & subditus in
Superiorem suum manus injicit violentas, secun-
21 dum Hostien. *ubi supra*: & idem si filius in patrem,
vel discipulus in magistrum, secundum Marian.
Socin. *d. numero 59 circa med. vers. Et idem arbitror.*
22 Tertiò principaliter excessus æstimatur enormis
respectu scandali, scilicet ubicumque scandalum
imminet, ut patet in textu ibi, *Cum excessus tales*
nequeant sine scandalo præteriri. Nihil enim facien-
dum est cum scandalo, ut patet in eo, quod le-
gitur, & notatur in cap. *Nihil, supra de præscript.*
23 & in cap. *Nisi cum pridem, §. Pro gravi quoque scan*
dalo, de renunciat. Sed & respectu loci injuria di-
citur atrox, veluti si in theatro, in foro, vel in
conspectu Prætoris facta sit, dicit tex. in d. §. *A-*
24 *trox, institut. de iniur.* Fortius ergo si in Ecclesia,
vel Cœmeterio, cap. *Cum pro causa, supra eodem*,
cap. *Quisquis, & §. Qui autem, 17 quæst. 4.* secun-
dum Hostien. *in Summa huius tit. §. Quis possit ab hac*
absolvere, vers. Sed quæ dicatur atrox, de quibus dic
pleniùs, ut per Marian. Socin. in dict. cap. *Of-*
ficii, num. 59. infra eodem: & quæ circumstantiæ
25 aggravent, vel extenuent delictum, seu injuriam,
dic ut per eundem Marian, in cap. *Licèt, num. 21.*
in fin. vers. In causa autem cognitione septem veniunt
principaliter consideranda, & num. seqq. usque in fin.
supra de pœn.
26 Septimò nota in vers. *Circa reliquos verò*, Abba-
tem quandoque posse dispensare super irregu-
laritate, scilicet cum Monacho suo, qui existens
in excomunicatione propter excessum non gra-
vem ex ignorantia probabili suscipit Ordines, ut
hic per Abb. *in 7. & 8. not.* Marian. Socin *n. 20. & 21.*
& quod dictum est de Abbate, intelligas etiam de
quolibet Priore Conventuali, vel Prælato Regu-
lari, secundum Innoc. *hic n. 1. in verb. Abbatis*, quod
latiùs prosequitur Hostien. *n. 13. & 14.*
27 QUÆRO, an facultas dispensandi super irre-
gularitatibus ex delicto occulto provenientibus
attributa Episcopis ex decreto Concilii Triden-
tini *sess. 24. cap. 6.* Prælatis Regularibus competat,
Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

28 Circa intellectum d. cap. 6. videtur conside-
rari posse irregularitatem esse impedimentum
canonicum, quo prohibetur promotio ad eccle-
siasticos Ordines, vel eorumdem executio, ut pa-
ret ex descriptione, quam ponit Specul. *in titul.*
de legat. §. Iuxta, in princ. Archid. & Ioan. Andr. in
cap. *1. de reg. iur. lib. 6.* Hostien. in cap. *2. num. 5.*
supra de Cler. excomm. ministr. & Marian. Socin in
cap. *Ad audientiam, num. 12. supra de homi. id.* Unde
29 dispensatio super irregularitate non videtur sim-
plicis jurisdictionis episcopalis, cujus capaces
sint inferiores habentes jurisdictionem quasi Epi-
scopalem: Nam ad ea, quæ sacris Ordinibus an-
nexa sunt, vel illos concernunt, non refertur ge-
neralis illa adæquatio, de qua per Abbatem in
cap. *At si Clerici, §. De adulteriis, num. 13. d. iudic.* &
in cap. *Sicut unire, num. 3. vers. Et circa hoc do regu-*
lam, supra de excess. Prælat. Ita Anton de Butr. in
suo celebri *cons. 19 num. 10.* & patet ex Conc. Trid.
in cap. *10 sess. 23.* & alibi in materia Ordinum, &
dimissoriarum ad ordines.

Posset tamen fortè dici Abbates regulares, qui-
bus de jure competit facultas minores ordines
conferendi ut cap. *Quoniam, 69. dist.* & cap. *Cum*
contingat, supra de ætat. & qualit. Subditis tamen
suis regularibus, & Concil. *d. cap. 10*, posse cum
eis super irregularitate dispensare, ut non impe-
diant suscipere minores Ordines, aut in eisdem
susceptis ministrare. Pro quo facit iste textus, ubi
patet Abbatem posse dispensare cum Monacho
irregulari quoad Ordines: & intelligitur commu-
niter etiamsi irregularitas esset contracta post in-
gressum, ut patet in cap. *Quod si claustrales*: & dixi
30 supra in *5. notab.* ex quo textu juncta glos. *in verb.*
Dispensare, & Innoc. *circa fin. in verb. Abbatis*, colli-
gitur dispensationem in irregularitate esse di-
spensationem circa Ordines.

31 Quod autem generaliter decretum Concil.
Trident. in d. cap *6. sess. 24.* Non sit intelligen-
dum, ut comprehendat omnes jurisdictioné quasi
episcopalem habentes, suadetur ex verb Episco-
pis, quod in materia strictè, & propriè interpre-
tanda, ut puta exorbitanti, plerique dixerũt inter-
pretandũ esse pro consecratis tantũ, etiam ubi a-
geretur de exercenda jurisdictione, ut per Felin.
32 in c. *Eam te, num 5, de rescript.* Hinc etiam commu-
niter tenetur Episcopos electos ante consecratio-
nem non posse cõcedere indulgentias, quamvis
id videatur esse actus jurisdictionis tex. in cap.
Quod autem, supra de pœnit. & remiss. ita Felin. ubi su-
pra *n. 1.* & Ant. de Butr. *in præalleg. cons. 19. nu 21.*
ubi distinguit, ut quædam sint fori pœnitentialis
naturalis pertinentia ad Ordinem Episcopalem,
ut est absolvere à peccatis quibuscumque, in qui-
bus aliqua sunt reservata Episcopis: & talia sunt
communicabilia cum inferioribus, quia sui origi-
ne pertinent etiam ad inferiores; quædam verò
non naturaliter, sed per accidens inhærent Ordi-
ni Episcopali, ut est indulgentias concedere: &
talia, licèt sint de foro pœnitentiali, non tamen
adaptantur inferioribus.

Ad hæc si passim omnia episcopalia essent com-
municanda istis inferioribus, paulatim introdu-
ceretur usus Corepiscoporum, ut ad propositũ
dicit Butr. *ubi supra*, & auctoritas Episcopalis vi-
lesceret.

Huc etiam pertinet quod cùm aliàs dubitatum
fuerit in Congregatione Concilii, an Cardinales,

qui habent titulos Ecclesiarum Vrbis, possint in suis Ecclesiis titularibus, & eorum subditis uti illis facultatibus, quæ à Concilio Tridentino tributæ sunt Episcopis in suis civitatibus, & diœcesibus, & specialiter illis, quæ comprehenduntur *sess. 24. cap. 6.* facta relatione Gregorio XIII. Sanctitas sua dixit nolle, ut ea, quæ Episcopis concessa sunt à Concilio, competant Cardinalibus in suis titulis, quia licèt habeant quasi Episcopalem jurisdictionem, ibi tamen verè, & propriè non sunt Episcopi: & in specie cùm aliàs quæsitum esset, an facultate concessa Episcopis decreto Concilii *sess. 24. cap. 6.* etiam inferioribus jurisdictionem quasi Episcopalem habentibus in locis suæ jurisdictionis uti liceat? *Die 9. Decembris 1582.* Sacra Congregatio censuit non licere.

Ac postremò cùm Abbas Aquisaneten. Sedi Apostolicæ immediatè subjectus, & jurisdictionē quasi Episcopalem habens in subditos declarari postulasset, an facultas tributa Episcopis à Concilio decreto *cap. 6. sess. 24* ipsum comprehenderet: Sacra Congregatio censuit non comprehendere.

De Sententia excommunicationis.

Cap. Vt famæ.

VT FAMÆ. Prælatus Clericum suum incorrigibilem incarcerare debet, & potest Hoc dicit primò. Laici de Prælatorum licentia capere possunt Clericos, & ad iudicium ducere, Io. Andr. secunda pars ibi, *Laici.*

Pro intellectu hujus Decretalis vide quod scripsi in cap. *Cum non ab homine, n 103. de iudic.*

De Sententia excommunicationis.

Cap. Per tuas.

SVMMARIVM.

1 *EXcommunicatus ab Episcopo, si ad Metropolitanum appellet, potest ab illo absolvi.*

2 *Metropolitanus tamen Suffraganeo deferens potest eum remittere absolvendum.*

3 *Et tenetur remittere si eius excessus fuerit manifestus.*

4 *Excommunicatus appellans ab iniustitia excommunicationis non auditur, nisi prius petat absolutionem, & num. 10.*

5 *Secus si dicat sententiam nullam, & num. 8.*

6 *Opinioni, vel magistro cuilibet non est credendum.*

7 *Nullitas & iniustitia excommunicationis in quibus differant, & n. seqq. usque ad n. 26.*

8 *Excommunicationem qui dicit nullam, auditur licèt non petat absolutionem purè, vel ad cautelam, & numero 44.*

Et quid si fuerit excommunicatus propter notorium excessum, n. 47. & 48.

9 *Exempla non restringunt regulam, vel illius rationem.*

10 *Excommunicationem qui dicit iniustam, volens probare eius iniustitiam, non auditur, nisi ante omnia petat absolutionem.*

11 *Excommunicatio etiam iniusta ligat quoad Ecclesiam militantem.*

12 *Eventus nihil operaturus non est expectandus.*

13 *Excommunicatus iniustè non petendo absolutionem, videtur contemnere sententiam ecclesiasticam; & ex huiusmodi contemptu ligatur etiam quoad Deum.*

14 *Excommunicatus potest appellare, & appellationem prosequi, licèt absolutionem non petat, nu. 14. & 35.*

Declaratur, n. 16. & 40.

15 *Appellatio est species defensionis, quæ excommunicato non denegatur.*

17 *Excommunicationem dicens iniustam absolvitur purè, sed dicens eam nullam, quamvis non egeat absolutione, tamen solet absolvi ad cautelam.*

18 *Nisi diceretur, & infra octo dies probaretur excommunicatus pro manifesta offensa.*

19 *Appellatio ab excommunicatione operatur effectum devolutivum, non suspensivum.*

20 *Excommunicatio trahit secum executionem.*

21 *Excommunicationem ubi quis dicit nullam non modo iurisdictio ad superiorem devolvitur, sed etiam suspenditur effectus sententiæ.*

22 *Appellatio à comminatione excommunicationis datur, ad utrumque effectum.*

23 *Secus à comminatione declaratoria.*

24 *Appellatio à declaratoria excommunicationis datur ad effectum devolutivum, & suspensivum, & num. 45. cum duobus seqq.*

25 *Appellatio non datur à gravamine, quod reparari potest per appellationem à diffinitiva.*

26 *Appellare quis potest à declaratoria excommunicationis, & appellationem prosequi absque eo, quod petat absolutionem.*

27 *Absolutionem petens fatetur se excommunicatum, nisi protestetur.*

28 *Appellans à declaratoria excommunicationis quamvis non egeat absolutione, tamen ad cautelam potest absolvi à metropolitano.*

30 *Nisi absolutio sit Sedi Apostolicæ reservata.*

31 *Auditor Cameræ est iudex ordinarius appellationum à sententiis per Ordinarios latis etiam extra statum ecclesiasticum.*

32 *Non tamen potest absolvere etiam cum reincidentia, vel ad cautelam excommunicatos ob violatam libertatem, vel immunitatem ecclesiasticam, & num. 33.*

Declaratur, n. 43.

33 *Auditor Cameræ in causis pendentibus in suo tribunali debet supersedere, si partes recurrant ad S. Congregationem immunitatis pro alicuius dubii declaratione, & illam exequi.*

34 *Monitoria, & inhibitiones in tribunali Auditoris Cameræ an dari possint excommunicatis ob violatam immunitatem ecclesiasticam.*

36 *Fine permisso videntur permissa illa omnia, per quæ pervenitur ad illum, & exclusus à medio, excluditur à fine.*

37 *Exceptio excommunicationis repellit à limine iudicii, & impedit litis ingressum.*

38 *Et potest opponi in qualibet parte iudicii.*

39 *Excommunicatus ex officio iudicis repellendus, licèt excommunicationis exceptio non opponatur.*

40 *Appellare quis potest à gravamine, & appellationem prosequi non obstante exceptione excommunicationis;*

Etiamsi

41 *Etiamsi fuerit excommunicatus pro eadem causa, pro qua est in iudicio.*
42 *Auditor Cameræ potest appellantem ab iniustitia excommunicationis per seipsum absolvere, vel eum remittere ad excommunicatorem.*
43 *Excommunicatio ab homine non fertur nisi pro contumacia.*
44 *Auditor Cameræ potest audire excommunicatum ab Episcopo dicentem excommunicationem esse nullam.*
45 *Item potest audire appellantem à declaratoria excommunicationis ab Episcopo lata.*
46 *Non tamen potest eum absolvere ad cautelam, vel cum reincidentia, si excommunicatio sit Papæ reservata, & n. 47.*
Appellans à declaratoria excommunicationis non auditur si excessus sit notorius, ibid. n. 48.

1 PER TUAS. Si excommunicatus ab Episcopo ad Metropolitanum appellat, ab illo potest absolvi; ille tamen Suffra-
2 ganeo deferens potest eũ remittere ab-
3 solvendum. Tenetur etiam remittere, si ejus ex-
4 cessus fuerit manifestus. Ante absolutionem verò non audietur volens probare se excommunicatũ
5 injustè, secus si vellet probare sententiã esse nullã. Hoc dicit Io. Andr. Butr. Cardin. Anchar. Abb. Io. de Anan. Felin. & Marian. Socin. Dividitur in quatuor partes principales. In prima, super casu ponit falsam opinionem. In secunda allegat pro Archiepiscopo. In tertia contra ipsum. In quarta solvit distinguendo. Secunda ibi, *verum*. Tertia ibi, *in Sardinen.* Quarta ibi, *nos igitur*.

6 Nota primo ibi, *videtur aliquibus*. Non esse credendum cuilibet opinioni, neque cuilibet magistro, ad idem cap. *Neque quorumlibet*, & cap. *Ego solis, 9. dist.* & *hic* notat Holt. *num. 1.* quod facit contra modernos, qui dicunt solam auctoritatem alicujus probati authoris reddere opinionẽ probabilem, de quo dic latius, ut scripsi in cap. *Ne innitaris, à num. 403. usque ad nu. 449. supra de Constitut.* & vide quæ in proposito idem Holt. notat in cap. *1. n. 10. & seqq. de decim.* & plenius in c. *unico, n. 51 cum septem seqq. de sacra unct.*

7 Secundò nota ex textu, & menti commenda plures differentias inter nullitatem, & injustitiã excommunicationis.

8 Prima differentia est, quia dicens excommunicatorem nullum auditur, licèt non petat absolutionem purè, vel ad cautelam, ut in tex. ibi, *Ad probationem eorum, etiamsi absolutionem non petat, debet admitti*: & notant Abb. *num. 3.* & Mar. Socin. *in 11. not.* Io. Andr. & omnes in *summar. text* in extremis verbis: quod locum habet non solum in duobus casibus hic expressis in vers. *Nos igitur*, videlicet, cum sententia excommunicationis est nulla, quia lata fuit post appellationem interpositam, secundum ea, quæ leguntur, & notantur in cap. *Pastoralis, §. Verum, de appellat.* & in cap. *Licet, de sent. excomm. lib 6* & per Lap. *alleg. 47 alias 48.* incip. *Magister Hospitalis, num. 3.* Vel quis in ea fuerit expressus intolerabilis error, scilicet juris, ut hic notat glos. *in verb. Intolerabilem errorem*, sed etiam in omnibus aliis casibus, in quibus allegaretur nullitas de quibus in cap. *Cum contingat, supra de offic. Delegat.* per Abb. Antiq. *hic in fin. vers. Ad glos. duobus*, & per Marian. Socin. in cap. *Perpendimus, in decimo principali articulo, qu. 19.*
9 *supra eodem.* Isti enim duo casus hic ponuntur exempli gratia, & ideò non restringunt Regulam, vel ejus rationem: Ad hoc cap. 1. & quod ibi not. in glos. *1. supra Ne Cler. vel Monach.* & tenent Doctores, *hic* præsertim Abb. *n. 3. vers. Et ex prædictis infertur*, & Marian Socin. *num. 10. circa fin. vers. Et adverte*, & ante eos Io. Andr. in cap. *Solet, n. 15.*
10 *de sent. excomm. lib 6.* At verò dicens sententiam excommunicationis injustam non auditur, volens probare ejus injustitiam, nisi ante omnia petat absolutionem, ut pãtet in textu ad finem, ibi, *verum in aliis* (idest ubi non proponitur excommunicationis nullitas, sed injustitia) *nisi gratiam absolutionis imploret, non debet audiri*: & tenet glos. in *ver. In aliis*, Io. Andr. & sequentes *supra in summ.* Butr. *nu. 14.* Abb. & Mar. Socin. *locis citatis*, Oldr. *cons. 93. Magister Ordinis, nu. 19. vers. Non obstet*, & ad hoc quotidie allegatur hoc cap. concordat textus in cap. *Cùm contingat, supra de offic. Delegat.* ubi qui dicit sententiam nullam, admittitur ad probationem antequam absolvatur; sed qui dicit eam injustam, ante absolutionem non ad-
11 mittitur. Ratio differentiæ est, quia excommunicatio etiam injusta ligat quoad Ecclesiam militantem, cap. 1. & cap. *Si Episcopus fortè, 11, q. 3.* cap. *A nobis, il secondo, supra eodem*: & cùm sit in omnem
12 eventum necessaria absolutio, ne frustra expectetur eventus nihil operaturus, juxta notata in l. *Si quis ita scripserit hæred. instituen. ff. de petit. hæred.* & in l. *Aliquando, §. final. ff. ad Vellcian.* meritò ante omnia debet peti absolutio. Crescit enim homo per meritum obedientiæ parendo iniquæ sententiæ, cap. *Sciendum, 8. quæst. 1.* cap. *Quid, 11. quæst. 3.* glos. in cap. *Cum medicinalis, in verb. Non contemnat; infra eod. lib. 6.* Quinimo excommunicatus non petendo absolutionem videtur contemnere sententiam ecclesiasticam: & ex hujusmodi contemptu magis ligatur, ut hic dicitur in litera; & notat præcitata glos. adeout tunc incipiat ligari etiam quoad Deum, Feder. de Sen. *cons. 11. Quæritur, An excommunicatio, in princ.* Sed cum proponitur nullitas, tunc effectus est maximus, quia probata nullitate non erit opus absolutione, ut declarant hinc Butr. *n. 14.* Abb. *d. n. 3.* & Mar. Socin. *n. 10 ante medium, vers. Et ratio.*

14 Sed propositæ distinctioni videntur apertè obstare multa jura, quæ dicunt excommunicatum posse appellare, & appellationem prosequi, licèt
15 absolutionem non petat; quia appellatio est species defensionis, quæ excommunicato non denegatur, prout hæc probantur in c. *Cum inter Priorem*, in cap. *Significarunt*, & in cap. *ult.* ubi est casus, *supra de except.* in cap. *Intelleximus, de iudic.* cum multis concordan. Frustra igitur distinguitur inter injustitiam, & nullitatem sententiæ cũ utroque casu excommunicatus sit audiendus in suis defensionibus, ut *hic* per Butr. *in 2. not.* Pro solu-
16 tione breviter sic distingue: nam aut quis appellat ab ipsamet excommunicatione, quã dicit injustam, & sic litigium est super justitia, vel injustitia ipsius excommunicationis; & habet locum hæc Decretalis, quia ex quo fatetur se ligatum, licèt injustè, debet ante omnia petere absolutionem præstita cautione, cũ nullus sit effectus hujus dilationis: nam sive probetur injustitia, sive non, in omnem eventum est petenda absolutio, ut in cap. *Cum contingat, de offic. deleg.* aut excommunicatus appellat super alio articulo, & adversarius excipit

excipit contra eum de excommunicatione. & tunc quia appellans non fatetur se excommunicatum, non est necesse, ut petat absolutionem; imò si sibi opponatur de excommunicatione, poterit replicare de hoc non esse disputandum, quia tenet locũ rei, & in aliud tempus poterit differri quæstio super nullitate, vel injustitia; ex hoc enim non impugnatur excommunicatio, & in hoc casu loquuntur jura contraria, ut benè declarat Abbas *hic n. 7.* & in d. c. *fin. n. 6. de except.*

17 Secunda est differentia inter injustitiã, & nullitatem excommunicationis, quia appellans ab injustitia absolvitur purè, & simpliciter. Ratio est, quia excommunicatio etiam injusta ligat quoad Ecclesiam, ut dictum est supra *n. 12.* & si contemnitur ligat etiam quoad Deum ut *num. 13.* & ideo absolutio est simpliciter necessaria, sed proponens nullitatem excommunicationis, & intendens eam probare, quamvis sit audiendus, licèt absolutionem non petat purè, vel ad cautelam, ut ostensum est supra *n. 8.* tamen ad cautelam absolvi potest, quia etiam tales, id est qui dicunt sententiam excommunicationis nullam, Sedes Apostolica ad cautelam consuevit absolvere, ut hic dicitur, & in concordantibus allegatis in glos. in
18 *ver. Ad cautelam*; idque non obstante contradictione excommunicatoris, vel adversarii, nisi ab eis diceretur, & infra octo dies probaretur excõmunicatus pro manifesta offensa, ut in cap. *Solet*, & ibi Io. Andr. & DD. *de sent. excomm. lib. 6.*

19 Tertia est differentia inter injustitiam, & nullitatem excommunicationis, quia ubi appellatur ab injustitia devolvitur jurisdictio ad Superiorẽ, cap. *Revera, 3. qu. 9.* & cap. *Cùm in Ecclesia, supra de appellat.* Sed effectus excommunicationis non suspenditur, & sic appellatio operatur effectum devolutivum, sed non suspensivum, ut in princip. textus ibi, *Vocem non habent appellandi*: & in cap. *Is cui, de sent. excomm. lib. 6.* & in cap. *Pastoralis, § Verum, supra de appellat.* ubi redditur ratio,
20 quia executionem excommunicatio secum trahit. Item non est homo, qui ligat, sed Deus, cap. *Nemo, il primo, 11. q. 3.* item nemo excommunicatur nisi præcedente culpa mortali, & pro contumacia, cap. *Nemo, il secondo, ead. caus. & quæst.* & contumax non auditur appellans, cap. *Sunt quorum, 2. quæst. 6.* & ita hic notant glos. 2. Innoc. *num. 1. vers. sed decepti fuerunt*, & *num. 3. in fin. vers. Sed hoc non placet*; dicens appellationem nihil valare quoad excommunicatorem, quia semper excommunicatio secum trahit executorem: sed facere quoad principale negocium, quia si justa causa est appellatum illud trahit ad cognitionem Superioris, Hostien. *num. 2. in ver. Vocem non habeat appellandi*, Ioan. Andr. *num. 12. in glos. 2.* Abb. *hic*, *not.* Marian Socin. *num. 3.* & alii communiter
21 Capell. Tholos. *decis. 298.* At verò ubi quis dicit sententiam excommunicationis nullam, non modo causa, & jurisdictio ad Superiorem defertur, sed etiam suspenditur effectus sententiæ; & sic dictio, *nullitatis*, operatur utrumque effectum devolutivum, & suspensivum ex notatis per Innoc. in cap. *Pastoralis. num. 3. supra de offic. Delegat.* & tenet Lapus *allegat. 2 disputat. hic, num. 4. vers. Et hac concludit vera.*

22 Et hinc resultat quarta differentia: nam si judex citet aliquem ad dicendum causam quare non debet excommunicari, à tali excommunicatione datur appellatio ad utrumque effectum, quia cùm censura secum trahat executionem, & sic inferat gravamen irreparabile, ut in d. c. *Pastoralis, § Verum, de appellat.* Ratio postulat, ut citatus à tali gravamine se tueri possit præsidio appellationis, ut l. *2. de appellat. recip.*

23 At verò si judex citet ad dicendũ causam quare non debeat declarari incidisse in excommunicationem à comminatione talis declaratoriæ non
24 datur appellatio. Ratio est, quia à declaratoria postea lata poterit appellari, & appellatio operabitur utrumque effectum devolutivum, & suspensivum, ut per Rotam *decis. 2. num. 5. de dolo, & contum. in novis*, & scripsi in cap. *Super eo, il secondo,*
25 *num. 49. & 50. supra de appellat.* Vndè cùm gravamen declaratoriæ reparari possit remedio appellationis, consequens est, ut à comminatione talis declaratoriæ appellare non liceat; ut in Concilio Tridentino *sess. 24. cap. 20. in princ. ibi.* (Neque appellationes recipiantur, nisi à diffinitiva, vel à diffinitivæ vim habente, & cujus gravamen per appellationem à diffinitiva reparari nequeat.) quod etiam prius jure civili sancitum fuerat, ut in l. *2. ff. de appellat. recipien.* & notat glos. in Clem. 1. *in ver. Ipso iure, de hæret.* & ita aliàs declaravit S. Congregatio Cardinalium ejusdem Concilii Interpretum.

26 Sed hic insurgit pulchra dubitatio à DD. non excitata. Pone, Episcopus declaravit aliquem excommunicatum, numquid talis ab hujusmodi declaratoria possit appellare, & appellationẽ prosequi absque eo, quod prius petat absolutionem. Videtur respondendum posse, nec indigere absolutione, quia hoc casu appellans non fatetur se excommunicatione ligatum, nec contemnit censuram ecclesiasticam non petendo absolutionem, quæ est ratio, quopter quam dicens excommunicationem injustam non auditur, nisi prius absolutionem petat, ut patet ex dictis supra *n. 10.* nec vertitur litigium super justitia, vel injustitia excommunicationis sed solum super facto, quia appellans negat se commisisse delictum, pro quo à jure pœna excommunications infligitur; nam per declarationem, seu denunciationem non ligatur, ut d. c. *Pastoralis, Verum, supra de appellat.* & cùm super facto Episcopus potuerit decipi ex falsis testibus, judex appellationis poterit pronunciare bene appellatũ, quo casu nulla indigebit absolutione, nec appellationis effectus erit frustratorius, c. *Sollicitudinem, de appellat.* & notat Innoc. *hic in fin.* & consequenter in appellatione à declaratoria nõ militat ratio, quæ militat in excommunicatione injusta, à qua in quocumque eventu necessaria est absolutio, ut constat ex dictis su-
27 pra *n. 10. & duobus seqq.* Item cùm appellans à declaratoria neget se excommunicatum, & in hoc consistat substantia defensionis suæ in judicio appellationis, utique si teneretur petere absolutionem, per indirectum cogeretur suæ defensioni renunciare contra ea, quæ leguntur, & notantur in cap. *Cum inter Priorem, in glos. 1.* cap. *Dilecti filii*, cap. *Dilecte*, & c. *Significaverunt, de except.* quia petens absolutionem fatetur se excommunicatum, ut c. *Venerabilem, §. Sunt enim notoria*: & ibi notat gloss. *in ver. Postulavit*, & communiter DD *supra de elect.* nisi protestetur, ut hic per Innoc. *nu. 2. vers. Alii dicunt contrarium*, item cùm à declaratoria excomunicationis detur appellatio ad utrumque effe-

effectum, ut ostensum est supra *num. 24.* Ergo ap-
pellans non debet interim se habere pro excom-
municato, prout se haberet si absolutionem pete-
ret, ut in d. cap. *Venerabilem*, item in hoc esset sibi
contrarius, qoia appellãdo à declaratoria diceret
se nõ excommunicatum, & petẽdo absolutionem
diceret se excommunicatum : unde tamquam
præponens contraria non esset audiendus, d. cap.
Sollicitudinem de appellat. Itaque in effectu idem
sunt dicere excommunicationem nullam, ac dice-
re declaratoriam injustam, qoia qui dicit declara-
toriam injustam, consequenter dicit se non liga-
tum, & sic nullam ibi esse excommunicationem.
Unde sicut dicens excommunicationem nullam
non tenetur petere absolutionẽ, ut hic deciditur,
ita nec dicens declaratoriam injustam, & appel-
lans ab illius injusticia : quod bene nota.

28 Cæterum adverte, quia & si appellans à decla-
ratoria excommunicationis, ut prædixi, non eget
absolutione, potest tamen à Metropolitano absol-
29 vi ad cautelam: nam & nulliter excommunicati,
qui absolutione non indigent, à Sede Apostolica
censuerunt ad cautelam absolvi, ut ostensum est
supra *num. 17.* Et quod dicitur de Sede Apostolica,
intelligunt DD. etiam cùm nullitas excommuni-
cationis proponitur coram aliis iudicibus, ut hic
30 per Butr. *n. 23.* Sed hoc limitabis, nisi appellans de-
claratus fuerit incidisse in excommunicationem
Papæ reservatam, puta ex Canone, *Si quis suaden-
te, 17. q. 4.* quia tunc Metropolitanus nullo modo
potest eum absolvere. cap. *Porro, supra eodem* etiam
ad cautelam, sicut aliàs posset cessante reservatio-
ne, cap. *Solet*, & ibi glos. 2. & communiter DD.
31 *de sent. excomm. lib. 6.* Quemadmodum & Audi-
tor Cameræ, quamvis sit judex Ordinarius appel-
lationum, quæ à sententis per quoscumque Or-
dinarios etiam extra statum ecclesiasticum latis
ad Sedem Apostolicam interponuntur, ut in Con-
stitutione *28. alias 20.* Pauli V. incip. *Eximiæ fi-
32 delitatis*. §. *10.* Tamen non potest appellantes ab-
solvere etiam ad cautelam, vel cum reincidentia
ab excommunicatione inflicta ex causa violentæ
libertatis, vel immunitatis ecclesiasticæ, cum casus
sit Papæ reservatus in Extravag. *Et si Dominici,
de pœnis. & remiss.* & in Bulla Cœnæ Domini, §. *15.*
in ultimo §. *22.* secundum ea, quæ pleniùs adnotavi
in cap. *Cum pro causa, à numero 5. usque in finem
supra eodem*, ut in subjecta declaratione S. Con-
gregationis Cardinalium, & Prælatorum à san.
mem. Urbano VIII. alias deputatæ, & à Sanctissi-
mo D. Nostro Innocentio X. renovatæ super ap-
pellationibus, & inhibitionibus tribunalis Audi-
toris Cameræ, & aliorum tribunalium Curiæ Ro-
manæ in præjudicium Nunciorum, Episcoporum,
ac Superiorum Regulariũ tenoris infrascripti, vi-
delicet.

33 Dubitatum fuit, An in tribunali Auditoris Ca-
meræ, & in aliis tribunalibus Curiæ Romanæ pos-
sint concedi inhibitiones, seu monitoria cum ab-
solutione etiam cum reincidentia, vel ad cautelã
excommunicatis per Episcopos & alios Ordina-
rios ex causa violatæ jurisdictionis immunitatis,
vel libertatis ecclesiasticæ appellantibus, vel aliàs
recurrentibus ad supradicta tribunalia. Secundò,
an in causis, quæ agitantur in supradictis tribuna-
libus Curiæ Romanæ possit recursus haberi ad sa-
cram Congregationem super immunitate, & cõ-
troversiis jurisdictionalibus pro resolutione, vel
declaratione an sit, vel non sit commissa violatio
jurisdictionis, immunitatis, vel libertatis eccle-
siasticæ, & an sit locus reintegrationi hujusmodi
violationis, & interim debeant dicta tribunalia
supersedere usque ad resolutionem, seu declara-
tionem ejusdem Sacræ Congregationis, illamque
sequi, & exequi.

Die 4. & 11. Augusti 1626. Dubiis supradictis
cum interventu omnium Illustrissimorum DD.
Cardinalium, & Reverendissimorum Prælatorũ
deputatorum maturè discussis, ac rationibus hinc
inde deductis diligenter ponderatis, unanimi cõ-
sensu censuit, quoad primum tribunal Auditoris
Cameræ, nec non alia tribunalia supradicta non
posse hujusmodi absolutiones concedere, etiam
cum reincidentia, vel ad cautelam. Quo verò ad
secundum licere partibus ad dictam Congrega-
tionem ut supra recurrere, & interim supradicta
tribunalia expectare debere resolutionem, seu
declarationem, & illam omnino sequi, & exequi.

Quibus quidem decretis eidem Sanctissimo die
5. Septembris ejusdẽ anni 1626. plenè relatis una
cum rationibus, & auctoritatibus sua Sanctitas ap-
probavit, & confirmavit, illamque omninò exe-
qui jussit, & ad hunc effectum notificata fuerunt.
Et subinde cum de supradictis dubiis iterum actũ
esset in Congregat. habita *die 27 Aprilis 1630* ne-
mine dissentiente, resolutum fuit, Auditorem Ca-
meræ debere decreta ut supra edita omnino ob-
servare, ac præcipere, ut à suis Ministris, & Offi-
cialibus exactè observentur.

34 Circa primam declarationem in eadem Con-
gregatione hæsitatum est, numquid in tribunali
Auditoris Cameræ possint concedi inhibitiones,
seu monitoria excommunicatis ex causa violatæ
libertatis, vel immunitatis ecclesiasticæ Ratio
dubitandi fuit, quia ad propositum dubium, *An*
monitoria, & inhibitiones hujusmodi possint cõ-
cedi cum absolutione à censuris Congregatio ni-
hil dixit de monitoriis, & inhibitionibus, sed re-
spondit simpliciter tribunal Auditoris Cameræ
non posse hujusmodi absolutiones concedere e-
tiam cum reincidentia, vel ad cautelam. Unde
quod negavit de absolutionibos videtur de mo-
nitoriis, & inhibitionibus concessisse, arg. cap.
Nonne de præsumpt. cum similibus, & cum Auditor
Cameræ sit judex Ordinarius quatũcũque appe-
lationum, ut dictum est supra *num. 31* Dubitan-
dum non videtur, quin in causis ad suum tribu-
nal per apellationem devolutis, possit inhibitio-
nes concedere, ut cap. *Non solum*, §. *Illa verò*, *de
appell. lib. 6.* cum concordant.

35 Nec refert quod non possit excommunicatum
absolvere etiam ad cautelam ubi casus est Sedi
Apostolicæ reservatus; quoniam hoc casu non vi-
detur necessaria absolutio, quia excommunicatus
potest non modo appellare, cum hæc sit species
defensionis, quæ excommunicati non denegatur,
cap. *Cum inter Priorem, de except.* Innocen. *hic nu.
1. vers. Non enim est verum.* sed etiam appellationem
prosequi, ut cap *ult. eodem tit.* & notat glos. in d.
cap *Cum inter, in ver. Legitima defensio*, Nihil e-
nim excommunicato appellare prodesset, si non
posset appellationem suam prosequi, ut dicitur
in dict. cap. *ult. in fin.* & sic Auditor Cameræ po-
terit uti suis facultatibus, & appellantem audire
absque eo, quod eum absolvat ad effectum agen-
di, quia in causa appellationis non agit, sed se

de-

defendit, licèt aliud sit in reconventione, ne quod in defensionis remedium sustinetur ad impugna-
36 tionis materiam extendatur, ut in d. cap. *Cum inter in fin.* Adde quod cùm Auditor Cameræ possit cognoscere causas appellationum, consequenter videtur posse facere illa omnia, quæ ad hanc cognitionem sunt necessaria, quia permisso fine omnia videntur permissa, per quæ pervenitur ad illum ut hic probatur in vers. *Verum*, & notat Butr. *n. 8* & Marian Socin. *in 6. not.* facit cap. *Præterea*, *supra de offic. Deleg.* & tex. in l. *Ad Legatum*, & in l. *Ad rem mobilem ff. de procurat.* alioquin facultas cognoscendi esset frustratoria, quia, ut in quit Butrius *hic in 1. notab.* exclusus à medio jurisdictionis delativo, excluditur à fine jurisdictionis deferendæ: ad quod vide bonam glos. in Clem. *Religiosus, in ver. Sustinere de procur.*

37 In contrarium facit, quia appellans ab injustitia excommunicationis non debet audiri, nisi prius petat absolutionem, ut est casus in hac Decretali, & fusius dictum est supra *num. 10.* Sed Auditor Cameræ non potest sic appellantem absolvere etiam cum reincidentia, & ad cautelam, ut in declaratione S. Congregationis: ergo nec potest eum in causa appellationis audire, quia exceptio excommunicationis, repellit appellantem à limine judicii, ut hic, & in cap. *Cum contingat*, *supra de offic. Deleg.* & impedit litis ingressum cap. *Intelleximus*, *cum materia*, *supra de judiciis*, Feder. de Senis
38 *cons. 116. Mirandum est*, *in princ.* Et potest opponi in qualibet parte judicii ne quisquam in periculũ animæ suæ excommunicato communicare cogatur, cap. *Exceptionem*, *de except.* Sed etsi hujus-
39 modi exceptio non opponatur, tamen excommunicatus est judicis officio repellendus, ut ibi dicitur *in fin.* & in cap. *Pia in idem in fin. eod. tit. lib. 6.* quomodo ergo Auditor Cameræ poterit uti suis facultatibus in judicio appellationis si non potest excommunicatum absolvere, etiam cum re incidentia, vel ad cautelam, & ante absolutionem debet eum etiam ex officio repellere.

40 Pro solutione quæstionis distingue: Nam quandoque reus appellat non ab ipsa excommunicatione, sed ab alio gravamine, & in judicio appellationis opponitur ei exceptio excommunicationis: & tunc auditor Cameræ proculdubio potest eum audire, etiamsi absolutionem non petat, eique inhibitionem concedere, quia hæc est species defensionis, quæ ut prædixi, excommunicato non interdicitur: & in hoc casu loquuntur inducta ad partem negativam *num. 37.* Et quamvis textus in
41 d. cap. *nlt. de except.* loquatur quando appellans fuerat excõmunicatus ex aliis causis, tamen procedit, etiamsi fuerit excommunicatus pro eadem causa, pro qua est in judicio, & satis est, ut appellaverit ab indebito gravamine, ut ibi, & in cap. *Cum inter Priorem*, *eodem tit.* & pro hoc allegatur cap. *1. de rescript. lib 6* & ita intelligunt DD d. cap. *ult.* ut ibi notat Abbas *num. 7.*

42 Quandoque autem reus appellat à sententia excommunicationis, quam dicit injustam; & tunc Auditor Cameræ potest talem absoluere per seipsum, vel eum remittere absolvendum ad Episcopum excommunicatorem, sicut potest Metropolitanus ad Suffraganeum ut hic patet; & cõsequẽter post impertitã absolutionẽ poterit eum in judicio appellationis audire, & Episcopo inhibere.

43 Neque hoc casu obstabit declaratio S. Congregationis, quia loquitur in terminis excommunicationis Sedi Apostolicę reservatę ex causa violatæ libertatis ecclesiasticæ: & quamvis dubium fuerit conceptum de excommunicatis ab Episcopo, tamen videtur intelligẽdum de declaratis, seu denunciatis; alias enim non video quomodo excommunicatio lata ab Episcopo possit esse reservata Sedi Apostolicæ, cum sit excommunicatio ab homine, & non à jure, & conditor Canonis absolutionem concesserit excommunicatori, cùm eam sibi non retinuerit, ut cap. *Nuper*, *supra eod.* nec Episcopus possit quemquam excommunicare ob violatam immunitatem; sed tantùm denunciare, cùm excommunicatio ab homine ferri non possit nisi pro contumacia, cap. *Nemo*, *il secondo*, *11. qu. 3.* & ibi Præpos. *num 3. vers. Item nota*, quod nemo est excommunicandus nisi pro contumacia, Abb. *supra in hac Rubrica*, *num. 1.* Capell. Tholos.
44 *decis. 208* Quandoque excommunicatus non appellat ab injustitia, sed dicit sententiam excommunicationis nullam: & hoc casu absque dubio potest audiri in Tribunali Auditoris Cameræ, & inhibitionem obtinere, quia non indiget absolutione, ut deciditur in hoc cap. & dictum est supra *num. 8.*

45 Quandoque demum reus appellat non à sententia excommunicationis sed ab illius declaratoria: & tunc similiter Auditor Cameræ non prohibetur in causa procedere, & inhibitionem decernere, etiamsi agatur de declaratoria excommunicationis Sedi Apostolicæ reservatæ putà ex causa violatæ libertatis, vel immunitatis ecclesiasticæ. Ratio est, quia à tali declaratoria, nisi excessus sit notorius, datur appellatio tam ad effectũ devolutivum, quam suspensivum, & interim appellans non debet se habere pro excommunicato, nec tenetur petere absolutionem, ut probatum est supra *num. 24* unde nihil obstat quominus audiri possit, & inhibitionem obtinere in tribunali Auditoris Cameræ: dummodo tamen sic declaratum
46 ex causa violatæ libertatis, vel immunitatis Auditor Cameræ non absolvat etiam ad cautelam, vel cum reincidentia: obstat enim reservatio Apostolica, & declaratio S. Congregationis secũdũ ea quæ dicta sunt supra *num. 31. 32. & 33.*

47 Atque ita *die 27. Aprilis 1630.* in S. Congregatione super hujusmodi appellationibus, & inhibitionibus dictum fuit in tribunali Auditoris Cameræ posse quidem concedi monitoria, & inhibitiones iis, qui ab Episcopis, vel aliis Ordinariis declarati fuerint excommunicati ob violatam jurisdictionem, libertatem vel immunitatem ecclesiasticam & ad Sedem Apostolicam appellarunt, cùm ab hujusmodi declaratoria, nisi excessus sit notorius, detur appellatio ad utrumque effectum devolutivum, & suspensivum, & Auditor Cameræ sit judex ordinarius quarumcũque appellationũ, quæ à sententiis per Ordinarios latis etiam extra statum ecclesiasticum ad eamdem Sedem interponuntur; sed non posse eos absolvere etiam cum reincidentia, vel ad cautelam, obstante decreto hoc de re edito, & à fan. mem. Vrbano VIII. approbato, quod Sacra Congregatio observari mãdavit.

48 Dictum est, nisi excessus sit notorius, quia talis non auditur appellans cap. *Cum sit Romana*, §. *Præterea*, cap. *Pervenit*, *il primo* cap. *Consuluit*, cap. *Proposuit*, *supra de appellationibus.* & hic notat Abb.

Abb. Antiq. n. 2. *circa finem, in ver. Non debet post* Innoc. in cap. *Tua nos, num. 4. supra de cohabitat. Cleric. & mulier.* & hic junge quæ in proposito scripsi in cap. *Cum ex iniuncto, num. 5. & seqq. de nov. oper. nunciat.*

De Sententia excommunicationis.

Cap. Contingit il secondo.

SUMMARIUM.

1 *Clericus si à Prælato suo tertiò monitus non reassumit habitum, & tonsuram, perdit privilegium clericale.*

2 *Clericus quamvis habitum, & tonsuram dimittat, & negociis sæcularibus se immisceat, non perdit privilegium Canonis, nisi tertiò monitus noluerit se emendare.*

3 *Clerici à laicis discernuntur in modo tonsuræ, in vestimentorum forma, & negociorum qualitate.*

4 *Facta sunt potentiora, quàm verba, & n. seq.*

5 *Clericus non potest verbis renunciare privilegio fori; nec Canonis; potest tamen facto ipso.*

6 *Clericus per dimissionem habitus, & tonsuræ ante trinam monitionem non perdit privilegium fori, & numero 9.*

Nec privilegium Canonis, n. 10. & 13.

Et quid post Concilium Tridentinum, n. 25.

7 *Et monitio fieri non potest per iudicem sæcularem, vel alium, sed per Episcopum, vel alium Prælatum habentem Episcopalem iurisdictionem.*

8 *Nec sufficit una monitio pro omnibus, sed debet esse trina.*

11 *Clericus, qui dimisso habitu, & tonsura immiscet se negociis sæcularibus, non perdit privilegium immunitatis ab oneribus laicalibus, nisi ter monitus à negotiationibus non desistat.*

12 *Intellectus cap.* Ex parte, il secondo, de privileg.

13 *Intellectus cap.* Perpendimus, de sententia excommunicationis.

Sacerdos, qui deposito habitu, & tonsura in suis enormitatibus deprehenditur, non gaudet privilegio Canonis, ibidem, & n. seq.

Gaudet tamen privilegio fori, nisi ter monitus non desistat, n. 13. & n. seq.

14 *Clericus deprehensus in enormitatibus, & captus sine habitu, & tonsura remittendus est ad iudicem ecclesiasticum.*

15 *Clerici etiam in sacris per annum exercentes artem ioculatoriam, vel histrionum, perdunt ipso facto privilegium clericale: sed si breviori tempore requiritur trina monitio.*

16 *Clericus, qui miles efficitur, & arma exercet, perdit eo ipso privilegium clericale.*

17 *Clerici coniugati non incedentes in habitu, & tonsura, clericale privilegium sine ulla monitione amittunt.*

18 *Clericus incorrigibilis quando perdat privilegium fori.*

19 *Clericus assassinus sine ulla monitione, vel sententia relinquitur Curiæ sæculari.*

20 *Clericus de assassinio imputatus si reperiatur carceratus per iudicem laicum, an sit remittendus ad iudicem ecclesiasticum, ut ferat declaratoriam super facto, & nu. seqq. usque ad n. 25.*

21 *Clerici habent suam assistentiam super omnimoda exemptione à sæculari potestate.*

22 *De qualitate iurisdictionem tribuente ante omnia constare debet.*

23 *Iudex laicus ante declaratoriam iudicis ecclesiastici super assassinio nescit se iudicem contra Clericum.*

24 *Sententia absolutoria, vel condemnatoria in uno foro parit exceptionem rei iudicatæ in alio.*

25 *Clericus minorum Ordinum non beneficiatus, nisi habitum, & tonsuram deferat, & Ecclesiæ inserviat, ex Concilio Tridentino fori privilegium perdit sine alia monitione.*

1 CONTINGIT il secondo. Clericus si à Prælato suo tertiò monitus non reassumit habitum, & tonsuram, perdit privilegium clericale. Hoc dicit Ioan. Andr. Butr. Card. Anchar. & Felin. Vel secundum Mar.
2 Socin. ut expressius conveniat titulo: Quamvis Clericus dimittat habitum, & tonsuram, & negociis Clerico non convenientibus se immisceat, non perdit tamen privilegium Canonis, nisi tertiò monitus noluerit se emendare. Hoc dicit. Primò ponitur Comitis querela. Secundo provisio, ibi, *verum quia.*

3 Nota primò ibi, *nec in modo tonsuræ*, Clericos in tribus discerni à laicis. Primò scilicet in modo tonsuræ, seu coronæ, ut in cap. *Duo sunt genera, 12. quæst. 1.* in cap. *Clericus, 1. & 2. de vita, & honestate Cleric.* Secundò in forma vestimentorum, de quo in cap. *Clericus, il secondo eod. tit.* ubi habetur vestem debere esse talarem. & aliam formam non legimus, secundum Abb. *hic, num. 2. in vers. Ex quo sequitur ut portent vestes usque ad talos.* Tertiò in qualitate negociorum, ut in cap. *fin. de vit. & honest. Cleric.* cap. *1. & 2. Ne Cleric. vel Monach.* cap. *Pervenit, 86. distinct.* & hic notant Ioan. Andr. *num. 2.* Cardin. *num. 1.* Butr. *num. 2.* Anchar. *nu. 1.* Abb. & Mar. Socin. *in 1. notab.*

4 Secundò, nota ibi, *factis*, ad amissionem privilegii clericalis potentiora esse facta, quàm verba cap. *ult. supra de vit. & honest. Cleric.* Nam Cle-
5 ricus non potest verbis renunciare privilegio fori, nec judicem laicum sibi constituere, etiamsi proprium juramentum, & adversarii consensus accedat, ut est casus in cap. *Si diligenti, supra de foro competent.* & idem in privilegio Canonis, ut cap. *Contingit, supra eod.* & tamen potest hujusmodi privilegio renunciare facto ipso, si post dimissionem habitus, & tonsuræ tertio commonitus seipsum contempserit emendare, ut hic in littera, & in cap. *In audientia, supra eod.* facit cap. *1. 44. distinct.* cap. *Si quis uxorem, 26. quæst. 2.* & cap. *Dilecti, de appellation.* & est glos. notat in c. *Perpendimus, in verb. Cogantur, supra eod.*

Tertiò nota ibi, *ut tales si tertiò à te commoniti.* Per dimissionem habitus, & tonsuræ Clericum non perdere privilegium clericale ante trinam monitionem; & ita hic est casus secundum, Abbatem in summ. tex. & cùm in littera dicatur, *à te commoniti*, & supra, *in diœcesi tua.* Hinc colligo hujusmodi monitionem fieri non posse per judicem sæcularem, vel alium quemcumque, sed fieri debere per Diœcesanum, ut hic observant Ioan. Andr. *num. 1 in verb. A te*, Anchar. *n. 3.* & Abb. *n. 5.* tamen Decretalis *in audientia, supra eod.* generaliùs loquitur de Prælatis: unde per illum textum di-

cendum

cedum est hanc monitionem fieri posse per quemcumque Prælatum habentem jurisdictionem Episcopalem, ut beoè bi. per Abb. d. nu. 5. & in simili notat glos in Clem. 1. in verb. Proprii, de reb. Eccles. non alien. & in Clem. 1. in verb. Diœcesanis, de foro competen.

8 Rursus cùm textus noster dicat tertiò commoniti; ex hoc collige in hac materia privationis privilegii clericalis non sufficere unicam monitionem pro omnibus, sed absolutè trinam monitionem esse necessariam, ex quo ad pœnam incurrendam, jus tertiam monitionem requirit, ut notat glos singularis in Clem. 1. in verb. Tertiò, de vita, & honest. Cleric. Io. Andr. in cap. Tua, nu. 4. in verb. Trina, de Cleric. non residen. & Abb. hic num. 4. in verb. Tertiò, quod nota perpetuò ad limitationem cap. Constitutionem, §. Statuimus, de sent. excomm. lib. 6.

9 Stat igitur conclusio, quod Clericus apostatando ab habitu, & tonsurâ, non perdit privilegium clericale hoc jure inspecto, nisi præcesserit trina monitio; & hæc est communis opinio, ut attestatur Covarr. pract. quæst. 32. n. 1 & Jul. Clar. in § fin qu. 36. vers. Hac autem qua de Clerico. & videtur communiter practicari, ut inquit Imola in c. fin. post num. 7. vers. Adverte tamen, de vita, & hon. nest. Cleric. & irrefragabiliter probatur in hoc c. Et quamvis Marian. Socin. intelligat hunc tex. de privilegio Canonis Siquis suadente, 17. qu. 4. ut fatetur ad titulum; verè tamen loquitur de privilegio fori, ut patet ibi, Ad pœnæ subterfugium. Item ibi, ad publica judicia pertrahuntur, necnon ibi, ut ... sunt circumvenire vindictam: unde Bernardus format casum in quibusdam, qui nec in tonsura, nec in forma vestimentorum, nec in qualitate negociorum aliquid de Clerico ostendebant, sed ut pœnam posset aliquando evitare se pro Clericis exhibebant, & cum super excessibus conveniebantur, circumcisis crinibus allegabant fori privilegium. Verumtamen idem juris est

10 in privilegio Canonis, quod non perdit Clericus getens se pro laico ante trinam monitionem, ut est casus in cap. In audientia, supra eod. & idem in pri-

11 vilegio immunitatis, & oneribus laicalibus, qoibus non privatur Clericus, nisi tertiò monitus à negociationibus sæcularibus non abstineat, ut est expressum in cap. ultim. supra de vita, & honestat. Cleric. & de privilegio clericali in rebus, & personis est textus in Clem. 1. eod. tit.

12 Præmissis non obstat textus in cap Ex parte, il terzo sup. de privil. ubi est casus, quod qui in habitu & tonsura, & cæteris ut laici conversantur, deprehensi in maleficiis, se pro Clericis non defendunt: quoniam ille text. procedit quando non constat eos verè esse Clericos, licèt aliquando assumpserint habitum clericalem, & tonsuram, & postea deposuerint: nam per hoc defendi non possunt ut Clerici, si delicto fuerint deprehensi, & antea communi opinione non putabantur Clerici, etiamsi deinde velint reassumere habitum, & tonsuram, ut ibi declarat glos. penult. Abb. n. 4 in princip. juncto fine, & communiter Scribentes, Alex. in conf. 8. Videtur super primo dubio, num. 2. vers. non obstat id, quod habetur, lib. 1. licèt aliter intelligant illam Decretalem Abbas Antiq. hic in sua plena distinctione num. 3. Io. Andr. num. 5. & Anchar. n. 4.

Item non obstat cap. 1. de Apostat. quia plures habet intellectus, ut ibi per Doctores, & per Alex. dicto consil. 8 n. 2. circa fin. vers. non obstat etiam, & glos. ultim. ibi intelligit textum quando præcessit trina monitio, quo sensu illa Decretalis concordat cum textu nostro.

13 Rursus non obstat cap. Perpendimus, supra eodem, ubi sacerdos, qui dimisso habitu, & tonsura se immiscoit sævis enormitatibus, privilegium amittit: nam & ille textus multiplices habet intellectus, de quibus per glos. & DD. ibi, & per Alex. dicto consil. 8. num. 2. vers. Et ad, dict. cap. Perpendimus, lib. 1. Capyc. decis. 161. in causa Crescenti, & Jul Car. in §. fin. q 38. vers. Quaro modo, & magis communis intellectus est, quod Decretalis illa locum habeat tantummodo in privilegio Canonis, Si quis suadente, 17. qu. 4. non autem in privilegio fori, quod non amittitur, nisi præcesserit trina monitio. Cui intellectui multùm applaudent verba illius cap. dum dicit interfectores dicti Sacerdotis non esse cogendos Apostolicam Sedem adire pro absolutione obtinenda. Quæ verba videntur magis congruere excom-

14 municationi, quæ incurritur ex Canone, Si quis suadente: quam illi, quæ incurritur propter violatum privilegium fori: & hunc intellectum posuit ibi Io. Andr. n 5. dicens, si Clericus sumptis armis, & dimisso habitu ingreditur bellum, vel aggressiones quoad illos, qui tunc eum percutiunt, perdit privilegium, sed non quoad forum; unde tunc captus debet restitui judici ecclesiastico: similiter Pett. de Ancharan. in cap. 1. num. 2. vers. Si verò aliquis, de Apost. concludit Clericum, qui dimisso habitu, & tonsura sævis enormitatibus se immiscet, & perseverat, ac deprehenditur in illis per judicem sæcularem, non posse ab eo puniri, sed esse remittendum ad judicē ecclesiasticum, nisi monitio præcesserit: idq; probat multis juribus, & allegat glos. quæ idem videtur dicere in cap. Ex parte il terzo, in verb Deprehensi, de privileg & sequitur Alex. dicto cons. 8. num 3. lib. 1. dicens veriorem, & magis communem intellectum esse quod d. cap. Perpendimus, locum habeat in privilegio Canonis, non autem in privilegio fori, quod secundum eum non amittitur nisi post trinam monitionem, & secundum illud consilium Alex. dicit millies, imò semper fuisse judicatum per Curiam, & consilia Neapolitana Grammaticus super Constitutionib. Regni fol. 29. col. 1. vers. Decimò ubique, quicquid contra scripserit Alex. de Nevo in cons. 59. post n. 20. & alii plures relati à Iulio Claro d. § fin. q. 36. vers. Quarto modo, circa finem: licèt hodie hæc altercatio cesset quoad Clericos primæ tonsuræ vel minorum Ordinū propter decretum Concilii Tridentini cap. 6 sess. 23. ut dicam infra n 25.

15 Declara primò regulam hujus textus, ut locum non habeat in Clericis, qui sunt publici joculatores, vel histriones, etiam artem ignominiosam per annum exercent, carent enim ipso jure ante ullam monitionem omni privilegio clericali; licèt si breviori tempore quàm per annū integrum exercuerit artem illam, tunc privilegium non perdant, nisi ter moniti ab Episcopo non resipuerint, ut est casus ad litteram in c. 1. & ibi omnes, de vita, & honestate clericorum, lib. 6 quod per Papam statui desideraverat Holt. in cap. Perpendimus, numero 1, & 2. supra eodem Licèt aliter. & non bene illud cap. fuerit summatum à Compilatori-

roribus, & procedit ille textus etiam in Clericis sacrorum Ordinum ut tenet Io. Andr. Geminian. & alios communiter licèt Io. Monach. contra.

16 Declara secondò, supradictam regulam, ut locum non habeat in Clerico, qui dimisso habitu & tonsura fecit actum omnino contrarium ordini clericali, ut quia miles efficitur & sæva exercet: nam sine ulla monitione perdit eo ipso privilegium clericale, ut cap. *Quisquis, 54. distinct.* & tenet Innocent. in cap. *1. num. 3. vers. Sed alii contradicunt, de apostat.* Cum quo concordant ibi Hostien. *num. 4. vers. Alii contra*, Ancharan. *nu. 2.* & reliqui omnes, Alexand. *d. consil. 8. num. 3. lib. 1.* & sentit à contrario sensu glos. Bernardi post casum in cap. *In Audientia supra eodem*, dum ait Clericos, qui arma sumunt, dummodo se enormibus non immisceant, retinere privilegium clericale usque ad tertiam admonitionem; quod nota pro limitatione, & intellectu illius Decretalis; sed hoc intelligas de privilegio Canonis, non autem de privilegio fori, ut constat ex dictis supra *n. 13. & 14.*

17 Declara tertiò, regulam hujus Decretalis, ut procedat in Clericis non conjugatis, non autem in Clericis conjugatis, quia per dimissionem habitus, & tonsuræ sine ulla monitione amittunt eo ipso privilegium clericale, ut cap. *Unico, §. In cæteris, de Cleric. conjugat. lib. 6.* & hoc omnes fatentur, ut inquit Covar. *practic. quæstion. 32. post num. 1.* quem refert, & sequitur Clar. *in §. fin. q. 36. vers. Hæc autem.*

18 Declara quartò eandem regulam, ut non procedat in Clerico incorrigibili qui servatis gradibus præscriptis in cap. *Cum non ab homine, de iudic.* statim efficitur de foro sæculari, nec requiritur traditio judicis ecclesiastici secundum opinionem Ioan. Andr. licèt alii contra, ut ibi dixi *num. 25. & 26.* Eo tamen casu Clericus non perdit privilegium fori sine monitione, quam post depositionem debet excommunicari quod non fit nisi competenti monitione præmissa, ut cap. *Sacro, supra eodem*, cap. *Constitutionem, eodem titulo lib. 6.* & sic non est incorrigibilis, nisi ter monitus non desistat, ut post Io. Andr. notat Butr. in d. cap. *Cum non ab homine, n. 22.*

19 Declara quintò, regulam hujus cap. ut locum non habeat in clerico Assassino, qui absque ulla monitione, vel sententia tanquam publicè diffidatus ipso jure, & facto relinquitur Curiæ sæculari, ut est textus notabilis in cap. *Pro humani, de homicid. lib. 6.*

20 Sed hic incidit dubitatio, an Clericus imputatus de assassinio, si repetiatur carceratus per judicem laicum, remittendus sit ad judicem ecclesiasticum, ut ferat declaratoriam super facto.

21 Solutio, Cùm Clericus habeat regulam pro se, & juris assistentiam super omnimoda exemptione sæculari potestate, cap. *Continua*, cap. *Si quis quam*, cap. *Clericum*, cap. *Volumus*, cum pluribus sequentibus, *11. quæst. 1.* cap. *Si diligenti, de foro competenti*, cum multis similibus, ut dixi in cap. *Ecclesia sanctæ Mariæ numero 10. de Constitution.* & judex laicus ad regulæ limitationem fundet intentionem suam super assassinio: utique de hujusmodi qualitate jurisdictionem tribuente in primis, & ante omnia constare debet, l. a. §. *Si dubites*, & l. *Si quis aliena, ff. de iudic.* constare Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

autem non potest, nisi per declaratoriam judicis competentis, cap. *Cum secundum, de hæret. lib. 6.* Ergo non videtur ambigendum, quin curia sæcularis teneatur hunc Clericum remittere ad suum judicem, qui ferat sententiam declaratoriam super facto; quandoquidem ante eam laicus nescit se judicem, cap. *Si iudex laicus, de sentent. excommunicat. eodem libro*, atque ita in terminis clerici assassinii per hanc rationem concludit Cardinal. Alban *consil. 13.* & de communi testatur Alexander *consil. 166. num. 5. lib. 7.* & latiùs dicetur inferius.

Ac propterea non obstat c. *1. de homic. lib. 6.* ubi disponitur, ut talis ipso facto incurrat sententias excommunicationis, & depositionis ab Ordine, officio, beneficio, & nullatenus alia sententia adversus eum requiratur. Nam, etsi non requiratur sententia declaratoria incursus pœnarum, requiritur tamen declaratoria, quod talis commiserit assassinium, ut probat littera ejusdem Decretalis ibi; *& postquam probabilibus constiterit argumentis aliquem scelus tam execrabile commisisse*; & ita tenet ibi Archid Ioan. Andr. Gemin. & alii omnes Capic. *decis. 112. num. 7.* Dum enim in principio ejus decisionis legitur, videlicet esse communem opinionem quod talis Clericus possit puniri à laico sine sententia saltem declaratoria, puto litteram esse corruptam per ablationem particulæ negativæ *non*, aliàs nec verba proxima cohærerent sine sententia saltem declaratoria, nec ratio congrueret, ibi: *Sine enim tali sententia*; & contradiceret sibi Capic. *in fin. n. 7.*

Hæc autem declaratio fieri debet per judicem Ecclesiasticum DD. in dicto cap. *1.* Clar. *in §. fin. quæst. 36. versic. Sed quæro*, ibi *Sed nunquid talis declaratoria.* Et est ratio, quia si jurisdictio, & potestas, circa hoc data sæculari non exercetur nisi declarata qualitate jurisdictionem conferente, talis declaratio fieri debet per judicem ecclesiasticum, alioquin, cognitione, & sententia emanaret à non habente jurisdictionem, ut arguit Capic. *d. dec. 112. prope fin.* & quamvis, ut testatur idem Capie. *d. dec. 112.* & *decis. 155. n. 25.* observantia in Curia Neapolitana aliter se habeat, & Clar. referat similiter observari in suo Mediolanensi, ut si talis Clericus sit in potestate judicis sæcularis rejecta exceptione Clerici procedatur ad ulteriora, & profectò processu, constitoq; assassinio, feratur per judicem sæcularem declaratoria simul & condemnatio: tamen contra hujusmodi observantiam stant jura, & DD. communi calculo, testibus eisdem Capic. & Clar.

24 Vbi autem judex ecclesiasticus prævenit cognoscendo, & sententiando super eodem delicto, judex sæcularis deberet omninò quiescere; siquidem sententia sive condemnatoria, sive absolutoria lata in uno foro parit exceptionem rei judicatæ in alio, cap. *1. de except. lib. 6.* l. *Cum quæritur*, & l. *Et an eadem, ff. de excep. rei iudicat.* Federic. de Senis *cons. 157.* Alexander Episcopus *num. 4. vers. Præterea Dominus Papa Bonifacius*, Aret. *cons. 58. num. 12.* Boss. *in tract. de foro competenti, num. 100.*

25 Declara ultimò regulam hujus textus, ut vendicet sibi locum inspecta juris communis dispositione, secundum quam Clericus, qui habitum, & tonsuram deposuit, non perdit privilegium clericale ante trinam monitionem. Sed hodie ex jure

novissimo Concilii Tridentini Clericus non beneficiatus fori privilegio non gaudet, nisi habitū clericalem, & tonsuram deferens alicui Ecclesiæ inserviat, ut in cap. *6. sess. 23.* neque ad hoc ulla requiritur admonitio, ut ex sententia Sacræ Congregationis dixi in cap. *Sequus, num. 21. supra de foro competent.* loquitur tamen decretum illud de Clericis minorum Ordinum, ut patet ibi, *prima tonsura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus.* Quæ verba censentur repetita in ver. *Is etiam*, unde in Clericis Sacrorum Ordinum servabitur regula hujus Decretalis cum declarationibus suprascriptis: nam quod non mutatur, &c l. *Sancimus, C. de testam.* l. *Præcipimus, in fin. C. de appellation.* Item loquitur Concilium in privilegio fori: unde quoad privilegium Canonis *Si quis suadente*, & reliqua privilegia clericalia, de quibus notatur in cap *Altercationis*, in glos in ver. *Omni privilegio, de bigam. lib. 6.* servabitur regula hujus cap *Cum suis declarationibus*, ut similiter ex Sacræ Congregationis sententia dixi in d. cap. *Si quis, num. 72. & 73. de foro competent.* & ibi plenè videas quæ requirantur ex Concilio Tridentino ad hoc ut Clericus fori privilegio gaudeat, à n. 19. usque ad n. 72.

De Sent. Excomm.

Cap. Si aliquando.

SVMMARIVM.

1 Papa, si suis litteris excommunicatum salutet, non propter hoc censetur eum absolvere.
2 Sive excommunicatio lata fuerit à iudicibus inferioribus, sive à Sede Apostolica.
3 Excommunicatus etiam per litteras salutari non debet.
4 Pœna gravis est inter homines versari, & eorum carere suffragiis.
5 Certa scientia excluditur ab actu ex negligentia, multiplici occupatione agendorum, & subreptione.
6 Vitij remissio, seu approbatio ex sola communione non inducitur, nisi data scientia in communicante.
7 Papa an censeatur excommunicatum absolvere si eum salutet ex certa scientia, & num. seqq. usque ad n. 15.
8 Absolutionis forma non servata excommunicatus non intelligitur absolutus.
9 Litteras scribens servo tamquam Decurioni, vel ancillæ tamquam sorori non censetur ei tribuere libertatem.
Declaratur num. 12.
10 Excommunicatus non præsumitur quem Papa ad osculum scienter admisit.
11 Papa nullis subiacet formis iuris positivi.
12 Excommunicati vigore Constitutionis, quam Papa vult haberi pro infecta, non indigent absolutione.
13 Prælati inferiores, quamvis per salutationem remittant iniuriam, tamen pœnam non relaxant, nisi formiter absolvant.
15 Papa participando cum excommunicato, quem nolit esse absolutum, non incidit in Canonem.
16 pensionarius, qui per epistolam interpellavit Titulum excommunicatum ut pensionem solveret, eumque in fine epistolæ salutavit an inciderit in excommunicationem, & n. seq. usque in finem.
17 Excommunicato licitum est communicare in his, quæ pertinent ad salutem animæ.
18 Non tamen salutando eum, aut cohabitando, vel orando cum eo.
19 Contrarium n. 21. & seq.
Excommunicato licitum est communicare etiam per litteras in spectantibus ad salutem.
Epistola quid sit ibidem.
20 Verba superflua stipulationem non vitiant.
21 Excommunicatum alloquens correctionis causa potest etiam interserere verba placentia, & signa dilectionis ostendere.
22 Imo & cum eo participare in mensa, & cohabitatione, dummodo hoc faciat principaliter ut eum ad pœnitentiam inducat.

1 SI ALIQUANDO. Si Papa suis litteris excommunicatum salutet, non propter hoc intelligitur eum absolvere. Hoc dicit. Primò dictum ponit. Secundò causam reddit ibi, *Cum per ignorantiam.*

2 Nota primò excommunicatum etiam ab Apostolica Sede non censeri absolutum ex eo quod Papa suis litteris eum salutet: dum enim loquitur hæc Decretalis de excommunicato à Papa, exprimit cāsum magis dubitabilem: unde idem, & fortiùs dicendum in excommunicato à judicibus inferioribus, secundum intellectū Io. Andr. *in princip.* qui supplet verbum, *maximè*, Butr. in *1. notab.* Anchar. *nu. 1.* Marian. Socin *in 2. notab.* & aliorum communiter. Ratio autem dubitandi in excommunicato auctoritate Apostolica potuit esse duplex. Primò, quia cùm Papa illi communicet in salutatione, & communicare non debeat, nisi præviа absolutione, videbatur eum velle absolvere ut necessarium antecedens. Deinde quia cum ei salutem impertiatur, ipsique salus esse non possit sine absolutione; idcircò videbatur velle ipsi absolutionis beneficium impertiri. Cujus tamen contrarium hic deciditur, & rationes decidendi habet in textu, quia per ignorantiam, vel negligentiam, vel occupationem nimiam, aut etiam subreptionē contingit hujusmodi literas impetrari. Neque verò vis fieri debet in formula verborum salutationis: nam sive Papa eum salutet simpliciter sive per illa verba, *Salutem in Domino, & Apostolicam benedictionem*, vel consimilia, non intelligitur excommunicationis vinculū relaxare, secundum Io. Andr. *in princ. in ver. alloquio*, & Marian Socin. *n. 2. vers. Item procedit nisi tamen.*

3 Secundò nota ex eo quod Papa hic videatur se excusare, quod excommunicatum suis litteris salutaverit ignoranter, argumentum optimū, quod excommunicatus, etiam per litteras salutari non debet, ut hinc deducit glos. 1 Hostien. *in princip.* Cardin. *num. 1.* Butrius & Abb. ambo *in primo*
4 *not.* quod duplicem habet rationem. Altera respicit salutantem, ne scilicet per salutationem videatur excommunicato consentire, secundum eos, & Marian Socin. in cap *inter alia, n. 42. vers. Et quod dictum est de salutatione, supra eodem* arg. c. *Cū Hadrianus, in fine*, & ibi glos. *ultima, 63. distinct.* & probatur in d. cap *Omnis, 24. qu. 1.* ibi, *Nec, ave ei dixeritis*: qui enim dixerit illi, Ave, communicat ejus malignis operibus. Altera ratio respicit ipsum

ipſum excommunicatum, ut ſcilicet facilius reſipiſcat cùm viderit, ſe contemni, cap *Pia, de exception. lib. 6.* gravius enim pœna eſt inter homines verſari, & eorum carere ſuffragiis, l. *His qui, C. de Apoſt.*

Tertiò nota, quæ excludunt certam ſcien-
5 tiam ab actu, & ex quibus probatur, & præſumitur ignorantia, videlicet negligentiam, multiplicem occupationem agendorum, & ſubreptioné, ſecundum Anton de Butr. *num 4.* & Marian. Socin., *num. 3* Et quod dixit negligentiam, intellige Officialium ad hoc deputatorum: nam, ut inquiunt Hoſtien. *num 3.* & Ioan. Andr. *in princ. in ver. Negligentiam*, abſit ut Papam de negligentia publicè arguamus, argum. cap. *Aliorum 9, qu 3.* & cap. *Si quis Abbas, 18, quæſt 2.*

6 Vltimò nota ex ſola communione non induci approbationem, vel remiſſionem vitii, niſi detur ipſius vitii ſcientia in communicante. Quod ſecundum Anton. de Butr, *num. 3.* nota pro eo, qui ex aliquo actu vult probare vitii purgationem, ſeu approbationem, ut illius vitii articulet ſcientiam.

7 In gloſſa prima ibi, *ſed pone*, QUÆRO, an Papa ſalutando excommunicatum ex certa ſcientia cenſeatur illum abſolvere.

8 Pro parte negativa facit primò, quia in abſolvendo præſcripta eſt certa forma, qua prætermiſſa excommunicatus non videtur abſolutus, cap. *Cum deſileret*, cap *Quod in dubiis, in princip.*
9 & cap. *Sacro, ſupra eodem.* Deinde pro hac parte facit, quia ſcribens litteras ſervo tanquam Decurioni, vel Ancillæ tanquam ſorori, non exinde cenſetur eis tribuere libertatem, l. *Iubemus, Cod. de liberal. cauſ.* & l. *Non Epiſtola, Cod. de probation.*

10 In contrarium facit, quia ut legitur in capitulo *Cum olim, il primo ſupra de privilegiis*, non præſumitur excommunicatione ligatus quem Papa ad oſculum ſcienter admiſit Ergo in dubio cenſetur eum abſolvere. Præterea Summus Pontifex nullis ſubjacet formis juris poſitivi, ſed quod vult, lex eſt, ſi de illius ſcientia appareat, cum
11 legibus ſit ſolutus, l. *Digna vox, Cod. de legibus*, & l. *Princeps. ff. Eodem.* Poſita ergo licentia Papæ, & voluntate, excommunicatus intelligitur abſolutus, licèt Papa non dicat: *Abſolvo te* Patet, quoniam Papa tribuit poteſtatem Canonibus, ipſique ab eo vigorem ſumunt, & non è converſo, cap, *Significaſti, ſupra de elect.* Quidquid ergo vult Pontifex, ſervetur, conſtito de illius voluntate, quidquid dicant jura. Demum hoc probatur hic à contrario ſenſu; Nam dum textus dicit: *Cum per ignorantiam, &c.* utique contrarium innuit ſi per ſcientiam: alioquin ſi Papa non poſſet excommunicatum abſolvere, niſi ſervata juris forma, non eſſet major poteſtas Papæ, quam inferiorum judicum Et pro hac parte concludit gloſſa, & conſentiunt Goffred *in proœmio Decretalium*, Vincent. Philipp. Tancr. & Hoſtienſis hic relati à Ioann. Andr. *n. 4.* & Ancharan *eodem num.* Idem notat gloſ in c *Si inimicus, in ver. Expectare 93. diſt.* ubi ait. Si Papa excommunicato communicaret intendendo eum abſolvere, facto, etiam ſi non verbo, habendus eſſet pro abſoluto cum Princeps ſola voluntate libertatem concedat, l. *Apud ff. de manumiſſ.*

Tu dic excommunicatum per hujuſmodi ſa-

Proſp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

lutationem intelligi abſolutum, ſi conſtet de certa ſcientia Papæ, de qua conſtare dicitur, ſi hoc exprimat; aliàs ſecus; Caſus eſt In Clem. *Si ſummus, de ſentent. excommunicat.* & firmat *hic* Ioann. Andr. *num. 4. verſic. Iudic.* Butr. *numero 6.* Cardinal. *num. 1. verſic. Quaro ſi Papa. & verſic. Quaro quomodo conſtabit*; Ancharan. *numero 4. verſ. Oportet ergo*, Abb. *num. 3. & 4.* Marian Socin. *num. 2. ad finem.*

12 Non obſtat, quod in abſolutione forma Eccleſiæ non fuerit ſervata; quia Papa ejuſmodi forma non adſtringitur, ut dictum eſt *num. præcedent.* Et propterea ſi Papa revocet aliquam Conſtitutionem, & velit eam haberi pro infecta excommunicati vigore illius Conſtitutionis non indigent abſolutione, ut notabiliter tenet gloſ. in Clem. *1. in ver. Pro infectis, de Immunitate Eccleſiarum*: maxima enim eſt Papæ poteſtas circa jus poſitivum, ut ibi notatur, & probatur in cap. *Propoſuit, de exceſſ prabend.* Et eam gloſſam ſequitur Abb *hic numero 4.*

13 Et hinc collige aliud eſſe in inferioribus Prælatis, quia cum forma ſint adſtricti, quamvis per ſalutationem videantur injuriâ committere, ut *inſtit. de iniur. § ſi* pœnam tamen non relaxant niſi formiter abſolvant ut hic dicunt Doctores, præſertim Petr de Anchar. *n 1.*

14 Item non obſtat, quod dictum eſt de litteris ad ſervum tanquam liberum: quoniam leges illæ loquuntur quando libertas in litteris enunciativè narratur. Quo caſu non conſtat de ſcientia Domini. ſed ſi conſtaret eum ex certa ſcientia nuncupaſſe ſervum liberum, animo tribuendi libertatem, & hoc exprimeret, dubium non eſſe quin ſervus libertatem conſequeretur, cùm datio libertatis pendeat ex libera voluntate Domini, ſecundum Ant de Butr. *in fine.*

15 In eadem gloſſa in fine QUÆRO numquid Papa incidat in excommunicationem minorem ſi participet cum excommunicato, quem ex tali participatione nolit eſſe abſolutum.

Non, quia ſolutus eſt legibus. Ita concludit gloſ. hic & in cap. *Si inimicus, in ver Expectare 93. diſtin.* dicens Papam non incidere in Canonem, quia non ligatur à Canone, ut c. *Innotuit, ſupra de elect.* & l. *penult. ff. de Arbitris* Idem notat gloſ. *unica*, in cap. *Nulli ſupra eod.* & ſequuntur *hic* Hoſtien, *numero 2. verſ. Sed numquid incideret*, Ioann. Andr. *in fine*, & alii communiter. Subdit tamen Abbas *num. 5.* Papam non debere cum excommunicatis communicare, ut notatur in d. cap. *Nulli*, & ideo ſervari ut cum legati Principum, ſeu ut vocant Ambaſiatores petunt audientiam, Pontifex faciat eos abſolvi, & explicata ambaſciata, ut verbis Abbatis utar, reducit eos in priſtinam excommunicationem

16 QUÆRO, Penſionarius quidam ſcripſit epiſtolam ad Titularem excommunicatum ob penſionem non ſolutam, eumque interpellavit, ut ſolveret, & in fine epiſtolæ, ut moris eſt, ſalutavit, numquid propterea in excommunicationem inciderit.

17 Hoſtien. in cap. *Cum voluntate, num. 2. in verſ. In locutione infra eod.* tenet illam Decretalem dum decidit licitum eſſe excommunicato participare in locutione in his, quæ pertinent ad ſalutem animæ, non habere locum in oratione, in menſa,
18 & in aliis, de quibus in cap *Nuper, §. In ſecunda, ſu-*

praeced. & mox subdit: Sed & caveat participans à salutatione, & cohabitatione, cap *Omnes, 24. quaest. 1.* videtur ergo Hostien sentire in locutione posse quidem cum excommunicato aliquem participare in spectantibus ad salutem animæ, dummodo tamen à salutatione, & cohabitatione abstineant, quod etiam innuit ibidem Henr. Boich. *col. 4. post princip.* dicens posse aliquem participare cum excommunicato in locutione, inducendo ipsum ut ad Ecclesiam revertatur, non autem salutando eum, vel orando cum eo. Idem videtur sentire glos. *1. hic circa medium*, dum ait: quamvis non debeamus excommunicatos salutare, possumus tamen cum eis loqui de rebus pertinentibus ad salutem animæ: & ita vult glos. ut conversionis causa fas sit excommunicatum alloqui, sed non salutare.

19 Contrarium videtur verius, quia quod dicitur de locutione in d. cap. Cum voluntate habet locum etiam in scriptione, cùm epistola nihil sit aliud quam absentium colloquium, ut hic probatur ibi, *nostra littera cum salutatione aliquis*; & in l. *Si procuratorem, ff. de procurator.* & scripsit *Cic. 2. Philippicarum* (Amicorum, inquit, absentium colloquia epistolæ) & ad *Attic. 7* (Litterarum aliquid ad te datem ut loquerer tecum absens) unde Bart. in l. *Nudi, num. 4. vers. Hic vero sunt scripturae, ff. de donat.* dicit epistolam loqui cum eo, ad quem mittitur: quamobrem si licet excommunicatum alloqui in pertinentibus ad salutem animę, & alia verba interponere, ut est casus in d. c. *Cum voluntate* Ergo etiam licet ad eum litteras mittere

20 cum salutatione Et quidem hoc de plano procedit, si sequamur opinionem Innocentii in d. c. *Cum voluntate, in princ. in ver. Incidenter*, existimantis licitum esse excommunicatum alloqui cōversionis causa, & alia verba interserere, etiamsi verba hujusmodi nec ad absolutionē, nec ad salutem faciant: nam & verba superflua stipulationem non vitiant, l. *Quæ extrinsecus, ff. de verb. obligat.* secundum Hostien. & Io. Andr. *ibi num. 2.* & Butr. *nu. 11. in fine*, sed etsi sequamur opinionem Hostiensis *nu. 2 in eod. ver.* requirentis ut talia verba aliquo modo, licèt non principaliter, proficiant ad salutem, nihilominus talis videtur salutatio, quia benevolentiam captat; & sic disponit, ut ex familiaritate salutis verba facilius recipiātur, ut considerat D. Thom in *4. sent. distin. 18 q. 2. ar. 4. in corpore*. alioquin verendum esse ne debitor insalutatus, ac veluti contemptus, & correctionis acrimonia exasperatus obstinatior fieret: ad hoc cap. *Cum beatus, 45. distin.* ibi (Asperitatis autem nimiæ increpatio nec correctionem recipit, nec salutem) & Conc. Trid. in cap *1. sess. 13.* ibi (Cùm sæpè jus erga corrigēdos agat benevolētia, quàm

21 austeritas, &c.) Ob quam rationem, ut inquit Hostien. *loco cit.* alloquens excommunicatum in tendentibus ad salutem, non ut illi faveat, sed ut eum magis attrahat, poterit etiam dicere verba placentia, & ostendere signa dilectionis, quam ad ipsum, & ejus genus habuit: unde non apparet cur etiam non possit salutationem interserere, & cum Hostien. transeunt ibidem Io. Andr. *nu. 2. in eodem ver.* Butr. *n. 11* & Cardin. *n. 2.*

Neque verò hoc casu vigent rationes cur excōmunicati salutari non debeant, quarum superiùs meminimus *n. 3.* quandoquidem rationes hujusmodi vendicant sibi locum si salutatio fiat principaliter, secus si incidenter, ut salutis verba apud eum magis proficiant, ut in d. cap. *Cum voluntate*, & in cap. *Cum excommunicato, 11. qu. 3.* & in cap. *Responso, infra eod.*

Et eodem modo responderi potest ad doctrinam Host. & glos. *hic* ut supra ponderatam pro contraria parte, quia debet intelligi si salutatio sit nuda, & simplex, secus si admixta cum verbis ad salutem pertinentibus, ut in juribus præallegatis.

22 Quinimo Petr. de Anchar. in d. cap. *Cum voluntate, in 2. notab. n. 3.* (Si quis, inquit, principaliter ad hoc tendit ut excommunicatum ad pœnitentiam reducat verbis persuasivis, si cum tali locutione immisceat incidenter potum, vel comestionem in mensa, vel cū eo cohabitet principaliter ad finem conventionis, talis non incidit in Canonem) Ad quod inducit principium illius Decretalis, *Cum voluntate, & proposito, &c.* Item quia hæc incidenter eveniunt, & per consequens non curantur, ut ibi: *illa enim, quæ incidunt, nec ad absolutionem faciunt, nec ad salutem*: puta quærit de uxore, & liberis ad dilectionem, quam habuit erga illius genus, & his similia: ad hoc l. *Quæ extrinsecus, ff. de verb. oblig.* si ergo secundum Anchar. incidenter licet cum excommunicato participare etiam cohabitatione ad finem conversionis, longè magis licebit salutem dicere, arg. cap. *Ex parte, il secundo, de decim.*

De Sententia excommunicationis.

Cap. Responso.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatis, & interdictis prædicari potest verbum Dei.*

2 *Excommunicati licitè possunt Ecclesiam ingredi, dummodo officium non audiant.*

3 *Excommunicatus permittendus est per Ecclesiam transire.*

4 *Excommunicato Missam audiente extra Ecclesiam Sacerdos cessare debet, nisi inceperit Canonem.*

5 *Orare licet in Ecclesia, in qua excommunicatus existit non orandi causa.*

6 *Excommunicatis licitum est communicare ad finem ut ad pœnitentiam reducantur.*

7 *Excommunicatus sive occultus, sive manifestus nullo tempore intrare debet Ecclesiam, nisi ad audiendam prædicationem verbi Dei.*

8 *Ecclesia quid sit.*

9 *Excommunicationis gladius nervus est ecclesiasticæ disciplinæ, & si contemnatur, perniciem potius parit, quàm salutem.*

10 *Excommunicatio est medicinalis, non mortalis*

11 *Excommunicatis non denunciatis, nec publicis Clericorum percussoribus an liceat Ecclesiam ingredi post Constitutionem Concilii Constantiensis.*

12 *Excommunicati minore excommunicatione Ecclesiam intrare non prohibentur.*

13 *Divinorum appellatione an veniat prædicatio verbi Dei, & nu. seqq. usque ad n. 22.*

14 *Prædicatio verbi Dei non est actus Ordinis sacri, & demandari potest etiam Clerico in sacris non constituto, & num. 19.*

15 *Non tamen mero laico, & num. 19.*

16 *Prædicatio verbi Dei non incumbit ex officio nisi Episco.*

Episcopo, & Parocho.

17 Monachus etiam Diaconus, vel Sacerdos de iure communi prædicare non potest sine licentia Episcopi, vel Curati.

18 Episcopus etiam non consecratus, & Parochus non Sacerdos tenetur prædicare populo verbum Dei.

20 Suspensus à diuinis non intelligitur suspensus à prædicationis officio, nec è conuerso.

21 Suspensus à diuinis celebrando efficitur irregularis, secus in suspenso ab officio prædicationis.

22 Intellectus Clem. Quamvis, de foro compet.

23 Interdicti tempore administrari possunt Baptismi, & Confirmationis Sacramenta etiam adultis, & num. 27.

24 Item Sacramentum Pœnitentiæ etiam sanis.

25 Viaticum decedentibus non denegatur.

26 Eucharistia sanis non conceditur.

27 Confirmatio est complementum Baptismi, & ante eam quis non dicitur plenè Christianus.

28 Interdicti tempore permittitur Chrismatis confectio in die Cœnæ Domini, & consecratio olei baptizandorum.

29 Extrema Vnctio denegatur.

Et quid de Ordine, & Matrimonio, ibidem remissiuè.

30 Ciues unius ciuitatis omnes, & simul possunt non tantum interdici, sed etiam excommunicari

31 Vniuersitas an excommunicari possit, & num. seq. usque in fin.

32 Vniuersitas unde dicta.

33 Quid sit.

34 Et quot homines faciant uniuersitatem.

35 Vniuersitatis nomine quid veniat.

36 Communitas quid sit.

37 Collegium quid, & in quo differat ab uniuersitate.

38 Episcopus cum Capitulo faciunt unum corpus.

39 Excommunicationis pœna quàm grauis sit.

40 Excommunicatus traditur Diabolo corporaliter, & spiritualiter.

41 Interdici quis potest pro peccatis alienis, sed non excommunicari, & nu. seq. & n. 51.

42 Regnum interdicitur pro peccatis Regis, ciuitas pro peccatis Episcopi vel Domini, & monasterium pro peccatis Abbatis.

43 Vniuersitas ex mente sacrorum Canonum interdicitur, singulares personæ excommunicantur.

44 Excommunicantur in Bulla Cœnæ omnes, & singuli appellantes ad futurum Concilium; uniuersitates verò, & Collegia interdicuntur.

45 Officiales laici relegantes personas ecclesiasticas excommunicantur ab Vrbano VI. eorumque ciuitates, & terræ supponuntur ecclesiastico interdicto.

46 Consules mercatorum non faciunt Collegium.

47 Legatos, & Nuncios Apostolicos impedientes excommunicantur, & eorum regna, & terræ interdicuntur.

48 Lucana ciuitas, & dominium interdicitur, Vexillifer, Antiani, & Officiales nunciantur excommunicati ob violatam libertatem ecclesiasticam.

49 Princeps, & multitudo non est excommunicanda.

Declaratur ibidem.

50 Multitudo etiam notorii peccati rea excommunicari non debet.

Declaratur, n. 57.

51 Vniuersitatem excommunicari non posse qui Auctores senserint.

52 Vniuersitas, & Capitulum de iure veteri poterant excommunicari.

53 Intellectus cap. Si autem vobis, 11. q. 3.

54 Populum quod homines faciant.

55 Vniuersitas duplex.

56 Intellectus cap. Romana, §. In uniuersitatem, de sent. excomm. lib. 6. & num. 72. 79. 80. 84. & num. 94. & 109

57 Multitudo an, & quando excommunicari possit.

58 Multitudo peccantium patrocinium errori non parit.

59 Multitudini an sit parcendum, qui numerus requiratur.

60 Vniuersitas dupliciter accipitur, & n. 77.

61 Vniuersitas prout est quid abstractum à singularibus personis nulla auctoritate excommunicari potest, & n. seq. usque ad n. 72.

62 Vniuersitas, Communitas, Societas, Collegium, seu Capitulum dicuntur unum, non simpliciter: sed aggregatiuè.

63 Gregem faciunt decem oues.

64 Collegium, & uniuersitas non dicitur persona vera, sed ficta, & repræsentata carens anima, & Baptismo, & num. seqq.

65 Excommunicatio non ligat nisi personam veram, & num. 69.

66 Actus actiuorum sunt in patiente bene disposito.

67 Excommunicatione non ligatur nisi persona rationabilis, & baptizata.

68 Vniuersitatis res non sunt singulorum, neque è conuerso.

69 Animæ singulorum non sunt uniuersitatis, ibid.

Actus, & passiones prout consistunt in facto, sunt singulorum, non uniuersitatis, & n. 81.

70 Excommunicatione ut quis ligetur quas qualitates habere debeat.

71 Vniuersitas ut est quid præscindens à singularibus personis non est capax interdicti.

72 Excommunicare uniuersitatem, vel omnes de uniuersitate non differunt.

Declaratur, num. 89.

73 Interdictum corporis in materia cuius corpus non est capax, respicit singulos.

74 Capitulum est nomen intellectuale, & res incorporabilis, & nihil facere potest nisi per membra sua.

75 Vniuersitas, Collegium, vel Senatus an possint per Papam excommunicari, & num. seq. usque ad num. 79.

76 Papa prædecessorum suorum Constitutionibus non ligatur, tam ex defectu voluntatis, quàm potestatis.

77 Senatus Venetus excommunicatus nunciatur à Paulo V. & dominium Venetum subiicitur ecclesiastico interdicto.

78 Hieronymus, & Augustinus contra auctoritatem Papæ sententiam suam non defendunt.

79 Vniuersitas, vel Collegium an ab inferioribus à Papa excommunicari valeat, & num. seq. usque ad num. 82.

80 Prohibitio numquam fit generaliter ad cautelam eorum, quæ possunt contingere.

81 Communitas non præsumitur ita tota ad malum consentire, quin aliqui sint dissentientes.

82 Iustus cum impio non est condemnandus.

83 Episcopi non possunt Sedis Apostolicæ decreta in totum, vel in partem conuellere, vel mutare.

Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

84 *Excommunicari possunt ab Episcopo Priores, & omnes de universitate mandatis eius rebelles.*

85 *Collegij maior pars, si delinquat, Collegium ipsum dicitur deliquisse.*

86 *Capituli alia est causa, alia Canonicorum.*

87 *Canonici singulares citati, etiamsi fuerint contumaces, non possunt excommunicari pro Capitulo non comparente, ubi decreta fuit citatio contra Decanum, & Capitulum.*

88 *Excommunicatio lata à Papa in universitatem an valeat.*

89 *Et an ligat innoxios.*

90 *Et quid in foro poli.*

91 *Infantes excommunicationis sententia ligari non possunt, & num. 109.*

92 *Ecclesia non potest per excommunicationem excludere à Regno Dei nisi indignos, qui per peccatum mortale charitatem amiserunt.*

93 *Excommunicatio lata in universitatem ab inferioribus à Papa an liget, & timenda sit, & num. seq. usque in fin.*

94 *Penitus prohibere quid importet, & num. 105.*

95 *Excommunicatio lata in universitatem non potest referri ad singulos, & nu. seqq.*

Contrarium, nu. 106. & seqq.

96 *Capitulo excommunicato an censeantur excommunicati successores.*

97 *Genere existente incapaci non fit distributio, vel diffusio in eius species.*

Contrarium, n. 111.

98 *Sententia lata contra privilegium non tenet, & num. 115.*

99 *Potentia est de genere bonorum.*

100 *Excommunicatio sive iusta, sive iniusta timenda est, & num. 112 & seqq.*

101 *Si lata sit ab Ordinario, & in talem, qui quamvis sine culpa, tamen culpam committere potuit.*

102 *Excommunicationis sententia contra Canonis prohibitionem tenet, si feratur ab Ordinario, secus si à Delegato.*

103 *Gesta contra prohibitionem legis non procedentis ad irritationem actus an, & quando sint nulla, & num. 112.*

104 *Opinio tutior ex praecepto eligenda est inter opiniones utrinque probabiles, ubi vertitur salutis periculum.*

105 *Sententia lata à non suo iudice est ipso iure nulla.*

106 *Universitas nihil aliud est, quàm singuli homines, qui ibi sunt.*

107 *Excommunicans Capitulum censetur excommunicasse singulos, & n. seq.*

108 *Actus, qui non potest applicari universitati, applicatur singularibus personis.*

109 *Excommunicatio generaliter lata in universitatem referri non potest nisi ad capaces excommunicationis.*

110 *Dispositio quantumcumque generalis recipit restrictionem de habilitate, & possibilitate.*

112 *Excommunicatio in Suffraganeos lata ab Officialibus Archiepiscopi, qui de facili potest haberi, ligat, quamvis ferri non debeat.*

113 *Excommunicatio lata ab Episcopo non servata forma c. 3. sess. 25. Concilii Trid. valida est, licet sit iniusta, & excommunicatus indiget absolutione.*

114 *Prohibitio legis non est inutilis, licet gesta contra prohibitionem sint valida.*

115 *Excommunicatio lata in universitatem an dicatur lata contra illius privilegium.*

1 RESPONSO. Excommunicatis, & interdictis praedicari potest verbum Dei, & tempore generalis interdicti concedi potest Baptismus, & Chrismatio in fronte, & poenitentia morientium. Hoc dicit. Sunt duae partes principales. Secunda ibi, *Praeterea*: & quaelibet subdividitur in consultationem, & responsionem: & secunda utriusque incipit, *Super eo.*

2 Nota primò ibi, *apud aliquam Ecclesiam convenire*, juncto vers. *Dummodo*, excommunicatos posse Ecclesiam ingredi, dummodo officium non audiant, ut *hic* notat Innoc. *in fine*, Anton. de Butr. *nu. 4.* Cardin. *nu. 2.* & Marian. Socin. *nu. 3 in 4. notab.* & tenet glos. in cap. *Qui studet, in ver. Dimisit, 1 qu. 1.* ubi dicit quemlibet peccatorem, & etiam excommunicatum posse intrare Ecclesiam orandi causa, dummodo non intersit divinis officiis, cum non inveniatur prohibitum, cap. *Nuper, supra eodem*: idem firmat Bartholomaeus Brixien. in d. cap. *Qui studet*, Ant. de Butr & Io. de Imola in c. *1. de vit. & honest. Clericor.* & Sylvest. *in ver. Excom-*
3 *municatio, 5. nu. 2. vers. Unde si Ecclesiam ingressus*, nec dissentit Ioan. Andr. in cap. *Sacro, in ver. Ingressum, infra eod.* dum tenet excommunicatum permittendum esse transire per Ecclesiam. Idem
4 videtur sentire Innocen. in d. cap. *Nuper, nu. 5. in vers. Orando*, ubi primò dicit: Nullo modo debemus orare ubi excommunicatus orat, quia videmur sibi communicare, cùm eumdem Deum simul pro populo Christiano rogemus: unde etiam si sit excommunicatus extra Ecclesiam, & audiat Missam, statim Sacerdos debet cessare, & alii orãtes recedere, nisi fortè incoepisset Canonem Missae, quia tunc debet ibidem Missam perficere, quia non capit divisionem, cap. *Nihil, 7. qu. 1.* Deinde
5 subjungit: Tamen si in Ecclesia esset excommunicatus non causa orandi, sed pro alio suo negocio, non video quare in eadem Ecclesia orare non possim, quia sibi non communico in oratione, quia non orat; & sequitur Archid. in cap. *Sicut Apostolus, num. 2 vers. Sic intelligit* Innocentius XI. *quaest. 3.* & *hic* Petr. de Anchar. *num. 2. notab.* & Card. *num. 2.*

6 Sed alii contradicunt intelligentes hunc textũ procedere in hoc speciali casu, quando excomunicatus in Ecclesiam ingreditur ut audiat verbũ Dei. Et ratio specialitatis est, ut facilius ad correctionem inducatur. Quod satis innuit littera ibi, *& eosdem ad correctionem inducas*: licitum est enim excommunicatis communicare ad finem ut ad poenitentiam reducantur, cap. *Antecessor, 11. q. 3.* & cap. *Cum voluntate, infra eod.* & notant *hic* Butr. Abb. Marian. Socin & Felin. omnes *in 2. no-*
7 *tab.* Sed extra hunc casum existimant excommunicato esse prohibitum ingressum Ecclesiae per textum in cap. *Porlectu, 25. distinct.* & cap. *Cleros, 21. distinct.* ubi dicitur ad ostiarium pertinere claves Ecclesiae, ut fideles recipiat, excommunicatos, & infideles respuat: & hoc tenet Raym. *in summ. hoc tit. § Sed numquid*, ubi dicit excommunicatos sive occultos, sive manifestos nullo tempore debere intrare in Ecclesiam, & concordat Goffred *hic*, & Alten. *lib. 7 tit. de damn. excomm. in princip. vers. Item Ecclesiam.*

Nec obstat si dicatur, Alius non debet excommunicatum occultum prodere, vitando eum in publico; ergo multo minus idem excommunica-

tus

tus debet prodere seipsum : quoniam non est simile, cùm non sit in potestate alterius excommunicatum corrigere, taliter eum vitando, sicut est in potestate sua seipsum corrigere, & absolutionē impetrare, ut post glos. Guil. Asten. & Io. Friburg. formaliter *hic* dicit Henric. Boich. *post. princ* & in hoe videtur residere Host. *n. 3.* dum dicit (Dispensatur enim hoe casu propter favorem animarum, & ita possunt intrare Ecclesiam; verbo tamen finito statim exeant, & fugiant, quia nec licet eis divina audire, ut notatur in cap. *Quod in te, § 1. supra tit. prox*) & idem repetit in *summa hoc tit. §. fin vers. Sed numquid*, & apertius Io. Andr. in dicto cap *Nuper, in ver. Orando, numero 5 supra eod.* ubi concludit excommunicatum non debere Ecclesiam ingredi, licèt ibi non celebrentur divina, nisi causa audiendi verbum Dei, ut hic & sequitur Mar. Socin. in cap. *Sacris, in 9. principali articulo, in 17. dubio, num. 124. & seq. supra eod.* ubi dicit hanc esse regulam ut excommunicatus extra casum prædicationis verbi Dei non possit ingredi Ecclesiam, etiamsi intraret alia causa, quàm audiendi divina, subdens hanc partem esse de jure veriorem, licèt
8 contraria sit æquior. Ergo adhæreo huic secundæ opinioni ; tum quia cùm Ecclesia nihil aliud sit, quàm cœtus, & communio fidelium, cap *Legimus circa med, 93. dist* cap. *Multa, 1 qu. 1.* cap. *Loquitur Dominus, 24 qu. 1* sicut excommunicatus est à communione fidelium exclusus, cap. *Nihil*, & cap. *Canonica, 11. qu. 3.* cap. *Viduas. 27. q. 1.* & cap. *Tam sacerdotes, 24. q. 3.* ita conveniens est, ut excludatur ab Ecclesia materiali, ubi fideles Deum deprecaturi conveniunt, cap. *Oratorium, & cap. seq 42. dist.* & cap. *2 de immunit. Ecclesi lib. 6* tum quia jura præallegata in d. cap. *Cleros*, & cap. *Perlectis*, generaliter, & indistinctè arcent excomunicatos ab Ecclesia, nec apparent limitata, nisi in casu prędicationis verbi Dei, ut hic, in aliis, ergo stabimus regulæ, *quia quod non mutatur*, &c. l. *Sancimus, C. de testam.* l. *Ab ea parte. ff de probat.* & not. glos. *1. in fine* in cap. *Inter hæc, 32. qu. 2.* Tum denique
9 quia excommunicationis gladius nervus est ecclesiasticæ disciplinæ, & ad continendos in officio populos valde salutaris, ac si contemnatur, perniciem potius pariat, quàm salutem, ut legitur in *cap. 3. sess. 25.* Concilii Tridentini. Per hoc autem quod excommunicatus excluditur ab Ecclesia: censura magis formidatur, ob quam rationem amplectitor hanc opinionem, & veriorem putat etiam Felin. *hic in princ.* & tutiorem Henr. Boich.
10 *circa med.* Neque hoc in odium excommunicati, sed ad illius utilitatem, & medicinaliter sancitum est, ut scilicet citiùs resipiscat & spiritus ejus salvus fiat, cap. *Multi, 2. qu. 1.* cap. *Aedi, 11. qu. 3.* cap. *Cum medicinalis, de sent. excomm. lib. 6.* Rota, *decis 35.* incipien. *Si quis in causa, aliàs 1e. num. 2. de*
11 *senten. excomm. in novis.* Procedit autem hæc conclusio etiam post Constitutionem Concilii Constantiensis, quæ incipit, *Ad evitanda* : nam etsi per eam indulgeatur Catholicis ut communicare possint cum excommunicatis, non tantùm in divinis officiis, sed etiam in administratione, & perceptione Sacramentorum, exceptis tantummodo publicè denunciatis per sententiam, & notoriis Clericorum percussoribus : non tamen per hoc ipsi excommunicati in aliquo relevantur, ut ibi expresè cavetur in fine : unde quoad eos remanet antiqua prohibitio ingrediendi Ecclesiam etiam ex alia causa, quàm audiendi divina, cùm non reperiatur immutata, l *Præcipimus, in fine, C. de appellat. cum simil.* & de intellectu, & robore prædictæ Constitutionis vide quæ scripsi latissimè in cap. *1. supra de schismat.* Intellige prædicta in ex-
12 communicatis majori excommunicatione : secus si minori, quia non prohibentur Ecclesiam ingredi, arg. cap. *A nobis, supra de excep.* & cap. *Qui studet, in fine 1. qu. 1.* & reprobata Hugonis opinione tenet Guiliel. in cap. *Is cui, tit. eod. lib. 6.* & Henric. *hic in princip.*

13 Secundò nota divini officii appellatione non venire prædicationem verbi Dei : nam textus decidit primò excomunicatos, & interdictos posse in Ecclesiam convocari ad prædicationem verbi Dei. Deinde subjicit limitationem, dummodo nullum in eis divinum officium celebretur. Et sic sub illis verbis, *nullum divinum officium*, licèt universalibus negativis nō includitur prędicatio. In contrarium est glos. in Clem. *Quamvis, in verb. Ad divina, de foro competen.* ubi determinat divinorum appellatione comprehendi etiā prædicationem verbi Dei, allegat cap *Inter cætera, supra de offic. Ordin.* & pro glossa facit text. in cap. *Perlectis, §. Ad Diaconum. dist.* ubi dicitur pertinere ad Diaconum prædicare Evangelium, & Apostolum. concordat cap. *In sancta, 92. dist.* ibi (Quos, idest Diaconos, ad prædicationis officium vacare congruebat) Item pro glossa facit text. in cap. *Adiicimus, 16. qu. 1.* ubi statuitur ut nullus præter Domini Sacerdotes. prædicare audeat. Item prædicationis munus dicitur Episcoporum præcipuum esse à Concilio Tridentino, in *cap. 4. sess. 24.* & sic videtur actus Ordinis sacri, & consequenter comprehendi divinorum appellatione: unde sicut quis suspenditur aliquādo ab officio sacerdotali, cap. *Sanè il secondo, supra de off. deleg* & cap. *2. eod. tit lib 6.* ita & prædicationis officio, ut est textus in Clem. *Cupientes, de pæn.* Sed Doctores com-
14 muniter tenent oppositum, quia nullo jure apparet prohibitum; quominus prædicandi munus delegari possit Clerico in minoribus Ordinibus constituto : & quamvis statutum sit ne quis prædicet, nisi mittatur, ut ad *Roman. 15.* cap. *Ad abolendam*, & cap. *Cum ex iniuncto, de haret.* non tamen reperitur statutum, ut mittendus esse debeat sacro Ordine initiatus, ut plenè respondit Navar. *cons 7.* incipien. *Ac prædicare sit actus Ordinis sacri, in*
15 *tit. de off. iud. deleg.* qui amplius putavit, licèt non benè, ut paulò post patebit, etiam merum laicum posse prædicare de licentia Sacerdotis, & Clericorum per cap. *Mulier, 23 dist.* Et absoluiè officium prædicationis nō esse Ordini annexum sentit etiā Sylvest. *in ver. Suspensio, num. 1.* dum dicit suspensionem quandoque fieri non ab Ordine, sed ab aliquo alio, purà ingressu Ecclesiæ, actu prædicationis, & hujusmodi. Non obstat text. in d. cap. *Perfectis*, & in cap. *In sancta*, quia intelligi possunt de cantione, vel lectione Evangelii ad Missam, ut notat glos. utrobique, & Navarr. *ubi supra*, & dixi in c. *Cum contingat, supra de ætat. & qualit.* Item non obstat
16 cap. *Adiicimus*, & Concilium Tridentinum in d. *cap. 4.* quia intelliguntur de prædicatione exercēda auctoritate propria, & ratione sui officii, quale non habent nisi, Sacerdores Curati, & Episcopi.
17 Qua ratione Monachus etiamsi sit Diaconus, vel Sacerdos simplex non habens Ecclesiam curatam non potest prædicare nisi de licentia Episcopi vel

Sacer-

18 Sacerdoti Curati, ut probatur in d. cap. *Adiicimus, iunctis, Ecce*, At è converso Sacerdos curatus etiam nondum promotus ad Sacerdotium, potest, & debet prædicare populo verbum Dei, sicut & Episcopus non consecratus, qui prohibetur ea tantum exercere, quæ sunt Ordinis, non autem ea, quæ sunt iurisdictionis, vel officii, ut in cap. *Transmissam* & cap. *Quod sicut* §. *Praeterea*, *de elect.* & in cap. *Quamvis Chorepiscopi*, 68. *distinct.* & hanc partem alias probavit Sacra Congregatio Concilii articulo diligenter examinatu; nam proposito dubio an officium solemnis prædicationis in Ecclesia posset simplici Clerico in sacris minimè constituto ab Episcopo delegari: Die 23. Iunii 1590. censuit munus prædicationis per Episcopū committi posse etiam Clerico, qui non sit in sacris Ordinibus constitutus. Dictum tamen fuit in Sacra Congregatione, laico committi non posse. Et ita videbatur tota Congregatio sentire tum per allegata capitula de hæret. tum per Concilium Lateranense, *sess.* 11. sub Leone X.

20 Concludo igitur prædicationem verbi Dei regulariter non venire divinorum appellatione, ut hic probatur. Et propterea de illa nihil agitur in *tit. de celebr. Miss.* & divinis officiis, sed *in titulo de offic. Ordin.* ut in cap. *Inter cætera*, Vnde suspensus à divinis non intelligitur suspensus à prædicationis officio, nec è converso, ut not. gloss. in d. Clem. *Cupientes in ver. Suspensi*; Quæ propterea advertit suspensionem ab officio prædicandi esse

21 novam suspensionis speciem. Sic etiam quamvis suspensus à divinis celebrando efficiatur Irregularis, cap. *Is cui eod. tit. lib. 6. c. Si quis Episcopus, 11. q. 3.* Innoc. in cap. *Cum aeterni, in ver. Divinis, de sent. & re iudic. lib. 6.* tamen secus est in suspenso à prædicationis officio, ut notatur in cap. *Cum dilectus, de consuet.* in cap. *Sicut olim*; de *Cler. excomm. ministr.* & in d. Clemen. *Cupientes. de pœn.* & per

22 Sylvestr. *in ver. Suspensio, numero 4. in 5. quæst.* fallit si subiecta materia, & identitas rationis aliud suadeat. Et ita intelligo glossam in d. Clem. *Quamvis in ver. Ad divina, & fors tempet.* ibi enim considerantur divina respectu concursus Populi ad hoc ut facta citatio ad expulsores Episcoporū pervenire verisimilis præsumatur, ut legitur in texto, & not. Ioan. Andr in c. *fin. num. 5 in ver. In Ecclesiis, supra de clandest. despons.* Vnde non mirum si appellatione divinorum etiam prædicatio comprehenditur, quia non minus ad sacras conciones audiendas, quàm ad divina officia fideles confluere consueverunt. Et adde Sylvestr. *in ver. Interdictum 5 numero 5. vers. Secundum*, ubi dicit divinorum nomine solum venire ordinatum in Breviario, & Missali.

23 Tertiò nota tria Sacramenta, quæ administrari possunt tempore generalis interdicti. Primum est Baptismus. Et quamvis hic, & in cap. *Non est, supra de sponsal.* exprimatur de parvulis habito respectu ad id, quod est frequentius; tamen idem est in adultis, ut in cap. *Quoniam, hoc tit. lib. 6.*

24 Secundum est pœnitentia morientium; sed hodie non tantummodo morientes, sed etiam viventes tam sani, quàm infirmi ad pœnitentiam licitè admittuntur, ut in cap. *fin. eodem titulo, & lib.* Hæc enim duo Sacramenta semper excipiunt de quolibet interdicto, quia sunt Sacramenta necessitatis, d. cap. *Non est.* iuncta gloss. *in ver. Baptismum*

25 *parvulorum*, Et per pœnitentiam intelligitur etiam Viaticum, quod decedentibus conceditur, ut in cap. *Quod in te, supra de pœn.* ibi. (In illo verbo, per quod Pœnitentiam morientibus non negamus; Viaticum etiam, quod verè pœnitentibus exhibetur, intelligi volumus, ut nec ipsum decedentibus denegetur) & notat glos *hic in ver. Præter baptisma*: Hæc enim est regula à Canone tradita, ut nulli pœnitenti sit denegandum in morte, Viaticum, cap. *Pœnitentes, in fine*,

26 *5. distinct.* Sed sanis tempore interdicti Eucharistia non conceditur, ut tenet glossa in cap. *final. in ver. Admittantur*, & Abb. *hic in ultimo notab. num. 4.* & Navarr. *in Manual. cap. 27. numero 178*

Tertium Sacramentum est Chrismatis Et quamvis textus similiter exprimat de pueris, tamen

27 idem in adultis, ut in dicto cap. *Quoniam*: nam etsi hoc Sacramentum regulariter non sit necessitatis, est tamen complementum Baptismi, ut in dict. cap. *De his verò, de consecr. distinct. 5.* & ibi gloss. *final.* Atque, ut Urbanus inquit *epist. 1. ad omnes Christianos, cap. 7.* (Omnes fideles per manus impositionem Episcoporum Spiritum sanctum post Baptismum accipere debent, ut pleni Christiani inveniantur) refertur in cap *Omnes, eadem distinct.* & not. glos *fin. hic*, & Host *in fine, in ver. Ad confirmationem*, non quod prima gratia per Confirmationis Sacramentum confieratur, & ante Confirmationem per Baptismum originale peccatum non deleatur, qui est perversus nonnullorum hæreticorum error; sed quia per Confirmationem baptismalis gratia roboratur, ut explicat Suarez *tom. 3 disp. 34 sect. 2.* Ad

28 hoc cap. *Spiritus Sanctus, de consecrat, d. st. 5.* Et eadem ratione in die Cœnæ Domini permittitur consecratio Chrismatis: quæ ad Confirmationē, & Baptismum est necessaria, ut in dicto cap *Quoniam, inf. eodem lib. 6.* & consecratio olei bapti-

29 zandorum, ut per Navarr. *loc. citatis* Sed Sacramentum extremæ Unctionis denegatur, ut in dict. cap. *Quod in te*, & not. hic glossa *in ver. Præter baptisma*, Hostiens. *num. 4. in eodem ver.* Abb. *num. 1.* & reliqui, Anton de Butr. in d. cap *Non est vobis, supra de sponsal.* & Sylvest. *in ver. Interdictum, 5. numero 8, in fine in 7 quæst.* De matrimonio autem & Ordine dicam notatur per DD. in d. cap. *Non est vobis*, & per Sylvest dict. *quæst. 7. num. 9 vers. Quinta exceptio*, & *vers. Sexta est in Ordinum collatione.*

30 Ultimò nota ibi, *Ferrarienses Cives excommunicatos, & interdicti sententiis sint ligati*: omnes cives unius civitatis pariter, & simul posse non tantum interdici, sed etiam excommunicari, prout hic notant Abb. *in 4 notab. n 4* & Felin. *num 3.*

31 QUÆRO utrum Vniversitas excommunicari possit.

32 Ad evidentiam præmitto secundum Ioan. Mon. & Iuan. Andr. in cap *Romana, num. 7. infra eod. lib. 6.* Vniversitatem dictam esse ab Vniverso, & universum dici quasi in unum versum, cum scilicet plures habent ius, vel causam vertendi se in unum, ut faciant Vniversitatem, eo quod reperiatur hoc eis concessum ab his, qui super hoc ius

33 habent, ut l. 3 ff. d *Collег. illicit.* Vnde, ut ipsi diffiniunt, Vniversitas est plurium corporum inter se distantium uno nomine specialiter eis deputato collectio, ut secundum Oldrad *consil. 315.* Circa illud. Vniversitas est multorum in unum

Congre-

Congregatio eidem capiti subjectorum, vel ut
Roman. inquit consil. 400. Quaritur numero 9. est
corpus quoddam, quod ex multis invicem colle-
ctis conficitur, non autem ex una sola persona, li-
cet in una propter casus supervenientiam jus ejus
conservari possit, ut l. Sicut, ad fin. ff. Quod cu-
jusque Univers. nom. & not. in cap. 1. sup. de elect.
34 & in cap. Gratum de postulat. Pralat. & quinque
homines faciunt Universitatem castri, vel villæ, ut
notat Bald. in d. cap. 1. numero 8. sup. per text. in l.
fin C. de testam. ubi propterea infert ut si statuto
caveatur, ut villa teneatur emendare damna com-
missa in suo territorio & in villa non sint quinque
viri, idest Patres familiæ, non comprehendatur in
statuto; sed glossa fin. in d. l. Sicut, tenet Univer-
sitatem posse constitui per tres, & eam sequitur
Bartol. in l. Prator, la seconda, numero 1. ff. de vi
35 bonorum raptor. Et Universitatis nomine censen-
tur synodus, concilium, cœtus, conventus, de
quibus Isidor in cap. 1. 15. distinct. Et sunt quasi
synonyma, seu idem importantia Universitas,
Communitas, Collegium, Corpus, Societas, ut
dicunt Ioan. Monach. & Ioan. Andr. in d. cap. Ro-
36 mana; nam Communitas dicta est à communi, &
est commune compositum à cum, & munium, id-
est officium, quasi Communio plurium in unum
officium cap Consulti, suprà de Procur, ut quia
habent arcam communem, sigillum commune,
& unum Rectorem, & similia, arg. c. Dilecta, su-
pra de excess. Pralat. not. Bald in cap. Cum om-
nes, numero 36. de constit. & dixi in d cap 1. de
37 elect. Collegium autem dicitur quasi in unum
collectum, & est Societas Collegarum in uno ho-
nore positorum, secundum Ioan. Mon. & Ioann.
Andr. ubi supra Vel ut dicit Prob in eodem cap.
Romana, num. 6. Collegium est collectio plurium
corporum rationabilium constituens unum cor-
pus repræsentatum; omne tamen Collegium est
Universitas, sed non è contra, ut l. Omnibus, ff.
ad Trebell. & not. Bald. in cap. Tertio loco numero 3.
38 supra de probat. Et hoc potest dici Capitulum, de
quo per Ioann. Andr. & DD. in cap. Capitulum
supra de rescr Et Episcopus cum Capitulo faciunt
unum corpus, cujus Episcopus est caput, Cano-
nici membra, cap. Novit. supra de his, qua fi. à
Pralat.

Quibus præmissis quæstio proposita duas habet
inspectiones Prima est an Universitas excommu-
nicari possit licitè. Secunda est, an excommunica-
ri possit validè, ita ut sententia excommunicatio-
nis quamvis ferri non debeat, tamen si feratur, li-
get, & tenenda sit.

Circa primam inspectionem, ut videtur expedi
ta per Constitutionem Innocentii IV. in dicto
cap. Romana, § In Universitatem, de sentent. excom-
munic. lib. 6. ubi disertis verbis prohibetur ferri
sententia excommunicationis in Universitatem,
vel Collegiũ, jubeturque promulgari in illos dũ-
taxat de Collegio, quos culpabiles esse constite-
rit Unde cum de hoc ibi sit casus apertus, frustra
versantur, qui in dubium revocant an Universitas
possit excommunicari: cùm præsertim Constitu-
tio illa rationi innitatur sanctæ, quæ in littera ex-
primitur ibi (Volentes amicorum periculum
vitare, quod exinde sequi posset, cùm nonnun-
quam contingeret innoxios hujusmodi sententia
irretiri.)

39 Et confirmatur, quia excommunicationis pœ-
na gravissima est, imò nulla major in Ecclesia Dei
cap. Corripiantur, 24. quæst. 3 cap. Absit, 11. quæst.
3. separat enim à Deo, cap Certum, 24. quæst. 3.
Ab Ecclesia fidelium removet, cap. Omnis, &
cap. Seq. 11. quæst. 3. tradit Satanæ, cap. Audi.
& æternam damnationem inducit, cap. Nemo
Episcoporum, eadem cau. & quæst. Unde S. Tho-
40 mas in 4. distinct. 18. quæst. 2. art. 1. quæst. 2. ad ter-
tium post Magistrum Sententiarum docent ex-
communicatum triplex incommodum incurrere,
quia privatur gratiâ Dei, & protectione ejus
speciali, & traditur Diabolo corporaliter, & spi-
ritualiter. Quamobrem cum tot, & tam gravia
mala per excommunicationem inferantur, ad vi-
tandum periculum feriendi innoxios providè
sancitum est, ut censura hujusmodi feratur tan-
tummodo in personas culpabiles, de Universita-
te, non autem in ipsum corpus Universitatis, vel
Collegii.

41 Atque ita non obstat quòd civitas, vel Univer-
sitas possit interdici, ut hic patet, & sic quando-
que puniantur qui non peccaverunt, ut cap. Non
42 est vobis, supra de sponsal. & cap Sanè, il secondo,
de offic. delegat. Quoniam hoc verum est in pœ-
na interdicti: nam pro peccatis Regis regnum
interdicitur, ut in d cap. Non est vobis, Civitas
pro peccatis Episcopi, ut in d cap. Sanè, vel Do-
mini, aut Rectoris, ut in cap. Si sententia, de sen-
tent. excommunic. lib. 6. & monasterium pro
peccatis Abbatis, ut in cap. Cum dilectus, supra
de relig. domib. non autem in pœna excommuni-
cationis, quâ quis plecti non debet pro peccatis
alienis, ut egregiè probat Augustinus in cap. Si
habet, 24. quæst. 3. & notat hic glossa in ver. Inter-
dicto supposita Host. Io. Andr. & alii inferius re-
lati, num. 51.

Rationem diversitatis assignat Divus Thom.
in 4. distinct 18. quæst. 2. art. 3 quæst. 2. ad secundum,
quia interdictum non est tanta pœna, quanta
excommunicatio; quia interdicti non fraudantur
Ecclesiæ suffragiis, sicut excommunicati

43 Unde mos sacrorum Canonum est singulares
tantùm personas anathematis mucrone ferire.
Universitates verò interdicto supponere, ut cap.
Sicut, il terzo, de iureiurand. cap. Cum dilectus,
vers. Mandantes, de relig. domib. & cap. P. & G.
de offic. delegat. nam etsi in compilatione, qua u-
timur, scriptum sit (excommunicationis, & in-
terdicti sententias in personam, & terram ejus
promulgares) melius tamen in manuscriptis le-
gitur (excommunicationis in personam, & in-
terdicti in terram sententias promulgares) ut ibi
est adnotatum in gloss marginali. Et hæc differen-
tia colligitur etiam ex textu nostro: nam in pri-
ma parte, ubi agitur de excommunicatione, lo-
quitur de civibus Ferrariensibus, In secunda verò
agens de interdicto loquitur de civitate ipsa, ut
observat Ioan. Andr. num. 3. vers. Et nota quod su-
pra dixit Cives.

44 Et propterea in Bulla Cœnæ, §. 2. Omnes, & sin-
guli cujuscunque status, gradus, seu conditionis
fuerint ab ordinationibus Apostolicis ad univer-
sale futurum Concilium appellantes excommu-
nicantur, Universitates verò, Collegia, & Ca-
pitula interdicuntur Quod caput desumptum est
ex Constitutione Pii II. contra appellantes ad fu-
turum Concilium, quæ incipit Execrabilis, in fine,
45 & habetur in Bullar. tom. 1. pag. 316. Et similiter
Vrba-

Vrbanus VI. in Bulla contra officiales laicos relegantes, seo proscribentes quoquo modo personas Ecclesiasticas, incipien. *Quia sicut*, §. 1. *eodem tom. pag. 229.* (Talia, inquit, præsumentes, si singulares personæ fuerint, earum singulas; si verò Communitates, vel Vniversitates extiterint omnes, & singulos eorum Potestates, Capitaneos, Scabinos, Rectores, Iudices, Consules, & Officiales, & Consiliarios, & privatas personas, quæ hujus sacrilegii principaliores patratores extiterint, excommunicationis sententias nec non eorum Civitates, Terras, Oppida, & Castra inter-
46 dicto subjacere volumus ipso facto.) Vbi observandum est, per excommunicationem latam in Officiales, vel Consules, nunc censeri excommunicatum corpus aliquod Vniversitatis, vel Collegii; quia ut Bald. inquit in cap. *Duobus, num. 15. supra de sentent. & re iudic.* Consules Mercatorum non faciunt Collegium, quia essent duo Collegia in eodem subjecto, sed sunt Patres Collegii.

47 Et eodem modo in extravag. Ioan XXII. *super gente, de consuet.* excummunicantur Impedientes ne Legati & Nuncii Sedis Apostolicæ recipiantur, aut liberè exerceant officium suum; & eorum Regna, Terræ, & loca quælibet interdicuntur, quamdiù in contumacia duxerint persistendum

48 Quem morem hoc ipso tempore servatum vidimus in casu Republicæ Lucanæ: nam civitatem, statum, & dominium nuper interdixit Episcopus civitatis Castelli Commissarius Apostolicus; Vexillifero verò, Antianos, & Officiales, qui pro tempore extiterunt nominatim excommunicatos nunciavit, eo quod nõnullos familiares Cardinales Episcopi. & Inquisitoris cum armis repertos, duosque ejusdem Cardinalis fratres germanos in contemptum, & depressionem libertatis ecclesiasticæ carceribus mancipaverint, & eundem Commissarium à S.D.N. super his specialiter ablegatum admittere recusaverint.

49 Suffragatur etiam huic sententiæ glossa Augustini *Matth. 13.* ad hoc propositum relata à Divo Thoma *in 4. distinct. 18. quæst. 2. art. 3. quæst. 2. versic. in contrarium*, ubi dicit: Princeps, & multitudo non est excommunicanda, idest princeps cum multitudine, seu Vniversitate: Nam de Principe solo non ambigitur, quin excommunicari queat, cap. *Valentinianus, 63. distinct.* cap *Quoniam.* & ibi glossa *in ver. Communione, 18. distinct.* cap. *Duo sunt, 96. distinct.* ubi dicitur: (Plerique Pontificum alii Reges, alii Imperatores excommunicaverunt,) & cap. *Ad Apostolica, de re iudic.* & apertiùs hoc ipsum docuit idem
50 Augustinus *lib. 3. contra epist. Parmen.* ubi valdè detestatur excommunicationis sententiam latam adversus multitudinem, etiam manifesti, & notorii peccati ream, refertur in cap. *Non potest, 23. quæst. 4.* Ad idem textus in cap. *Comessationes, in fine, 44. distinct.* ubi dicitur: levissimis quidem, sed instantissimis admonitionibus multitudo frãgatur. Ergo non excommunicatione. Et ita ad hoc ponderat illum textum Felin. in cap. *Delecta, numero 1. versic. Aliam rationem, supra de except. &* Philipp Prob. in d. cap. *Romana, numero 5. de sent. excomm. lib. 6.*

51 Quamobrem Vniversitatem non esse anathema feriendam censuerunt in d. cap. *Romana infra eodem lib. 6.* Innocentius illius Constitutionis Conditor Hostien. Archid. Ioan. Mon. Ioann. Andr. Lap. Gemin. Ancharan & Franc. & in hac Decretali glossa *in ver. Interdicto supposita*, Innocent. *in princip.* ubi exponit verbum Cives, hic positum, idest Consiliarii, vel alii, qui delinquerent, arg. cap. *Veniens, suprà de Simon.* & cap. *Lator, de Cler. excomm. minist.* quia, inquit, civitates non possunt excommunicari: vel Vniversitas, cap. *Romana infra eodem* cap. *Si habet, 24. quæst. 3.* vel quod speciales cives erant excommunicati, sed tota civitas interdicta, Host. *num. 3.* dicens (Civitas excommunicari non potest, & ideo est interdicenda; & Consiliarii, & Majores, per quos regitur civitas, excommunicari possũt: excommunicari enim non debet unus pro alio, sed bene interdici.) Ioan. Andr. *num. 3.* (Nota, inquit, quod supra dixit, *Cives*, hoc pro eo, quia civitas non excommunicatur, sed cives scilicet Consiliarii, & Majores, per quos civitas regitur, excommunicari possunt, allegat d. cap. *Romana, infra eodem lib. 6.* cap. *Dilectus, il secondo, de simon.* & cap. *Significaverunt, de except* Nec enim excommunicatur unus pro delicto alterius, licèt benè interdicatur, secundum eum Anton. de Butr. *num. 8.* (Vniversitas, inquit, non excommunicatur, quia pœnâ excommunicationis pro delicto alterius quis non ligatur. Sed cives singulariter benè possunt excommunicari, ut principales civitatem regentes) Idemque totidem ferè verbis repetit Petr. de Ancharan. *num. 1. in 1. notab.* & sequitur Abb. *num. 4. in 4. notab.* ubi ait (Nota quod omnes cives unius civitatis pariter, & simul excommunicari possunt; Et intelligo, quod excommunicatio feratur in personas capaces: nam in universitatem non debet ferri excommunicatio. Et idem dicit Felin. *num. 3.* Idem docuit sanctus Thom. *in 4. distinct. 18. quæst. 2. artic. 3. quæst. 2* & Turrecremat in cap. *In criminalibus, numero 1. 5. quæst.* & ex recentior. Covarr. *lib. 2. variarum resolut. cap. 8. numero 8 in fine* ubi testatur de communi opinione, Navarr. *consil. 24 numero 1. hoc tit. in antiq.* Henriq. *in Summa lib. 13. cap. 25. §. 4. littera B.* & Sayr. *de censuris, lib 1. cap. 8. num. 15.*

52 Cœterum etsi prædicta videantur satis clara; in oppositum tamen considero Constitutionem Innocentianam in d. cap. *Romana*, §. *in Vniversitatem, hoc tit. lib. 6.* Ius novum continere, propterea enim non procedit per viam declarationis. Vnde ante ipsam constitutionem Vniversitas, vel,
53 Collegium benè poterat excomunicari Ad quod allego tria jura; Primò scilicet textum in cap. *Si autem nobis, 11. quæst. 3.* ubi Populi, qui non ubedierint Episcopo, fiunt extorres à Regno Dei, & à consortio fidelium, & à liminibus Ecclesiæ alieni, & ita excommunicationis sententia innodantur, ut ibi explicant gloss. Archid. & DD. & clarè probatur ex littera; nam illa tria non congruũt nisi excommunicationi, quæ excludit à Regno Dei, cap. *Certum*, 24. q. 3 à consortio fidelium separat. c. *Nihil* & cap. *Canonica, 11 q 3.* & arcet à liminib. Eccl e. *Cleros, 21. dist.* & c. *Perlectis, 25. dist.*
54 Populus enim nõ est unum simpliciter, sed aggregativè, seu collectivè: nam decem homines faciunt populum, cap *Vnico, 10. qu. 3. glos 1.* & DD.
55 in cap. *1. supra de elect.* & Bartol. in l. *Prætor, la seconda, numero 4. ff. de vi bonorum raptorum*, & ut inquit.

quit Bald. in cap. *In pertractandis, num. 1. supra ut lite non contest.* Vniversitas est duplex, quædam discretorum tantùm ut Monachorum, & artificum; quædam non discretorum, ut populus; & hanc appellat mixtam, & confusam Vniversitatem. Secundò allego textum in cap. *Significaverunt. vers. Sed à parte, supra de except.* ubi contra Capitulum Tornac. in gradu appellationis fuit opposita excommunicationis exceptio, & textus decidit per hujusmodi exceptionem Capitulum non repelli à prosequutione appellationis; quia omnis legitima defensio excommunicato in judicio reservatur: & ita clarè admittit Capitulum potuisse excommunicari; unde benè Anton. de Butr. ibi *n. 2.* (Nota, inquit, Capitulum posse excommunicari, licèt subdat hodie hoc esse intelligendum ut in d. §. *In Vniversitatem*, & Host *ibi n. 7 in ver. Contra Capitulum*, dicit illum textum loqui in simplicitate antiqui juris, secundum quam & Capitulum, & Vniversitas excommunicabantur, & dicebantur posse excommunicari. Tertio ad idem allego textum in cap. *Vnico in princip. supra de lit. contest.* nam, ut ibi dixi *n. 1.* & patet in compilatione antiqua, & recitant ibi Io. Andr & Abb. uterq; *num. 2.* Capitum S Quintini irrogaverat injurias Episcopo Noviensi, & Episcopus propter ejusmodi injurias illud excommunicavit: & quamvis textus simpliciter narret factum, tamen illud non improbat, nec processum irritum decernit ex eo quod Capitulum non potuerit excommunicari, sed ex eo qood litis contestationem non invenit esse factam, ut ibi dicitur: & ita Capitulum, & Vniversitas olim excommunicabatur secundum Io Andr. & Abb. *ubi supra*, & Butr. *n. 6. in secunda*
26 *oppos.* Cum igitur de jure veteri liceret Vniversitatem, vel Collegium excommunicare, dicimus non esse recedendum à dispositione antiquorum Canonũ, nisi quatenus jure novo reperiantur expressè correcti, l. *Sancimus*, *C. de testam.* & l. *Pracipimus in fine*, *C. de appellat.* expedit enim jura juribus concordare, c. *Cũ expediat, de elect. in 6* nova autem Constitutio Innocen. in d. cap. *Romana*, §. *In Vniversitatem, infra eodem lib. 6.* non corrigit jus vetus nisi in eo casu, in quo in Vniversitate reperiantur, aut reperiri possint innoxii, & non culpabiles.

Movetur enim ratione periculi animarũ, quod sequi posset, cùm nunnunquam contingeret innoxius hujusmodi sententia irretiri, ut expresè ibi legitur. Et hanc rationem considerat Holt. Ioan. Andr. Butr. Cardin. & alii supracitati *n. 51.* dum firmant idcirco Vniversitatem excõmunicari non posse, sed interdici. quia pro delicto alterius non potest quis excommunicari, sed benè interdici. Atque ita loquuntur de Vniversitate illa, in qua aliquis reperitur innoxius: nam si omnes essent culpabiles per excommunicationem Vniversitatis, unus non ligaretur pro delicto alterius, sed unusquisque pro suo delicto. Et hanc ipsam rationem ponderat S Thom. *in 4. dist. 18 qu. 2. art. 1. q. 2.* dum dicit Ecclesiam providè sanxisse ut tota Cõmunitas non excommunicetur, ne cum zizaniâ, idest cum delinquentibus, eradicetur & triticum, idest feriantur insontes, & non culpabiles, Ergo si cesset hæc ratio, eo quod appareat totam Communitatem deliquisse, nõ erit prohibitum in eam proferre excommunicationis sententiam: quod expresè docuit Dominus meus Io. Franciscus Fagnanus in libello de just. & validit censurar. Pauli V. in Rempubl. Venetam *in 5. par.* [illegible] *censur. pag. 136. vers Præterea*, ait enim: Ideò in Constitutione Innocentii prohibita est excommunicatio in Vniversitatem, vel Collegium; quia cùm probabile non sit aliquam multitudinem in totum delicto consensisse, justus cum impio non est condemnandus, ut apertè insinuat dicta Innocentii Constitu-
29 tio. Quamobrem quoties constat totam Vniversitatem, vel totum Collegium deliquisse, cessante tunc dictæ Constitutionis ratione, potest excommunicari, allegat Host. *in summa*, *tit. de Contumac. §. fin. vers. Ergo si constat*, Lap. Petr. de Anch. & Domin quos sequitur Franc in d cap. *Romana*, §. *In Vniversitatem*, *vers.* in glos *final. in fine*, Et hanc opinionem tanquam dictæ Constitutioni Innocentii, & S. Thomæ verbis congruentem sequitur Tabiena *in ver Excommunicatio, 2. vers. Vel accipitur Collegium pro personis applicatis.*

Nec obstat auctoritas Augustini in d. cap *Non potest, 23 qu. 4.* quoniam intelligenda est ubi scandalum timetur, & multorum strages jacent, si servetur rigor, ut in cap. *Vt constitueretur, in fine, 50. dist.* aliàs verò si non contemnatur disciplina Ecclesiæ in popolo, sed sperari possit fore ut patienter sustineant, ferienda est multitudo, cap. *fin. de pænit. distinct. 6* Hæc sunt verba glossæ in c. *Latores, in ver. Multitudinem, de Cler. excomm. ministr.* & tenet Sylvest *in ver. Excommunicatio, 1. numero 10. vers. Nec debet* Multitudo quippe peccantium patrocinium errori non parit, ut Hieron. inquit *epist 2. ad Ruffinum*, relatus ab Henr. Boich.
30 in d. cap. *Latores*, adde D. Thomam in *22. qu. 108. art. 1. ad quintum*, ubi dicit, quando tota multitudo peccat esse de ea vindictam sumendam, sicut Ægyptii prosequentes filios Israel submersi sunt
31 omnes in mari rubro, *Exodi 14.* sequitur Felin alia cumulans in cap. *Dilecta, n. 6. de exception.*

Demum cùm in hac materia qui numerus requiratur ut multitudini impunè sit deliquisse, à judicis arbitrio dependeat, ut ibidem glos. Henr. & cæteri declarant: meritò S. Augustinus Donatistarum, eorumq; populorum, qui majorem Africæ partem occupabant, multitudinem utpotè im-
32 mensam, arbitratus est non debere excommunicatione feriri: unde secus dicendum est in particulari Vniversitate, vel Collegio. Ad hoc d. cap. *Latores*, ibi (Si verò multitudinem magnam in hoc deliquisse cognoveris, &c) Et hanc partem tenet expresè Io de Anan. in cap *Dilectus, il secondo, in 9. col. vers. Vel adde prædictis, de Simon.* & Felin. post eum in cap. *Dilecta in Christo, num. 1. col. 2 vers. Limita tamen, supra de except* ubi notabiliter limitant d. §. *In Vniversitatem*, Nisi omnes de Vniversitate essent capaces doli, aut culpæ; quia tunc si omnes essent culpabiles, possent excommunicari per nomen collectivum: & exemplificant in Collegio Doctorum, in Capitulo, in Conventu Monachorum, in Consilio populi, & similibus, in quibus cessat ratio d. §. *Inducunt*, Bart. in l. *Si grege, ff. de legat. 1.* & aliis in locis, ubi tetigit an successores Capituli, quod erat excommunicatum, sint etiam excommunicati: ergo supponit Capitulum esse excommunicabile.

His in utramque partem adductis pro veritate considero Vniversitatem posse accipi dupliciter ex Sylvest *in ver Excommunicatio, 1. num 10.* Vno modo prout est quid abstractum, & præscindens à singu-

singularibus hominibus : & hoc modo sumpta
Vniversitas nulla auctoritate etiam Summi Pon-
tificis excommunicari potest; tum quia non com-
municat, cùm communicatio in actibus sit sin-
gularium, quorum sunt actiones; & consequenter
à communione fidelium non potest excludi : tum
quia cùm sit quid fictum, & intellectuale carens
anima, & baptismo, impossibile est ut per excom-
municationem excludatur à Regno Dei, & tra-
datur Satanæ juxta textum in cap. *Certum*, 24.
q. 3 & cap. *Audi*, 11. *qu*. 3. & in specie not. Ar-
chid. in d. cap. *Romana*, *num*. 5 *in ver*. *In Univer-*
62 *sitatem*: & hoc intendunt ibi Io. Mon. & Io. Andr.
ambo *nu*. 9. dum dicunt Vniversitatem, Commu-
nitatem, societatem, Collegium, seu Capitulum
dici unū non simpliciter, sed aggregativè, ut Arca
63 est unum aggregatione. & Domus, & Grex, quia
decem oves faciunt gregem. ut l. *Oves*, *ff. de abig*. &
ob hoc nullum horum est persona vera, quæ est rei
64 rationabilis individua substantia. Vnde Collegi-
um, & alia hujusmodi dicuntur persona non vera,
65 sed repræsentata, ut l. *Mortuo*, *ff. de fideiussor*. Item V-
niversitas caret anima, & baptismo: ergo non est
capax impressionis excommunicationis, quæ non
ligat nisi personam veram, cap. *P*. *& G*. *supra de*
off. deleg. cap. *Sicut il terzo*, *de iureiur*. & principa
66 liter animam, ut in cap. 1 *infra hoc tit*. *lib*. 6. Et si
contra fiat nihil agitur, quia secundum Philoso-
phum 2 de Anima; Actus activorum sunt in pati-
ente benè dispositio: ad quod facit: l. *Pater Severi-*
nano, §. *Conditionum*, *ff. de condit*. *& demonstr*. ita
Io. Mon. & Io. Andr. *ubi supra*. & idem Monach.
in cap. *Vt circa*, *de elect*. *lib*. 6. Gemin. & Præpos.
in cap. *Sicut vir*, 7 *qu*. 1. relati à Philippo Probo in
d. cap. *Romana*, *nu*. 5. *vers*. *Vt veniamus ad intentum*, *in-*
fra eod. *lib*. 6 & Marian. Socin. in cap. *Mulieres*, *in*
7. *principali articulo n*. 15. *supra eod*. Oldrad. *cons*. 65.
in fine, *vers*. *Punitur etiam pœna*. ubi refert Ioannem
XXII semel in Consistorio dixisse Vniversitatem
non posse excommunicari: & hoc quia non habet
animam, nec personam veram, sed fictam, Fe-
der. de Sen *cons*. 15. *Quæstio talis est*, *nu* 6. *vers*. *eo-*
dem modo, & Turrectem in cap. *In criminalibus*, *n*.
15 *qu*. 3 ubi ait Vniversitatem, vel Collegium pu-
niri posse non capitaliter, non corporaliter, vel
spiritualiter idest per excommunicationem, cùm
sit corpus inanimatum. Et hoc ipsum firmat Host.
67 in d. cap. *Romana*, *n*. 5. ait enim (Dicas ergo quod
quantumcumque Vniversitas, vel Collegium ex-
communicetur, numquam Vniversitas est excom-
municata, nec excommunicari potest; quia cum
hæc sententia ligetur anima solummodo creatu-
ræ rationabilis, cap. *Si quis Presbyterorum*, *supra de*
reb. Eccles. non alienan. & baptizatæ, cap. *Omnis*
Christianus, 11. *qu*. 3. patet quod Vniversitas, quæ
68 nec animam habet, nec baptizata est, excommu-
nicari non potest. Sicut enim res Vniversitatis
non sunt singulorum, nec contra, §. *Qui manumit-*
titur, 12. *qu*. 2. sic nec animæ singulorum sunt V-
niversitatis: nam Vniversitas unum corpus est, l. 1.
ff. Quod cuiusque Univers. & monstruosum esset ut
unum corpus Vniversitatis haberet plures ani-
mas: sed si animæ singulorum considerarentur,
tot haberet corpus Vniversitatis animas, quot
sunt singuli. nisi forsan videantur animam pone-
re, quam falso fingit Averroes, quæ secundum ip-
sum hominibus est communis, quod esset hæreti-
cum dicere, & insanū; ideoq; hac naturali ratione
considerata ad excommunicandum tale corpus,
sicut est Vniversitas vel Collegium, naturaliter
non est aptum) Hæc Hostiensis.
69 Eodem argumento utitur Gemin. nam actus,
& passiones prout consistunt in facto, sunt singu-
lorum, non Vniversitatis, cap. 2. *de testib*. *lib*. 6. &
cap. *Si sententia*, §. 2. *de sentent*. *excomm*. *eod*. *lib*. V-
niversitas autem, vel Collegium non est quid sin-
gulare, nisi per repræsentationem, l. *Mortuo*, *ff. de*
fideiussor. Tunc arguit sic (Excommunicatio ligat
per personam veram, non repræsentatam (cap.
P. *& G*. *de off*. *deleg* & cap. *Sicut il terzo*, *de iure iur* &
habentem animam rationalem, cap. *Si quis*, *de reb*.
eccles. *non alien*. sed hæc omnia cessant in Vniver-
sitate: ergo Vniversitas non est excommunicabi-
lis, ita Gemin. in cap. *Sicut vir*, *in glos*. 3. 7. *qu*. 1.
& Felin. post alios in cap. *Dilecta in Christo*, *num*. 1.
vers. *Tu vide Dominicum*, *supra de exception*. Itaque
70 si hoc modo sumatur Vniversitas, quæstio propo-
sita est de indubitabili, quia ad hoc ut quis ligetur
sententia excommunicationis, infrascriptæ qua-
litates ex necessitate requiruntur, videlicet ut sit
creatura, seu persona vera, rationabilis, morta-
lis, baptizata, subdita, doli capax, quam theori-
cam ponit, & per partes explicat Marian Socin.
in d. c. *Mulieres*, *in* 7. *principali articulo*, *nu*. 12. *supra*
eod. Nulla autem ex his qualitatibus concurrere
potest in Vniversitate, si accipiatur ut quid ab-
stractum. & segregatum à singularibus personis,
ut ad sensum patet.
Quinimò hoc modo sumpta Vniversitas non
modo non est capax excommunicationis, sed nec
71 interdicti. Textus est, ni fallor, satis clarus, in c.
Si sententia, *infra eod*. *lib*. 6 ubi interdicta civitate,
vel populo fit resolutio in singulares personas. Et
redditur ratio, ne alioquin sententia effectu ca-
reat, cùm divinorum auditio, & Sacramentorum
perceptio populo ut universis non competant: er-
go inanis est sententia interdicti lata in Vniversi-
taté, ut est quid præscindés à singularib⁹ personis:
quod clariùs patebit ex dicendis infra *n*. 73. *& seq*.
Alio modo accipi potest Vniversitas pro sin-
72 gularibus personis omnibus collectivè, itaut cum
controvertitur an Vniversitas excomunicari pos-
sit, hoc sit in quæst. an singuli de Vniversitate pos-
sint collectivè omnes & universaliter excōmuni-
cari, sive dicatur, excommunico totam Vniver-
sitatem, vel Collegium, sive omnes de Vniversi-
tate, vel Collegio, hæc enim non differunt secun-
dum Sylvest ubi supra. In quibus terminis loqui-
tur d. §. *In Vniversitatem*: non enim prohibet, ut mul-
ti putarunt, quominus excommunicari possit V-
niversitas ut est quid abstractum, & præscindens à
singularibus personis, quia huic abstracto non
congruit ratio illa periculi animarū in textu ex-
pressa, sed loquitur de Vniversitate in ordine ad
personas de Vniversitate existentes, quæ possunt
esse innoxiæ, & ideo non debent excommunica-
tionis sententia irretiri, ut ibi declarat Franc. *n*. 3.
vers. *Loquitur enim iste textus* quando profertur
in Vniversitatem animo ligandi singulos: & Fe-
lin cap. *Dilecta*, *num*. 1. *supra de except*. In mate-
ria enim, cujus corpus non est capax interdictum
73 corporis respicit singulos, ut inquit Io. Andr in
d. cap. *Romana*, *num*. 2. per d. cap. *Si sententia*, *inf*.
eod. *lib*. 6 Vnde ut dicebat Innoc. in d. c. *Romana*,
74 *nu*. 3. *vers*. *Ex isto loco*, & post eum Io. Andr *d*. *n*. 2.
si litteræ impetrentur contra Capitulū, ut coga-
tur

tur ad alicujus receptionem, Delegatus compel-
let singulos Canonicos ad receptionem ipsios, li-
cèt litteræ tantùm cootra Capitulom, & noo con-
tra singulos Canonicos sint impetratæ: & hoc est
ea ratione, quia mandatum factum Capitulo ut a-
liquid faciat, intelligendum est, ot Canonici, & a-
lia membra Capituli illud faciant, c. *Pro illorum*,
supra de præben. quia Capitulum, quod est nomen
intellectuale, & res incorporalis nihil facere po-
test, nisi per membra sua.
75 In Vniversitare autem hoc secundo modo con-
siderata credimus esse distinguendum inter Papã,
& Prælatos inferiores. Et quidem à Papa ambi-
gendum non est, quin Vniversitas, Collegium, Se-
natus, & hujusmodi exeommunicari possint Ra-
76 tio est, quia prohibitio Innocentii in d. cap. *Ro-
mana*, § *in Vniversitatem*, *infra eod. lib. 6.* est juris
merè positivi, cùm nulla ratio naturalis, aut divi-
na repugnet, quin personæ de Vniversitate, si om-
nes sint culpabiles, simul, & collectivè excommu-
nicari valeant sub nomine Vniversitatis: quid e-
nim interest, inspecto jure naturali, & divino, an
sententia excommunicationis feratur in omnes
de Collegio, an in Collegium? Iure autem veteri
hoc non erat prohibitũ, ut ostensum est supra *nu.
52.* At Romanus Pontifex prædecessorum suorum
Constitutionibus non adstringitur. cùm sit supra
omne jus humanum positivum, eap. *Proposuit, de
conc. prab* §. *Huius*, *25. q 1.* ubi dicitur (Sacrosancta
Romana Ecclesia jus, & auctoritatem sacris Ca-
nonibus impertitur, sed non eis alligatur; habet
enim jus condendi Canones, utpotè qoæ caput est,
& eardo omnium Ecclesiarum, à cujus regula ne-
mini dissentire licet: ita ergo Canonibus auctori-
tatem præstat, ut seipsam non subjiciat eis) Hæc
ibi Vnde Constitutio Innocentii non ligat suc-
cessores, tam ex defectu voluntatis, quàm potesta-
tis; textus est singularis in cap. *Innotuit*, § *Quam-
vis autem*, *supra de elect.* ibi (Cum ea non fuerit pro-
hibentis intentio, qui successoribus suis nullum
potuit in hac parte præjudicium generare, pari
post eum; imò eadem potestate functuris, cũm nõ
habeat imperium par in parem (Et docet S. Tho.
quodlib. 4. art. 13. & *in 1 2. q. 96. art. 5 ad. 3.* Et in
terminis prædictæ prohibitionis Innocentii tenet
Sylvest. *in ver. Excommunicatio, primo, nu. 10. vers. Si
autem Papa excommunicet*, qui non subjicitur d.
cap. *Romana*, & Dominus meus Ioan. Franciscus
Fagnanus *in præcitato libello de inst & validit. cen-
77 sur. par. 5. de censur. fol. 136. vers. Respondetur Ponti-
ficem iuri positivo*, quod habetur in dict cap. *Roma-
na* non subesse. Et huic sententiæ observantia e-
tiam subsequuta auctoritatem contulit tempori-
bus nostris, ut in *eod. libello d. par. 5.* unde teme-
rarium esset hoc amplius in dubium revoeare.
78 Nam observantia, & consuetudo Romanæ Ec-
clesiæ prævalet auctoritati cujuscumque Docto-
ris, ut inquit S. Thom. *in 2. 2. qu. 10. art. 12.* unde
art. 2. docuit contra auctoritatem Romani Ponti-
ficis nec Hieronymum, nec Augustinum, nec aliũ
sacrum Doctorem suam sententiam defendere: &
eum refert, & sequitur Turrecr. in cap *1 dist. 21.*
Atque ita non obstat quod dixit Aogustinus de
excommunicatione in multitudinem non feren-
da præterea, quæ dicta sunt supra *n. 57.* Hæc de
Summo Pontifice.
79 Cæterum inferioribus Prælatis existimo abso-
lutè prohibitum esse excommunicationis seoten-
Prop, Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

tiam ferre in Vniversitatem, vel Collegium: nam
etsi possibile sit omnes de aliqua Communitate
deliquisse, tamen rarò hoc contingit, & jura adap-
tantur ad frequentius accidentia, l. *Nam ad ea*, *ff.
de legib.* Ergo standum est generali prohibitioni
Innoceotii io d. cap. *Romana*, §. *In Vniversitatem*,
infra eodem, *lib. 6*, licèt in aliquo speciali casu om-
nes, & singuli de Vniversitate deliquerint. Quam
rationem ponit Richard. *in 4. distinct. 18. q 5. ar. 3.*
& post eum Felin, in cap. *Dilecta*, *num. 2. vers Aliam
rationem*, *supra de exception.* & Philipp. Prob. ad
80 Monach. in d. cap. *Romani*, *num. 5. eodem vers. Præ-
terea textus in d.* §. *In Vniversitatem*, non fundat suam
prohibitionem in eo, quod io Vniversitate actu
reperiantur innoxii, sed in eo, quia potest con-
tingere ut reperiantur: atque ita se fundat in so-
la possibilitate ut sic eligatur pars tutior, & pe-
riculum animarum vitetur. Et quia semper est
possibile, ut in communitate reperiatur aliquis,
qui delicto non consenserit; propterea nullo ca-
su ab inferioribus à Papa tota Communitas feri-
enda est anathemate: non enim est novum in jure
ut prohibitio generaliter fiat ad cautelam eorũ,
quæ possunt contingere, ut cap. *Dixit Dominus*, *32.
qu. 1.* l. *Divortio*, *ff. de negot. gest* cap. *Licet*, *supra de
elect.* cap. *Ad aures*, *de tempor. ordinat.* com con-
cord. in proposito adductis per glos. in d. § *In
Vniversitatem*, *in ver. Esse potest*, & Host. *num. 5. in
81 eodem ver.* Et hoc apertè sensit D. Thom. *in dist.
18. qu. 2. art. 3. q. 2.* ait enim (Excommunicari non
debet aliquis, nisi pro peccato mortali; peccatum
autem in actu consistit; actus autem non est Com-
munitaris, sed singularum personatum ot frequẽ-
ter) & ideo singuli de Communitate excommu-
nicari possunt, non autem ipsa Communitas. &
quamvis quandoque actus sit totius alicojus mul-
titudinis, ut quando multi navim trahunt, quam
nollus trahere posset, non est probabile ot aliqua
Communitas ita tota ad malum consentiat, quin
82 aliqui sint dissentientes. Et quia non est Dei,
qui judicat omnem terram, ut condemnet justum
eum impio, ut dicitur *Gen. 18* Ecclesia, quæ judi-
cium Dei imitari debet, satis providè statuit oc
tota Communitas non excommunicetur, ne col-
83 lectis zizaniis simul eradicetur & triticum. Ser-
vent ergo Episcnpi Constitutionem Innocentii,
sicut tenentur, quia sunt custodes Canonum, cap.
Cum quibus, *24. qu. 3.* & debitores omnes sacras
regulas custodire, cap. *Cum simus*, *9. qu. 3.* nec
possunt institutionis Apostolicæ decreta in totũ,
vel in partem aliqua ratione convellere, vel mu-
tare, cap. *Institutionis*, *25. qu. 2.* plenè Archid.
in cap *Licet canon. nu. 3. vers. Et hic assertivè
dixit, de elect. lib 6.* Federic. de Sen. *cons 17. Quæstio ta-
lis est, per totum*, Petr, de Ancbar. *in repet. cap. 1. n. 188.
vers. in contrarium*, & *num. 190. vers. Accedit his utilis
quæstio*, *supra de Constitut.* & dixi latissimè in cap.
Cum dilectus, *de tempor. ordinat.*
84 Præsertim verò, qoia nulla ratio cogere potest
Episcopum ad ferendam sententiam excomunt-
cationis in ipsam Vniversitatem, vel Collegium,
cùm circa transgressionem prohibitionis Inno-
ceotii possit habere intentum dicendo: *Excommu-
nico Priores, & omnes de tali Collegio, qui parere no-
luerint, vel mandato meo rebelles*: Hoc enim non
obviat Decretali Innoeentii, & licitè fieri potest,
ut docet Host. *in summ. tit. de contumacia*, §. *fin.
versic. Ergo si constat*, & allegat cap. *Proponi*, *supra*,

de Cler. excomm. ministran. & cap. *Pro illorum*, *de praben.* & idem firmat, in d. cap. *Romana*, *num. 7. in ver. Innoxios*, & ibi etiam Lap. Gemin. & Ancharan. quos sequitur Franc. in gloss. *final. in fine*, & Philipp. Prob. *num. 9.* & Felin in cap. *Dilecta in Christo*, *num. 1. supra de exception.*

Nec obstat si dicas cum Sylvestro *in ver. excommunicatio, 1. n. 10* idem esse excommunicare totum Collegium, vel omnes de Collegio. Etenim hoc debet intelligi si excommunicentur omnes de Collegio simpliciter; secus si omnes de Collegio, qui fuerunt mandato rebelles, vel culpabiles, prout loquitur Host. hic enim modus multum differt ab excommunicatione simpliciter lata in Collegium. Ratio differentiæ est, quia quando excommunicantur omnes de collegio, qui fuerunt culpabiles, nullū subest periculum irretiendi innoxios; & sic cessat ratio prohibitionis d. §. *In Universitatem*

85 Secus est quando excommunicatur ipsum Collegium, vel Universitas delinquens; quia stant simul, ut Collegium dicatur deliquisse, & tamen aliqui de Collegio reperiantur innoxii, ut contingit quando delinquit major pars Collegium repræsentans: Nam ipsum Collegium deliquisse dicitur, l. *Quod major*, *ff. ad municip.* Oldrad. *consil. 315. circa istud*, *num. 4.* plenè Ancharan. *consil. 158. ex narratis*, *num. 12. & seq.* Host. in d. cap. *Romana*, *num. 9.* & ita in excommunicatione Collegii, seu Universitatis semper viget ratio periculi animarum in textu considerata, quæ non viget in excommunicatione omnium de Collegio
86 qui fuerunt culpabiles, alia est enim causa Capituli, alia Canonicorum, §. *Qui manumittitur*, *12. quæst. 2.* Innoc. in d. cap. *Romana*, *num. 2. in ver. Culpabiles*, & Host. *numero 11. in eodem ver.* Federic. de Sen. *cons. 15. in princip. vers. Præterea aliud*,
87 & aliud delictum Universitatis, vel Capituli, aliud singulorum, ut latè deducit Rota *decis. 1* incipien. *Citatu Decano cum Capitulo*, *de dolo*, *& contumac. in antiquior.* ubi propterea resolvit Canonicos singulares citatos, etiamsi fuerint contumaces, non posse excommunicari pro Capitulo non comparente: ubi decreta fuit citatio contra Decanum, & Capitulum. Et idem dixit *decis. 315.* incipien. *Nota quòd ubi mandatur citari Decanus, & Capitulum*, *aliàs 1. de senten. excommun. in antiquis.*

88 Circa secundam inspectionem, an scilicet excommunicatio in Universitatem lata liget, & timenda sit; si quidem feratur à Summo Pontifice, non est dubitandum, quin liget omnes de Universitate; quia ipse non subjacet prohibitioni juris positivi, d. c. *Roman*, §. *In Universitatem*, *infra eodem lib. 6.* ut latè ostensum est supra, *num. 75.*
89 *& seqq.* Quinimo hujusmodi sententiâ ligantur etiam innoxii, clarè deducitur ex littera dicti §. *In Universitatem*, dum prohibet excommunicari Universitatem, vel Collegium, ne irretiantur innoxii. Ergo circumscripta illa prohibitione,
90 cui non subjacet Romanus Pontifex, etiam innoxii, & non culpabiles per hujusmodi excommunicationem irretiuntur, intellige, quoad Ecclesiam; secus quoad Deum, cujus judiciū nec fallit, nec fallitur, cap. *A nobis*, *il secondo*, *supra eodem*, & ita tenet, & declarat glossa in d. §. *In Universitatem*, *in ver. Irretiti*, & Ioann. Andr. & Franc.

91 uterque *num. 3. in eodem ver.* Item intellige quoad personas capaces excommunicationis: nam infantes, vel furiosi non ligantur, etiam quoad Ecclesiam. Nec mirum, quia excommunicari quis non potest, nisi pro gravi contumacia & culpa mortali, cap. *Nemo*, *11. quæst. 3.* sed tales non possunt delinquere, nec mortaliter peccare, ut in cap. *1. & 2. supra de delict. puerorum.* Ergo nec ligari excommunicationis sententia, ita Marian.
92 Socin. in cap. *Mulieres*, *num. 41. supra eodem* Ecclesia enim non potest per excommunicationem excludere à regno Dei, nisi indignos, qui per peccatum mortale charitatem amiserint, ut per Div. Thomam *in 4. distinct. 18. quæst. 2. articulo 1. quæst. 3.*
93 Sin autem excommunicatio in Universitatem feratur ab inferioribus à Papa, duæ sunt opiniones. Prima est Host. Ioan. Mon. Archid. & Fran. quorum meminit glos. in d. cap. *Romana*, §. *In Universitatem*: *in ver. Penitus*, *infra eodem lib. 6.* existimantium sententiam non tenere, & idem Archid. in cap. *Sicut*, *in glossa 2. 7. quæst. 1.* Philipp. Franc. in d. § *in Universitatem*, *numero 2* & Philipp. Prob. *in addit. Monach. numero 12* Felin. in cap. *Dilecta in Christo*, *numero 6. supra de except.* ubi etiam allegat Richard. *in 4. distinct. 18. quæst. 5. artic. 3.* & Rotam *decis. 1. de dolo*, *& contumac. in antiquiorum*, quam retuli suprà, *num. 87.*
94 Fundatur principaliter hæc opinio in verbis d. §. *In Universitatem*, ibi, *penitus prohibemus*, quæ dicuntur potestatis privativa, ut notat Ioan. Andr. in cap. *Unico*, *numero 2. de postul. Prælat. lib. 6.* ibi, *penitus*, ac si dicat ipso jure, & sine exceptionis ope; ideoque hujusmodi excommunicationis sententia dicatur ipso jure nulla, tanquā à non suo judice lata, cap. *At si Clerici*, *supra de judic.* cum similibus, & ita Host. in d. cap. *Romana*, *num. 4.* exponit verbum, *penitus prohibemus*, quasi dicat, in hac parte potestatem omnino subtrahimus. Et sic in hoc casu de cætero lata sententia nulla erit, arg. cap. *1. de verborum signific. lib. 6.* & idem dixit Ioan. Monac. & alii prællegati. Secus si diceretur proferre non præsumat, in quibus terminis secundum Hostien. loquitur textus in cap. *Romana*, §. *Officiales*, *de offic. Ordin. lib. 6.*

Præterea, ut post Ioann. Andr. advertit Franc. in d. §. *Universitatem*, *numero 3. versic. Et ex isto verbo liquet*, ibi, *est fortior prohibitio, quàm in d. §. Officiales*, cùm illic sit vera persona, & etiam materia capax, & apta ad recipiendum hanc pœnam, licèt modus non sit aptus. At secus est in Universitate, ut mox dicitur. Deinde pro nullitate sententiæ adducitur ponderatio, de qua supra *num. 64* quia Universitas non est materia capax impressionis excommunicationis, cum sit persona ficta, & intellectualis sine anima & baptismo.

95 Nec dicatur: Excommunicatio lata in Universitatem referenda est ad singulos de Universitate; siquidem si hoc esset, sequeretur absurdum, ut etiam puer unius diei, & absentes ligarentur, ut in d. cap. *Romana*, considerant Innocent. *num. 1.*
96 *in ver. in Universitatem*, Host. *num. 8* Ioan. Mon. *num. 10.* & Ioann. Andr. *num. in fine.* Item secundum gloss. in cap. *Sicut vir*, *7. quæst. 1.* hinc sequeretur aliud absurdum; nam mortuis omnibus

de

de Capitulo excommunicato & aliis substitutis est idem Capitulum, ut l. *Sicut*, § *final. ff. quod cuiusque Universit. nom.* Ergo adhoc esset excommunicatum, si priores Canonici non fuissent absoluti. Quod an sit verum quærit Bart. in l. *Inter stipulantem*, §. *Sacram*, *in fin. ff. de verborum oblig.* & in l. *Quod in rerum*, §. *final. de legat. 1.* nihil tamen decidit, sed remittit ad Canonistas in cap. *Adversus*, *supra de immun. Eccles.* & Innoc. in cap. *Gravem*, *supra eodem*, quos videas, & glos. in cap. *Si habes*, *24. quæst. 3.* & quod notatur in cap. *Sifcetsetta*, *eodem tit. in 6* & Marian. Socin. in cap *Nulli*, *in 7. principali articulo*, *q. 3. supra eodem.*

97 Et confirmatur ex motivo Saliceti in cõs. Schismatis edito per Urbanum VI. incipien *Factum alidi de curia Roma transmissum*, *ie 23. col.* relati à Felin in cap. *Dilecta numero 1. col. 2. vers. Et illum paragraphum*, *supra de exception.* videlicet præsupposito genere non deducibili incapaci in sua generalitate, non sit distributio, vel diffusio in ejus species, ut illæ intelligantur per se deductæ; unde excommunicata Universitate, & sic genere incapaci, non sunt excommunicati singuli, licèt excommunicabiles

Ac postremò si teneret excommunicatio, non esset provisum periculo animarum, cui obviare voluit text. in d. §. *In universitatem*, ut considerant Richard. de Media villa, & Felin. *locis citatis.*

98 Addit Francisc. Bottinus in d. cap *Romana*, relatus ibi à Ioan. Andr. *num. 7. vers. Et idem Franciscus*, hoc esse privilegium Universitatis, contra quod sententia lata non tenet, ut in cap. *Quia cunctis*, *de concess. praben. lib. 6.* & in cap. *Volentes*, *de privileg. eodem lib* & sequitur Philipp. Franc. *in d. §. In Universitatem*, *num. 2.*

99 Non obstat illud generale; *Si non valet ut ago, valeat ut valere potest*, de quo in cap. *unic. de despons. impuber. lib. 6.* quoniam intelligi debet nisi sequatur inconveniens, ut ibi Hoc autem etiamsi per talem sentẽtiam ligarentur singuli de Universitate, contingerit unius diei puerum vel absentem ligari, quod esset absurdum, ut dictum est supra proximè, *num. 95.* unde agere in singulis in hoc casu non est posse, cùm potentia sit de genere bonorum secundum Philosophum. Et propterea illud possumus, quod commodè possumus, l. *Nepos Proculo*, *ff. de verborum significationibus*, Et quod de jure possumus, cap. *Nisi cum pridem*, §. *Personæ verò*, & ibi glos. *in ver. Non oportuerit*, *supra de renunciat.* cum concordant, de quibus per Prob. in d. cap. *Romana numero 10. in fine*: *in ver. Bonorum & numero seqq.* Et ita ad hanc objectionem respondent ibi Ioan. Monach. & Ioan. Andr. *num. 9. in fine*, *vers. Nam si referatur.* & Franc. *in §. In Universitatem*, *numero 3. vers. Nec obstat si diceretur.*

100 Item non obstat quod etiam sine culpa ligari quis possit sententia excommunicationis, ut videtur deduci ex d §. *In Universitatem*, *in ver. tenentur*, eo quod sententia Pastoris sive justa sit, sive injusta, semper timenda est, cap. *1. & §. Cum*
101 *ergo*, *11. quæst 3.* Etenim ut respondet Archid. in d. cap. *Romana*, *num. 6.* hoc verum est quando lata est per Pastorem, & Iudicem ordinarium & in talem, qui etiamsi sit sine culpa, tamen culpam committere potuit pro qua excommunicatus est, sicut si esset doli capax; verùm si nec culpam commisit, nec committere potuit, ut infans; tunc non ligat, nec timeri debet Sicut in simili si excommunicetur notoriè eunuchus eo quod ex Moniali filium generaverit prætextu talis excommunicationis vitari non debet, licèt in sentẽtia expressum non fuerit eum esse eunuchum, cum culpam, pro qua fuit excommunicatus, nec commiserit, nec committere potuerit, secundum Archidiac.

Si autem excõmunicatio in Universitatem promulgata referenda esset ad singulos, ligaret etiã infantes, quod est absurdum, & consequenter qui excommunicat Universitatem non intendit irretire singulos, sed corpus ipsum Universitatis, quod est impossibile, cum sit sine anima, & baptismo, ut ex dictis patet.

102 Contrariam opinionem, idest sententiam excommunicationis latam in Universitatem esse validam, & ligare singulos de Universitate doli capaces, tenet Bernard. & post eum gloss in d. cap. *Romana*, §. *in Universitatem in ver. Penitus*, *hoc titulo lib. 6.* & sequuntur ibi antiqui teste Felino in cap. *Dilecta in Christo numero 6. supra de exception.* Idem tenet Anton. de Butr in cap *Unico*, *numero 6. suprà de litis contestat.* ubi ait: Olim excommunicabatur Capitulum, hodie standum cõtrario, ut in d §. *In Universitatem*, si tamen feratur; excommunicatio etiam hodie tenet, ut hic, Petr. de Anchar. in d. cap *Romana*, *num. 4. in ver. Prohibemus*, ubi dicit eo verbo non obstante sententiam latam tenere, licèt sit injusta. Et idem secundum eum tenet Lab. Abb Et propterea in simili sententia excommunicationis lata contra Constitutionem, cap. *Sacro*, *supra eodem*. & cap. *Cum medicinalis*, *eodem tit. lib. 6.* non est nulla secundum Bernard. Hostien. & alios, dummodo feratur ab Ordinario, ut in d §. *In Universitatem*, & in cap. *Sententia Pastoris*, & ibi per Archidiac. *in ver. De his 11. quæst 3.* Secus si feratur à Delegato, quia tunc est nulla secundum Ancharan. qui de hoc remittit ad notata per Archid. in cap. *Cum consilio*, *de præbend. lib. 6.* & in cap. *1. de offic. delegat. eodem lib* subdens hæc esse verba ipsius. Et ejusdem sententiæ videtur esse Innocen. in c. *Capitulum*, *numero 1. in ver. Appellationem*, ubi tenet in casu illo sentẽtiam excommunicationis latam in Capitulum non solum fuisse validam, sed etiam justam. Et hanc partem tanquam tutiorem amplectitur etiam Dominus meus Ioan. Franciscus Fagnanus *in eodem libello de instit. & validit. censur. Pauli V par. 5. de censur fol. 137.*

103 Doctores pro hac sententia nihil adducunt, sed simpliciter dicunt illam esse tutiorem, Probari tamen potest hoc præcipuo fundamento: nam etsi actus gestus contra prohibitionem legis sit ipso jure nullus, etiamsi lex ulteriùs non procedat ad irritationem actus, ut l. *Non dubium*, & ibi not. Bart. Bald, & Legistæ, *C. de legibus*, quæ est canonizata in cap *Imperiale*, *25 quæst. 2* tamen hoc habet locum duntaxat si eodem contextu lex tribuat potestatem faciendi actum illum, & præscribat conditiones, & modificationes prohibẽdo ne aliter fiat; tunc enim recipitur potestas qualificate, seu modificata; & ideò actus non servatis modis præscriptis à lege, redditur nullus ex defectu potestatis. Secus verò si lex conditiones præscribat, & prohibitionem faciat ei, qui priùs potestatem, vel jurisdictionem habebat, quia tunc actus

Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

contra legis prohibitionem gestus sustinetur in vim potestatis præexistentis, licèt transgrediens sit puniendus, & sententia est injusta, sed non est nulla. Hæc est singularis theorica glossæ in Clem. *1. in ver. Inhibentes. vers. Sed quæro, de iurepat.* quam sequitur Petr. de Anchar. in cap. *Statutum* §. *fin. vers. Adverte, de rescript. in 6.* Abb. in cap. *Ex parte, num. 5. supra de Constitut.* Roman. *cons. 203. Quoad primum, num. 7.* sed Episcopi, & locorum Ordinarii ante prohibitionem Innocentii in d. cap. *Romana* habebant potestatem excommunicandi Vniversitatem, vel collegium, ut probatum est supra *n. 52.* ergo excommunicatio lata in Vniversitatem côtra prædictam prohibitionem non est nulla, licèt sit injusta. Et hanc differentiam post Archid. optimè agnovit Petr. de Ancharan in d. cap. *Romana, num 4. in ver. Prohibemus*, dum dixit excommunicationem tenere non obstante prohibitione illius textus, si lata fuerit ab Ordinario, & Pastore, Nimirum quia facultas excommunicandi, quam prius habebat non fuit ei per illam prohibitionem adempta; secus verò si feratur à delegato, qui eodem contextu accipit jurisdictionem restrictam, & modificatam ad terminos ejusdem prohibitionis.

104 Et hanc partem arbitror esse amplectendam, quia cùm in hoc articulo adsint utrinque graviorum Canonistarum auctoritates, & rationes suasibiles; atque ita versemur in concursu duarum opinionum probabilium: ex præcepto eligenda est opinio tutior, propter periculum animæ, ut latissimè probavi in cap. *Ne innitaris, supra de Constit.* & in materia excommunicationis docet Sanctus Thom. *quodlib. 4. art 14.*

105 Non obstat quod verba illa, *penitus prohibemus*, quæ habentur in d. §. *in Vniversitatem*, sint potestatis ablativa: siquidem nullibi hoc jure probatur, sed tantummodo fuit intellectus Hostiensis, & sequacium, contra quos stat auctoritas glossæ, & & aliorum, retulimus supra *num. 102.* dum enim tenent sententiam excommunicationis latam in Vniversitatem valere, non obstante prohibitione illius textus; in necessariam côsequentiam tenent per illa verba non esse ademptam excommunicandi potestatem; alias enim sententia esset nulla ex defectu potestatis ut in cap. *At si Clerici de iudic.* & in l. *ult. C. si à non compet. iud.* cum multis simil.

106 Non obstat quod Vniversitas tamquam persona ficta sine anima, & Baptismo non sit materia capax excommunicationis: nam hoc procedit si Vniversitas accipiatur in abstracto, præscindendo à singularibus hominibus: secus verò si accipiatur pro singularibus personis omnibus collectivè, ut distinximus supra *nu. 60.* Hoc enim modo sumpta Vniversitas nihil aliud est, quàm singuli homines, qui sunt ibi; ut inquit Petr de Anchar. *cons. 158. Ex narratis, num. 22. ad fin* post glos. in l. *Sicut*, §. *Si quid. in ver. Non debetur, ff. Quod cuiusque Univers. nomine*, & not Bart. in l. *Aut facta*, § *Nonnunquam, num. 3 ff. de pœn.* dicens hoc tenere omnes Philosophos, & Canonistas, qui tenent totum realiter non differre à suis partibus, & subdit eos verum dicere, si loquamur realiter, verè, & propriè, licèt secus sit secundum fictionem juris.

107 Unde egregiè Imol. in cap. *Capitulum penult. col. de rescript.* dicit valere excommunicationem, si constet excommunicantem utentem verbo collectivo vel excommunicare singulos, ut res potius valeat, quam pereat, cap. *Abbate insf. de verb. significat.* & sequitur Felin in cap. *Dilecta in Christo, num 1. col. 2. vers. Dixit etiam egregie Imola, supra de exception.*

108 Quinimò id constanter tenendum videor: nam ridiculum esset, ut judex intenderet sententiâ excommunicationis ligare corpus illud phantasticũ, seu imaginarium, quod est nomen juris in abstracto, sicut homo in communi non capax parentelæ ut inquit Feder. de Sen *cons. 15. Quæstio talis, in princip.* hoc enim modo posset excommunicari etiam Chimæra, & Hippocentaurus: quotiescumque autem aliquis actus sit contra Vniversitatem, qui non potest applicari Universitati, ut est excômunicatio, quæ non afficit nisi animam baptizatam; tunc applicatur singulis personis, cap. *Si sententia, in fine, de senten. excomm. lib. 6.* Federic. de Sen *d. cons. 15. num. 4. vers. Nam quando.* Et hoc intendit Hostien. in cap *Significaverunt, in ver. Contra Capitulum, num. 1 & 2. supra de exception.* dum dixit impossibile juris esse ut Capitulum, & Vniversitas excommunicetur, nisi intellegatur Capitulum, idest singuli de Capitulo, facit textus optimus juncta gloss. in cap. *Præsentium de testib.* nam cum textus ibi dicat juramentum esse recipiendum in animas Conventuum, glossa exponit illud verbum, *Conventum*, idest singulorum de Conventu; quia, inquit, Conventus, sicut Vniversitas non habet animam.

109 Nec urget replicatio, de qua supra *n. 95.* quod si sententia excommunicationis lata in Vniversitatem referenda esset ad singulos de Vniversitate, sequeretur inconveniens ut tali sentêtia ligaretur etiam puer unius diei; quoniam negatur hæc consequentia: nam etsi possibile sit ut tali sententia irretiantur innoxii, ut probat littera d. cap *Romana*, §. *In Vniversitatem, infra eodem. lib. 6.* nihilominus hoc intelligi debet de his tantùm, qui quamvis sint sine culpa, tamen culpam committere possunt; & ita procedit ille textus, dum dicit, *quia nonnunquam contingeret*, &c. non autem de his, qui nec sunt, nec possunt esse culpabiles, ut declarat Archid. in d. cap. *Romana, num. 6* & dictum est supra *num. 101* & probatur apertissimè: nam excômunicatio si feratur in singulos de Vniversitate, valida est secundum omnes hic, & in d. cap. *Romana*, & tamen non ligat infantes. Item tenet excommunicatio lata à Summo Pontifice in Vniversitatem, ut fusè probatum est supra *num. 75. & 88.* & tamen per eam non ligantur qui doli non sunt capaces, ut dixi *num 91.* ergo non est bona côsequentia, excommunicans Vniversitatem intendit excommunicare singulos de Vniversitate, & sic ligat singulos: ergo ligat etiam puerum unius
110 diei, quia dispositio quantumcumque generalis semper recipit sanum intellectum ut restringatur ad personas habiles, & capaces, cap. *nuit. de ætat. & qualit. lib.* Dec. in cap. *Cum omnes in 2. lect. n. 2. sup. de Constit.* Ias. in l. 2. §. *Prætor, num 3 ff qui satisd. cogan.* Item restringi debet ad id quod est possibile, arg. cap. *Erit autem lex 4. dist.* at non est possibile ut infans unius diei anathemate innodetur, ut ostensum est supra eod. *num. 91.*

111 Non obstat motivum Saliceti, de quo supra *n. 97.* nam responsio patet ex dictis *num 73. & 108* ubi ostensum est in materia, cujus corpus non est capax, fieri distributionem in singulis; & ita corruit

illius

illius motivum: & contra cum videtur text. apertus in cap: *Si sententia*, in fine ponderatus ut supra *n. 71.*

112 Non obstat consideratio Richardi de Media Villa, quod aliàs non esset consultum periculo animarum: etenim eadem objectio fieri posset in qualibet sententia excommunicationis injusta: quæ prohibetur ferri propter animarum periculum, & tamen lata ab Ordinario, & Pastore tenet, ut in cap. *Sententia Pastoris*, & ibi per Archid. *in ver. de hoc, 11. qu. 3.* & in specie in cap. *Romana, §. Officiales, de offic. Ordin. lib. 6* Archiepiscopo existente in provincia, vel circa illam, ejus officiales prohibentur ferre excommunicationis sententiam in Suffraganeos; & tamen lata tenet secundum Bernar. ibi in glo. *in ver. Non attentent*, quam sequuntur Doctores ibi, & *hic* Host *num. 4. in ver. penitus*, & alii communiter. Et est ratio secundum glos. quia quamvis sufficiat legislatorem aliquid prohibuisse, etiamsi non adjiciat actum fore nullum, ut l. *Non dubium*, C. *de legib.* tamen speciale est in sententia excommunicationis, ut injustè lata liget, cap. *1. 11. quæst. 3.* cap. *Sacro, infra eod.* & docet S. Thomas *in 4. distinct. 18. q. 2. art. 1. quæst. 4.*

113 Vnde Sacra Congregatio Concilii consulta an excommunicationes latæ ab Episcopo non servata forma Concilii cap. *3. sess. 25.* sint ipso jure nullæ, vel annullandæ; respondit esse validas, & excommunicatũ indigere absolutione, per ea, quæ tradit Abb. post glos. in cap. *1. de excess. Prælator.* & Felin. in cap. *Rodulphus, nu. 76 de rescript* videlicet excommunicationem latam sine citatione, & monitione, vel juris ordine non servato tenere, quamvis injusta sit, licèt Sacra Congregatio noluerit ut darent literæ publicæ, sed ut Cardinalis Alciatus privatis litteris scriberet ad Episcopum valere excommunicationem, sed illum seriò moneret ut in posterum omni diligentia servaret formam Concilii.

114 Nec est novum in jure, ut propter animarum periculum aliquid prohibeatur; & tamen si contra fiat, teneat, ut in cap *Nos novimus, 17. qu. 2.* in cap. *Si vir, 27. dist.* & in cap. *Ad Apostolicam, supra de regular.* Nec tamen propterea Innocentiana prohibitio erit inanis quia Ordinarii cum majori circumspectione, & rariùs procedunt ad sententiam excommunicationis contra Vniversitatem: nam contrafacientes puniri poterunt tamquam illius Canonis violatores, ut dicitur in d. §. *Officiales*, & ibi not. glos. præalleg.

115 Demum ad motivum Francisci Boattini, de quo supra *num. 98.* responderi potest prohibitionem *d. §. In Vniversitatem*, non fuisse editam in favorem Vniversitatis, sed ob specialem rationem periculi animarum, ne irretiantur innoxii, nec ibi legitur verbum, *concedimus*, seu *indulgemus*, vel aliud simile, ex quo deprehendi possit Papam voluisse privilegiare Vniversitatem, ad notata in c. *Porrò, supra de privileg.* & in c. *Si Papa, eod. tit. lib. 6.* Deinde destruitur hoc motivum per textum in d. §. *Officiales*: nam ibi magis videtur concessum Episcopis Suffraganeis in privilegium, ut excommunicari nequeant ab Officialibus Archiepiscopi; quia in textu exprimitur ratio concernens favorem eorumdem Suffraganeorum, videlicet ob reverentiam Pontificialis officii; & tamen sententia excommunicationis ab Officialibus contra tenorem dictæ concessionis valida est, ut dictum est supra proximè: ergo multo magis valere debet sententia lata contra prohibitionem d. §. *In Vniversitatem*, in qua exprimitur alia ratio non cernens favorem Vniversitatis.

Concludit ergo excommunicationem latam in Vniversitatem, vel Collegium ligare, & timendã esse, dummodo lata fuerit ab Ordinario, & Pastore, secus si à Delegato per ea, quæ dicta sunt supra *num. 103.*

De Sentent. excom.

Cap. Inquisitioni.

INQVISITIONI. Si conjux scit pro certo impedimentum matrimonii, non debet reddere debitum, sed potius excommunicationem pati, reddit autem, sed non exigit, si credit ex causa probabili, & discretam, sed si ex levi, & temeraria, reddit, & exigit. Hoc dicit
56 secundum Io. Andr. & communiter Doctores. Et primò ad casum, de quo quæritur, distinguit: & primum membrum prosequitur ibi, *in primo*. Circa secundum subdistinguit ibi, *in secundo*: & tertium subdistinctionis membrum prosequitur ibi,
57 *Verum eam.*

Nota ex hac Decretali differentiam inter fidem, seu plenam credulitatem & opinionem, & scrupulum: & pro intelligentia horum terminorum, & textus vide quod plenè scripsi in repetitione cap. *Ne innitaris, à num. 240. usque ad num. 262. sup. de Constit.*

De Sent. excomm.

58

Cap. Sacro.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus excommunicare non debet nisi monitione præmissa, & ex manifesta, & rationabili causa, & n. 4.*

2 *Subditus qui falsò conquaritur se excommunicatum injuste, punitur.*

3 *Excommunicatio dicitur injusta ex causa, ex animo, & ex ordine, & nn. seqq.*

5 *Excommunicatio fertur propter contumacia perseverantiam, & n. 12. & n. 22 & n. 29.*

6 *Excommunicatio ferri non debet nisi trina monitione præmissa: vel una pro omnibus cum competentibus dierum intervallis, n. 16.*

Et quid post Concilium Trident. n. 19.

7 *Prælatus excommunicans unica monitione præmissa, non incidit in pœnam huius Decretalis*

8 *Monitio ex causa est arbitraria, & potest omitti quando est periculum in mora.*

9 *Monitio debet præmitti quando excommunicatio fertur pro culpis præteritis, secus si pro futuris.*

10 *Monitio non requiritur si excessus sit notorius.*

11 *Contrarium.*

12 *Declaratur.*

13 *Monitio non est necessaria si excommunicatio feratur ad defensionem futurum.*

14 *Prælatus Regularis si excommunicet Monachum non præmissa monitione, & non in scriptis, an incidat in pœnam interdicti per mensem ab ingressu Ecclesiæ, & num. seq.*

15 *Regulares excusantur ab apicibus Iuris quoad extenuandam delicti gravitatem, non quoad excludendum delictum in totum.*

17 *Excommunicatio non præmissa monitione est iniusta, sed non est nulla, nisi feratur in participantes, & num. 24. & 26.*

18 *Excommunicatio ex Concilio Tridentino non fertur nisi in subsidium, idest ubi executio realis, vel personalis in causis tam civilibus, quam criminalibus fieri non potest & num. 25 & 35.*

Si tamen feratur ea forma non servata est valida, & excommunicatus indiget absolutione, n. 26.

20 *Monitio ex Concilio Tridentino potest fieri etiam per edictum, sed de iure communi fieri debet personaliter.*

21 *Falle quatuor casibus hic positis.*

23 *Excommunicationis pœna nulla est maior in Ecclesia.*

24 *Separat à Corpore Christi. & non infligitur nisi pro culpa mortali cum contumacia, & num. 20.*

27 *Excommunicationis materia, & illius cognitio spectat ad iudicem Ecclesiasticum tantùm, & num. seqq. usque ad num. 34.*

28 *Eius usus fuit in Ecclesia etiam temporibus Apostolorum.*

30 *Iudici sæculari nefas est prohibere iudici Ecclesiastico ne quem excommunicet, vel mandare, ut latam excommunicationem revocet.*

Nefas, idest impium, & execrabile, ibidem.

31 *Parlamenti Dolensis edictum circa censuras à iudicibus Ecclesiasticis latas improbatur, & numero seqq.*

32 *Excommunicatio ubi minus ritè, vel rectè lata fuit, ad solum Superiorem Ecclesiasticum spectat errorem corrigere.*

33 *Episcopi, & Prælati sunt executores decretorum Concilij; Principes verò tantùm sunt moniti, ut ad ea exequenda Prælatis auxilium præstent.*

34 *Iudex si velit excommunicare contumaces an sit necesse, ut constet in actu executionem realem, vel personalem fieri non posse, & num. seqq. usque ad num. 41.*

35 *Remedia severiora non sunt adhibenda, ubi leviora sufficiunt.*

36 *Iudex debet iudicare secundum acta, & probata.*

37 *Notorium iudici ut iudici ex actis constare debet esse tale.*

38 *Principis assertioni bona ob rebellionem publicantis non statur, nisi de rebellione constet.*

39 *Excommunicationes ad finem revelationis relinquuntur arbitrio iudicis.*

40 *Auditoris Cameræ stylus in censuris decernendis, & numero 55.*

41 *Censuræ an possint relaxari contra unum ex duobus reis insolidum obligatis in forma Cameræ, si contra alium tamen possit fieri executio realis, vel personalis, & n. seqq. usq. ad n. 54.*

Et quid si ex instrumento obligationis; vel ex actu iudiciario susceptionis censurarum tam legitimè fuerit irrogata excommunicatio, & si agatur de declaratione excommunicationis iam incursæ, n. 54. 55 & 56.

42 *Obligationis Cameralis practica antiqua hic relata, fuit abolita post Concilium Tridentinum, & reformationem Pij V.*

43 *Pensionarij declarari possunt excommunicati etiamsi contra eos executio realis vel personalis fieri possit, & num. 56.*

44 *Censuræ secundum stylum hodiernum obligationis Cameralis non sunt relaxandæ contra reos, si fieri possit executio realis, vel personalis.*

45 *Prænomen* ipsum, *est personalissimum, & demonstrativum ad oculum.*

46 *Reis duobus insolidum obligatis, creditor à quo maluerit potest debitum exigere.*

47 *Nec conventus potest opponere exceptionem discussionis, ut correus conveniatur.*

Declaratur num. 53.

48 *Ordinario remedio quandiu locus esse potest, non est confugiendum ad extraordinarium.*

49 *Fideiussor excutiendus est prius quàm deveniatur ad carcerationem principalis.*

50 *Cum fideiussoris facultates aggregata censentur, cum quæritur, an solvendo sit principalis fideiussor.*

51 *Excommunicationis ferendæ causa in obligatos in forma Cameræ est contumacia.*

52 *Iudex suum non tuum tibi denegat auxilium.*

53 *Iudex supplet ex officio, ubi vertitur periculum animarum.*

55 *Excommunicationis gladius ex Concilio Tridentino in subsidium est adhibendus, ubi agitur de excommunicatione ferenda; non autem ubi agitur de declaratione excommunicationis iam incursæ.*

56 *Tridentinum Concilium* cap. 3. vers. In causis sess. 25. *non habet locum in pensionariis vigore litterarum, quibus cavetur, ut lapso termino sententiam excommunicationis incurrant.*

57 Incurrat *verbum, importat excommunicationem ipso iure.*

58 *Monitoria ad finem revelationis quoad subditos Abbatis iurisdictionem quasi Episcopalem habentis petenda sunt à Sede Apostolica.*

59 *Et quid si Abbas habeat dictam iurisdictionem in una parte Diœcesis, sed appellationes ab ipso ad Episcopum interponantur, & n. seqq. usque in fin.*

60 *Prælati inferiores habent iurisdictionem in certa parte Diœcesis duplici modo.*

61 *Iisque negligentibus an succedat in eorum iurisdictionem Papa, an Episcopus.*

62 *Papa est iudex ordinarius exemptorum.*

63 *Prælatus inferior quomodo possit præscribere iura Episcopalia in aliqua parte Diœcesis.*

64 *Appellatio ab inferiori Prælato ad Episcopum est effectus iurisdictionis habitualis apud Episcopum remanentis.*

1 SACRO. Prælatus excommunicare non debet nisi monitione præmissa, & ex mani-
2 festa, & rationabili causa, & contra facienti pœna imponitur; secundò punit subditum, qui falsò conqueritur se excomunicatum injustè. Tertiò dicit quid juris si Prælatus dicens se errasse vult excommunicatum absolvere, & adversarius appellat. Secunda ibi *verum*. Tertia ibi *si verò* Io. And. Butr. Card. Anchar. Abb. Felin & Mar. Socein.

3 Nota ex hoc textu sententiam excommunicationis dici injustam tribus modis, de quibus plenè habetur in cap. *Episcopus*, §. *Si ergo*, & cap. *Non debes* §. *Cum ergo*, *11. quæst. 3.* & in cap. *Cum medicinalis*, *infr. eod. lib. 6.* & hic notat glos. *3* Holt. *num. 3.*

num. 3. Io. Andr. num. 14 Butr. n. 18. & alii communiter, Roman. conf. 368. circa Primum, numero 19. vers. Quod autem, Primò enim dicitur injusta ex causa, idest quando non subest legitima, aut vera, ut patet in tex. ibi: absque manifesta, & rationabili causa, & latius dicam infra num. 5. 12. & 23. secundò ex animo, scilicet, quando fertur potius ad vindictam, quàm ad correctionem: nam quod severiùs castigare necesse est, non plectatur sævientis animo, sed medentis, cap. Odio 86. dist. tertiò ex ordine, scilicet quando competens monitio non
4 præcessit, ut in littera, & notant omnes in summ. tex. sicut enim citatio prærequiritur ad alias sententias, ita etiam monitio ad sententiam excom-
5 municationis, quia excommunicatio fertur propter contumaciæ perseverantiam, cap. Nemo, il secondo, 11. quæst. 3. & ibi Præpos. numero 3. versic. Item nota, quod nemo, Abb. supra in hac rubrica, num. 1 Felin. hic num. 7. unde monitio requiritur, ut à contumacia desistat ut bene hic per Bu-
6 trium num. 2. Dicitur autem monitio competens, id est trina, cap. de illicita, 24. quæst. 3. & cap. Contingit, il secondo, supra eodem, cum concord. ibi positis in gloss. in verb. Tertiò, & hic notant gloss. 1. Host. in princip. in verb. Nisi competenti, Butr. numero 20. Si tamen Prælatus excommuni-
7 caret subditum unica tantùm monitione præmissa non incurreret pœnam hujus Decretalis, & quandoque expedit, ita fieri secundum Innocent. hic, numero 1. in verb. Admonitione, arg. cap. Tua, supra ut lit. non contest, & cap. 1. in fin. 4. quæst. 5.
8 Quinimo ex causa monitio arbitraria est: quid enim si paratæ sint partes ad arma, & ad monitionem Episcopi supervenientis nolunt à pugna desistere; & ideo ad ipsos refrænandos statim excommunicat omnes pugnantes: utique ab omni pœna excusabitur arg. l. æquissimum, ff. de usufruct. cap. 1. supra, de treug. & pac. cap. Si quis contristatus, & cap. seqq. 90 distinct. & notatur in cap. Statuimus, §. 1. de offic. delegat. lib. 6. & hic firmat Host. in princip. versic. Vel ex causa arbitraria, subdens & alia multa posse afferri exempla in quibus una monitio sufficit: plerumque enim nec tempus, nec locus patitur pleniùs deliberandi consilium, l. 1. resp. 1. ff. de exercit. act. & ff. de damn. infect. & propterea hæc decretalis cautè non dixit trina, sed competenti, quasi dicat arbitraria, arg. cap. fin. supr. de transact. Et cum Host. concord. Fel. hic num. 4. ubi aliis relatis concludit Prælatum posse excommunicare non præmissa monitione, quando periculum est in mora. Et sit prima declaratio ad regulã hujus Decretalis.

9 Declaratur secundò, ut locum habeat si excommunicatio feratur pro culpis præteritis: secus verò si pro culpis futuris, quia tunc nulla requiritur monitio, ut hic declarant Innoc. num 1. Host. eod. num. qui ad hoc allegat cap. fin. in fin. suprà de locat Io. Andr. num. 2. & Felin. num 5. plene Lapus alleg. 73. Prælatus Regularis num. 1. & 2.

10 Declaratur tertiò, ut non procedat si excessus sit notorius, quia tunc nulla requiritur monitio, Ita post. Innocent. Host Butr. & DD. concludit Felin hic n. 3. in 1. limitation.

11 Sed oppositum ex diametro determinat idem Innoc. hic num. 1. dicens monitionem esse necessariam etiam in notoriis. & in omnibus præteritis. Et cum totidem verbis sequuntur Host. numero 1. Io Andr. num 2. Archid. in cap. indignè, numero 2. 12. quæst. 2. & notat glos. 1. in cap. Ecce 24 quæst. 3. ubi ait esse ibi argumentum quod monitiò requiritur etiam in notoriis. Item glos. in cap. De illicita in verb. Manifestorum eadem caus. & quæstione. ubi similiter ait esse ibi argumentũ quod in manifestis criminibus præcedit admonitio, Feder de Senis conf. 11. Incip. Quæritur an excommunicatio n. 10. vers. Quod quartò, dicens quantumcunque delictum sit notorium, nunquam posse aliquem propter hoc excommunicari justè, nisi primò moneatur, ut satisfaciat.

12 Pro concordia, dicas hanc ultimam opinionẽ Innoc & sequacium procedere ubi solum delictũ est notorium, sed non constat de contumacia: cũ enim excommunicatio ab homine feratur tantũmodo contra perseverantem in contumacia, ut constat ex dictis sup. n. 5. semper requiritur admonitio, ut à contumacia desistat, quantumcunq; delictum sit notorium, ut probatur in d. c. De illicita, 24. q. 3 ubi delictum supponitur manifestũ, & tamen requiritur trina monitio, vel una pro omnibus peremptoria, ut si parere noluerit adversus eum quasi in contumacem judicari possit, ut dicitur in littera, ut notat glos. in c. Cum medicinalis in verb. Causam, infra eod. lib. 6. & sic ponderatur cõtumacia, quæ surgit post monitionem, licèt delictum sit manifestum. Prima autem opinio locum habet quando ipsa contumacia est notoria, tunc enim supervacua est admonitio c. Venerabilibus, §. Porrò, ibi (Secus autem si se contumacem confiteatur, vel aliàs de sua contumacia constet) de sent. excom. lib. 6. & hic junge quæ scripsi in c. Cum ex injuncto n. 43. cum quatuor seqq. supra de nov. oper. nunciat. & ad præscripta vide Aretinum conf. 163. num. 9. vers. Et tamen in non obstantibus.

13 Declaratur quartò nisi excommunicatio feratur ad sui juris defensionem, quia tunc Prælatus potest vim propulsare, & jus suũ tueri armis spiritualibus, ut cap Dilecto, infra eod. lib. 6 nec ulla requiritur causæ cognitio, aut monitio, quia non procedit ut judex sed ut pars. Ita Innoc. in cap Venerabilis, num. 4. vers. Quia illa habent, & ibi etiam Butr. num. 10. vers. Quarto supra de censib. quos sequitur Felin. hic num. 8. Lap. d. alleg. 73 num 3 dixi plenè in cap Procurationes à n. 27. & præsertim num. 3 de censib.

14 Declaratur quintò in Prælato Regulari, quia si monachum excommunicat non præmissa monitione, & non in scriptis non incidit in pœnam interdicti per mensem ab ingressu Ecclesiæ, de qua in hoc cap, Ut concludit, Felin hic num. 7 allegando tex. in c. 1. de sent. excomm. lib. 6. & Lap. d. alleg. 73. ubi plenè.

15 Sed contrarium tenet Idem Lap. alleg. 13 incip. Hic concludit, ubi firmat Prælatum religiosum, qui excommunicavit monitione non præmissa, non excusari ab errore juris, neque ab irregularitate, si sic suspensus ignoranter celebravit quia licèt excusetur, tamen quoad extenuandam gravitatem delicti, non quoad tollendum delictum ex toto. In 1. alleg. Lap. videtur loqui de excommunicatione lata pro culpis futuris, in 2. verò pro culpis præteritis

16 Extra præscriptos casos, etsi qui sint alii, non debet quis excommunicari nisi monitione præmissa, & monitio debet esse trina, vel una pro omnibus cum aliquot dierum competentibus intervallis, ut est determinatum in cap. Constitutionem,

§ *Statuimus infra eod. tit. lib. 6.* & hic notant Butr. *num. 20.* & Felin. *num 1.* ad hoc cap. *De illicita, 24. q. 3.* practicam ponit Covarr. in cap. *Alma mater, hoc tit. lib. 6. par. 1. prælect. §. 9. num. 5.* videlicet, moneo te ad hoc faciendum, vel non faciendum infra quindecim dies, quorũ quinque pro prima, quinque pro secunda, & reliquos quinque pro tertia monitione assignamus.

17 Cæterùm si monitio præmittatur, non propterea excommunicatio redditur nulla nisi in casu cap. *Statuimus infra eod. lib. 6.* videlicet cum excommunicatio fertur in participantes cum excommunicato, & ita intelligas glos. *2 hic in fin.* ibi (Non tenet sententia, si admonitio non præcedat) ut *hic* declarat Felin. *num. 2* post Io. Andr. & alios per eum allegatos, quibus addo Feder. de Sen. *d. cons. 11. Quæritur an excommunicatio, num. 1. & 7. vers. Et per hoc tolluntur*, & alii in responsione ipsius Federic. *ibi num. 10.* quibus in locis firmat excommunicationem latam non præmissa trina monitione non esse nullam, sed injustam, & ideo timendam; quod etiam tenent Domini de Rota *decis. 7. num. 1. de sent. excomm. in novis.* Hactenus de injustitia excommunicationis ex causa, ex animo, & ex ordine in terminis juris communis.

18 Se de jure novissimo Concilii Tridentini hæc tria non sufficiunt, sed requiritur ut excommunicatio in subsidium feratur: nam Sancta Synodus animadvertens excommunicationis gladium si temerè, aut levibus ex rebus incutiatur, magis contemni, quàm formidari, præcepit omnibus judicibus ecclesiasticis, ut in causis civilibus abstineant se à censuris, ubi executio realis, vel personalis propria auctoritate ab ipsis fieri poterit: quod si hujusmodi executio non possit fieri, sitque erga judicem contumacia, tunc eos etiam anathemate arbitrio suo ferire possit. Sed & in causis criminalibus ita demum censuris uti liceat, si executioni reali, vel personali facilè locus esse non possit. & delicti qualitas præcedente bina saltem monitione etiam per edictum id postulet, ut in *c. 3. sess. 25. de reformat.*

19 Ex hoc contextu collige primò tria requisita ad hoc, ut quis possit justè excommunicari. Primum est, ut præcedat monitio saltem bina, & ita hac in parte receditur à dispositione juris cõmunis, quod regulariter trinam requirebat, vel unam pro omnibus cum competentibus dierum intervallis, ut
20 ostensum est supra *num. 6 & 16.* Item ex Concilio
sufficit monitio etiam per edictum; cum tamen
de jure veteri debeat fieri personaliter, ut determinat Innoc. in cap. *Si adversarius, num. 1. vers. Est enim semper citandus, supra de eo, qui mitt. in poss. caus. rei servan.* Rota *decis. 28. numero 5. de appell. in antiq.* nisi in quatuor casibus. Primus, quan-
21 do excommunicatus latitat, vel in fraudem se absentat, Rota *in novis decis. 11. in fin. de dol. & contum.* Secundus, quando semel fuit citatus personaliter, ut in *decis. unica de feriis in novis.* Tertius, quando monitio, vel citatio ad domum pervenit ad notitiam citati. Quartus, quando fuit malè absolutus, & agitur de reincidentia, Rota *decis. 7. de sent. excomm. in novis*, Covar. in cap. *Alma mater, in 1. par. relect. §. 9. numero 4. hoc tit. lib. 6.*

22 Secundum requisitum, quod eligitur ex Concilio in d. *cap. 3. sess. 25.* ad hoc ut quis possit justè excommunicari pro causa civili, est contumacia, ut patet ibi, sitque contra judicem contumacia, veluti si peremptoriè citatus coram judice renuit comparere, de justitia responsurus: vel quia jussus, ut infra talem diem centum Titio solveret, aó quæ illi ex causa depositi tenebatur, facere recusavit, ut declarat glos. in cap. *Cum medicinalis, in verb. Causam, de senten. excomm. lib. 6.* quod & jure veteri sancitum erat, ut cap. *Nemo, il secondo, 11. qu. 3.* cap. *De illicita, 24. q. 3.* & dictum est supra *num. 5. & 12.* Et in causis criminalibus præter
23 contumaciam exigitur, ut delicti qualitas id postulet, & meritò, quia pœna excommunicationis nulla est major in Ecclesia, cap. *Corripiantur. 24. qu. 3. & qu. 1* cap. *Non affirmamus.* Illa enim sepa-
24 rat à corpore Christi, quod est Ecclesia, cap. *penult. infra eod.* & cap. *Engeltrudam, qu. 4.* glos. *his in verb. Tantam infligere pœnam*, & ideo non infligitur nisi pro culpa mortali cum contumacia, dicto cap. *Nemo, il secondo, 11. qu. 3.* Capella Tholosan. *decis. 298.*

25 Tertium requisitum est ut censura in subsidiũ feratur, scilicet ubi fieri non potest executio realis, vel personalis sive causæ sint civiles, sive criminales, quod jure communi cautum non erat, quin potius ordine inverso primò utendum erat gladio excommunicationis, eoque non proficiente in subsidium deveniendum erat ad capturã, seu personalem districtionem, ut cap. *Odoardus*, & ibi Abb. *in 1 & 2. notab. de solutation.* dixi in cap. *Licet, num. 22. de pœn.*

26 Verumtamen Sacra Congregatio ejusdem Cõcilii Interpres consulta, an excommunicationes latæ ab Episcopo non servata forma cap. *3. sess. 25. de reform* sint ipso jure nullæ, vel invalidæ, respõdit esse validas, & excommunicatum indigere absolutione, per ea quæ tradit Abb. post glos in c. *1. de excess. Prælat.* & Felin. in cap. *Rodulphus, n. 76. de rescript.* excommunicationem latam sine citatione, vel monitione, vel ejus ordine non servato tenere, quamvis injusta sit.

27 Deinde collige ex præcitato cap. *3 §. Sane, sess. 25* excommunicationis materiam, & illius cognitionem ad ecclesiasticos judices pertinere privativè ad judices laicos: ad idem cap. *Corripiantur*, cum glos *1. 24. q 3.* cap. *Cum ab Ecclesiarum*, ubi etiã glos. *1. supra de offic. Ordin.* nam excommunicatio mucro episcopi dicitur, gladius ecclesiasticus, spiritualis defensio & nervus ecclesiasticæ disciplinæ, cap. *Visis, 16. q 2* & cap. *Dilecto, de sent. excom. lib 6* cujusque usum fuisse in Ecclesia, & tempori-
28 bus Apostolorum patet ex verb. *Matth. 28. Si autem Ecclesiam non audierit, &c.* & *1. ad Corin. 5* cujus
29 etiam meminit Cyprianus in hæc verba (Interfici jussit Deus Sacerdotibus suis non obtemperantes judicibus à se ad tempus constitutis obedientes; & tunc quidem gladio occidi debent, quando & circumcisio carnalis manebat. nunc autem quia circumcisio spiritualis esse ad fideles servos Dei coegit spirituali gladio superbi, & contumaces necantur, dum de Ecclesia ejiciuntur: neque enim vivere foris possunt, cùm domus Dei una
30 sit, & nemini salus nisi in Ecclesia esse possit) Hæc ille. Quamobrem Sancta Synodus ne magistratus sæculares ex eo decreto ansam arriperent sibi aliquam jurisdictionem vindicandi in materia excommunicationis providè statuit per hæc formalia verba (Nefas autem sit) idest ut Drosæus ait in methodo juris, impium, & execrabile, de

quo

quo ne fari quidem liceat (sæculari cuilibet magistratui prohibere ecclesiastico judici, ne quem excommunicet, aut mandare, ut latam excommunicationem revocet sub prætextu, quod contenta in præsenti Decreto non sint observata, cùm non ad sæculares, sed ad ecclesiasticos hæc cognitio pertineat) Hæc ibi.

13 Sed nihilominus cùm in Curia Parlamenti Dolensis relatum esset à Regis Secretario, quod Cōcil. Tridentini decretis interdictus, & prohibitus erat usus gladii excommunicationis pro contumacia, & executione sententiarum ecclesiasticarū quotiescumq; executio realis, vel personalis fieri possit, & quod ejus Majestas, ut jam sancto Decreto effectum daret, voluerat ut omnes sententię ecclesiasticorū judicum, quæ ipso jure deberent exequutioni mandari, non obstante appellatione, suspendantur, donec obtentum sit mandatum in Curia dicti Parlamenti, in qua declarabitur an sit locus executioni reali, vel personali. Prohibuit Senatus Curiæ, ne aliqui se censuris non servata dicta forma lacesserent sub pœnis, &c. Sacra Cōgregatio Concilii censuit hoc Decretum covellere jurisdictionem ecclesiasticā contra Canones veteres, contra Concilium, quod dedit hoc arbitrium Episcopis, contra Bullam Cœnæ Domini, quæ eos excommunicat, qui quomodolibet impediunt jurisdictionem ecclesiasticā: Regem autē, vel Senatum non potuisse sibi quicquam jurisdictionis vindicare in materia excommunicationis. Si qui autem in ea abusus irrepserint, debuisse, consulere Pontificem, ad quem solum spectat tollere eos: ideo Cardinales Ursinus, & Senonensis censuerunt mittendum Nuncium ad Regem: cæteri verò ne deregatur hoc negocium, & aliis de causis scribendum ad Nuncium ut alloquatur Regē cum informatione plena, quæ à Congregatione firmabitur, in qua adducantur rationes, quod hoc est contra Canones, contra Bullam Cœnæ Domini, contra servitium Dei, salutem illarum animarum, contra publicam utilitatē illius provinciæ, contra etiam privatum interesse ipsius Regis, quia hac via ei subtrahitur obedientia Regni, quia Hugonotti nihil aliud affectant, quàm evertere potestatem Episcoporum Catholicorū. Ideoque instet omninò, & jubeat revocari hoc edictum, & aboleri, & abradi de libris, in quibus scriptum est: quod si rex se difficilē ostendens, dicat expresè, Sanctissimum si viderit Regem non providisse, coactum iri exercere potestatem spiritualem contra Senatum Dolensem.

Rationes autem, quibus mota est Congregatio separatim sunt adnotatæ manu Cardinalis Alciati in hanc formam.

32 (Tota materia excommunicationis est solius judicis ecclesiastici, cap. *Corripiantur* ubi glos. *24. qu. 3* & cap. *Cum ab Ecclesiarum*, ubi glos. *de offic. Ordin.* Abb. *in rubr. de sent. excomm. n. 3.* & quando excommunicatio minus ritè, rectè ve lata est ab ipso judice ecclesiastico, ad solum Superiorem ecclesiasticum pertinet hos errores corrigere, cap. *Per tuas*, cap. *Sacro*, *de sent. excomm.* ubi Abb.

33 Idque præcipuè dicendum si facta sit contra formam Decretorum Concilii, quorum observandorum cura mandata est tantùm Episcopis, & aliis Prælatis ecclesiasticis: Reges autem, & alii Principes tantùm sunt moniti, ut ad ea exequēda Prælatis, cùm opus fuerit, auxilio suo adsint; & si quid in hoc difficultatis emerserit, consulendus est Summus Romanus Pontifex, ut Decreto ejusdem Concilii sancitum est *sess. 25, tit. de recip. & observand.* Præterea Concilium *d. cap. 3.* dicit, quod si executio realis, vel personalis hac ratione, idest propria auctoritate, & per proprios executores à judicibus ecclesiasticis fieri non poterit, tunc anathemate ferire possunt: Ergo non hac forma, & modo, quo sententiæ Regiæ. Item, hæc cognitio, & jurisdictio data est ab eodem Concilio judicibus ecclesiasticis, etiam contra laicos, ut legitur d. cap. 3 ibi (Liceat eis in causis civilibus ad forum ecclesiasticum contra quoscunque etiam laicos) unde hæc manifesta est usurpatio ecclesiasticæ jurisdictionis, propter quam usurpantes incurrunt excommunicationem contentam in Bulla Cœnæ Domini, ut per summa Angel. *in verb. Excommunicatio V. casu 28.*

34 QVÆRO, An si judex velit excommunicare contumaces ex cap. *3. sess 25* Trident. Concil. sit necessarium, ut constet ex actis realem, vel personalem executionem fieri non posse, an verò sufficiat id extra judicium liquere.

35 Excommunicatio, quæ est pœnarum gravissima, c. *Corripiantur. 24. q. 3.* à Synodo d. c. *3. vers. Liceat.* tunc demum à judice ferri permittitur in contumaces, cùm nulla alia illis remedia prosunt: nec enim sæviora sunt adhibenda, cùm leviora sufficiunt, S. Thom. *in 4. dist. ult. 18.* Tabiena in *verb. Excommunicatio 1. n. 3. vers. Utrum excommunicatio possit infligi*; itaque si posset adversus reos fieri realis, vel personalis executio, non esset deveniendum ad excommunicationem, ut in *d. cap. 3. vers. Quod si executio*: non esse autem locum reali, vel personali executioni, videtur necessarium, ut constet ex actis, ad hoc ut judex ritè adhibere valeat excommunicationis remedium.

36 Primò enim judex ex seipso nihil judicare debet, sed ex auditis, visisque apud acta judiciorum ut colligitur ex cap. *Judicet, 3. quæst. 7.* & sententiam ferre tenetur ex allegatis in judicio, & probatis, quæ sibi ut judici nota sunt, non autem ex his, quæ privatim, & extra judicium cognovit, glos. in cap. *1. de off. Ordin. in verb. secundum quod Canones*, Bart. in l. *1. num. 4. C. Ut quæ desi. advoc. partium jud. sup.* Feder de Sen. *cons. 21. Numquid hæres, num. 2.* Covarr. *lib. 1. variar. resol. cap. 1. nu. 1.* & scripsi plenius in cap. *Canonum statuta, à nu. 52. supra de Constit.*

37 Secundò etiam notoria, quæ nulla indigent probatione, c. *De manifesta, 2. q. 1* cap. *Evidentia, de accusat.* l. *1. ff de in integr. rest.* tamen debet constare judici ut judici ex actis esse notoria, Felin. in cap. *Pastoralis, n. 23. vers. Limita primò de off. Ordin.* ergo longe magis debebit constare judicialiter non posse fieri realem, vel personalem executionem, ut judex possit devenire ad censuras.

38 Tertiò ubicumq; non licet procedere ad actū, nisi aliqua præcedant, constare debet illa præcessisse, ut actus geri validè possit, nec statur assertioni agentis, sicut probat Alex. *cons. 101. num. 6. vol. 1.* ubi ait non stari assertioni Principis alicujus bona ob rebellionem publicantis, nisi de rebellione, vel causa ingratitudinis constet: cùm enim præcedere debeat causa, ob quam uri rebellis cōdemnetur, non creditur Principi de causa, nisi aliter constet, quàm per ejus assertionem, ut not. DD in l. *Si forte, ff. de Cler. pet.* Itaque cum judex in casu

nostro

nostro ad censuras procedere non possit, nisi cùm locus nō fuerit reali, vel personali execution] cō-sequitur debere id cōstare in judicio legitimè, nec ejus assertioni esse quoad hoc fidem adhibendā.

39 Qoartò hanc opinionem confirmant verba d. cap. 3. in quo excommunicationes illæ, quæ ad finē revelationis decernūtur penitus relinquūtur arbitrio judicis. At in causis judicialibus vult omnia remedia tentari, nec nisi in subsidiū ad cēsuras aditum patere, unde colligitur nō sat habuisse Patres, ut extra judiciū sciret judex cœtera remedia nō prodesse: nam potuissent etiā in hoc judicie arbitriom tribuere sicut in superiori fecerunt.

40 Et ita in tribunali Auditoris Cameræ usus obtinuit: nec enim ibi aliter decernuntur censuræ, quam si ex legitimis probationibus apud acta cōstet non esse locū reali, vel personali executioni.

Quare proposito dubio, an si judex deficientibus cœteris remediis velit excommunicare contumaces ex decreto cap. *3 sess. 25. ver. Quod si executio*, necessarium sit, ut ex actis constet realem, vel personalem executionem fieri non posse; an verò sufficiat hoc extra judiciū liqoere: Sac Cōgregatio censuit non sufficere, sed necessarium esse, ut constet ex actis per relationem Nuncii.

41 Secundò Quæro, si duo sint insolidum obligati in forma Cameræ pro eodem debito, & contra unum tantùm possit deveniri ad executionem realem, vel personalem, an contra alterum, adversus quem non potest fieri executio realis, vel personalis, possint ad instantiam creditoris in subsidium relaxari censuræ.

42 Præmittendum est, Primò post Conciliū Trid. & reformationem Pii V. practicam in obligationibus Cameralibus, de qua per Gales. *ad a. par. q. 3. fol. 8.* secundum parvam impressionem abolitam esse: Nam prius debitor confitebatur debitum coram judice, & judex ex tunc condemnabat eū ad solvendum creditori, & consentiente debitore ferebat excommunicationem sub conditione nisi satisfaceret in termino, & tunc elapso termino erat excomunicatus sine alia monitione. Hodie juxta reformationem Pii V. judex præsenti, & se obliganti præcipit, ut die certa solvat, monens si ea die sponte non solverit, nulla exinde facta personali citatione ad executionem contra ipsum procedet, & in subsidium ubi executio realis, vel personalis facile fieri non poterit, in ipsum tanquam contumacem, contemptoremq; sui præcepti excommunicationem decernet, ut in Bulla *113.* Pii V incip. *Inter illa*, in Bullar. *tom. 2. pag. 318.* unde infertur, ut etiamsi susceptio censurarum validè processerit coram judice competenti, non propterea censeatur ulla irrogata excommunicatio, sed dumtaxat præstitus consensus excommunicationi ferendæ.

Deinde præmittendum secundum formam antiquam non esse locum quæstioni, quia cùm supponatur lata sententia excommunicationis, solū superest ejus publicatio ad effectum, ut excommunicatus evitetur secundum ea, quæ ponit Ga-
43 les. ubi supra de processu ipso *fol. 251 cum seq.* qua
ratione Sac Cōgregatio Concilii declaravit cum pensionatiis non esse necessariò servandā diligētiam quam requirit Concil. c. *3 sess 25* hi enim vigore clausulæ in litteris Apostolicis insertæ elapso termino sententiā excomunicationis incurrunt, nec agitur amplius de illis excommunicandis, sed tantum de declaratoria in eos ferenda.

44 Tertiò, Præmittendum stante susceptione censurarum, præcepto, & monitione secundum stylum hodiernum, censuras non esse relaxandas, ubicumque ex mente Concilii d *cap. 3.* executio realis, vel personalis fieri potest. Siquidem reformatio obligationis Cameralis ab ipso Concilii decreto manavit; ac proinde excommunicatio in subsidium decernitur, & adhuc ipsius judicis arbitrio relinquitur per Concil. d *c. 3. in vers. Quod si executio.* ibi (Tunc etiam anathematis mucrone arbitrio suo præter alias pœnas ferire poterit juncta l. *Non quicquid, de judic.*

His præmissis censuras de rigore relaxari posse in reum contra quem executio realis, vel personalis fieri non potest, etiamsi alter reus similiter in solidum obligatus solvendo sit, & contra eum executio facilis sit, videtur suaderi posse ex infrascriptis.

Primò, quia quando duo sunt obligati insolidum, sunt etiam duæ principales obligationes paris potestatis, l. *Si reus*, & l *Eadem in fine, de duob. reis*, nec una dependet ab altera: Ergo concurrentibus in unum requisitis à Concilio, & secundum formam obligationis, censurarum relaxatio fieri poterit contra eundem. Requisita à Concilio adsunt, quia supponitur contra eum executionem fieri non posse. Item adest debitum, obligatio Cameræ, præceptum iudicis, & monitio contra ipsum facta, necnon ipsius contumacia Quare si pœ-
45 na delicti tenere debet authorem, l. *Sancimus. Cod.*
de pœn, excommunicatio huic debita est ponderando pronomen *ipsum* in dict. *cap. 3* appositum, quod est personalissimum, & demonstrativum ad oculum, ut Bald ait. *in cons. 304. Nobilis vir, c. 1. in fin. vol 5* Soccin Iun. *cons 144. n. 14 vol. 3.*

46 Secundò ubi sunt plures rei creditor potest exigere debitum à quo voluerit, l. *2. Cod de duob reis*, nec auferenda ei est hæc electio, l. *Expremere, eodem tit.* At auferretur, si omissa via censurarum contra unum, teneretur invitus alium excutere ergo, &c.

47 Tertiò ipse reus conventus ut potè principalis non potest opponere exceptionē discussionis, ut correus conveniatur. Alex. *cons 32 num. 12 vol 4.* Gabr. *comm. concl. lib. 3 de fideiuss concl. 7. n. 84. & n. 99. & concl. 2. in fin.* Ergo neque judex.

Quibus tamen non obstantibus æquius videtur, & proprius ad mentem Concilii, ut quandiu alter correos solvendo est. & contra eum executio fieri potest, abstineat judex à censuris contra alterum. Primò, quia cum re inspecta una tantùm sit obligatio correorum, l. *3 §. ubi duo eod. tit. & actio*, quæ ex obligatione oritur, sit jus prosequēdi quod sibi debetur; *Inst. de action. in prin* sufficere debet creditori, ut à quocunque sibi obligato debitum consequi possit; ut ab actione subsidiaria; quæ ultimum affert præsidium, excludatur, arg. §. *Sciendum instit. de satisd. tutor.* Ergo similiter judex abstinebit à Censuris, quæ dumtaxat in subsidium decernuntur etiam in vim obligationis Cameralis.

48 Confirmatur, quia acceptio plurium reorum est remedium provisum ab homine, & excommunicatio est remedium juris; Ergo quandiu potest esse locus remedio ordinario, non est confugiendum ad extraordinarium, Bart, in l. *3. in prin, de pos, sper, nunciat.*

Secundò

49 Secundò, antequam ad carcerationem debitoris perveniatur, excutiendus est etiam fidejussor Roman. *conf. 320. in princ.* ergo antequam innodetur vinculo excomunicationis unus reus, alte-
50 rius rei facultates excutiendæ erunt. Facit quia Confidejussoris facultates aggregatæ censentur, quando quæritur, an solvendo sit principalis fidejussor, l. *Si plures* §. *Præterea, de fidejussor.* juncto, quod ubi sunt duo correi, partes quoque à singulis peti possunt, quemadmodum à reo, & a fidejussore, l. 3. *de duobus reis.*

Tertiò, Per Concilium quandocumque in una causa potest aliter fieri executio contra reos, à censuris abstinendum est, d. cap. 3 §. *in causis verò.* At quando pro eodem debito duo sint obligati in solidum, una causa est, & una obligatio: ergo non potest non iniquum videri, ut uno sustinente censuras, nihilominus fiat, seu fieri possit pro eodem debito executio contra alterum.

Non obstat quod videatur auferri electio creditori, & quodammodo id, quod inductum est in ejus favorem, in odium retorqueatur, quatenus
51 cogitur exigere ab eo, à quo forte nollet. Quia advertendum est provisionem, seu pactum hominis non esse causam hujus excommunicationis, sed contumaciam, & delictum spreti præcepti judicis, ad tradita per DD. in cap. P. G. *de off. deleg.*
52 & declarat Gales *in 2. par. q. 3. fol. 83.* unde judex denegando hoc casu excommunicationem tuum non tuum tibi denegat auxilium, juxta dictum glossæ in l. *Sive apud acta in verb. Pacto, C. de trans-*
53 *act.* tex. in l. *Ex asse ff. ad Trebellian* Non obstat quod ipse reus non potest opponere hujusmodi exceptionem, quia judex supplet ex officio suo, prout sæpe facere debet, maximè ubi vertitur periculum animarum ad notata per Abbatem in cap. *in literis in princ. de restit. spoliat.* Non obstat quod Concilium in verbis nihil disponat expressè hoc casu, quia satis ostendit in sua ratione quid observandum & quanta cum circumspectione hoc remedio utendum sit, cui concordat forma obligationis, secundum quam ad censuras non devenitur, nisi in subsidium, & ita resolutum, ut in subjecta declaratione videlicet. Præsupposito quod sint duo insolidū obligati in forma Cameræ pro eodem debito, & quod contra unum tantùm possit deveniri ad executionem realem, vel personalem: An contra alterum, contra quem non potest fieri executio realis vel personalis, possint ad instantiam creditoris in subsidium relaxari censuræ. Sac. Congregatio censuit non posse.

54 Quæ decisio videtur intelligenda juxta novissimam formulam obligationis in forma Cameræ præscriptam Constitutione Pii V. secundum quam non irrogantur censuræ nisi in subsidium. Quod si obligatio cōtineret præceptum de solvendo sub pœna excommunicationis ipso jure juxta antiquā formulam, secus esset, ut declaratur ex sequenti decisione, edita tempore Cardinalis Alciati.

55 Cum Titius, & Mævius essent obligati insolidū, & in forma Cameræ ad solvēdum Sempronio certam pecuniarum quantitatem, & Titius solvendo non esset, Sempronius contra eum ad censuras procedere volebat. Sed cùm Mævius dives Sempronio satisfacere posset, fuit dubitatum an Concil. 3. *sess. 25. In causis*, obstaret Sempronio, ut contra Titiū ad censuras procedere non posset ex eo, quod poterat sibi à Mævio correo satisfieri.

Cum visum esset Instrumentum obligationis, in quo erat clausula, quod lapso termino incurrat excommunicationem, ut in pensionatiis: Sac. Cōgregatio dixit, quod si ex instrumento obligationis in forma Cameræ, vel ex actu judiciario susceptionis censurarum appareat, quod validè, & ab habente potestatem fuerit jam irrogata excōmunicatio, ita ut nunc non agatur de irroganda excommunicatione, sed de declarandi tantùm, jam irrogatam fuisse legitimè; sicque sit declaratio excommunicationis jam incursæ: non intrare tunc decretum Concilii. Quod si nulla excommunicatio facta jam appareat, tunc intrare Concilium, & locum habere, ut scilicet nō imponatur excommunicatio Titio, si aliunde potest creditor suum consequi, adjiciendum erit, quod etiam susceptio censurarum valida fuisset, non tamen est excommunicatio facta, sed solum præstitus cōsensus excommunicationi faciendæ à judice: & ideo si nōdum facit judex, & creditori possit aliōde satisfieri, debebit abstinere, & ita elicitur ex praxi, quæ servatur in susceptione censurarum, ut fiat per mensem diligentia, si aliunde, &c. & postea relaxatur mandatum.

56 Tertiò, QVAERO. an *cap. 3. sess. 25* Trid. Cōcilii, vers. In Causis procedat in pensionariis vigore literarum Apostolicarum, quibus inserta sunt illa verba, elapso termino, sententiam excommunicationis incurrat.

57 Ad hoc dubium Sac. Congregatio respondit, non procedere, quia cum verb. *incurrat*, importet excommunicationem ipso jure, Tiraquell *in l. Si unquam in vers. Revertatur. num. 145 & 146. C. de revocandis donationibus* lata jam à Papa sententia, Auditor Cameræ, & quilibet alius inferior non potest non exequi sententiam, & licèt Concilium dicat in procedendo, intelligitur quando judex ex se procederet, non quando Papa jam excommunicavit.

58 Quartò, QVAERO, Posita decisione Sacræ Congregationis, qua declaratum fuit jus decernendi excommunicationes, quæ pro rebus deperditis, vel subtractis ferri solent quoad subditos Abbatis exempti, & jurisdictionem quasi Episcopalem habentis non pertinere ad Episcopum, sed adeundam esse Sedem Apostolicam.

59 An hæc decisio procedat in casu, quo Abbas habeat quidem jurisdictionem quasi Episcopalem in certa parte diœcesis, sed appellationes ab eo ad Episcopum interponantur.

60 Videtur respondendum non procedere: nam inferior Episcopo potest habere jurisdictionē in certa parte diœcesis duplici modo, prout nulla jurisdictio penes Episcopum remaneat neque actu, neque habitu, ut si sit exemptus, & immediatè
61 subjectus Papæ, quo casu data negligentia, vel impotentia ipsius, non succedit in jurisdictione Episcopus, sed Papa Abbas in c. *Grave ad finem* per illum tex. *de off. Ordin.* Felin. in cap. *Irrefragabili, in princ. vers. Declarat prædicta*, eodem tit. Et hoc casu propriè procedit decisio Congregationis: nam cùm Concilium ademerit inferioribus jus decernendi hujusmodi excommunicationes, in casu impotentiæ illorum non debet succedere Episcopus nullam habens in eorum subditos jurisdictionem neque in actu, neque in habitu, sed
62 Papa, qui est judex ordinarius exemptorum, Doctores in cap. *Si Papa* [illegible] & libr. glos. in cap.

Aucto-

concordant tex in l. 1. *ff. ad l. Cornel. de sicariis*, ibi, Crimen enim contrahitur si & voluntas nocendi intercedit, & in §. eum qui duas. ff. ad l. *Iul. de adult.* ibi (In ea namque re non juris effectus, sed animi destinatio cogitatur) & in l. *Verum, ff. de furt.*
4 ubi qui meretricem alienam ancillam rapuit, furti non tenetur, quia non factum quæritur, sed causa faciendi: causa autem faciendi libido fuit, non furtum: unde ut notabiliter hic dicebat An-
5 ton. de Butr. *n. 3.* In delicto primaria causa surgit à voluntate, & ab anima rationali; & sic consideratur voluntas in delictis, etiam privati temporaliter puniuntur, non autem simplex, & rude factū: ad hoc § *Contra animum, cum lex capp. sequentibus 50. distin.* cap. *Si virgo*, & cap *In lectum, 34 quæst. 2.*
6 Ex his videtur inferri posse, ut maleficia voluntatem, & propositum non transcendant. Sed contra
7 dicunt text. in l. *Vulgaris §. Si quis æs, ff. de furt.* ubi qui æs surripuit putans aurum surripere, comittit furtum non auri, quod surripere intendit, sed æris, quod re ipsa surripuit: & sic spectatur opus, non animus, & in l. *Qui saccum. ff. eod.* & in cap. *Qui saccum, 50. distinct.* ubi qui saccum surripuit habentem pecuniā, furti actione tenetur, etiam pro sacco, quamvis non sit ei animus saccum subripiendi, in l. *Quoniam multa facinora, C. ad l. Iuliam, de vi publ* & in cap. *Is qui mandat. de homicid. lib. 6.* ubi mandanti aliquem verberari secuta mors imputatur, licèt expressè inhibuerit ne occideretur. Pro solutione vide hic plenè per Henr. Boich. *post princip.* ubi quærens an, & quando in delictis aliquis ultra propositum teneatur, ponit prolixam distinctionem, & materiam luculenter examinat ferè per tres columnas.

8 Secundò nota specialem casum, in quo communicans excommunicato in excommunicationem etiam minorem non incidit, videlicet cùm eum alloquitur conversionis causa, etiamsi alia verba incidentia interserat, ut hic est casus, & docet D. Thomas in *4. sentent. dist. 18. qu. 2. art. 4. in corpore* dicens Ecclesiam instituisse excommunicationem non ad interitum, sed ad medelam; ac proinde de his, quæ pertinent ad salutem, posse hominem licitè loqui cum excommunicato, & etiam alia verba interserere, ut faciliùs salutis verba ex familiaritate recipiantur.

9 Hinc inferunt Anton. de Butrio. Abb. & Felin. omnes in *secundo notab.* ut si statuto caveatur ut participans cum bannito certam pœnam incurrat: qui cum eo participat ut inducat ad satisfactionem, in pœnam statuti non incidat: quod etiam firmat idem Butr. in cap. *Si aliquando, n. 5. supra eod.*

10 QUÆRO, cùm liceat excommunicato communicare in his, quæ pertinent ad salutem animæ, ut hic dicitur, & in c. *Responso supra eod.* quid in pertinentibus ad salutem corporis.

Videtur respondendum non licere, quia cùm hæc littera de uno concedat, à contrario videtur de alio negare, cap. *Disciplina, 45. dist.* c. *Per Esaiam 1. qu. 1.* cap. *Quæsitum, 33. qu. 5.* glos. in cap. *Qualis, in ver. Negatur, 25. dist* cùm præsertim infirmitas corporis sæpè proveniat ex infirmitate animæ, cap. *Cum infirmitas, supra de pœnit. & remiss.* & ita concludunt Doctores, & in specie Card. *n. 1.* sed hoc intelligit Ioan. Andr. *n. 1. in ver. Salutem animæ*, & Anchar. *num. 2. in secundo notab.* verum esse in eo, qui negligit, vel contemnit, ut in dicto

Prosp. Fagn. in 2 par. 5. lib. Decretal.

cap *Cum infirmitas*, aliàs secus.

11 Item QUÆRO, cùm hic permittatur participatio cum excommunicato in locutione, quid in oratione, mensa, & aliis, de quibus in cap. *Nuper, supra eod.*

Dic secus, imò & in locutione caveat participans à cohabitatione, cap. *Omnes, 24. q. 1.* c. *Cum desideres* §. *in fin. supra eod.* secundum Hostien. & Ioan. Andr. *hic n. 2 in verb Locutione.* & Card. *n. 1.* Quid autem juris sit in scriptione, & salutatione, dicunt scripsi in cap. *Si aliquando, à nu 16. usque ad finem, supra eod.* Hodie tamen in his servari debet Constitutio Concilii Constantiensis, de qua infra sub *n. 24. vers. Sed hodie.*

12 Item QUÆRO, cùm textus dicat in locutione cum excommunicato in pertinentibus ad salutem posse etiam incidenter alia verba interponi, quæ dicantur hujusmodi verba incidentia.

Innoc. *hic in princip.* exponit incidentia, idest quæ nec ad absolutionem, nec ad salutem faciunt, Sed Host. *num. 2. in ver. Incidenter hoc temperat*, intelligens verba incidentia, quæ ad absolutionem, & salutem non faciunt principaliter, sed tamen inducunt, ut si quærat de uxore, & liberis, & præmittat dilectionem, quam habuit erga illum, & ejus genus, & his similia. Et hoc videtur magis congruere litteræ, quæ admittit interpositionem verborum incidentium, ut alloquens apud eum magis proficiat. Et sic videtur requirere, ut verba hujusmodi aliquo modo ejus saluti conducant, licèt non principaliter, & cum Host. transeunt Ioan. Andr. *num. 2. in eodem verb* Henr Boich. *col. 4. in princ. vers. Aut quæritur num possit cum eo participare in locutione*, Anton. de Butr. *num. 11.* & Card. *num. 2.*

13 Tertiò nota in § *Prædicatores*, ab excommunicatis, & detentoribus rerum alienarum licitum esse Prædicatoribus eleemosynam recipere: quod procedit de plano si Prædicatores in loco alias sustentari non possint.

Sed QUÆRO num eis hoc liceat cessante necessitate.

Negant glos. *in verb Præsertim*, Innoc. *num. 2.* Hostien. *num. 1.* Ioan Andr. *num. 8. in glos.* præsertim Butr. *num. 5.* Card. *in hoc §. num. 2 vers. Nota de dictione præsertim*, Abb. *in 3. notab.* & *num. 6.* & Felin. *in 3. notab.*

Pro hac sententia glos allegat cap. *Oblationes*, & cap *Quia in omnibus, supra de usur.* ad idem text. in cap. *Non est putanda, 1. q 1*, ubi Gregor. adducit illud *Proverb. 22. Hostia impiorum abominabiles, quæ offeruntur ex scelere.*

14 Sed hæc jura non admodum urgent, quia non loquuntur de eleemosynis, sed de oblationibus, quæ à tam malis, & famosis personis non sunt recipiendæ, ut notatur in cap. *Ex transmissa, supra de decim.* secundum Innoc. *hic nu. 1. vers. Oblationes autem*, cum quo transeunt Host. Io. Andr. Henric. Boich & reliqui omnes. Ratio autem differentiæ cur eleemosynæ recipiantur à perfidis, non autem oblationes, ea est secundum Innoc. & Doctores, quia oblationes fiunt in Ecclesia, in & publico, quæ prohibentur ne exinde peccator consolationem suscipiat, neve peccatum ipsius videatur Ecclesia publicè approbare: sed eleemosynæ fiunt in occulto, de quo nihil ad Ecclesiā, cap. *Sicut tuæ, in fin. de simon* Et quamvis nonnunquam etiam eleemosyna fiat palam, nihilominus hoc est per

accidens, nec propterea mutatur jus, de quo hic, quia semper natura eleemosynæ consideranda est, quæ fieri debet clàm, secundum Host *nu. 3. vers. Et quid dicis si eleemosyna fiat in publico*, & Henric. Boich. *col. 4 circa med. vers. Idem tamen est.*

15 Pro eadem sententia videtur magis urgere c. *Quoniam, multos, 11. qu. 3.* ibi (Quicumque orator, sive peregrinus, aut viator in terram excommunicatorum devenerit, ubi non possit emere, vel non habeat unde emat, ab excommunicatis accipiendi licentiam damus) Ex quibus verbis liquet ita demum licere aliquod ab excommunicatis recipere, si subsit necessitas: ad idem textus in cap. *Inter alia, § fin. supra eod.* ubi viatores, peregrini, & mercatores tenentur à communione excommunicatorum abstinere nisi articulus necessitatis immineat.

16 Et tenendo hanc partem non obstat dictio, *præsertim*, hic posita, quia secundum glos. exponitur idest maximè, & referri debet ad verbum *Prædicatores*, itaut sit sensus, tempore necessitatis omnes possunt recipere eleemosynam ab excommunicatis, præsertim Prædicatores: & hoc modo glos concordat cum Innoc. & habuit bonum intellectum, licèt fuerit malè posita, ut dicunt Butr. *num. 17.* & Abb. *num. 6.* vel certè secundum Innoc. dictio, *præsertim*, exponi debet, idest tantùm; quia Prædicatores non debent recipere eleemosynam à talibus, nisi quando aliter sustentari non possunt. Adde non esse novum ut hæc dictio ponatur pro *tantùm*, ut patet in cap *Discretionem, supra de eo qui cogn. consang. uxor. sua*, in cap. *Licet, de foro competen.* & in l. *fin. ff de tu, qua in testam. dalen.* & notat Calder. *cons. 548. aliàs 3. de verbor. signific.*

17 Sed his non obstantibus contrariam opinionē, videlicet Prædicatores posse eleemosynam recipere ab excommunicatis, & detinentibus aliena, etiam cessante necessitate, efficaciter judicio meo probat hæc Decretalis non cavillando litteram. Primò in illis verbis (eleemosynas licitè possunt ab illis recipere, præsertim si aliàs non valeant in illo loco sustentationem habere: ponderanda est enim dictio *præsertim*, quæ importat idem esse si possint habere sustentationem, cùm ex sui natura sit ampliativa casus magis dubitabilis, cap *Ex litteris, il secundo*, & ibi glos *fin. sup. de homicid.* cap. *Illud*, ubi gloss. *in ver. præsertim, de præsumptione*, l. *Quod & lex*, juncta glos *in eod. ver. ff. de lib. hom. exhib.* & notat Ioan. Andr *in addit ad Specul. in tit. de teste, §. 1. vers Item excipitur quod est impubes*, ibi, *sed nunquid fratres*: unde sensus est, Prædicatores eleemosynā ab illis recipere generaliter, & indistinctè, sed multò magis si in loco non valeant sustentationem habere.

18 Deinde si hæc littera intelligeretur tantummodo in defectum necessariæ sustentationis, frustra restringeretur ad Prædicatores, quia eo casu non tantùm Prædicatoribus, sed cuilibet permittitur accipere eleemosynam à detentoribus rerum alienarum; quinimò & rapere, quia necessitas excusat à furtò, & rapina, cap. *Discipulos*, & ibi glos. *fin.* & cap. *Quidquid enim, de consecr. distinct. 1.* & cap. *Si quis, supra de furtis.* Et est ratio, quia tempore
19 necessitatis omnia sunt communia, cap. *Sicut hi, 45. distinct.* & maximè cibaria, l. *2. §. Cum in eadem navi, in fine ff. ad leg. Rhod. de iact.* & notat glos. præalleg. in d. cap. *Discipulos*, & gloss. *unica* in d. cap. *Si quis*, & tamen Innoc. *numero 2.* dicit quod hic statuitur esse speciale in Prædicatoribus ob rationem, de qua infra in quarto fundamento, *num. 21.*

20 Tertiò quamvis hoc cap loquatur simpliciter de Prædicatoribus, & audientibus confessiones, tamen Doctores illud restringunt ad eos, qui prędicant, & confessiones audiunt ex officio, & sic ad Præsbyteros Curatos, quibus unusquisq; proprius Parochianus tenetur confiteri, c. *Omnis, de pœnit. & remiss.* Rursus hoc intelligunt de Vicariis Papæ, sicut sunt legati, arg. c. *supra de officio legati*, cap *fin. 23. dist* cap. *24. dist.* & de Episcopis visitantibus, vel eorum vicariis ad hoc missis, c *Inter cætera, supra de offic. Ordin* Ac demum de fratribus Prædicatoribus, vel Minoribus, qui habent universale officium prædicandi, & à Papa sunt approbati, ut in Clem *dudum, de sep. lt* & in extravag. *Vas electionis, de hæret.* quinimò pro ipsis edita fuit hæc Constitutio, ut putat Host. *hi. num. 2 in ver. Vel confessiones m*, & post eum Ioan Andr. *n. 3. in eod. ver.* Butr. *n. 12.* & plerique alii.

At hujusmodi restrictiones ineptæ essent, si hæc littera intelligeretur tantummodo in defectum necessariæ sustentationis; quia eo casu nedum sacerdotibus curatis, & aliis prædictis, sed cuilibet licitum est hujusmodi eleemosynas accipere, ut supra proximè ostensum est

21 Quartò, dum tex. determinat licere Prædicatoribus ab excommunicatis, & detinentibus alienas res eleemosynam recipere, fundat se in ratione illa, quia in prædicationibus, & confessionibus quasi gerunt causam, vel curam eorum, ad quos res ipsæ spectare noscuntur, videlicet secundum Host *n. 2.* & Io. Andr. *n. 5.* quia in prædicationibus ostendunt res alienas ab eis illicitè occupari, & detineri, ac nisi restituant, pœnas æternas eis comminantur: & in confessionibus dicunt peccatum non remitti nisi restituatur ablatum, cap. *Si res aliena, 14 qu. 6.* cap *Cum tu, § 1. supra de usur.* quasi dicat: quamvis à detentoribus rerum alienarum non liceat eleemosynam recipere in detrimentū eorum, ad quos res ipsæ noscuntur pertinere, tamen quia Prædicatores, & Cōfessores suadēt occupantibus illarum restitutionem; idcirco æquum est ut de iisdem rebus recipiant eleemosynā, quasi mercedem, & stipendium laborum, cùm gerant negocium eis utile, & hoc considerat glos. *4 hi.*, & Host *nu. 2. in verb. quasi gerant*: dicunt enim Prædicatores hujusmodi posse accipere eleemosynas quasi negociorum gestores, quia illi, quorum res aguntur, licitè ab occupatoribꝰ sua recipere pos-
22 sunt. Et sic illi Prædicatores licitè ea recipiunt pro eleemosynis: & quamvis res non habeat effectum, sufficit ut ab initio negocium sit utiliter cœptum, l. *Sed an ultio, §. Is autem qui, ff de negoc. gestor.* potest agere ad sumptus, quos fecerit, ut
23 ibi dicitur. Idem notat Innoc *circa finem* dicens hoc casu Prædicatores, cùm sint negociorum gestores, posse vivere de rebus eorum, quorum negocia gerunt: subdit tamen in hoc eos agere contra jus civile, secundum quod non debent propria auctoritate recipere ut l. *Extat, ff quod met. caus.* Item quia non possunt hoc agere contradicente spoliato, ut l *ult. C. de negoc. gest* Supradicta autem ratio, in qua tex se fundat & considerationes Doctorum apertè demonstrant Prædicatores posse hujusmodi eleemosynas recipere etiamsi aliunde

habeant

habeant sustentationem, quia non deben vivere de proprio, sed sumptibus eorum, quorum negotia utiliter gerunt.

Et hanc sententiam satis elarè amplectitur Ant de Butr. hic n. 17. exponendo glos. verb. Præsertim, ait enim (Glossa dicit optimè, nam si subest necessitas, licitum est recipere Prædicatoribus, & non Prædicatoribus: si non subest necessitas, est licitum Prædicatoribus, non aliis) Con-
24 cludendo distingue. Aut quæritur an liceat eleemosynam accipere ab excommunicatis, & peccatoribus de rebus licitè acquisitis, aut de illicitè acquisitis, & restitutioni obnoxiis

Primò casu non tantùm Prædicatores, sed etiã quicunque accipere possunt eleemosynam ab excommunicatis, & peccatoribus quantumcumque notoriis; nam ad eas tenentur omnes c. Non satis, in fin. 86. dist & sunt omnibus maximè suadendæ, ut ad pœnitentiam mereantur citius pervenire, cap. Dicede, 26. dist. secundum Innoc. hic num. 1. Host. num. 2. in ver. Eleemosynas, Henr. Boich. col. 4. super, § Prædicatores, vers. Si quæris utrum ab excommunicatis, & Card. num 2 licèt Host infr. numero 5 dicat nihil esse recipiendum ab excommunicato, nec cum eo comunicandum in aliquo, nisi in casu à jure concesso, ut legitur, & notatur in cap. Si verò 1. respons. & cap. Cum desideres, § in fin. supr. eod. & cum eo concordat Raymun. hoc titulo §. Trigesimo nono super ver. Nomine ipsius, dicens non licere accipere eleemosynam ab excommunicatis, nisi in casibus exceptis, scilicet in casu necessitatis. & similibus, quod tamen non credit esse restringendum ad extremam necessitatem, sed sufficere ad excusationem ut indigeat, & non possit commodè, & de facili habere necessaria aliunde. Et idem recitat Ioannes Friburg. in summ. confess. hoc tit. quæst 117. incipien. QUÆRO An liceat, &c. & Alten, lib 7. tit. de personis commun. cum excommun. art. 5 in princ.

Sed hodie cessant hujusmodi ambages, quia ex constitutione edita à Martino V. in Conc. Constantien. quæ incipit, Ad evitanda, licitum est cuilibet participare cum excommunicatis, non tantùm in temporalibus, sed etiam in spiritualibus, & Sacramentorum administrationibus, præterquam in duobus casibus, videlicet cum excomunicati sunt publicè denunciati, aut notorii clericorum percussores, ut setipsi latissimè in cap. 1. infra de schismat. Unde ad hos casus dumtaxat hodie restringuntur Doctorum opiniones.

25 In secundò autem casu scilicet cùm res sunt illicitè acquisitæ, & restitutioni obnoxiæ, Aut quæritur de non habentibus officium prædicandi, & istis non licet de prædictis rebus eleemosynam accipere, nisi ob necessitatem famis juxta textum in cap. Discipulos, de consecr. dist. 5. & patet ex dictis supra num. 18. & seqq. de quo vide plenius per Henr. Boich. in cap. Pervenit, dist. 1. vers. Aut quæritur de injustè, & illicitè supra de decimis, & in
26 cap. Ex eo, §. Cum igitur de pœnit. & remiss. Aut quæritur de habentibus officium prædicandi, de quibus loquitur hoc capitulum. Et isti si aliunde non habeant sustentationem, absque dubio possunt eleemosynam accipere etiam de illicitè acquisitis, ut hic est casus, & in hoc conveniunt omnes. Si verò aliunde sustentationem habeant, tunc sunt opiniones, Innoc. num. 1. dicit eleemosynas nominatim non esse recipiendas de illicitè quæsitis, & exponit verbum Præsertim, idest tantùm, & hoc est tutiùs secundum Host, & alios supra cit. n. 3. Contrarium tamen videtur verius in puncto juris, ut constat ex dictis à num. 17.

Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

27 Quartò nota in eod. §. Prædicatores, secundum Abb. in 4. notab. Sacerdotem licitè recipere aliquid eleemosynæ à pœnitente, etiamsi illud sit injustè quæsitum, & subjectum restitutioni. Hoc ego intelligo cum duobus temperamentis. Primum est ut sacerdos aliàs non valeat in eo loco sustentationem habere, prout intelligit Felin. ver. Item nota quod audiens in confessione. Et hoc si sequamur opinionem Innoc. de qua in præcedenti notabili: nam hæc littera sub ead. clausula determinat Prædicatores, & Confessores Sed de Prædicatoribus intelligitur in casu necessitatis tantùm, secundũ Innoc. Ergo & in Confessoribus, ut utrũque determinabile uniformiter determinet, ad l. Iam hoc iure, § fin ff. de vulgar, & pupillar. & l.
28 final. Cod. de sent. cum similibus. Alterum est ut hujusmodi eleemosynam accipiat extra Sacramentum pœnitentiæ, alioquin si illam reciperet in ipso actu audiendi confessionem, non careret suspicione simoniæ, arg. cap. Constitutus de transact. & l. Vnica, ff. ad l. Iul. de ambitu Opus enim per se laudabile ratione temporis reprobatur, ne malignandi occasionem præbeat, Ideoque quamvis opus pietatis sit nummos in concham mittere pro sustentatione ministrorum, & manutentione luminarium Ecclesiæ; tamen id reprobatur tempore, quo baptizandus offertur, ne sacerdos, quod gratis accepit, pretio distrahere videatur, ut dicit tex. in cap. Emendari, 1. quæst. 1. præsumitur enim simonia, ut ibi notat glos. t. Hugo, Archid. & Doctores, & secundum communem intellectum habet locum ille tex. etiam in his, quæ sponte offeruntur, quia in ipsa collatione Sacramenti nec spontè oblatum licet accipere.

29 Ultimò nota in §. Si qui verò sex casus in quibus percutiens clericum non incurrit sententiam Canonis, quos præstringit gloss. in ver. De familia, & unà cum aliis pluribus continentur in sequentibus carminibus positis ab Host num 12. videlicet Officium, ut hic in textu, & in cap. Universitatis, §. laici, & cap. 3. respons. 1. & §. 1 supra eodem & Zelusque, ut hic & in cap. Veniens supra eodem & est simile in l Apud Labeonem, §. Adjicit, ff. de injur. Pater, Doctor umque Propinquus, de quibus similiter probatur hic. Affectus scilicet matris, filiæ, sororis, & uxoris, cap. Si verò. supra eod. & ins. §. fin. Dominus familiam corrigens, ut hic Vis, hic casus respicit inferentem vim cap. 3. §. Si verò. supra eod & enormitatibus se immiscentem, cap. Perpendimus, & cap. Cum non ab homine. supra eod Et correctio, hic casus respicit levitatem reprehensibilem clericorum, & omnes casos qui ipsos incorrigibiles reddunt trina monitione præmissa, cap. Contingit, & cap. In audientia, supra eod. ludus, supra cap. 1. §. 1. in fin. Quisque sit exceptus, scilicet à pœna canonis. Si sit moderamine septus, idest nisi sit enormis excessus, & nisi in defendendo excedatur modus. Ita Host. qui eosdem casus latius explicat in summ. hoc tit. §. quis possit sub §. Super illo autem canone, & eum totidem verbis sequuntur hic Io. Andr. n. 8. Butr. n 23. Cardin. in hoc §. Si quis vero, c. 3 Alios versus posuit Abbas Antiquus, quos recitat Io. Andr. circa fin.

Neq; verò eirca hoc aliquid novi statuit Conc. Trid. in c. *6 sess 23.* quia decretum illud loquitur de privilegio fori, non autem de privilegio Canonis, ut sæpius fuit resolutum: unde percutiens Clerieum carentem requisitis ibi præscriptis, incidit in sententiam Canonis ad eum modum, quo ante Concilium incidebat.

30 In glossas *in ver. de familia* pondera hanc glos. prope fin. quæ notabiliter vult, ut Prælatis, & Magistris liceat subditos, & scholares etiam in sacris Ordinibus constitutos leviter percutere sine incursu excommunicationis.

31 Et dictum glossæ effieaciter probatur in hoc §.
Si qui verò: nam in princ. ubi textus loquitur de
percutientibus ratione officii, quod in Ecclesia
obtinēt, ac de Clericis senioribus, qui zelo devo-
tionis percotiunt Clericos turbanter divina, offi-
cia, adjicit illa verba, *in minoribus Ordinibus con-*
32 *stitutis*: nā membra honorabiliora, exceptis gra-
vioribus culpis, non sunt verberibus subjicien-
da, cap. *Cum beatus, 45. dist* glos *hic in ver. In mi-*
noribus, Host. *nu 8.* & similiter in fine ubi agit de
correctione familiarium, & propinquorum, ad-
dit verba, inferiorum gradium: at verò in me-
dio ubi agit de Prælatis, & Magistris, non restrin-
git se ad Clericos in minoribus, seu inferiorum
graduum, sed simpliciter loquitur de subditis, &
scholaribus, innuens propterea licitum esse illos
correctionis causa moderatè percutere, sive sint
in minoribus sive in sacris Ordinibus, & ita post
glos. firmat Host. *n. 8. in ver. Prælationis*, dicens:
isti (scilicet Prælati, & Magistri) etiam majores,
& constitutos in sacris leviter corrigere possunt,
allegat text. in cap. *Ea qua, supra de stat Monach. c.*
fin. de Regolar. cap. *Vt fama, §. Laici*, & cap. *Ex te-*
nore, § fin. supra eod. & sequuntur Io. Andr. *n. 8. vers.*
Et ibi, & magistris Butr *nu. 22.* Anchar. *nu. 6.* Card.
in *hoc § Si qui verò. n 3. vers 33.* & ibi magistris, &
33 Felin. *circa med. vers Secus à Prælato*, vel à Magi-
stro. Idem tenet glos. in cap. *1 in ver. Et à Magi-*
stris, 23. q. 5. quæ propterea hinc infert majorem
potestatem habere Magistrum in discipulum,
quam patrem in filium, quia Magistrum post sa-
crum Ordinem adhuc habet eum in potestate, ut
hic, & in cap. *Super eo, supra eod.* sed patri datur po-
testas corrigendi filium quousque sacrum Ordi-
nem receperit.

34 Glos. ultima ponderando illa verba *inferiorum graduum*, colligit à contrario patrem, qui correctionis causa verberat filium in sacris Ordinibus constitutum, incidere in sententiam Canonis: & in hoc glos. communiter approbatur, licèt Barthol. Brixien. *in suis quæstionibus venerabilibus, quæst. 87.* & quidam alii ex antiquis contrarium senserint, ut *hic* per Abb. *num. 8.* & scripsi plenius in cap. *Indecorum, num. 47. vers. Infertur secundò, supra de ætate, & qualit.*

35 Deinde glos. hinc dedocit sacrum Ordinem liberare à patria potestate, quia liberat à servili, quod plus est, *Si servus, sciente 54. dist.* sed in hoc secundo dicto glos. communiter reprobatur, ut dixi in d. cap. *Indecorum, à num. 17. usque in fin.* ubi plenissimè disputavi hunc articulum, an Ordo sacer jus patriæ potestatis solvat.

De Verborum significatione.

Cap. Olim.

SVMMARIVM.

1 *Privilegiorum verba sunt interpretanda largissimè.*
Declaratur n. 15.
2 *Privilegium quandoque appellatur beneficium.*
3 *Beneficia Principum sunt latissimè interpretanda, & num. 12.*
Declaratur num. 13. & 14.
4 *Beneficium in genere quid sit.*
5 *Beneficii appellatione an veniat privilegium, & rescriptum, & num. 13.*
6 *Beneficium strictè sumptum quid sit.*
7 *Privilegium quid.*
8 *Privilegio frustra impetratur, quod iure communi competit.*
9 *Rescriptum quid sit, & quid impetretur.*
10 *Rescripta contra ius elicita non valent.*
11 *Rescriptum quotuplex, & an beneficium, vel privilegium dici possit.*
12 *Principis liberalitatē temerarium est in diminutionem interpretari.*
13 *Beneficium Principis, quatenus concernit præiudicium tertii, ut privilegium debet strictè interpretari.*
14 *Verba etiam in beneficiis Principum tenacissime observari debent.*
15 *Privilegia quatenus concernunt præiudicium concedentis, sunt latissimè interpretanda,*
16 *Verba generalia, & indefinita in præiudicium concedentis ad futura extenduntur.*
17 *Ecclesia Romana non præsumitur in sui præiudicium voluisse quemquam privilegiare.*
18 *Privilegii verba in præiudicium tertij sunt strictè accipienda.*
19 *Nec extenduntur de casu ad casum, nec de persona ad personam, etiam ex maioritate rationis.*
20 *Recessus omnis à iure communi est odiosus.*
21 *Interpretatio in dubio fit pro iure communi, quando concurrit cum privilegio.*
22 *Privilegium recipit interpretationem passivam à iure communi.*
23 *Privilegia etiam contra tertium sunt latè interpretanda quatenus patitur verborum proprietas.*
24 *Privilegium etiam in præiudicium alterius debet latè interpretari, ut aliquid conferat.*
25 *Item favore divini cultus.*
26 *Privilegium contra legem communem debet strictissimè interpretari.*
27 *Secus si contra statutum, vel consuetudinem.*
28 *Rescripta ad lites sunt interpretanda strictissimè.*
29 *Lites sunt potius restringendæ, quàm ampliandæ.*
30 *Interpretatio fit contra eum, qui potuit legem apertius dicere.*
31 *Rescripta ad beneficia sunt ambitiosa, & strictissimè intelligenda.*
32 *Privilegia in dubijs recipiunt intellectum secundum intentionem concedentis.*
33 *Infamis est, qui rescriptum Principis astutè, vel malitiosè interpretatur.*
34 *Privilegij interpretatio pertinet ad Principem concedentem.*

Citatie,

35 *Citatio, vel præsentia partis an requiratur in modificatione, vel interpretatione privilegij.*

36 *Distributiones quotidianæ debentur privilegiato super fructibus in absentia percipiendis, si reditus omnes in his distributionibus consistant, usque ad num. 41.*

Intellectus huius cap. ibidem, & num seqq.

37 *Canonia non datur sine præbenda.*

38 *Dispensatus super fructibus in absentia percipiendis habetur pro præsente, non autem pro interessente.*

39 *Papa non consuevit rescribere, ut Canonici absentes habeantur pro interessentibus.*

40 *Canonico ex iusta causa absenti debentur post Concilium Tridentinum duæ tertiæ partes quotidianarum distributionum, si nulli sint fructus à distributionibus distincti.*

41 *Manualia beneficia quæ dicantur, & n. 44.*

42 *Talis interest divinis officiis pro denario, qui non interesset pro Deo.*

43 *Canonicus, qui pro lucrandis quotidianis distributionibus interest Choro an simoniam committat.*

44 *Distributiones quotidianæ quæ sint, & quibus nominibus appellentur, & num. 48.*

45 *Distributiones quotidianæ an dicantur reditus illi, qui in fine anni dividuntur pro rata servitii cuiusque hora, & num. seqq. usque in fin.*

47 *Seminario non est contribuendum ex distributionibus quotidianis, & num. 64.*

48 *Fructuum appellatione non veniunt quotidianæ distributiones.*

49 *Divisio proventuum in fine anni fit gratia commodioris solutionis.*

50 *Distributiones quotidianæ non lucrantur absentes studiorum causa, nec valet contraria consuetudo.*

51 *Et quid si nulli sint fructus à distributionibus distincti.*

52 *Et quid post Concilium Tridentinum.*

53 *Distributiones duplices an debeantur obtinenti in eadem Ecclesia dignitatem cum Canonicatu.*

54 *Decimæ Papales, & spolia an deducantur ex distributionibus quotidianis.*

55 *Et quid si reditus omnes in distributionibus consistant.*

56 *Consuetudine, vel Constitutione Ecclesiæ an possit induci, ut divinis interessentes non lucrentur quotidianas distributiones.*

57 *Constitutio Ecclesiæ ut absentes per quinquaginta vices amittant integras distributiones quotidianas, an valeat.*

58 *Distributiones quotidianæ ad quem finem institutæ fuerint.*

59 *Inducta ad augmentum divini cultus non debent operari diminutionem.*

60 *Distributiones quotidianæ, in quibus universi reditus consistunt, in materia favorabili, & privilegiata succedunt in locum præbendæ.*

61 *Secus in materia odiosa, & restringibili.*

62 *Fidei professionem non emittentes an perdant distributiones quotidianas, in quibus universi reditus consistunt.*

63 *Dispositio partim favorabilis, & partim odiosa restringi debet quatenus præiudicat tertio, vel cultui divino.*

64 *Seminario non est contribuendum ex quotidianis distributionibus, etiamsi dividantur in fine anni, & in illis universi Capituli reditus consistant.*

Prosp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

OLIM. Verba privilegiorum sunt inter-
1 pretanda largissimè. Hoc dicit secundũ
Io. Andr. Cardin. & Anchar. Secundum
alium intellectum. Verba privilegiorũ
quæ consonant juri communi, ut beneficia, latissimè sunt interpretanda. Dividitur in duas partes. Primò ponit mandatum. Secundò ipsius interpretationem, & ejus causam. Secunda ibi, *quia verò.*
Nota primò privilegium appellari beneficium,
2 ut patet ibi, *cum beneficia*; & signa textum contra
nonnullos tacito nomine hic relatos à Io. Andr. *n. 9* qui reprehendunt glossas, quę privilegia contra jus concessa vocant beneficia, dicentes beneficia propriè esse liberalitates, & gratias præter jus, pro quibus facit c. *Cum dilecti, de donat* ubi ponuntur eadem met verba, quæ habētur hic in vers. *Cum beneficia*, & tamen textus ibi loquitur de donatione gratuita, sed glossæ prædictæ, ut inquit Io. Andr. defenduntur per hunc textum, & per Decretalem *Ordinarii*, §. *Si vero*, *de offic. Ordin. in 6.* ubi dispensatio super pluralitate dicitur beneficium: ad idem textus in cap. *Quia circa de privileg.* ubi exemptio à solutione decimarum Episcopalium similiter beneficium appellatur.
Secundò nota ex littera beneficia Principum
3 esse latissimè interpretanda, concordat d. c. *Cum
dilecti, in fin.* cap. *Per tuas, de donat* & l. *fin. ff. de Constit. Princip*, cum aliis hic allegatis in glos. *ultim.* de hoc notatur in cap *Causam, infra eod.* secundum Innocentium.
Sed pro pleniori doctrina dicendum est secũ-
4 dum Doctores, præsertim Io. Andr. *nu 9.* Butr. &
Abb. *n. 7.* beneficium esse nomen generis: & hoc modo nihil est aliud beneficium, quàm benevola actio tribuens gaudium capientibus, ut diffinitur in *tit. In quib. caus. feud. amitt. vers. Beneficium, in usib. feudor.* & notat Io. Andr. in cap. *Ad aures, de pœnis*, & DD. *hic* Beneficium ut genus est, dividitur in beneficium propriè sumptum, & sic assumit
5 nomen speciei, sicut de arrogatione, & adoptione
dicitur in l. *3 ff. de iurisdict. omn. iudic.* & in l. *1. ff. de adoption.* Item dividitur in privilegium, & in rescriptum: & secundum hoc, omne privilegium, & rescriptum potest appellari beneficium, sed non è converso. Si beneficium accipiatur ut species,
6 & sic in strictiori significatione, aliud est benefici-
um aliud privilegiũ, & aliud rescriptum: nam beneficium est actio benevola præter jus, secundum Io. Andr. *ubi supra*: unde donatio beneficium dicitur in prællег. c. *Cum dilecti, de donat* Vel secundũ Abb. *n. 7.* beneficium dicitur liberalitatis quædã, seu gratia concessa sine alterius præjudicio præter jus commune; & idem recidit quod ait Butr. *d. numero 7.* videlicet beneficium strictè accipiendo esse quãndo aliquid conceditur ex largitate concedentis, non ad præjudicium alterius, vel juris, sed ad præjudicium concedentis tantùm.
7 Privilegium dicitur lex privata, c. *Privilegium,
3. dist* c. *Abbate, infra eod.* cum concord & dicitur jus privatum, vel singulare, quia est contra jus commune, l. *Ius singulare, ff de legib.* l. *1. in fine, ff. ad munic.* quapropter ubi scriptum est jus commune, à quo Princeps aliquem eximit, illud est privilegium propriè; & dicitur actio bona cõtra jus, secundum Io. Andr. *nu. 10.* & ita sumitur *supra de*

8 *Privileg. per totum.* Ideoque dici solet, quod jure
communi competit, frustra per privilegium im-
petratur, l. 1. C. *de thesaur. lib.* 10.

9 Rescriptum secundum Io. And. *n.* 11. dicitur bo-
na factio secundum jus; & sic sumitur *supra, de re-*
script. & C. de divers. rescr. in rubro, & nigro: impe-
tratur enim ad juris observantiam, ut impetranti
10 fiat justitia, & ideò dicit lex canonizata, non va-
lere rescripta, contra jus elicita, c. *Rescripta, 25. q.*
2. plenè Oldrad *cons. 326 Quod articuli, n. 1. in fine,*
vers. Cum etiam sit legale. Item rescriptum secun-
11 dum Anton de Butr. *n.* 7. est in duplici differentia:
quandoque enim datur ad lites, & hoc potest ap-
pellari beneficium, sed certo respectu potest dici
privilegium, quia scilicet emanat in præjudicium
potestatis ordinariæ: quandoque datur rescriptũ
ad beneficia, & tunc potest similiter dici benefi-
cium, sed certo respectu privilegium, quia ema-
nat ad potestatem Ordinario adimendam.

12 Quibus præhabitis, cùm quæritur qualis inter-
pretatio in prædictis facienda sit, conclude bene-
ficium strictè sumptum, & prout est species, esse
largissimè interpretandum, ut in juribus hic alle-
gatis in glos. ultima: nam temerarium est, & absur-
dum liberalitatem Principis in diminutionẽ vel-
le interpretari, ut l. *Hac saluberrima, C. de agen. in*
reb. lib. 12. & ita præter DD. hic, respondit Oldrad.
cons. 300. in princ. incipien. Factum tale est, Magistro,
ubi hoc extendit pluribus modis, Abb. *cons. 101. in*
quæst. in fin. n. 11 lib. 1 Anchar, *cons. 245. Pro clariori,*
in princ. & n. 3. Alex. *cons. 160. Viso themate, n. 3. vers.*
Secundò præsuppono, lib. 2.

13 Non me latet multos ex Doctoribus hoc limi-
tare ut non procedat quando beneficium Princi-
pis redundaret in præjudicium tertii, ut in specie
Oldrad. *cons. 58 Gratia, in fine, vers Non obstat*, An-
char. *cons. 161 Viso diligenter, in princ.* Io. de Imo-
la, *cons. 121. n. 2.* Iason multa cumulans in l. *fin. n. 19.*
& seq. ff. de Constit. Princip. Alex. *cons. 215. Non ob-*
stat, n. 4 & seq. vers. *Item licet, lib. 7.* & Anton.
de Butr. *hic n. 7. vers. Modò si quæritur*, ubi dicit be-
neficium Principis esse latè interpretandum, quã-
do non præjudicat alteri, nec privat legẽ, sed so-
lum concernit præjudicium concedentis. Imò in-
certus Author post regulas Socini *reg. 1.* ponit hãc
regulam, videlicet: Beneficiũ Principis in præju-
dicium tertii strictè interpretandum, eamque am-
pliat sex modis & limitat decem Sed tamen Do-
ctores citati. & passim alii, qui sic loquuntur, ac-
cipiunt beneficium non strictè, prout est benevola
actio præter jus, & conceditur non ad præjudiciũ
alterius, vel juris, sed ad præjudicium conceden-
tis tantùm, ut idem met Butr fatetur *d. n. 7. vers. Ta-*
men strictè loquendo, & dictum est supra *n. 6.* sed u-
surpant nomen beneficii in latiori significatione
pro privilegio, vel rescripto: & ita etiam intelli-
gi debet Butr. dum loquitur de beneficio, quod
privat legem: hoc enim non congruit beneficio
strictè sumpto, sed prout sonat privilegiũ: quod,
ut idem Butr. dixerat paulò ante, est quod con-
ceditur contra legem, & privat legem: nam secũ-
14 dum aliquos dictum est privilegium quasi pri-
vans legem. Itaque statuitur generalis conclusio
ut in beneficio strictè sumpto latissimè sit inter-
pretandum, ita tamen ut verba tenacissimè ob-
serventur, & concurrant alia, quæ ponit Ludovic.
Roman. *in cons. 89. Visis iis, n. 4.*

15 In privilegiis verò distingue secundum Docto-
res. Aut agitur de præjudicio solius concedentis;
& contra eum fit latissima interpretatio Text. est
in c. *Quia circa, de privil* ubi glos. *fin* reddens ra-
tionem, ideo, inquit, in privilegiis contra dan-
tem fit interpretatio, ne excogitata fraude suæ
obviet liberalitati, c. *1. 16. q. 2.* l. *Si quis argentum,*
§. fin. Cod. de donat. & ita tenet Feder de Sen. *cons.*
61. n. 2. vers. Non obstat, Abb. *cons. 70.* Id de jure,
in fi. lib. 2. Alex. *cons. 110. Adeò gravis, nu. 15. vers.*
16 Quia privilegium, *lib. 6.* & DD. *hic.* Et propterea
in præjudicium concedentis verba generalia, &
indefinitè prolata ad futura extenduntur, ut est
casus in d. c. *Quia circa*, & ibi notat glos. *ult.* &
Calderin. *cons. 527. circa fin. aliàs 12. de privil.* &
17 Guido Papa *decis. 489* Fallit in privilegio conces-
so ab Ecclesia Romana, quæ in sui præjudicium
non præsumitur voluisse quemquam privilegia-
re, text. est in c. *Cum instantia*, cum sua glossa *in*
ver. Non credimus, de censib. quem ad hoc dicit nota-
bilem Ludov. Roman. *cons. 498. In casu, nu. 8. vers.*
Quinta ratio.

18 Aut agitur de præjudicio tertii, vel juris com-
munis, & fit stricta interpretatio, c. *Relatum, de*
præben. & c. *Archidiaconum Florentinum, 85. dist.* glos.
ult. & DD. *hic*, Roman. *cons. 180. Si admittimus, in*
fin. Alex d. *cons. 110. n. 15. & seq lib. 6* verba e-
nim privilegiorum secundum Innoc. ita sunt in-
terpretanda, ut non trahantur ad iniquum gra-
vamen alterius, l. *Ex facto, ff. de vulg. & pupill.* &
ut inquit Oldrad. *cons. 168. Quæstio est, in princ. n. 1.*
vers. Sed in contrarium: privilegium civiliter, &
temperatè est intelligendum, ita ut quantò minus
fieri possit, juri alieno præjudicet.

19 Quod adeo verum est, ut neque ex identitate,
imò neq; ex majoritate rationis privilegium ex-
tendatur de casu ad casum; & est communis opi-
nio, ut testatur incertus Author post regulas So-
cini *reg 8.* Privilegia debent strictè interpretari in
prima ampliatione; nec de persona ad personam
secundum Ant. de Butr. in c. *Sanè, de privil.* &
Bald. in l. *1 in princ. ff. de legib.* Gemin. in c. *Ne a-*
liqui, in 4. n. tab. de privileg. in 6.

20 Alia ratio hujus conclusionis est, quia omnis
recessus à jure communi est odiosus, c. *1. & 2 de fil.*
presbyt. lib. 6 c. *Quod dilectio. de consangu. & affin.* Abb.
21 *hic n. 9.* Quare in dubio fit interpretatio pro jure
communi, quando concurrit cum privilegio, ut
22 per Feder. de Sen. *cons. 256. Circa med. vers. Item*
quando ius commune: nam privilegium recipit in-
terpretationem à jure communi, & debet inter-
pretari, ut minus lædat jus commune, quàm fieri
possit, cap. *1.* & ibi DD. *de rescript. § Numquid*, ubi
Gemin. *in 1. notab. de privileg lib. 6* l. *Si quando*, ubi
Bart & alii, C. *de in off. testam.* c. *Dudum*, ubi Anton.
de Butr. *de donat.* Aret. *cons 163. Diligenter, col. fi.*

23 Declaratur nunc supradicta conclusio, ut pro-
cedat in dubio; secus si verba privilegii sint clara,
quia tunc fit lata interpretatio etiam in præjudi-
cium tertii, quatenus patitur verborum proprie-
tas, ita declarat Dec. *cons. 113. Visto tenore, nu 6. vers.*
Et ideo, & sentit Abb *hic n. 4 vers. Et ex hoc*, ubi
dicit privilegium contra jus commune debere
largissimè interpretari, ubi verba hoc patiuntur
& probatur hic secundum intellectum eorũ, qui
dicunt Papam hic voluisse providere Canonico
contra jus commune; sed constare de illius inten-
tione, quia mandavit eidem provideri sicut uni
ex aliis residentibus.

Decla-

24 Declaratur secundò, ut procedat dũmodo pri-
vilegium aliquid conferat; aliàs enim fit lata in-
terpretatio, etiamsi agatur de alterius præjudicio,
ne privilegium fit inutile, cap. *Pastoralis, de privileg.*
tex. in c. *In his*, qui quotidie ad hoc solet à Docto-
ribus allegari, *eod. tit.* l. *Quod verò, ff. de legib.* Ol-
drad. *d. cons. 268. n. 1. vers. Sed in contrarium.*

25 Declaratur tertiò, ut non procedat favore cul-
tus divini, quia tunc in privilegiis fit lata interpre-
tatio etiam in præjudicium tertii, ut per Calder.
cons. 422. aliàs 6. de privileg. quod est Petri de An-
char. & Gaspar. Calderin.

Supradictam distinctionem in effectu posuit hic
breviter Io. Andr. *num. 10. vers. In isto procedit*; ait
enim, contra concedentem esse largè interpretan-
dum; contra alior. quorum jus læditur, strictè. dũ-
modo tamen privilegium aliquid conferat, & à
verbis non recedamus.

26 Sed Anton. de Butr. *hic num. 7.* distinguit sic: Aut
privilegium privat legem communem, & semper
debet strictissimè interpretari, c. *Privilegia 3. dist.*
27 c. 1. *de rescr.* Aut privat legem privatam idest con-
suetudinem, vel statutum; & tunc latissimè debet
interpretari, ut hic probatur secundum intellectũ
eorum qui dicunt in hac Decretali fuisse impetra-
tum privilegium de percipiendis fructibus à Ca-
nonico præsente, quia obstabat aliquod statutum,
puta primæ residentiæ, vel ordinum, ne prædicta
perciperentur: qui intellectus magis placet Ioan.
Andr. *hic num 8. in glos.* 1. & pro eo facit littera ibi,
aliis residentibus.

Sed primum membrum hujus distinctionis vi-
detur intelligendum in præjudicium tertii, nõ au-
tem in præjudicium concedentis, contra quem fit
lata interpretatio etiamsi privilegium privet legẽ
communem, ut in d. c. *Quia circa de privileg.* & la-
tius dictum est supra.

28 Denique in rescriptis ad lites planum est fieri
strictissimam interpretationem, c. *Sedes, de rescript.*
29 Tum quia præjudicant ordinariæ potestati, præ-
bentq; materiam litigandi, & ideo sunt odiosa, cũ
lites sint potius restringendæ, quàm ampliandæ,
30 c. *Nonnulli*, & c. *fin. eod. tit.* Tum quia consueverunt
impetrantes illis abuti, ut in d. c. *fin.* tum demum,
quia imputandum est illi, qui potuit legem aper-
tius dicere, cap. *Contra eum, de reg. iur. lib. 6.* & ita
concludit *hic* glos. *fin.* Host. *n. 5.* Io. Andr. *in fi.* Butr.
num. 7. vers. in rescriptis ad lites, Abb. *n. 7. vers. Sed si
datur ad lites*, & alii commũniter. Et idem dicen-
dum in rescriptis ad beneficia, quia sunt ambitio-
sa, & præjudicãt ordinariæ potestati; & ideo fit in
eis strictissima interpretatio secundum Abb. in fin.
31 imò fortius in eis, quia agitur de majori præjudi-
cio, c. *Quamvis, de præben. in 6.* ut per But. *ubi supra*; &
de materia vide glos. in c. *Licet*, *de transact.* & Le-
gistas in l. *Si quando*, C. *de in off. testam.*

32 Tertio nota ibi, *nostrum aperiendum duximus
intellectum*, privilegia in dubiis recipere intelle-
ctum secundum intentionem concedentis, c. *Dile-
cto, infra eod.* cap. *Mandatum*, *& seq. de rescript.* & l.
Neratius, ff. de reg. iur. Innoc. *hic in ver. Intellectum*: qui
verò rescriptum Principis astutè, vel malitiosè in-
terpretatur, infamis est, ut inquit glos. nostra in
ver. Aliter quam doceat; & est expressum in l. 2. ibi;
Infamiæ notam subituro, eo quod vel astutè eam
interpretari voluerit, &c. C. *de legib.*

dat c. *Cum venissent, de iudic.* Et est ratio, quia ejus
est interpretari, cujus est concedere, c. *Inter alia*,
supra tit. prox. c. *Sicut*, §. *Ex his*, *11 q. 1.* l. *fin. C. de legib.*
glos. 1. & DD. in d. c. *Cum venissent*, Host. *hic n.
5. in ver. Aperiendum*, & Abb. *n. 2.*

35 Hanc autem interpretationem potest Princeps
facere etiam parte absente, ut hic. Sed circa hoc
Innocentius distinguit inter modificationem, &
interpretationem, nam modificatio est cũ aliquid
detrahitur privilegio: & hæc fieri debet præsen-
tibus partibus, ut in c. *Nuper, de decim.* posset tamen
Papa etiã in absentia partium hanc modificatio-
nem facere: interpretatio verò, nempè ubi Prin-
ceps respondet de intentione sua, siquidem fiat
extrajudicialiter, nõ est necesse ut partes sint præ-
sentes, sed talis interpretatio obest partibus etiã
absentibus, & non vocatis, itaut ad ejusmodi in-
terpretationem servandam cogantur, ut hic pa-
tet: & talis dicitur propriè declaratio, l. *Hæredes
palam*, §. 1. *ff. de testam.* ad hoc c. *Cum tibi*, & c. *Dile-
cto, infra eod.* Si autem fiat in forma judicii, tunc si-
ve Princeps declaret secundum proprietatem
verborum, sive aliter, hæc declaratio fieri debet
parte præsente, vel citata, ut supra c. *prox.* & latiùs
hic per Innoc. *n.* 1. Host. *n. 5. vers. Sed contra*, Anton.
de Butr. *n. 5. vers. Est etiam duæ interpretationem*, &
Abb. *n. 2. vers. Secundò collige.*

De multiplici autem interpretatione, quam hic
prosequitur Innoc. scripsi latissimè in c. *fin. de Con-
stit.* & in d. c. *Cum venissent, de iudic.* post glos. in cap.
1. *in ver. Interpretatus, de postulat. Prælator.* & glossam
juris civilis in l. *Si de interpretatione*, *ff. de legib.* &
Cardin. in c. *Cum dilectus, de consuetud.*

36 Quintò nota privilegiato super fructibus præ-
bendæ in absentia percipiendis deberi etiam ma-
nualia beneficia, seu distributiones quotidianas, si
in Ecclesia nulli alii sint fructus à quotidianis di-
stributionibus distincti, sed reditus omnes in his
distributionibus consistant, prout erat in casu hu-
jus Decretalis, ponderando litteram ibi, *de com-
munibus*, & in fine ibi, *de communi*, quæ innuit Ca-
nonicos habuisse omnia communia, ut accuratè
observat Hostien. *n. 1. in ver. Residentibus*, & *ver. De
communibus*, & fusiùs infra *n. 8.* & Ioan. Andr. *n. 1.
in fine in sd. ver.*

Hujus conclusionis duplex est ratio. Altera
quia in illis Ecclesiis, ubi nulli alii sunt reditus,
quam hujusmodi manualia, seu distributiones
quotidianæ, si privilegiatus illas non perciperet,
privilegium esset prorsus inutile, contra tex. in
cap. *In his de privil.* & c. *Si Papa, eod. tit. lib. 6.* & fu-
sius dictum est supra *n. 24.* quam rationem assig-
37 nant Host. & Io. Andr. *ubi supra*. Altera ratio est,
quia non datur Canonia sine præbenda. cap. *Rela-
tum*, & c. *Dilectus*, *el primo*, *de præben.* & ideo in
illis Ecclesiis, ubi non sunt præbendæ distinctæ seu
fructus, ut vocant, grossi, distributiones quotidia-
næ succedunt in locum præbendæ: quam rationem
cum prima per Host. adducta ponit glos. *penult.
vers. Et adhuc facit*, & *vers. Sed quid dicis*, in c. *unico*,
de Cler. non residen. lib. 6. quam ibi sequuntur Ge-
min. §. *Qui verò*, *n. 14.* Franc. *n. 8.* & cæteri om-
nes, & scripsi latius in c. *Licet*, *nu. 124.* post glos.
ibi, *supra de præben.*

Itaque in Ecclesia, de qua agitur in hac Decre-
tali, reditus omnes consistebant in his manuali-

distinctos, hæc Decretalis esset ratione.

Et, ut verbis Hostien utar *num. 2. vers. Etsi de talibus*, quærenti cur Papa cōcesserit hujusmodi manualia à fructibus distincta Canonico privilegiato super fructibus in absentia percipiendis, non possum respondere, nisi quia ita placuit, ut cap. *In memoriam, 19. distin*, & *instit. de iure natur. §. Sed & quod Principi*, sequitur Io. Andr. *n. 2.* idest, non debuit Papa sic interpretari, ut explicat Buti. *num. 6. vers. Videtur*: nam cum distributiones quotidianæ, ubi sunt fructus distincti, non dentur his qui in servitio Episcopi, vel etiam Papæ sunt, nec Theologiæ studentibus, ut c. *De cætero*, cap. *Cum dilectus*, & cap. *Ad audientiam, de Cler. non residen.* & cap. *Licet, de Præben.* perquam durum esset, ut Papa illas concessisset huic Canonico, & ita esset pro ratione
38 voluntas. Adde quod generaliter dispensatus super fructibus in absentia percipiendis, percipere debet fructus præbendæ tantùm, non autem distributiones quotidianas, ut est tex. in d. c. *Licet, de præben.* secundum intellectum Abb. & aliorum, ut ibi dixi in pr. ine. Rationem reddit glos. in c. *unico, in ver. Adfuerint, de Cler. non residen. lib. 6.* & Io. Andr. *hic num. 5. in ver. Plenè*, quia dispensatio hæc facit ut Canonicus reputetur pro præsente, nō autem pro interessente divinis officiis: sed si præsens esset, & officiis non interesset, has distributiones non perciperet, ut in d. c. *unico*. Ergo nec dispen
39 sationis vigore percipiet; & quamvis secus esset si diceretur in gratia, ut reciperet, ac si præsens esset, & divinis officiis interesset: tamen subdit glossa se numquam vidisse talem formam ab Apostolica Sede emanasse. Nec eam formam observavit Papa in terminis hujus Decretalis, sed simpliciter rescripsit, ut Canonico Paduano daretur præbenda, quæ tantū residentibus de cōmuni confertur: unde dicendum est in ea Ecclesia non fuisse corpus præbendæ distinctum, sed omnia constitisse in quotidianis distributionibus: quo modo Decretalis fulcitur optima ratione, & vitantur omnia contraria. Et hunc esse verum intellectum hujus textus affirmat, & pluribus cōprobat Host. *n. 3* Io. Andr. *n. 2* quos referunt, & sequūtur glos. pragm. sanct. *tit. Quo tempore quisque debet esse in Choro, § Iubet, in ver. Distributiones*, & Paris. *cons. 32 numero 7. lib. 4.* de quo vide quod scripsi in eod. c. *Licet in 2. membro principali, in 1. parte, num. 124. & seq. de præben.*

40 Itaque inspecta juris communis dispositione Canonici privilegiati super fructibus in absentia percipiendis lucrātur sine diminutione hujusmodi distributiones, ut hic patet in fine ibi, *plenè sicut uni ex aliis residentibus*. Verum post Concilium Trid. quod in *cap. 3. sess. 21* jubet converti tertiam partem fructuum in distributiones quotidianas, sic absentes percipere debent tantummodo duas tertias illarum partes, amissa alia tertia, quæ inservientibus accrescit, ut fusius ostendi in c. *De cætero, à n. 29. usque in fin. de Cler. non residen.* & in d. c. *Licet, n. 126. de præben.*

41 Vltimò nota manualia beneficia esse proventus illos, qui dietim dividuntur inter eos, qui divinis officiis intersūt, ut per glos. 2 Innoc. & Io. Andr. in ver. *Et manualia*; & sic appellantur; qui traduntur de manu in manum illis tantùm, qui singulis die-
42 bus, & horis personaliter intersunt, sicut fit pluribus in locis, ut melius Ecclesiæ serviatur; quia talis interest pro denario, qui non interesset pro Deo, ut verbis Hostien. utar *hic nu. 2. in eod. ver. Et ma-*
43 *nualia*: qui propterea etiam concludit sic interessentes non committere quidem simoniam veram, cum nulla pactio, nulla conditio expressa intercedat, sed tamen graviter peccare, & committere simoniam mentalem, pro qua sufficit sine dispensatione aliqua per solam pœnitentiam suo satisfacere Creatori, de quo dicut legitur, & notatur in c. *Tua nos*, & c. *fin. supra de simon.*

44 Itaque Papa hic appellat manualia beneficia distributiones quotidianas, quæ scilicet Canonicis quotidie pro diurnis, & nocturnis horis distribuuntur sine fraude; quæ sunt verba Extravag. *Cum nonnulla, la prima, § Præterea, de præbend.* quæ etiam alibi vocantur victualia, ut in c. *De cætero, supra de Cler. non residen.* & utriusq; nuncupationis meminit tex. in c. *unico, eod. tit. lib. 6* ibi, *distributiones quotidianas, quæ alias manualia beneficia, seu victualia nuncupantur.*

45 QUÆRO, An proventus, qui in fine anni dividuntur inter eos tantùm, qui divinis officiis interfuerunt pro rata servitii cujusque horæ, sint verè, & propriè distributiones quotidianæ, itaut propterea ex illis non sit contribuendum Seminario erecto juxta formam Concilii Tridentini in cap. *18. sess. 23.*

46 Hic casus contigit in prima Congregatione Concilii, cui ego interfui ut Secretarius die 20. Aprilis 1613. in Collegiata Ecclesia Aquavivæ Barensis Diœcesis, in qua non sunt præbendæ distinctæ, sed reditus omnes dividuntur non quotidie, sed in fine anni inter Canonicos, habito tamen respectu ad servitium quotidianum cujusque horæ, itaut qui minus Ecclesiæ in Choro inservierit, minus percipiat. Et orta controversia inter Archiepiscopum Barensem, & Capitulum prædictæ Ecclesiæ, an ex reditibus, & proventibus hujusmodi esset contribuendum Seminario ad præscriptum *d. c. 18. sess. 23.* emanavit propositum dubium.

47 Pro cujus solutione supponendum est ex distributionibus quotidianis non esse contribuendum Seminario, quia Concilium in *eod. c. 18 in vers. Et*
48 *quia ad Collegii fabricam*, jubet deinde portionem Seminario applicandam ex fructibus integris mensæ episcopalis, & Capituli, Dignitatum, Canonicatuum, & beneficiorū quorumcumque fructuum autem appellatione non veniunt distributiones quotidianæ, ut probatur in c. *unico, de Cler. non resid. lib. 6.* in c. *fin. §. in illis, de concess. præben. eod. lib.* & in c. *Licet*, & ibi dixi *in 1. notab. supra de præben.* & decidit Cassador. *decis. 1. de Cler. non resid.* unde ex his distributionibus quotidianis non esse contribuendum Seminario sæpius respōdit S. Cōgreg. Concilii, & consuluit Mandos. *cons. 15.* quē recentiores communiter postea sequuti sunt.

49 Quibus præhabitis verius videtur proventus, seu reditus, de quibus agitur, esse verè, & propriè distributiones quotidianas; quia tametsi dividātur in fine anni, hoc tamen fit gratia commodioris solutionis: & cùm dividantur inter eos tantū, qui divinis intersunt pro rata servitii diurni, & absentes nihil percipiant: hinc necessario concluditur, ut sint quotidianæ: text. est in Extravag. *Postulasti, Io. XXII. vers. Licet autem de præben.* cui nō adversatur Extravag. *Cum nonnulla, la prima, § Præterea, de præben.* ut probavi in c. *Licet, n. 20. eod. tit.* & ita firmat Rot. apud Achill. *decis. unica, de distribut.* & Caputaq. *decis. 29 p. 2.* & in individuo reditus

tus hujus Ecclesiæ Aquavivæ esse distributiones
quotidianas non obstante quod dividantur in fine
anni, decidit Rota coram Card. Seraph. *decis. 1141. num. 2.*

Nec relevat responsio Archipresbyteri, quod
Rota intellexerit de relictis incertis, qui dietim
distribuuntur; imò enim decisio Seraph loquitur
apertè de illis reditibus, qui dividuntur in fine an-
ni, & sic de certis, ut in vers. *Neque obstare quod
non videantur*, &c. Et pro hac parte etiam resol-
vit S. Congregatio, licèt una tantùm parte infor-
mante, ut in litteris, ad Archiepiscopum datis: un-
de in hoc non videtur ulterius immorãdum, cùm
pro Capitulo extet decisio Rotæ, & resolutio Sa-
cræ Congregationis.

Tantùm super est, ut respondeatur ad objecta,
quæ fiunt pro Seminario.

50 Opponitur enim primò, quod emolumẽta præ-
dicta percipi consueverunt in absentia ab Archi-
presbytero, & aliàs jussu S. Congreg. Episcoporũ
assignata fuerunt cuidam Canonico studiorũ cau-
sa absenti: ergo non sunt distributiones quotidia-
næ, quas non lucrantur absentes ex prædicta cau-
sa, c. *Postulasti*, §. *Licet autem*, & cap. *Cum nonnulla,
il prims*, §. *Præterea, de præben.* in Extravag. *com-
mun.* nec valet contraria consuetudo, c. *unico, de
Cler. non residen. lib. 6.*

At respondetur adversus Archipresbyterũ ex-
tare decisionem Seraphin. *supra cit.* qua resolutum
fuit, ei non esse dandum mandatum de manutenẽ-
do in perceptione prædictorum emolomentorũ
in absentia, quia cùm sint distributiones quoti-
dianæ, resistit jus, & decretum Concilii Tridenti-
ni in *cap. 12. sess. 24.*

51 Quo verò ad Canonicum, respondetur idcircò
fuisse illi assignata emolumenta, quia in his omnes
reditus Capituli consistunt: quo casu ex juris cõ-
munis dispositione debẽtur sine diminutione Ca-
nonicis absentibus studiorum causa, quia succe-
dunt in locum præbendæ, ne alioquin detur Ca-
nonia sine præbenda, & privilegium sit elusoriũ:
ita tenet glos. communiter approbata in d. c. *Licet,
in ver. Distributiones, vers. Sed quid dices, de præb.*
52 & latius ostensum est supra in *5. notab.* Et hoc casu
cùm scilicet universi Capituli reditus quotidianis
distributionibus constant, S. Congregatio consue-
vit rescribere ut Canonicis ex legitima causa ab-
sentibus assignentur duæ tertiæ illarum partes, a-
missa alia tertia, quæ inservientibus accrescit. pro-
pter decretum Concilii c. *3 sess. 21.* ut scripsi in d. c.
De cæters, in fin. de Cler. non residen.

53 Opponitur secundò, Archipresbyter dum in-
terest divinis, percipit duas partes horum provẽ-
tuum: ergo non sunt distributiones quotidianæ,
quæ non debentur duplicatæ, eidem personæ ra-
tione duorum officiorum, non enim magis præ-
sens est qui simul Archipresbyter, & Canonicus
est, quàm qui solus Canonicus, cap. *Cum olim, de*

54 Opponitur tertiò, quod cum ex prædictis pro-
ventibus deducãtur onera spoliorum, & decima-
rum Papalium, hinc etiam videtur inferri, ut non
sint quotidianæ distributiones, quæ hujusmodi
oneribus non sunt obnoxiæ, d. Extrav. *Postulasti,
§ Licet autem, de præben* Gemin. *cons 58 num. 18.*
Mantica *cons. 1. per tot. lib. 1.* Ferrett. *cons. 237. per
totum lib. 2.*

55 Ad respondetur ut supra ad 1. opposit. videli-
cet id non procedere hoc casu, in quo universi
Capituli reditus consistunt in distributionibus,
ut declarat Tiber. Decian. *respon. 43. nu. 14. vol. 1.*
ubi dicit absurdum esse contrarium asserere, cùm
præsertim usus quotidianus doceat de his distri-
butionibus solvi supradictas impositiones; & ta-
men de his ex sententia S. Congregationis non
est contribuendum Seminario.

56 Opponitur demum, quod in distributionibus
quotidianis consuetudine induci non possit, ut in-
teressentes Choro eas non percipiant, Lap. *alleg.
43. in princ.* Mill. *in repert. in ver. Consuetudo* non
valet, & tamen ex constitutione prædictæ Eccle-
siæ, qui abfuerunt per quinquaginta vices, inte-
gras distributiones amittunt, itaut quamvis postea
inserviant, tamen nihil percipiant. Ergo signum
est, hos proventus non esse distributiones, quia a-
lioquin constitutio non valeret, sicut non valet
consuetudo, ut in terminis tradit Lap. *ubi supra in
fin.* & Franc. in cap. *unico*, § *Statuimus, in fine, de
Cler. non resid. lib. 6.*

57 Cęterum responderi potest prædictam Consti-
tutionem non disponere principaliter, ut inser-
vientes Ecclesiæ nihil lucrentur, ut in casu Lapi, &
Franchi, sed ut absentes per quinquaginta vices
amittant integras distributiones. Et quamvis in
quamdam consequentiam inde eveniat, ut qui e-
as amiserunt postea inserviendo nihil lucrentur:
tamen hoc non debet attendi, sed quod principa-
liter est actũ, l. *1. ff. de author. tut.* Bart in l. *Ambitiosa,
in 2. reg decret. ab ord. facien.* præsertim quia inter u-
58 trumq; casum est evidens ratio diversitatis: nam
consuetudo, vel statutũ, ut inservientes nihil per-
cipiant, propterea non valent, quia sunt damnosa
Ecclesiæ: reddunt enim Canonicos ad inservien-
dum segniores, quibus nulla merces laborũ præ-
stituta est; & sic destruunt finem augmenti cultus
divini, propter quem institutæ sunt distributiones
quotidianæ, Abb. in c. *Licet, in 2. notab. de præb n.*
Rota *decis. 134. in novis*, Decian. *respon 69 n 2. vol. 2.*
& constat ex c. *3. sess. 21* Conc. Trid & dictum est
59 sup, *n. 41.* At per contrarium Constitutio prædictæ
Ecclesiæ metu pœnæ reddit Canonicos ad inservi-
endum promptiores: unde cum respiciat Ecclesiæ
utilitatem, & divini cultus augmentum, potius
censeri debet præservata à Concilio, arg. d. c. *3.
vers Salvis tamen, sess. 21. c. 3. vers. Hac in iis tantùm
Ecclesiis, sess. 22.* & c. *12. vers. Salvo nihilominus, sess.
24.* Et cùm d. Constitutio edita fuerit in augmen-

illis Ecclesiis, ubi reditus universi in quotidianis
distributionibus consistunt, huiusmodi distribu-
tiones succedunt in locum præbẽdæ, & sortiuntur
naturam fructuum, ut fusè ostensum est supra in
penult. notab. sed ex fructibus præbendæ clarum
est contribuendum esse Seminario: ergo similiter
contribuendum est ex his distributionibus, quæ
loco fructuum sunt subrogatæ.

Verum responderi potest prædictâ subrogatio-
nem in locum præbendæ habere locum dumtaxat
favore illorum, qui habent privilegia de percipiẽ-
dis fructibus in absentia, ut in Canonicis absenti-
bus pro servitio Episcopi, vel in studio Theologiç,
& his similibus: tunc enim, ne aliàs privilegium sit
elusorium, percipere debent hujusmodi distribu-
tiones, quæ loco fructuum succedunt de jure com-
muni integrè, & post Cõcil. Trid pro duabus par-
tibus, ut dixi supra *num. 51 & 52.* & in d. c. *Licet, à n.*
61 *124. de præben.* At verò in materia odiosa, & re-
stringibili distributiones quotidianç retinent pro-
priam naturam, nec ullatenus succedunt in locum
præbendæ. Ad quod induco hanc Decretalem:
nam Papa hic mandat assignari Canonico privi-
legiato super fructibus percipiendis, victualia be-
neficia, seu distributiones quotidianas, in quibus
universi reditus consistebant, ut probatum est sup.
in 5. notab. & reddit rationem cur hoc mandave-
rit, quia scilicet beneficia Principum sunt largissi-
mè interpretanda. Ergo ut distributiones succe-
dant in locum præbendæ non ex natura rei, aut ex
proprietate, sed per viam interpretationis exten-
sivæ. At hujusmodi interpretatio, seu extensio fit
in favorabilibus tantùm, nõ autem in odiosis, quia
odia restringi, & favores convenit ampliari, ut in
regula Sexti, *Odia.*

62 Et in hanc partem aliàs respondit S. Congrega-
tio Concilii: nam cùm Canonici S. Iuvenalis de
Narnia non habentes distinctas præbendas, sed
omnia bona in communi massa distributionum
quotidianarum, quæ postea in fine anni distribuũ-
tur inter interessentes in genere absq; eo quod ali-
quid certi habeant, petierint declarari, an istæ di-
stributiones veniant appellatione fructuum, juxta
tradita per Gemin in c. *Præsenti, col. 5. vers. Ex his,*
de offic. Ordin. lib. 6 adeo ut qui non emiserunt Fi-
dei professionem, ipsas distributiones amittant ad
præscriptum *cap. 12. sess. 24. vers. Provisi autem:* &
quatenus amittant, an cæteris Canonicis accre-
scant, vel Ecclesiæ debeantur: S. Congregatio cen-
suit dicendum primò ut Canonici supplicent San-
ctissimo pro gratia. Secundò si præbenda adest di-
stincta à quotidianis, Canonicos lucrifacere quo-
tidianas. Tertiò etiam dato quod non lucrifece-
rint, non ideo distributiones accessuras aliis Ca-
nonicis, quia distributiones non servientium ac-
crescunt servientibus; sed isti Canonici servierũt:
ergo, &c. Quartò si contendatur omnes reditus
esse in quotidianis, licèt aliàs S. Congregatio in
una Pistorien inclinaverit, ut tunc habeantur loco
fructuum, & ideo perdantur; tamen quia materia
hæc est pœnalis, censuit amplius deliberandum.

Sanctissimus gratiam fecit prædictis Canonicis
ut quamquam omiserint professionẽ Fidei; tamen
fructus faciant suos, non obstante decreto Conci-
lii: idque sive fructus sint verè, sive & multo magis
distributiones, quas jure lucrifecisse eos Sanctitas
Sua dixit, prout & Congregatio censuit: sive etiã
omnes fructus essent in quotidianis; quo casu quo-
tidianæ videntur loco fructuum, licèt S. Congre-
gatio in hac materia pœnali nondum id declara-
verit, sed in omnem eventum eisdem Canonicis
Sanctissimus gratiam fecit.

Quod si instas, materiam contributionis Semi-
narii esse favorabilem, propter Ecclesiæ, & aug-
mentum divini cultus, ut colligitur ex contextu
d. cap. 18. *sess. 23.* præsertim ibi, *Quorum indoles,*
& voluntas spem afferat eos ecclesiasticis ministeriis per-
petuo inservituros: & ibi, *Studium præseferant Deo,*
& Ecclesiæ inserviendi: nec non ibi, *ut hoc Collegium*
Dei ministrorum perpetuum Seminarium sit: ergo
distributiones succedere debent loco fructuum,
quemadmodum succedunt in aliis casibus favora-
63 bilibus, & privilegiatis Respondebimus hanc
materiam esse mixtam, partim enim est favorabi-
lis, respectu scilicet Seminarii, & Ecclesiæ gene-
ralis, cui ex Collegio suppeditantur ministri; par-
tim verò odiosam, idest respectu Canonicorum,
quibus subtrahitur pars distributionum, & re-
spectu cultus divini in cujus favorem distributio-
nes quotidianæ sunt institutæ, ut dictum est supra
n. 41. & n. 58. At dispositio partim favorabilis, &
partim odiosa restringi debet, quatenus præjudi-
cat alteri, vel cultui divino, ut in hac ipsa materia
distributionum notat Abb per illum text. in c. *Li-*
cet in 2. notab. n. 3. de præben. & consequenter non
64 est locus supradictæ subrogationi Idque jam pro-
bavit S. Congregatio, dum respondit ex distribu-
tionibus quotidianis non esse contribuendum Se-
minario, etiamsi dividantur in fine anni, & in il-
lius universi Capituli reditus consistant.

De verborum significatione.

Cap. Novimus.

SUMMARIUM.

1 *Clericus traditur Curiæ sæculari, quia degradatur sæculari potestate præsente, cui etiam denunciatur, ut recipiat illum in suum forum, & n. 3. & 5.*

2 Aliud, *distinctio est repetitiva similium, & facit positionem eiusdem qualitatis ad præcedentia.*

Degradatio fieri non potest pro quolibet flagitio damnabili, & damnoso, nisi in casibus in iure expressis, ibid.

3 *Iudex laicus non potest prævenire Episcopum in processu, & sententia contra Clericum super crimine atrocissimo, nisi post actualem degradationem, & traditionem Curiæ sæculari.*

4 *Privatio præsupponit habitum.*

5 *Traditio Curiæ sæculari intelligitur fieri, quando ab ipso Episcopo fit degradatio sæculari potestate præsente, & pronunciatur, ut in suum forum recipiat degradatum.*

6 *Nec requiritur traditio manualis, sed verbalis.*

7 *Carcer perpetuus est gravior pœna, quæ possit Clericis imponi ab Ecclesia.*

8 *Et proportionatur morti naturali.*

9 *Carcer perpetuus non debet esse ita durus, ut infra paucos dies carceratus moriatur.*

Nec debet tantum subtrahi de victu necessario, ut vero similiter debeat mori.

10 *Et Officiales hæc facientes sunt homicidæ, & irregulares, & num. 13. & 14.*

Mors

11 *Mors magis est afflictiva, quæ cum longiori languore fit.*

12 *Misericordiæ genus est, citò occidere.*

14 *Prælatis Regularibus nefas est damnare subditum, ut fame pereat, præcipiendo aliis ne cibos deferant.*

1 NOVIMUS. Clericus traditur Curiæ sæculari, quia degradatur sæculari potestate præsente, cui etiam denũciatur ut recipiat illum in suum forũ. Hoc dicit Io. And. Butr. Cardin. Ancbar. & Abb. Finis nõ respicit titulum, & secundum aliquos punit gratiã, de quo per Io. Andr. *n. 6.* Cardin. *n. 3.*

2 In textu ibi, *propter hoc, vel aliud flagitium grave, non solùm damnabile, sed damnosum fuerit degradatus.* Pondera illam dictionem, *aliud*, quæ ostendit non pro quolibet flagitio damnabili, & damnoso Clericum esse degradandum, & tradendum Curiæ sæculari, sed pro illo dumtaxat, pro quo expressè cautum est in jure, ut debeat degradari: nam cùm tex. primò loquatur de falsario litterarum Apostolicarum, de quo est expressum in jure, ut degradetur, ut *hic*, & in cap. *Ad falsariorum supra de crim. falsi* & ad hoc crimen se referat, dum dicit propter hoc: utique dum postea immediatè subjungit, vel aliud flagitium, intelligi debet de alio simili, & sic de expresso in jure, cùm dictio, *aliud*, sit repetitiva similium, & facit positionem ejusdem qualitatis ad præcedentia, l. *Si fugitivi*, & ibi glos. *in ver. Alia, C. de servis fugit.* glos. in l. 1. *ff. Mandati*, Bald. in l. *final*, *n. 1. C. de his qui à non Domin.* & quamvis Innoc. *hic n. 1.* generaliter adnotaverit, pro quolibet crimine, dummodo sit damnabile, & damnosum, posse aliquem tradi Curiæ sæculari, tamen hoc non firmat, imò se postea remittit ad ea, quæ scripsit in cap. *Excommunicamus, de hæred.* ubi *num.* 1. concludit pro tribus tantùm criminibus posse Clericum degradari, videlicet pro crimine hæresis, pro falsificatione litterarum Apostolicarum, & pro conspiratione in propriũ Episcopum, prout etiam tenet glos. *hic in ver. Tradatur*, quàm communiter sequuntur Doctores, nec in materia degradationis potest fieri extensio de casu ad casum etiam ex identitate, vel majoritate rationis, ut efficaciter probavi in c. *Cum non ab homine, num. 66. & 83. usque ad n. 90. supra de iudiciis*, ubi plenè videas.

3 In textu ibi, *& in suum forum recipiat degradatum.* Pondera benè hanc litteram, quia per eam apertè reprobatur opinio Abbatis in c. *At si Clerici, n. 41. de iudiciis*, ubi dixit posse dari novã doctrinam, quod ubicumque lex civilis pro crimine atrocissimo imponit aliquam pœnam ex sævissimis, possit judex laicus procedere in Clericum super tali crimine, & Episcopum prævenire in processu, & sententia; & eo degradato, legali pœna punire. Hoc enim patet esse falsum, quia etiam pro crimine, pro quo expressum est in jure, ut nec judex laicus potest super tali causa se ullatenus immiscere, ut *hic* per Io. Andr. *n. 3. in ver. Pronunciandum*,

4 & Abb. *n. 7.* ad idem c. *Degradatio, in fin. de pœnis, lib. 6.* ubi præscribitur forma degradationis, secundum quam Episcopus pronunciat, *Eximimus te omni ordine, beneficio, & privilegio Clericali*, ut etiam habetur in Pontificali Romano *in Rubr. de Degradatione*: ergo ante actualem degradationem non erat exutus, quia privatio præsupponit habitum, l. *Decem, ff. de ver. obligat.* cap. *Ad dissolvendum, de desponsat. impuber.* Quod latius prosequor in primo allegato c. *Cum non ab homine, à n. 83. usque ad n. 92. de iudic.*

5 In textu ibi, *Per hoc enim intelligitur tradi Curiæ sæculari.* Nota hanc litteram contra eos, qui dixerunt degradatum statim exutum esse omni privilegio Clericali, nec opus esse ut tradatur Curiæ sæculari, prout communiter teneri asseruit Alciat. in d. c. *Cum non ab homine, num. 108. de iudic.* quem referunt Villalob. *in sua Collectar. commun. opinion. littera C. n. 71.* & Iul. Clar. *in praxi criminal. §. fin. q. 36. vers. Sciat autem*: etenim cùm degradatio fiat sæculari potestate præsente, quando Episcopus prononciat, ut judex laicus in suũ forum recipiat degradatum, tunc intelligitur facta traditio, ut dicitur in littera. unde benè Io. Andr. & sequaces in summ. textus dicunt Clericum tradi Curiæ sæculari, quia degradatur sæculari potestate præsente, & ei denunciatur, ut illum in suũ

6 forum recipiat. Salvari tamen possunt Doctores si dicamus non requiri, ut degradatus tradatur, idest actu consignetur in manibus Curiæ sæcularis quia hoc fieri intelligitur per ipsam degradationẽ, & pronunciationem, ut supra: quod benè declarat Io. Andr. *hic nu. 3. in ver. Pronunciandum*, dicens non solum fit degradatio, sed etiam pronunciatio verbalis, non tamen fiet manualis traditio, sicut quidam dicunt, ne tam rigidæ justitiæ sanguinis consentire videatur Prælatus, c. *Clerici*, & c. *Sententiam, Ne Cleric. vel Monach.* & ita non fit traditio actualis, sed verbalis, secundum Abbatem Siculum *num. 7.*

7 In §. *Pro illo verò*, ibi, *In perpetuum carcerem ad agendam pœnitentiam eum includas.* Nota hanc pœnam carceris perpetui: nam, ut inquit Innoc. *hic ad finem in ver. in perpetuum*, Ecclesia non potest Clericis graviorem pœnam imponere; quod etiam tenet Archid. in cap. *In memoriam, num. 11. 19 dist.* & Cardin. *hic n. 3.* quinimo ut dicit idem Cardin. in c. *Cum non ab homine, n. 4. vers. Oppono*, & post eum Aretin. *n. 53. de iudiciis*: hujusmodi

8 pœna detrusionis in monasterium ad agendam pœnitentiam est loco ultimi supplicii, & proportionatur morti naturali, saltem in eo casu, in quo sic detrusus sustentatur pane doloris, & aqua angustiæ, juxta text. hic; minor enim pœna est statim mori, quàm diu affligi, & salutem non sperare.

Cæter[illegible]te, quia Officiales, qui condem-

mors, quæ cum longiori languore fit, c. *Nihilenim, el fecondo, de confecrat. d. ftinct. 5.* Vnde Seneca (Acerbissima est crudelitas, quæ pœnam trahit: sicut è converso, misericordiæ genus est citò occidere) d. cap. *Nihil enim*: & ita in prædictis concludit Guliel. de Monte Laud in Clem. *prima, 5. quæst. de pœnit. & remiss.* quem ibi sequuntur Car-
29 dinal *nu 9.* Anchar. *n. 8. & 9* & Imol. *n 13* Henr. Boich *in hoc cap. nu. 4* Et hoc verissimum putat Anchar. *ubi supra nu. 9.* cum de victu quotidiano, vel aliis vitæ necessariis tantùm detrahitur, ut verisimiliter debeat mori: hoc enim occidere est, l. *Necare: ff. de liber. agnosc.* cap. *Pasce fame, 86. dist.* nec fuit intentio Canonum, dum ad pœnitentiam peragendam dant panem doloris, & aquam angustiæ voluisse ut homines citò morerentur, quia sic via indirecta exercerent Clerici judiciũ sanguinis contra omnia jura, ut cap. *In Archiepiscopatu, de raptor.* & d. cap. *Clericum*, & cap. *Sententiam, Ne Cler. vel Monach* & faciunt hæc secundum Anchar. contra Episcopos, & Prælatos, qui Clericos de atroci crimine damnatos ponunt in gabia, vel in loco, in quo modico tempore verisimiliter vivere possunt ut ex hoc homicidæ, & irregulares sint censendi ut dicit Laurentius. Ex quibus etiam patet quàm sit cavendum ab opinione quorũdam Modernorũ, qui existimarunt Prælatos Regulares posse damnare subditum, ut fame pereat in carcere, præcipiendo aliis subditis, ne cibos ei deferant, inter quos Suarez. *tom. 4. de Religion. lib. 2. cap. 10. n. 10. & 11.*

Lector.

HÆc habui, quæ mihi olim collecta in quinque Decretalium Libros tecum Pontificio nutu jussus communicarem: in quibus si quid utile, aut bonum deprehẽdas, utere, nec id ingenio, vel labori meo in acceptis refer, sed æternæ Sapientiæ, quæ aperit os mutorum, & linguas infantium facit esse disertas: Si quid secus, & animadversione aliqua, vel severiore oculo dignum, ut humanus es, veniam imbecillitati humanæ, & infirmitati meæ ne deneges. Cæterum quicquid est, totum Sacrosanctæ Catholicæ & Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ Matris omnium fidelium, & Magistræ fidei, & veritatis judicio, ac censuræ subjectum volo, ut si quid mihi exciderit dictum, scriptumve, quod vel minimum ab illius mente abire videatur, pro non dicto, scriptove sit. Et ita profiteor, & testificor coram Deo, & Christo JESU, qui est super omnia benedictus in sæcula. Amen.

F I N I S.

